B. S. Ingemann

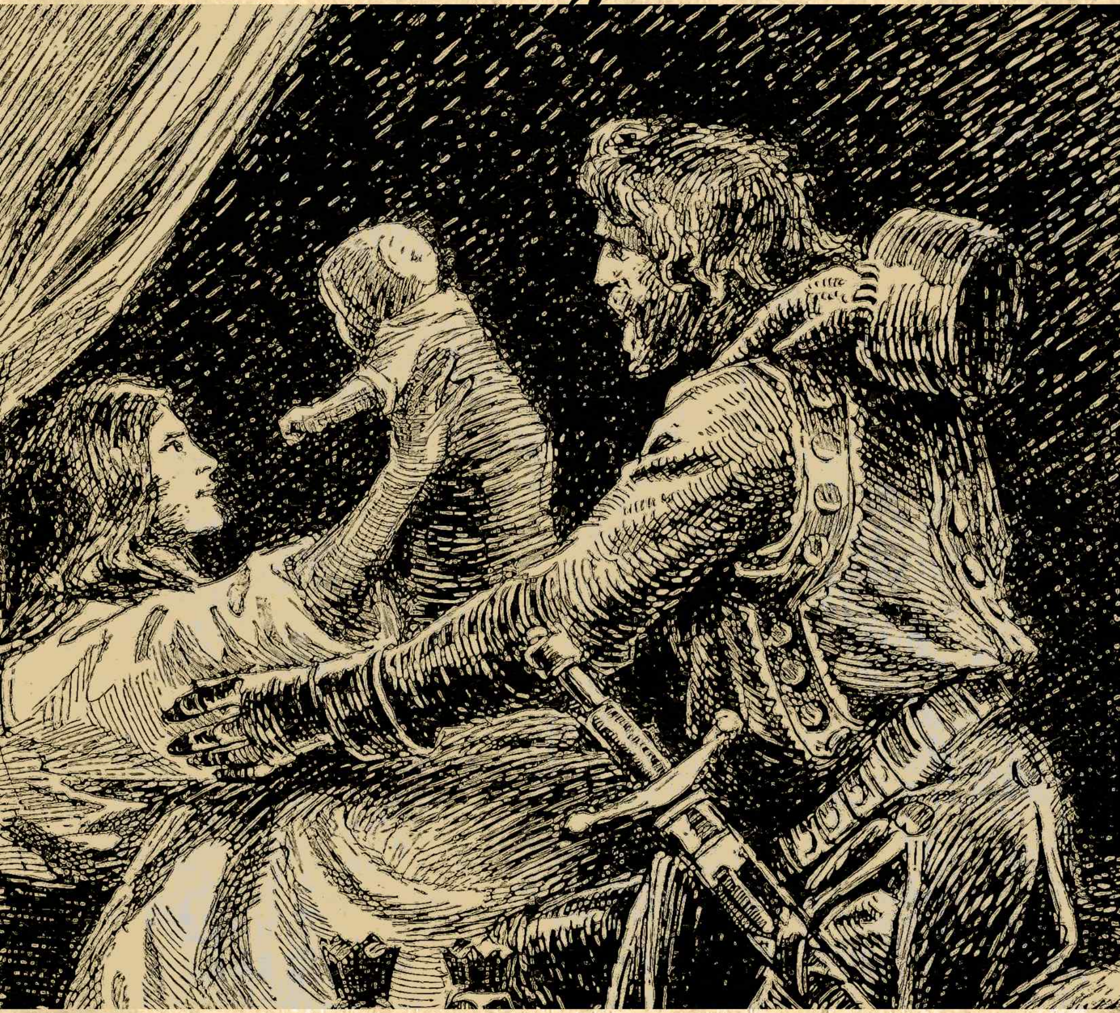

Valdemar Sejer

B. S. Ingemann

Valdemar Sejer

En historisk roman

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af B. S. Ingemann: *Valdemar Sejer* er baseret på originaler, som er public domain i i hele verden

Nærværende ortografisk opdaterede og let redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of B. S. Ingemann: *Valdemar Sejer* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and slightly revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of*

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1. del

1

Fra et lille, afrundet cellevindue i den sydlige fløj af klosterbygningen i Sorø skinnede der en stjernelys efterårsnat i året 1204 en stille, enlig lampe gennem de halvafbladede linde ud på søen. Indenfor i den høje, hvælvede bispestue, som den kaldtes, sad i en sort læderstol ved et i muren fastnaglet egebord en ærværdig, hvidskægget olding med en stor pergamentbog for sig. Bordet var overlæsset med skrevne årbøger og krøniker, en mængde afskrifter af ældgamle danske sange og folkesagn, runeindskrifter og tegninger af gravminder fra hedenskabets dage. Der lå ligeledes afskrifter af gamle græske og romerske forfattere samt af prædikener og messebøger, som til dels skjultes af en stor, opslået bibel. Midt imellem bøgerne stod en kobberlampe med en hjemmegjort skærm af et flere gange overskrevet og afskrabet pergamentsblad. Derved faldt det stærkeste lys på bogen og undertiden på oldingens hoved, når han bøjede sig, mens et glimt af lampelyset, blandet med et svagt skin af den opstående måne, sparsomt oplyste det dunkle studerekammer. På væggene hang der gamle, rustede sværd og hellebarder, stålhuer, bidsler og harnisker, samt kiler og offerknive af flint, udgravet af kæmpehøje. På hylden i krogen over løjbænken lå der brudstykker af askeurner og tykke pandeskaller mellem usædvanlig store knokler og dødningeben, og ved kaminen stod, under sanduret på hjørnehylden, et stort, blankt ridderharnisk med et spyd og en stridsøkse, som efter skikkelsen ikke syntes ældre, end fra det ellevte århundrede.

Den gamle alderdomsforsker bar over den sorte klerkedragt en hvid, noget afslidt og skødesløst sammenbunden cistercienserkappe med udrevne armhuller, hvor igennem de lange, sorte kannikærmer afstikkende stak frem. Kappen var ham meget for kort og syntes ikke hans egen. Han var høj og mager, og skønt han var en fredelig lærd, syntes dog de store, kække grundformer i hans fintdannede, af alder og granskning gennemfurede ansigt, så vel som hans næsten sammenfaldne kæmpeskikkelse, at bebude, at han var af en mægtig krigeræt og ædel stamme. I hans mørke, dybtliggende øjne lyste en klar, dybsindig ånd, og som han således sad fordybet i sit arbejde med hånden under kinden, en lille sort fløjlskalot over den skaldede isse og det hvide skæg hvilende på bogen, mens alt var stille omkring ham, og alle levende slumrede, var det ligesom han så og hørte de forrige tiders store ånder og tilhørte en anden verden og en anden tid, end den, hvori han dog så utrættelig vågede og arbejdede.

Den ærværdige gamle var Saxo Grammaticus. Som ærkebisp Absalons håndskriver og uadskillelige ven, havde han for tre år siden lukket denne ædle herres øjne på Sorø Kloster, og siden havde han sjældent forladt den celle, hvor han havde hørt de sidste uforglemmelige ord af Absalons mund. Han havde vel egentlig hjemme ved domkapitlet i Roskilde, men havde en særdeles kærlighed til Sorø Kloster, hvor han ofte tidligere havde opholdt sig, og hvor han nu, med sin nye herre bisp Peder Sunesøns tilladelse, forblev som gæst, mens han lagde den sidste hånd på sin mærkværdige Danmarks Historie.

Han skrev flittigt i sin bog, men lagde af og til pennen og bladede i de gamle skrifter. Ofte faldt hans øje på en

pergaments-Justinus, som havde tilhørt Absalon, og som lå på enden af bordet med det sidste blad opslået, hvorpå der stod skrevet på latin: Hellig Maria af Sorøs Note 1) bog ved hr. ærkebisp Absalons hånd. Ved siden lå den af Absalon besørgede afskrift af Vitherlagsretten og den sjællandske kirkeret sammen med et nyt, pynteligt håndskrift, på hvis læderbind stod med store, snorklede bogstaver: *Testamentum dni Absalonis.*

Et dybt suk trængte sig fra oldingens bryst, og på gamle folks vis udtalte han ubevidst og lydeligt, hvad han tænkte.

"Var jeg nu snart hos dig, fromme herre og fader!" sagde han, "det var to lange vintre. Nu kommer den tredje – længere vil pennen dog ikke gå. Der var det, vi sås sidst," fortsatte han, og hans blik faldt på løjbænken i krogen. "Nu ja, hans store gerning er endt – han hviler salig i Herren. Snart har hans tjener nu også fuldkommet hans vilje, og Danmarks helte, de ældste som de yngste, skal ikke savne deres eftermæle. Nu kun et par kærlige ord til vor unge konge og den gode Andreas – ja vel! Så bør det være." Nu tav han stille en god stund igen og skrev ivrigt. "Kunne gamle Arnold Islænder nu rejse sig af graven," begyndte han igen, da han med velbehag havde forelæst sig nogle latinske vers, "hvad mon han ville sige til, hvad jeg her har gjort af hans herlige sagn og sange? Han ville vist ryste sit vildmandsskæg og brumme: De klang dog bedre i vort eget sprog! Nu, giv dig til tåls, gamle! – Således som de der ligger ordret fra din mund, som de endnu toner levende blandt folket, vil de med Guds hjælp også bevares og leve til Danmarks sidste dag, men skal verden lære at kende Danmark og dets ånd, må jeg være dets tolk for de fremmede sjæle. Hm, hm! – Kommer du igen, gamle tvivl! kan den boglærde Dannemand

kende folkets billede i den fremmede dragt, hvorfor gør jeg mig da nu skrupler over den brogede kjortel? Den tid kommer vel også, da en ærlig frænde betaler min gæld og giver folket billedet tilbage, som jeg tog det. I Guds navn, kun endnu et par træk! og hvad jeg kan udrette i verden er sket. Du kom mig vel i forkøbet, broder Svend!" fortsatte han med et godmodigt smil, efter at han igen en stund havde skrevet, idet han nu bøjede sig med møje og tog fra fodklædet på flisegulvet en lille, sirlig afskrift af Svend Aagesens historie, "du har dog ikke gjort min gerning overflødig. Et nemt udtog af krøniken gav du os, men hvad Danmark var og hvad det med Herrens hjælp kan blive, det så du dog aldrig. Dog, du gjorde ærligt hvad du kunne, og din bog skal ikke ligge her i støvet ved min fod!"

Omhyggeligt pustede han nu hvert støvgran af Svend Aagesens lille bog og lagde den ved siden af ærkebisp Absalons skrifter.

Da åbnedes døren og tre gejstlige mænd trådte ind med en lille dreng imellem sig. De gejstlige herrer var alle i rejseklæder og bar pelsværksforede kapper over deres ordensdragter. Den ene var en anselig, aldrende mand med gråsprængt hår og et noget svageligt udseende, men med en sådan højhed og ærværdighed i miner og adfærd, at skønt han ikke bar krumstaven og den bispelige hue, dog ingen, som så ham, kunne tvivle på, at han jo var en prælat af den højeste gejstlige værdighed. Det var den lærde og fromme ærkebisp Andreas Sunesøn fra Lund. Hans ledsagere var to yngre, kraftige mænd. Den ene havde et rundt, muntert og højst livligt ansigt og bar under sin kostbare, gråværksforede rejsekappe en hvid cistercienserkåbe; det var den berømte broder Gunner fra Øm

Kloster i Jylland. Ærkebispens anden ledsager var en ung kannik fra Roskilde med en lammeskindsforet, brun vadmelskappe og et lille skrin under armen, hvilket han bar med megen forsigtighed og hvori han forvarede adskillige sjældne og kostbare lægemidler. På ryggen bar han desuden en grøn pose med tørrede urter og krydderier, som bredte en stærk duft omkring ham. Hans kloge og alvorlige ansigt indgød tillid og fortrolighed; hans adfærd var stille og betænksom, og han syntes at være en mand, som havde kendskab til verden og tillid til sig selv og sine erfaringer; han var en af sin tids bedste læger og var som skribent bedst kendt i sit fag under navnet mester Henrik Harpestræng. Han og broder Gunner var mødtes i Lund i embedsanliggender hos ærkebispen; med ham fulgte de nu begge til Ribehus, hvor den unge kong Valdemar den anden holdt hof.

At rejse gennem Sjælland uden at besøge fader Saxo og se hvor vidt han var kommet med sin Danmarks Historie, kunne den gode hr. Andreas ikke overtale sig til, og skønt det hastede med rejsen, og mester Harpestræng havde meget at indvende mod at tage den "ulejlige og usunde nat" til hjælp, opgav ærkebispen dog ikke sin beslutning, til stor glæde for broder Gunner, som havde hørt så meget tale om Saxo Grammaticus, men endnu aldrig havde set ham, og som mente, at en halv times samtale med Danmarks største historieskriver vel kunne være et halvt års snue værd imellem brødre.

Den lille tiårsdreng, som fulgte med de gejstlige herrer, var en sønnesøn af den forrige borgherre på Karise, som havde været ærkebispens gamle ven, og som var faldet i de ulykkelige borgerkrige for Svend Grathe. Karisegård og gods var af

Valdemar den Første, som et forskertset len, overdraget til en af hans kækkeste stridsmænd, Radulph. Den lille, faderløse Carl af Rise, som drengen kaldtes, blev dog med sin moder og sine to søstre ædelmodig understøttet såvel af den gamle, brave Radulph, hos hvem de boede, som af den goddædige ærkebisp i Lund, men da Radulph selv havde tre sønner, var der intet håb for Carl om nogen sinde at komme i besiddelse af sine fædres forskertsede gods. Den lærde Andreas ville derfor endelig gøre Carl til en lærd mand og tilkommende prælat, trods drengens uimodståelige lyst til ridderstanden. Derfor bragte ærkebispen ham også nu med, for at sætte ham i skole hos de lærde bernhardiner i Sorø, under fader Saxos særdeles opsyn. Carl af Rise var en dejlig dreng med krøllede, gule hår og kække, sortblå øjne. Om sin korte, blå trøje havde han bundet broder Gunners stadselige bælte. Sin lille hue havde han smykket med en spraglet hanefjeder, og han var meget glad ved at måtte bære det store slagsværd, ærkebispen altid havde med på sine rejser. Han var også kommet til hest og havde hartad været den raskeste rytter af hele selskabet. Trods den forstyrrelse i den natlige rolighed, de rejsendes indtrædelse i cellen nødvendig måtte forårsage, sad Saxo dog så fordybet i sine tanker og sin krønike, at han aldeles ikke bemærkede deres komme. Han vendte nemlig ryggen mod døren og mærkede kun, at lyset på hans bog blev mere ustadig, da lampeflammen ved trækvinden fra døren og de rejsendes bevægelse viftede frem og tilbage.

"Ser I, broder Gunner!" hviskede Andreas, "der ser I manden. Det er vist krøniken, han skriver på, og vi kunne gerne rive klosteret ned over hovedet på ham, inden han mærkede, her var nogen til stede. Vi kunne nu i al mag, på løjbænken der, lære at

kende manden ved hans studerelampe i lønkammeret og måske høre ham tale højt med sig selv og sine store, henfarne venner, som abbed Gaufred har sagt mig, han plejer; men det er ikke smukt at belure sin ven, selv på hans bedste og berømmeligste gerning, og vi har heller ingen tid at miste."

"Guds fred, ærværdige hr. broder og ven!" sagde han nu med høj røst og lagde sin hånd på Saxos skulder.

Saxo så sig om med et roligt, men besynderlig højtideligt åsyn, som den, der snarere ventede et besøg fra åndernes verden, end gæster fra Lund, Roskilde og Øm. Så snart han kendte ærkebispen, blev han glad overrasket. Så hastig, det var ham muligt, fik han stolen rykket til side og modtog den kærlige ærkebisps favntag med hjertelig glæde; men da han så de to fremmede herrer, og broder Gunner straks hilste ham, som hans store beundrer, der længe havde glædet sig til at se ham, da blev den beskedne Grammaticus helt undselig. Han bukkede sig statelig nogle gange og bad de ærede gæster tage til takke med hans ringe og tarvelige lejlighed. Så snart han imidlertid af ærkebispen hørte Gunners og Henrik Harpestrængs navne, var de gode herrer ham heller ikke længere fremmede, for om broder Gunners ypperlige talegaver, så vel som om hans sjældne kundskaber i gejstlig og verdslig ret, havde han vel hørt tale, og mester Harpestræng havde han før set i Roskilde. Af den unge kanniks nye lægebog havde han nylig fået en afskrift, som han med fornøjelse havde læst, uden dog at indrette sin diæt og levemåde efter de deri givne regler.

Saxo fik nu snart sine gæster bænkede, og hentede fra et skab i muren en kande med en god, gammel klostervin og to kostelige sølvbægere med vendiske afgudsbilleder, som Absalon

havde givet ham af krigsbyttet fra Arkona, og som han omhyggelig tørrede støvet af med fligen af sin kappe og gjorde plads til på enden af bordet. Han syntes ganske at glemme sine lærde sysler for at beværte og vederkvæge de højtagtede gæster. Ærkebispen havde måttet tage sæde i den store læderstol og de andre på en bænk, som var halvt skjult af håndskrifter og gamle klædningsstykker. Drengen, som ingen syntes at bemærke, havde sat sig på en bønskammel, næsten under bordet, ved ærkebispens fod og benyttede det lys, han der kunne få af lampen, til at betragte nogle sirligt skildrede ridderbilleder på titelbladet af en gammel kæmpevisesamling.

Note 1: **Hellig Maria af Sorø:** Dvs. Sorø Kloster.

2

"Sig mig nu først og fremmest, kære fader Saxo! hvorlunde går det med Eders store, mig så inderlig kære værk, Eders *Historia Danica*?" spurgte ærkebispen nu og satte bægeret fra sig, men da Saxo i samme øjeblik med deltagelse spurgte om hans *Hexaëmeron* endnu ikke var fuldendt, trak den gode ærkebisp, uden at fordre svar på sit spørgsmål, et stort, latinsk håndskrift ud af sin multums sidelomme.

"Se her!" sagde han glad, "her bringer jeg Eder de tre sidste bøger eller *Distinctiones*, som jeg har kaldt dem. Ligesom jeg i det foregående, som I ved, har besunget skabelsen, syndefaldet og dødens oprindelse ved den første Adam, således har jeg her sluttet værket med beskrivelsen over det sande og evige livs gave, ved den anden Adam, og stræbt at forklare gudmenneskets dobbelte natur. Om dette stykke vil I måske sige, hvad I sagde om min forklaring over *Mysterium Trinitatis* i anden bog og over de ti bud ord, at jeg derudi mere har vist mig som teologus og dialecticus end som poet, men det får så være! Ingen kan lægge en alen til sin vækst; måske vil slutningen om opstandelsen og det evige liv – item om den evige død – behager Eder mere, og jeg håber, I vil ikke finde mig ubeskeden, når jeg i *decima distinctione* siger:

> Utilitas operis, ocolis inspecta serenis,
> Vix patietur opus a justo judice sperni."

"Nej visselig!" svarede Saxo med varme og trykte ærkebispens hånd, "ingen retfærdig bedømmer af Eders kristelige digt, for

så vidt jeg allerede kender det, vil kunne andet, end højagte det fromme, gudelige sind så vel som den lærdom og skarpsindighed, I deri lægger for dagen. At mangen betragtning deri mere synes at egne sig for en teologisk dissertation, end for et poem, den mening har jeg vel ytret en gang, ærværdige herre, men jeg ved, I tillader mig gunstig at sige min mening rent ud. Den indvending må I tillade mig endnu, for den kærligheds skyld, hvormed jeg ved I betragter mit liv og min gerning i verden. Et ord har I sagt, som har såret mig, og hvori jeg tror, I har uret. Det er nemlig Eders dadel udi prooemio over den verdslige poesi og de såkaldte fabler, som I anser for så skadelige for ungdommen. Uden levningerne af vor gamle verdslige poesi og vore højst mærkværdige oldsagn, som mange ville kalde fabel og digt, vidste jeg kun lidt at fortælle om vore fædres ånd og tænkemåde, og ved at kende sine fædre fordærves visselig ikke vor ungdom."

"Kære fader Saxo!" svarede ærkebispen og klappede ham beroligende på skulderen, "I ved jo med hvilken glæde jeg har læst de ti første fortræffelige bøger af Eders historie, og at det følgelig ikke kan være min mening, at den verdslige poesi og de mærkelige sagn, I deri har bevaret fra forglemmelsen, er tant og ubetydelige fabler, men jeg mener kun, at alt sligt med varlighed må bibringes ungdommen, hvis det ikke skal nære kristelige fordomme og hedensk overtro, som f.eks. den nu så gængse tro på stjernernes indflydelse på det menneskelige liv, som man endog siger vor unge, heltemodige konge ikke skal være aldeles fri for:

Qvaliter ex astro, sensu vitaqve carente,
Dependeret homo, rationis dote beatus."

"Om sligt tør jeg ikke dømme!" svarede Saxo betænkelig, og ærkebispens sidste ytring gav hans tanker pludselig en anden retning. "Men vist er det" fortsatte han, "vor unge konge er født under mærkelige auspicier og jeg tør vel sige under en vidunderlig og gådefuld stjerne. Og, tro mig, han har sin onde som sin gode engel nær; helt mægtige er de begge. Gud give den gode en ærefuld sejr, da vil en sanddru efterslægt først med rette kunne kalde ham, hvad den forbavsede samtid allerede har nævnt ham: Valdemarus Victoriosus."

"Vel, kære, fromme ven!" svarede ærkebispen og oprullede sit håndskrift, "den sandhed gælder visselig ikke alene om vor unge konge, men om hver kraftig og dygtig menneskesjæl i verden, og det må jeg vel nødes til at indrømme Eder, al den stund det er mine egne ord i den første bog af mit poem:

> Omni semper adest homini specialiter unus
> Angelus, ut vexet, ac ut custodiet alter."

Den gode hr. Andreas var nu kommet ind i sit digt og gjorde mine til at ville forelæse Saxo det forfra. Men broder Gunner, som allerede kendte dette vidtløftige skolastiske digt og frygtede for nu atter at måtte høre det, i stedet for at gøre Saxos bekendtskab, gentog hastig ærkebispens forrige spørgsmål om fuldendelsen af Saxos historie, mens han skæmtsomt erindrede ærkebispen om, at en halv nat var for kort til at begynde på verdens skabelse, om den også kun var halv så lærd og grundig, som i hans filosofiske poem.

Den gode hr. Andreas, som vel kendte den almindelige forfattersvaghed, han ikke kunne udstå hos andre og med møje bekæmpede hos sig selv, overvandt nu sin meddelelseslyst så aldeles, at han rullede sit håndskrift tålmodig sammen igen,

lagde det op blandt oldsagerne på Saxos hylde og bad ham læse det en gang ved lejlighed, når han var ene og intet bedre havde at sysle med, men nu tilfredsstille hans og broder Gunners længsel efter det langt vigtigere værk, hvoraf de lovede sig og fædrelandet så meget.

"I sandhed, ædle herrer!" svarede Saxo undselig, "jeg blues ved den tillid, I viser min ringe evne og dygtighed; jeg føler kun alt for vel, at jeg har påtaget mig en gerning, som jeg ikke er mand for; jeg skulle heller ikke have fordristet mig dertil, havde ikke min fromme herre Absalons idelige begæring og formaning hartad tvunget mig dertil; men et sådant herrebud er højt, ædle herrer! og skønt jeg kender mig for ringe til et sådant svært og vigtigt arbejde, og det måske vil findes, at min dristighed var større, end min dygtighed, må min salige og fromme herres strenge befaling tjene mig til undskyldning, såvel hos Eder som hos efterverdenen, for hvad der fattes mig på forstands og visdoms vegne. Dette har jeg også sagt den gunstige læser af min bog i forvejen, for forord volder ingen trætte."

"Af Eder skal vi lære beskedenhed og ydmyghed, fromme fader Saxo!" afbrød ærkebispen den beskedne olding, "I holder Eder for ringe til at beskrive et enkelt folks historie, mens jeg med langt ringere evner har formastet mig til at besynge den største herres største værk. Derfor må jeg vel også af vor lystige broder Gunner der, med alle hans berømmelser over min lærdom og flid, døje mangen forgyldt pille, som er mere besk, end alle mester Harpestrængs urter."

"I tager dog langt tålmodigere mod broder Gunners beske piller, end mod mine uskyldige urter, ærværdige herre!" tog

mester Harpestræng ordet, "og var I så karsk på legemet, som på sjælen, behøvede I ikke mig i Eders følge."

På Saxos deltagende spørgsmål til ærkebispens sundhed forsikrede den fromme Andreas, at han følte sig stærk nok til at følge kongen på det liflandske korstog, han håbede, der nu snart blev alvor af.

"Dog så sjælekarsk, som den gode mester Harpestræng tror, må jeg vel næppe være," tilføjede han med et dybt suk, "hvis jeg virkelig behøver alle de blodrensende drikke, han er så god at plage mig med; for er der så megen urenhed i mit kød og blod, så mener jeg vist, det må komme indenfra. Og kunne jeg, hvad jeg inderlig ønsker, blive en hellig guds mand, som min fromme navne i Slagelse vist er, og som abbed Vilhelm var, så blev jeg vist også den sundeste mand i verden."

Mester Harpestræng smilede rolig ad den fromme ærkebisps teologiske lægedomssystem, uden at modsige ham i denne hans yndlingsforestilling; for ved sin omgang med ærkebispen havde han vænnet sig til denne synsmåde og anpriste ofte selv et fromt sind og en hellig vandel som det bedste lægemiddel både for sjæl og legeme.

Men nu førte Andreas og broder Gunner den afbrudte samtale tilbage til Danmarks historie, og bragte gamle Saxo til at fortælle, hvad han selv havde set og oplevet i Valdemar den Stores dage og i Absalons, Esbern Snares, Vettemanns og den mægtige Sunos daglige omgang. Den gamles øjne funklede, og han syntes at blive ung på ny ved at mindes sin mærkværdige ungdom. Han glemte også derover ganske, hvad han nys ville have sagt om sin historie og hvorledes han højtidelig ville overrække den til ærkebispen, hvem den til dels var tilegnet.

"Men, kære fader Saxo!" spurgte Gunner og betragtede med forundring de mangfoldige skrifter, som lå opdyngede på bordet, "hvor var det muligt, at I kunne få ro til at blive så boglærd en mand og finde Eder i det stille stueliv og i at føre pennen for den krigerske bisp?"

"Det undrer mig hartad selv!" svarede Saxo med et vemodigt blik på det store harnisk ved kaminen, "sært var det, at jeg kunne se mig omgivet af så mandige og herlige helte, uden selv at gribe sværdet og øve krigerfærd ved Absalons side. Min i Herren salige fader og min farfader tjente dog danerkongen med ære i orlog og ridderfærd, og jeg følte vel mangen gang en krigersk drift i mit blod, når jeg hørte lurens og skjoldenes mægtige klang, men hos min vugge, ved den fredelige Herthadal, må det være sunget, at jeg skulle tjene land og konge med en fredelig dont, for aldrig har jeg forstået at føre andet våben og værge, end pennen og griflen. Det tidlige klosterliv og min idelige syslen med skrifter og bøger må vel sagtens også have givet min adfærd og udvortes omgængelse i verden noget ubehjælpeligt og stuelærd, som ikke egner sig for ridderen og helten. Selv min forkærlighed for det ædle romersprog skal i min ungdom have røbet sig sært i mine talemåder og mundheld. En del af disse særheder, hvorover ridderne smilede, tror jeg dog nu at have afvant mig med, ædle herrer! og på mine gamle dage taler jeg nu, som I hører, vort gode danske mål temmelig ublandet og med samme lyst og glæde, som det var klassisk latin. At sidde lige på en hest lærte jeg vel også, men en ridder og helt skulle der dog aldrig blive af mig, og jeg må nøjes med den ære, at være agtet værdig til at optegne de bedrifter og heltegerninger, jeg så andre udøve. Hvad der glæder mig mest

at ihukomme, kan I nu læse her – og vel meget mere, som jeg kunne ønske at glemme, hvis det ikke var sandhed og for Danmark dyrekøbt sandhed."

Her tog han sin krønike i hånden og betragtede endnu en gang med deltagelse og kærlighed dette sit livs kære og vigtige værk. mens han betænkte sig på, hvorledes han ville sige ærkebispen, at skriftet var tilegnet ham.

"Så er det da Eders krønike!" sagde broder Gunner glad og strakte sin hånd efter bogen. "Tillader I det, ærværdige fader! så lad mig få den i min hånd! det er en skat, som jeg længe har længtes efter. Lang frist under jeg Eder ikke heller, inden jeg sender Eder en rap skriver på halsen, som kan afskrive bogen til abbed Thorkild og mig og brødrene i Øm."

Med disse ord tog han bogen og bladede nyfigen i den, mens mester Harpestræng åbnede sit lægedomsskrin og beredte en blodrensende drik til ærkebispen, og denne fordybede sig i en samtale med Saxo om de hedenske nordboers askeurner og begravelsesskikke. Dertil gav oldsagerne på hylden over løjbænken ham anledning, for derhen faldt ofte uvilkårlig hans blik, siden han havde givet sit håndskrift plads der blandt askeurnerne. Det varede heller ikke længe inden Saxo fik øje på håndskriftet, og – uden at erindre hvorfra det var kommet, tog han det begærlig ned og kastede sig over det ved bordet, hvorover han snart glemte både krøniken, ærkebispen og de gamles urner. Den gode hr. Andreas tog denne hans adspredelse og fordybelse i poemet ingenlunde fortrydelig op, men rykkede lampen noget nærmere til lænestolen, hvori Saxo i sin glemsomhed selv havde sat sig, og glædede sig i sit hjerte over den opmærksomhed, den ærlige Saxo skænkede hans digt

på hans persons bekostning. Selv satte han sig i det halve mørke på bænken og bladede i nogle papirer, men holdt dog hemmelig øje med enhver af Saxos miner under læsningen.

Men nu afbrød Gunner den almindelige tavshed.

"Tillader I, ærværdige fader!" sagde han til Saxo med et venligt sideblik til ærkebispen, "så vil jeg oplæse et par ord af Eders fortale, som vedkommer en af os nærmere, end han måske tror."

Saxo nikkede mekanisk med hovedet, uden at høre hvad han sagde eller lade sig afbryde i sin læsning. Uden at bekymre sig om ærkebispens fortrædelige ansigt, begyndte derpå broder Gunner at oplæse højt på latin følgende sted af fortalen:

"Men efterdi Gud almægtigste haver nu henkaldt hannem (nemlig ærkebisp Absalon) førend min historie er fuldendt, da haver jeg ingen anden til at fly den, uden Eder, værdige ærkebisp Andreas, som udi hans sted med menige mands samtykke er udvalgt og indsat – –"

"Hvad! hvorledes? til mig?" spurgte ærkebispen og studsede.

Broder Gunner smilede venlig og fortsatte, og nu fulgte ord for ord den kærlige berømmelse over den fromme ærkebisps lærdom og forfarenhed i boglige kunster, om hvorledes han havde rejst gennem Frankrig, Italien og England og læst åbenbarlig og med stor ære ved fremmede universiteter og skoler – om hans rigdom og gudfrygtige rundhed til kirkernes forbedring og underholdning – om de herlige og nyttelige bøger, han havde skrevet – om hans flittighed i at fordre og forfremme den kristelige religion – kort, hele det udødelige minde, den trofaste Saxo i fortalen til sin krønike har rejst for ærkebisp Andreas.

Over denne sanddru lovtale, som Gunner med inderlig glæde læste, rullede glædens og taknemmelighedens tårer stille ned i den fromme ærkebisps skæg, og – uden at huske på sit digt eller bekymre sig om selv at forstyrre Saxo i dets læsning, fo'r hr. Andreas pludselig op fra bænken og faldt den forbavsede Saxo om halsen.

"Hvad er det, ærværdige herre?" spurgte Saxo, "hvorfor favner I mig så heftig og med tårer, som kong Knud favnede Valdemar ved blodgildet i Roskilde?"

"I har beskæmmet mig med Eders lovtale, kære, trofaste ven!" sagde den bevægede ærkebisp, "jeg er langt fra at være den mand, I således priser – Gud ved det bedre! Mit hjerte er ikke rent for dårlig smitte af denne verdens begæring og forfængelighed. Spørg kun mester Harpestræng! – der sidder han og laborerer for mig igen – han kan vidne, jeg har et hidsigt blod, som han næppe med alle sine kølende urtedrikke kan holde tilbage inden hudens naturlige grænser. – Og selv i dette øjeblik, da jeg hører mig berømmet for efterverdenen af Eders udødelige pen, som et mønster på gudsfrygt og selvfornægtelse, sidder jeg skammelig her og glæder mig i løn over forfængelig ære og over, hvad efterverdenen vil sige om det digt, I der læser, som måske er fortæret af rust og opædt at møl, når Eders krønike endnu med ufortjent ære nævner mit navn blandt kongers og fyrsters."

"Intet sandere ord står i min krønike, end hvad jeg i min dristige tilegnelse har sagt om Eder, ærværdige herre!" svarede Saxo og besindede sig. "Men hvorledes forglemmer jeg mig!" fortsatte han forvirret og rejste sig, "har jeg ikke sat mig selv og ladet Eder stå –"

Førend ærkebispen nu havde føjet ham og taget sæde i lænestolen igen, kom gamle Saxo ikke tilbage til, hvad han så ofte havde begyndt på og glemt igen. Han gentog nu mundtlig, hvad broder Gunner nylig havde læst og bad ærkebispen modtage krøniken i den salige herre Absalons sted og ved sin lærdom og høje værdighed være ham til hjælp og tryghed mod al avind og bagtale, der, som han sagde, gerne medfølger, når som helst noget mærkeligt og usædvanligt foretages.

Endnu engang omfavnede og kyssede ærkebispen ham rørt og tog nu bogen fra Gunner, for selv at se den og glæde sig ved den. Af beskedenhed vovede han ikke at kaste sine øjne på fortalen, men gennembladede bogen med glæde. Da han opslog det sidste blad, forundrede han sig dog storlig og spurgte Saxo, hvorfor han ikke havde omtalt de sidste mærkelige begivenheder, og om han ikke ville lægge den sidste hånd på værket med et blik på den lykkelige stjerne, som med det nye århundrede syntes at være oprundet over Danmark ved den unge Valdemar Sejers tronbestigelse.

"På lykkelige stjerner tror I jo ikke selv, ædle herre!" svarede Saxo med et vemodigt smil, "desuden hører jeg til det forgangne århundrede, og hvad det nye fører i sit skjold vover jeg ikke at tyde. Hvad der er i alles minde behøver jeg ikke at fortælle. Den ædle sjette Knuds død kunne jeg heller ikke bringe over mit hjerte at nævne, for, visselig! han døde ingen naturlig død. Han døde ikke af pest, som man har sagt, men af gift."

"Af gift?" gentog ærkebispen og studsede, "et så grueligt kongemord skulle være begået her i Danmark og hverken være opdaget eller straffet? Hvor kommer I på den skrækkelige formodning, fader Saxo?"

Den gamle rystede på hovedet og tav.

"Jeg har længe hørt mumle derom," sagde Gunner, "men jeg har altid holdt det for en løs og ugrundet tale. Jeg har endog hørt onde tunger besmitte det største og ædleste navn i Danmark med en mistanke, som visselig er ligeså formastelig, som urimelig. Jeg stod ved vor unge konges side, da sørgebudskabet om hans broders pludselige død forfærdede ham og kaldte ham til den ledige trone, og – ved Gud i Himlen! han sørgede som den kærligste broder, og Danmarks krone erstattede ham ikke, hvad han tabte."

"Det er den dobbelte forbandelse ved denne urettens gruelige hemmelighed," sagde Saxo, "at den kaster sin uvisse skygge selv på den reneste og mest strålende skikkelse. Gud bevare hver kristen sjæl for at tro, at en broderhånd eller noget dansk hjerte har haft del i hin ugerning! men Gud bevare min tunge for at nævne det navn, jeg nu tænker på, for nogen anden, end den, der under kirkens hellige tavshedsed hører min sidste og hemmeligste tanke!"

"For Guds skyld, fader Saxo!" sagde Gunner, "har I noget sandsynligt bevis for Eders mistanke, så dølg det ikke, men led os på sporet efter kongemorderen, han være her eller i de fjerneste lande! og, visselig! vor unge, retfærdige konge vil hverken hvile nat eller dag førend hans broders skammelige død er hævnet."

"Jeg har kun en formodning" svarede Saxo, "for mig er den fast overbevisning, men den kunne dog være falsk og forlede vor unge, heftige konge til himmelråbende uretfærdighed. Der er måske kun to mennesker i verden, som vist kunne vidne i denne sag. Den ene tør jeg ikke nævne uden i skriftestolen, og

han tier vist selv dermed til den yderste dag; den anden er en mand, hvis navn og opholdssted er mig ukendt, men så meget ved jeg: han ligner mere et overnaturligt væsen, end et menneske; jeg har kun set ham en eneste gang, men jeg glemmer ham aldrig."

"Hvorledes så han ud? hvor så I ham? hvad sagde han?" spurgte Gunner ivrig.

"Det er en besynderlig casus!" sagde ærkebispen, "hvad I kan meddele os i denne højst vigtige sag, det sig os!"

"Alt, hvad jeg her kan og tør sige, er dette –" tog Saxo ordet igen, "- i den nat, da kongen så pludselig døde, sad jeg ene her ved min krønike og beskrev tildragelserne med bisp Valdemars og hertug Adolphs fangenskab og sagde måske, i min iver for sjette Knuds fortjenester, et ord mindre eller mere, end jeg med roligere overlæg ville; da blev jeg pludselig urolig og ængstelig til mode, og jeg strøg igen, hvad jeg havde skrevet. Alle gamle barndomshistorier faldt mig ind om anelser, varsler og overnaturlige begivenheder; i denne underlige stemning så jeg lampeflammen bevæge sig urolig, som da I før overraskede mig her, ædle herrer! og jeg syntes i det samme at høre døren åbne sig sagte bag ved mig, for jeg sad med ryggen mod døren, som jeg plejer. Jeg så mig ikke tilbage, for en besynderlig gru havde bemægtiget sig min sjæl og overvældet mig i den ensomme midnatstime. Men da mærkede jeg tydelig, at jeg ikke var ene længere, og at der måtte stå nogen tæt bag ved min stol, for det var ligesom en kold ånde berørte min nakke, og jeg så en fremmed skygge bevæge sig på væggen. Jeg tog endelig mod til mig, greb lampen i hånden og vendte mig pludselig, for at se hvem der forstyrrede mig så silde – og nær havde jeg tabt

lampen af hånden i min forfærdelse, for et gulagtigt, rynket og fordrejet oldingsansigt stirrede mig i møde med forvildede miner og matte glasøjne, og der stod en lille, kroget skikkelse i sort bjergmandsdragt for mine øjne, med en krykkestav under armen; 'Hvorfor skriver du ikke? skriv!' sagde han med hæs og lallende stemme, 'i nat dør den store Valdemars første søn. Hvoraf han dør, det ved kun jeg og en til i verden.' Nu gjorde han en forfærdelig mine, som en, der drikker og dør i krampe, og lallede et navn, som jeg vel hørte og forstod, men endnu ikke tør nævne for nogen jordisk domstol. Hvoraf ved du det? ville jeg have spurgt, men jeg var ikke i stand til at bringe et ord over mine læber. Den gamles ansigt fordrejede sig igen pludselig og blev roligt, med et ædelt, fast profetisk udtryk: 'Et nyt lys vil opgå over Danmark, langt større, end det, denne nat slukker!' sagde han. 'Stjernen står klar i løvens øje, men skytten og jomfruen truer den.' Her blev hans åsyn igen frygteligt. 'Hold fast på lykken, mens I har den! Den sortes øje skeler endnu til Volmarstammen, og den hånd er endnu over mulde, som brød dens første gren.' Med disse ord rettede han den krogede ryg, og det var for mine forbavsede øjne som den lille, krogede mand blev høj som en kæmpe. Jeg sank afmægtig tilbage i stolen; da jeg slog mine øjne op, var jeg ene, og den underfulde nattegæst var hverken at se eller opspørge."

"Det må have været en afsindig," sagde broder Gunner, "eller også har I drømt, kære Saxo! og har taget virkningen af Eders ophidsede indbildningskraft for en virkelig erfaring."

"Det være som det vil!" svarede Saxo, "hvad jeg her har fortalt Eder bliver imellem os; kald det et fantom eller en drøm, om I vil, men lad det ikke forstyrre nogen menneskesjæl!"

En temmelig lang tavshed påfulgte.

"Lad os nu kun tænke på, hvad der ligger os klart og tydeligt for øje!" tog endelig Saxo ordet igen: "Danmarks stilling synes Eder herlig og glimrende, men tror mig dog, kære herrer! frygten og svagheden er farligere fjender, end modet og kraften; lumske og giftige fjender lure ved Danmarks udvidede grænser og ser med skæve øjne på folkets voksende magt og hæder. De vendiske og slaviske småfyrster og deres venner ser med frygt og giftigt nid den store Valdemars slægt på Danmarks trone, og ingen tysk kejsers venskab er længere at stole på, end han behøver vor hjælp."

Nu begyndte der en ivrig samtale mellem ærkebispen, Saxo og broder Gunner om Danmarks stilling og vilkår samt om, hvad man havde at håbe og frygte af fremtiden.

Mester Harpestræng blandede sig ikke i en samtale, som ingen væsentlig berørelse havde med hans teologi og hans lægekunst, for han var temmelig ensidig og ligegyldig for alt andet og talte ikke gerne om noget, som ikke angik disse hans to kæreste videnskaber; han havde derimod nøje lagt mærke til den formentlige forgivelse, talen nylig var om, og, uden at bekymre sig om alle uvisse formodninger og drømmerier, hvorfor han anså Saxos fortælling om bjergmanden, tænkte han kun på, om det ikke var muligt endnu at komme til vished om en sådan kendsgernings virkelighed, ved at undersøge det nu i tre år begravne konge-lig.

Broder Gunner deltog imidlertid med livlighed i samtalen. Han var en kæk og ivrig fædrelandsven og faldt lettelig ind i en noget højrøstet talertone. Han kunne ikke længere blive siddende på bænken, men rejste sig heftig og udbredte sig i en

glimrende lovtale over den nærværende gyldne tid og over den visdom og kraft, hvormed den unge Valdemar førte spiret. Han kaldte ham en stor søn af en stor fader og håbede, at han skulle hæve Danmark til en højde, som selv den første store Valdemar aldrig havde drømt om. Selv kongens unge søstersønner, grev Albert af Nordalbingien og grev Otto af Lyneborg, priste han som et heltepar, lig Axel og Esbern Snare.

"Ret så, broder Gunner!" sagde Saxo og nikkede, "I sparer ikke på det store ord. Grev Otto er jo en dreng endnu. I kunne holde taler på tinge, som for brødrene i Øm, hører jeg, og for en del har I ret. Den store Valdemars kæmpeværk, folkets genfødelse i ånd og kraft, synes vel ikke standset ved hans grav, men husk på hunden i fablen, der greb efter skyggebilledet og tabte hvad den havde i munden! og I vil måske tilstå mig –"

"Tilstå mig først, ærværdige fader!" afbrød Gunner ham med varme, "at vi lever i en lykkelig tid! I er manden fra det forgangne århundrede og ser hellere tilbage, end frem; det er naturligt. I Eders ungdom dagedes det først over Danmark efter den frygteligste nat, og nu priser I den forgangne dagrøde og beklager dens bortgang, mens jeg ser solen stå højt på vor himmel og glæder mig over den herlige århundredsdag, som er oprundet. Med Eders første store Valdemar og hans herlige mænd er ikke Danmarks ånd og kraft uddød og begravet. Den ædle sjette Knuds død, hvorledes han end kom af dage, skal heller ikke nedslå os. Vor unge Valdemars glimrende ungdomsbedrifter har I jo også været vidne til i Eders alderdom, og, som jeg før så i fortalen til Eders bog, har I ikke glemt at prise hans mod og hans livsalighed med den hæder, han fortjener. Så del da nu også min glæde over, hvad stort, der

er os givet, og mit friske håb om den herlighed, som skal komme! Lad Danmarks fjender og misundere kun fnyse! de skal lære at skælve og føle, at en søn af den store Valdemar endnu sidder på Danmarks trone, og at en yngre slægt af danske mænd er opvokset, i hvem Axels og Esberns, Vettemanns og Sunos ånd kraftig lever og rører sig!"

Mens broder Gunner, med sin kraftige og smukke stemme og med et vist kunstdannet, dog naturligt og virkelig begejstret foredrag, således talte og selv syntes at fremkalde en slags deltagelse i mester Harpestrængs uforanderlige ansigt, bortvendtes pludselig alles opmærksomhed fra hans ivrige taler til en hul klang af våben i cellekrogen ved kaminen, og de så nu med forundring, at det store, blanke harnisk, under hylden med sanduret, sammen med skjoldet og stridsøksen bevægede sig i halvmørket og kom nærmere.

"Hvorledes?" sagde Saxo alvorlig, "rører min farfaders kæmperustning sig i krogen? eller gøgler et blændværk for mine gamle øjne?"

Ærkebispen tog straks lampen i hånden, dog med en slags betænkelighed og forsigtighed, for nærmere at undersøge den mistænkelige krog. Da faldt harnisket med stort bulder til gulvet, og liden Carl af Rise sprang ud deraf som af en tønde.

Broder Gunner, som så pludselig var blevet udrevet af sin højtidelige stemning, måtte dog le over de forbavsede ansigter omkring sig og glemte derover den ubehagelige afbrydelse.

"Ikke vred, gode hr. bisp!" bad drengen forbløffet, "jeg ville kun prøve, hvordan den jerntrøje passede mig. Jeg skulle vist heller ikke have støjet så stærkt, at nogen her havde mærket det, men så talte fader Gunner så smukt om alle de tapre riddere,

her var opvoksede, og så ville jeg prøve, om jeg ikke også kunne blive ridder, og så rørte jeg mig så kraftigt, som han sagde, og så –"

"Du er en gæk!" sagde ærkebispen, "er du nu allerede på spil her? sæt harnisket hvor det stod og vær stille!"

Nu forestillede han drengen med det samme for Saxo, som han underrettede om Carls navn og slægt og om de ringe udsigter, han havde for fremtiden, hvis han ikke kunne lære latin og med tiden forsage verden i et kloster. Drengens barnagtige lyst til ridderstanden, uden formue og fædrene gods, mente ærkebispen man ikke burde tage hensyn til for det første, men anbefalede ham, som sin plejesøn, til den gode fader Saxos omhu og til at oplæres i klosteret i gudsfrygt og boglige kunster, hvortil han troede, Carl ikke savnede evner, skønt han endnu kun var en uregerlig vildkat.

"Var den gamle herre af Rise hans bedstefader," svarede Saxo og betragtede drengen med velvilje, "så bliver der vel, med Guds hjælp, noget af ham. Jeg skal nok sørge for, at han lærer noget. Gak ud i refektoriet, søn! og få dig noget at leve af! – dog nej, du får give tid til i morgen; det er vel næsten midnat."

"Det er nærmere morgen, end midnat!" bemærkede mester Harpestræng og skyndte på afrejsen.

Endnu en gang takkede ærkebispen Saxo for den kærlige tilegnelse af hans historie, men bad ham, ikke lægge pennen endnu, og opfordrede ham til selv at overbringe kongen det fuldendte værk til foråret; derhos bad han ham om ret snart i en skrivelse at meddele ham sin oprigtige mening om de tre sidste afsnit af hans digt om skabelsen. Dog dette hviskede han ham i øret og ville ikke, at broder Gunner skulle høre det.

Men Gunner havde kun øjne og øren for Saxo. Han ville gerne have forlænget opholdet hos ham og skæmtede med, at de kunne komme til Ribehus i en håndevending, hvis de i Slagelse kunne låne Hellig Anders berømte føl eller det luftkøretøj, der havde bragt ham fra Joppe.

Over denne spøgefulde ytring mod den for sin hellighed så berømte præst i Slagelse, som Gunner anså for en bedrager eller en sindsforvirret sværmer, pådrog den muntre klosterbroder sig en alvorlig irettesættelse af ærkebispen. for trods den gode hr. Andreas ivrede mod stjernetydervidenskaben og al tro på det vidunderlige i verdslige sager, tvivlede han dog ikke på ægtheden af Hellig Anders mirakler, men forsvarede altid denne vidunderlige præsts gudsfrygt og redelighed med den største iver.

Mens de rejsende nu iførte sig deres rejsekapper og tog afsked med Saxo, stod Carl af Rise i dybe tanker over, hvad han nys havde hørt. Det forbavsede ham, at der endnu var mennesker til, som kunne gøre mirakler, og derover glemte han fast sorgen over afskeden og over at han måtte tilbagegive ærkebispens sværd og broder Gunners stadselige bælte.

3

Næppe havde Saxo fulgt sine gæster til døren og var kommet tilbage til sit studerekammer, førend han af sin årvågne lærling bestormedes med spørgsmål, ikke alene om Hellig Anders' mirakler, men om troværdigheden af alle de sagn og folkeeventyr, drengen havde hørt af sin bedstemoder.

I stedet for at indlade sig med sin videlystne lærling i en kold og drøftende undersøgelse om slige fortællingers troværdighed, fik gamle Saxo selv lyst til at høre nogle af de mange underlige historier, hvoraf barnet havde hovedet fuldt; så mødig han var, kom han dog atter olie i lampen og glædede sig ret hjertelig ved at høre mangt et velbekendt barndomseventyr, opfrisket af den livlige dreng. Der var endogså et og andet, som han opskrev efter Carls fortælling, for at sammenligne det med ældre sagn og beretninger. Til gengæld lovede han sin muntre lærling at fortælle ham ret mange smukke og vidunderlige historier om danske kæmper, konger og helte.

Det var næsten blevet morgen inden Carl og Saxo var kommet til hvile. Da det ringede til morgenmessen i klosteret, vågnede Saxo af sit lette blund og gik med sin messebog til kapellet, men huskede ikke på drengen, som han havde beredt et leje til imellem papirerne på bænken.

Da han kom tilbage, satte han sig til sit arbejde og erindrede ikke andet, end at han, som sædvanlig, var ene i cellen. Men da middagsklokken ringede og han ville gå til refektoriet, fik han forundret øje på drengen, som sad oprejst på bænken og gned sig søvnen af øjnene.

"Hvad er dette? nu, det er sandt! det er dig – hvad er det nu du hedder?"

"Carl," svarede drengen bedrøvet, "kender I mig ikke mere? gode herre! og I lovede mig dog i aftes, at I ville fortælle mig så mange smukke historier om konger og kæmper."

"Jo vist kender jeg dig, Carolus af Rise! du er en flink dreng, som gerne vil høre historier og lære noget; men kom nu med! det er middag."

Saxo tog derpå sin nye lærling ved hånden og gjorde ham først bekendt med klosterbrødrenes gode bord. Snart var også den muntre, livlige dreng, som ærkebispens yndling og plejesøn, vel antaget af abbed Gaufred og samtlige brødre.

I de første par dage måtte han kun være til stede ved gudstjenesten og andagtsøvelserne, men havde frihed til at se sig om i klosteret og lege med stedets ungdom. Efter abbed Thorkilds og broder Gunners eksempel i Øm, havde nemlig den virksomme abbed Gaufred i Sorø indrettet en slags skole, mest for rige adelsmænds børn, som enten var bestemte til den gejstlige stand, eller som, efter en kort undervisning i kristendom og boglige kunster, kunne ansættes som kærtesvende, eller pager, og væbnere hos ridderlige herrer og fyrster. Til denne sidste slags lærlinge sluttede Carl sig fornemmelig, og hans lyst til ridderstanden og et rask, eventyrligt liv viste sig snart i alle hans sysler og lege. Han deltog villig i undervisningen, men spurgte de ærværdige brødre mere om verden og dens anliggender, end de kunne besvare, og satte vel også ofte ved sin vildhed og ubændighed de adstadige fædres tålmodighed på prøve. Om aftenen derimod glemte han gerne al vildskab og leg. Han sad da stille og

opmærksom i fader Saxos celle, når den gamle efter løfte fortalte ham nordiske kæmpehistorier og gamle, vidunderlige sagn om konger og helte. Historien om Hagbarth og Signe så vel som om Rolf Krake og hans kæmper gjorde i særdeleshed et dybt indtryk på drengens tro og kærlige sind. Efterhånden gjorde Saxo ham fortrolig både med den ældste og nyeste danske historie så vel som med bibelhistorien og den almindelige verdenshistorie. Da han endelig også en aften fortalte ham, hvilken berømt og tapper mand kong Valdemar den Anden allerede var, og at han var en søn af den store kong Valdemar, hvis dåd og liv Saxo med de stærkeste og livligste farver havde afmalet ham, da kunne drengen ikke længere holde sin iver tilbage. Han sprang op fra skamlen og råbte:

"Jeg vil tjene kongen! – jeg vil tjene ham, som Hjalte og Viggo tjente kong Rolf! men er jeg for ung dertil endnu, så lad mig komme i lære hos en dygtig riddersmand først! hvo er vel den bedste af alle kongens mænd? gode fader!"

"Kongen har vel ingen Axel eller Esbern," svarede Saxo og klappede den ivrige dreng på de røde kinder, "men han har dog mange tapre mænd omkring sig, og det ville være svært at sige dig, hvilken der er den bedste; imidlertid tror jeg, at ingen lettelig vil kunne måle sig med grev Albert af Nordalbingien. Står din lyst og hu til krigsstanden, så båder det kun lidet, at tvinge dig til bogen. Jeg skal skrive til ærkebispen derom og tænker vel at overtale ham. Imidlertid kan du følge med mig til Roskilde i julen. Bisp Peder har sendt mig bud, at han venter mig. Der vil vi måske få grev Albert at se, for han ventes der mellem jul og påske, og så kan vi tale nærmere om sagen."

Ingen var nu gladere, end liden Carl af Rise, og da Saxo sendte ærkebispen sin venlige bedømmelse over hans latinske digt, indhentede han samtidig hans tilladelse til at lade drengen følge sin tilbøjelighed.

Imidlertid nærmede julen sig, og Carl talte nu ikke om andet, end om hvilken mægtig og statelig ridder han snart ville blive.

"Hvo, der attrår en gylden hest, har altid dens tøjle i hånden!" sagde Saxo til sin kække lærling aftenen førend hans afrejse var bestemt, "men giv tid, søn! det går ikke så rask med at vinde den gyldne spore, som du tænker. Kommer du til grev Albert, som jeg håber, så får du en våbenmester, som selv har gået ridderskolen igennem i fremmede lande, og han lader dig ikke løbe af lære i utide. Lær så først til du er fjorten år at bære kærten bag ridderens stol og tjene ham ydmyg ved bord og for seng! når du så i syv år til har båret hans skjold og hans lanse, trukket hans stridshingst og vogtet hans fanger og dertil vist dig som en dygtig og tro væbner og selv taget fanger i leding – så er det alt store ting, om du kan værdiges til at holde din første våbenvagt i Herrens hus."

"Våbenvagt? hvad vil det sige, fader Saxo?" spurgte drengen, og da Saxo nu forklarede ham denne skik, som væbneren måtte underkaste sig inden han blev ridder, syntes Carl, det var en smal sag at våge en nat i en kirke og passe på et skjold. "Det vil jeg allerede gøre i denne nat," sagde han og brystede sig, "når du så vil love mig, at jeg snart må blive væbner og ikke for længe skal dække bord og rede senge!"

"Pral og hovmod gjorde end ingen mand stor!" svarede Saxo med usædvanlig strenghed, "skal der nogensinde blive andet af dig, end en pralhals, må du være ydmyg og from og ikke lade

dine ord være større, end din gerning. En ridder slår højt og taler sagte, hedder det; men tomme tønder buldre mest og tomme fjerdinger ligeså, mærker jeg."

Tårerne stod Carl i øjnene ved sin kære lærers hårde ord, men han mente dog, at han ikke havde sagt andet, end hvad han også nok turde gøre, når han kun måtte få lov dertil.

Da rejste Saxo sig alvorlig og tændte sin hornlygte, som han gav drengen i hånden. Selv tog han sin farfaders gamle sværd og skjold fra krogen ved kaminen og tørrede støvet af skjoldet med sin kappe.

"Gak foran!" sagde han til Carl, "og lys mig til kapellet! hvor Danmarks største helte hviler, vil jeg se, om du er så djærv i gerning som i ord."

Carl fortrød nu i sit hjerte, hvad han før havde sagt og huskede nu først på, at mange døde var begravede i kapellet, men han skammede sig ved at lade sig mærke med nogen frygt og gik ganske tavs med lygten foran gennem de mørke munkegange.

Da de trådte ind i det hvælvede stenkapel, tabte Saxo i adspredelse skjoldet på stengulvet, og det genlød hult i de øde, mørke hvælvinger og i de åbne begravelser. Carl bævede, men lod sig dog ikke mærke med nogen frygt. Han tog skjoldet op med tilsyneladende rolighed.

"Jeg vil nu vise dig, i hvad selskab vi er!" sagde Saxo højtidelig og følte sig selv helt underligt stemt ved i den natlige stund at nærme sig sine store henfarnes grave. "Se! her –" fortsatte han og standsede ved en pille i muren, "her hviler stamfædrene til Danmarks bedste kæmpeslægt. Her lod ærkebisp Absalon kort før sin død, for tre år siden, indmure sin farfaders Skjalm

Hvides og den drabelige Tuchos kæmpeben; de lå før i Fjenisløflille. Glem ikke, hvad jeg har sagt dig om dem, og bed til Krist og vor frue, at du kan stå her en gang igen, når du er så gammel som jeg, uden at behøve at tilhylle dit åsyn og blues!"

Carl stirrede på muren, og det var ham som de strenge kæmper ville fremtræde af den og spørge ham, hvad han ville iblandt dem. Han neddæmpede tavs et ængsteligt suk og fulgte Saxo stille op i koret med lygten. Der pegede fader Saxo på Asker Rygs og fru Inges, Esben Snares og den mægtige Sunos grave og erindrede Carl om deres berømmelige liv og idrætter. Til sidst standsede han ved Absalons grav.

"Se! her," sagde han bevæget, og tårerne steg ham i øjnene, "her hviler en mand, hvis lige du aldrig får at se, og som Danmark ikke i århundreder skal opvise mage til."

Og nu læste og forklarede han ham den berømmelige gravskrift, han havde sat til den store ærkebisps eftermæle, og knælede med drengen ved graven i stille bøn.

Således tilbragte de en stund sammen blandt gravene i andagt og bøn, og Carl begyndte at blive fortrolig med stedet og dets højtidelige alvor. Hvad Saxo ofte før havde sagt ham, gentog han her og erindrede sin lærling om, at en tilkommende ridder måtte elske Gud frem for alt og frygte ham alene og så hverken skælve for levende eller døde.

"Har du nu mod til at våge her ene i kapellet til hanegalet?" spurgte han til sidst.

"Det tør jeg nok!" sagde Carl, dog med bævende stemme og uden aldeles at kunne skjule sin frygt. Derpå gav Saxo ham sværdet i hånden, satte skjoldet ved lygten på Absalons grav og bad ham vogte det vel, hvorhos han formanede ham til flittig

bøn og påkaldelse, at han ikke skulle falde i frygt og fristes til at fly og skammelig svigte sin våbenvagt. "Men har du ikke mod og kraft til at blive her," tilføjede han, "så står kapeldøren åben, og vejen til arnekrogen kender du."

Denne sidste bebrejdende underretning gav dog Carl modet tilbage, for hvad han mest havde frygtet for, var at lukkes inde hos de døde hele natten, men nu, da han vidste, han kunne gå bort, når han ville, besluttede han fuldt og fast at blive og forsvare sin post, hvad der så skulle møde ham.

Da Saxo så, det var drengens faste beslutning, som en fuldkommen væbner, at udholde en våbenvagt, glædede han sig højlig over hans kækhed og fandt, at denne prøve allerede var stor nok for en dreng af hans alder, som endnu aldrig havde været øvet i våben og som havde hovedet fuldt af eventyr og spøgelseshistorier. Han ville nu også fritage Carl for videre modsprøve og tage ham tilbage med sig i cellen, men Carl skammede sig ved at behandles som et frygtsomt, vægelsindet barn og påstod, at han ville blive og efterkomme hvad han havde lovet. Den tidligt vakte æresfølelse i det barnlige sind fandt Saxo det betænkeligt ved mistillid at krænke, men for at forebygge alle farlige følger, som tiden, stedet og drengens levende indbildningskraft kunne medføre, besluttede han, hemmeligt at blive der i nærheden, og forlod kun kapellet for ubemærket, gennem en sidedør fra klosteret, at vende tilbage og skjule sig i den mørke korsgang, hvorfra han, ved skinnet af lygten på gravstenen og den nylig opståede måne, kunne bemærke enhver af den unge helts bevægelser.

Han så nu da også i sit skjul, hvorledes drengen trolig gik op og ned ved alteret med det store sværd i hånden; men når

Månen undertiden mellem de flyvende skyer pludselig skinnede ind gennem de små ruder og oplyste de udskårne billeder på gravmælerne, eller når trækvinden i de øde hvælvinger bevægede de gamle faner under loftet, da så Saxo, ikke uden frygt, hvorledes drengen stirrede ængstelig omkring sig, men da så han også med inderlig glæde, hvorledes hans fromme lærling knælede og bad, til han atter fik mod og begyndte sin vandring som før.

"Ret så, Carl!" tænkte den gamle, og, uden at vide det, gav han, som sædvanlig, tanken lyd.

Forbavset hørte drengen sit navn nævnes uden at kunne øjne, hvor den røst kom fra, som syntes at ville styrke og opmuntre ham, men dog opfyldte ham med en inderlig rædsel. Vel bævede hele hans legeme ved den forestilling, at han var ene i natten mellem gravene og måske omgivet af de døde heltes usynlige ånder; men at de mente ham det vel, troede han dog vist at have fornummet på den venlige stemme.

Imidlertid faldt fader Saxo selv i underlige tanker. Stedet og tiden virkede også med en uimodståelig magt på ham, og det var ham i hans vågne drømme, som han så sin henfarne ven, den store Absalon rejste sig af sin grav og træde for alteret i biskoppelig ornat, med krumstaven og monstransen i de ærværdige hænder, og lyse velsignelsen over land og folk, således som han så ofte havde set og hørt ham i levende live. "Herren være med Eder!" syntes han endelig tydeligt at høre udsunget på latin med Absalons mægtige stemme, og han knælede ubevidst selv og sang på latin med sagte røst, dog så højt, at Carl tydeligt kunne høre det: "Og med din ånd!"

Da rejste hårene sig af forfærdelse på Carls hoved – han tabte sværdet af hånden og ville fly; men det var ham som hans fødder groede fast til gulvet, og han blev stående ubevægelig, for sværdet havde i faldet omkastet lygten og slukket lyset. Det var et øjeblik bælgmørkt omkring ham, og ved måneskinnet, som pludselig lyste, så han nu tydeligt, at en høj, hvid skikkelse bevægede sig fra den mørke korsgang imod ham. Han ravede forfærdet tilbage og holdt sig ved den udskårne engel i korsdøren, for ikke at styrte til jorden.

Den hvide skikkelse var Saxo i cistercienserkappen; ved larmen af det faldne sværd var han opvakt af sine drømme og nærmede sig nu for at tage Carl hjem med sig og befri både ham og sig selv fra den sjæleangribende nattevagt.

"Kom, min søn!" sagde han, "det er nok! Du har trolig våget og bedt og mere stolet på den almægtige Guds kraft, end på dig selv. Tag nu våbnene og følg mig! Det er over midnat."

Carl kendte sin faderlige lærer og styrtede sig glad i hans arme: "Gud ske lov, du kom, gode fader!" sagde han og drog vejret frit igen, "det er dog ikke så let, som jeg troede, at holde våbenvagt, og af mit mod skal jeg ikke en anden gang prale. Jeg havde gerne løbet min vej før, men jeg kunne ikke røre en fod."

"Hvad frygtede du da for, søn?" spurgte Saxo rolig, men med højtidelig alvor, og hans ærværdige ansigt var blegt som en dødnings, "her i Guds hellige hus og med gudfrygtige tanker kunne dog kun gode ånder være os nær, og for dem behøver vi aldrig at frygte."

"Det synes mig også," svarede drengen og klyngede sig tættere op til ham, "men jeg blev dog så bange, for mig syntes, de døde knælede rundt omkring her og holdt messe."

"Jeg troede også at se en kær henfaren," svarede Saxo med sagte røst, mens hans blik endnu dvælede ved alteret, "men jeg frygtede ikke, for jeg hørte min salige herres stemme, som velsignede mig og kaldte mig til sig. Og – visselig, det bæres mig for, at han ikke har kaldet mig forgæves. Måske har vi begge drømt," tilføjede han, "men drømme kunne også komme fra Herren."

Som han sagde dette, susede det underligt over hans hoved, og de gamle faner bevægede sig over Absalons grav.

Tavse gik nu Saxo og hans lærling ud af kapellet. Drengen bar skjoldet og sværdet, og Saxo den udslukte lygte. Begge var de besynderlig højtideligt stemte og ligesom indviede af højere væsner til et stort og vigtigt kald. Oldingen drømte om sin forklarede herre og ven og om kaldet til hans herlighed i Guds evige rige. Drengen var ikke mere bange, men drømte om heltedåd og ridderfærd, om lystige eventyr og dejlige kvinder. Hvad han før havde hørt mellem gravene, var ham nu som fuglenes sang og de store helteånders opfordring til at blive stor og herlig som de.

I den mørke munkegang mellem kapellet og klosteret skinnede en enlig lampe under et Maria-billede. Ved den tændte Saxo sin lygte – for Månen var skjult af sneskyer – og uden at forstyrre hinanden i den så højst forskellige, men dog så lykkelige stemning, hvori det natlige eventyr havde sat dem, gik de begge stille tilbage til cellen og lagde sig til hvile.

Næste morgen følte Saxo sig usædvanlig afkræftet og uskikket til rejsen, men da Carl alt stod rejsefærdig ved hans løjbænk, rejste han sig med anstrengelse, bad stille sin morgenbøn og iførte sig sine lammeskindsrejseklæder. Så snart

han med Carl havde bivånet messen, tog han afsked med abbed Gaufred og de gode brødre, hvis højtærede gæst han nu i tre år havde været. Under armen bar han tvende bøger, som han havde lånt af Absalon, og som han i testamentet var erindret om at give tilbage til Sorø Kloster. Det var hin pergaments-Justinus og en Valerius Maximus (per manum Absalonis). Det kostede ham stor overvindelse at skille sig fra disse bøger.

"Tag dem!" sagde han til abbeden, "tag dem snart! at jeg ikke skal fristes til at medtage dem og synde mod min herres sidste vilje, som I selv har hørt og opskrevet den. De halvtredje mark sølv han så gavmildt eftergav mig, skulle jeg vel have ondt ved at skaffe, men dette lån falder mig dog hartad hårdere at tilbagegive, for ser I, ærværdige herre! her er kostelige pletter af Absalons lampe."

"Vi skal bevare dette arvegods som en helligdom blandt vort klosters relikvier!" sagde abbed Gaufred og lagde bøgerne omhyggeligt til side.

Nu omfavnede Saxo ham og alle brødrene til afsked.

"Gerne," sagde han til sidst, "havde jeg lagt mine ben her til hvile ved min fromme og salige herres fødder, men den gode bisp Peder vil nu have mig hos sig; måske skal jeg modtage den sidste salvelse af hans hånd, og hvor de ældste af Danmarks konger hviler efter deres gerning, er det måske nu mig beskikket at betegne efterslægten vejen til kongegraven."

Abbeden og alle brødrene var rørte ved den fromme fader Saxos bortrejse. for det var dem højst sandsynligt, at de havde set ham for sidste gang. Af gods havde han ikke stort at medtage og af penge endnu mindre, men han behøvede såre lidet, og med en mark sølv kunne han hjælpe sig længe. Hvad

han omhyggeligst havde indpakket var ærkebisp Absalons skrifter og de to sølvbægere, han havde til hans amindelse; med omhu havde han også indsvøbt i sit sengetæppe sin på pergament sirligt afskrevne krønike, som han håbede endnu en gang at få gennemset i Roskilde.

Saxo var for gammel til at ride; derfor havde abbeden lånt en karm til ham hos adelsfruen på Pedersborg. Med dette magelige køretøj kunne han uforstyrret hengive sig til sine tanker på vejen og overlade køresvenden omsorgen for tømmen og hestene.

4

Det var en klar, munter vinterdag. Solen glimrede på de rimpudrede træer; hjulene knirkede på den letfrosne jord, og hestene vrinskede i den friske morgenluft. Carl hoppede sjæleglad i sædet hos køresvenden, mens gamle Saxo tænkte på sin lykkelige ungdom, når han så ofte havde redet denne vej mellem de velkendte søer og skove ved den kække Absalons side. Dog forglemte han ikke at se sig om og gøre sin unge ledsager opmærksom på de mange nye landsbykirker, de kørte forbi eller øjnede i frastand, og som den store Valdemar og hans gudfrygtige mand havde ladet opføre af tilhugne kampestene og brændte murstene og forsyne med kostbare blytage. Han fortalte sin opmærksomme lærling, hvorledes fromme herrer og fyrster havde bygget kirker i landet trende hundrede år før, og at Knud den Store havde bygget såre mange, men at de som oftest havde været af træ og var opbrændte af de hedenske vendere. Hvor han ved vejen blev en kæmpehøj va'r eller et gammelt hedensk offersted, bød han køresvenden holde stille og beså med Carl de mærkelige levninger fra oldtiden. Da han så Bjernede Kirke i frastand på venstre side af vejen, gjorde han drengen opmærksom på dens besynderlige bispehueskikkelse og fortalte ham, at Absalons farbroder Ebbe Skjalmsøn og hans fromme hustru Ragnild først havde bygget en trækirke på det sted, men at den var brændt af sørøverne og oprejst af sten igen i sin nærværende skikkelse af ærkebisp Andreas' og bisp Peders fader, den berømte Suno Ebbeson af Knardrup, som han såre

vel havde kendt i sin ungdom og om hvem han vidste mange store og mærkelige træk at fortælle.

Vejen gik gennem Slaglille og Fjenisløflille. I denne sidste by blev Saxo helt stille og vemodig ved erindringen om de forrige dage. Han gik op med Carl til kirken og viste ham de to berømte tårne, som også var drengen velkendte fra den skønne og mærkelige historie om Axels og Esberns fødsel.

Da de siden kom til Sigersted, og Carl hørte, at her var stedet, hvor historien med hans kære Hagbarth og Signe havde tildraget sig, blev drengen så bevæget, at han græd, og forlangte, at Saxo skulle vise ham træet, hvorpå Hagbarths kappe havde hængt, og stedet, hvor Signes jomfrubur havde stået i flamme. En kilde vistes kun endnu, som kaldtes Signes Kilde, og Carl måtte nøjes med de uvisse formodninger, det gamle sagn syntes at stadfæste. På vejen til Ringsted lod han nu Saxo have ro, for selv at fortælle køresvenden historien om Hagbarth og Signe.

I Ringsted besøgte Saxo med Carl St. Bents og Mariæ Kirke og viste ham hertug Knuds forgyldte kiste sammen med den store Valdemars, dronning Sophias og Knud den Sjettes grave.

"Hvert skridt, jeg nu går," sagde den gamle bevæget, "ser jeg nu kun deres grave, som i livet var mig kære og dyrebare. Gud holde sin hånd over Danmark, og lade det ikke savne mænd, som ligner mit århundredes store henfarne!"

Da han forlod kirken, kastede han endnu et vemodigt blik til sjette Knuds grav og bemærkede med forbavselse en forandring ved den.

"Har graven været åbnet?" spurgte han den gamle kirketjener og erfarede nu, som en hemmelighed, at tre fremmede herrer

fra Ribe, ledsagede af mester Harpestræng fra Roskilde, havde i efteråret på kongelig befaling åbnet graven og foretaget en hemmelig undersøgelse med kongeliget.

Den øvrige del af vejen sad Saxo tavs og fordybet i alvorlige tanker, men der var en sådan fred og klarhed udbredt over hans ærværdige åsyn, at Carl ikke vovede at forstyrre ham med noget spørgsmål. Den muntre dreng benyttede derimod lejligheden til at lære køresvenden kunsten af at styre heste og vogn, og Saxo mærkede nu så lidet til rejsen og sit rejseselskab, at han først erindrede, hvor han var, da han rullede ind ad Roskilde stadsport og så St. Lucii velkendte spire glinse i aftenrøden.

Carl klappede i hænderne af glæde over det herlige syn, så snart den store stad, som han for første gang så, lå udstrakt for ham med sine volde og grave og sine 27 kirker og klostre. Domkirken stod endnu, som den for 120 år siden var bygget anden gang af Knud den Hellige. Byens mest glimrende tid var vel forbi, da det nye Axelhus allerede var i stærk opkomst, Ribe var blevet kongens sæde og Roskilde fra en kongestad nu var blevet til en bispestad, dog var den endnu den største og bedste stad i landet. Dens anselige bygninger nåede lige ned til Issefjorden. Haraldsborg knejsede stolt og skinnede ved fjorden; mange skibe opfyldte havnen; velhavende borgere gik stateligt på gaderne; lansedragere, væbnere, riddere og gejstlige herrer bevægede sig i broget vrimmel mellem hinanden; daglejere og lastdragere forlod deres arbejde, mens de mangfoldige klokker ringede til Ave Maria, og blandt fromme oldinge og børn gik ærbare borgerkoner med deres sorte huer og kåber og med deres døtre ved hånden til kirkerne.

Carl betragtede alt med den største opmærksomhed og bestormede køresvenden med flere spørgsmål, end han kunne få svar på, for kusken var en bondeknøs, som ikke vidste stort andet, end hvor de rigeste købmænd boede, som samtidig holdt ølhuse og til hvem bønderne endogså fra de fjernere egne med fordel bragte deres fødevarer. Over porten til en stor, mørk træbygning, med højenloftssvale og to udstående stokværk samt med bibelske billeder i snitværk på stolperne, så Carl et i træ udskåret skjoldmærke med en stor, sort ørn i hvidt felt.

"Hvad er det for en ridders våben?" spurgte han og fik nu at vide, at det var byens våben, som stod over tinghuset.

"I det store, hvide hus jævne ved, med vor herre og de tolv apostle på stolperne, bor den rige borgemester hr. Yvald," tilføjede køresvenden "de to smykkede borgermænd, som går op ad trappen i de side, blå kjortler og med de lange stokke i hænderne, er såmænd Nils Gvadersøn og Styrmer Jensøn, som han vel sagtens kender. Ser jeg ret, har hr. Yvald store folk til gæst, aldenstund der står så farlig meget tjenerskab og rækker sig i porten."

Nu rullede karmen ind i bispegården, tæt ved domkirken og det store kapitelhus, og holdt stille for en bred stentrappe med snørklet jernrækværk.

"Velkommen, fader Saxo! Velkommen!" lød det rundt omkring vognen, og en hel skare unge kannikker, med korte, sorte kapper og skrifter under armene, stimlede om ham for at hjælpe ham ud af karmen. "Hvor vi har længtes efter Eder! – hvor bisp Peder vil blive glad, når han ser Eder! – han har ikke talt om andet i lang tid, men vi må ikke beholde Eder i kapitelhuset – I skal bo i bispens bedste stue."

Således modtoges han af de unge kannikker, som alle var hans forrige disciple. De næsten bar ham på deres hænder op ad trappen, og han omfavnede dem alle kærligt, velsignede dem rørt og kaldte dem sine kære, unge venner.

I forsalen kom bisp Peder ham i møde med åbne arme. Bispens daglige gråværkskappe fløj uordentligt om ham, og den sorte fløjlskalot sad skævt. Med de funklende, ungdommelige øjne, de røde kinder og den glatragede hage, kunne den høje, smukke mand med sine raske bevægelser have gældt for en yngling, havde ikke de næsten snehvide hår igen gjort ham ældre, end han virkelig var, for bisp Peder var ikke meget over de fyrretyve år. Han omfavnede Saxo heftigt og lod ham ikke komme til orde for sine livlige venskabsytringer, førend han midt i sin glæde bemærkede, at Saxo var bleg som en døende og med møje holdt sig fast ved bordet, for ikke at synke om.

"Sæt dig! Sæt dig dog, for Guds skyld! – Er du syg?" råbte nu bisp Peder og trak hastigt en lænestol frem, "hvorledes er det fat? Har rejsen udmattet dig?"

"Ja vel, ærværdige herre!" svarede Saxo og sank tilbage i stolen. "Livsrejsen har gjort mig mødig, tror jeg, og jeg trænger til hvile – men nu er jeg jo også ved målet. Jeg har fuldkommet min herres vilje, og han har kaldet sin tjener til sig. – Carl! fik du bøgerne af karmskrinet?" – her rejste han sig igen af sin halve dvale.

Carl stod med tårer i øjnene ved hans side og lagde nu den ham anbefalede vigtige bogpakke på hans skød, idet han stille knælede ved hans fod og kyssede tavs hans hånd.

Da klappede Saxo ham mild og rolig på kinden.

"Tak!" sagde han, "du er mig en tro, agtpågiven dreng. Græd ikke, søn! dig vil det nok gå godt i verden, for du har et fromt og kærligt hjerte. – Den gode bisp Peder vil vist sørge for dig, når jeg ikke kan mere – og når grev Albert kommer –"

"Ak, kære fader!" sukkede drengen, "for mig sørger nok Vor Herre, når du kun ikke vil blive syg og dø fra mig."

"Han er syg, farligt syg," sagde bisp Peder og fo'r op og ned i stuen, "og mester Harpestræng er borte – hvem har vi nu at ty til uden denne tyske kødmanger i Badstuegaden, men der er intet andet for, vi må lade ham hente!"

Han sendte nu den ene klerk og lægbroder efter den anden ud at opsøge mester Gregor i alle byens ølhuse, hvor de vidste, han søgte, og gav befaling til sine tjenere at rede sengen i alkoven, mens han jog alle de medlidende, men overflødige, unge kannikker ud af stuen, at de ikke ved deres deltagelse skulle forurolige hans kære, syge gæst.

"Min bedste læge er nu hvile!" sagde Saxo udmattet, "men førend jeg kan hvile rolig, ærværdige herre!" – vedblev han med anstrengelse og rakte bispen den svære bogpakke, "må jeg nedlægge i Eders hånd dette mit arvegods til Danmarks folk og dets konge. Det er min Danmarks historie. Jeg ville selv have bragt den til kongen, når jeg endnu en gang omhyggeligt havde gennemgået den og affilet stilen, men skulle jeg forhindres deri, så overræk I på mine vegne kongen bogen, som den er, og helst i en lykkelig stund, når det er Eder klart, at Herrens ånd er over kongen og fædrelandet! To afskrifter må I dog først besørge deraf, en til Eders broder ærkebispen, og en til Eder selv, både til en venlig ihukommelse om mig og til en betryggelse for, at intet uheld skal gøre min livsgerning til intet.

Kan mit ringe efterladenskab ikke bestride afskriverlønnen, så ved jeg vist, I kærligt vil lægge til, hvad der mangler."

"Forstår sig, forstår sig! dit ønske skal jeg visselig opfylde!" svarede bispen og bekæmpede, så godt at han kunne, sin frygt og utålmodighed. "Jeg skulle dog håbe, du ikke er kommet hid, for at gøre dit testamente over hals og hoved!" tilføjede han i en næsten vred tone. – "Gud lønne dig dog evigt for dette stykke arbejde!" vedblev han inderligt bevæget, idet han betragtede bogen, "det skal glæde danske hjerter, så længe der er danske mænd til!"

Dermed lagde han bogen hastigt under lås og lukke i sit relikvieskab. "Og nu til sengs! Her er ingen tid til at være blød om hjertet." Derpå tog han kraftigt selv den syge i sine arme, løftede ham op af stolen og mere bar end fulgte ham til det hastigt beredte leje i alkoven.

Med største hast var tyske mester Gregor allerede kommet. Det var en lille, vims mand i en stiv skarlagenskjortel med store, udstående sidelommer. Han undersøgte med vigtig mine den syges puls og rystede betænkelig på hovedet, mens han med en vidtløftig strøm af latinske kunstord og tyskblandet dansk trak sine instrumenter ud af lommerne og påstod, at en øjeblikkelig åreladning var nødvendig. Hvor syg Saxo var, rystede han dog på hovedet og gjorde en fortrædelig mine, hver gang en latinsk bommert skurrede i hans øren, og da mester Gregor blev ved at udkramme sin lærdom om åreladningsteorien og syntes derover rent at glemme den syge, bragte han snart bisp Peders utålmodighed og urolighed til det højeste.

"Skal og må han årelades straks," råbte bispen, "hvi spilder I da den kostbare tid med snak, og dræber både mig og den gode

fader Saxo med Eders barbariske og kristelige latin?"

Endelig blev da også den syge åreladt og forbundet, hvorpå han faldt i en dyb og rolig søvn. Deraf lovede mester Gregor sig hans sikre helbredelse, hvis han, vel at mærke, så snart han vågnede og man nærmede sig ham med en verbena eller jernurt i hånden, på det første spørgsmål til hans befindende, blot ville svare, at han befandt sig vel, men svarede den syge da, at han befandt sig ilde, så var der kun lidt håb til liv, forsikrede den lærde barber.

"Dum snak og overtro!" sagde bispen ivrigt. "Vil Guds hjælpe, bekymrer jeg mig ikke om Eders verbena og alle hekseurter."

Mester Gregor beråbte sig forgæves på sin principals autoritet og at det således stod "i den lærde mester Harpestræng sin lægebog." Den gode mester Harpestræng kunne i dette stykke være en gæk som så mange andre, mente bispen, og for at skaffe den syge ro til at sove, trak han den højrøstede mester Gregor ud af sygestuen og lod kun sin gamle, tro tjener Martin blive tilbage sammen med Carl af Rise, som ikke var at bringe fra sygelejet, men som lovede at være stille som en mus.

Drengen dæmpede også virkelig straks sin stærke og lydelige gråd. Han satte sig tavs på gulvet i alkoven ved foden af sengen og vovede næppe selv at drage ånde, for at høre om den syge også åndede. Med stigende ængstelighed syntes han at bemærke, at den sovende stadig åndede svagere og svagere, og mens gamle Martin bad sagte og sukkede ved kaminen, græd drengen stille og bitterlig bag alkovetæppet uden at give en lyd fra sig.

Mens Saxo slumrede, fo'r bisp Peder op og ned ad gulvet i den anden stue i en ivrig ordstrid med mester Gregor, som han beskyldte for at have udmattet den afkræftede olding for stærkt med sin åreladning. Han beklagede samtidig mester Harpestrængs fraværelse, til så stor fornærmelse for hans vicarius, at mester Gregor gik vred bort og bad bispen selv være læge, siden han troede at forstå kunsten bedre.

Bisp Peder blev næsten altid vred og opfarende, når han havde en sorg at kæmpe med, som han ikke ville give efter for, og da gik det altid ud over den første den bedste, han traf på, men snart fortrød han sin heftighed, og den, der ved en sådan lejlighed var blevet fornærmet af ham, var altid vis på, snart at se prøver på hans hjertensgodhed og kærlige sindelag.

Mens bisp Peder endnu gav sin ængstelighed for Saxo luft i vrede ytringer mod den bortgangne mester Gregor, trådte gamle Martin ind til ham og bad ham komme til den syge, som var vågnet urolig og havde forlangt skriftemål og sakrament.

I største hast iførte bispen sig sit ornat, tog de hellige nådemidler i hånden og gik med dyb smerte til den kære syge, efter at han først havde befalet Martin at blive udenfor og forbyde alle og enhver indgangen.

Da bispen trådte ind i sygestuen, syntes Saxo at være indslumret igen, og der var dødsstille. Bisp Peder trådte sagte ind i den dunkle alkove, hvor han satte sig ved hovedgærdet, uden at bemærke Carl, som sad skjult af alkovetæppet ved foden af sengen og bad med foldede hænder, under stille tårer.

Da åbnede Saxo sine øjne og kendte bispen.

"Mit timeglas er nær ved at udrinde," begyndte han. "Ingen svar, forsætlig brøde betynger mit hjerte, men bed den

forbarmende Gud, for sin korsfæstede søns og sin evige kærligheds skyld, tilgive mig, hvad jeg af menneskelig skrøbelighed har syndet i denne verden! En svar mistanke foruroliger mig endnu forunderlig. – Jeg kan ikke dø, førend jeg har betroet den til Eder, under kirkens hellige og ubrødelige tavshedssegl." Her rejste han sig halvt i lejet og så ud i stuen, men da han intet menneske blev va'r, lagde han sig betrygget tilbage. "Måske er denne mistanke selv en syndig og fordømmelig tanke," fortsatte han, "men er den falsk, så bed Gud tilgive mig den for min kærligheds skyld til kongen og fædrelandet! For verden har jeg fortiet den, men for kirkens hellige domstol må jeg i min dødsstund indstævne som sjette Knuds hemmelige morder og vor unge kong Valdemars giftigste dødsfjende." Han holdt et øjeblik inde og stirrede stift hen for sig. "Indstævne," fortsatte han, "anklage må jeg en mand, som jeg aldrig har set med legemets skuffende syn – men nys stod han klart for mit indre, ubedragelige øje og jeg tror visselig at kunne kende ham og vidne imod ham på den yderste dag, når den urettens hemmelighed er mig klar, som jeg nu kun skimter i sin rædsomme dunkelhed – men som truer Danmark og den store Valdemars slægt med fordærvelse –"

"I forfærder mig!" afbrød bispen ham, "er Eders mistanke uden bevis, så ti med den og betyng ikke min sjæl med en hemmelighed, som kun den alvidende dommer kan ransage!"

"Er Danmarks lykke og vor unge konges liv Eder af vigtighed," fortsatte Saxo, "så gru ikke for at høre og bevare en hemmelighed, som, hvor dunkel og ubevislig den er, dog måske kan være Eder et lysglimt i mørket og et vink af Danmarks gode ånd, når nøden er stor og hjertet er rådvildt."

Nu blev hans stemme svagere og svagere. Bisp Peder hørte undertiden ikke godt, og han anstrengte sig forgæves for at høre og forstå hvert ord. Snart tabte også den døende aldeles mælet og gav kun ved tegn tilkende, at han ønskede sakramentet og den sidste salvelse.

Da bisp Peder havde opfyldt denne sørgelige pligt, sank Saxo med et roligt smil tilbage i hans arme og opgav sin ånd.

Med dyb kummer og i pinlig uvished om han havde forstået Saxos sidste vigtige ord eller ikke, forlod bispen sin afsjælede ven og lukkede sig inde i sit lønkammer.

Gamle Martin kunne nu ikke længere holde de unge kannikker og Saxos andre talrigt forsamlede venner tilbage. De strømmede bekymrede ind til alkoven, hvor de fandt Carl grædende over sin kære herres lig. Gamle Martin havde medlidenhed med drengen og fik ham med magt bragt fra liget og til rolighed på sit kammer. Så snart drengen havde fattet sig, bemærkede Martin med forundring en vis bestemthed og hartad mandig alvor i hans ansigt, som han ikke syntes at have bemærket for en time siden. Han gjorde ham adskillige spørgsmål om hans familieforhold og bestemmelse for fremtiden, hvorpå Carl gav korte og bestemte svar, mens han dog syntes at tænke på noget ganske andet, end hvad der spurgtes ham om.

"Hvor gammel er du?" spurgte Martin endelig. "Du synes mig en hel del ældre, end du ser ud til!"

"Jeg er gammel nok," svarede Carl, "til nu ikke længere at være barn og til at kunne tie med, hvad jeg ikke vil og må sige."

"Gør du en hemmelighed af din alder?" spurgte Martin forundret.

"Det var ikke min mening!" svarede Carl. "Jeg bliver snart elleve år, men jeg har mærket, at man i en time kan blive ældre end i ti år, og du skal ikke spørge mig oftere om min alder! Jeg ved måske dog, hvad du aldrig drømte om, hvor gammel du er, og hvad kanske ingen i Danmark ved uden jeg. Sig mig, hører din herre godt?"

"Han er undertiden noget tunghør. – Men jeg skulle næsten tro, du havde en skrue løs, dreng! Hvad kan du vide, som ingen ved uden du? Og hvad angår det dig, at min bisp er lidt tunghør? Han jog dig vel ud, da han hørte din herres skriftemål? Du har vel aldrig været så uforskammet og gudsforgåen, at belure din herre i hans sidste time?"

Ved disse Martins ord brast drengen i gråd, men snart fattede han sig dog igen, "Den gode fader Saxo kan vist ikke være vred på mig derfor!" sagde han, "hvad kunne jeg for det? Jeg sad der jo ikke for at lure, og ingen sagde mig, det var syndigt og gudsforgåent, men når jeg ser fader Saxo igen hos Vor Herre, da skal han se, jeg kunne lige så godt tie som bispen."

"Tag dig i agt, dreng!" udbrød Martin forskrækket, "har du været vidne til et skriftemål, og er der, som det lader til, hemmeligheder deri, som angår land og rige, så kan et ord komme dig dyrt at stå. Kirken er ikke at spøge med, og får min herre det at vide, kan han måske blive nødt til at lade dig indespærre i klosterfængslet, til du får skæg og gråt hår som jeg."

"Du vil dog ikke forråde mig?" spurgte Carl og betragtede den ærlige Martin med et roligt og prøvende blik. "Gør det ikke!" føjede han til med kækhed og bestemthed, "jeg kan tie, men

hvad jeg ved, kan være godt for os alle, når Vor Herre vil give mig forstand og lykke."

Martin betragtede med forundring den kække, alvorlige dreng, som syntes ham at vokse for hans øjne ved hvert ord, han sagde. Hvor nysgerrig den gamle end var efter den vigtige hemmelighed, drengen enten virkelig vidste eller indbildte sig at vide, vovede han dog ikke at sætte Carls tavshed på prøve, men gruede selv for at blive indviet i en løndom, som med rette kun tilhørte kirken, og som det var formastelse for nogen lægmand at ville udforske.

"Gak til sengs!" sagde han ængstelig, "og bed Krist og vor frue bevare din forstand og din tunge! Se til, du kan glemme, hvad du nu tænker på, og blive et barn igen, som du vist var i går! Når børn får gråt skæg i svøbet, så står verden ikke længe."

Dermed nik Martin fra ham og overlod ham til sig selv. Sorgen over hans kære lærers død og de vigtige, alvorlige tanker, der så pludseligt var indtrængte på ham, havde hartad gjort Carl fremmed og frygtsom for sig selv. Siden den forrige nat, da han vågede ved Absalons grav, havde han oplevet så meget, at han syntes, det måtte være mange år siden. Han stod nu forladt og ene blandt lutter fremmede mennesker; men han syntes også, han var blevet voksen og myndig og kunne sørge for sig selv; dog var han bekymret og ængstelig til mode. Til sidst bad han from og inderlig sin aftenbøn og faldt i søvn. Da han vågnede, var det hemmelighedsfulde trådt tilbage i hans barnlige sind, som en dunkel, ængstelig drøm, og han følte kun ret levende sorgen over sin kære læremesters død, som dog formildedes ved tanken om det nye liv, han nu selv skulle begynde.

Bisp Peder holdt sig adskillige dage indelukket i sit lønkammer og så intet menneske uden den gamle tjener, som han i sin dybe sorg ikke en gang fo'r op imod og skændte på.

Den ærlige Martin, som kendte sin herres natur, frygtede såre for hans usædvanlige stilhed og vemodighed og begik ofte en forsætlig forseelse ved opvartningen, dog uden at det derved lykkedes ham at pådrage sig nogen heftig irettesættelse.

"I dag skal han da begraves, den gamle kannik fra Soer!" sagde Martin den ottende dag efter Saxos død, da han om morgenen bragte bispen øllegrøden. "Alle de unge kannikker vil bære ham. Der er strøet buksbom og vintergrønt over hele gaden, og her er en sorg og en stads, som det kunne være en bisp, de begrove og han var jo dog intet andet, end en ringe skriver og klerk."

"Du dumme, dorske menneske!" udbrød nu bispen ivrigt og stødte øllegrødsskålen om, "har du end ingen forstand på hvilken mand han var, og at en sådan skriver er mere, end ti bisper, så kan du vel se på mig og alle boglærde mænd her i byen, at vi har mistet en fader, og at vi sørger over ham, som over en ærkebisp eller en konge."

"På det lav!" fortsatte Martin, som var glad over at se sin kære herre i liv og kraft igen, mens han omhyggeligt rejste den omstødte tinskål og reddede, hvad han kunne af dens indhold, "på det lav! I sørger meget mere nu, hr. bisp! end da den forrige ærkebisp døde dernede i Soer – hvad var det nu han hed?"

"Absalon, den store Absalon!" råbte bisp Peder og stampede, "kolde, følelsesløse klods! har du allerede glemt så stort et navn? Er en stor mands hukommelse ikke større hos folket, så fortjener det, gudsdød at sove sig ihjel."

"Ja rigtigt, ærkebisp Absalon," svarede Martin roligt, men med tårer i øjnene, mens han tørrede det spildte øl af bordet med sit ærme, "da han døde, kaldte I mig dog den første dag en klods, men nu varede det hele otte dage inden I kunne huske, at jeg var en dum og hårdhjertet klodderjan, blot fordi hans skriver er død."

"Gamle, ærlige Martin!" sagde bispen nu rørt og trykte ham i hånden, "jeg ser nok, hvor du vil hen. Du kender mig og vil hellere se mig larme end sørge. Når jeg kaldte dig dorsk og følelsesløs, gjorde jeg dig skammelig uret. Nu, velan da! – du har ret; jeg skal ikke sidde længere her med hovedet mod jorden og lade mig kue af en ørkesløs, dræbende sorg; jeg vil løfte mit hoved og give hjertet luft ved hans grav. Ifør mig mit ornat! Jeg vil tale til Danmarks folk ved denne store Saxos grav! Jeg vil prise Gud for, hvad han gav os i ham og ikke lægge hænderne i skødet! – Herren gav, Herren tog – Herrens navn være lovet!"

Det var den sidste dag i året. En tæt frosttåge lå over byen, og det var ved middagstid næsten dunkelt som ved kvæld. Domkirkens store ligklokke ringede. Porten til bispegården åbnedes, og med krumstaven i hånden gik bisp Peder, stille og højtidelig, i spidsen for Roskilde bys samtlige præster og ordensbrødre og anførte det store ligtog til kirken. Kvinder og børn støde nysgerrige i vinduer og døre; mange tilskuere beklagede vel kun, at tågen skjulte dem pragten og stadsen, og at faklerne brændte så mat, men mange fremmede øjne blev dog våde ved synet af bisp Peders og de unge kannikkers store bedrøvelse. Både unge og gamle trængte sig frem, for at tage den kære byrde fra de andre, og mangen ven af den herlige Saxo gik, mere nedtynget af sorgen end af byrden, under hans

ligbåre. I kirken talte bisp Peder fra højalteret et kraftigt ord til den kære dødes pris og ihukommelse, men snart kvalte tårerne hans kraftige stemme, og han gav tegn med bispestaven til kordrengene, at de skulle istemme det sædvanlige *Requiem*.

I kirkegangen var ligkisten nedhisset, og en liden sten med en latinsk indskrift, som bisp Peder havde forfattet, var lagt over graven [Note 2)]. Ligtoget drog ud af kirken i stille sorg. De nysgerrige og deltagende tilskuere adspredte sig. Endnu stod kun i den dunkle kirkegang en næsten halvvoksen dreng med gule lokker, i en lang, sort kappe og med en udslukt fakkel i den nedsegnede hånd. Det var Carl af Rise, som endnu græd tavs og stille ved Saxos grav. Endelig tørrede han tårerne af sine store, blå øjne, knælede ved graven og gav sit hjerte luft i lydelige bønner. Styrket og lettet om hjertet, rejste han sig, lod den slukte fakkel ligge på kirkegulvet og vendte sig for at gå ud af kirken. Da studsede han og så med forbavselse, at han ikke var ene. En gammel, kroget mand, med en krykke under armen, stod for ham i en fremmed, sort dragt med et bagvendt ombundet skødskind og en liden hornlygte i bæltet. Hans ansigt var gustent og rynket, og hans stirrende øjne var matte som hornet i hans lygte.

"Tand for tunge, dreng! selv når du beder!" hviskede han truende og holdt fingeren for munden: "Hvad han, som ligger der," han pegede på graven, "ikke havde magt til at skrive i sin bog, det er nu skrevet i en større bog; men den skal ikke åbnes før den sidste basun sprænger gravene. Gak du din vej ligefrem! Se hverken til højre eller venstre! Vær tavs med de døde og tro mod de levende! – Sket er sket – og hvad der står i stjernerne, det kan dog hverken levende eller døde forhindre."

Forfærdet, troede Carl i den truende olding at se den besynderlige bjergmand, Saxo havde talt om til ærkebispen og broder Gunner den aften, da drengen sad på bønskamlen under bordet i Saxos celle. Hvad han den gang kun flygtigt havde bemærket, var nylig trådt langt klarere og anskueligere frem for hans sjæl, da han bag alkovetæppet havde hørt hint hemmelige skriftemål. Han havde slået øjnene til jorden af gru for den gamles stirrende blik. Den hæse, lallende stemme klang endnu i hans øren, men da han atter hævede sine øjne for at se, om den gamle stod der endnu, så han ham gå ud af kirkedøren med sin krykkestav. Carl tog nu mod til sig og gik selv ud af kirken for at indhente ham, men han kunne i den stærke tåge ingensteds øjne ham, og han syntes lettere om hjertet ved ikke at se ham mere. Det var ham nu også som den gamles ord havde lettet en sten fra hans hjerte, og at han nu frit kunne vandre ud i verden og glemme det hemmelighedsfulde, som så forstyrrende havde grebet ind i hans sorgløse barndomsliv.

Note 2: **En latinsk indskrift, som bisp Peder havde forfattet:** Den indskrift, som nu findes på Saxos mindesten i Roskilde Domkirke, er forfattet af biskop Lago Urne.

5

Uden at vide hvad han skulle foretage sig eller hvorhen han skulle vandre i den fremmede verden, gik nu Carl efter den gamles anvisning sin vej ligefrem og så i egentlig betydning hverken til højre eller venstre. Han gik bispegården og kapitelhuset forbi, hvor ingen i disse sorgens dage havde lagt synderlig mærke til ham, uden gamle Martin, som havde sørget for hans daglige nødtørft, og en ung kannik, som havde lånt ham den sorte kappe, han bar. Ved kapitelhuset tilbagegav han efter løfte kappen til portneren, og, rystende af kulde i sin korte, blå trøje, gik han videre frem i den store, fremmede by, dog uden at glæde sig som før over al dens tummel og herlighed. Tågen havde imidlertid adspredt sig, og det var blevet muntert, klart frostvejr. Ved et stort, hvidt hus med de tolv apostles billeder på stolperne, lige ved tinghuset med byens våben, som han straks ved sin ankomst havde lagt mærke til, så han på stentrappen en lille, prægtigt klædt pige med dejlige mørkeblå øjne og gulbrune lokker, som stak frem under den gyldenstykkes hue. Hun syntes ikke ældre, end fire år, og havde så fin, hvid hud og var så stadselig smykket, at Carl standsede og troede vist, det måtte være en prinsesse. En gammel kone i en simpel, grå kåbe, som syntes at være det fornemme barns fostermoder eller amme, stod i døren og formanede hende, men i en meget eftergivende tone, til at komme ind og ikke sidde længere der på den kolde trappe i blæsten. Men den lille pige var alt for beskæftiget med sin leg til at agte derpå. Hun sad stille og glad med det lille gyldenstykkes skørt fuldt af

buksbom og vintergrønt, som hun havde opsamlet på gaden, hvor ligtoget var draget forbi. Hun mærkede intet til kulden i sin varme skarlagenstrøje, som var foret med fint lækatteskind. De små ravhjerter om barnets hals og de guldspændte sko på de nydelige småfødder havde draget en flok nysgerrige tiggerbørn omkring hende, til hvilke hun ej alene uddelte de små urtekoste og kranse, hun havde bundet af buksbom og vintergrønt, men som hun nu også begyndte at udskifte sine perler og barnesmider iblandt, uden at bekymre sig om den gamle fostermoders sagtmodige trussel med at ville sige det til hendes fader.

"Det bliver den gamle fader ikke vred for. Han giver mig nok noget legetøj igen!" sagde den lille pige.

"Men din nye fader, din rigtige fader," indvendte fostermoderen.

"Å, hvad!" afbrød barnet hende, "han er vel heller ikke så slem!" og nu gjorde hun mine til at ville spænde guldspænderne af sine sko; for at give dem til en lille tiggerpige, som beundrede dem, men i det samme fik hun øje på Carl, og da den smukke dreng så forgrædt og bedrøvet ud, glemte hun alle de andre børn over ham. Hun rakte ham straks den sidste urtekost, hun havde, og bad ham komme op med til hendes fader, så skulle han få alt, hvad han ville have, og behøvede aldrig at græde mere.

"Kan du da skaffe mig en fader igen?" spurgte Carl bedrøvet.

"Har du da slet ingen fader, stakkels dreng?" svarede barnet, "så kom da med mig! for jeg har to, men hvad hedder du?"

"Carl!"

"Nu så kom da, Carl!" dermed sprang hun op og trak ham med sig op ad stentrappen.

"Men er du forstyrret, barn! Hvad vil du med den fremmede dreng? Vær dog fornuftig, lille jomfru Rigmor!" sagde fostermoderen. Men uden at høre derpå løb lille Rigmor med Carl ved hånden ind i en stor, hvælvet stue med et rødblommet fodklæde på flisegulvet, og hvor det stærke blus i kaminen udbredte en behagelig varme. I et rummeligt karnap sad der to anselige mænd i alvorlig samtale. Den ene var en tyk, aldrende herre i pyntelig borgerkjortel og med et veltilfreds ansigt. Det var den velhavende borgemester Yvald; han sad magelig i en rødmalet guldlæders lænestol ved et rundt bord, hvorpå der stod to massive sølvbægere og en vinkande. Lige over for ham sad en høj, alvorlig riddersmand med sort, studset mundskæg og et noget tungsindigt, men kækt og krigersk ansigt. Det var lille Rigmors fader, grev Albert af Nordalbingien, kongens søstersøn og øverste hærfører. Han var vel endnu en ung mand ikke meget over fire og tyve år, men så ud som han var over de tredive. For to år siden var han først slået til ridder ved kongens kroning. En dyb hjertesorg havde tidlig furet hans høje pande og bleget hans sortsmudsede kinder. For fire år siden ved Rigmors fødsel var nemlig hans unge hustru, den skønne grevinde Hedevig død; hun var en datter af markgrev Herman af Thyringen og havde i et år gjort den unge grev Albert til den lykkeligste ægtemand af verden. Siden hendes død havde den ungdommelige munterhed forladt ham. På familielykke syntes han ingen fordring mere at gøre. Sin moderløse datter havde han sat i kost og pleje hos sin faders gamle ven, borgmester eller, som han hellere kaldte sig, prokonsul Yvald i Roskilde,

mens grev Albert selv satte krigeræren og troskab mod sit land og sin konge til sit livs eneste mål. Som kong Valdemars frænde og våbenbroder, havde han også snart vundet det store navn, han nu allerede besad, som Danmarks kækkeste ridder og som greve af det nylig erobrede Løvenborg [Note 3)]. Ved grev Adolphs undertvingelse var han nu samtidig blevet statholder af Nordalbingien. Med hensyn på sin fædrene byrd havde han tilforn også kaldet sig greve af Orlamünde; for hans fader var den gamle grev Sigfrid af Orlamünde. Men ligesom grev Albert på mødrene side var af ægte dansk kongeblod, således syntes også hans kække hjerte alene at tilhøre Danmark; han havde afstået sin ældre broder alle rettigheder til grevskabet Orlamünde, og siden han havde modtaget ridderslaget af sin morbroders hånd, tilhørte han aldeles moderlandet og dets heltemodige konge.

Når han ikke var i leding eller hos kongen på Ribehus, sad han sædvanlig på Rendsborg Slot, for derfra at bevogte Danmarks grænser. Nu agtede han at føre sin datter til hoffet i Ribe, hvor hans morsøster prinsesse Regitze endnu levede ugift og kunne tage sig af barnets opdragelse, og hvor han selv oftere kunne have lejlighed til at se det kære billede af sin tabte Hedevig. Dog var dette ikke hovedanledningen til hans nærværelse i Roskilde; han var der nemlig, som kongens udsending, for at drive på udrustningen til et ledingstog mod hertug Ladislaus i Pommern.

Såvel hjemme som på sine rejser førte grev Albert en næsten fyrstelig pragt; foruden mangfoldige væbnere og svende havde han sin skriver, sin drost, sin mundskænk og sin

kammermester med, og siden Roskilde havde ophørt at være en kongestad, var der ikke set så prægtigt et herskab i staden.

Med borgemester Yvald og de anseligste borgere i Roskilde, gildernes skråherrer, Niels Gvadersøn og Styrmer Jensøn, havde grev Albert allerede ved sin mægtige indflydelse udvirket hvad han ville og aftalt det vigtigste med dem om det nødvendige krigsstyr og om udrustningen af skibe og mandskab. Nu tømte han afskedsbægeret med sin gæstfrie vært og agtede næste dag at afrejse fra Roskilde med sin datter.

Da lille Rigmor hoppede ind i stuen med Carl ved hånden afbrød grev Albert den politiske samtale om kongens erobringslyst og store planer, hvori den gode, nysgerrige borgemester havde indviklet ham dybere, end han ønskede, men hvorved greven dog stadig vidste at undvige et hvert spørgsmål, som han ikke troede sig berettiget til at besvare.

"Derom vil vi tale nærmere om ti år!" sagde han afbrydende – og betragtede nu med opmærksomhed den smukke, undselige dreng, som hans datter trak hen imod ham. Ved synet af den høje, statelige riddersmand, fik Carl sin sædvanlige kækhed og livlighed tilbage. Det må enten være kongen selv eller hans bedste ridder, tænkte han og bøjede sig ærbødig for den fremmede herre. Han erindrede sig Saxos beskrivelse over kongen og hans vigtigste mænd og sagde nu højt og bestemt:

"I er visselig grev Albert, ædle herre! for således har man beskrevet mig kongens bedste ridder."

Ved disse ord blev han blodrød og slog øjnene ned af undseelse.

"Hvad jeg endnu ikke er, håber jeg med Guds og den hellige Michaels hjælp en gang at blive!" svarede greven med beskeden

selvtillid, "jeg er ellers rigtig nok grev Albert. Hvad vil du mig, vakre dreng!"

"Behøver I ikke en tro kærtesvend, ædle herre?" tog drengen nu ordet igen og optog i sin forlegenhed noget af grevens alvorlige og bestemte mine. "Jeg trænger til en dygtig herre og våbenmester som Eder," fortsatte han med voksende kækhed, "hos hvem jeg kan blive en god væbner og, vil Gud og den hellige Michael, en brav kongens tjener og ridder med tiden."

"Hos hvem har du gået i skole, dreng?" spurgte greven forundret og smilede: "du føjer jo dine ord helt statelig og tér dig allerede som en halv ridder."

"Tér jeg mig galt, strenge herre!" svarede Carl, "så er det ikke min læremesters skyld, for det var den gode fader Saxo. En bedre læremester har I selv vist ikke haft," her steg tårerne ham i øjnene, "han havde lovet at føre mig til Eder og bede Eder tage mig i Eders tjeneste; men i dag har jeg i dets sted måttet følge ham til den sorte grav hist oppe i kirken." Carl tav nu og gav sine tårer frit løb.

"Havde du en sådan mand til læremester, og havde du ham så kær, som jeg ser," sagde greven og klappede ham på kinden, "så vil du vist også tjene din herre og våbenmester huld og tro." Nu spurgte han Carl om hans navn og byrd, og da han hørte, drengen var af god slægt, og så hans brændende lyst til ridderstanden og hans besynderlige hengivenhed for kongen, som han dog aldrig havde set, lovede han sig ret meget af ham og tog ham uden betænkning i sin tjeneste.

"Så er jeg da nu virkelig Eders kærtesvend, ædle herre?" spurgte Carl, inderlig glad, og kyssede ridderens hånd, og da grev Albert bekræftede det og straks satte ham i arbejde med at

gå kammermesteren til hånde med rejsetilberedelserne, klappede Rigmor i de små hænder.

"Ser du, Carl!" råbte hun glad efter drengen, som løb bort for at udføre sin herres første befaling, "nu har du lige så godt en fader som jeg! – men jeg har dog to!" fortsatte hun og løb hen i hr. Yvalds arme.

Den gode, venlige borgemester, som selv ingen børn havde, men elskede Rigmor som sin datter og nødig gav slip på det kære pigebarn, trykkede hende kærligt til sit bryst med den venstre arm, mens han viskede sig hastigt med den højre hånd over de buskede, grå øjenbryn.

"Tak for den tid, I betroede mig hende, ædle ridder!" sagde han bevæget til faderen og greb det ene store sølvbæger, "gid det gå hende så vel blandt de store ved hove, som det hidtil er gået hende blandt os småfolk her!"

"Tak for Eders ømhed og kærlighed for den lille, egensindige dukke!" svarede grev Albert og stødte til med sit bæger, mens han gav fostermoderen et vink til at føre barnet ud. Dette skete dog ikke uden indvendinger fra barnets side, hvorimod fostermoderens kærtegn kun lidet havde hjulpet, dersom de ikke kraftigt var blevet understøttede af grev Alberts strenge blik.

Forbavset betragtede barnet sin nye faders mørke ansigt og syntes ikke selv at kunne begribe, hvorfor hun med et blev så stille og adlød.

"Har I kun ikke forkælet mig glutten med Eders godhed, kære hr. prokonsul!" fortsatte Albert, da barnet var ude. "I er mig alt for mild og blødhjertet. Rigmor har vel sin moders ansigt, men sindet kender jeg mig ved. Den gode mo'er Marthe har heller

ingen ret myndighed over hende. At lystre må jeg nok lære hende selv, skal der ikke blive en lille, egenrådig heltinde af hende. Skade, at hendes vanart klæder hende så vel!"

"Tro mig, strenge hr. ridder!" svarede Yvald, "det er et velsignet fromt barn. Hun er så blød som voks, når man kun giver hende stunder til at gå i sig selv og frivilligt erkende sin uret, men skal hun bøjes med strenghed, er hun – med tugt – så stiv som en ung stridsfole, der aldrig bar trense og kapsun."

"Det skal vel give sig med tiden!" svarede grev Albert bestemt og alvorlig, og uden at udlade sig videre om sine opdragelsesgrundsætninger, tilbragte han nu resten af dagen med at udstede brevskaber og forsegle dokumenter, som angik foranstaltningerne til det forestående krigstog.

Om aftenen modtog han et besøg af bisp Peder, som pludselig havde bestemt at rejse med til Ribehus, som det lod til, af vigtige, men hemmelige grunde. Han ytrede kun, at han herefter anså det for sin pligt, at holde sig så meget og så mere til kongens person, som hans biskoppelige embede tillod ham, og at kongen ikke kunne være omgivet af tro og hengivne undersåtter nok. Om Saxo talte han med kærlighed og vemod.

"Men harmfuldt er det," tilføjede han ivrigt, da han mærkede, han blev blød om hjertet, "at her ikke er to kannikker i kapitelhuset, som forstår så meget latin, at jeg uden ærgrelse har kunnet betro dem at afskrive hans klassiske mesterværk."

Næste morgen tidlig red grev Albert ud af Roskilde port, med en talrig skare af væbnere og svende omkring sig og ledsaget af skriveren, marsken og kammermesteren med deres pyntelige foerværksrejsekapper, hvorpå deres herres våben og grevekrone glimrede i sølvbaldyring. Ved grevens højre side red bisp Peder

med en stor, brun pels over sin sorte husdragt, og på sin adstadige, høje skimmel syntes han fast højere og anseligere, end den smækre, mørkladne ridder, som med ravnefjerene i den opkrampede hat og i den sorte, gråværkforede kappe tumlede en vild, gnistrende sort hingst. Siden hans unge hustrus død var nemlig gravens farve blevet grev Alberts livfarve. I en prægtig rejsekarm lod greven sin datter med hendes fostermoder og bispens gamle Martin age mellem de sidste væbnere af følget. Carl sad hos køresvenden og så vemodig tilbage til den stad, hvor han forlod sin kære fader Saxos grav, men den lille Rigmors glæde over den prægtige vogn og det stadselige rejsetog, som snart trøstede hende efter afskeden med den gode fader Yvald, gav også snart Carl den barnlige livlighed og munterhed tilbage, og han glædede sig ret over det nye, herlige liv, han nu rullede i møde, mens han troligt passede på en skindsæk, hvori hans nye herres klenodier og klædningsstykker forvaredes.

Rejsen gik først til Sæbygård, hvor Esbern Snares unge enke, den velbekendte smukke fru Helene boede.

Til denne betydelige omvej havde grev Albert med stor møje overtalt bispen, som havde mange betænkeligheder ved at besøge denne af de fleste så strengt bedømte ridderfrue.

Der holdtes et stort og prægtigt hus på Sæbygård. Ved borgeledet stod en pyntelig, spraglet gårdsfoged med en sølvknappet stok, ligesom ved en fyrstelig borg. Slottet havde en herlig beliggenhed ved den store Tissø og var næsten skjult af den omliggende bøgeskov. Det var prydet med høje tårne og murkranse og en firkantet gylden vindfane i bannerform, hvori Esben Snares våben, den mægtige ørneklo, var udskåret. Ikke

blot hjelmen over porten og jernkæderne foran våningshuset tilkendegav ridderfruens rang, men over døren ved trappen glimrede endogså et fremmed kongeligt eller hertugeligt våben med en gylden krone over et par lindorme.

Ved den høje stentrappe modtoges grev Albert og hans selskab af fem ridderlige herrer.

"Min stifmoder byder Eder velkommen, ædle herre! hun har modtaget Eders ærede brevskab og venter Eder med mine søstre i riddersalen."

Således hilstes grev Albert af den ældste blandt ridderne, en høj, aldrende herre med megen anstand og værdighed, dog noget stiv og afmålt i sine bevægelser og høflighedsytringer. Det var hr. Niels Mule, Esbern Snares ældste søn med hans første hustru Huldfrid. Han havde været Valdemar den Førstes stallare og levede nu som oftest, som en udtjent hofmand, stille og afsondret, på sine lensgodser.

Mere ligefrem og fortrolig rakte hans broder Johan Marskalk grev Albert hånden og bad ham og bispen tage til takke med husets ringe lejlighed. Han var også en høj, anselig mand, med temmelig skarpe og aldrende træk, og udmærkede sig i sit udvortes ved en påfaldende simpelhed og tarvelighed, som næsten gav ham udseende af en forarmet ridder, skønt han besad betydelige jordegodser og var en at de rigeste mænd i landet. Som kongens marskalk opholdt han sig sædvanlig ved hoffet i Ribe, men en dobbelt familiefest havde samlet alle Esbern Snares sønner på Sæbygård, hvor fru Helene højtideligholdt sin datter Ingeborgs og sin stifdatter Cæcilias trolovelse med de unge riddere Peder Strangesøn og Anders Grosøn.

Begge disse unge riddersmænd modtog også med megen artighed de fornemme gæster, mens den tredje af Esbern Snares sønner, den lille, tykke Absalon Bælg, løftede Rigmor af karmen og førte hende med det øvrige selskab op i højenloftssalen.

Der trådte fru Helene med sin datter og stifdatter gæsterne i møde. Hun var smykket som en fyrstinde og bar et diadem af glimrende ædelstene over de mørkebrune, opstrøgne hår. Hun var iført en højrød, foran åbenstående silkekjortel med lange ærmer og guldstjerner i bræmmerne. Hun havde næsten ligeså ungdommeligt et udseende som den femtenårige datter ved hendes højre side. Jomfru Ingeborg lignede moderen meget, kun havde hun lysere hår og noget finere ansigtsformer. Hun syntes også mindre bekendt med sin egen skønhed, end moderen; den simplere dragt, hun bar, som næppe var hendes eget valg, syntes hun dog at have iført sig med megen omhu. Uden guldprydelser på den brune, højt op i halsen tilknappede armkjortel og med sin simple sølvtop uden perler eller stene i håret, gjorde hun ved første øjekast langt fra ikke den glimrende virkning, som moderen; men på den pyntelige Peder Strangesøns strålende øjne kunne man imidlertid straks se, at hun var hans hjertes udvalgte.

Endnu mindre smykket og uden al fordring på skønhed, fremtrådte stifdatteren, den stille, beskedne Cæcilia, i en stålgrå, sortbræmmet kjortel, og syntes aldeles at forsvinde ved siden af den glimrende stifmoder. Hendes rolige, blå øjne og jævne, tækkelige væsen syntes dog at gøre en uimodståelig virkning på den ligefremme og ærlige, men noget firskårne og lidet sirlige Anders Grosøn.

Fru Helene modtog grev Albert og bisp Peder med megen mildhed og venlighed, men dog med en vis nedladende artighed, som er store folk egen og som bedre ville have skikket sig for en dronning, end for en ridderfrue. At hun var af fyrsteligt blod kunne hun aldrig glemme, og hvem der var uvidende derom eller syntes at have glemt det, vidste hun ofte ved en let hentydning at bringe ihu, at hendes fader var hertug Guttorm af Sverige.

I sit syttende år havde hun, uden tilbøjelighed, men af eftergivenhed for faderens ønske, ægtet den kække og berømte, men da gråhærdede Esbern Snare, som den gang var en af Danmarks vigtigste mænd og som med Absalon og ridder Suno egentlig regerede landet, som den mindreårige sjette Knuds formynder. Helene var Esberns tredje hustru og havde på hans gamle dage forøget hans talrige familie med datteren Ingeborg. Esberns munterhed og livlighed havde ikke forladt ham i hans alderdom, men siden hans første husfrues død havde han forladt det ham så kære Kallundborg og bosat sig på Sæbygård, hvor ingen erindringer om lykkeligere dage forstemte ham. Den fyrstelige pragt, hans unge kone der indførte, syntes også at adsprede og fornøje ham. Store herrer og fyrster havde der ofte beæret ham med deres nærværelse, og den unge kong Valdemar, som da var hertug i Sønderjylland, havde ofte opholdt sig nogle dage i hans hus og glædet sig med ham ved jagten. Den opmærksomhed og ridderlige artighed, den muntre hertug da havde vist den unge, smukke ridderfrue, havde smigret hende lønlig, og hendes venner troede, at hun ved uforsigtige ytringer selv havde været årsag i det krænkende rygte, som siden bredte sig, om en hemmelig og utilladelig

forbindelse mellem hende og hertug Valdemar. Dette rygte havde endnu fået større næring, da kort efter Esbern Snares ulykkelige fald fra trappen, hvorved han endte sit raske helteliv, hans unge enke havde født sin søn Knud, som mange påstod lignede påfaldende den unge hertug. Ja der var endogså de, der ymtede om, at hendes gamle ægtemands halsbrækkende fald fra trappen var en opdigtet ulykkelig hændelse, som skulle dække en gruelig misgerning, hvorom man ikke troede den skønne enke så aldeles ukyndig. Kort efter udbredtes endogså den snak blandt almuen, at det spøgede på Sæbygård siden den gamle herres død, og at den onde ånd havde haft en finger med i spillet ved hans pludselige død eller vel endog i egen person havde afhentet ham. Denne folkesnak, der var så krænkende for den brave helts eftermæle, beskyldtes nu også fru Helene for selv at have udbredt, for at skjule sin egen brøde med sin berømmelige husbonds skændsel. Rygtet om hendes hemmelige forståelse med Valdemar var endelig blevet mange til upåtvivlelig vished, da Valdemar, kort efter sin tronbestigelse, ikke havde taget i betænkning, på sin hyldingsrejse gennem Sjælland at aflægge et kort besøg hos den unge enke på Sæbygård, hvor han, med taknemmelig erindring om Esbern Snares fortjenester af fædrelandet, havde givet fru Helene sit kongelige løfte på, at hendes lille Knud, der dengang endnu lå i vuggen, skulle med tiden blive forlenet med et hertugdom.

Grev Albert vidste vel, hvorledes der mangesteds taledes om fru Helene og kongen, men han var så overbevist om usandfærdigheden i alle disse rygter, at han netop ved den opmærksomhed, hun nu viste den fortalte ridderfrue, ville

svække bagtalelsens magt. Som en streng og ærbar ridder, ville han, uden denne faste overbevisning, have redet hendes slot forbi med foragt eller vel endog sat et skændselsmærke på porten med kridt, som skik og brug var blandt de strengeste riddere, når de red et berygtet sted forbi, men hans hensigt med dette besøg var fornemmelig at byde det falske rygte trods og vise de danske riddere, at han var beredt til at bryde en lanse med hvem, det skulle være såvel for sin konges som for den ædle fru Helenes ære og for det berømte ridderhuses ubesmittede navn, hvortil hun hørte. Herom havde han på vejen haft en ivrig ordstrid med bisp Peder, som med hensyn til fru Helenes opførsel, uden dog at tro hende skyldig i de uhørte grueligheder, hun beskyldtes for, havde ytret det gamle, så ofte misbrugte ord, at der sjælden gik røg af en brand, uden der var ild i den.

Efter at de første temmelig stive høflighedsskikke var iagttaget, blev af fru Helene og samtlige tilstedeværende vidner et medgiftsbrev underskrevet og med voksaftryk af deres seglringe bekræftet, hvorved den rige enkefrue afstod Kallundborg Slot med alle dets herligheder til sin datter Ingeborg og hendes tilkommende fæstemand, såvelsom Tersløsegård til stifdatteren Cæcilia og hendes fæstemand. Derpå blev i borgkapellet en højtidelig trolovelse mellem de tvende unge par fuldbyrdet med ringenes vekslen og en kort bøn.

Da således familiefestens vigtige handling var foretaget, førte ridderfruen de ærede gæster til spisesalen, hvor herrer og damer vel ordnede sig efter rangen, men hvor den højtidelige stemning såvelsom den stive hoftone snart afløstes af munter

og utvungen selskabelighed. Her glimrede fru Helene med vid og munterhed. Den letbevægelige bisp Peder glemte i det muntre selskab for en stund sorgen over sin kære Saxo såvelsom sin ufordelagtige mening om hans skønne værtinde. Selv den strenge, alvorlige grev Albert syntes usædvanlig oprømt.

"I har jo nylig været på Ribehus, grev Albert!" sagde Helene og vendte sig til sin sidemand, da endelig en standsning i den almindelige, muntre underholdning indtraf: "Hvorledes finder kongen sig i sit halve enkemandsstød? han hænger dog vel aldrig med hovedet over tabet af en brud, han kun har set med andres øjne? Da jeg sidst så ham her," tilføjede hun og hævede hoved og bryst noget højere, "syntes det kejserlige svogerskab at være ham et statsanliggende, hvorfor hoved og hjerte ikke havde fælles deltagelse. Prinsesse Marias død er vel kun en streg i hans politiske regning?"

"Jeg har ikke i lang tid set kongen mere tilfreds," svarede greven, som vinen og selskabet havde gjort mindre forsigtig og forbeholden, end sædvanlig, når talen var om kongen. "Den forlovelse var vist nok et offer, han bragte statskunsten og Danmarks billige fordring på en dronning. Men et lignende offer må han dog rimeligvis bringe en gang, og den frihed, han nu måske glæder sig ved, kan næppe var længe. Beklageligt vil det imidlertid være," tilføjede han, "hvis så elskværdig en herre ikke kunne lade hjertet få en stemme med ved valget af sin tilkommende dronning."

Det tillidsfulde smil, hvormed fru Helene hørte denne ytring, syntes grev Albert at røbe, at hun ikke anså det for umuligt, en gang selv at blive Danmarks dronning. Det var ham ligesom der

nu gik et lys op for ham, hvorved han kunne forklare sig anledningen til hine ærekrænkende rygter, og kunne han end ikke frikende hende for stolte og forfængelige drømme, troede han dog fuldt og fast, at hun var uskyldig i alt det, hun beskyldtes for.

Hun gav imidlertid selv hastigt samtalen en anden retning og spurgte om de nye krigsrygter var sande. Uden at sige mere om det nye forestående ledingstog, end hvad der var alle bekendt, vidste grev Albert snart at gøre alle ridderne begejstrede for deres unge konges heltemodige foretagender, og i denne stemning opfordrede han den kække Esberns sønner og deres tilkommende svogre til at følge med til Ribe, hvor kongen nu samlede sine bedste mænd omkring sig.

"Strenge hr. ridder!" afbrød fru Helene ham, "vil I skræmme livet af mig og mine døtre og på en gang berøve os al mandlig og ridderlig bevogtning her på gården? I og kongen har nok i sinde at erobre hele verden, så vidt jeg mærker, og så skal kvinderne her i Danmark forsvare sig selv. Vel har vi på slægtens vegne fru Inges og stolt Ingefrieds kække eksempel for øje; jeg og mine døtre tror jeg heller ikke ville være bange for at lade nogle skibe bore i grund, hvis vi dermed kunne frelse land og konge, men amazoner er vi dog ikke, og bliver her ikke en mand tilbage på gården, tror jeg vi dør, om ikke just af frygt, så af kedsommelighed."

"I gør vort køn alt for megen ære, ædle frue!" svarede grev Albert, "næst den ære, at stå kongen og fædrelandet bi, ville vist enhver høflig dansk ridder anse det for den største ære, at kunne more Eder og Eders ædle døtre i fruerstuen, helst når han kom hjem fra en sejr," tilføjede han lidt skarpt, "og havde

givet prøver på, at han ikke var de skønnes opmærksomhed uværdig."

"Jeg følger med til Ribe," sagde den ene ridder efter den anden.

Fru Helene så, det var blevet alvor, og at Esbern Snares helteblod var kommet i bevægelse hos sønnerne, mens døtrene sad stille med tårer i øjnene. Hun kastede nakken lidt spotsk tilbage:

"Nu vel!" sagde hun, efter et øjebliks betænkning, "så rejser vi alle da til hove! Jeg har grund til at håbe, at vi hverken vil være kongen eller prinsesse Regitze uvelkomne, så meget mere som prinsessen for længe siden har indbudt mig til sig på Ribehus. Jeg håber da, vore tapre riddere og beskyttere ikke har større il med at slå hedninger ihjel, end at de kan medtage og beskytte tre kristelige, forladte damer, for jeg har nu ikke en gang min lille Knud hjemme: han rider ranke på sin morfaders knæ; min gamle fader, hertugen, kan ikke afse ham og tror ikke sin datter så forladt af al ridderlig beskyttelse i Danmark."

Ved denne fru Helenes pludselige beslutning blev grev Alberts alvorlige ansigt endnu mørkere og strengere end sædvanligt, og han syntes at læse i bisp Peders miner, at han nu troede sin ufordelagtige mening om den skønne frues letsindighed eller vel endog strafværdige forhold og hensigter bekræftet. Imidlertid bøjede de sig begge tavse og tænkte kun på midler til at forebygge udførelsen af denne raske beslutning.

Fru Helenes plan syntes heller ikke at behage hendes stifsønner, men af højst forskellige grunde. Niels Mule overvejede ængstelig hvor vidt det sømmede sig for en ridderfrue, ligefrem at besøge en prinsesse, på en flygtig og

måske for længst forglemt indbydelse. Johan Marskalk, som var sin langt yngre stifmoders regnskabsfører, beregnede de unyttige udgifter, rejsen og opholdet ved hoffet nødvendig måtte medføre. Den lille, tykke Absalon Bælg, som var rask nok, når det gjaldt et væddemål, en æresbelønning eller fremmede damers bifald, ville nødig på rejsen spilde sin ridderlige høflighed på sine søstre og sin fru stifmoder, og søgte at afskrække dem med årstidens strenghed og de slette veje. Men ingen af brødrene kendte det vanærende rygte om kongens forhold til den skønne enke, og det højst upassende i hendes nærmelse til hoffet under disse omstændigheder faldt derfor ingen af dem ind.

Hvad fru Helene havde bestemt, gjorde enhver indvending hende kun mere påståelig i at udføre, og hendes lunefulde indfald fandt så stort bifald hos Peder Strangesøn og Anders Grosøn, som derved fik deres trolovede med sig, at alle grev Alberts og bisp Peders forslag til at beskytte de skønne på Sæbygård, som om fjenden var midt i landet, blev forkastede. Grev Albert tilbød dem nemlig så mange af sine bedste væbnere til beskyttelse, som hans skønne værtinde fandt nødvendigt, og bisp Peder mente, at den aldrende Niels Mule havde vundet krigerære nok og med al ære kunne blive tilbage hos damerne. De havde imidlertid rejst sig fra bordet og talte endnu herom med iver.

"Jeg skulle næsten tro," faldt fru Helene dem ind i talen, "at den kække grev Albert og den ærværdige bisp Peder frygte for, jeg og mine døtre skal erobre Ribe med storm, siden det er dem så meget om at gøre at holde os fangne her på Sæbygård."

"Det kan blive farligt nok, ædle frue!" svarede greven høflig, "om ikke just for det adstadige borgerskab i Ribe, så for de unge, ridderlige helte på Ribehus, og kongen behøver nu frie og raske helte, som ingen lænker bør bære – selv ikke skønhedens."

Ved denne artighed blev fru Helenes ansigt mildt og venligt igen, og hun betroede sin datter, at den strenge grev Albert, uagtet hans lidt vel lange og kedsommelige sorg over hans afdøde hustru, dog endnu kunne være ret vakker og elskværdig, når han ville.

"Der er en vigtig omstændighed til," her vendte hun sig i halvt spøgende tone til greven, "hvorfor jeg nødvendig må forlade Sæbygård, når ikke huset er fuldt af de kækkeste og drabeligste riddere. Det er jo nok som bekendt, at det spøger her ganske forskrækkeligt, og vi har jo haft alvorlige beviser på, at man ikke kan gå sikkert ned her ad trapperne i mørke."

Alle ansigter blev pludselig alvorlige. Greven så forbavset på sin smukke værtinde og vidste ikke, om han skulle tage hendes ytring for alvor eller spøg, men hentydningen på hendes ægteherres ulykkelige død forbød ham at anse det for spøg.

"Vær kun derfor ganske rolig, ædle frue!" sagde han i samme, halvt alvorlige, halvt skæmtende tone, "det er vel længe siden her var en biskop i huset. Hans sag er det egentlig at befri Eder fra alle uvelkomne gæster fra en anden verden. Med mit gode sværd fortrøster jeg mig ellers selv til at skaffe Eder husfred, hvis det behøves. Behag kun at anvise mig mit natteleje i det værelse, hvor det skal være værst! Vil bisp Peder gøre mig selskab, er det mig kært. Hvis ikke, tænker jeg vel ene at kunne bestå i det eventyr."

"Velan, ædle ridder! det gælder et forsøg!" svarede fru Helene og gav straks befaling til at indrette "den grønne stue" til greven. "Hr. biskoppen kan få værelset næst ved!" tilføjede hun, "og vil de gode herrer være sammen, kan mellemdøren stå åben. – Anser I huset i morgen for roligt og sikkert, vil jeg opgive min beslutning og blive her."

"I Guds navn!" sagde bisp Peder, "giv mig hvilket værelse, I vil, højbårne frue! Gode ånder frygter jeg ikke for, og de onde har ingen magt over en kristen."

"Har I Eders nattero kær, ædle herrer!" sagde Absalon Bælg, "så lad det forsæt fare! I den grønne stue og hele den østlige fløj af slottet sover intet fornuftigt menneske mere. Jeg tror rigtig nok, det meste, hvad man siger derom er snak og indbildning, men min forvovne fader kostede det dog livet, da han ville gøre ende på den snak og gå alene derop i mørke. Siden den tid har vi klogeligt holdt os derfra."

"Min trinde hr. stifsøn trives bedst, hvor der ingen fare er," skæmtede fru Helene og lo. "I det mindste," føjede hun formildende til, da hun mærkede, det fornærmede ham, "sparer han helst sit mod og sine kræfter til fjender, som han kan tage og føle på."

Deri gjorde han ret, mente Johan Marskalk, "for med liv og kræfter skulle man lige så lidt ødsle eller friste Gud ved unyttig dumdristighed, som man skulle sætte sin formue overstyr på fjas og tant."

Såvel denne mere faderlige, end sønlige formaning, som det, der uden al væsentlig forbindelse havde foranlediget den, slog fru Helene bort med spøg, og hvad talen nys var om, så blot ud

som et uskyldigt drilleri, hvorved den muntre værtinde ville sætte den tapre grev Alberts mod på prøve.

Riddernes rejse til Ribe var imidlertid bestemt. Om fru Helene og hendes døtre skulle med, syntes fornemmelig at bero på, hvad lune den skønne frue næste dag var i. Hun satte dog ubemærket hele tjenerskabet i bevægelse med at berede alt til afrejsen, mens hun selv med gæstfri og underholdende artighed sørgede for sine gæsters moro. Tavlbordene og brætspillene kom frem, og om aftenen drak ridderne, lystige og højrøstede, den tapre kong Valdemars skål og på lykke til hans kække foretagender. Grev Albert og bispen tog varsomt til bægerne og blev mærkelig betænksommere, som sengetiden nærmede sig. Da endelig fru Helene og hendes døtre tog den lille Rigmor med sig og bad herrerne godnat, og de festligt smykkede kærtedrenge sammen med Carl trådte ind for at lyse gæsterne til deres sovekamre, så grev Albert og bisp Peder alvorligt til hinanden og besluttede at være på deres post, for det smil, hvormed den skalkagtige værtinde havde ønsket dem en rolig nat, havde bragt dem på den mistanke, at hun selv måske kunne have nogen del i det formentlige spøgeri, hvormed hun syntes at ville skræmme dem.

Note 3: **Løvenborg:** Lauenburg.

6

"Er dette den grønne stue?" spurgte grev Albert drengen, som lyste ham, da han, efter at have besteget en høj trappe og gennemvandret tre lange, mørke gange, endelig stod i et stort, hvælvet værelse med mørkegrønne paneler og en stor egeseng med grønne silkegardiner.

"Ja, herre!" svarede den fremmede dreng, som bleg og med skælvende hånd tændte vokslysene i en trearmet sølvstage, der stod på det forgyldte natbord.

"Hvad fattes dig dreng? Har du kolden? Du ryster jo som et espeløv og slukker lysene, førend de er halvt tændte. Kom, lad mig selv! – eller hvor er Carl, min egen kærtedreng?"

"Her, strenge herre!" svarede Carl, idet han sprang til med sin kærte og tændte lysene.

"Så kan du gå!" sagde greven til den fremmede dreng. "Se, du kommer i seng og får noget varmt øl med peber i! Du har stærk feber, kan jeg se."

"Ja, herre!" svarede drengen, "men min kærte brænder ikke godt. Må jeg låne din?" sagde han til Carl, "det er så mørkt på gangen og den fæle trappe."

"Men hvorledes skal jeg da selv finde tilbage?" spurgte Carl lidt urolig.

"Du kan blive her og ligge på løjbænken hist!" svarede greven fortrædelig. "Giv ham kærten og lad ham løbe! Han er mørkeræd."

Carl tav og adlød, og den fremmede dreng gik langsomt og skælvende ud af døren med hånden ængstelig for kærten, at

ikke trækvinden skulle puste den ud.

I sideværelset havde bisp Peder også fået tændt de tre lys i sin armstage og ladet drengen, som lyste ham, gå tilbage. Nu åbnede han døren til sin nabos værelse og trådte ind.

"Her er altså den berygtede grønne stue!" sagde han og så sig nøje om i alle kroge. "Her er kun de to indgange, ser jeg. Døren til gangen vil jeg sætte stangen for, ligesom jeg har gjort i min stue. I har vel Eders våben hos jer, ædle greve?"

Greven pegede på sit store sværd, som stod ved sengen, og mente, det var dog bedst, at blive oppe for det første og oppebie, vågne og muntre, hvad der ville komme; thi kærtedrengens overvættes frygt troede han dog måtte have nogen grund.

"Lagde I mærke til den stejle trappe, vi kom op ad, og den store, rødplettede møllesten forneden?" spurgte bispen, "på den, sagde den frygtsomme dreng mig, var det, den gamle, kække borgherre satte livet til. Han havde ofte sin gang her om natten – sagde han også – og man troede, han i tårnet i denne sidefløj havde omgang med ånder og spejdede stjernernes gang."

"Gamle Esbern var en klog og dygtig herre," svarede grev Albert, "det er intet under, den overtroiske almue tillægger ham forbudte kunster og omgang med ånder. Han havde ualmindelige kundskaber ikke alene i statskunsten og folkenes historie, men han skal også på sine gamle dage have lagt sig efter astronomien og naturvidenskaberne. For ikke at blive mistænkt for trolddom, har han muligen holdt sine studier skjulte og hemmelig våget her om natten ved sine forskninger.

Lad os undersøge værelset noget nøjere; måske kan vi finde beviser for min formodning."

Derpå tog grev Albert sværdet i den venstre og lysestagen i den højre hånd og undersøgte panelerne nøje. Han rykkede en gammel dragkiste til side og bemærkede i panelet en rusten stålknap. Da han trykte på den med sværdhæftet, sprang en skjult falddør op, og en snæver vindeltrappe viste sig forinden.

"Ser I!" sagde greven, "min formodning stadfæstes. Her har vi vist en hemmelig opgang til tårnet. Tag I det andet lys, ærværdige herre! og lad os forfølge vor opdagelse!"

Carl ville give sin herre et bevis på sin kækhed og bad om han måtte gå foran med den ene stage.

"Nu vel, det kan jeg lide!" svarede greven og rakte ham sin, "men taber du den, bliver jeg vred for alvor."

Drengen gik nu med bankende hjerte foran, og holdt så fast på lysestagen, som om den kunne flyve fra ham.

Da de kom til enden af den høje vindeltrappe, stod de for en stærk, jernbeslået dør, som grev Albert stødte op med sit sværd, og de trådte ind i en cirkelrund tårnstue med store, tillukte luger på alle sider. I midten stod et rundt bord, hvorpå der lå allehånde kunstige instrumenter og en mængde opslagne skrifter med røde bogstaver og fremmede zifre. På enden af bordet lå en stor, tillukt bog, med en svær sten over og forbundet med gulvet ved en kobberlænke. De satte lysene på bordet og betragtede værelset med dets underlige boskab.

"En studerestue altså! – formodentlig et observatorium!" sagde bispen og satte sig i den store stol ved bordet, for at efterse skrifterne og papirerne, mens grev Albert med det ene lys overbeviste sig om, at der ingen anden udgang var fra

værelset end den til trappen. Han betragtede med deltagelse en stor, kunstig messingkugle, hvorpå alle stjernebillederne var indridsede, og hvorpå han samtidig så adskillige velkendte navne, især fra det nys forbigangne århundrede. Men hvad han mere studsede ved var et lille arnested med et kobberrør gennem den tykke mur og med allehånde underligt formede skåle eller flasker af ler og metal. Hvad der herved mest forundrede ham var, at asken var varm og skjulte gloende emmer. "Her må altså være nogen, som endnu benytter disse redskaber!" sagde han og nærmede sig bordet, for at underrette bispen om sin opdagelse. Da så han en forbavselse i bisp Peders spændte ansigt, som fast forfærdede ham. Bispen stirrede med ufravendte øje på et blad med røde, latinske bogstaver.

"Hvad læser I der, ærværdige herre?" spurgte greven og satte sit lys på bordet ved siden af bispens.

"Forfærdelige hemmeligheder ligger her begravede," hviskede bisp Peder, "og hvis vi turde åbne den bog der," her pegede han på den store, lænkede bog med stenen, "kunne der måske opgå et lys for os, som kunne forklare mig en gåde, jeg nu i ni dage grunder på. Måske kunne vi da bevare kongen og fædrelandet fra en stor ulykke og opdage en forbrydelse – et kongemord, som ellers vil være skjult til den sidste basun åbner gravene. Se! det står her med tydelige ord, og jeg røber Eder ikke nogen hemmelighed, som ene tilhører mig eller kirken. Ikke for intet har vist Herren ledet os til sammen til dette sted."

"Læs! Læs!" sagde greven forfærdet, "jeg forstår Eder ikke. – Gå til side!" sagde han til Carl, der også studsende havde nærmet sig og hørt nogle af bispens ord, som han forbavset

erindrede sig at have hørt, ord for ord, af hin besynderlige bjergmand i kirken.

På sin herres befaling gik Carl til side, men kunne dog ikke undlade at lytte opmærksomt til hvert lydeligt ord, der undslap den heftige bisp Peder.

"I hin bog står der alt!" sagde bispen, "men her står en skrækkelig forbandelse over den, der uberettiget åbner den. Se! Dette er kun et register over den hemmelige bogs indhold."

"Stjernetyderdrømme!" sagde grev Albert, "mystisk sværmeri og afsindighed!"

"Se her!" udbrød bispen igen, "den store kong Valdemars horoskop og skæbne. Tvillingbrødrene Axels og Esberns horoskop og skæbne. Og se her! Sjette Knuds skæbne – hans morders fordømte navn – hører I! myrdet – hans morders navn – se, *det* er det, jeg vil vide! – Den, der myrdede ham, truer også hans kongelige broder. Og se her! også til os kommer listen. Hr. Sunos og hans sønners skæbne – Andreas Ærkebisp, hans langvarige helsot – Peder, bisp i Roskilde, Jacob, Lars og Ebbe Sunesøn, grev Albert af Orlamünde, hans horoskop og mærkelige skæbne; hans stjernes forbindelse med kongens –"

"Hvad? også mig!" råbte grev Albert, "fordømte gøgleri! Jeg vil intet ord vide derom! det tjener kun til at gøre fornuftige folk galne."

"Men se her da!" fortsatte bisp Peder ivrigt, "det kunne dog vel være værd at vide. Kong Valdemar den Anden – hans hemmelige fjender og efterstræbere, hans krigslykke og elskov – den store fare, han og riget kan undgå, hvis han advares i tide –"

"Hvad!" råbte Albert, "altså dog ingen nødvendighed, ingen jernfast, uundgåelig skæbne! er der selv vaklen i stjernerne? Galskab er det, fordømt vanvid – men det gælder kongen, min herre, og jeg må vide det! ad den gøglers forbandelser ler jeg. – Dette er ikke den brave Esbern Snares værk. – Her må være en bedrager, som har villet have ham til bedste. Måske er han lumskelig blevet myrdet, den ærlige helt, da han opdagede bedrageriet. Vi må være på vor post her, måske lurer hin gøgler et sted her i nærheden. Men vide vil jeg dog, hvad han siger om kongen. – Der kan være sandhed, fordømt sandhed i det galskab. Måske en hemmelig sammensværgelse mod kongens liv – jeg vil vide det! – på hvad side står det? kast det op, ærværdige herre! – se, den Helvedes bog er åben!"

Med disse ord slog han med sit sværdhæfte til den store sten, som lå over bogen, så stenen med et stort bulder rullede hen ad gulvet, og den store, kobberbeslagne bog åbnede sig af sig selv, idet vægten faldt af bindet.

"Læs det blad, der er opdaget, først!" sagde Albert, "måske det også skal have noget at betyde, og vil vi være kække, så lad os være det til gavns!"

"Anders, præst i Slagelse, den hellige kaldet, kong Valdemar den Andens fortrolige," læste bispen, "den mægtige mand, hvis vidunderlige skæbne her er åbenbaret, skal aflægge sit regnskab for den øverste dommer i midnatsstunden mellem den første og anden januar Anno Domini 1205."

"Hvad? hvorledes? i denne nat? i denne time!" udbrød grev Albert, "viser sanduret hist ikke på tolv? Den løgn skal vi snart overbevise os om! For tre dage siden bragte den gamle, underlige præst, sund og rask, mig et hemmeligt budskab fra

kongen. Kast nu op, hvad der står om sjette Knud og om kongen selv, ærværdige herre! men hvad fattes Eder? I skælver jo – og hvi bliver her så dunkelt?"

"Ser I ikke hvor lysene slukkes?" hviskede bisp Peder, "se, nu går det fjerde ud!"

"Her må være trækvind. Jeg vil tænde dem igen, men læs, læs, kære herre! førend nogen forhindrer det!"

Bispen bladede ængstelig i den store bog, mens grev Albert greb armstagen med de to viftende lys, som endnu brændte, for at tænde de udslukte, men da kom bisp Peder til at røre ved kæden, der lænkede den store bog til gulvet og, som det syntes, gik helt der igennem, og med et forfærdeligt bulder omvæltedes bordet. Det var som en usynlig malmhånd i samme øjeblik traf både bispen og grev Albert. Lysestagen faldt greven af hånden, og det var bælgmørkt omkring dem.

"Fordømte gøglekunster!" råbte greven og drog sit sværd, "er her nogen, så tal! eller, ved den levende Gud! jeg hugger den første ned, som kommer mig nær."

"Forgrib Eder ikke! sår ikke mig og drengen i mørke!" hviskede bispen, som var styrtet af stolen, men nu viste sig med besindighed og kraft, "er der djævelskunster i spillet med, så er det nu mig, som med Guds hjælp skal forsvare os alle, og så kommer I dog ingen vej med Eders sværd, kække ridder! Os er sket vor skel; hvi ville vi udforske, hvad der er fordømmelse for mennesker at vide? – Lad den ligge, den til Helved lænkede bog, som ville lokke os med sig i afgrunden! Følg mig, ædle ridder! Gak efter os, dreng! vel er her mørkt som i en grav, og vejen ser jeg ikke, men jeg har Den med mig, som er lyset og vejen!"

Med disse ord tog han det hellige krucifiks, han bar på brystet, i sin hånd og fandt uden vanskelighed døren og vindeltrappen.

Tavs, med en lønlig og inderlig bøn, gik den tillidsfulde bisp ned ad den snævre, stejle vindeltrappe. Grev Albert fulgte ham, forsigtig og tavs, med sværdet i hånden, og Carl, som med møje havde betvunget sin angst og ikke røbet den ved en eneste lyd, holdt sig så nær til sin herre som muligt. Midt på den mørke vindeltrappe var en noget rummeligere afsats med en åbning i muren, hvorigennem der faldt en svag lysning af det nylig tændte nytårsny. Derved syntes Carl at bemærke, at en anden trappe stod i forbindelse med denne, og han så nu tydeligt, at et lys bevægede sig dybt nede, på hans venstre hånd, som i en umålelig afgrund.

"Ser I, strenge ridder!" hviskede han til sin herre, "der kommer man med lys, dybt, dybt nede!"

Grev Albert så det også og viste det til bispen.

"Ti stille og lad os gå!" svarede bisp Peder, "den vej kom vi ikke fra, og med hint lys har vi intet at skaffe! – Vig fra os, Satan!" råbte han ned i det dybe hul, og straks udsluktes lyset, men et jammerskrig lød fjernt gennem åbningen, og en dyb, lallende stemme, som Carl troede at genkende, råbte, frygtelig forstærket, som gennem et talerør:

"Vogt dig, Peder Sunesøn! Vogt dig, Albert af Orlamünde!"

I det samme mærkede de, at den snævre trappe var opfyldt med røg. De forstærkede deres skridt, og en tættere, fast kvælende røg modtog dem. Da de endelig var ved enden af tårntrappen, var løndøren til grev Alberts sovekammer lukket i lås. Med et mægtigt spark sprængte greven døren, og en heftig

lue slog dem i møde fra det med røg og flammer opfyldte sovekammer. At gå tilbage var den visse død; de måtte frem gennem luerne for at komme til gangdøren, og det lykkedes. Men døren havde bispen så fast stænget for, at de var nær ved at kvæles, inden de fik den åbnet, og nu havde de tre lange gange og den sidste høje trappe tilbage. Gangene var opfyldte med røg. Luerne forfulgte dem bagfra; brændende paneler og bjælker faldt ned rundt omkring dem, og da de endelig nåede den sidste berygtede trappe, stod den i lys lue.

"Følg mig!" råbte bispen, "i Guds og alle helliges navn! vi må der igennem."

Han holdt krucifikset foran sig og ilede bedende fremad. Med svedne hår og klæder stod de endelig på den store møllesten ved enden af trappen, og med et umådeligt brag styrtede trappen sammen. De trådte ud i gården og åndede igen, og nu så de hele sidefløjen i en eneste flamme. Med et uhyre brag styrtede tårnet. Ved det stærke lys, som ilden pludselig udbredte, bemærkede Carl, at der fløj en mængde brændende papirer ud af det sammenstyrtede tårn, og han syntes at se en menneskelig skikkelse opsamle dem og forsvinde i røgen.

"Takket være den Almægtige! Den gang var han beskærmende med os!" sagde bisp Peder og fulgte nu roligere grev Albert og Carl, som ilede op i slottets hovedfløj for at vække og frelse de sovende. Snart var alle gårdens beboere forsamlede, og den almindelige skræk forsvandt efterhånden, da de så, at ilden ikke greb videre om sig, men nøjedes med at ødelægge den hele østlige, ubeboede sidefløj.

Fru Helene var i det første øjeblik yderst bestyrtet. Den pludselige ild havde i så få øjeblikke lagt tårnet og sidebygningen i aske, at det var hende ubegribeligt, hendes gæster kunne være reddede. Hendes glæde ved at se dem uskadte var samtidig så heftig og inderlig, at hun, uden hensyn på køn og sømmelighed, i sin lette, uordentlige natdragt, med de flagrende, brune lokker om den udækkede hals, omfavnede dem hjerteligt og bad dem tilgive hende, at hun så letsindigt havde sat deres liv i vove.

"Den kloge sorte troede jeg dog ikke var så ond!" sagde hun, "eller har I måske drillet ham? Jeg hørte et fælt skrig – han skulle dog vel aldrig selv være omkommet i luerne, den stakkel!"

Således talte hun, som grev Albert troede, endnu fortumlet af skrækken, men uden nærmere at forklare sig, skyndte hun sig med hænderne for barmen og med blussende kinder til sit sovekammer, så snart hun besindede sig og bemærkede forstyrrelsen i sin påklædning.

Da hun atter trådte frem, var hun i rejseklæder. Ethvert spor af angst og uro var forsvundet af hendes skønne, muntre ansigt. Hun følte sig nu ret glad ved ufortøvet at kunne forlade et sted, hvor hun påstod, at hun aldrig mere kunne sove roligt nogen nat.

Ingen gjorde mere den mindste indvending mod hendes rejse. Det var imidlertid blevet dag. Ingeborg og Cæcilia var også rejsefærdige. Hestene stod sadlede for døren, og hele det talrige selskab satte sig til hest, undtagen Rigmor og hendes fostermoder, som ledsagedes i karmen af bispens gamle Martin og Carl af Rise.

Den opmærksomhed og høflighed, Carl så sin herre og de ædle riddere bevise deres ridende damer, anså han det for sin pligt at bevise den lille, lunefulde Rigmor. Ethvert af hendes barnlige ønsker var ham en befaling. Han sprang ofte af vognen, når den var i stærkest fart, og indhentede den igen, uden at forårsage mindste ophold, blot for at bringe sin lille dame en affalden fuglefjer eller en busk smukt grønt mos, som hun havde peget på eller ønsket sig. Derfor belønnedes han rigeligt ved det smukke barns glæde og venlige tak og undertiden endnu mere ved hendes frygt, når han gjorde et forvovent spring, og ved hendes beundring over hans kækhed og hurtighed, når han kom så vel og behændigt fra det.

Hvor rejsetoget standsede for at hvile og vederkvæge sig, sørgede Carl altid først for at bringe Rigmor i sikkerhed fra vognen og hestene. Så sprang han til sin ridderlige herres tjeneste, hjalp ham rejsekappen af, trak hans hest til stalden og besørgede hurtigt alt, hvad han ønskede.

Den første aften i herberget betragtede bisp Peder opmærksom den raske, livlige dreng, som gik til hånde ved kvældsnadveren og ved tusinde småtjenester gjorde sig yndet af dem alle. Bispen kendte nu først Carl og erindrede, at det var den samme smukke dreng, som var kommet til ham med fader Saxo, og som den gamle havde rost og anbefalet ham kort før sin død. Bispen omfavnede drengen heftigt og bebrejdede sig, at han ikke før havde tænkt på ham og taget sig af ham.

"Du havde ret, søn!" sagde han bevæget, "Vor Herre sørgede bedre for dig end bisp Peder, og du kunne ingen bedre herre og mester få i Verden, end ham, du nu har."

"Jo, kongen!" mente dog Carl, men dette sagde han så sagte, at ingen hørte det, og bispen klappede ham på kinden og lod ham løbe.

De slette og krumme veje gjorde flere dagsrejser nødvendige, og det talrige selskab kom sjældent længere nogen dag, end tre eller fire mile. Rejsen gik gennem Slagelse og over Korsør til Nyborg. I Slagelse var der i de dage en stor og almindelig sorg, og med forbavselse hørte bispen og grev Albert, at den berømte præst Anders, som havde fået navn af en hellig mand, i disse dage var død. De spurgte nøjagtig om dagen og timen, og en klosterbroder, som havde været til stede ved hans død, underrettede dem om, at han havde forladt verden som en helgen i midnatsstunden mellem den første og anden januari.

"Hint ord var altså dog sandhed!" sagde grev Albert tankefuld til bispen, da de red ud af Slagelse port, "vel, at vi ikke læste mere i hin forunderlige bog! jeg tror, det kunne have gjort mig forrykt. Imidlertid forlader jeg nu ikke kongen uden den højeste nødvendighed."

"Jeg ikke heller!" svarede bispen, "hvad der nu skal blive af Danmark beror visselig, næst på den almægtige Guds bistand og folkets genopvakte kristelige ånd, på denne mærkelige konges liv og lykke."

Om den nylig afdøde præst i Slagelse fortalte folket de forunderligste ting. Han havde været en sjældent begavet mand og en stor folketaler. Skønt han aldrig af paven blev kanoniseret, levede hans navn dog til de sildigste tider blandt folket, som en vidunderlig helgens. Selv på den unge, muntre kong Valdemar, påstod man, at den gudfrygtige præst ved sin tale og adfærd havde gjort en forunderlig virkning. Den

bekendte begivenhed i Slagelse, da kongen der, for to år siden, på sin hyldingsrejse gennem Sjælland, havde måttet afstå byen de betydelige jorder, den hellige Anders sagdes at have omredet på føllet, mens kongen var i badet, ansås vel af mange for en spøg af Valdemar og et listigt gøgleri af hellig Anders, men at kongen dog anså ham for mere end en sværmerisk gæk eller en skinhellig bedrager, syntes han derved at have bevist, at han flere gange efter hin tildragelse havde ladet den besynderlige præst kalde til sig og længe underholdt sig med ham i sit lønkammer, ja selv benyttet sig af ham til vigtige og hemmelige sendebud. Når der siden taltes om denne mirakelmand ved hove, tålte kongen ikke, at den puklede hofnar eller nogen af de lystige, unge hofmænd spottede ham, men kongen blev da ofte, selv når han var allermuntrest, pludselig alvorlig og besynderlig stemt, så at mange mente, den hellige Anders måtte have betroet ham vigtige hemmeligheder. Derfor kaldtes også siden denne mærkelige præst såvel i folkemunde som i skrifter: "Kongens fortrolige".

Med deltagelse betragtede de rejsende, til hellig Anders ihukommelse, korset på "Hvilehøj" mellem Slagelse og Korsør, som et mærkeligt tidens tegn, og skønt enhver troede, hvad han ville om underværket, som sagdes der at være sket, var der dog ingen, som vovede at spotte højt derover. Kun mente fru Helene, at det ville vare længe, inden hun blev så hellig, at hun kunne rejse udenlands på hellig Anders bekvemme vis, men at der vel også gaves en anden måde at gøre slige kunster på. Og heri gav bispen og grev Albert hende ganske alvorligt ret. Der var vel en og anden blandt ridderne, som gerne ved denne lejlighed ville have givet sit hjerte luft og beklaget sig over

gejstlighedens overhåndtagende magt og indflydelse – især var Johan Marskalk og Absalon Bælg særdeles misfornøjede over tabet af de betydelige godser, hvormed deres forfædre havde beriget kirker og klostre – nogle bitre ord mod præstemagten svævede dem allerede på læberne, men den ærværdige bisp Peders nærværelse lagde dem bånd på tungen, og den strenge grev Alberts bekendte agtelse for den gejstlige stand holdt ethvert ubeskedent og usømmeligt udtryk tilbage.

Fru Helenes ufordelagtige navnkundighed og den opmærksomhed, det prægtige rejsetog med hende opvakte i alle byer, var bisp Peder, for hans gejstlige værdigheds skyld, særdeles ubehagelig, men da han ikke, uden at fornærme hele selskabet, kunne forlade det eller beklage sig over sin mislige stilling, udbrød ofte hans heftighed mod den store, grå hingst, han red, og som aldrig kunne gå ham tilpas. Derved kom han tit i større fart, end han ønskede, og når han således undertiden i sin heftighed, med pelsen flyvende om sig, kom forud for selskabet og stundom svinglede lidt ubehændig på den urolige hingst, lo fru Helene ret hjertelig og bekymrede sig kun lidet om den strenge alvor, hvormed grev Albert betragtede hende.

På den stormfulde sejlads over Storebælt mumlede skibsfolkene temmelig højt og i plumpe udtryk om, at de havde kongens frille ombord. Dette troede imidlertid grev Albert, at ingen havde hørt uden han, og harmede sig tavs derover for ikke at gøre ondt værre, for med bådsmændene kunne han dog ingen lanse bryde for fru Helenes ære, og hendes adfærd syntes ham heller ikke så stille og ærbar, som han fordrede. Siden så han, at jomfru Ingeborg var særdeles bleg og forvirret, og den stille Cæcilia fældede tårer; han formodede da vel, at nogle

plumpe bådsmandsord om deres moder måtte være kommet dem for øren, men han overlod det til deres omhyggelige fæstemænd at trøste og opmuntre dem. På fru Helene mærkedes vel også nogen forstemthed; men hun gav søluften og den stærke kuling skylden derfor og var snart ligeså munter og selskabelig som tilforn. Så snart de var i land, vidste hun endogså at gøre hele selskabet oprømt ved sit vid og sit behagelige lune, så grev Albert ikke vidste, hvad han mest skulle forundre sig over, den sjælsstyrke, hvormed hun syntes at bære forsmædelsen i den offentlige mening om hende, som dog vist for en del var hende bekendt, eller den ubegribelige letsindighed, hvormed hun syntes aldeles at ringeagte rygtet, idet hun ved denne rejse gav de onde tunger stof til bagvaskelse.

I Nyborg modtoges det fornemme rejseselskab med ære af slotsbefalingsmanden, den gamle, enarmede hr. Ludolph, for hvem grev Alberts og bisp Peders navne var den bedste anbefaling og som hilste Esbern Snares trende sønner, som en gammel ven af deres berømte fader. Den gamle, stive slotsherre viste vel også fru Helene al den ærbødighed, han troede at skylde hendes høje fyrstelige byrd, men hans høflighed mod hende var kold og tvungen og kostede ham iøjefaldende overvindelse. På sin gamle skimmel, som han af erkendtlighed mod dens ungdomsbedrifter altid red på, ledsagede han imidlertid selskabet til Odense, hvor de ønskede at udhvile og vederkvæge sig.

Ved Odense Port ytrede den gamle herre sin forlegenhed med at finde et herberg i staden, som sømmelig kunne modtage så stort og fornemt et selskab. Men derfor vidste Johan Marskalk

råd. Han spurgte om St. Knuds Gildehus da ikke var rummeligt nok til at huse dem, og da hr. Ludolph forsikrede, at det var det største hus i staden, fandt den sparsomme marskalk det rigtigst at tage derind og lade sig frit beværte af gildebrødrene.

"Nylig har kongen jo stadfæstet deres kun alt for store friheder og rettigheder!" sagde han, "man burde hellere udrydde slige halve hængehoveder og halve skælmer af landet. Urostiftere er de og hemmelige oprørere, der ikke er bange for at slå en konge ihjel, når hans næse ikke er efter deres hoved. Men nu har man jo endog givet deres selvgjorte skrå lovskraft; i stedet for at lade dem hænge, har man givet dem ti mark sølv af øen Sild til klæder og eneret til at male korn for hele Odense by. De må jo være hovedrige, men derfor påligger det også de æsler af kærlighedspligt at beværte alle rejsende."

"Jeg er selv en broder af St. Knuds hellige Gilde!" svarede den gamle hr. Ludolph rolig, "hvad I nys har sagt til fornærmelse om kongens bedste og mest hengivne undersåtter, vil jeg tilgive Eder. En udengilds mand kan ikke krænke en ægte gildebroders ære. Dog vil I overbevise Eder om, at vort broderskab ikke mener det ilde med kongen og fædrelandet, så indbyder jeg Eder til at modtage den gæstfrihed, vi unægtelig af kærlighedspligt er alle uformuende rejsende skyldige, men som jeg ikke vovede at tilbyde så rigt og fornemt et herskab!"

En almindelig forlegenhed stod malet i alle ansigter. Især var hr. Niels Mule, som et hvert anstød mod det sømmelige gik særdeles nær, ganske ude af det; han begyndte pludselig at hoste og tale om vejr og vind, hvori hans hele politik bestod ved hove, når der indtraf noget anstødeligt.

"Hvorledes" stammede Johan Marskalk, "højtærede hr. Ludolph! hvorledes kan I, som ridder og slotsherre, være medlem af et gildelag, som jeg troede kun bestod af kødmangere og kræmmere?"

"Jeg skammer mig ikke ved at regne mig blandt Nyborgs brave borgerskab!" svarede hr. Ludolph, "min optagelse i broderskabet var vist nok en undtagelse fra den almindelige vedtægt, men I ser jo også, at jeg har opofret min ret, som ridder, til at fordre æresoprejsning af Eder med sværdet og min venstre arm; dog derfor er jeg ikke værgeløs."

Grev Albert søgte så godt som muligt at bilægge tvisten, og til bevis på sin agtelse for St. Knuds mægtige og undertiden farlige broderskab, som kongen dog nylig havde givet beviser på tillid og kongelig bevågenhed, modtog han, på sit rejseselskabs vegne, hr. Ludolphs indbydelse til gildehuset, med den betingelse, at de måtte erstatte de tjenende brødre deres ulejlighed og udgift. Grev Albert greb desuden gerne denne lejlighed til at gøre sig bekendt med ånden og tonen i disse nu så talrige broderskaber, som mange anså for så farlige for landets rolighed.

Den gamle slotsherre gjorde sig en ære og fornøjelse af at gøre grev Albert bekendt med gildets love og vedtægter, som nu ikke længere var nogen hemmelighed, og som i en urolig og usikker tid kun havde fælles forsvar og sikkerhed til hensigt. At gildet nu ikke egentlig mere havde noget statsborgerligt formål for øje, og at dets medlemmer var kongens tro og nidkære undersåtter, var det ham i særdeleshed magtpåliggende at gøre denne kongens tro og hengivne ven indlysende. Dette lykkedes også den gamle, sære herre så aldeles, at grev Albert erklærede,

så snart tid og lejlighed tillod det, selv at ville indtræde i et sådant broderskab, når dets skråer og vedtægter ikke udelukkede nogen fædrelandsven, han være kriger eller borger, for han indså vel hvorledes disse broderskaber, når de hævdedes af kongerne og landets vigtigste mænd, kunne være fædrelandet til betydeligt værn i ulykkelige og urolige tider, hvis sådanne samfund virkelig bestod af de bedste fædrelandsvenner, som dog således havde et foreningspunkt, når splid og tvedragt adskilte hjerterne.

I det store gildehus modtoges gæsterne med venlighed og trohjertig borgerlig gæstmildhed. To aldrende borgermænd i gildebrødrenes halvgejstlige hættekapper modtog de rejsende uden at besvære dem med noget spørgsmål om deres navn og stand. "Hvo er Danmarks retmæssige konge for Gud og mennesker?" spurgte kun den ældste af dem enhver af de indtrædende gæster, og på svaret: "Valdemar Valdemarsøn" indlodes de straks i den øverste rummelige gæstestue, hvor der var flere gildebrødre til stede, og hvor der opvartedes med øl, mjød og et stort saltmadsfad. Før og efter måltidet blev sunget en kort messe, og over bordet udbragtes der skåler for hellig Knud, jomfru Maria og kongen. Til gildebrødrenes andre vedtægter og skikke så de rejsende intet, og som udengildsgæster var broderskabets store forsamlingssal dem lukket.

Efter måltidet gav den gamle slotsherre grev Albert et hemmeligt vink, og greven fulgte ham ubemærket ind i et afsides værelse.

"Dersom I ikke anser mig for nysgerrig eller påtrængende, ædle greve!" sagde den gamle, stive herre og betragtede Albert

med et skarpt, gennemtrængende blik, "så besvar mig et spørgsmål i fortrolighed! Hvorledes kommer I, som kongens og landets tro ven til at ledsage denne alt for vel bekendte fru Helene til Ribehus, og det på en tid, da folket er blevet skuffet i sit visse håb om at se en agtet og ærbar dronning dele Valdemars trone? – Kender I ikke bedre kongens eneste svage side og denne kvindes højtflyvende planer? eller kan grev Albert nedværdige sig til at understøtte synd og underfundighed?"

"I fornærmer med dette spørgsmål ikke mig alene," svarede grev Albert med krænket selvfølelse, "I fornærmer min konge og den ædelbårne dame, hvis beskytter og ledsager jeg nu er, men jeg ser vel grunden til Eders spørgsmål og ærer den velmente, skønt ubeføjede iver for kongens og landets vel, som misleder Eder. Over kongens sind og hjerte råder han kun selv; den såkaldte svaghed, I måtte heller sige slethed, man kun alt for skånsomt bedømmer hos konger og store mænd, og som jeg hører I med flere gode dannemænd også tiltror vor unge konge, ville jeg foragte hos ham, som hos enhver, hvis han havde den, men mit hjerte må aldeles frikende ham derfor. Fru Helenes formentlige planer er mig ukendte. Hvad bagvaskelsen siger hende og kongen på, har jeg vel hørt, men Gud forbyde mig nogen sinde at tro det! Hendes rejse til Ribehus misbilliger jeg, som en af hendes største ubesindigheder, men til at hindre den, har jeg hverken magt eller ret. Tilfældet og simpel ridderhøflighed har gjort mig til hendes ledsager, og så længe hun er under min beskyttelse, tillader jeg ingen mand af ære ustraffet at sige et fornærmeligt ord om hende. Eders alder, værdige hr. Ludolph! tillader mig kun for denne gang at gøre en undtagelse med Eder."

"Brave, trofaste unge mand!" svarede hr. Ludolph og greb hans hånd med varme, "Eders kærlighed til kongen og Eders ridderlige agtelse for kvinden forblinder Eders øjne, ser jeg, men dadle Eder derfor kan jeg ikke. Tilgiv, at jeg et øjeblik var uvis om, hvad jeg skulle tro om Eder! At I ikke vil slås med en gammel, enarmet mand for, hvad jeg siger Eder under fire øjne, takker jeg Eder ikke for: det ville være en latterlighed; og hermed er da den sag klaret. Imidlertid råder jeg Eder til ikke at opholde Eder her længere med denne dame, end højst nødvendigt. Nu et ord på mit og broderskabets vegne! Skulle det en gang – som Gud forbyde! – blive tilfældet, at kongens bedste ven og rådgiver måtte have nødig at spørge om, hvor der endnu var danske mænd at finde, som havde liv og gods til overs for fædrelandet, så behøver I kun at åbne dette brev, og hvert navn, I læser deri, kan I stole på, som på Eder selv!" Med disse ord rakte han greven et stort pergamentsbrevskab, forseglet med rødt voks, hvori St. Knuds billede med scepter og krone var aftrykt. "Det er en nødskilling!" føjede han til, "gid den stund aldrig må komme, da I behøver den! Men kommer den en gang, og gamle Ludolph måske da ligger under fanen med det rustne sværd på kisten i Nyborg Kirke, så tænk på mig, brave, unge herre! og lad mig ikke have set Eder forgæves!"

Uden at vente på svar gik den gamle herre hastigt bort og gav den bevægede grev Albert tid til at fatte sig og forvare det uåbnede troskabsbrev på sit bryst.

Da greven kom tilbage til selskabet, var den gamle slotsherre der ikke. Man hørte hestetrampen på gaden, og så ham allerede ride ud af byen så hastigt, som den halte, stive skimmel kunne bære ham.

Grev Albert syntes at bemærke, at gildesbrødrene betragtede fru Helene med mistænkelige øjne og gav hinanden hemmelige og betydende vink. Han kom den gamle slotsherres råd ihu og skyndte på afrejsen. Til stor ærgrelse for Johan Marskalk forglemte bispen og grev Albert nu ikke ved afrejsen at lægge en rigelig gave i gildehusets gæstebøsse, og fru Helene syntes ret at have sin glæde af at drille sin faderlige og sparsommelige hr. søn ved sin fordoblede gavmildhed. Absalon Bælg, som havde taget mest til takke med sylten og saltmadsfadet, ytrede ved afrejsen derimod temmelig højt, at hans fornuftige broder Johan havde ret, og hvis de gode gildebrødre var rigtige møllere, vidste de nok at mele deres kage og få deres kærlighedspligt betalt af melsækkene.

"Jeg kender ikke Esbern Snare igen i hans sønner!" sagde bisp Peder på vejen til grev Albert, da de var kommet noget forud, "den kække Esbern udskiftede højmodig skænk og sjælegave til kirker og klostre; disse plyndrede dem gerne ud, om de turde. I ved vel, at de endnu forholder Sorø Kloster Stenløsemagle; det ran skal de visselig fortryde på deres dødsdag!"

"I det stykke tør jeg ikke forsvare dem!" sagde grev Albert, "men det ved jeg dog, behøver kongen deres arm, er den redebon og stærk, – behøver han deres pung, står den ham vist også åben."

"Med armen kan det måske have sin rigtighed, men med pungen ikke, med pungen, gudsdød, ikke!" ivrede bispen, "den holder de fast og lukket i hånden, som Judas Iscariot på vor altertavle."

"Da ved fru Helene desbedre at lukke den op; hos hende sidder daleren ikke fast, " skæmtede greven for at afbryde.

"Ja, hos hende sidder jo ingenting fast!" mumlede bisp Peder ærgerlig.

Over denne ytring kom grev Albert i harme.

"Var I ridder, som I er bisp," svarede han heftig, "turde jeg dog bryde en lanse med Eder for den ædelbårne frues dyd og ære."

"Tør man vide, hvorom de ædle herrer tvistes?" spurgte fru Helene, som i det samme jog med sin raske ganger ind imellem dem, "mig synes, de er noget højrøstede, og at talen er om at bryde lanser."

Bisp Peder tav forlegen og lod hingsten undgælde sin utilfredshed, men grev Albert lod sig ikke bringe ud af sin fatning.

"Talen er om en dame af ædel byrd og, så vidt jeg ved, af ulastelig vandel," svarede han. "Hun er noget uforsigtig, letsindig og forfængelig, det tilstår jeg, og hun glemmer derover den gyldne regel, at det ikke er nok for en kvinde at være ulastelig, men at hun også må synes det. Jeg vil tage Eder, ædle frue, til dommer i vor tvist: tror I, at en sådan svaghed og følgerne deraf i mængdens omdømme kan berettige nogen ridder til at drage hendes slot forbi med hån og sætte et skændselsmærke på porten?"

"Hvilken ridder?" spurgte fru Helene forbavset, "ville være så uforskammet og uretfærdig?"

"Jeg ikke, ædle frue! det forsikrer jeg Eder, men ville det da ikke være lige så ubilligt og uretfærdigt, når en uforskammet hånd havde efterladt sligt et mærke på den fortalte kvindes port, om en Herrens tjener gik forbi med foragt og lyste forbandelse over huset?"

"Visselig, visselig, I har ret, ædle ridder!" råbte bisp Peder ivrigt, "og jeg har uret, skammelig uret! Skinnet kan skuffe, og selv om det ikke skuffede, være det langt fra mig at løfte den første sten mod synderinden!"

"Eders tvist er altså bilagt uden min stemme!" svarede fru Helene med dybt krænket stolthed i blik og miner, mens hun forgæves søgte at skjule den bitre tåre, som rullede ned over hendes skønne, blege kinder.

Hos grev Albert var ved dette syn enhver tvivl udslettet om hendes renhed og uplettede vandel.

"Ja, visselig, ædle frue!" sagde han med varme, "vor tvist er hævet, og den dames ære, vi talte om, sværger jeg, ved Gud og den hellige Michael, at forsvare mod enhver modstander, som jeg vil forsvare min herres og konges ære, med ord og med sværd, med liv og med blod! Vil I på den ædle dames vegne," tilføjede han, "række mig et pant, skønne frue! så vil jeg bære det på mit bryst, at det kan minde mig om min ed, så længe jeg lever."

Mildere bevæget tog fru Helene den hvide handske af sin hånd, hvorpå hendes tåre var faldet, rakte grev Albert den tavs og trykte sin ædle ridders og beskytters hånd med taknemmelighed, for hun forstod ham såre vel. Hun red tankefuld et stykke fremad og standsede pludselig sin hest, som om hun gruede for at ride længere frem og ville vende tilbage. Men nu indhentede det øvrige selskab hende med latter og spøg, og hun bekæmpede hastigt enhver betænkelighed.

7

Ingen var lykkeligere ved rejsen, end Carl. Mange navne og steder var ham bekendte af den gode fader Saxos fortællinger. Han betragtede alt med den største opmærksomhed, og hvad han ikke vidste, skulle gamle Martin altid fortælle ham. Ved landsbyen Ohrup så han Gram-åen forene sig med Nips-åen og spurgte Martin, om det ikke var der, den fromme biskop Leofdagus ville svømme over, da de grumme hedninger dræbte ham med deres pile.

"Det er snak!" sagde Martin, "jeg kender alle bisper her i landet, og her har aldrig været nogen af det navn."

"Jo vist har her så, længe før du blev født!" svarede Carl og fortalte lille Rigmor den rørende historie. Barnet tog hjertelig del deri og var nærved at græde over den fromme martyrs død, men fostermoderen trøstede hende med, at det nok var et gammelt eventyr, og at der nu ingen hedninger mere var til i verden.

"Jo vist er der så!" afbrød Carl hende ivrig, "vor konge fører jo endnu ofte krig med hedningerne, og så snart jeg har lært at føre sværd og skjold, vil jeg være med!"

Det smukke barn blev ganske alvorlig ved disse Carls dristige ord, og fostermoderen, som mente, at det var af frygt for hedningerne, søgte at trøste hende med den forsikring, at der dog ingen hedninger var her til lands, og dem, som var i fremmede lande, holdt kongen nok i ave. Men nu fortalte Carl en anden historie, og Rigmor lo og klappede i hænderne igen. Som de nu kom nærmere til Ribe, blev gamle Martin

snaksommere, for han var født der i egnen og kendte hver busk og sten på vejen. Han forklarede helt lærd på sin vis, hvad siden andre lærde have gentaget, at byen hed "Rive" fordi der blev revet så meget hø om sommeren, og han kunne ikke noksom beskrive, hvor lifligt der var i høhøsten, og hvor herligt byen da så ud ved åen og havet mellem de mange grønne høje og kærene med deres svaner og de nye, herlige abildgårde, som de gejstlige herrer, efter den hellige abbed Vilhelms eksempel, havde anlagt og ladet hente abildkerner og planter til fra fremmede lande. Over de tre vandmøller ved åen udbredte han sig vidtløftig og fortalte Carl omstændeligt, hvorledes man i den ene beredte skind med megen kunst til pelse. Da han nu så Ribe i frastand, gjorde han dem alle opmærksom på, hvor grangivelig den lignede et gåseæg, og, når man så ret til, en ordentlig velskabt mand med arme og ben, og i begge disse påstande måtte man give ham ret, for "han var barnefødt der i egnen og måtte vide det bedst."

De kørte forbi nogle halvnedrevne huse og brakker.

"Se, her er gammel-Rive!" sagde Martin, "nu bor her kun fattigfolk, men her boede i gamle dage de rige og fornemme folk, for ikke at være havet og sørøverne for nær."

"Fy, det var en skam!" sagde Carl, "men nu tør vi nok bo ved havet!" fortsatte han glad, "nu er sørøverne bange for os – sådan en konge har vi nu!"

De kørte nu ind ad den såkaldte slotsport, som gennem Grønnegaden førte til slottet, og Carl ville endelig vide, hvad de tre himmelblå, kronede løver skulle betyde, som var afbildede over porten, ligesom de sprang frem i luften af et tårn. Da følte Martin sig ret stolt ved at kunne fortælle, at det var byens

ældgamle våben fra de hedenske tider, og at kong Harald Hildetand havde givet det til den gode stad Rive. Hvad løverne skulle betyde vidste han vel ikke så nøje, men han havde ofte grundet derpå, sagde han, og mente i sin troskyldige fromhed, at det vel skulle betyde den hellige trefoldighed.

"Men våbnet sagde du jo var fra de hedenske tider!" indvendte Carl.

"Ja, så skal det vel betyde, at Nipsåen har tre arme og løber gennem byen på tre steder!" sagde Martin ærgerlig, "for det ved jeg, den gør, og så har den vist også gjort i de hedenske tider, men vil han vide det bedre, må han spørge vor bisp! Ellers er jeg barnefødt her og behøver ikke at spørge nogen om, hvordan Rive ser ud. Prøv nu, om I kan tælle tårnene!" fortsatte han stolt og glemte sin mislykkede fortolkning, "se, der ligger Vor Frue Kirke på Liliebjerget. Se, hvor taget skinner som pure sølv og guld. Det er halv bly og halv kobber, må han vide, og der har vi slottet! Det hedder Kosborg –"

"Ribehus vil du nok sige –" afbrød Carl ham.

"Kosborg hed det, da jeg var ung," svarede Martin "nu hører jeg nok, de kalder det Rivehus, ligesom der ikke var flere huse i Rive, for ingenting må nu være som det har været før. Se her" fortsatte han snaksom, "her har jeg mangen god gang rendt over Horsetorvet til Kagkilde og set tyvene bære sten af by – det var en lykkelig tid! og hist nede på dammen ved Fiskertorvet har jeg tit set dem holde ting."

"Hvem?" spurgte Carl adspredt.

"Ih! Borgerne mener jeg; vil han være en ordkløver, vil jeg ikke have med ham at skaffe!"

"Bliv ikke vred, gode Martin!" bad Carl, "fortæl os kun noget mere! Du kender alting så godt her."

"Ja, jeg kan nævne ham hver gade og slippe her i byen; førend jeg kom til vor bisp, må han vide, har jeg samlet mig mangen god blumpum Note 4) hist i kapitelhuset og hentet sød vin både for ærkedegnen, dekanen, seniorerne, kapitelprokuratoren og alle fire og tyve kannikker, både de regulares og seculares – siden han er så klog og har gået i skole hos en grammaticus, ved han vel sagtens, hvad jeg mener."

Carl tav undselig, for latinen havde han aldrig kunnet komme af sted med, og han mærkede vel, at gamle Martin havde tjent så længe hos sin bisp, at han deri var ham overlegen.

Over denne lille triumf blev Martin kæk og munter, og fortalte nu omstændeligt, hvorledes det gik til i kapitelhuset fra morgen til aften og hvorledes der læstes atten messer daglig for den hellige jomfru og alle fromme sjæle. Han nævnede alle byens gader og porte, torve, broer og kirker, samt alle byens gilder fra St. Knuds og den hellige Gjertruds indtil Peblingegildet i Svinkrog.

Endelig rullede karmen over vindebroen og holdt stille ved brønden midt i slotsgården. Carl beundrede det store, prægtige slot, med dets høje volde, mure og tårne, mens gamle Martin beregnede, at slottet nu måtte have stået i firsindstyve år, og berømte den dybe, mærkelige brønd, som kunne forsyne en hel hær med vand i den længste belejring. I gården vrimlede der af kongelige gårdssvende og huskarle, som modtog de fremmedes heste på befaling af gårdsfogden. Denne førte gæsterne til slotstrappen, hvor han overlod dem til dørvogteren og slottets

indvendige betjente. Så snart Carl havde løftet Rigmor af vognen og bragt hende op ad slotstrappen til fru Helene og hendes døtre, ilede han til sin herre, tog hans kappe på armen og fulgte således selskabet i ærbødig frastand, mens hans hjerte bankede af glad forventning efter at se kongen, som var den højeste lyksalighed, han i lang tid havde drømt om.

Det var just ved middagstid, og kongen sad ved bordet blandt sine frænder og sine mænd. Det rejsende selskab blev af en slags underhofmarskal anvist plads ved et altid opdækket gæstebord i et af slottets mindre gemakker; kun blev grev Albert af særdeles kongelig gunst indbudt til det kongelige taffel, hvor hans plads altid var ham forbeholden. Så snart greven i et afsides værelse havde taget håndtvæt og ordnet sit hår og sin klædedragt, bad han høflig fru Helene og hendes døtre undskylde, at han på kongens bud måtte forlade dem. I fru Helenes skønne ansigt var en ydmygende følelse af hendes underordnede værdighed her umiskendelig; men hun holdt gode miner og bad den opvartende hofbetjent efter taflet melde hende og hendes døtre for prinsesse Regitze.

Til stor glæde for Carl fik han befaling af grev Albert til at følge ham, og med sin herres kappe på armen fulgte han greven til den store, kongelige spisesal. Bævende trådte han over den høje, bonede tærskel og blev straks af en hofbetjent anvist plads blandt de andre svende og kærtedrenge bag ved marskens stol, nær ved døren, mens grev Albert nærmede sig den øverste ende af bordet med anstand og ærbødighed.

Forundret betragtede Carl de mange ridderlige herrer ved bordet og al den pragt og herlighed, som omgav dem, men han gav sig ikke tid til at dvæle ved nogen af de mangfoldige nye

genstande, som her tildrog sig hans opmærksomhed. Hans øjne søgte kun kongen, og han ledte ikke længe forgæves. Den unge konges kække og muntre ansigt, det runde, ungdommelige heltehoved, med de krøllede, brune lokker og det korte, mørkebrune mundskæg, svarede vel ikke til den forestilling, han havde gjort sig om et stort, kronet hoved, men den store Valdemars søn behøvede ingen kongelig krone for at kendes. Hans mørke brune, næsten sorte ørneøjne havde allerede det mægtige herskerblik, som uvilkårligt tvinger til underdanighed, og hans høje, runde pande, som ingen sorgens tværfure endnu rynkede, syntes med sin stolte og skønne hvælving at være en ophøjet bolig for de dristigste kongetanker. Et par letbevægelige lidenskabsfurer imellem de store, livfulde øjne røbede den heftighed og kraft, hvormed han vidste at sætte sin vilje igennem. Han sad rolig og munter ved bordet i sin daglige, ridderlige husdragt, hvori han sædvanlig er afbildet, med en ringkrave om halsen, en slags kort, bomuldsforet trøje, med guldknapper i bræmmen og knappet højt op i halsen. En smal sværdgjord med et guldspænde sluttede ham fast om det smækre liv. Derved hvælvede silketrøjen sig fyldigt over hans bryst, som en brynje.

Carl så ham kun som brystbillede, men bemærkede rigtigt, at hvis der var forhold i hans legemsbygning, måtte han fast være et hoved højere, end de fleste af hans mænd, for det temmelig høje bord syntes for ham alene at være for lavt, og når han spiste, løftede han undertiden brikken op fra bordet for ikke at bøje sig.

Adelsdrengen, som stod bag ved kongens stol med hans guldbaldyrede skarlagenskappe på armen, var i Carls øjne et

lykkeligt menneske, fordi han kunne være kongen så nær og række ham alt, hvad han pegede på.

Imidlertid var grev Albert kommet op til bordenden og hilste kongen på sædvanlig riddervis.

"Velkommen, brave Albert!" sagde kongen og rakte ham sin højre hånd, som Albert med halvt nedbøjet knæ kyssede. "Tag plads og vederkvæg Eder blandt os! Eders sæde står ledigt. Når vi har drukket et velkomstbæger sammen, følger I mig til lønkammeret!"

Derpå satte greven sig på sin sædvanlige plads øverst blandt ridderne, og de to nærmeste riddere rejste sig på gammel vis for at give ham plads, for skønt de stive hofskikke fra Svend Grathes tid for en del var afskaffede, og kongen, som hans store fader, var en elsker af sømmelig munterhed og utvungenhed ved bordet, var dog de skikke og sædvaner vedligeholdte, som kongens værdighed og gensidig høflighed syntes at udfordre. Ved bordet talte enhver frit med sin sidemand, dog ikke højrøstet, men således, at enhver kunne høre kongens ord, så snart han talte højt til nogen.

Nærmest ved kongens højre hånd sad hans alvorlige søster, den langt ældre prinsesse Regitze, som dog endnu ikke var uden ungdommelig ynde, men hvis rolige, aldeles lidenskabsløse ansigt kun opvakte liden deltagelse. Hun talte yderst sjældent, men hørte tålmodigt på, hvad hendes sidemand, den skaldede grev Claus, hendes og kongens halvbroder, med sin sædvanlige vidtløftighed og omstændelighed fortalte hende om sin tilkommende gemalinde, grevinde Ida af Schwerin, og om alle hendes dyder og fuldkommenheder.

På kongens venstre side sad ærkebisp Andreas, med hvem kongen fornemmelig underholdt sig, og som han udspurgte om hans rejser og begivenheder i fremmede lande. Broder Gunner og mester Harpestræng var også her til stede, men de var bænkede noget længere fra kongen, for at give plads for hans fornemme gæst, den tyske ordens ridder og hærmester i Lifland, hr. Hermand Balke. Han var en høj, mager mand, som i sin snævre, sorte ordensdragt, med det sorte, sølvindfattede kors om halsen og på livkjortlen, knejsede stolt og anselig ved siden af kongens krumryggede skriftefader, den listige ærkedegn Arnfred, og de tykke, uanselige kannikker fra Bøhmen, Renert og Albrecht, med deres enfoldige, men ærlige fuldmåneansigter; for dem holdt mester Harpestræng en lille forelæsning over diætetikken, som de syntes at høre på med stor beundring, mens de, tværtimod hans forskrifter, tog til takke så vel med laksen og spegegåsen, som med det røgede harekød. Broder Gunner derimod sad i en livlig og underholdende samtale om den ældste nordiske digtekunst. Han havde nemlig fået sin plads imellem de to berømte skjalde, Thorgeir Danaskjald og islænderen Olaf Hvitaskjald, Skaldas bekendte forfatter, som på denne tid var kong Valdemars gæst. Både Gunner og islænderen var heftige, og når de undertiden blev for højrøstede, måtte den sagtmodige Thorgeir tale dem til rette og erindre dem om bordskikken, mens kongens drost, den fromme og stærke Astrad Fracke, som sad lige over for dem, spægede sit kød ved afholdenhed fra kødspiser, fordi han nylig havde overilet sig i vrede, men holdt sig dog til vinen, for ikke at kede sig, og den gamle, tørre Andreas Kammermester rystede sit grå, ærlige hoved og gav Bjørn Mundskænk et vink om ikke

at lade sætte mere vin for de højrøstede gæster, for de forstyrrede ham i hans beregning over hvor mange sølvkander der var i brug, da det var hans pligt at svare til sølvtøjet.

Blandt de danske riddere havde, næst grev Albert, junker Strange Ebbesøn forsædet. Han var kongens fortrolige ven og rådgiver og havde været hans våbenmester og lærer i hans barndom. Han var en mild og beleven mand med et godmodigt, skønt noget skalkagtigt smiltræk ved munden. Hårene hang ham langt ned over ørene, og et åbent, ærligt ansigt skinnede glad og rolig derigennem. Formedelst sit ungdommelige udseende kaldtes han endnu af de fleste unge junker Strange, skønt han var over fyrretyve år og var fader til de unge riddere Ebbe og Peder Strangesøn. Blandt de ældre riddere var især ærkebispens og bisp Peders brødre: Jacob af Mone, Lars Sunesøn og kong Sverkers svigerfader, hr. Ebbe Sunesøn af Knardrup, berømte for deres manddom og heltebedrifter. De havde alle tre stor slægtslighed med deres gejstlige brødre og var høje, stærke mænd med et alvorligt og krigersk udseende. Næst dem, var især brødrene Ivar og Ebbe Glug berømte som tvende af kongens tapreste riddere, men de var mindre anselige og faldt mindre i øjnene ved siden af Peder Glob og Ivar Lykke, som ved deres rigdom, pragt og artige sæder tildrog sig alle fremmedes opmærksomhed. Hr. Ebbe Sunesøns anden svigersøn, grev Engelbret, var især i orde for sin dristighed og belevenhed, og vel ikke mindre dristig, men ikke nær så høflig, var den stærke, undersætsige hr. Carl Grå, om hvem det hedder i kæmpevisen:

> Der ingen er i Sverrigs land,
> Som ene kan mod hannem stå.

Han havde til sidemand den ikke mindre berømte hr. Ove Dyre, som var en vældig og lidenskabelig jæger og altid bar et stort, forgyldt jagthorn over skulderen og om hvem det hedder i kæmpevisen:

> Han hugger ned for fod i strid,
> Som bønder de mejer korn.

Hos de yngre riddere, junker Knud og hr. Lembak, sad kongens unge søstersøn grev Otto af Lüneborg, som endnu kun var en femtenårig yngling og endnu ikke havde modtaget ridderslaget, men som allerede havde givet de mest udmærkede prøver på mod, dristighed og en mageløs hurtighed i at udrette de forvovneste og vanskeligste foretagender, hvorfor han også allerede af mange kaldtes den anden Esben Snare. Hans runde, skægløse pigeansigt og endnu spinkle, fine legemsbygning gav ham udseende af en halvvoksen dreng, og Carl af Rise, som dog næsten var fem år yngre, syntes i legemskræfter hartad at kunne være hans lige.

Som kong Arthur blandt ridderne ved det runde bord, sad således kong Valdemar Sejer blandt sine lensmænd og riddere, og når han betragtede den stolte række af udmærkede og prøvede mænd, hævede hans bryst sig helt stoltelig, og han betragtede de glimrende sejrvindinger, han allerede havde vundet, kun som lykkelige forbud på den højhed og velmagt, hvortil han med sine dristige ungdomsplaner håbede at hæve Danmarks rige.

Kongen selv var den største og skønneste mand af dem alle. De ældste af hans kæmper, som havde kendt hans store fader i hans unge dage og fægtet med ham for Arkona, kunne ikke noksom forundre sig over den unge konges tiltagende lighed

med deres gamle herre og konge. Selv klangen i hans stemme og den særegne måde, hvormed han slog op med hånden, når han uddelte en befaling eller blev hastig i sindet, erindrede dem ofte om hans mægtige og undertiden vel heftige herre fader.

Kongen havde udbragt en velkomstskål for den kække grev Albert, hvilken alle ridderne havde ledsaget med et hjerteligt glædesråb, men kongen havde bemærket, at hans fornemme gæst, hr. Hermand Balke, havde følt sig tilsidesat derved, og han ønskede dog ikke at gælde for uhøflig og uopmærksom mod denne vigtige mand.

"Til ære for det ædle tyske hus af St. Maria til Jerusalem ville vi tømme dette bæger!" sagde han derfor efter nogen betænkning og rejste sig. Straks stod alle ridderne op og ledsagede skålen med bægerklang, dog uden det sædvanlige glædesråb. Den stolte, fremmede ridder bøjede sig med anstand for kongen og hans mænd, mens han på den tyske ordens vegne modtog skålen og til gengæld tømte et bæger igen til ære for Danmarks konge og det ædle danske ridderskab.

Trods denne gensidige høflighed kunne dog hver mand se, at kongen endnu stod på en spændt fod med den tyske orden, af hvem han ikke ville lade sig afstikke grænser for sine erobringer i det hedenske Lifland og Estland. Kongen og ærkebisp Andreas havde også nylig haft en ivrig ordstrid med hærmesteren om den lige så urimelige, som hårde og ukristelige måde, hvorpå ordenen søgte at udbrede ordet i hine lande, da man, i stedet for blot at forsvare ordets forkyndere, tvang hedningerne til dåben med sværdet eller, når man ville være lemfældig, søgte at lokke dem ved forfængelig øjenslyst og en slags bibelske komedier, blandede med smagløse og forargelige optog af den

græske og romerske afgudslære. Det store korstog til Lifland, Valdemar længe havde tænkt på, og hvortil paven nu også på det kraftigste havde opmuntret ham, lod derimod til at kunne blive velgørende for hine lande, især således som den fromme ærkebisp agtede at lede det, men dette foretagende var det, hærmester Balke havde til hensigt at forhindre. Imidlertid syntes hans underhandlinger med kongen derom kun at have haft liden fremgang. Han havde allerede taget afsked, og han agtede nu ikke længere at opholde sig ved hoffet forgæves.

På hine gensidige kolde høflighedsytringer fulgte en almindelig tavshed. For at bringe munterheden tilbage, gav kongen Bjørn Mundskænk et vink om, at han skulle lade bægerne fylde på ny, mens kongen selv opfordrede de tvende skjalde til at forlyste dem alle med et muntert kvad, helst et sådant, som kunne digtes på stedet og ikke behøvede lang tid og betænkning. I denne slags sange havde Thorgeir Danaskjald just sin styrke, og kongen ville gerne give ham en lejlighed til om muligt at overgå den berømte islænder, hvis kunstigere rimede sange kongen formodede behøvede længere tid og betænkning.

Thorgeir rødmede undselig ved opfordringen og bad den ældre og fremmede mester synge først; han undså sig også ved at lade sin kunstløse sang høre for Skaldas berømte forfatter, som i bevidstheden om sin højere kunstfærdighed anså den gammeldags digtemåde for alt for simpel og enfoldig.

Olaf Hvitaskjald lod heller ikke lejligheden gå forbi til at vise sig for kongen og hans hof i et glimrende lys. Han havde længe ventet på en sådan opfordring, og da den øjeblikkelige digtning ikke var hans sag, havde han med flid og kunst udarbejdet et

drapa til ære for kongen i den vanskeligste af alle de nyere versarter, den såkaldte Alhendt, hvori enkelte stavelser i hver verslinje rimedes tvende gange, og hvori ordene, ved dristige og usædvanlige omsætninger, skulle mere forbavse og overraske.

Han kunne sangen godt udenad og sang den med en stærk og mandig stemme, efter at han først havde bedt om undskyldning, hvis en øjeblikkelig digtning skulle mislykkes ham i den kunstigste af alle versarter, som han kun troede sin ophøjede genstand værdig.

Kunstgrebet lykkedes. Hvad han sang til ære for kongen, behagede alle, skønt det lød noget stift og tvungent, og en almindelig beundring brød ud over den nye, kunstige rimklang og de dristige vendinger.

Kongen takkede ham venligt, skønt han ikke havde forstået det halve af kvadet, men han fandt, at der hørte megen kunst og snildhed til at få så mange halvrimede ord til at hænge sammen, og han begreb ikke, hvorledes det var muligt i slig hast at få et sådant kunststykke færdigt.

Nu kom turen til Thorgeir, men han var så overrasket og forbavset over, hvad han nys havde hørt, og det behagede ham dog så lidet, at han ikke vidste, hvad han skulle tro om sin egen sang og digtning, eller om den rette skjaldekunst måske dog bestod i andet, end i at synge varmt og ligefremt, hvad hans hjerte var fuldt af. Han stod tavs og modfalden en liden stund og betænkte sig.

"Mangler du stof," sagde kongen, "så lad mig hjælpe dig! besyng os den skønneste og herligste kvinde! det er jo en genstand, et ungt hjerte altid kan opvarmes af."

"Måske kan jeg komme den unge bardes indbildningskraft til hjælp!" sagde hastigt hærmester Balke, og lod Thorgeir overrække en liden, tillukket lade af forgyldt sølv, besat med kostelige stene. Thorgeir åbnede laden og så et lidet, kvindeligt brystbillede, malet med sjælden græsk kunst i voks på nøddetræ. Aldrig havde den unge skjald set så dejligt et kvindeansigt. Han bøjede sig fast ærbødigt for det, som for en helgeninde, hans klare, blå øjne lyste mildt og roligt. Han følte sig ret glad og stille til mode, som for Guds moders fromme billede i kirken, og han glemte alle betænkeligheder og begyndte et kvad i syngesprogets ældste, simple digtemåde, hvori *Vøluspa* og de ældste nordiske skjaldekvad er digtede, i simple, kunstløse ordføjninger og uden anden prydelse, end rytme og enkelte kraftige bogstavrim, som dog ganske syntes at komme af sig selv. Således besang han med en klar og venlig stemme, i rene, dybe toner, den dejlige kvinde, han syntes at se levende for sine øjne. Han beskrev hendes guldgule lokker og lignede dem med den modne, bølgende aksestrøm på Danmarks sletter. I de blå, himmelklare øjne så han den dybe, stille kærlighed og den høje, gådefulde stræben mod det evige og uforgængelige, som opfyldte og bevægede hans inderste sjæl, når han så himlen med alle dens stjerner spejle sig i det store hav eller i Danmarks stille, klare søer. Han beskrev ikke længere nogen enkelt del af det herlige billede. Det stod helt og levende for hans sjæl, men hans kærlighed til fødelandet og hans begejstring over dets stille, venlige dejlighed blandede sig således med hans forestilling om ren kvindelig skønhed, at han i den dejligste kvindes billede så den ånd og det udtryk, som mindede ham om hans moders vuggesang og hans barndoms

skønneste drømme. I billedet, han besang, så han således Danmarks forklarede engel opløfte sig fra dalene og de grønne høje, fra de lysegrønne skove og stille søer og knæle med tro, håb og kærlighed for den hellige forbarmers trone. "Fred og velsignelse over Danmark!" hørte han hende bede, "fred og velsignelse over kongen og mit folk! Fred og velsignelse over mine tro, kærlige sønner og døtre i evighed!" Hans stemme bævede under sangen og hans øjne fyldtes med tårer. Kvadet var endt, og intet bifaldsråb hørtes, ingen beundrede hans kunst og skjaldegaver, men alle hjerter var rørte, og i mangen hård, gammel kæmpes øje glinsede en tåre. Også kongen var bevæget:

"Tak! min brave Thorgeir!" sagde han, "har du end ikke Olafs kunst og sjældne snildhed, så har du dog ord og toner, som går til hjertet; det kan jeg og alle brave dannemænd godt lide. Derfor skal du også med rette hedde Danaskjald. Men hvad er det for en talisman, som har gjort dig hjertet så varmt? lad se en gang! måske kan den også lære os andre at synge!"

Thorgeir havde nylig rakt billedet fra sig, og det var allerede gået gennem alle riddernes hænder, da det nu kom til kongen. Alle beundrede det højlig og fandt, at Thorgeir ikke havde sagt for meget til dets berømmelse. Da kongen så billedet, forandrede hans ansigt sig pludselig. Han sad længe tavs og fordybet i dets beskuelse, og han var den eneste, som ikke straks udbrød i lydelig beundring over billedets skønhed og kunstværkets sjældne værd, men det blik, hvormed han betragtede det, og den synlige overvindelse, hvormed han søgte at løsrive sig derfra, for at give det tilbage til dets ejermand, undgik ikke den snilde hærmesters opmærksomhed.

"Dersom dette arbejde af en kunsterfaren, bøhmisk klosterbroder skulle have noget værd i Eders øjne, stormægtigste konge!" sagde hr. Balke, "så værdiges at modtage det, som et ringe bevis på min ærbødighed! Det er langt fra at være noget fuldendt billede af, hvad det forestiller, men er kun en svag efterligning af den unge prinsesse Margaretha af Bøhmen."

"Altså et virkeligt kontrafej!" udbrød kongen, "ved St. Bent! den hellige Lucas selv kunne ikke have afbildet den velsignede jomfru lifligere. Jeg takker Eder for den vakre gave!" tilføjede han med neddæmpet glæde, "modtag denne armring til tegn på min erkendtlighed!" Med disse ord afstrøg han en kostelig guldarmring, besat med store topaser, og lod den ved hofmarsken overrække hærmesteren på et sølvfad, men den skønne Margarethas billede forvarede han hastigt i den gyldne lade og gemte det ved sit bryst ved siden af sine kæreste relikvier.

"Er de bøhmiske klosterbrødre nu så verdsligsindede," spurgte ærkebisp Andreas, "at de tager deres tilflugt til en hedensk kunst, for at afbilde den jordiske og forgængelige skønhed?"

"Tillad mig, ærværdige herre!" svarede hærmester Hermand, til hvem dette spørgsmål syntes henvendt, "den ædle malerkunst er visselig mere kristelig, end hedensk, og de fromme mænd, som udøver den, låner kun den jordiske og forgængelige skønhed, for dermed at give os en svag efterligning af den himmelske og evige. Hint billedes bestemmelse var kun at tjene til model til et stort alterbillede, som forestiller den hellige Agnes' martyrdød, og hvormed den

fromme pater har prydet sin klosterkirke. Så snart det havde opfyldt sin fromme hensigt, agtede han det ikke for passeligt at beholde det længere i klosteret og overlod mig det af villighed, uden at tænke på, at det skulle komme i så høje og værdige hænder."

Herom blev nu ikke talt mere. På kongens vink rejste ærkedegn Arnfred sig og fremsagde en kort, latinsk bordbøn. Dermed var taflet hævet. Kongen gik tankefuld med grev Albert til sit lønkammer, og prinsesse Regitze ledsagedes af sine fruer og terner til fruersalen. Her modtog hun fru Helene og hendes døtre med venlighed, dog med en vis tilbageholdenhed og betænkelighed, som hartad bragte den skønne enke til at fortryde sit besøg. Prinsessen beklagede, at hendes broder kongen var så overvældet af vigtige statssager, at der i denne tid kun var liden selskabelighed og underholdning ved hoffet. "Der tales kun om krig og orlog," sagde hun, "jeg har derfor besluttet for det første at afsondre mig fra det krigerske selskab, her nu har forsamlet sig, og danne en lille fredelig, mest kvindelig hofstat i denne fløj af slottet, som min broder kongen har overladt til min rådighed. Eders muntre selskab, ædle frue!" tilføjede hun, "vil derfor her være mig særdeles behageligt, hvis I med Eders døtre kan finde Eder i det stille nonneliv, jeg på en måde agter at føre, og som snart vil blive nødvendigt, når min broder nu, som det lader til, imod sædvane, også vil tage vinteren til hjælp til sine krigerske foretagender."

Disse udsigter til et indesluttet, kedsommeligt hofliv i fruersalen behagede fru Helene kun lidet, men hun gav sig mine af, at det netop således var efter hendes sind, for kongens livlighed og lyst til kvindeligt selskab var hende borgen for, at

der næppe, så længe han var hjemme, ville blive så dødt og stille på Ribehus, som prinsessen lod til at ville skræmme hende med. Den lille Rigmor blev nu også af sin fostermoder bragt til prinsessen, af hvem hun blev modtaget med kærlighed.

Note 4: **Blumpum:**
En slags blystempel, som kannikker bruger til daglige lønninger og siden udveksler med penge.
(Ordet er muligvis en fejlskrivning for plumbum (bly) fra forf.s side, da det ikke kan findes andre steder end i denne roman. *Red.anm.*)

8

Imidlertid havde de unge riddere iført sig deres kapper, handsker og harnisker og var med Esbern Snares sønner og disses svogre uddragne til lystridtet og de daglige våbenøvelser, mens nogle af de ældre riddere og hofmænd forlystede sig ved brætspillet og tavlbordet.

Thorgeir Danaskjald var gået bort med den lærde islænder for at lade sig undervise af ham i de nye, kunstige sangformer, for han ærede højlig den ældre skjalds fortjenester og ønskede ivrigt at tilegne sig, hvad han af den fremmedes kunst og snildhed kunne lære, uden opofrelse af sin ejendommelige natur og hvad han selv anså for det højeste og vigtigste i det ædle skjaldskab.

Ærkebisp Andreas og broder Gunner havde straks opsøgt den nysankomne bisp Peder, og i et venligt broderlag overvejede de nu sammen kongens og landets vigtigste anliggender.

Men i den dybe murhuling ved et vindue, med små, blyindfattede glasruder, sad hærmester Hermand og ærkedegn Arnfred i slottets store højenloftssal ved et tavlbord og talte hemmeligt sammen om det stærke indtryk, den skønne, bøhmiske prinsesses billede syntes at have gjort på kongen.

"Det havde jeg vel ventet!" sagde hærmesteren, selvtilfreds, "Eders stridbare konge er bekendt som den artigste ridder i kristenheden og en varm beundrer af de skønne, måske alt for varm, som nogle ville mene. Prinsesse Margaretha er virkelig ikke alene den skønneste, men, jeg tør påstå det, den mest dydsirede og elskelige dame, jeg kender. Eders konge er hende

vel kun bekendt af rygtet; men som helt og ridder har han allerede en høj stjerne hos hende. En forbindelse med hende ville ikke alene være lykkelig for Danmark, men måske også for de fremmede lande, som denne erobrelystne konge nu truer med ild og sværd. Jeg kender skønhedens magt over hjerterne, og Margaretha elsker freden endnu højere, end hun ærer sejrvinderen og helten."

"Jeg forstår, jeg forstår!" smiskede Arnfred listigt, "det er ikke alene på Liflands og den tyske ordens vegne, I vil underhandle her. I har også en hemmelig fuldmagt, som et ømt kvindeligt hjertes gesandt –"

"Deri fejler I storlig, fromme herre!" afbrød Hermand Balke ham med selvfølelse, "at benytte tilfældet og de menneskelige lidenskaber til store, velgørende øjemed, anser jeg ikke for uværdigt selv for en stormester af min hellige orden, men jeg fornedrer mig ikke til et blindt middel for andres vilje, fordi der faldt et middel i min hånd, som måske kunne forene min vilje med andres. En fyrstes eller en prinsesses personlige lyksalighed kommer det her ikke an på. Hvad hint billede i øvrigt angår, så har jeg ikke sagt et eneste usandt ord derom, og den skønne Margaretha drømmer ikke om, at hun således *in effigie* hviler ved den unge konge af Danmarks hjerte. Hin talisman var et frø, Himlen lod falde i min hånd," fortsatte han med andægtig mine. "Jeg udkastede det kun i en belejlig stund, hvor jeg vidste, det ville finde en god og villig grund. Vokser det måske til en palme for Danmark, forlanger jeg ingen ære derfor; men min og fleres, også Eders velynder den fangne bisp Valdemars fordel kan måske derved forenes med Eders. Han, som har kongernes hjerter i sin hånd, har vist ikke gjort Eder,

ærværdige herre til min ven og fortrolige for intet. Som kongens skriftefader har I lejlighed til at lade et ord falde i rette tid – og –"

"Jeg forstår, jeg forstår!" hviskede Arnfred, "den forelskede løve slipper byttet, mener I, og den tyske orden får ene æren og den billige æressold for at omvende Lifland med sværdet. – Eders ven, bisp Valdemar, står sig godt ved det bøhmiske hof. Blev han på den fromme Margarethas forbøn fri, gav han måske kongen andet at tænke på, end Eders hedninger, og jeg – ja, jeg måtte nøjes med –"

"Den første bispestol i det omvendte Lifland, så sandt den tyske orden formår noget hos Hans Hellighed! –" faldt hærmesteren med eftertryk ind. Derpå rakte herrerne hinanden hånden over tavlbordet og rejste sig tavse med et fortroligt blik, da just nogen nærmede sig. Smilende under hætten, gik den krumme ærkedegn tilbage til kapitelhuset. Hermand Balke gik til sin våbensvend ved døren. Svenden kastede den hvide korskappe over sin høje herres skuldre, rakte ham handskerne og hatten med den hvide fjerbusk, hvorpå han fulgte ham i ærbødig frastand til slotsgården. Der stod en høj hingst sadlet for ridderen og en adstadig hoppe for hans svend, og i få øjeblikke havde den tyske ordens hærmester, som det syntes, med aldeles uforrettet sag forladt Ribehus; men han troede at have kastet en brand i kongens hjerte, som ville give helten andet at tænke på, end at erobre Lifland og gøre noget indgreb i sværdbrødrenes og den tyske ordens foretagender. Tysklands indbyrdes stridigheder og kongens forbund med kejser Otto gjorde ham det desuden nødvendigt at henvende sin

opmærksomhed på et ganske andet punkt, end han havde ladet sig mærke med for den snilde hærmester.

Usædvanlig adspredt havde Valdemar hørt grev Alberts beretning om det rigelige krigsstyr, der var bragt til veje, og givet ham befaling til ufortøvet at bryde op med Elbhæren for at ydmyge kong Ladislaus og sætte en skræk i de nordtyske fyrster, hvoraf en del var Valdemars lensmænd; men han vidste, de pønsede kun på en lejlighed til at løsrive sig fra det danske overherredømme. Kongen lovede, selv om få dage at støde til hæren. Men den alvorlige grev Albert betragtede forundret sin heltemodige konges åsyn og fandt ikke den ro og bestemthed deri, som ellers altid udmærkede ham, når han lagde planer og uddelte så vigtige befalinger. Ej heller begreb Albert, hvad der mod sædvane holdt kongen tilbage på Ribehus, når så vigtigt et tog var for hånden. Da faldt tanken om fru Helene og alt, hvad man sagde om hende og kongen, greven pludselig ind, og han rødmede selv ved den tanke, der mod hans vilje trængte sig på ham.

"Jeg har bragt Esbern Snares kække sønner med," sagde han, "og deres muntre stifmoder har gjort dem selskab hertil, formodentlig for at more sig her ved hoffet; men bliver min konge sin plan tro, vil Ribehus næppe blive rig på forlystelser for det første."

"Det skal I ikke sige!" svarede kongen, "toget til Pommern tænker jeg ikke skal stå længe på, og går alt efter mit ønske, kan her måske snart blive ret lystigt og levende på slottet. Hvad siger I, min kække søstersøn, om jeg nu for alvor tænkte på at formæle mig?"

"Dertil udfordres først en kongelig eller kejserlig brud!" bemærkede Albert, og da kongen ikke udlod sig videre derom, tog greven afsked og begav sig endnu samme dag, særdeles mørk og forstemt, med mange riddere og svende til hæren, ledsaget af Carl og sit øvrige følge.

Næste morgen red kongen, som sædvanlig, til ottesangen i domkirken. Da han ville træde ind ad den prægtige kirkedør med ringen i det forgyldte kattehoved, så han den skønne fru Helene og hendes døtre, som blev stående ved indgangen for at hilse ham. Med sin prægtige, røde silkekåbe med hermelinsbræmmer og den høje silkehat med strudsfjer tildrog den skønne enke sig alles opmærksomhed. Mange mennesker stimlede til kirken, og det forårsagede et lidet ophold, mens folket veg til side og gjorde plads for kongen og hans følge.

"Se! Det er kongens frille, den rige enke fra Sæbygård!" sagde en tyk ribeborger til sin ledsager, "se, hvor hun majer sig ud og kror sig! Hende få vi nu måske endog til dronning i stedet for kejserens søster – tvi!"

Forbitret hørte kongen den uforskammede tale. Bleg af harme, vendte han sig om og så et fornærmeligt smil i mange ansigter, men hvo der havde sagt hine ord, vidste han ikke. Han betvang sin heftighed og gik rolig videre, men fru Helenes og hendes døtres hilsen besvarede han med et koldt og fremmed buk, uden at se på dem. Den skønne enke lod hastigt sløret falde for sit ansigt for at skjule den pludselige farveveksling, hun følte i sine kinder: hun greb sin datter under armen for ikke at vakle, og skyndte sig til en lukket kirkestol, hvor hun med hede, bitre tårer sank på knæ og syntes at bede.

Kongen havde glemt sin rosenkrans og sendte sin kærtedreng efter den. Urolig og adspredt, tumlede han ind i skriftestolen og følte en usædvanlig trang til at give sit hjerte luft for sin skriftefader.

"Jeg har en svar synd på min samvittighed!" sagde han gennem gitteret til den opmærksomme ærkedegn, "ved uforsigtig og forfængelig snak og letsindig opførsel har jeg bragt en fornem, rig enke i vanrygte og mig selv i ond omtale blandt folket. Ved hvilken bod kan jeg udsone den brøde? hvorved kan jeg gøre ende på den krænkende folkesnak?"

"Eders forseelse, min konge!" svarede skriftefaderen, "hører vel ikke, strengt taget, til *peccata mortalia* eller dødssynderne, men om den også kunne henregnes dertil, ville en ringe del af den hellige kirkes fortjenester være tilstrækkelig til at udsone den, og derpå giver Eders sønlige hengivenhed for kirken og den romerske stol Eder et billigt krav. Vil I dernæst undgå brødens naturlige følger for verdens øjne og forsmædelsen i Eders æres besmittelse, så bør det ske ved en kristelig og hæderlig formæling med en kvinde af Eders stand og ved aldrig oftere at se den unge, forføriske enke."

Kongens kinder blussede.

"For to dage siden," svarede han, "ville denne bod været mig streng og vanskelig nok – i dag tykkes den mig kun alt for let –" og nu åbenbarede han skriftefaderen det lønlige afguderi, han siden i går middags havde været henfaldet til, og hvorledes han, i stedet for at læse sit Ave Maria, kun havde betragtet en verdslig kvindes billede, som havde fået plads ved hans hjerte ved siden af hans bedstefader hertug Knuds blodige hårlok.

"Det hører endnu til *peccata venialia* eller de tilgivelige synder, nådige herre!" hviskede Arnfred gennem gitteret, "hvad også den mystiske præst i Slagelse må have sagt Eder om det indvortes lys, om nedsænkelsen i Guds væsen ved indadskuen og sansenaturens udryddelse, så viser denne Eders fortabelse i et verdsligt billede noksom, at det er Eders sunde natur imod at hælde til mystikernes unaturlige lære. Det er bedre at gifte sig, end at lide brynde, siger apostlen, og jeg ved intet bedre råd at give Eder, ædle herre!"

"Hvad? Brynde?" gentog Valdemar heftig, "nævn ikke således den reneste følelse, jeg har kendt i mit liv! Jeg bekender dig den ikke som nogen synd; men måske er det et sværmeri, et slags vanvid, som dog ingenting fører til, og jeg harmer mig kun over, at jeg for denne grilles skyld glemmer så vel at handle, som at bede, for det er ikke alene mit Ave Maria, jeg forsømmer – det kunne jeg vel indhente igen – det er ikke blot min rosenkrans, jeg glemmer; men min hu står nu mere til en kvinde, jeg aldrig har set, end til ledingsfærd for landets og kronens ære. Var jeg kvinde eller præst, ville jeg måske tro, der var trolddom ved hint billede, som jeg modtog af fjendehånd, men skille mig ved det ville jeg dog ikke for alle din kirkes helgenben og martyrtænder tilsammen."

"Det offer forlanger ikke heller den hellige kirke af Eder!" hviskede Arnfred, "for trolddom frygter jeg ikke her, skønt man vel før har hørt noget lignende, men hvad der gør så heftig en virkning på Eders kongelige sind, tilskriver jeg meget mere en venlig indskydelse af Eders skytshelgen og farfader, den benedidede hertug Knud. Følg trøstigt, hvad slig hellig indskydelse tilsiger Eder, og sørg for rigets og kronens

bevarelse ved en formæling, som kan bringe Danmark, som Eder, lykke og velsignelse!"

"Det er dog kun drømmerier og tant alt sammen!" svarede kongen, "og hvo står mig inde for, at det indtryk, hint billede har gjort på mig, ikke forsvinder, som en anden drøm, når jeg ser hende virkelig? Dog, jeg vil tænke på det. Gud befalet, præst!"

Dermed gik kongen ud af skriftestolen, og, da ottesangen var forbi, red han tankefuld tilbage til slottet.

Næppe trådte fru Helene og hendes døtre ud af kirken, ledsagede af Peder Strangesøn og Anders Grosøn, førend der hørtes en almindelig mumlen mellem den nysgerrige, tilstimlende almuesklynge, som gjorde dem et højst ubehageligt følgeskab til slottet. Forbitrede over denne påtrængenhed og uanstændige forfølgelse, drog begge de unge riddere deres sværd, og det var nær kommet til blodige optrin, havde ikke nogle riddere af kongens følge på Valdemars befaling redet tilbage og adsplittet den urolige almue, der peb i fingrene og råbte plumpe og fornærmelige ord mod "den smukke, pyntede heks," som de kaldte hende: "Hun forlokker kongen – hun vil være Danmarks dronning!" råbte de, "tilbage til Sverige med hende! Hun har knækket halsen på sin mand – hun står i pagt med den Onde."

Fru Helene troede, hun skulle synke i jorden af skam. Hendes døtre græd og klyngede sig ængstelig til deres forbitrede fæstemænd. Afmægtig og bleg som et lig, bares den forfulgte skønne op på slottet. Hendes stifsønner og døtrenes fæstemænd var yderst opbragte over denne fornærmelige behandling. Kongen befalede i sin heftighed sagen på det

strengeste undersøgt. For hele hoffets øjne erklærede han fru Helene for den ærbareste og ulasteligste ridderfrue og svor ved sin kongelige ære og magt at beskytte hende mod enhver fornærmelse. Den, der uden bevis beskyldte hende for nogen brøde, erklærede han for den skammeligste æreskænder, som skulle straffes derfor efter lovens hele strenghed.

Dermed beroligedes nogenlunde fru Helenes frænder og venner, og de ønskede nu kun så snart som muligt at bringe hende bort fra Ribehus, hvilket også kongen fandt nødvendigt.

Men da Helene slog øjnene op igen efter sin afmagt, stirrede hun så vildt og fortvivlet om sig og talte dertil så forvirret, at man forskrækket måtte hente mester Harpestræng, som fandt hendes tilstand betænkelig og erklærede, at hun var faldet i en hidsig og farlig feber. Hun røbede i sin vildelse en lidenskabelig, fast rasende kærlighed til kongen. Hun nævnede ofte hans navn med tårer og vred sine hænder.

"Min gamle," sukkede hun, "ja, han måtte dø – det stod i stjernerne – så sagde jo den sorte – og jeg er uskyldig – hvad ville han også på den trappe i mørket? – og er hun ikke også nu død – hun, som min hjertenskær først rakte hånden? – Så skulle hun jo komme med kronen i de brune lokker – ha, var det da ikke mig? – hvi lo han så fælt i skægget, den sorte?" Således talte hun fort, og ternerne korsede sig og sagde, hun talte om sin pagt med den onde.

Lille Rigmor løb forskrækket bort fra sengen, og da prinsesse Regitze mærkede, hvorom talen var, lod hun alle gå bort og blev alene ved den ulykkeliges leje.

"Hvo er den sorte, I taler om, ædle frue?" spurgte hun rolig, "er det en gejstlig mand? – Eders skriftefader og sjælesørger

måske?"

"Min sjælesørger?" gentog fru Helene og lo, "min sjælesørger! Ja vel, på en måde – men han har ikke sørget godt for min arme, syndige sjæl – i hulen har han bragt mig, i den dybe, sorte hule, hvor der hverken skinner sol eller måne – "

"Hvad så I da i hulen?" spurgte prinsessen ængstelig og spændt.

"Hvad der står i stjernerne så jeg – hertugens navn – nej, kongens – den skønneste og mægtigste konges – også dit navn så jeg –" her stirrede hun prinsessen stift i øjnene, "også du er født til en krone – mit navn," sukkede hun, "ak, mit navn så jeg ikke. Ve, ve! det var vist skjult af skam og skændsel." Her holdt hun begge hænder for det skønne, blege ansigt og græd bitterlig.

Men denne sindsforvirrelse varede ikke længe. Med en overordentlig sjælsstyrke syntes hun at gøre vold på sig selv og tvinge sit heftige sind. Med hendes besindighed kom, til mester Harpestrængs store forundring, hendes fuldkomne sundhed tilbage. Inden aften lo og spøgede hun endog selv med tilsyneladende rolighed over, at Ribes gadedrenge havde kaldt hende en heks, og at hun havde taget sig den sorg så nær. Da hun hørte med hvilken heftighed kongen havde taget sig af hendes sikkerhed og ære, hævede hun hoved og bryst og spurgte forundret, hvorfor hendes døtre og deres fæstemænd var rejseklædte.

"Har jeg måske i min ubegribelige svaghed sagt, jeg ville rejse?" spurgte hun, "er jeg ikke forvist fra det gæstfrie, danske hof, som jeg umuligt kan tro, så fordrer min ære, at jeg netop

nu bliver her. Hertug Guttorms datter kan dog ikke forjages fra Ribehus af en flok gadepeblinger?"

Alle tav forlegne. Fru Helene rejste sig, stolt og bestemt, og forlangte at tale med kongen.

"Jeg skal selv forebringe min broder Eders ønske, ædle frue!" svarede prinsesse Regitze hastigt og forlod hende.

Valdemar sad urolig og tankefuld i sit lønkammer, da hans alvorlige søster, imod sædvane og uanmeldt, trådte ind til ham.

"Undskyld mig, min broder, hvis jeg forstyrrer dig!" sagde hun og nærmede sig ham fortrolig, "en vigtig sag bringer mig til dig. Det gælder din og vort huses ære. Den ulykkelige fru Helene ønsker at tale med dig."

"Jeg må ikke se hende!" svarede kongen bestemt, "men så snart lægen tillader det, må hun rejse!"

"Det er vist nok nødvendigt," sagde prinsessen, "men her er meget at overveje: en hertugs datter, en gæst ved vort hof, en ridderfrue af så stort og mægtigt et hus, en dame, hvis ære du selv offentligt med heftighed har forsvaret – kan hun, beskæmmet og foragtet, forvises vort hof, som en forskudt og påtrængende bolerske?"

"Hvad vil du da, jeg skal gøre?" spurgte Valdemar heftigt, "det vanærende rygte om os kender du. Vil du, jeg skal trodse det? vil du, jeg skal oprejse hendes ære, ved at ofre min egen, række hende hånd og krone og udsætte mig for Europas og mit folks foragt? Jeg er ikke uden brøde, det tilstår jeg dig: jeg fandt, hun var den skønneste og elskværdigste kvinde, jeg havde set, og jeg viste hende en opmærksomhed, som har berettiget hende til de urimeligste formodninger. Men at hæve en riddersmands enke på Danmarks trone, det galskab kunne aldrig falde mig ind.

Min letsindighed og uforsigtighed har haft sørgelige følger. Den skønne enkes gode navn og rygte er forspildt, og min ære har ikke vundet derved. Jeg vil gøre alt for at gøre min forseelse god igen, kun intet, som vanærer riget og kronen!"

"Sig mig oprigtig, min broder!" spurgte prinsessen og betragtede ham med et alvorligt, gennemtrængende blik, "elsker du hende? eller har du nogen sinde elsket hende? hos jer mænd er det jo tvende spørgsmål, hvad hos os kun er et. Hånd på hjertet, broder! for din roligheds skyld spørger jeg dig derom."

"Du går mig vel nær på samvittigheden, søster!" svarede Valdemar, "nu vel da! jeg har virkelig indbildt mig en gang, at jeg elskede hende, men nu ved jeg det vist: det var en vildfarelse."

Her faldt hans øjne uvilkårligt på den forgyldte, tillukte lade, som lå på bordet med prinsesse Margarethas billede.

"Endnu et spørgsmål kun, min broder! for den ulykkelige Helenes skyld, hvis skæbne jeg af hjertet beklager: har du nogen sinde sagt hende med rene og tydelige ord, hvad du troede at føle for hende?"

"Om jeg endogså derfor kan frikende mig," svarede kongen, "så kan jeg dog ikke frikende mig for blik og miner, som taler tydeligere og mere overbevisende, end alle ord, og i den henseende er og bliver jeg strafskyldig. Den bod, som derfor er mig pålagt, vil du smile ad, og jeg må tilstå dig det, havde jeg selv været min skriftefader, jeg kunne ikke have straffet mig mildere: jeg formæler mig med en prinsesse, jeg aldrig har set. – Fru Helene ser jeg aldrig mere. Men jeg vil skrive hende til; jeg vil give hende et tydeligt bevis på min agtelse; så længe hun vil

være din gæst, skal hun behandles her som fyrstinde, som hertug Guttorms datter, men jeg forlader Ribehus i morgen og vender ikke tilbage, så længe hun er her. En æres- og sikkerhedsvagt skal, både mens hun er her og når hun rejser, beskytte hende mod enhver fornærmelse. Hendes yngste søn har jeg lovet et hertugdom; det ord skal jeg holde, til trods for al verdens snak! men mere kan og vil jeg ikke gøre."

Derved blev det. Kongen skrev et brev til den skønne enke, og prinsessen overrakte hende det med en venlig hilsen fra kongen.

Da fru Helene læste brevet, blegnede hun, men hun fattede sig hastigt, rejste sig, rolig og bestemt, og erklærede, at hun endnu i denne nat ville begive sig på rejsen til Skåne. "På Kullen bygger jeg mig et slot!" sagde hun lønligt til prinsessen, "derfra vil jeg betragte himlens løb og lade jorden gå sin skæve gang. Hils kongen fra mig, og sig ham, jeg er nu Kullemandens dronning! – så ved han nok, hvad jeg mener."

Prinsessen betragtede hende forundret og forstod hende ikke, men frygtede for, at hendes forstand var forvildet. Nu kaldte fru Helene sine døtres fæstemænd for sig og spurgte dem om deres kærlighed til hendes døtre var lige så varm i dag, som i går. De forsikrede det og forundredes over det besynderlige spørgsmål.

"Så er de om en time Eders ægtehustruer eller aldrig!" sagde hun bestemt, "jeg kan ikke beskytte dem længere her i Danmark, og følger de mig over Sundet, skal de aldrig vende tilbage!"

Peder Strangesøn og Anders Grosøn så glad forundrede til deres forlovede, som stod rejseklædte og beredte til at følge

deres lunefulde moder. Pigerne stod røde og blege med tårer i de skønne øjne, og de unge riddere betænkte sig ikke længe.

"Om en time er jeg Eders retmæssige svigersøn, ædle frue!" svarede Peder Strangesøn, "og i morgen fører jeg min skønne hustru til Kallundborg!"

"Ræk mig hånden, ædle Cæcilia!" sagde Anders Grosøn; "til slotskapellet har vi kun få skridt; lad mig i morgen føre min kære hustru til Tersløsegård!"

De forbavsede piger gjorde ingen indvendinger. Alle forundrede sig over det pludselige og uforberedte dobbelte bryllup, som først havde været bestemt til foråret. Prinsessen rystede på hovedet og lod sin besynderlige gæst råde her, som hun var hjemme. Der blev straks sendt bud efter junker Strange og Esbern Snares tre sønner. Den muntre junker Strange lykønskede sin søn, idet han lo ret hjerteligt og fandt fru Helenes overraskende indfald fortræffeligt. Niels Mule hostede forlegen og hviskede til sin broder Johan: "Vor smukke fru moder har dog intet begreb om, hvad der sømmer sig: sin egen ære har hun forspildt, og nu gør hun sine døtre til latter med sligt hovedkulds bryllup, som her var ugler i mosen, og det ved hove – det er forskrækkeligt!" "Det er såmænd det fornuftigste indfald, vor unge fru moder har haft i lang tid!" svarede Johan Marskalk, "nu sparer hun jo to bryllupsgilder på en gang!"

9

Forundret, hørte kongen meste morgen af sin søster, hvorledes i al hast og stilhed de to unge riddere var blevet viede i kapellet og allerede før dag var rejst bort med deres hustruer, og hvorledes fru Helene før midnat havde forladt Ribehus, alene ledsaget af Johan Marskalk, hvis sparsommelige forslag, at rejse i simpel borgerlig forklædning, hun for at undgå al opmærksomhed havde antaget, ligesom hun også havde frabedt sig den tilbudte æres- og sikkerhedsvagt. Den besynderlige hilsen, fru Helene havde bedet prinsessen bringe kongen, holdt den forsigtige søster det for klogest ikke at tale om, da hun formodede, den kun indeholdt en bitter hentydning på, hvad det nu dog var bedst aldeles at forglemme. Hun anså det også for klogest, ikke at tale om den sindsforvirrede, hun troede at have bemærket hos den skønne ulykkelige; den heftige kærlighed til kongen, hun havde røbet i sin første feberagtige vildelse, vogtede prinsessen sig endnu omhyggeligere for at omtale. Hun søgte meget mere at berolige sin kongelige broder ved at beundre den stolte enkes fatning ved afrejsen og den lunefulde munterhed, hvormed hun selv havde spøget over sit adstadige udseende i den borgerlige matronedragt.

"Stakkels, stakkels Helene!" sukkede Valdemar, "når hun lo og spøgte, skjulte hun tit en urolig og sønderrevet sjæl. Jeg kender hendes munterhed; den har mangen gang forfærdet mig. Hendes liv er forspildt. Gud give hendes arme sjæl fred og tilgive mig i nåde, hvad min alt for varme deltagelse kan have

bidraget til at forøge forvirrelsen i dette fredløse hjerte! hun er dog en stolt og ædel sjæl."

Prinsesse Regitze var gået. I en vemodig stemning sad kongen, med hånd under kind, og tænkte på den vigtige, vovelige beslutning, han var i færd med at tage, og hvoraf hans hele livs lykke måske kunne afhænge. Han greb sig selv i den tanke og bluedes. "Lykke!" sagde han, "hvad er kongernes lykke? deres folks og rigets lyksalighed, deres trones hæder og glans – kærlighedslykke, huslig lykke, dertil kan borgeren og bonden glæde sig – derfor må ingen konge sukke!" Uvilkårligt åbnede han den lille billedlade og betragtede den skønne ukendte, som han måske først skulle se som sin brud.

"Helene er det ikke," sagde han, "men det er vel! her er ro og klarhed – ingen fortærende lidenskab, ingen hemmelighedsfuld, urolig higen efter højhed og magt – her er stille kærlighed og fordringsløs uskyld – ingen skjult vulkan, ingen glimrende maske af munterhed og vid, som skjuler en fortvivlet kamp mellem kødet og ånden."

Som han sad i disse betragtninger, åbnedes døren, og kannikerne Renert og Albrecht trådte ind.

"Stormægtigste herre og konge har allersomnådigst befalet –" stammede de begge, som med en mund, og blev stående med hælene på dørtærsklen i den åbne dør, mens de bøjede sig så dybt, at de forskrækkede måtte træde et skridt frem for ikke at falde på næsen, idet den listige hofnar hastigt lukkede døren efter dem.

"Er I ikke bøhmere af fødsel?" spurgte kongen, og måtte tvinge sig for ikke at smile.

De bejaede det ærbødigt, mens en blanding af nysgerrighed og ængstelig forventning udtrykte sig i deres runde ellers sorgløse ansigter.

"Har I nogensinde set prinsesse Margaretha af Bøhmen?" spurgte kongen videre.

"Til tjeneste, nådige herre!" svarede de begge næsten på en gang og bukkede sig begge lige dybt, som træmænd, der bevægedes ved en snor.

"Så beskriv mig hende nøjagtig!" fortsatte Valdemar, "og siger mig uden frygt alt, hvad I ved om hende, det være godt eller ondt! Hvert sandt ord, I sige, skal jeg betale Eder kongeligt, men den første usandhed, jeg griber Eder i, vil jeg strengelig straffe."

Over denne tiltale blev de forbavsede klerke først ængstelige, og det varede noget, inden de fik munden på gang, men snart strømmede lovtalerne over den skønne prinsesses mildhed og fromhed rigeligt over deres læber, og jo længere de talte, jo mindre frygtede de for at fortale sig. De gennemgik punktligt alle syv moralske og teologiske kardinaldyder, som de forsikrede hun besad i den allerhøjeste grad, hvorhos de ikke forsømte flittigt at anføre den hellige Augustins og Petri Lombardi sentenser og benytte deres skolastiske lærdom om de syv helligåndsgaver og de otte saligheder, mens de kappedes om i munden på hinanden at sige alle de sandheder og gyldne ord, som den gavmilde konge ville betale dem så rigeligt.

"Nok, nok om de latinske dyder!" afbrød kongen dem endelig, "og tal en ad gangen, hvis jeg skal forstå, hvad I sige! Har hun kun en hundrededel af de fuldkommenheder, I der har opregnet, må hun jo være ti gange bedre, end en engel i

Himlen. Men sig mig nu, hvorledes hun ser ud! ikke sandt? hun skeler lidt, har en pukkel eller to på ryggen? – nu kun herud med det! tal du først, Renert! lyver du, så ved du, jeg holder ord."

"Allersomnådigste herre!" tog Renert ordet, "fritag mig for en beskrivelse, som –"

"Fritag os for en beskrivelse –" stammede Albrecht efter.

"Hvad?" afbrød kongen dem heftig, "altså dog skeløjet? pukkelrygget?"

"Det forbyde St. Augustin!" svarede Renert, "så må hun være blevet det for nylig. For seks måneder siden, da jeg uværdig havde den ære at se hende, var hun dejligere, end den hellige Margarethas billede i vor kirke – men fritag os for en beskrivelse, nådige herre! som kunne opvække verdslige tanker i vort sind og lade os forglemme den himmelske herlighed og skønhed for den jordiske!"

"Det var også min ringe mening, Eders nåde!" tilføjede Albrecht.

"Nu, det var dog vel!" sagde kongen, "hun er altså da hverken skæv eller vanskabt. Det være langt fra mig at friste Eder til verdslige tanker! men sig mig kun, ligner dette billede hende virkelig?"

"Unægtelig, Eders nåde!" svarede Renert, som dog ingen samvittighed gjorde sig af at betragte billedet, "men det ligner dog kun ligervis som diamanterne i Eders krone ligner himlens stjerner."

"Ja således ligner det, Eders nåde!" tilføjede Albrecht og tørrede sveden af sin pande.

"Så gå med fred, I fromme, ærlige mænd!" endte kongen nu forhøret og klappede dem på skuldrene. "Når jeg erfarer sandheden af Eders udsagn, skal jeg kongeligt belønne Eders sanddruhed, men hvad jeg har talt med Eder her, er en hemmelighed, for hvis bevarelse I står mig inde –"

"Med vore uværdige hoveder, allernådigste herre!" svarede den ene ordret efter den anden, idet de gik baglæns ud af døren og bukkede.

"Det var hendes landsmænd!" sagde kongen betænkelig. "Hvad om hun nu, med al sin skønhed, var ligeså enfoldig og kedsommelig som de? Nej, det er umuligt!" fortsatte han beroliget, mens han med henrykkelse betragtede billedet. – "Ærlighed og troskab, hellig enfold og uskyld, ånd og hjerte taler her til mig fra det døde træ; hvad må det levende gudsbillede da ikke kunne sige mig!"

Kongen sad endnu med billedet i hånden, da døren åbnede sig og junker Strange trådte ind.

"Hvad befaler min nådige herre og konge?" spurgte ridderen og blev med et undertrykt smil stående ærbødig ved døren.

"Nåde hid og nåde did!" svarede kongen og gik ham fortrolig i møde, efter at han hastigt havde skjult billedet, "ingen omstændigheder, Strange! når vi to er ene! Sæt dig her hos mig og tal med mig uden omsvøb, som i gamle dage, da jeg ikke var din herre og konge! Underdanige tjenere har jeg nok af; dig holder jeg for min fuldtro ven. Førend jeg, som konge, æsker din tjeneste igen, vil jeg nu høre af min gamle våbenmester, hvad han tykkes om sin lærling, som ridder og mand."

"Som ridder og mand!" gentog junker Strange og holdt ikke længere det skalkagtige smil tilbage, mens han på kongens vink

tog sæde ved siden af ham på løjbænken, "nu vel, da undrer det mig vist nok, at I sidder hjemme dennesinde og ser på billeder, mens I sender hæren i leding, men jeg formoder, I har gode grunde derfor og vel heller ikke ret længe vil sidde her ved arnen og varme Eder. Vil I ellers ikke høre mig berømme Eder i Eders åbne øjne, så giv mig et andet spørgsmål! for min hengivenhed for Eders kongelige person er Eder vel til fulde bekendt."

"Jeg drager endnu i dag til hæren!" tog Valdemar noget adspredt ordet igen. "Hvi jeg tøver, skal du siden få at vide, men svar mig først, som en ærlig mand, anser du mig for en ørkesløs drømmer, for en svag, følsom gæk, som kunne gå i måneskin og synge smeltende minnesange til en usynlig skønhed i Ginnistan eller en prinsesse i Månen?"

"Det vel ikke, herre konge!" svarede junker Strange, "men I har mig for meget med præster og skjalde at skaffe. De sætter Eder hovedet fuldt af anelser, stemmer i sjælen, samvittigheder, helgener og engle, så det er færdigt at løbe sur med Eders gode, sunde forstand. Denne Hellig-Anders var mig især en torn i øjet –"

"Tal du ikke om ham!" afbrød kongen ham alvorligt; "han vidste mere, end jeg og du får at vide i hundrede år, og han havde ret, den gamle. Det guddommelige viser sig kun for os som en mørk tale, som et billede i spejlet – men den, for hvem det sande billede opgik, skal allerede her se det skønneste, åsyn mod åsyn!"

"I udlægger vel slig forblommet tale på Eders egen vis, herre konge!" svarede junker Strange, "og deri tror jeg, I gør ret, men for at komme tilbage til Eders spørgsmål, så må jeg med

sandhed tilstå, at I ikke har ladet os savne beviser på Eders mandhaftighed. Er I endog, som man siger, ikke blind for kvindeskønhed, men en ridderlig beundrer af alle skønne piger, koner og enker – så har I hidtil dog mere vist det i ord, end i gerning. I har endnu ikke lagt Jer på den lade side for at bortdrømme Eders ungdom i blødagtig elskov; dog kunne måske folk og land beklage sig over, at I – ikke blot for krigstog og sejrsvindinger, men til dels vel også for den hyldest, I har ydet en vis smuk enke – forglemmer at give landet en dronning og de store Valdemarers navn og krone en arving."

Valdemar rødmede.

"Altså er du også af den fast almindelige mening, at jeg bør formæle mig –" sagde han, "trods det sidste mislykkede forsøg på at gøre mig til slave af en statsklog forbindelse?"

"Det er mit og hele Danmarks ønske, herre konge!"

"Nu vel! så skaf mig prinsesse Margaretha af Bøhmen til brud, ok jeg vil intet øjeblik betænke mig! Det er gerne kongers og fyrsters tilskikkelse at måtte bejle uden elskov, og for landets vel lade sig lede til brudeskamlen i blinde; lyver imidlertid ikke dette billede," her tog han det rask og bestemt frem, "så kan der nu måske med mig ske en undtagelse i dette stykke. Jeg vil ærligt tilstå dig det: jeg har i disse sidste dage, trods alle dine gode tanker om min mandhaftighed, ikke stort tænkt på anden erobring og besiddelse, end denne skønne prinsesse. Gør dig derfor straks rede, brave Strange! og drag til Bøhmenland for mig! bring kong Primislaus min broderlige hilsen, og giv dig mine af at være kommet for at underhandle med ham om pagt og forbund mod de urolige, nordtyske fyrster og mod de hedenske liflændere! Men tag dette billede med dig! – jeg skiller

mig nødig fra det, og du svarer mig til det som min øjesten! – Giv nøje agt på, om det er en tro og virkelig efterligning af prinsesse Margaretha! Finder du, som jeg håber, at ingen af de skønheder mangler, som du her finder afbildede, og at rygtet ikke farer med tant i, hvad det melder om hendes dydelighed og elskelige skikkelse, så udforsk nøje hendes sindelag til mig, førend du melder et ord om min kærlige hu til hende! og mærker du, det er sandt, hvad Hermand Balke en gang i halv spøg lod sig forlyde med, at jeg har et godt navn og står vel anskreven hos den skønne kongedatter, så indled sagen med hende og faderen med den klogskab og finhed, jeg tiltror dig, og således, at du, hvis et afslag kunne befrygtes, i tide kan dreje af og træde tilbage, uden at bringe mig et svar, som ville krænke min kongelige og ridderlige ære!"

"Et vanskeligt hverv, min herre og konge!" svarede junker Strange og trak på skuldrene, "jeg skal altså både bejle og ikke bejle for Eder, både skaffe Eder en brud og stå inde for, at hun behager Eder, når I ser hende, og at ikke vinden imidlertid vender sig, og I forandrer Eders tanker. Kun i dette stykke stoler jeg ikke på Eders standhaftighed, herre konge!"

"Guds død! vil du fornærme mig, Strange!" sagde Valdemar og for heftig op, "vil du gøre mig til et ustadigt, vankelmodigt barn, som ikke selv ved, hvad det vil?"

"Jeg adlyder punktligt, herre konge! det forstår sig!" svarede junker Strange og bukkede, "bliver I vred, tør jeg intet ord sige mere. Jeg glæder mig af hjertet til Eders beslutning og det vist nok lykkelige valg, I har truffet, men erindrer I, herre! hvorledes I var til mode, da forlovelsen med kejserens søster var

bragt i stand – og hvor let om hjertet I blev, da I var vis på aldrig at se hende?"

"Det var en anden sag, Strange! denne gang griber jeg ikke efter lykken i blinde, og denne gang er hjertet med i spillet."

"Øjnene, herre konge! dog kun på anden hånd, som jeg ser, og ørene og den billedbog, I er født med i hovedet – men jeg ser, I bliver vred igen, herre! jeg tier og adlyder, men advaret Eder har jeg. Vogt kun Eders hjerte i ni uger! Var det ikke bedst, om I beholdt billedet, herre konge?"

"Tror du, jeg er slig en træl af mine øjne – og så kold og fantasiløs, at jeg nogen sinde kunne glemme dette ansigt, om jeg så aldrig så det mere i verden? Tag det! – jeg skal vise dig, at jeg også i dette stykke er standhaftigere, end du tror. Endnu et blik kun i disse øjne! – se så – forvar det nu! – det engleåsyn skal nu ingen lysets eller mørkets ånd udslette af min sjæl!"

"Jeg tvætter mine hænder og lader Eder selv svare for følgerne!" tog junker Strange ordet igen. "Når og hvorledes skal dette bejlertog gå for sig? og hvem har min konge udset til mine ledsagere?"

"Du rejser endnu i dag, endnu i denne time, om muligt, og drager med tredive riddere og lige så mange svende op ad Elben til Bøhmerland. Dine ledsagere kan du vælge efter dit eget tykke; dog vil jeg råde dig til at tage bisp Peder af Roskilde med. Han er en boglærd mand og kan være dig en god rådgiver på vejen – i lige måde hr. Albert af Eskildsø, han er en mand, som vel kan føje sine ord. Den unge hr. Limbak og Oluf Lykke samt den rige Peder Glob tager du også med! såvel, om grev Engelbret og Absalon Bælg, de er vel forfarne i al ridderlig anstand og belevenhed. Indvilger kongen og hans datter i mit

ønske, så lader du dig, i mit navn og på mine vegne, straks ægtevie til prinsessen og iagttager med sømmelighed de brugelige skikke! Lykkes dit foretagende, sender du mig ufortøvet et ilbud til Schwerin, hvor jeg om kort tid agter at bringe grev Claus' forlovelsesanliggender i rigtighed! Du hjemfører bruden i så prægtigt et optog som muligt! Min højsalige faders lykkebringende langskib med dragestavnen og de gyldne knapper skal bringe hende hid. Ved Manø sætter du hende i land! der skal jeg selv – vil Gud – modtage hende, som det sømmer sig en ridder og konge. Og dermed Gud befalet, brave Strange! du er mig en tro og ærlig mand, men på mit hjerte forstår du dig slet. Kun så meget må du vide, jeg lægger min og måske Danmarks lykke i din hånd. Nu tand for tunge! det følger af sig selv. Gud og vor frue være med dig!"

Med dette vigtige, hemmelige bud forlod junker Strange kongens lønkammer og uddelte straks de nødvendige befalinger. Ridderne smykkede sig med stadselige hofklæder. Nogle af de fornemste, hr. Peder Glob og grev Engelbret, skinnede i røde skarlagens broge, dertil bar de brune, grønne eller røde kjortler og silkekapper med mårskindskraver og bræmmer, velglattet hår og skæg, og hatte med fjerbuske og kostelige stene. Guldsporerne klirrede på de bukkeskinds-halvstøvler og sværdene i de gyldne bælter. Junker Strange bar selv en prægtig skarlagenskappe med egernskindsbræmmer, en gave af hans gavmilde konge, dertil en rød klædes rejsehue med guldgaloner og røde plumasier.

Kongen svang sig selv på sin hvide hingst og red med det prægtige gesandtskab til stranden.

Blandt de danske riddere og væbnere, som fulgte junker Strange, var der to, hvis vælige hingste syntes at være blevet enige om at løbe løbsk gennem Ribe gader; som to susende kastespyd fo'r de unge, sadelfaste ryttere kongen og alle ridderne forbi og forsvandt dem i et øjeblik af syne.

"Vil de brække halsen eller ride folk til skamme!" sagde kongen. "hvad var det for karle, som ikke bedre forstod at kapsune deres heste?"

"Fejler jeg ikke storlig, min konge!" svarede junker Strange, "så brugte de mere sporen, end milen, og ville forlyste min konge med et vædderidt."

"Piltestreger!" sagde Valdemar vred, "ville de endelig brække arme og ben, kunne de gøre det en anden gang, og ikke når jeg sender dem hen, hvor jeg behøver hele karle og forstandige folk. Hvem var det?"

"Den lille tykke Absalon Bælg var den ene, og så jeg ret, var den anden Eders raske, spærlemmede søstersøn, den unge grev Otto."

"Hvad? den dunhagede knøs! hvad skulle han med! han er jo ikke ridder en gang!" sagde kongen, mens hans ansigt formildede sig, "jeg vædder dog, han rider Esbern Snares søn sønder og sammen."

Nu vendte kongen sig spøgende til den muntre grev Engelbret, som red ved hans venstre side: "Var Eders unge frue ikke bange for at lade Eder rejse ud blandt de berømte skønne i Bøhmerland?" spurgte han.

"Min hustru er rigtig nok noget iversyg, ædle herre!" svarede grev Engelbret i samme spøgende tone, "men i Bøhmerland tror hun dog ikke, der er stort at frygte for min troskab; var det til

Flandern eller Portugal jeg rejste, da var det måske en anden sag."

"Hvi så?" spurgte kongen, "er de flanderske og portugisiske skønne da så farlige og uimodståelige?"

"Det påstod i det mindste min hustru i fjor," svarede greven, "da jeg kom hjem fra det flanderske grevehof i Gent og nødvendig måtte prise grev Ferdinands søster, den portugisiske prinsesse Berengaria, som den skønneste kvinde, jeg havde set i verden, uden med min huskapellan at kunne tro, det var ved trolddomskunster hun havde forblindet mine og alle riddernes øjne."

"I er en mand, som forstår Jer på kvindeskønhed," svarede kongen og lo, "og Eders frue har vel skellig grund til at have et øje på hver finger. Skulle imidlertid en ægteherre være forpligtet til at lukke sine øjne for enhver fremmed skønhed, synes hin det ægte livs stand, som man jo kalder den, kun slet at kunne bestå med et ægte ridderligt sind, og en sådan troskab kunne jeg aldrig forpligte mig til i mine dage."

Bisp Peder, som red tankefuld på kongens højre side, rystede på hovedet, men kongen, som kendte hans ivrighed og strenge meninger, lod ham sjældent komme til orde i andres nærværelse.

"Prinsesse Berengaria er altså efter Eders tykke den skønneste kvinde i verden?" fortsatte Valdemar med et tillidsfuldt smil, "hvad vædder vi dog, ædle greve! når I har set prinsesse Margaretha af Bøhmen, tager I Eders ord tilbage?"

"Derpå sætter jeg borg og fæste mod fjeren i Eders hat, min konge!"

"Det blev Eder for dyrt et væddemål; jeg vil foreslå Eder et andet: kan I, når vi ses igen, på ridderlig tro og ære endnu bevidne, at prinsesse Berengaria er fagrere, end Margaretha af Bøhmen, så er grevskabet Gleichen Eders len, så længe en konge af min slægt har rådighed derover, men må I tilstå, at jeg, som endnu ikke virkelig har set nogen af dem, dog har dømt rigtigere om deres skønhed, så skal I, til straf for Eders overilede dom, bære en knækket trompet i Eders ridderlige våben."

"Det er et ord, herre konge!" svarede grev Engelbret, og alle ridderne lo.

"Jeg kommer bag efter og er vel overflødig i dag!" råbte hofnarren, den lille, puklede Claus Klumpe, som i sin bjældetrøje og med den spidse hue med to påfuglefjer kom travende bag efter på sit æsel, med sin pyntede abekat på sadelknappen.

"Hvad skal nu dette betyde, gamle gæk?" spurgte kongen og lo, "du tænker dog vel aldrig på at rejse med i gesandtskabet?"

"Jeg troede, det fulgte af sig selv, herre konge!" svarede skalken, "men er jeg overflødig, som det lader til, så følger jeg Eder tilbage til slottet og fører min egen brud hjem. Se hvor blufærdig hun smiler til mig i sin brudestads!" Her trykte han den som dame smykkede abe med latterlig heftighed til sit bryst og gav den et ørefigen, da den ville bide ham i skægget.

Kongen mærkede nu vel, at narren med denne plumpe spas ville lade ham vide, at man gættede sig til hans hensigt med gesandtskabet, men han lod som han ikke forstod spasen, og under lystig skæmt travede han med de pyntelige hofmænd ned

til stranden, hvor det store, forgyldte langskib med dragestavnen lå sejlfærdigt.

På skibsbroen stod grev Otto og Absalon Bælg og modtog kongen med en undskyldning for deres ubetænksomme kappelyst.

"Den, der kom først til broen," sagde kongen, "skal være det ilbud, junker Strange sender mig til Schwerin om udfaldet af sin sendelse."

"Så må vi begge bringe Eder budskabet, herre konge!" svarede Absalon Bælg, "for vi stødte begge i samme øjeblik her på skibsbroen."

"Havde min blak ikke fået en flintesten i hoven, havde jeg dog stået her først!" tog grev Otto ordet, "skal vi bringe min konge et glædeligt budskab, så lad det i et dobbelt brevskab betros os begge! Og da vil vor konge bedst skønne, hvo af os der rider den rappeste ganger."

"Vel an, lad det således ske!" sagde kongen, "den af jer, der først bringer mig det budskab, jeg ønsker, skal på den første gildesdag på Ribehus danse med mine gyldne sporer!"

De takkede begge kongen for hans tillid og så udfordrende til hinanden, idet de rystede hinanden i hænderne og sprang i åreskuden.

"Med guldsporen følger ridderslaget!" hviskede grev Otto glad til sin medbejler, "det skal du få lov til at overlade mig, tykke Bælg!"

Snart var alle ridderne indskibede. Junker Strange lod de røde vadmelssejl hejse, mens kongen tilråbte ham og hans ledsagere lykke på rejsen, hvilket de besvarede med et mægtigt hurra og: "Leve kong Valdemar Sejer!" Under sang og spil

stævnede skibet fra stranden. Med en blanding af glæde og uvis anelse af det tilkommende stod Valdemar længe på skibsbroen og så, hvorledes den gyldne dragestavn gyngede i bølgerne og glimrede i solskinnet, mens den gennemskar det urolige hav for at hente ham den skønne, men dog fremmede brud. Det uvisse og gådefulde i den tilslørede fremtids lykke, som vi med håb og uro higer efter som i blinde, fremtrådte ved dette syn ret levende for den unge konges sjæl, og han følte sig hensat i en af hine så tillokkende, som vemodige stemninger, hvori sjælen vakler mellem håb og frygt, og hvori selv den mægtigste konge på jorden føler sin lykkes afhængighed af mægtigere usynlige magter.

Kongens tavshed og dybsindige henstirren på havet og det forsvindende skib syntes at pålægge hans hofmænd en lignende adfærd, og de betragtede havet med højst alvorlige og vigtige miner, hvilket hofnarren ikke forsømte at efterligne med opspilede øjne og måbende mund, dog uden denne gang ved kongen og hofmændenes latter at belønnes for sin kunst. For da kongens øjne var trætte af at forfølge skibet, faldt de på en genstand, som bedre kom overens med hans alvorlige sindsstemning, end narrens pudserlige vrængeansigt. Det var nemlig en gammel, gråskægget mand i en forreven oksehudskappe og med en bred slaghætte over ørene; han sad krumrygget på en kampesten ved stranden og ridsede i sandet med sin krykkestav uden at lægge mærke til kongen og hans prægtige følge.

Kongen gav sine hofmænd et vink om at blive tilbage og nærmede sig ene den gamle, som, uden at opløfte hovedet,

vedblev at ridse i sandet, mens han mumlede uforståeligt i skægget og bevægede ansigtstrækkene uroligt.

"Hvad bestiller du der, gamle?" spurgte Valdemar, men fik intet svar, for den gamle syntes tunghør. Ved nøjere at betragte hans bleggule, rynkede ansigt, troede kongen også at bemærke, at hans øjne havde tabt livet og sekraften, for de var matte og dunkle som blæreruderne i fattigmands lerhytte.

"Hvo er du, gamle mand?" spurgte kongen nu med forstærket røst og lagde sin hånd på hans skulder, hvorpå den gamle rejste sig langsomt og rettede den krumme ryg således, at han syntes fra en dværg at vokse til en kæmpe. Han famlede med krykkestaven et par skridt frem og blev så stående rolig med det rynkede ansigt imod kongen, mens han samlede oksehudskappen om sig og skjulte en sort, smudsig dragt, der syntes at måtte tilhøre en kulsvier eller en bjergmand.

"Hvo jeg er?" gentog han langsomt, "ja, derom må du spørge min herre og mester; han ved det vel bedst. Der var en tid, da man kaldte mig herre og ridder; nu kalder de skånske herrer mig slet og ret Thord Knudsøn Bonde. Man kalder mig ellers her til lands Kullemanden, fordi jeg har hjemme på Kullen, men har jeg ikke drømt fejl, så er du kong Volmar Volmarsøn og har lyst til at vide, hvad jeg nu just sad og tænkte på."

"Du ser bedre, end jeg troede!" svarede Valdemar forundret. "Jeg troede, du var blind, men du synes jo endog at kunne se på folk, hvad de tænker!"

"Sligt kan vel times mig iblandt," mumlede den gamle, "hvorvel jeg næppe ser den kære guldets dronning mere, når hun skinner klarest. Den skade fik jeg, da jeg sidst gik gennem ilden for din og din slægts skyld."

"Du taler i gåder, gamle! men er du blind, hvorlunde har du da fundet vejen hid så langt fra?"

"Ser du ikke min levende støttestav? Han hopper nu om hist henne under skrænten og samler mig tordenstene og bernsten til røgelse i stengruben."

Valdemar så hen, hvor den gamle pegede, hvor han også fik øje på en pjaltet tiggerdreng, som hoppede om mellem stenene.

"Hvad har kunnet bevæge dig til at gå så langt fra dit hjem, med din alder og skrøbelighed?" råbte kongen nu den gamle i øret.

"Hvor gammel jeg er, kan jeg endnu måske overleve dig," svarede oldingen, "hvor blind jeg er, ser jeg dog måske længere, end du – hvor døv jeg er, hører jeg dog, hvad du aldrig drømte om og hvor skrøbelig jeg er, kan den tid dog vel komme, da kong Volmar behøver min styrke og søger mig. Denne sinde måtte jeg gå dig i møde; men ukaldet står jeg ikke for dit åsyn: jeg skal synge dig en vise, konge! som jeg første gang sang i din fødselsstund og som jeg ikke har glemt endnu; den kan du have godt af at tænke på, når lykken tykkes dig gunstigst. Se, den vise var det just, jeg tænkte på, da din kongelige hånd faldt på min skulder og din stærke røst bragte mig din store herre fader ihu."

"En afsindig mand!" sagde Valdemar sagte og gruede fast ved at betragte hans åsyn. – "Nu, så syng mig da din vise, gamle drømmer!" sagde han højt og ville række den gamle et guldstykke, men det gled urørt ud af hans hånd og blev borte i sandet.

Kongen lænede sig til sit sværd, mens den tandløse olding med klangløs stemme og lallende tunge mere hviskede, end

sang:

Til sejr og lykke blev Volmar fød,
Men sorgløs mand har ej levet.
Og lykken kan vendes om til nød:
I stjernerne står det skrevet.

Din lykkestjerne i glans jeg så,
Den havde i nord ej mage.
I løven så jeg den herlig stå,
Og langt fra los og fra drage.

Men skålen blinker med fjendtlig magt,
Og farlig jomfruen smiler.
Falsk skytten sigter på natlig jagt,
Mens løven blunder og hviler.

Er havet roligt, som blanke skjold,
Du sove ej ved dets bredder!
Er øglen stille og stiv og kold,
Du spøge ej med dens edder!

For snare vogt dig og falske bånd!
Dog båndet agte du nøje!
For brister båndet for mægtigst hånd,
Dør stjernen i løvens øje.

Da den gamle havde sunget sin vise ud, vaklede han udmattet tilbage til stenen og sank krumrygget sammen på sit forrige sæde, mens han bøjede den skæggede hage ned mod brystet og syntes at blunde.

"Han går i barndom, stakkel! og synger nok snart på det sidste vers!" sagde kongen ved sig selv og betragtede den

krogede skikkelse, som nu så helt dværgagtig og ubetydelig ud. "Kullemanden, Thord Knudsøn – hm, det navn er mig ikke nyt – gamle Esbern talte jo en gang helt forblommet om den kloge Thord Stjernetyder, og Helene – var det ikke med den sorte kullekonge hun ville danse på mit bryllup i bjerggruben, hint vilde øjeblik, da jeg talte om min formæling? Hm, var det ikke Kullemanden og hans hemmelige visdom, hin fromme Slagelse-profet advarede mig for? – Nu vel! ved han min skæbne, så lad ham beholde sin visdom for sig selv! – jeg vil ikke vide et ord mere derom – det ville kun forstyrre mig min friske livslyst og gøre mig til en overtroisk drømmer. Sværmerier og tant er det dog til hobe, om ikke noget værre. – Intet menneske skal vide sin beskikkelse! Dog jeg vil sørge for ham, den gamle! hans drømmerier viser dog, han er mig og min slægt hengiven."

Derpå gik Valdemar tilbage til sit følge og gav befaling til, at den gamle, blinde mand med samt hans dreng skulle straks føres tilbage til sit hjem på Kullen og i fremtiden forsørges på kongens regning, men det skulle strengelig forbydes ham nogen sinde at sætte sin fod på denne side af Sundet.

Alvorlig steg Valdemar til hest og så endnu en gang ud over havet, hvor han langt borte kunne øjne skibet, som en lille sort prik. Derpå gav han sin ganger tøjlen og overlod den til sig selv, mens han med sin udmærket stærke hukommelse ord for ord gentog Kullemandens sang, hvoraf ingen stavelse var undgået ham, uagtet den gamles stemme var hæs og utydelig. Han grundede forgæves på at finde ud anden mening i de gådefulde ord, end en almindelig formaning imod de ungdommens tillokkelser, den udlevede alderdom er ivrigst i at prædike imod,

og som han efter sin heftige natur også var mest udsat for. Uagtet han ikke en gang ville tilstå sig selv, at han lagde nogen vægt på hin gamle drømmers ord, var han dog ikke fri for sin tidsalders hang til det overnaturlige og hemmelighedsfulde, og han gentog så ofte hine dunkle ord i sine tanker, at de med den gamle Kullemands billede blev uudslettelige i hans erindring; men han tilbagetrængte med mandig kraft disse forestillinger og skjulte dem ligesom i sjælens inderste afkrog, mens snart igen det muntre, friske liv med sine dristige forhåbninger og de stolte planer om sejr og lykke, hvortil han følte sig fød og båren, i skønne og herlige billeder svævede ham for øje.

Kongen var redet tilbage til Ribehus, hvor en stor mængde riddere og væbnere allerede på hans befaling holdt i fuld krigersk rustning i slotsgården for straks at ledsage ham til hæren, der med grev Albert i spidsen var draget forud over Elben til Pommerland. Valdemar ville endnu kun uddele nogle befalinger til sin drost og sit råd og tage afsked med sin søster. Så snart dette var sket, trådte han ud af sin våbensal med hjelm og panser og det blanke, trekantede skjold på armen, som han var den første danske konge, der havde prydet med tre sølvblå løver og fire og tyve gyldne hjerter. Ved slotstrappen stod den bøje stridshingst, der fnysende og stampende ventede ham. Ærkebisp Andreas og broder Gunner havde allerede længe stået rejseklædte i højenloftssalen, beredte til at følge deres konge. Mester Harpestræng, som Valdemar havde udnævnt til sin livlæge, stod, med sin lægedomskasse under armen og sin grønne urtepose på ryggen, ved ærkebispens side. For at forlyste kongen og opmuntre krigerne på det strenge vintertog, var Thorgeir Danaskjald og den islandske skjald også med

blandt kongens nærmeste ledsagere. Den skaldede grev Claus gik, ængstelig og utålmodig, i sin pynteligste våbenkjortel op og ned i salen og tørrede sveden af sin blanke pande. Han vidste, at greverne af Schwerin var den pommerske fyrstes venner, og trods kongen havde lovet at følge med ham til Schwerin på tilbagetoget og bringe forlovelsen i rigtighed med grevinde Ida, frygtede han dog for, at dette tog skulle lægge hindringer i vejen for hin forbindelse. Ærkedegn Arnfred, der også havde fået tilladelse til at følge med, følte sig, som kongens skriftefader, som en mand af betydenhed, men betragtede ærkebispen og broder Gunner med et skævt og misundeligt blik; for han frygtede med grund for at fortrænges af dem i den unge konges gunst og fortrolighed.

"Til hest, ædle herrer!" lød nu Astrad Frackes stærke røst – og på drostens anmodning ilede alle til slotstrappen, som kongen allerede steg ned af, ledsaget af ridderne Jacob og Lars Sunesøn.

Men ligesom kongen ville sætte foden i stigbøjlen, fo'r en høj, fremmed ridder, i forvirret klædedragt og dækket med støv og hesteskum, ind i slotsgården, sprang hastigt af sin udmattede ganger og kastede sig, bleg og nedbøjet, for kongens fødder.

"Hvad betyder dette, min tro, brave Johan Ganz!" udbrød kongen forbavset – "jages du af onde ånder? – stat op! – når forlangte jeg slig hyldning af en lensmand? – er der hændt dig en ulykke? eller bringer du mig budskab om et nederlag? – så tal dog, menneske! og stå på dine ben! er du slagen med stumhed og lamhed?"

"Nåde og hjælp! min kongelige herre og beskytter!" sagde den ulykkelige ridder og rejste sig, "jeg har hel slet bevogtet den

vigtige borg, I betroede mig – Graabo ligger i grus – I ser en forjagen mand for Eder, men jeg har ikke forrådt min konge – jeg er lumskelig imod tro og lov overrumplet i den dybeste fred. Han, der lagde Graabo i aske, var en lensmand af Danmarks krone, som jeg."

"Hvo var det? tal!" råbte Valdemar heftigt, og vreden blussede på hans brune kinder. "Guds død! det skal ingen have gjort mig ustraffet!"

"Grev Henrik af Schwerin var voldsmanden!" svarede ridderen, "han skal i løn have undsagt mig og svoret min undergang, fordi jeg i en ordstrid en gang måtte erindre ham om hans lenspligt mod Danmarks krone. Jeg lægger min retfærdige sag i min konges hænder og forventer med tillid Eders kongelige beskyttelse."

"Ved St. Knud og alle hellige! den skal du ikke savne!" svarede kongen, "men, Guds død! hvor var det muligt?" spurgte han heftigt igen, "hvi forsvarede du dig ikke? du er ikke den mand, som plejer at liste sig ud ad bagdøren og lade fjenden drikke velkomst i højsalen."

"Det er første gang I ser mig således, herre konge!" svarede ridderen nedbøjet og slog det stolte øje beskæmmet til jorden, "for Eders og disse tapre ridderes øjne står jeg første gang som en flygtning og slagen mand, men jeg fortrøster mig til for hele verdens øjne at kunne bevise min uskyldighed og forsvare min ridderlige ære. Er der løgn og svig i min mund, og er grev Henrik ikke en nidding, så må bøddelen hænge mit skjold med spidsen i vejret på galgen, og den usleste hoppe slæbe det bagvendt ved halen gennem skarnet! Havde grev Henrik mødt mig som en ærlig fjende og ikke brugt nedrig svig, da skulle

visselig Graabo have stået endnu, og jeg ikke stået her, som en slet husholder over min herres gods, og som en husvild flygtning uden andet liggende fæ, end min hest og mit gode sværd."

"Ved min kongelige ære! du skal få fuld oprejsning og retfærdighed!" sagde kongen nu roligt og bestemt, "det tilsiger jeg dig her for alles øjne; men jeg dømmer ingen uhørt – grev Henrik skal have ret til at tale sin sag for min domstol. Så længe intet ord mere om den sag, ridder Ganz! nu følger du mig i leding!"

Derpå svang kongen sig på sin stridshingst og fo'r ud af slotsgården med sit talrige følge. Ridder Ganz besteg, tavs og beroliget, en frisk ganger, som drosten på kongens vink havde ladet ham bringe. De hundrede hestesko klaprede gennem Ribe gade, og børn og kvinder stimlede til vinduer og døre for at se kongen. Det dundrede hult på Sønderportsbro, og snart var kongen og hans prægtige skare de nysgerrige tilskuere af syne.

10

Det var en smuk, mild vintermorgen i en af de sidste dage af februar. En let rimfrost pudrede grenene i Nordtysklands egeskove. Ved stalden i et enligt herberg, ikke langt indenfor den schwerinske grænse, stod en rask, fintbygget yngling, med et ædelt dannet ansigt, men i en simpel væbners dragt, og lagde selv bidslet på sin lette ganger. Det var Valdemars søstersøn, den unge grev Otto, som var fulgt med junker Strange til Bøhmen og som i denne forklædning hurtigst og sikrest troede at kunne bringe sin kongelige morbroder et vigtigt budskab. Otto var for få dage siden redet fra Prag sammen med Absalon Bælg, men de havde snart fulgt forskellige veje, og Absalon Bælg, som formodede endnu at træffe Valdemar i det pommerske, troede, ved ikke strengt at følge kongens befaling, at være des sikrere på at træffe ham først. Grev Otto vidste vel, at Valdemar endnu skulle være i Pommern, hvor han allerede med grev Albert havde slaget hertug Ladislaus af marken og tvunget ham til underkastelse, men rygtet sagde også, at kongen alt var på tilbagetoget; Otto formodede derfor sikrest at træffe ham i Schwerin om få dage. En fjendtlig stemning mod de danske havde han straks på grænsen haft lejlighed til at bemærke, og den fare, han udsatte sig for ved nu at ride ene gennem dette land, indså han straks. Han talte tysk med færdighed, dog noget for blødt i udtalen, for hans moders skønne mål var ham kærest. Hidtil var det dog lykkedes ham at gælde for en tro undersåt af det romerske rige.

"Hvilken vej rider jeg nærmest til Schwerin?" spurgte han på sachsisk, men blandede i sin hast et dansk ord i sin tale uden at mærke det, idet han svang sig i sadlen.

Den lille, tykke, braknæsede krovært, som, med en lodden hue over det sorte, uredte hår, stod i den åbnede halvdør og gabede, betragtede ham nu skarpt og med et underfundigt smil.

"Kan I følge den landsherlige grænsevogter, som nys red ud af laden," svarede han, "så kommer I måske snarere til Schwerin, end I lyster, for hører jeg ret på Eders tungemål, og lyver ikke Eders blå pigeøjne, var Jer moder fra hin side Ejderen."

"Og derfor skulle jeg ikke være velkommen i Schwerin, mener I?" spurgte Otto hastig og bøjede allerede knæet for at spore sin hest.

"Hvis det er sandt, hvad man siger, at den danske hær har huseret slemt i Pommerland og vil gæste Schwerin i dag eller i morgen, så behøver I ikke at jage livet af Jer gode hest, unge herre, for at komme i sorte grev Henriks hundehul! Giver I mig derimod en håndfuld af Eders fine guldstykker, skal jeg skaffe Jer sikker tilbage over grænsen."

"Hvor kongen af Danmark er lensherre," svarede Otto stolt, "behøver ingen dansk at købe sig sikkerhed. I alt fald betaler jeg den hellere med stål, end med guld. Farvel!" Dermed sporede han sin hingst og fo'r af sted for at indhente den fremmede rytter, der skulle samme vej som han.

Værten lo hånligt efter ham: "Rid du kun, dumme grønskolling!" mumlede han "du kommer tidsnok! havde vi så

sandt din konge og hans dumdristige søstersønner her ene, så skulle I ikke prale ret længe med Jer lenshøjhed."

Efter et stærkt firspring af nogle hundrede skridt indhentede Otto den fremmede rytter og spurgte, om han kunne gøre følgeskab med til Schwerin.

"Det kan du gerne, unge springfyr!" svarede rytteren med en dyb og rå stemme, "hvis du har lyst til at se, hvorlunde grev Henrik vender det hvide ud af øjnene mod de danske drenge. Vil du ellers gælde for en ægte tysker, skulle du tage munden lidt mere fuld, når du nævner vor gode stad Schwerin."

Rytteren, som gav ham dette svar, var en svær, bredskuldret karl med sort krølskæg og i tung jernrustning. Han bar en lodden stridshue med et vildsvinehoved, som sad ham dybt ned over øjnene, og hvorpå hugtænderne stak frem over panden som et par horn og gav ham et vildt og frygteligt udseende. I en rem over skulderen har han en stålbue med et stort pilekogger, og ved hans venstre hofte hang der et langt slagsværd, som der syntes at høre kæmpekraft til at løfte.

Grev Otto betragtede sin drabelige sidemand nøje og indså straks, at han her gjorde klogest i at holde fred, selv om blodet kogte i hans årer over den fornærmelige tiltale.

"I syntes i Eders mandhaftighed at glemme, at I selv har været dunhaget en gang, som jeg," svarede han i så rolig en tone, som muligt, "men vil I give tid til jeg får udrettet mit ærinde i Schwerin, vil jeg gerne lære Jer noget af Eders drabelighed af."

"Jeg agter ikke at slås med drenge!" brummede rytteren, "vi skal desuden nok komme til rette med det gode, tænker jeg,

helst hvis du, som jeg nu hartad tror, er et lille vakkert, formummet stykke pigebarn."

Denne spot over den spærlemmede ynglings ungdom og næsten jomfruelige udseende kunne grev Otto ikke længere udholde, og uden at tænke på følgerne, havde han allerede sit korte sværd draget og ventede kun på, at hans modstander også skulle gøre sig kampfærdig for alvorligt at prøve kræfter med denne Goliath. Men rytteren lod slet ikke til at bemærke hans vrede; i stedet for at gribe til det lange sværd, gabede han ligegyldig, idet han drog en mundgodtbimpel ud af sin sadeltaske. Derpå tog han sig i al magelighed en dygtig hjertestyrkning.

"Kan du tåle en kraftig morgenslurk i dit kyllingehoved, så gør mig besked!" sagde han nu og rakte Otto bimplen uden at se på ham.

Over kæmpens ligegyldighed blev den hidsige yngling så forbavset, at han stødte sværdet i balgen og tog imod bimplen uden indvendinger. Men for dog at vise sin gigantiske ledsager, at han ingen formummet pige var, tømte han i sin ærgrelse træflasken ud til bunden og rakte ham den tom tilbage.

"Nå, drikke kan du dog som en hel karl, det må jeg lade dig!" sagde rytteren tørt og stak bimplen i sadeltasken. "Lad mig nu se, om du kan ride i spring uden at blive græsrytter!"

Dermed satte han selv sin svært belæssede hest i et tungt firspring, hvorved han pustede om kap med hesten, mens Otto på sin lette springer travede ham forbi uden mindste anstrengelse.

"Din hest er bedre end min!" sagde rytteren, da de atter red jævnsides. "Når du holder ad dig på hin side den første bro, har

du den lige landevej for dig til Schwerin og kan ikke tage fejl af vejen. Men jeg har større hastværk, end du, og du er nok så god at bytte hest med mig med det gode. Hvis ikke, må du finde dig i, at jeg uden mange omstændigheder bruger den stærkeres ret og heri følger den mandhaftige danske konges eksempel."

Med disse ord gjorde han ganske rolig mine til at ville drage sit lange slagsværd. Men Otto, som red ved hans venstre side, havde i et øjeblik sit korte sværd i hånden og overhuggede behændigt læderremmen, hvori kæmpens store sværd hang, og derved havde han for et øjeblik halvt afvæbnet sin langsomme fjende. Derpå gav han hastigt sin lette hest af sporerne, takkede høfligt for god underretning og viste nu den forbavsede rytter, at han godt kunne ride i spring uden at blive græsrytter. Den hvinende pil fra rytterens stålbue fløj ham vel forbi øret, men uden at krumme et hår i hans gule lokker – og, hed i hovedet af den nylig forvundne harme og den stærke drik, fo'r Otto nu så hurtigt af sted, at han snart ikke mere kunne øjne sin uforskammede vejviser. Nu faldt hine værtens ord ham ind om sorte grev Henriks hundehul, så vel som hvad rytteren havde mumlet om at se greven vende det hvide ud af øjnene mod de danske drenge. Ganske rolig blev han vel ikke ved slige udsigter til en ugunstig modtagelse, men han kunne dog ikke opgive sit forsæt at overraske kongen straks ved hans ankomst til Schwerin med et glædeligt budskab, og han håbede, uden at røbe sit navn og sit ærinde, at kunne få adgang på slottet og selv måske udforske om hans kongelige morbroder intet forræderi havde at frygte der. Skulle endogså det værste hændes, og skulle man fordriste sig til at sætte ham fast, som en mistænkelig person, så håbede han dog, at Absalon Bælg måtte træffe

kongen, og Valdemar Sejers arm ville være stærk nok til at hjælpe ham ud af enhver forlegenhed.

Uden flere eventyr kom den raske yngling til Schwerin, og han behøvede ikke at spørge om slottet. Det ragede så højt og mægtigt frem over de lave borgerhuse, at han straks kunne se, det måtte være de stolte grevers bolig. Slottet lå ene på en lille ø, som var forbundet med staden ved en vindebro. Det var stærkt befæstet, men vindebroen var fredeligt nedslagen, og da Otto forklarede skildvagten, at han var en fremmed ridders væbner og skulle vente sin herre på slottet, blev det ham ikke forment at ride over slotsbroen og sætte sin hest i herskabets stald, hvorhos det blev ham sagt, at greverne var på jagt med alle de fremmede herskaber, og at han kunne holde sig til de andre svende, som ventede deres herskaber ved borgeledet.

Her tog han sig forsigtig i vare for at indlade sig i nogen udførlig samtale med de fremmede svende, hvorved han let kunne røbe sig, og han nøjedes med i al korthed at erkyndige sig om, hvilke de fremmede herskaber var, som opholdt sig her, og nu var på jagt med greverne. Der blev da blandt andre nævnt ham den unge grev Adolph af Holsten, hvis fader nylig var udløst af sit danske fangenskab, den vendiske fyrste Henrik Borvin og hans tvende brødre, grev Henrik af Danneborg og bisp Conrad af Hildesheim, hvilke fast alle var Valdemars åbenbare eller hemmelige fjender. Desuden nævntes der en portugisisk prinsesse, som dog andre påstod kun var en grevinde af Flandern, men at den danske konge hverken var kommet eller ventedes, var åbenbart. Da grev Otto havde fået at vide, hvad han ønskede, indlod han sig ikke videre med nogen, men betragtede det prægtige slot med de fire høje tårne, hvoraf

det på nordsiden især tildrog sig hans opmærksomhed ved sit skumle udseende og de små, høje lufthuller med jernstænger i de tykke mure.

"Uden tvivl grevernes fangetårn!" bemærkede han, og hans kække hjerte hjemsøgtes af en kold gysen. "Den, der først sidder der, skal have ondt ved at se sol og måne igen."

Dog snart var denne ubehagelige forestilling forsvundet for hans ungdommelige letsind og munterhed, og da tiden faldt ham lang ved borgeledet, gjorde han sig ingen betænkelighed ved at gøre sig en liden lystvandring rundt om borgens mure og fæstningsværker. Med sit skarpe blik troede han at bemærke, at slottets østlige side var den svagest befæstede, og at man der lettest ved hjælp af gravsvinet kunne gå lige ind til grunden af murene og undergrave dem. Dog mange slige krigerske betragtninger fik han ikke tid til at anstille, for pludselig trådte fire stærkt bevæbnede krigsknægte imod ham og spurgte i en rå og barsk tone, hvo han var og hvorfor han så opmærksom betragtede skanserne. På hans svar og forlegenhed, så vel som på den fremmede tone i hans sprog, forekom han krigsknægtene mistænkelig, og de gav ham med få ord at forstå, at de anså ham for en dansk spion, som de ikke kunne lade gå løs og ledig her omkring og udspejde borgens forsvarstilstand.

"Ingen har sagt mig, det var mig forment at gå her!" svarede Otto forbavset. "Jeg skammer mig ikke ved at kalde mig dansk, men anser I mig for mistænkelig, kan jeg ikke hindre Jer i at holde mig med selskab til jeg kan retfærdiggøre mig for min konges vasaller."

"De danske drenge sætter nu næsen i vejret, fordi de har en kong Volmar igen at gøre sig store af!" brummede den ældste af krigsknægtene, en svær, rødnæset karl, og strøg sig om sit gråsprængte, røde mundskæg, "men I lærer nok at stikke piben ind, tænker jeg; kommer tid, kommer råd; her spørger vi endnu ikke kongen af Danmark i hvilket træ vi vil hænge hans spioner."

Over denne tiltale blev grev Otto dog noget betænkelig og vogtede sig klogelig for at give sine fjendtligsindede bevogtere anledning til at misbruge deres overmagt.

"Jeg er kommet i et lovligt og fredeligt anliggende," sagde han, "og en borg, der har så drabelige forsvarere, behøver vist ikke at frygte for spioner. Men jeg går her og keder mig; greverne og de fremmede herskaber kommer vel ikke fra jagten for kvæld. Jeg har redet mig halsen fuld af støv. Kan I ikke for søde ord og betaling skaffe mig et par kander god vin og hjælpe mig at drikke dem her i det frie?"

"Det er dog en ganske brav knøs!" sagde den gamle krigsknægt til sine kammerater, "er han her i lovligt ærinde, må vi jo behandle ham høfligt. Spring du efter vinen, Fritz Grønhage, hos gamle broder Martin i klosterkælderen! jeg skal holde din armbue så længe. Her kan vor gamle ikke se, vi drikker, og når greverne kommer, kan vi se det på bakken og være på skansen før en hund kan gø ad os."

Fritz, den yngste af krigsknægtene, rakte sin armbue straks fra sig og greb med forundring og glæde det guldstykke, grev Otto allerede havde fremtaget.

Mens han hentede vinen, kastede hans kammerater sig på deres kapper på skrænten og lagde deres våben fredeligt til

side, mens de indbød "den fremmede unge herre", som de nu kaldte ham, til at tage plads imellem dem.

"Er det sandt, unge herre, at Jer konge vil påføre vore grever fejde for historien med den langbenede Johan Ganz?" spurgte den gamle krigsmand og strakte sig. "Den vildgås var ikke værd at gøre så megen støj over; at vi rev ham reden ned over hovedet, havde han ærligt forskyldt. Hvad vil sådan en langbenet slyngel understå sig at kaste vore grever deres lensmandspligt til den danske konge i næsen!"

"Til den begivenhed kender jeg slet intet!" svarede Otto.

"I ved nok mere, end I vil ud med," tog krigsknægten ordet igen, "men klog karl tier med, hvad han ikke tør sige, og deri fortænker jeg Jer ikke. Men har I da ikke hørt, hvorlunde Jer konge og denne satans grev Albert har forknyttet hertugen i Pommerland? og ved I ikke heller, om rygtet er sandt, at Eders unge konge midt i sin stornæsede drabelighed har fået giftetanker i hovedet igen og vil bejle til prinsessen af Bøhmerland, som han sagtens aldrig har set?"

"Derom har jeg vel hørt en fugl synge, men om der er noget om, skal jeg lade være usagt."

"Hm!" mumlede krigsknægten, "det går dog underligt til i verden med disse store herrers og fyrsters frieri; de kan ikke, som en af os, se sig for og smage på det, førend de må drikke det, men må købe katten i sækken og lade det komme an på et træf. Nu, derfor går det også, som det hedder i visen:

Prinsessen kongens krone får:
Ej spurv er tranens lige.
I stegerset småternen går –
Hun styrer land og rige."

"Det skal ingen sige min –" (morbroder på, havde Otto nær sagt i sin ivrighed) "det skal ingen sige kong Valdemar på –" rettede han sig hastigt, "at han lader sig kapsune af mand eller kvinde! Men sig mig en gang," vendte han pludselig samtalen for at aflede opmærksomheden, "er det sandt, at Jer kække grev Henrik har så dejlig en hustru, men at han selv er så sort som en ravn og altid ser sig selv i det ene øje og vender det hvide ud af det andet, på hvem han så ser –"

"Det gør han kun, når han er bister," svarede krigeren mut, "og tag dig i agt, unge næsvis! at du ikke får ham sådan at se! Vel er han noget sort i hud og hår, det kan ikke hans bedste ven nægte, men ingen kvinde er så hvid, at hun skulle være bange for at sværte sin mund på hans krølskæg. Du er en ret vakker knøs, tror jeg, men skal her være fred og godt kammeratskab imellem os, skal du –" bandede han, "tale med respekt om grev Henrik! Han er en herre, som det er værd at løbe fanden i vold for, når det kniber. Siger han til mig: Hør, gamle Kunz! i morgen har jeg en fangst for; der er den og den gamle ræv, som længe har ligget og drillet mig i sin hule, ham skal du ryge mig ud, eller jeg knækker dit halsben! så ved jeg, det er ramme alvor, og gør ingen lang sladder, men når jeg så bringer ham den gamle ræv ved ørene, så kan jeg også drikke en hel måned på min post uden at høre et ondt ord derfor – og grev Henrik betaler oven i købet gildet. Hvad ellers den nådige fru Audacia angår – men der har vi Fritz Grønhage med vinen. Nu lystig, kammerater! Grev Henrik og hans smukke frue skal leve! Den, der ikke drikker den skål med af hjertens grund, er en forræder og skal klæde hjul og stejle!"

Nu gik det lystigt med vinen, og da gamle Kunz Rødnæse, som hans kammerater kaldte ham, havde fået tørsten noget dæmpet, tog han ordet igen og begyndte, hvor han slap.

"Hvorlunde grev Henrik har fået sig så dejlig en frue?" sagde han med et selvtilfreds smil og strøg sig om skægget, "se, det kan den unge herre der ikke heller blive klog på. Det spørger alle folk om, og det kan I nok ikke heller få I Eders tykke hoveder, karle! men det kan jeg fortælle Jer! – måske har jeg fortalt Jer det før, men I kan nok tåle at høre det endnu en gang."

"Det kan greven jo takke dig for; det har vi jo hørt hundrede gange!" afbrød Fritz ham, "havde du ikke snappet frøkenen bort af den gamle markgreves tårn, så –"

"Hold mund, du grønskolling, når jeg taler! hvad ved du deraf; har jeg ikke sagt dig det hundrede gange? Det var ikke i tårnet hun sad – der havde jeg vel måttet lade hende sidde til hun blev sort; nej, i lunden gik hun og hørte på fuglesang, og da lod jeg ikke det smukke stykke vildt løbe min herre af hænderne. Havde jeg været en ung, enfoldig gæk som du, som et par forgrædte pigeøjne kan gøre til et blødsødet æg, så havde jeg ladet hende løbe, men jeg var gammel. Jeg tænkte som så: lader du den sky hind rende, knækker den nådige herre din hals – har hun grædt i otte dage over brudgommens øjne, så ler hun i tyve år og flere over sin ægteherres slotte og borge. Og se om jeg ikke spåede sandt! hvor er der nu så lystig en frue som grevinde Audacia? og hvor er der så lystigt et hus som her på slottet? Herrer og fyrster, grever og bisper, fruer og prinsesser farer ud her og ind – vinen flyder her som vand, og hornet klinger her fra morgen til aften. Hvad ler I ad, I grinebidere? er

grev Henrik også lidt barsk en gang imellem og sætter Jer på vand og brød i hundehullet for et godt ord, når de fremmede herrer gør ham krus i hovedet og ser for mildt til grevinden, derfor var det dog synd at sige, det ikke gik lystigt nok til her på slottet. Så længe prinsessen fra Flandern har været her, har jeg i det mindste ikke været ædru en dag, det kan jeg gøre min ed på, og i kejserens gård kan det ikke gå prægtigere til."

"Eftersom klerkene siger, har prinsesse Berngard dog ikke for rund en hånd," mumlede en af krigerne.

"Så har hun des rundere arme!" tog gamle Kunz ordet igen, "og de herrer og statelige riddere, der nu flokkes om hende og vor skønne frue, strør mere sølv og guld ud iblandt os i en uge, end vi før så her i hele år."

Den fjerde krigsknægt, som hidtil ikke havde mælet et ord, men med hængende hoved og andægtig mine i al stilhed holdt sig til vinkanden, tog nu ordet med et dybt suk.

"Ak ja," sagde han, "sus og dus, verdslig og forfængelig snak hører man nu nok af her, men om valfarten til det hellige land har jeg nu ikke længe hørt et opbyggeligt ord her på borgen."

"Får du nu skrupler igen, Hinz Hængehoved, fordi vinen smager dig for godt?" spurgte Kunz. "Til det hellige land kan vi tids nok komme og blive sat på spid af de vantro. Får grev Henrik, som let kan hændes, i dag eller i morgen et anfald af sine fromme griller igen, og får vi flere bisper på halsen, end den snu Hildesheimer, så får vi måske næppe tid til at sove en ærlig rus ud, førend vi kan få lov til at følge den nådige herre i sæk og aske til Jorsal [Note 5)] for vore synders skyld."

"Er Eders grever så fromme riddere, at de virkelig tænker på et tog til det hellige land?" spurgte Otto med deltagelse. "Jeg

troede, de bekymrede sig kun om vildsvinejagten og det lystige liv her hjemme, men lod den hellige grav være velforvaret blandt de vantro."

"At I ikke har bedre tanker om vort fromme herskab, det kommer af, at I er en grønskolling, unge herre, som ikke ved, det hører til en ordentlig ridder nu om tide at være from og andægtig til sine tider, hvor lystig han så lever forresten, og i det stykke står vore grever ikke tilbage for nogen ridder i kristenheden. Over sin grønne jagttrøje bærer grev Henrik altid en rosenkrans af rubiner og smaragder, må I vide, og den er mere værd, end hele hans grevskab; han forsømmer aldrig nogen messe, og kommer vi på jagten til et skovkapel for St. Hubert eller St. Veit, må vi alle af hesten og bøje knæ midt i skarnet, om så det bedste stykke vildt derved skal løbe os af hænderne."

"Men hvorfor hører jeg bestandig kun tale om grev Henrik?" spurgte nu Otto, "er grev Gunzelin ikke den ældste og regerende greve?"

"Det ved ikke jeg," svarede Kunz, "men det ved jeg, siger grev Henrik ja, siger grev Gunzelin aldrig nej, og har grev Henrik sagt nej, hjalp det kun lidt, om grev Gunzelin sagde ja til dommedag; forresten rager det hverken mig eller dig, hvo der her har mest at sige, og hvem vi lystrer, når vi får befaling til at spænde dig krum eller kaste dig i hundehullet. – Er du kommet hid for at føle os på tænderne og få os til at snakke over os ved vinkanden, så vil du nok snart få at vide, hvo der her er herre. Men hvad er det for en karl, der rider ned ad bakken mod slotsbroen? – Ser jeg ret, er det en af vore grænseryttere – ja

rigtigt! det er min egen kødelige broder; nu skal vi se, her er ufred på færde igen."

Otto rejste sig hastigt sammen med krigsknægtene og kendte i den rytter, som nærmede sig slottet, hin sværtbevæbnede kriger, som ville have byttet hest med ham på vejen. Han så ham stige af ved borgeledet og sætte sin hest i stalden.

"På skansen, kammerater!" råbte nu Kunz og greb sin bue, "herskabet kommer! ser I de røde fjerbuske over bakken! Af sted, unge vovehals!" råbte han til Otto, "skynd dig tilbage til de andre svende, og lad ikke vor nådige herre se dig her! På dit ærlige ansigt vil jeg tro, du ingen spion er, og opsætte at hænge dig indtil videre."

Krigsmændene løb til deres forladte poster, og grev Otto fulgte klogelig den gamle Kunz' råd og skyndte sig tilbage til borgeledet. Der stod nu den lange grænserytter med vildsvinehovedet på stridshuen og lænede sig mageligt til en stolpe. Otto søgte at undgå ham, men rytteren nærmede sig fortrolig, som en gammel bekendt.

"Tak for sidst, kammerat!" brummede han og klappede den unge greve håndfast på skulderen. "Du kunne ride i spring som en hel karl, så jeg, og du svinger ret behændig din lille smørstikker; du skal dog have tak for, at du ikke huggede mig næven over i stedet for sværdremmen! det havde hartad været dig nemmere. Men forstod du, hvad min pil hviskede dig i øret på vejen?"

"Så temmelig!" svarede Otto, "og havde jeg haft min bue med, skulle jeg givet Jer svar på tiltale, uden at krumme et hår på Eders ærværdige kindskæg."

"Du er mig pokker til knøs!" sagde rytteren, "med pilen var det ellers ikke så ilde ment; jeg ville kun mærke dig lidt i dit venstre øre, for at kende dig igen ved lejlighed. Men se! der har vi herskabet."

Glinsende i aftensolen, red en prægtig skare riddere og fyrstelige herrer langsomt ned ad bakken mod slotsbroen med en fornem gejstlig herre og tre pyntelige damer iblandt sig, ledsagede af en talrig flok jagtsvende med hunde og falke i kobbel og bånd og med allehånde fuglevildt og jagtredskaber over hestemankerne. Så snart de forreste i toget var kommet over broen, åbnede en kålormspraglet gårdsfoged dem borgeledet og drev de nysgerrige tilskuere til side med sin lange, sølvknappede stok. Ved den drabelige grænserytters side stod den forklædte grev Otto og glædede sig over det prægtige optog.

På venstre side af en dejlig, fyrstelig smykket jægerinde red en mand af middelstørrelse med et forvovent, brunt og sortskægget ansigt, krum høgenæse og hultliggende, mørke øjne, hvormed han ikke så aldeles lige; under en kort, flagrende skarlagenskappe bar han en grøn fløjlsjægertrøje med guldknapper, og i det sølvbaldyrede bælte en bred, sølvbeslagen jagtkniv; på det sorte, kruslokkede hoved bar han en hat fra Garderige, besat med sølvblik, ædelstene og kostelige røde fjedre, og på det brede bryst skinnede et kostbart paternosterbånd med rubiner og smaragder mellem perlerne.

"Det må vel være sorte grev Henrik!" sagde Otto til sin sidemand, "men den stolte, dejlige kvinde ved hans side, med den runde perlehat over de brune fletninger, er det hans frue?"

"Nej, på det lav!" svarede krigsmanden, "det er den portugisiske prinsesse Beengard eller Beringard, eller hvad hun hedder, som er søster til greven i Flandern. Hun er også noget i slægt med vort nådige herskab, tror jeg, og besøger dem ofte; vist er det et stolt stykke kvinde at se på – hun er smuk som en ulykke; med den åbne trøje og guldstifterne på den blå fløjlskappe, kan hun stikke øjnene ud på den bedste; hun gør også alle unge karlefolk gale her med sine hekseøjne. Tag dig i agt, unge knøs! at du ikke ser hende for dybt i de gnistrende falkeøjne! hun har gjort mangen brav svend og ridder til nar blot ved at glo på dem."

Trods denne advarsel, kunne Otto dog ikke lade være nøje at betragte den skønne, farlige jægerinde, idet han hilste hende ærbødigt, og han måtte tilstå, at så glimrende en skønhed havde han endnu aldrig set. Der luede en ild i den stolte portugiserindes sorte øjne, som blændede og forbavsede, og som ikke en gang fordunkledes af de utallige glimrende ædelstene, der i tre store guldkæder prangede på hendes hals og bryst. Hun sad rank og næsten stiv på den høje, skummende hingst, som fnøs og tyggede i guldbidslet. Den høje, pibede krave om prinsessens hals syntes at hindre hende i at bevæge hovedet frit, og hendes hilsen syntes kold og hovmodig.

"Hun tænker kun på sine guldkæder og ædelstene og ved næppe, om hun vil se til folk!" sagde krigsmanden. "Nej, da lønner det sig bedre at gøre en krum ryg for hende der med den guldstjernede hoveddug og den grønne armkappe."

Otto hilste nu også ærbødigt den høje, fyldige blondine, som langsomt red ham forbi mellem en gejstlig herre med et klogt og listigt ansigt, og en stiv, adstadig ridder med tre falke på

armen. Hun slog nu just det prægtige slør til side og gengældte tilskuernes jublende hilsen med fyrstelig anstand og en højst indtagende mildhed.

"Se, det er grevinde Audacia, grev Henriks skønne frue!" fortsatte krigsmanden. "Hun kunne være kejserinde, hvad dag det skulle være, hvad skabelonen anbelanger, og dog holder hun sig ikke for god til at se mildt til en fattig djævel; således må en kvinde se ud, som en gammel krigsknægt skal krumme ryg for uden at bande i skægget."

"Hun tykkes mig at passe til sorte grev Henrik som svanen til ravnen," svarede Otto. "Herren med falkene ved hendes venstre side var vel falkonermesteren?"

"Du er en skalk, unge knøs!" sagde rytteren, "grev Henriks broder ser rigtig nok ikke meget fyrstelig ud, men han er et godt, føjeligt skind, og når han kun må råde over sine heste, hunde og falke, bryder han sig kun lidt om, hvo der råder over folk og land."

"Var det grev Gunzelin," svarede Otto, "så er det vist hans søster, der kommer mellem de to små prægtige herrer med de glubske ansigter – hun ligner ham i det mindste på et hår."

"Truffet, kammerat! det er grevinde Ida, som grev Henrik skal have i sinde at kaste den danske Claus Bastard i armene for at holde gode miner med kong Volmar. De to bulbidere, hun rider imellem, er ellers fornemme folk; det er et par vendiske fyrster, Borvin tror jeg, de hedder. Vil du se flere af samme surdej, så giv agt på de to, der kommer bag efter med den unge, ranke grev Adolph imellem sig; man skulle tro, de karle havde haft en mops til fader, og en gammel ræv til moder. Det kan ærgre mig og enhver ærlig tysker af ægte sachsisk blod, at vi

skal kalde det sørøverpak landsmænd. Det halve Schwerin er nu fuldt af slige karle, som sætter den stumpede næse i sky og ikke kan se en ærlig karl lige i ansigtet for den tykke, stakkede pande, der hænger dem ud som en pølse over de grågrønne katteøjne, og så har de børster til som vildsvin, så en ærlig sachser snart kommer til at lade sig kronrage, når han er stridhåret, og hans moder måske har forset sig på sådan en stud."

Mens den stolte rytter gav sin harme luft mod sine vendiske og slaviske landsmænd, som han selv dog temmelig lignede, havde Otto med opmærksomhed betragtet grev Claus' tilkommende gemalinde. Den uanselige skikkelse og det sygelige, ubetydelige ansigt, som det ved første øjekast forekom ham, svarede kun slet til hans forestilling om en blomstrende, fyrstelig brud, men da hun slog de store, alvorlige øjne op, hvorigennem en dyb følelse og en stille, opofrende sjæl med rørende vemod røbede sig, da forandrede sig hans ligegyldighed til inderlig deltagelse. Han fandt hende endogså smuk og indtagende, og det faldt ham nu først ind, at grev Claus' brud vel næppe kunne være lykkelig; han beklagede i sit hjerte, at hun måske skulle blive et offer for sine brødres planer og deres vist nok forstilte venskab til det danske hof; han syntes at se en tåre i hendes øje, og det forekom ham, som et dybt, dæmpet suk hævede den sorte silkekrave over den stille korsdragerindes barm; men det var ligesom hun samlede sig hastigt, idet hun så sig venlig om og hilste tilskuerne med et fromt, vemodigt smil.

Note 5: **Jorsal:** Jerusalem. Red.anm.

11

Otto så ikke mere af det fyrstelige tog, men da det var draget forbi, vendte han sig stille og tankefuld om og blandede sig blandt de fremmede svende.

Da klappede en plump hånd ham på skulderen:

"Vil du slippe helskindet herfra, unge galning!" hviskede den stærke grænserytter ham fortroligt i øret, "så råder jeg dig nu at smøre haser jo før jo heller; her bliver ikke længe ret lystigt for en dansker, mindst for slig en spærlemmet junker, som nok mere er vant til at klappes af jomfruhænder, end af stigremmen."

Uden at tøve på svar, vendte den stærke rytter sig hastigt fra ham og gik med gårdsfogden op til den høje slotstrappe, som herskabet nylig var steget op ad. Efter en kort forklaring blev han der af dørvogteren øjeblikkelig indladt, men med opløftet stok gik gårdsfogden gravitetisk tilbage til borgeledet. Tankefuld, var Otto imidlertid gået ind i stalden for at se til sin hest, men til hans forundring var den ingensteds at finde; i båsen, hvor han havde sat den, fandt han derimod grænserytterens gamle, forjagede hest. Den havde en sadel på, som grev Otto erkendte for sin, og som han selv havde spændt af sin raske ganger. Forbitret over dette bytte, stod han allerede i begreb med at gøre larm og kræve staldkarlen til regnskab for denne uforskammethed, men staldkarlen var ingensteds at se, og de fremmede svende, han henvendte sig til, lo ham ud og mente, at en ordentlig svend gik ikke omkring og drev, som en fornem herre, og lod ikke sin hest forbytte i stalden. Med møje

betvang den opfarende, unge herre sin heftighed; han havde nogle gange hånden på sværdet for at tugte de uforskammede; da hørte han hestetrampen i slotsgården, og hans forbitrelse steg nu til det højeste. Han så den svære grænserytter fare bort over slotsbroen i det stærkeste firspring, og han kendte sin raske, kære ganger, som fnysede vildt og ville kaste den fremmede rytter. Blussende af harme, fo'r Otto ud for at indhente og standse ransmanden, men han måtte med fordoblet harm kun se hvorledes det ædle dyr, med sporerne i de blodige sider, selv med sin vildhed måtte tjene sin ubarmhjertige plager. I et øjeblik var hest og rytter forsvundet.

Så forbitret Otto var, fattede han sig dog snart; han bemærkede en besynderlig mumlen og uro omkring sig, men det lod ikke til at gælde ham eller hans hest; en langt vigtigere sag syntes at beskæftige alle munde og øren. Folkestimlen på slotsbroen og ved borgeledet var betydelig tiltaget. Man løb frem og tilbage. "Fjenden er for porten! De danske kommer!" – lød det nu højere fra den ene til den anden, uden at nogen vidste, hvo der først havde sagt det, eller hvoraf man vidste eller troede det. Man løb op i tårnene og på slotsmurene og agtede hverken skildvagternes trusler eller stød; enhver støvsky, man så i det fjerne, blev til en krigshær, og hver røg af en fredelig arne blev til en brændende by for de forskrækkede borgeres øjne. At der virkelig var ufred på færde, tvivlede ingen mere på, da en lur nu endogså klang hult fra det nordre slotstårn, og alle krigshøvdinger i fuld rustning skyndte sig op på slottet.

"Byen er spærret! – Alle stadsportene lukkes!" råbte den ene til den anden. Otto overvejede sin stilling under disse omstændigheder og fandt den højst betænkelig. Da han forlod

kongen og drog til Bøhmen, var der ikke tænkt på nogen fejde med Schwerin, men derimod på et gunstigt og fredeligt besøg, og nu ventede man her et fjendtligt overfald. Hvad Otto havde hørt om grevernes fremfærd mod Johan Ganz, hvem han vidste Valdemar agtede højt, lod ham vel formode, at en streng gengældelse ville ramme de hovmodige grever, men hvis Valdemar ikke i den første vrede nu overilede sig, måtte det være blind alarm, troede han, og han mente, kongen dog først ville søge at mægle fred mellem sine urolige lensmænd. Imidlertid indså grev Otto, at hvis hans navn og byrd i dette øjeblik blev røbet, udsatte han sig for at blive sønderrevet af schwerinerne. At krybe i skjul forbød hans stolthed ham, og han besluttede at træde sin konges vasaller dristigt og åben for øje og fordre deres beskyttelse, som en dansk afsending, der havde befaling til her at bringe deres konge og lensherre et budskab. Den schwerinske rytters ransgerning var han også her berettiget til at påanke. Med denne beslutning gik han rask og bestemt op mod slotstrappen, for at lade sig melde af dørvogteren. Men i den almindelige forvirring havde så vel dørvogteren som gårdsfogden forladt deres poster. Blandt en hel del unge krigere gik Otto op ad slotstrappen uden at standses af nogen med spørgsmål eller indvendinger. Han blev ved at følge sine fremmede ledsagere, som ikke lagde mærke til ham, og snart så han sig i en stor våbensal, hvor grev Henrik stod, skummende af vrede, blandt de fremmede fyrster og herrer og uddelte befalinger blandt sine krigere til byens og slottets forsvar.

Otto kunne ikke trænge sig frem og var for beskeden til at afbryde de fyrstelige herrer i deres ivrige tale; at liste sig tilbage

syntes ham også uværdigt, og oplagdes her fjendtligt råd mod hans konge blandt hans vasaller og lensmænd, forbandt pligt og troskab ham også til at blive. Han blev derfor stående ubemærket ved døren og blev vidne til den hele forhandling. Nu erfarede han straks hvilket budskab grænserytteren havde bragt, at nemlig en stor del af den danske hær var draget over den schwerinske grænse med kongen selv i spidsen, ledsaget af grev Albert og den forjagede Johan Ganz, og at de med stærke skridt nærmede sig staden.

"Ikke en gang et ordentligt fejdebrev agter han mig værdig, den stolte!" sagde grev Henrik og skar tænder, "med sin anmassede lenshøjhed vil han holde dom over mig her, som sin vasal, men selv som sådan skyldtes mig ret og forsvar blandt mine lige i en mandsret. Det nægter jeg ikke den mindste af mine borgriddere. Som tyran, som overmodig despot vil han gæste mig! Et hvert forsvarsmiddel er gyldigt. Kunne jeg forgifte ham elementerne, jeg ville forsvare det. Jeg kan nu ingen hær stille imod ham, men stad og slot skal forsvares til det yderste! Vindebroen skal trækkes op! – Enhver, som kan bære våben, skal på skanserne! – Den første, der siger et ord om overgivelse, skal som en fej forræder have en pil gennem ryggen på stedet!"

Nogle krigshøvdinger gik straks ud for at udføre den forbitrede greves befaling.

"Ret så!" sagde den gamle Henrik Borvin og stødte sit brede glavind mod gulvet, mens hans vilde, dyriske ansigt fordrejede sig i fortvivlet trods. "Han har vel haft spioner iblandt os og ved, hvorfor vi er samlede her. Han vil brænde slottet ned over vore hoveder – det kan vi nu ikke formene ham, men vise ham skal vi

dog, at vi ikke længere vil være hans hunde, og at vore vildbasser har lært os at sprætte forfølgerens bug op, før vi styrter!"

Den vendiske fyrstes brødre og adskillige schwerinske høvdinger bifaldt med vildt og larmende råb denne fortvivlede beslutning. Men den unge grev Adolph af Holsten, en høj og stolt yngling med et alvorligt, noget tungsindigt ansigt, bad grev Henrik betænke, at han på denne måde, for at trodse overmagten, ville ofre alt, selv håbet om nogen sinde at kunne hævde sin ret, og at det derfor var bedre at sende kongen nogle underhandlere i møde. En ærlig underhandling om våbenstilstand med den overmægtige voldsmand syntes ham for øjeblikket værdigst.

"Jeg er den af os alle, der har mest grund til at hade kong Valdemar!" tilføjede han, "mig har han skilt ved min fædrenearv. Min gamle fader holdt han i fængsel, til han købte sig liv og frihed for sin hertugkrone. Jeg hader ham til døden. Dog hævnens time er endnu ikke kommet – jeg råder til underhandling og forlig."

Greven af Danneberg var af samme mening.

"Nej, ingen underkastelse! – Ingen skændig ydmygelse!" råbte grev Henrik, "for fortvivlet forsvar og kamp på liv og død!"

"Vil I høre mit råd, kække grev Henrik!" tog nu bispen af Hildesheim ordet, med et roligt smil i det listige ansigt, "så skal I hverken begynde på et fortvivlet og unyttigt forsvar, som kun vil have Schwerins ødelæggelse og Eders visse undergang til følge, I skal heller ikke underhandle med Eders påtvungne lensherre, som med en overlegen fjende; som sådan kunne han foreskrive Eder, hvad fredsvilkår, han ville. Men I skal åbne

Schwerins porte, lade slotsbroen nedrulle og lade alt Jert mandskab afvæbne, som i den tryggeste og dybeste fred. Med spil og sang og fredelig lystighed skal I, som en mild og venlig vært, modtage Eders lensherre og kongelige gæst, og jeg sætter Eder mit bispedømme i pant på, at hvor vred han også er på Jer for sin kære Johan Ganz' skyld, og med hvor fjendtligt sindelag han end kommer, vil han drage mild og rolig herfra, når I kun lover ham at opbygge Graabo igen og forlige Jer med gåsen. Hvor vidt I siden finder Jer forpligtet dertil, kan I altid betænke Jer på. Men det ved jeg kun, endnu er det ikke den rette tid og stund at bryde åbenbart med så mægtig en herre. Kommer tid, kommer råd! endnu har han både kejser og pave til venner. Så meget kender jeg til den stolte kong Valdemar, at han vil blues ved at behandle sin uroligste lensmand som fjende, når han finder alle døre åbne og ingen mand i våben; han vil snart glemme vreden, når vinen blinker i bægeret og Eders skønne, muntre kvinder sidder ved hans side. I er hans tro og kære lensmand, som tilforn, og skal her holdes en mandsret mellem Eder og ridder Ganz, giver jeg Eder mit ord på, den skal endes med dans og spil, som det lystigste gilde. Kun gode miner må der holdes, og kender jeg Eder ret, grev Henrik, er I mand for at være lige så snild, som I er tapper. Den falske undseelse kan kun et øjeblik forblinde Eders øjne. Husk på den tapre og ædle kong David! han bluedes ikke ved at kalde Saul sin konge og herre, skønt profeten i løndom havde salvet hans hoved; han biede fromt på Herrens time og gav tid. Gør I ligeså! og kan I ikke selv lege på harpen for Eders Saul, så lad Eders skønne kvinder gøre det! Jeg vil se den bjørn, som de ikke skulle gøre til et lam."

"I er i dag den klogeste af os alle, fromme herre!" svarede grev Henrik, "når mit blod er i kog, står min forstand stille. I har ret! her er fred og ingen fare; ingen fejde er mig forkyndt, og jeg kan med al ære holde en fredsfest på min åbne borg blandt mine venner. Op da med portene! Vindebroen ned! ingen bevæbnet mand må ses på slottet! Madsvendene skal brase op, mundskænken skal i arbejde, giger og harper skal her klinge! vil kong Valdemar være min gæst, skal han, skønt ubuden, have det lige så lystigt som vi andre. Denne gang vil jeg betale gildet; en anden gang kan måske raden komme til ham!"

Da grev Henrik sagde dette, bemærkede Otto et afskyeligt smil i hans mørke ansigt, og nu så han først, hvorledes smålig list og underfundighed tindrede af hans skelende øje, mens dog det kække, mandige ansigt røbede en dristig og bestemt sjæl, som ingen fare skyede.

På grevens vink havde næsten alle krigshøvdingerne forladt våbensalen for at iværksætte deres herres forandrede beslutning. Endnu gjorde den gamle venderfyrste og hans brødre nogle indvendinger mod den fredelige maske, som ikke huede den gamle vikingehøvding, med mindre man med denne list kunne gøre et stort bytte og måske bemægtige sig kongen og hans vigtigste mænd.

"Hvad tænker I på?" mumlede grev Henrik, "han har jo en krigshær i hælene. Tålmodighed, tålmodighed, vakre Borvin! vor tid kommer nok også en gang! Kong Valdemar har selv lært os, hvorledes man skal tinge med fyrster om land og rige. Så længe grev Adolph kan bie, kan vi med. – Men hvo er den fremmede svend der ved døren?"

"En spion, en forræder! han må hænges!" hviskede Borvin og hans brødre temmelig højt.

"Kom hid, dumdristige!" råbte grev Henrik og viste ham det hvide af sit øje med et frygteligt blik, "hvo er du? hvad vil du her?"

"Jeg er en dansk væbner!" svarede Otto så kæk, som det var ham muligt, og nærmede sig.

"En dansk! – hug ham ned på stedet! han forråder os!" mumlede de vilde, vendiske høvdinger og blottede allerede deres sværd.

"Til kongen af Danmarks lensmand betror jeg mit liv og min sikkerhed!" tog Otto hastigt ordet. "Kong Valdemar vil kræve mit liv af Eders hånd; krummes her et hår på mit hoved, vil kongen visselig ikke lade blive sten på sten af Eders stolte slot, hr. greve! jeg beder Eder derfor, hør mig! kan jeg ikke retfærdiggøre mig, er jeg Eders fange, til vor fælles herre og konge kan dømme os imellem."

"Så tal, dumdristige! hvo gav dig ret til at liste dig ind på mit slot og belure os?"

"Jeg søgte beskyttelse og retfærdighed her, og ingen forbød mig indgangen. Jeg kom hverken for at belure eller forråde Eder, og hvad jeg har hørt, har jeg ingen vidner på imod Eder for min konge."

"Ræk mig din dolk og dit sværd, ulykkelige!" sagde grev Henrik, "for din ungdoms skyld vil jeg skåne dit liv."

"Men Eders fange skal jeg måske være min livstid, for aldrig at røbe, hvor ærligt I og disse gode herrer mener det med min konge? Nej, hr. greve! min frihed lader jeg mig ikke så let afhandle. I tror måske, en simpel væbner ikke så let vil savnes,

og ingen vil spørge om den unge dansker, som her skulle bringe kong Valdemar et ubetydeligt budskab – men i så fald forregner I Eder: mit budskab er ikke ubetydeligt, og mit navn ikke heller – jeg er kong Valdemars søstersøn, grev Otto af Lüneborg."

"Grev Otto? Kongens søstersøn!" sagde den ene forundret til den anden, og man betragtede den kække yngling med opmærksomhed.

Også grev Henrik studsede: han kendte straks den unge greve; men han betænkte sig et øjeblik.

"Ja så!" sagde han derpå listigt, som han holdt det for en usandhed, "kong Valdemars søstersøn, grev Otto af Lüneborg, rider altså verden rundt i ærinder for sin kongelige morbroder, som en simpel væbner, uden alt følge? eller har hr. greven måske sit følge udenfor og vil kun overraske mig i denne lige så ydmyge, som smagfulde forklædning?"

"Eders vantro er ikke naturlig, hr. greve!" svarede Otto og gennemskuede den listige grev Henriks anslag. "I fandt måske bedst Eders regning ved at lade mig gælde for, hvad jeg synes og kaste mig i fængsel, som en bedrager. Det usandsynlige i, at jeg på denne måde kommer hid for at bringe min konge et budskab, endogså førend han er kommet her selv, kan et væddemål og en lystig spøg forklare Eder. At jeg, uagtet jeg ville være ukendt, dog selv har nævnt mig for Eder på så ubelejlig en tid vil være Eder forklarligt, når jeg siger Eder, at jeg ved det urimelige krigsrygte var udsat for større fare blandt det urolige folk, end hos Eder, som jeg ingen fjendtlighed burde kunne vente hos. Jeg havde desuden en klage at forebringe Eder: jeg er blevet fornærmet ved Eders hof og berøvet min ganger af en schwerinsk rytter."

"Se, se!" fortsatte grev Henrik med samme forstilte mistro, "digtekunsten trives nu i Danmark, mærker jeg, og selv forløbne væbnere mangler ikke en fabel af egen hastige opfindelse, når de dermed kunne snakke sig fra strikken eller hundehullet. Tør jeg spørge hr. greven af Lüneborg, hvad det er for et vigtigt budskab, som kun kan betros så vigtig og fornem en ung herre, hvem man jo allerede, naragtigt nok, berammer som den anden Esbern Snare?"

"Mit budskab er ikke til Eder, men til Eders lensherre og min konge," svarede Otto, "kun til ham har jeg befaling at overbringe det."

"Din konges hemmeligheder var måske lige så godt forvarede hos mig, som mine er det hos dig. Dog jeg har hørt nok, for at se til hvilket gæstekammer her på slottet du hører."

Med disse ord gav grev Henrik drabanterne ved døren et vink, og førend Otto kunne drage sit sværd, var han af tre stærke karle bagfra overfaldet og afvæbnet.

"I det nordre tårn!" bød grev Henrik, "I svarer mig for ham med Jert liv! hvad brevskaber, I finder hos ham, bringer I mig straks!"

Drabanterne førte allerede fangen hen mod døren. Otto tav og bed sig harmfuld i læberne, men gjorde ingen mine til modstand. Dog, da han på vejen til døren kom tæt forbi kaminen, rev han pludselig sin højre arm fri, greb et brevskab hastigt ud af sin barm og kastede det i kaminflammen, hvor det øjeblikkelig var fortæret af luen.

"Mit budskab til min konge kunne næppe være af vigtighed for Eder, men hvad der er mig betroet, må jeg bevare. Det står nu skrevet et andet sted, hvor ingen lue kan fortære det!"

Med disse ord vendte den kække yngling sig med ædel trods til den forbavsede grev Henrik.

"Dumdristige dreng!" svarede greven forbitret med et glubende blik, "jeg har en tang, som måske dog kan pille det uforbrændelige budskab ud, hvor du skjuler det."

Otto blegnede, men fattede sig hastigt, og med et bedende blik gennem vinduet op til den klare, blå himmel fulgte han tavs og stille sine bevogtere ud af våbensalen.

"De stolte Valdemarers blod stikker dog i knøsen, hvor fin og spærlemmet han er!" sagde grev Adolph, da Otto var ude. "Må jeg end hade den hele stolte slægt, det store må jeg dog agte og beundre. For min bøns skyld, strenge grev Henrik, lad intet ondt vederfares den kække, ubesindige yngling! lad ham sværge Eder tavshed og giv ham fri! At han tro kan bevare hemmeligheder, har han bevist os, og Eders egen sikkerhed råder Eder her til skånsel."

"Men når han nu ikke vil sværge, kan jeg da lade ham løbe og forråde os alle for sin overmægtige morbroder?"

"Så må han blive Eders hemmelige fange indtil videre, det forstår sig!" svarede grev Adolph, "men I må give mig Eders ridderlige ord på, at han ikke får det værre i Eders tårn, end jeg havde det, da jeg var gidsel hos kong Valdemar for min fader!"

"I er ædelmodigere, end jeg kunne være i Eders sted, ædle greve!" svarede Henrik, "med tangen mente jeg det ikke heller så lige; jeg ville kun prøve den unge herres standhaftighed og sætte ham en lille skræk i blodet for hans dumdristighed. Jeg giver Eder mit ord på, at han skal behandles som en fyrstelig statsfange. Men I kan jo alle vidne for mig, ædle herrer, at jeg ikke har fængslet grev Otto af Lüneborg, men kun en

omløbende, mistænkelig person, som uden rimelighed ville udgive sig for ham!"

"Det er *fraus pia* Note 6), som venskabspligten helliger," sagde bisp Conrad "for den synd giver jeg os alle den hellige kirkes eftergivelse og absolution forud!"

Hermed var fast alle de fremmede herrers samvittigheder beroligede, og, på grev Adolph nær, lovede de alle, når det behøvedes, at bevidne grev Henriks uvidenhed om den unge fanges sande navn og byrd.

"Jeg lover Eder intet falsk vidnesbyrd, grev Henrik!" sagde den unge, alvorlige grev Adolph, "men behandler I fangen, som I har lovet, kan jeg tie, hvor jeg ikke kan vidne til Eders fordel."

I største hast blev nu alle anstalter føjede til at modtage den kongelige gæst med al mulig pragt og festlighed. Der blev givet befaling til borgerne at oplyse staden på det prægtigste med fakler den første aften, kongen opholdt sig på slottet. Nu kom der den beroligende tidende, at den danske hær havde gjort holdt i en temmelig stor afstand fra staden, og straks efter meldte kongen sig høfligt, som gæst hos greverne, ved sin marsk, der rigtignok var ledsaget af en stærk dækning, men som bragte en egenhændig skrivelse fra kongen, hvori han bad greverne undskylde, at han uanmeldt gjorde sit tilbagetog gennem det schwerinske, da han havde sager af vigtighed med greverne at afgøre.

Efter denne fredelige anmeldelse red grev Henrik med sin broder selv kongen i møde, og samme aften gjorde kongen med et talrigt følge sit indtog gennem staden, høfligt ledsaget af grev Henrik og hans broder, under et tvungent glædesråb af de

schwerinske borgere, som oplyste vejen for ham med fakler og blus.

På vejen talte Valdemar kun lidet, og der lå en sky over hans stolte pande, som truede med en heftig vredesstorm. Ved fordoblet opmærksomhed og høflighed søgte den snilde grev Henrik at formilde sin kongelige gæst, og han besad i høj grad den gave med tilsyneladende trohjertighed og venlige ord at kunne afvæbne sin bitreste fjende, når han derved kunne opnå en vigtig hensigt. I det første udbrud af sin vrede var Valdemar ofte voldsom; det vidste grev Henrik af erfaring, men han vidste også, at når det kun lykkedes at tilbageholde eller aflede kongens første heftige vredesudbrud, var det siden ikke vanskeligt at stemme hans muntre, ungdommelige sind til eftergivenhed og godmodig skånsel.

Dette lykkedes også den listige greve så aldeles, at der ved kongens prægtige og ærefulde modtagelse på slottet, hvor dog grev Adolphs nærværelse synligt forstemte ham, ingen lejlighed blev givet ham til at give den harme luft, høfligheden tvang ham som gæst til at dæmpe. Den unge grev Adolph var en herre, som havde et mægtigt herredømme over sig selv; trods hans bitre fjendskab til kongen, havde han dog billig højagtelse for hans store og sjældne egenskaber, og det forstemmende indtryk, hans nærværelse gjorde på Valdemar, vidste han med ridderlig finhed og belevenhed at udslette, idet han syntes at have glemt alle forbigangne stridigheder og hilste kongen med ærbødighed og tilsyneladende velvilje. De vendiske fyrsters plumpe, smigrende høfligheder var vel lidet skikkede til at indgyde kongen tillid og fortrolighed, men den listige bisp Conrad og greven af Danneberg lykkedes det bedre at give deres hyldest et

naturligt og oprigtigt udseende; og da nu den milde grevinde Audacia som værtinde modtog sin kongelige gæst med uskrømtet venlighed og beundrende højagtelse, udslettedes de mørke furer mellem kongens øjne aldeles, og hans sædvanlige munterhed og godmodige tilfredshed viste sig venlig i tale og blik.

Den muntre og livlige broder Gunner, som med ærkebispen, tolv riddere og grev Claus ledsagede kongen, så vel som de tvende skjalde, der var med i følget, bragte snart en utvungen og underholdende samkvemstone i gang. Johan Ganz var blevet tilbage hos grev Albert ved hæren, men havde befaling til næste dag at møde på slottet.

Grev Henrik glemte ikke at lykønske kongen med den nylig vundne sejr over hertug Ladislaus og forsikrede, at skønt han havde stået i venskabelig forbindelse med den pommerske fyrste, fandt han dog denne hans revselse aldeles billig, og priste den ædelmodige sejrherre, som lod den overvundne beholde land og rige og nøjedes med æren af at være hans overmand og lensherre.

Hvor lidet end disse falske smigrerier forblindede kongen, gjorde de dog intet ubehageligt indtryk på den stolte, ærgerrige erobrer, og kongen vrededes ikke på den forsigtige smigrer, som tog sig nøje i vare for at sige mere i denne anledning, end han troede nødvendigt. Idet talen bragtes på lenshøjheden, blev imidlertid kongens ansigt alvorligt, og han ville måske straks have ytret sig om den ubehagelige anledning til dette besøg, men grev Henrik, som mærkede det, lod hastigt fløjdørene åbne til den prægtigt oplyste spisesal, hvor sølvkanderne blinkede og vinen glinsede i de store pokaler.

"Vi vil opsætte det alvorlige til i morgen!" sagde nu kongen og lod sig af sin skønne værtinde føre ind i den glimrende sal. Her overraskedes han pludselig ved synet af en kvindelig skønhed, som overgik hans dristigste drømme om den sydlige himmelegns feer og sirener. Det var den stolte, glimrende prinsesse Berengaria, som i sin prægtige, fyrstelige dragt trådte ind i salen fra den modsatte side, ledsaget af grevinde Ida og sine damer. Hun gengældte kongens hilsen med ynde og værdighed, og da hun af grevinde Audacia var blevet forestillet Valdemar, som grev Ferdinand af Flanderns søster og kong Sanctius af Portugals datter, udfordrede hendes rang og kongelige byrd, at Valdemar tilbød hende sin højre arm og førte hende til hæderspladsen ved bordet. På kongens venstre side tog grevinde Audacia selv plads, og mellem disse tvende højst forskellige skønheder blev den unge konge snart så oprømt, at hvo der ved hans indtrædelse på slottet havde set hans strenge, alvorlige blik, næppe ville have genkendt dette ansigt, hvori nu glæden og den livligste skønhedsfølelse spillede.

Han henvendte sig mest med sin tale til Audacia, hvis munterhed, ynde og utvungne hjertelighed fornøjede ham; men når han vendte sig til den strålende Berengaria, gik hans tale undertiden i stå, mens hans øjne blændedes af hendes skønhed, og hans øre fortrylledes, som af den dejligste musik, ved hvert klangfuldt ord, han aflokkede hendes læber. Hun havde besværlighed ved at udtrykke sig i de germaniske tungemål og blandede ofte portugisiske og spanske ord i sin tale. Dog selv denne mangel havde noget besynderligt tillokkende for Valdemar og gav hendes tale et udtryk af barnlighed, der formildede det stolte og stive i hendes væsen.

Denne stivhed forsvandt imidlertid ganske, når hun undertiden kom til at glemme prinsessen over portugiserinden og udtrykket over, hvad hun tænkte og følte, og således hørte Valdemar en tid lang på hende med den største glæde og deltagelse, da hun var kommet til at tale om sit skønne, herlige fødeland og med den overordentligste livlighed skildrede ham det i sit modersmål.

"Mig se, Majesta forstå mig!" sagde hun glad, da hun bemærkede kongens deltagelse.

"Ikke ordene, men minerne og den henrivende musik, der ledsager dem," svarede kongen, "og jeg kunne ingen skønnere beskrivelse over Eders herlige fædreland ønske mig. Men jeg vil lære Eders sprog, skønne prinsesse! og I må lære mit! Vi ville begge vinde derved."

Da imidlertid kongen mærkede, at hans levende deltagelse for prinsessen vakte opmærksomhed, vendte han sig snart igen til grevinde Audacia og bestræbte sig for at vise hende endnu større velvilje og deltagelse, dog uden at forsømme at give prinsessen lejlighed til at deltage i samtalen, og han vidste således at dele sig mellem dem begge, at enhver af dem troede at underholde ham bedst. Men enhver anden, som lagde mærke til hans ord og miner, troede, at den muntre grevinde dog bedst underholdt sin kongelige gæst.

Grev Claus sad meget lykkelig ved den stille grevinde Idas side og sagde hende alle de smukke ting, han på felttoget og på rejsen havde beredt sig på, og som han nu ofte på en temmelig tvungen måde søgte at anbringe. Vel måtte han så godt som føre talen alene, men da han gerne hørte sig selv tale, fandt han sin tilkommende brud, trods hendes tavshed, særdeles

underholdende. Hun hørte kun lidet af, hvad han sagde, og havde ingen besværlighed med at vedligeholde grev Claus' selvunderholdning, hvortil kun et enkelt *ja* eller *hvorledes* behøvedes, men hun havde møje med at tilbageholde ethvert smerteligt suk, som forestillingen om hendes tilkommende skæbne aftvang hende. Det var imidlertid så langt fra, at dette foruroligede hendes bejler eller forstyrrede hans lyksalighed, at han meget mere med en hemmelig glæde tilregnede sin elskværdighed de formentlige længselssuk, han troede, den blufærdige brud forgæves stræbte at neddæmpe.

For at give kongen et bevis på sin uforandrede hengivenhed for det danske kongehus og betage ham enhver grundet tvivl om hans lensmænds troskab, rejste grev Henrik sig nu og udbragte ikke alene en ærbødig velkomstskål for sin kongelige gæst, men erklærede med det samme i sit og sit grevelige huses navn, at han og hans broder anså det for en ære at besvogres med det ædle, danske kongehus, og at de derfor modtog og billigede den højfyrstelige grev Claus' formælingstilbud til deres søster, grevinde Ida af Schwerin, under de vilkår og medgiftsbestemmelser, som de håbede at blive enige om med deres ærede, kongelige gæster.

Kongen takkede på grev Claus' vegne, og foreslog muntert de forlovedes skål uden at tænke på, at klangen af de talrige bægere var en sørgelig ligklokkeklang for en stille, opofrende sjæls jordiske lyksalighed. Næppe formåede grevinde Ida at rejse sig fra stolen og med en tavs bøjning at modtage de almindelige lykønskninger; bleg og afmægtig sank hun tilbage og måtte, mere død end levende, føres til sit sovekammer af sine terner.

En almindelig forstemthed fulgte på dette optrin. Grev Claus gjorde i sin godmodige forvirrelse mine til at ville ledsage den syge; dog han besindede sig og tømte roligt sit bæger, da grev Henrik trøstede ham og alle sine gæster med, at det var en ubetydelig upasselighed, som hos hans søster var sædvanlig ved enhver glædelig overraskelse, der angreb hendes lidt vel følsomme hjerte for voldsomt.

Efter bordet åbnedes den store dør til riddersalen, hvor kongen modtoges med gigers og trompeters klang, og hvor de pyntelige, unge riddere stod beredte til dans blandt de fornemste og skønneste, unge schwerinerinder.

Kongen hilste selskabet venligt, og på grev Henriks opfordring indbød han prinsesse Berengaria til en spansk, ridderlig dans, som udfordrede megen anstand og værdighed, og som den unge konge med alle ridderlige færdigheder forstod til fuldkommenhed. Prinsessen hørte med glæde den hende velbekendte, stolte musik, hvortil hun, allerede som barn, ved sin faders hof havde bevæget sig med kækhed og selvfølelse. Hun rakte sin kongelige danser hånden, og alle veg ærbødig til side for det stolte fyrstepar. Dansen begyndte højtideligt: det var ikke munterhed og glæde, den udtrykte, det var som en triumfgang for sejrherren, som en dronnings højtidsgang til alteret på hendes kroningsdag. Alle forbavsedes ved de dansendes skønne og majestætiske bevægelser, hvori deres ædle, høje skikkelser viste sig for hinanden i den største glans og værdighed. Dansen stemte kongen alvorlig, fast vemodig, og når han betragtede sin skønne danserinde, var det ham ligesom hans livs højeste lykke svævede i en hidtil aldrig set skikkelse for

ham og snart nærmede sig ham smilende, snart veg vemodig tilbage, som for evig at forsvinde.

"Ak, hvi er hun ikke Margarethe af Bøhmen!" sagde hans blik, og han bebrejdede sig selv i samme øjeblik sit hjertes ustadighed, og at han således lod sig henrive af et hvert skønt, kvindeligt billede, han betragtede. Den stolte prinsesse syntes med sine sorte, tindrende øjne at gennemskue kongens sjæl i hans urolige, halvt vemodige, halvt henrykte blik. Hun syntes også et øjeblik at dele hans uro, men da dansen var ude, gik hun med samme stolte, rolige smil tilbage til sit sæde, som da hun var trådt frem.

Valdemar harmede sig over sig selv og sine tanker; han greb rask et stort bæger med vin og tømte det. Derpå opfordrede han selskabet til en ret lystig runddans og bad den muntre grevinde Audacia at bringe ham ud af den højtidelige dødningedans-takt og følge ham i de lystige rækker. Den muntre dans begyndte, og ingen dansede nu heftigere og vildere, end den unge konge. Grev Henrik så med et skævt og mistænkeligt blik med hvilken livlighed og glæde hans unge, skønne frue lod sig svinge af den kraftige helt, og han søgte ikke at holde kongen tilbage, da Valdemar straks efter den lystige dans ønskede at forlade selskabet og begive sig til ro.

Note 6: **Fraus pia:** Et fromt bedrag.

12

Imidlertid sad grev Otto i det mørke tårn og hørte musikken og lystigheden på slottet. Han formodede, at kongen måtte være kommet, og undersøgte sit fængsel nøje, for om muligt at finde lejlighed til at sætte sig i frihed; men jo længere han ved lampen, man havde givet ham, betragtede det skumle fangetårn, jo mismodigere overtydede han sig om, at ingen flugt var mulig.

Det var allerede sent ud på aftenen, da den svære fængselsdør åbnedes, og en mand trådte ind i en grå kappe, med et stort sværd i hånden og ledsaget af en lille, tør munk med en gylden monstrans i de foldede hænder. I manden med kappen og sværdet kendte Otto straks på det vilde, skelende blik sorte grev Henrik.

"Jeg har medynk med dig, unge menneske!" sagde Henrik, "og skønt jeg ikke ved i hvilken forbrydersk hensigt du så dumdristig har indsneget dig på mit slot og udgivet dig for den ædle grev Otto af Lüneborg, agter jeg dog at skænke dig liv og frihed, hvis du på den hellige monstrans højtideligt vil sværge, ikke at åbenbare noget menneske, hvad du i dag ulovligt og uberettiget har hørt i min hal."

Otto betænkte sig et øjeblik, derpå sagde han bestemt og rolig:

"Tie kan jeg som en mur, hr. greve, uden at nogen ed binder min tunge, når min pligt og troskab fordrer det, men af frygt for mit liv og min frihed at lade min tunge binde med en ed, hvor måske min troskab mod min herre og konge kunne byde

mig at tale, det gør jeg ikke, førend jeg tror, jeg må det. I fjorten dage vil jeg i det mindste betænke mig på Eders forslag."

"Sværger du ikke inden otte dage," svarede grev Henrik, "så skal du her mellem fire vægge få lov til at betænke dig derpå til din dødsdag! og den kan komme før du venter det; med forrædere og spioner holder jeg ingen lang rettergang!"

Med disse truende ord forlod grev Henrik fængslet med den gejstlige og overlod Otto til hans sørgmodige tanker.

På Schwerin Slot var den fangne grev Otto dog ikke den eneste, som tilbragte en urolig og søvnløs nat. Lige overfor hans fangetårn sad den ulykkelige grevinde Ida på sit ensomme kammer og græd. Hun havde vel overvundet sin legemlige svaghed, men hendes fromme sjæl kæmpede en hård kamp mellem den naturlige drift til lyksalighed og hvad hun anså for pligt mod sine brødre; for grev Henrik havde forestillet hende dette ægteskab, som det eneste redningsmiddel i deres forviklede forhold til det danske kongehus. Hun afskyede vel ikke grev Claus som noget slet eller foragteligt menneske; hun erkendte hans ærlige, godmodige hjerte, men hun havde såre ringe tanker om hans ånd og forstand. Den eneste følelse, han kunne vække hos hende, var kedsommelighed og en slags medynk, når han var til spot for de hjerteløse, men kløgtigere mennesker. Greven af Danneberg og bisp Conrad havde således, på en højst uskånsom måde for hende, med tilsyneladende ærbødighed bragt hendes snaksomme brudgom til at sige de latterligste og enfoldigste ting.

"Han har mig dog virkelig kær, stakkel!" sagde hun, "han er måske det eneste menneske, som kunne være i stand til at fornægte sin egen tilbøjelighed for min skyld, og han kender

mig dog ikke, han vil aldrig lære at kende og forstå mig. Kunne jeg måske råde og vejlede ham – kunne jeg hjælpe ham at gøre andre mennesker lykkelige! – selv bliver jeg det dog aldrig. Gud og den hellige jomfru give mig styrke!"

Med disse selvfornægtende betragtninger lukkede hun sine øjne, dog uden at blunde. Der var fred i hendes hjerte, men lyksaligheden tog hun under stille tårer afsked med for denne verden. Da hørte hun en klar, ungdommelig mandsstemme fra tårnet; det var Otto, som sang i sit fængsel:

"Fangen fugl sidder sorrigfuld
Med hovedet under sin vinge.
Var mit bur end af lyse guld,
Min glæde var dog helt ringe.

Ørneungen har marv i klo –
I skyen flyve hans frænder.
Den skal ikke blandt øgler bo,
Som højt over sky har venner!"

Således trøstede Otto sig i sit fængsel, og grevinde Ida glemte for en stund sin egen hjertesorg af medynk med den fremmede ungersvend, som hun dog endnu ikke vidste, hvo var.

I slottets modsatte fløj sad imidlertid den skønne prinsesse Berengaria tankefuld ved sit natbord. Det stærke indtryk, hun havde gjort på den unge, heftige konge, havde hun vel bemærket, og med sådant velbehag havde hun aldrig betragtet nogen mand. Hans store navn, som helt og sejrvinder, hans skønne, elskværdige skikkelse, hans ædle, ridderlige væsen, hans ungdom, livlighed og dristige ånd gjorde ham til genstanden for hendes kæreste drømme, men han bejlede til

Margarethe af Bøhmen, sagde man – han ventede snart et gunstigt og afgørende svar. Dette rygte, som var gået kort forud for Valdemars ankomst, havde allerede ved denne første sammenkomst gjort hende noget ligegyldig ved den indtagende, halvforlovede fyrstes artigheder. Men hun håbede nu, hint rygte var ugrundet; i det mindste besluttede hun, næste dag at være mindre kold og tilbageholden og, om muligt, dog vise den unge konge, at hun agtede ham højt og satte pris på den opmærksomhed, han viste hende.

Under disse tanker afførte hun sig selv sine kostbare prydelser. Hun havde sendt sine terner bort, for uforstyrret at overgive sig til sine drømmerier. "Hidtil har mit liv været tomhed og forfængelighed!" sagde hun, "uden nogen livsplan har jeg gøglet dagene bort, ladet mig smigre af åndløse beundrere og sat min storhed i forfængelig pragt og skønhed. Her søgte jeg heller intet bedre, og her lyser nu pludselig en virkelig lyksalighed for mine øjne – en stor, heltemodig sjæls deltagelse og velvilje; måske vinker mig en dronningkrone – og som jeg ikke skal købe med lav og ussel opofrelse af min frihed, min selvstændighed og hjertets naturlige fordringer. Ham – kun ham kunne jeg række hånden med stolthed, uden at foragte mig selv og fornægte den ædleste følelse af min menneskeværdighed."

I disse tanker forstyrredes den skønne prinsesse ved en sagte banken på døren; den åbnede sig, og grevinde Audacia trådte ind i en skøn, skødesløs natdragt, med de store, gule hårfletninger om den fyldige barm.

"Jeg kan ikke sove, ædle veninde!" sagde hun, halvt urolig, halvt spøgende, og med en blanding af frygt og hemmelig

selvtilfredshed. "Jeg må rådføre mig med Eder og betro Eder en opdagelse – – en formodning, vil jeg sige, som kan have betænkelige følger. Har I selv intet besynderligt mærket med kongen?"

"Hvorledes?" stammede prinsessen forlegen, "I tror allerede at have mærket – –"

"Ikke *jeg* alene tror det" svarede Audacia og rødmede helt ned på den hvide hals, "jeg har hørt flere ytre sig forblommet og skæmtende derom, men det kunne let blive en farlig skæmt, som jeg dog vil håbe der ingen anstødelig anledning er givet til –"

"Kan nogen være så uforskammet at tro sligt?" spurgte prinsessen og studsede.

"Ja, hvad kan disse kloge, mistænkelige mennesker ikke falde på?" tog den skønne grevinde ordet igen, "disse stive, forsigtige hofmænd, de vejer jo hvert ord og afmåler hvert skridt. De ser plan og hensigt i den betydningsløseste ytring og tror straks, der luer forfængelighed, egenkærlighed og slethed i hvert uskyldigt, godmodigt smil, som høflighed og gensidig velvilje fremkalder. En ung, artig konge behøver kun at sidde ved siden af en tækkelig dame til bords og underholde sig med hende uden tvang, så hedder det straks, han er forelsket og har hensigter; og har damen det uheld at behage, udmærker han hende siden ved at træde en dans med hende – så er historien allerede færdig, så er han dødelig forelsket, og så er skylden ikke hans, men den forfængelige dames – så er hun kommet ham alt for forekommende i møde, har givet ham kærlige øjekast, fortrolige håndtryk og – hvad ved jeg alle de forbrydelser, hun beskyldes for –"

"Uforskammet, nederdrægtigt!" afbrød prinsessen hende med blussende kinder, og de stolte, sorte øjne gnistrede af harme. "Hvo har sagt Eder det? hvo tør tænke så skammelig en tanke om en fri og ædelbåren dame, hvem ikke den stolteste ridder har fordristet sig til at nærme sig med den fjerneste tanke om en mulighed – –"

"Ikke den strengeste ærbarhed, ædle veninde!" tog grevinden atter ordet, "kan beskytte en ung kvinde nu om stunder mod misundelsens og bagtalelsens gift, med mindre hun er grim som arvesynden, eller kold og død som en sten. Jeg kan nu atter vente en smuk straffepræken af min skinsyge ægteherre – og i morgen kommer jeg vel til at klæde mig i sæk og aske og opvarte min kongelige gæst som en adstadig, bodfærdig matrone, med den sorte hue over hår og kinder. – Men hvad fattes Eder, ædle prinsesse? I tager visselig alt for levende del i min forlegenhed og min tåbelige uro over denne lille ubehagelighed. – Hvad ulykke er der i grunden sket? at den unge, elskværdige konge har talt venligt til mig og svunget mig lidt for rask og heftig i en runddans, det er da ikke så forskrækkeligt; som værtinde kunne jeg jo ikke, uden uhøflighed, trække mig snerpet tilbage og se surt til så mægtig og fornem en gæst, fordi min ægteherre undertiden er noget skinsyg. Selv gør han jo desuden alt muligt for at smigre og behage sin farlige overmand, og mig har han selv formanet til at være så mild og forekommende som muligt. At jeg nu ikke viser kongen min velvilje på skrømt, men af et oprigtigt hjerte, se! det er hele ulykken, for hykle kan jeg ikke, og I må vist også tilstå, prinsesse, at kongen har noget særdeles elskværdigt og indtagende i sit hele væsen, som må behage enhver kvinde!"

"O ja!" svarede prinsessen med påtaget ligegyldighed og fattede sig hastigt, "han er en ganske vakker herre, skønt jeg er langt fra at finde ham så indtagende og farlig, som han synes at være i Eders øjne."

"Farlig?" gentog grevinden lidt stødt, "farlig vil jeg kun kalde ham med hensyn på hans forhold til min ægteherre og vor påtvungne afhængighed af den danske krone. – At jeg ikke anser ham eller nogen mand som farlig for mig selv og min ægtetroskab, derpå håber jeg ingen anledning at have givet Eder til at tvivle."

"Bevares!" svarede prinsessen, "det er langt fra at være min mening; men siden I er så god, ædle grevinde, at beære mig med Eders fortrolighed i denne sag, så tillad mig en bemærkning! Eders livlighed og munterhed er vist nok højst elskværdig, men en vis tvang og forsigtighed er sikkert nødvendig for at undgå miskendelse og ubehageligheder i Eders huslige forhold. Dog, hvis I tillader det, så lad os afbryde en samtale, hvormed jeg frygter for at såre Eders fine følelse! – Jeg befinder mig desuden ikke ret vel og –"

"Undskyld mig, hvis jeg kom til ulejlighed!" sagde Audacia med krænket følelse af tilbagevist fortrolighed, og tårerne stod den skønne frue i øjnene. "Jeg troede, for første gang i mit liv at have fundet en søsterlig deltagende sjæl, som forstod mig og lod mit hjerte vederfares ret. Ved Eders nærværelse syntes min barndoms naturlige munterhed og livlighed at vende tilbage. Eders høje, dristige blik over livet forsonede mig med det hårde og tvungne i mine forhold, og jeg hævede mig fri og glad derover, som falken over jægernes hoved, når den glemte båndet, der bandt den til hans hånd. Men nu er også I, min

fyrstelige frænke! blevet mig kold og fremmed, og hvor jeg ventede søsterlig deltagelse, møder jeg ligegyldighed og kolde formaninger om min pligt."

"Audacia!" udbrød prinsessen heftig og bevæget, "tilgiv mig et øjebliks svaghed! Jeg har desværre ikke fundet kongen mindre elskværdig, end I, og jeg troede i min blindhed at bemærke en deltagelse hos ham, som smigrede mig. – Jeg troede, Eders opdagelse eller formodning gjaldt mig og ikke Eder og – jeg må blues derved, ædle veninde! men jeg vil gengælde fortrolighed med fortrolighed – krænket forfængelighed og et slags skinsyge har været nær ved at adskille vore hjerter – men jeg ville foragte mig selv, var det muligt. Den største mands kærlighed er visselig ikke så meget værd, at den skulle berøve os vor sidste og eneste trøst – gensidig fortrolighed og venskab."

Veninderne sank bevægede i hinandens arme, og den muntre Audacia glædede sig snart af hjertet ved at kunne forklare sig kongens adfærd på en måde, hvorved hun vel selv måtte afstå en erobring, der lønligt havde smigret hende, men hvorved hun dog gerne overlod sin fyrstelige veninde sejren.

Mens dette fortrolige hjerteråd holdtes i prinsessens sovekammer, gik Valdemar urolig op og ned i sit gemak og holdt en streng samvittighedsret over sit heftige, ungdommelige hjerte, som han ikke længere selv kunne blive klog på. Men snart fik den nye, heftige lidenskab overhånd. Den virkning, prinsesse Margarethas billede havde gjort på hans sind, var han nu fast nær ved at holde for kogleri. Han kaldte det sværmeri og indbildningsbedrag og gav Thorgeir Danaskjald skylden, som først med sin overspændte, afsindige begejstring for et dødt, malet bræt havde bragt ham i den

sværmeriske stemning, hvori han kunne forelske sig i et par malede øjne. Han fordømte sin overilelse, og at han ikke havde villet indse, hvad den forstandige junker Strange dog straks havde forudset.

"Hvad var hint døde billede mod dette levende?" sagde han. "Grev Engelbret havde ret – hun er den skønneste kvinde i verden – således må en dronning se ud! – Hvad er Margaretha mod hende, om hun også ligner det ulykkelige billede? – En mild, blåøjet pige – kan måske blive en kærlig og from moder, en stille, fredelig husmoder – men hvad har hun af Berengarias ild og høje, kongelige sejrsblik? – Med Margaretha kunne jeg blive en rolig, fredelig hyrde, hvis jeg var en smægtende ungersvend, hvis mit folk var en flok får og mit scepter en kælen hyrdefløjte, men "til sejr og lykke blev Volmar fød! i stjerne står det skrevet!" – og Berengaria – ja, hun eller ingen er den stolte sejrens mø, som kunne følge mig kæk i våbenglans til min og Danmarks lykke. Ha, var det ikke for silde – kunne et ilbud endnu træffe junker Strange, inden det ulykkelige ord er sagt og det usalige bånd knyttet, som måske gør mig til slave for min livstid –"

Han greb rask i klokkestrengen, og den gamle Andreas kammermester trådte ind.

"Ivar Glug skal gøre sig rede til en hastig rejse! inden en halv time skal han afhente sit brevskab! – Skaf mig straks et blad at skrive på!"

"Her, min herre konge!" svarede don gamle, tro Andreas og fremtog alt, hvad kongen behøvede af sin lomme, "jeg har været beredt på alt; jeg tænkte nok, her var ugler i mosen."

"Hvad! tænker du også straks at vide, hvad jeg har for? – nå, hvad tænker du da?"

"Jeg tænker aldeles intet, hvis min nådige herre og konge befaler det!" svarede den gamle, "men hvis det haster, og I selv så længe vil bevare Eders klenodier, kan jeg måske selv, hvor gammel jeg er, lige så hastigt som ridder Glug, bringe grev Albert Eders bud, og inden fire timer skal staden og slottet være omringet!"

"Hvad! drømmer du, gamle? Hvo tænker på sligt? Gør kvad jeg har sagt dig og ti!"

"Kun et ord, min nådige herre og konge!" bad den gamle, "har I mærket uråd her, så lad mig bringe klenodierne i sikkerhed og selv våge ved Eders dørtærskel, så længe I tøver her!"

"Fy, Andreas!" svarede Valdemar, "tror du, jeg er blandt røvere og mordere? gå og adlyd, og beskæm aldrig en kristen ridder med slig uværdig mistillid!"

Den gamle, tørre Andreas bukkede tavs og gik, med den magre arm krummet fast om den tunge guldlæders lade, hvori han forvarede kongens bæger, de kostelige guldkæder med diamanterne og de andre kongelige prydelser.

"Den gamle, tro karl!" sagde Valdemar og så efter ham, "han ruger over mit liv og mit gods, som en drage, og drømmer ikke om, at der gives større sorger i verden, end frygt for røvere og mordere."

Hastigt skrev nu kongen et brev til junker Strange, hvori han bød ham, hvis det ikke allerede var for sildigt, at lade sin bejlen for ham fare og vende ufortøvet og uden bruden tilbage.

Næppe havde kongen endt denne skrivelse og forseglet den med sin ring, førend ridder Glug trådte rejsefærdig ind og

modtog sin konges befaling til i største hast at begive sig med dette brevskab til Bøhmerland.

Så snart ridderen var gået, lagde kongen sig til hvile og slumrede endelig ind under urolige drømme. Den skønne fru Helene syntes ham at have forvandlet sig til prinsesse Berengaria; Margarethas billede var blevet levende, og han syntes at vakle mellem begge, blandt stejle klipper og dejlige dale, mens den sorte Kullemand stod fjernt på sit fjeld og truede.

Næste dag kom ridder Ganz efter kongens befaling til slottet med en sikker dækning og blev modtaget af grev Henrik med kold høflighed. Kongen syntes endnu ikke stemt til alvorlige forretninger, og grev Henrik foreslog en vildsvinejagt. Dertil var kongen ikke utilbøjelig, helst da han hørte, at prinsessen ikke frygtede for at tage del i denne farlige forlystelse, som grevinde Audacia undskyldte sig for. Prinsessen tog, som sædvanlig, kun tvende af sine damer med, som holdt sig i ærbødig frastand fra deres fyrstelige herskerinde. På jagten havde Valdemar ofte lejlighed til at vise sin kækhed og raskhed, og grev Henrik sørgede for, hver gang et vildsvin var såret eller fældet, om han endog selv havde gjort det afgørende pileskud eller spydkast, at æren dog blev kongens, og at Valdemar altid blev den første, som traf dyret med sin jagtkniv. Men så snart Valdemar mærkede dette plumpe, forslidte smigreri, kølnedes heftigheden i hans jagtlyst, og da de næste gang priste kongen for at have truffet vildsvinet lige i hjertet, uden at de havde lagt mærke til hans skud, faldt en ørn ned blandt dem, med kongens pil i brystet, og beviste, at han ikke havde attrået den ære, man ville skænke ham, og ikke behøvede nogen fremmed pil til at

træffe det højeste og stolteste mål. Prinsessen lo højt på de forbavsede jægeres bekostning, mens vildbassen undløb, og grev Henrik mærkede, at den stolte sejrherre fandt en almindelig jægertriumf for smålig til at kunne smigres derved. På denne farlige jagt måtte Valdemar ofte beundre prinsessens kækhed og åndsnærværelse. På tilbagevejen red han noget foran selskabet ved hendes side. Han bragte hende snart ind i en alvorlig og underholdende samtale og forbavsedes nu ved det frie, høje blik, hvormed hun betragtede verdens glæder og sorger, dens herlighed og usselhed. Han fandt hende endogså med forundring hævet over mange tidsalderens fordomme, med hensyn på stat og kirke. Han så sig forsigtigt tilbage og lagde fingeren på munden: "Vogt Eder, ædle prinsesse!" sagde han, "hvad jeg næppe tør tænke højt i mit lønkammer, siger I så frit og dristigt, at I ville blive anset for en farlig kætterske, hvis nogen tredje hørte derpå."

"I forråder dog ingen mit kætteri!" svarede Berengaria i det provencalske tungemål og smilede, "i så fald havde jeg forregnet mig svarlig – ingen stor mand kan for alvor være slave af sin tid, mener jeg, og synes kong Valdemar Sejer endogså at bære tidens lænker helt let og stateligt, så tror jeg dog vist, at I overser, hvad det endnu er for tidligt åbenbart at bekæmpe, og at I har et højere mål for øje, end det, kejseren og den hellige fader vil give Eder brev på."

"Derom, vil Gud, i en belejligere stund, skønne prinsesse!" svarede kongen og ledte nu samtalen på mindre alvorlige og farlige genstande. Den provencalske digtekunst og minnesangene gave således snart kongen lejlighed til med fremmede og begejstrede ord at sige sin skønne ledsagerinde

på en fri og dog forblommet måde, hvad tid og omstændigheder forbød ham at udtrykke ligefremt, som sine egne følelser og tanker.

"Jeg ser, I elsker poesien, ædle herre!" afbrød Berengaria denne underholdning, da hentydningerne i de forelskede minnesange, kongen anførte og priste, blev alt for tydelige, "som jeg hører, har I også skjalde ved Eders hof. Det ville ret glæde mig en gang til kunne forstå og kende ånden i Eders nordiske sange."

Til en prøve herpå fortolkede Valdemar hende nu med glæde en af de skønneste nordiske ballader, hvori en stærk og dyb kærlighed fremtrådte, stor og sejrende, i kamp med had og fjendtlige hindringer, og hvori troskaben beseglede hjerternes uadskillelige pagt med døden. Det var visen øm ung Hagbarth og skøn Signe.

"Eders nordiske elskere," bemærkede prinsessen, "er dog altså, ligesom alle andre, temmelig forsigtige og besindige, selv i deres heftigste lidenskab, og ville hellere se deres elskerinder brænde sig af kærlighed, end lade sig hænge for dem for tidligt. Jeg holder mere af den kække jomfru; i hendes sted –" tilføjede hun stolt, "- havde jeg måske dog betænkt mig på at brænde mig levende, havde jeg vidst, min troskab først skulle sættes på prøve."

"Vore nordiske skønne," svarede Valdemar lidt stødt, "overlader stoltheden til mændene, men søger kun at overgå dem i kærlighed og tillid."

Nu kom jagtselskabet til, og det var ligesom den lille uenighed mellem Valdemar og prinsessen kun tjente til at gøre

deres underholdning mere indtagende, idet den fælles velvilje blandedes med små drillerier.

Da de kom tilbage til slottet, var der atter glimrende festlighed med spil, dans og al mulig lystighed. Kongen overgav sig til sin ungdommelige munterhed og spøgte meget med sin skønne værtinde, dels for at skjule sin tilbøjelighed til prinsessen, dels måske samtidig for at prøve, om hendes deltagelse for ham var så stor, at den kunne røbe sig ved et lidet anfald af skinsyge. Dette lykkedes ham måske mere, end han ønskede; men Audacia vidste nu klogeligt at trække sig tilbage; hun forlod selskabet, under påskud af en lille upasselighed, og gav kongen lejlighed til at forsone sig med den stolte prinsesse, medens på samme tid rynkerne mærkbart forsvandt af grev Henriks mørke ansigt.

Således gik flere dage hen under bestandige forlystelser, og den muntre konge syntes ganske at have glemt den alvorlige og fortrædelige sag med Johan Ganz, mens han dagligt mere og mere indviklede sig i den skønne prinsesse Berengarias lænker.

13

Imidlertid havde junker Strange punktligt udført sin konges befaling. Han var med det hele prægtige gesandtskab på det høfligste blevet modtagen af kong Primislaus i Prag og havde i flere uger klogeligt fordulgt den egentlige hensigt med sin sendelse, mens han havde gjort forbundsunderhandlingerne til påskud for sine daglige opvartninger ved hove. Det hele gesandtskab blev hver dag indbudt til det kongelige taffel, hvor da sædvanlig dronningen og prinsesse Margaretha var til stede.

Kongen af Bøhmen var en venlig, godmodig mand på 52 år. Han gik klædt i en simpel tysk ridders sorte husdragt, med et sort, sølvindfattet kors på brystet; han havde et ærligt, men noget plat ansigt og bar et kløftet skæg og glat nedkæmmet hår, omhyggeligt adskilt i panden, som på kristusbillederne. Han var en from tilhænger af de mystiske moralisters lære, og med ringeagt for skolastikernes spidsfindige lærdom forbandt han de strengeste begreber om afholdenhed og sædelig renhed. Han talte som oftest i bibelske billeder og tog ingen beslutning i vigtige anliggender uden at have rådført sig med Guds stemme i sin sjæl, som han udtrykte sig. Denne stemning og tone så vel som den tyske ordens ridderdragt var almindelig ved hans hof, og den fromme Bernhard af Clairvaux's teologiske skrifter så vel som Richard de St. Victores betragtninger over anskuelsens nåde lå altid i sirlige afskrifter opslagne på kongens arbejdsbord. Kong Primislaus var sparsom på ord og en elsker af stilhed og streng hofskik. Det gik derfor som oftest meget stille og stift til så vel ved taflet som ved hoffesterne, og de

danske riddere længtes snart efter det muntrere og friere hofliv på Ribehus. Men junker Strange ville ikke overile sig; han betragtede daglig prinsessens billede, og dagligt bestyrkedes han i den overbevisning, at den barnligt glade og venlige prinsesse, med de dejlige lysegule lokker og de kærlighedsfulde, himmelblå øjne, i skønhed langt overgik hin afbildning, som til sidst endog syntes ham en ringe og uværdig efterligning af det uefterlignelige. Han søgte så ofte som muligt lejlighed til at tale med prinsessen og vidste ofte snildt og umærkeligt at bringe talen på sin konge og på Danmark. Uden at ane hans hensigt, røbede den skønne sekstenårige prinsesse med næsten barnlig åbenhed og velvilje da ofte en særdeles forkærlighed for de danske, som hun havde hørt så meget godt om, og som efter de beskrivelser, man havde givet hende over deres ærlighed, godmodighed, fromhed og kærlighed til konge og fædreland, syntes hende af alle folk mest beslægtede med hendes ærlige, trofaste landsmænd. Landet måtte også være såre venligt og dejligt, mente hun, og navnet Valdemar, som allerede fra den første store Valdemars dage var vidt berømt i fremmede lande, syntes hende et værdigt navn for en helt af så ædel en stamme og med så udmærkede egenskaber som den danske konge; kun beklagede hun, at han ikke nøjedes med at forsvare sine grænser og gøre sit ædle folk lykkeligt, men at hans hu stod til erobringer og sejrvindinger i fremmede lande.

Junker Strange forsvarede sin konge så godt, han kunne, mod denne dadel, men med al sin veltalenhed kunne han ikke overbevise den fromme, fredelige prinsesse om, at en kristelig og ridderlig konge, for at udvide sit rige og vinde et stort navn, havde ret til at udgyde en eneste dråbe menneskeblod. En

anden sag var det, mente hun, når han, for at omvende hedninger og frelse deres sjæle, satte sit og andres liv i vove, når han da kun var vis på, at det ikke var ærgerrighed og verdslig herskelyst, men virkelig Guds stemme i sin sjæl, han fulgte, og at han på denne vej kraftigst kunne oplive det indvortes ord og det guddommelige lys i sig selv og andre.

Junker Strange mærkede af denne ytring, at prinsessen hyldede den samme lære om kristelig dyd og samfund med Gud som hendes fader, men han kunne ikke andet, end ære og højagte den ånd og det hjerte, som lod sig henrive af slige fromme og ædle lærdomme, som nu fra de skønne, kvindelige læber klang ham langt mere indtagende og elskelige, end hos de ivrige gejstlige mænd, af hvem han for havde hørt slige meninger.

Han betænkte sig endelig ikke længere på at åbenbare kong Primislaus den egentlige hensigt med gesandtskabet, dog med så megen klogskab og forsigtighed, at kongen måtte love ham den dybeste tavshed om denne sag, hvis den ikke fik det ønskede udfald.

Kongen lukkede sig inde i sit lønkammer, for, som han sagde, at rådføre sig med det indvortes ord i sit hjerte. Derpå lod han sin datter kalde og forestillede hende, hvorledes en fornemmelig røst også udenfra forbandt sig med den indre, ubedragelige stemme, som opfordrede ham til at bede hende modtage den ædle danske konges kristelige tilbud.

"Han, som har kongernes hjerter i sin hånd," sagde han, "kalder dig til hyrdinde for en ædel hjord og til at lede den høje, dristige hyrdes gang på en evig vej. Lad ham ikke kalde dig forgæves! men bøj dig, som en ydmyg tjenerinde, for den

højestes vilje, og bed Herren give dig visdom til i ydmyghed og fromhed at udføre hans beskikkede råd!"

I tre dage sås den fromme Margaretha nu ikke ved taflet, og da hun den fjerde dag ved sin moders hånd trådte ud med kongen af lønkammeret, forbavsedes alle, som så hende, for der strålede så mild og venlig en klarhed over hendes fromme, uskyldige ansigt, og med den sorgløse barnlighed, naturlighed og åbenhjertige godmodighed, som udgjorde hendes største skønhed, var der nu samtidig forbundet en vis højtidelig og fyrstelig værdighed, så at ridderne uvilkårligt måtte bøje sig langt dybere, end sædvanligt, for hende, som for deres herskerinde og dronning, og den heftige bisp Peder kunne ikke holde de begejstrede ord tilbage, hvormed han priste det land og den konge lyksalig, som turde kalde hende deres dronning.

Kongen erklærede nu også højtideligt for sit hele hof og det danske gesandtskab, at hans datter havde rådført sig med Gud og sin samvittighed og havde besluttet at modtage den danske kong Valdemars ægteskabstilbud, samt at han inden trende uger, hvis det så var den allerhøjestes vilje, agtede at lade den formelige formælingsagt fuldbyrde på sædvanlig fyrstelig vis med den kongelige brudgoms vicarius og udsending.

Endnu inden formælingsdagen var fastsat, havde junker Strange straks afsendt grev Otto og Absalon Bælg med denne glade tidende til sin konge. Men imens grev Otto nu sad i tårnet og ikke kunne røgte sit ærinde, lå Absalon Bælg med et sønderbrudt ben og stødt hoved i et herberg på den schwerinske grænse, hvor hans hest var styrtet med ham.

Mens således begge ilbudene udeblev og den vigtige forandring foregik med Valdemars sind og tilbøjelighed i

Schwerin, var højtidsdagen kommet. Et fodklæde af kosteligt silke var bredt ud på gulvet i Bøhmerkongens store riddersal. Hele hoffet var samlet. Kongen og dronningen sad i deres kongelige prydelser på højsædet, og imellem dem sad den skønne, kongelige brud, iført en himmelblå silkekjortel og et diadem af kostelige perler. Under trompeternes klang fremtrådte junker Strange, smykket som en fyrstelig brudgom, og ledsaget af bisp Peder og de tredive danske riddere.

Junker Strange knælede for prinsessen og opfordrede hende, i sin konges navn og på hans vegne, til at række ham hånden for alteret. Derpå rejste kong Primislaus sig og fulgte sin datter til slotskapellet, ledsaget af dronningen og hendes kvindelige følge, medens junker Strange, som kongen, hvis person han forestillede, ledsagedes af bisp Peder og alle ridderne.

Efter at bispen højtidelig havde forrettet vielsen, og gesandten *per procurationem* [Note 7)], som det kaldtes, havde modtaget den fyrstelige bruds hånd og på sin konges vegne lovet hende troskab for Gud og verden, gik brudeskaren tilbage til riddersalen. Efter måltidet fremsattes et gyldent tavlebord for bruden og gesandten. På sædvanlig vis var her skakspillet, hvori bruden trende gange måtte tabe, en slags halvt spøgende bekræftelse på, at hun havde tabt sin frihed og sin hånd til den lykkelige spiller eller ham, på hvis vegne ridderen overvandt hende i denne leg.

Ved tavlbordet, hvor de kunne tale ene og ubemærket sammen, kunne den skønne brud, som spillede så voveligt et spil, dog ikke tilbageholde et par forblommede spørgsmål, hvoraf meningen var, om hendes kongelige brudgom også

virkelig var af så fager og ædel en skikkelse, som han havde ord for, og om han var fast i tro og bestandig.

Det første spørgsmål besvarede junker Strange med frimodig glæde, og mens solen skinnede på hans lyse, muntre ansigt og ædle skikkelse, knejsede han stolt og forsikrede prinsessen, at kongen var vel så fager som han tvende gange. Det sidste spørgsmål undgik han at besvare, idet han i almindelighed berømte sin konges store og herlige egenskaber og fortalte den opmærksomme brud, hvilket mægtigt indtryk hendes blotte ufuldkomne billede, sammenlignet med voks på en trætavle, havde gjort på den unge, heftige kong Valdemar.

Med forundring og inderlig glæde hørte hun denne fortælling, som hun ville have anset for en fabel, hvis junker Strange ikke havde fremtaget billedet og overbevist hende. Nu erindrede hun først, hvorledes hint billede var blevet til, og hun fortalte junker Strange, hvorledes hun havde gjort sig mange betænkeligheder ved at låne hin kunsterfarne klosterbroder sit verdslige, ubetydelige ansigt til dermed at fremstille den hellige Agnese, men at hendes fader havde overtalt hende dertil og forestillet hende, at ingen Guds gave var så verdslig og ringe, at den jo kunne tjene til et godt og helligt øjemed, når vi kun gav den hen med et fromt og ydmygt hjerte.

"En besynderlig beskikkelse," tilføjede hun, "og ingen blot hændelse må jeg kalde det, at jeg således, uden mit vidende, selv må have åbnet mig vejen til den mands hjerte, i hvis hånd det har været den almægtiges vilje at lægge min skæbne og min hele timelige lyksalighed. Den evige," fortsatte hun med en from tåre i det opløftede øje, "den ligger fast og urokkelig i min herres og frelsers velsignede hånd."

Til sildigt ud på aftenen sad junker Strange ved tavlebordet hos prinsessen og fortalte hende med glæde alt det gode, han vidste om sin kære, unge konge. Når han da betragtede den ædle kongebrud, hvis brudgom han på så besynderlig en måde for en kort tid havde navnet og skinnet af, da kunne han, trods hans alder og rolighed, dog ikke undgå den tanke, at hvis han var, hvad han forestillede, var han en misundelsesværdig mand, og han priste i sit hjerte kong Valdemar lykkelig, til hvem han skulle hjemføre så ædel en skat. Han vogtede sig imidlertid samvittighedsfuldt for at sige et eneste ord, som kunne røbe så dristig en tanke.

Endnu var der en skik tilbage, som satte så vel den blufærdige prinsesse som junker Strange i forlegenhed, men den kunne ikke undgås. På kongens befaling afbrød prinsessens hofmester, hr. Ib Urne, underholdningen ved tavlebordet og opfordrede den forestillende konge af Danmark til at følge sin brud til brudekammeret.

Begge rødmede, men den besindige gesandt rejste sig straks og rakte ærbødig prinsessen sin arm, hvorpå han, ledsaget af hele hoffet, fulgte hende til det prægtige brudekammer. Der måtte hun i sin fulde brudepynt tage hvile på det fyrstelige leje. Junker Strange måtte sætte sig på en stol ved hendes side og lægge sin højre fod med den velafpudsede karduansstøvle på kanten af lejet, dog så yderligt, som muligt, og uden at guldsporen gjorde mindste rift i det kostelige lin.

Med så megen anstand og sømmelighed, som muligt, blev denne besynderlige skik iagttaget, og så snart junker Strange havde løselig berørt lagenet med sin støvle og sat foden tilbage på fodklædet, rejste de sig straks begge. Med ærbødighed hilste

gesandten den unge dronning og forlod brudekammeret med samtlige gæster og vidner.

Næste morgen tidlig var gaderne fra slottet til skibsbroen belagte med kostelige silketæpper; ved broen lå kongeskibet med den gyldne dragestavn sejlfærdigt, og, ledsaget af folkets jubelråb og mange fattiges oprigtige afskedstårer, blev den unge, dejlige dronning af Danmark fulgt til skibet af junker Strange og det hele hof.

Bevæget, tog det fromme fyrstepar afsked med deres kære, eneste datter, og kong Primislaus gav hende endnu mangen faderlig formaning med på vejen, om at blive en oprigtig moder for sit folk og sine undersåtters håb og lid. Mild og kærlig og med barnlige tårer, omfavnede Margaretha sine kære forældre og lovede, trolig at ihukomme hvert ord, de havde sagt hende.

"Den fangne, ulykkelige bisp skal jeg visselig heller ikke glemme!" hviskede hun sin moder i øret ved afskeden, "men glem heller ikke, moder, mine stakkels fattige og syge her hjemme!"

Hun hilste endnu en gang sine kære landsmænd med mildhed og kærlighed og rakte sin hofmester en pung, fuld af guld, som han straks besørgede uddelt til de mange fattige, der stod grædende ved bolværket.

Da Margaretha nu var steget over på skibet og så, hvorledes de fattige græd og velsignede hende og hvorledes hendes kærlige forældre stod ene og forladte på skibsbroen, da skjulte hun sit ansigt i sin kåbe og græd bitterlig, for det var hende nu ligesom hun aldrig skulle se fader og moder og fædreland mere, og som om hun alt havde uddelt sjælegaver blandt de fattige, for at de skulle bede for hendes sjæl.

Junker Strange havde allerede sat foden på skibsrælingen, da en ilsom rytter fo'r frem imellem folket og sprang af ved skibsbroen. Det var ridder Glug, som, forpustet og halvt åndeløs af det hurtige ridt, overbragte junker Strange kongens skrivelse.

Den forbavsede gesandt behøvede ikke at spørge om fra, hvem brevet kom fra. Han kendte straks det runde, røde vokssegl i det grønne silkebånd. Han åbnede brevet hastigt og blegnede. Urolig, nærmede kong Primislaus sig og spurgte om nogen ulykke var tilstødt den ædle kong Valdemar, da dette brevskab syntes at være en jobspost.

Junker Strange fattede sig hastigt.

"En jobspost er det mig til visse!" svarede han, idet han omhyggeligt forvarede brevet på sit bryst, "min nådige konge lader mig vide, at min kæreste søn og lærling er faldet i en svar og måske dødelig sot, og at jeg må ile, hvis jeg vil se ham i live. Min herre konge sender Eder derhos først og fornemmelig sin broderlige og sønlige hilsen, men han har endnu ikke modtaget det lykkelige budskab, jeg sendte ham. Fred være med Eder, fromme herre og konge!" tilføjede han hastig, da han så en urolig mine i kongens ansigt. "Førend jeg har overgivet Eders ædle datter til hendes kongelige brudgom, sømmer det sig ikke for hans tjener at tænke på sin egen bekymring."

Derpå steg han i skibet og gav straks betaling til at hejse sejl.

"Ser I kongen før jeg, ridder Glug," råbte han til ridderen, som stod ventende på skibsbroen, "så sig ham, hvad I har hørt og set, og at jeg i denne time er afsejlet herfra med hans og Danmarks ædle dronning! – Hun leve!" Her svingede han sin hue, og et almindeligt: "Leve den danske dronning! leve

Margaretha af Bøhmen! leve den dejlige Danxmar!" skingrede fra skibet som fra skibsbroen og fra de med utallige mennesker opfyldte flodbredder, mens skibet sagtelig gled ned ad strømmen under spil og klang, med vajende flag og vimpler.

Note 7: **Per procurationem:** Ved besørgelse.

2. del

1

Samme dag, da junker Strange med lønlig bekymring forlod Prag og så langsomt som muligt drog ned ad Elben med den skønne, vemodige kongebrud, samme dag holdt grev Claus bryllup med grevinde Ida på Schwerin Slot. Dagen tilforn havde Valdemar bilagt sagen mellem Johan Ganz og grev Henrik og tilgivet greven hans voldsgerning, under den betingelse, at han skulle genopbygge Graabo Slot inden et års forløb, fuldkommen erstatte Johan Ganz ethvert tab og i kongens nærværelse række ham hånd til forlig. Den stolte grev Henrik havde klogelig underkastet sig alle disse betingelser og med sin broders samtykke endog sat halvdelen af grevskabet og slottet Schwerin i pant for grevinde Idas brudeskat og mødrene arv.

I den bedste forståelse, som det syntes, med den danske konge, endte grev Henrik nu dagens højtidelighed med en fest, som var endnu mere prægtig, end nogen af de foregående.

Den lykkelige grev Claus tog sin tavse og alvorlige bruds stille tårer alene for virkningen af vielsens glade højtidelighed. Men grev Henrik gav ofte søsteren et strengt advarende blik. Hun samlede al sin styrke, for at synes rolig og tilfreds og fuldende det offer, hun bragte sin stand og sine brødres mislige forhold. Det faldt ikke Valdemar ind, at her var et ædelt, kvindeligt hjerte, der sukkede lønligt over ham, som over en hård og grusom fredsforstyrrer. I grev Claus' brud havde han kun set den ubetydelige, almindelige hofsjæl, for hvem en standsmæssig formæling er et velkomment bytte af udvortes forhold og forbindelser. Kongen tænkte og så kun på den

skønne prinsesse Berengaria. Vel havde ærkebisp Andreas bemærket hans daglig voksende lidenskab og advaret ham derfor, idet han havde erindret ham om junker Stranges gesandtskab, hvis hensigt han vidste, men disse advarsler frugtede kun lidet. Kongen havde vel lovet den fromme, trofaste ven at våge over sig selv og forlade Schwerin så snart som muligt; men her ventede han det afgørende budskab fra Bøhmen, og dets lange udeblivelse gav ham håb om, at ridder Glugs sendelse kunne have haft det ønskede udfald. Han drømte sig allerede fri for alle bånd. I håbets glade rus havde han denne dag hyppig grebet bægeret, og nu stod han om aftenen ved et vindue i den glimrende sal i en livlig og fortrolig samtale med den henrivende portugiserinde.

Midt i den underholdende samtale overraskedes de begge ved en kæk og dristig harpeklang, idet en dyb, kraftig stemme sang sejrens og skønhedens pris. Det var den islandske drapasanger, Olaf Hvitaskjald; han havde snildelig bemærket, hvad der foregik i kongens og den skønne prinsesses hjerter, og han greb nu lejligheden til i et heldigt øjeblik at vise kongen, hvorlunde han også forstod den kunst at røre hjerterne, til trods for den blødhjertede Thorgeir Danaskjald. Han vidste nu hvilke strenge han her skulle røre, og han sang ikke i blide, smeltende toner om den stille, fredelige skønhed og fredsfyrstens rolige lyksalighed. Hans harpe klang vildt og mægtigt, som stormen over det oprørte hav, og i stolte sejrstoner besang han heltens herlige flugt til udødelighed og et evigt navn, som Skjolds og Dans høje kæmpegang ved valkyriens hånd. Han beskrev helten med kraftige træk – og det blev Valdemars billede. Han beskrev den stolte, dristige valkyrie – og det blev Berengaria.

"Stolt! herligt!" sagde prinsessen til den unge, opflammede konge, "vel forstår jeg kun lidet af kvadet, men det er nordiske toner: således tænkte jeg mig dem fra kæmpernes land, og således føler jeg min sjæl beslægtet med Eders høje, vidunderlige heltefolk."

Valdemars kinder blussede; hans kække øjne tindrede; han greb prinsessens hånd og trykte den med lidenskabelig varme. Der svævede ham allerede et ord på læben, som på det tydeligste ville have røbet hans sjælstilstand, men da trådte ærkebisp Andreas alvorlig og advarende til.

"Min herre og konge!" sagde han, "et budskab fra Bøhmen!"

Valdemar blegnede og slap prinsessens hånd.

"Fra Bøhmen?" spurgte han, "ridder Glug? nej det er umuligt!"

"Eders søstersøn, grev Otto af Lüneborg!" svarede ærkebispen, og i det samme trådte, til grev Henriks og fyrsternes forbavselse, den unge, fangne greve, i sin simple væbnerdragt, fri og kæk, ind i hallen og hilste kongen og hele selskabet med fyrstelig værdighed.

"Følg mig til mit gemak!" sagde Valdemar og vaklede, men han samlede pludselig sin hele styrke, og med tilsyneladende rolighed bad han prinsessen og grev Henrik undskylde, at vigtige statssager bortkaldte ham. Kongen gik hastigt bort med grev Otto, og enhver kunne se, at en højst vigtig og ubehagelig forestilling havde forstemt ham. Prinsessen havde pludselig skiftet farve; hun foregav en upasselighed og forlod selskabet. Grev Henrik så efter den befriede grev Otto og stampede af harme i gulvet, idet han bed sig krampagtigt i læberne, men grev Adolph og bispen af Hildesheim hindrede ham i at give sin harme luft og ilede med ham og de vendiske fyrster til grevens

lønkammer, hvor de holdt et hemmeligt råd over, hvad her under disse besynderlige omstændigheder var at gøre.

"Vi er forrådte!" udbrød grev Henrik, "den helvedes dreng må kunne hekse – eller her er forrædere midt iblandt os. Ingen djævel kunne undfly af det tårn, og der hænger nøglen. – Et rask, men dristigt skridt kan måske redde os endnu: inden tre timer kan grev Albert storme slottet, men sidder kongen så i tårnet –"

"For højt, for voveligt et spil!" afbrød bispen af Hildesheim ham, "men så jeg ret på den unge grev Otto, sladrer han ikke af skole. Måske kan denne seddel sige os mere; den rakte han mig hemmeligt i forbigående."

"Lad høre, lad høre!" råbte alle. Bispen oprullede nu en lille pergamentsseddel og læste:

> "Det tavshedsløfte, ingen trussel kunne aftvinge mig, har huset Schwerins gode skytsånd bevæget mig til frivilligt at aflægge. Så længe grev Henrik af Schwerin og hans venner intet fjendtligt skridt foretager mod deres lensherre, min kongelige morbroder, skal intet menneske vide, hvad jeg har hørt og erfaret. Derpå sætter jeg min fyrstelige ære i pant, men ingen time længere er min tunge bundet.
>
> *Otto,*
>
> greve af Lüneborg."

"Hm!" mumlede grev Henrik, "den time kan vel komme en gang, da vi frit tør løse den drengetunge! For det første vil vi tro ham og forholde os rolige. Jeg skulle næsten tro, min følsomme søster Ida har haft en finger med i dette spil!" tilføjede han og

betragtede nøglen til fængslet, som hang med kammen til døren i stedet for til vinduet.

"Hvi så er," tog den alvorlige grev Adolph ordet, "så må vi alle takke Eders ædle søster derfor. Hendes hjerte har da taget hovedet med på råd, som man kunne vente af grev Henriks frænke."

Hin formodning var ikke ugrundet. Grevinde Ida havde allerede ved slotsbroen bemærket den unge, fremmede væbners deltagende blik, da hun hin aften red hjem fra jagten. Fra fangetårnet lige overfor sit vindue havde hun i de sidste dage ofte hørt en klar, ungdommelig stemme synge danske kæmpeviser. Hun havde nærmere erkyndiget sig om den nye statsfange. Da hun nu hørte, det var hin vakre, unge væbner, og at han havde udgivet sig for grev Otto af Lüneborg, sammen med alt, hvad man vidste om årsagen til hans fangenskab, tog hun ikke længe i betænkning at benytte sig af sin adgang til broderens lønkammer og bemægtige sig nøglen til fængslet. Hendes eneste glæde på hendes bryllupsdag havde således været at befri den vigtige fange, som ved sit æresord og tavshedsløfte betryggede hende for følgerne. Otto vidste ikke, om Absalon Bælg endnu var kommet, og han var urolig over så længe at måtte dølge kongen det vigtige budskab. Hvad grevens plumpe trusler ikke havde formået, udvirkede derfor let et venligt ord af grevinde Ida, som på denne måde troede bedst at befæste freden mellem sin broder og det danske kongehus.

Næste morgen tidlig trådte Valdemar rejseklædt ud af sit gemak og gav sine mænd befaling til øjeblikkeligt opbrud. Hans åsyn var usædvanlig spændt og hans blik uroligt. Han tog hastigt afsked med grev Henrik og hans broder, takkede dem

høfligt for deres gæstmildhed og bad grev Henrik bringe sin gemalinde og prinsesse Berengaria den afskedshilsen, han selv ikke kunne afvente den passelige tid til at bringe dem. I få øjeblikke sad Valdemar på sin raske hingst og fo'r i stærkt trav med sit hele følge over slotsbroen og gennem den slumrende stad. Ved lejren standsede han først ved grev Alberts telt for at give ham befaling til at følge med og lade hæren drage hjem. Med et fordoblet følge af riddere og svende ilede kongen derpå, barsk som til et felttog, for at modtage sin dronning ved Manø.

Ærkebisp Andreas var ikke den eneste, som formodede grunden til kongens mørke åsyn. Broder Gunner og den islandske skjald troede også at vide, hvad der foregik i den kongelige brudgoms hjerte, så snart de erfarede årsagen til den hastige rejse. Men for grev Otto var alt dette endnu en gåde. Han troede at have bragt sin morbroder et højst glædeligt budskab og kunne ikke forklare sig den misfornøjelse og heftighed, hvormed kongen havde affordret ham det forkommede brevskab, hvis indhold han dog ord til ord havde sagt kongen. Valdemar havde fordret strengt regnskab for hans udeblivelse, men Ottos løfte forbød ham at retfærdiggøre sig, og han pådrog sig endnu mere kongens ugunst ved sin åbenhjertige erklæring, at der var mødt ham et uheld, som han havde måttet forpligte sig til ikke at omtale. Misfornøjet, red grev Otto nu ved kongens side og troede, at forsinkelsen af hans budskab var den eneste årsag til kongens forstemthed, da han måske med grund kunne frygte, ikke at komme tids nok til dronningens modtagelse.

Grevinde Ida, som, ved grev Claus' side og ledsaget af sine damer og terner, på sin lette jagthest havde indhentet kongen,

for at følge med sin gemal til Ribe, så med deltagelse den forlegenhed og uro, hun havde sat den unge grev Otto i ved hint tavshedsløfte. Ubemærket af de andre, skænkede hun ham et venligt, tillidsfuldt blik og holdt fingeren på munden. Otto besvarede stiltiende den tavse erindring med hånden på sit bryst og trøstede sig over kongens uvilje med den overbevisning, at han for øjeblikket dog tjente sin konge bedst ved tavshed og derved samtidig beroligede den ædle grevinde Ida for hendes broder.

Førend kongen nåede Ejderstrømmen, fik han tilstrækkelig stadfæstelse på sin søstersøns beretning. En lille tyk, støvet rytter indhentede toget, imens det holdt på vejen og skiftede heste. Idet rytteren sprang af hesten, genkendte kongen Absalon Bælg, trods hans blege ansigtsfarve og hans haltende gang.

Førend Absalon Bælg forklarede årsagen til sin lange udeblivelse, overrakte han kongen et forseglet brevskab og sagde med sit sædvanlige lette sind, at om han end ikke denne gang vandt guldsporen for sit ilbud, så han dog, at det glædelige budskab, han bragte, ikke var meget gammelt, siden kongen endnu først var på vejen til sin lykke. Uden at svare, rev kongen straks seglet fra brevet og læste det med mørkt åsyn, som en fange, der læser sin egen velkendte dødsdom. Dog fattede han sig hastigt, stak brevet i barmen og spurgte Absalon Bælg om årsagen til hans forsinkelse.

"Du har dog vel ikke svoret dig den Onde i vold på at skjule dine vanheld eller dumme streger?" sagde han, "dog du kan spare dig al forklaring! Her er syn for sagn. Din hinkende fod har vel bedre fortjent en guldspore, end min hr. søstersøns hele

og holdne ben! Du har af iver for min tjeneste sat din hals i vove, ser jeg, men lå du end selv under badskærs hånd, kunne du dog haft den klogskab at sende mig brevskabet med en anden."

"Jeg vovede ikke at betro så vigtigt et budskab i fjendehånd, herre konge!" svarede Absalon Bælg, "for schwerinerne tror jeg ikke bedre, end fjender, og blandt dem var det, jeg styrtede i en faldgrube. Desuden stolede jeg på min raske og lykkelige medbejler i dette vædderidt. Et stærkt stød i hovedet havde tilmed berøvet mig sans og samling."

"Har du været gal," svarede kongen, "det er en anden sag – så er du lovlig undskyldt. Havde min søstersøn anført den undskyldning, ville jeg lade det gælde."

Absalon Bælg forundrede sig over kongens slette lune på så lykkeligt et rejsetog og drog sig så snart som muligt tilbage blandt følget for nøjere at erkyndige sig om, hvad der var forefaldet. Den hastige rejse blev endnu mere fremskyndet, da ridder Glug ved broen over Hvid Å indhentede kongen med junker Stranges mundtlige svar og lod ham vide, at hans dronning var draget med fulde sejl under spil og klang ned ad Elben, og at man nylig havde set kongeskibet krydse mellem Helgoland og Amrom. Kongen måtte samle al sin styrke for at tilbagetrænge den bitre, skærende følelse, som opfyldte ham, og som var nær ved at udarte til en ubillig harme mod hans uskyldige, ukendte dronning. Han så sig bundet i en uopløselig lænke, som han selv og hans besynderlige skæbne havde sammenkædet, men han besluttede med værdighed at underkaste sig nødvendigheden. Han søgte endogså at formilde dens tvang, ved at tilbagekalde sig hint billede, som

for få måneder siden havde henrevet ham så vidunderligt, men forgæves. Billedet af den bøhmiske kongedatter var og blev nu et dødt, blegt helgenindesyn, som den livlige portugiserinde med sin yppige livsfylde syntes aldeles at have fortrængt af hans lidenskabelige, urolige sjæl.

"Nu rask frem!" råbte han til sine mænd, "om en føje stund skal I se Danmarks dronning! Den lykke, jeg rider i møde, er vel værd at brække halsen for!"

Dermed satte han guldsporen i hingstens sider og fo'r af sted, som det gjaldt et vædderidt på liv og død. Kun med stor anstrengelse kunne ridderne følge ham, og han kom så betimelig til landingsstedet lige overfor Manø, at han kunne iføre sig sin kongelige hædersdragt og berede dronningens modtagelse på det prægtigste.

Rygtet om dronningens ankomst havde allerede for nogle dage siden med utrolig hast bredt sig over hele landet. I Ribe gjordes der prægtige tilberedelser til hendes modtagelse, og en uhyre menneskevrimmel opfyldte staden og dens omegn. Langs med Nips-åen til havet var åbredden opfyldt med mennesker, og på Manø var ligeledes kysten tæt besat med de nysgerrige øboere i deres nationale højtidsdragter. Prinsesse Regitze, med sin stive, glimrende hofstat, var allerede ankommet til skibsbroen, hvor hun holdt i sin gyldne karm. Hun rejste sig fra hyndet for at hilse og lykønske sin kongelige broder til den ønskede formæling. Han trykkede hendes hånd heftig og tav, og hun tog hans tavshed for et tegn på en dyb og heftig bevægelse, som han ikke for så manges øjne ville give luft med ord. Nu kom der bud på bud om, hvor vidt kongeskibet var kommet, og det varede ikke længe, inden et højt og larmende

glædesråb blandt folket forkyndte, at den gyldne dragestavn var kommet til syne under Sylt. Snart sås tydeligt det prægtige langskib glide frem forbi Rømø, og folkets glæde besvaredes nu fra skibet med spil og klang og bådsmændenes lydelige hurra.

Kongen havde kastet sig på sin mælkehvide dystløberhingst og tumlede den vildt og heftigt på sandet ved strandbredden. Han så ud imod skibet, som bragte ham den fremmede brud. Det uvisse og gådefulde var nu blevet til vished og virkelighed. Hvad han halvt med håb halvt med uro for få måneder siden havde higet efter, som i drømme, skulle nu opfyldes, men han gruede lønlig for at se den ukendte brud, som han nu dog vidste, han aldrig kunne elske. Det gyldne, flyvende drageskib var ham nu ingen glædens fugl, som bragte ham lykke og velsignelse. Det var ham en frygtelig, hvislende slange, der bragte ham den bitre frugt, han nys afsindig havde grebet efter, og som nu kostede ham hans frihed og hans paradis på jorden.

I forstavnen på kongeskibet stod den stille, skønne kongebrud ved junker Stranges side, og i nogen frastand hendes møer og fruer. Hun betragtede med vemodblandet glæde de grønne, danske kyster, som i deres venlige vårpragt lå udbredte for hendes øjne. Hun så de mange tusinde fremmede mennesker, hvis moder og fyrstinde hun nu skulle være. Hun tav, og hendes hænder havde foldet sig ligesom til en stille bøn, mens en mild tåre ubemærket rullede ned over hendes kind. Hun stod festligt smykket i brudekjortlen af det himmelblå silke med perlediademet i de lysegule lokker.

Skibet gled alt ned under Manø, og man var landkysten så nær, at alle ansigter på kysten var kendelige. Da bemærkede Margaretha den stolte, prægtige rytter, som tumlede den hvide

hingst på sandet i solskinnet. En prægtigere mandsskikkelse syntes hun aldrig at have set, og det bares hende for, at det vel måtte være hendes kongelige brudgom.

"Sig mig, hr. Strange Ebbesøn! førend vi kommer nærmere land," vendte hun sig rødmende til sin sidemand, "hvo er vel den dristige ungersvend, som rider den hvide hest på stranden?"

"Hil være Eder, ædle dronning!" svarede junker Strange, "at I ser ham først af alle mænd i Danmarks rige! Det er min herre og konge, Eders stormægtige brudgom, kong Valdemar af Danmark."

"I ser dog ikke fejl, hr. Strange?" svarede Margaretha og skiftede farve, "hans åsyn er vel herligt og kongeligt, og en fagrere mand så jeg ikke i verden, men han ser dog ikke ud som en brudgom, der venter sin brud."

"Min herre og konge er en streng og vældig orlogsmand, ædle dronning!" svarede junker Strange, "han er en mand, som vel tør se på sine fjender. De flyr for ham både i øster og vester, når han er vred i hu, men på skønne kvinder ser han ikke fuldt så dristigt, helst hvor han forud ved sig overvundet og fanget."

"Det tykkes mig dog en helt underlig færd," sukkede kongedatteren og slog sløret for sit rødmende åsyn, "at bruden kommer brudgommen i møde, og at de begge må spørge: hvo er denne?"

"Vær trøstig og glad, fromme dronning!" svarede junker Strange, og hans røst bævede af en mægtig vemodsfølelse, som han forgæves søgte at skjule, "jeg håber til Gud og vor frue, at I aldrig skal fortryde denne færd, så længe I må leve, og tykkes I Eder end fremmed her en stund, det tør jeg vidne ved den

højeste Gud, al den stund, I må leve, vil jeg være Eders tjener og ridder, og hver ædel sjæl i Danmark skal elske og ære Eder, som en Himmelens engel!"

Nu kastedes der anker i sandet, og åreskuden lagde til borde. Under folkets høje glædesråb bares dronningen i land med sine møer og fruer. Valdemar sprang af sin ganger og gik hende med høj anstand i møde sammen med prinsesse Regitze, ledsaget af ærkebispen og alle ridderne. Dronningen slog sløret til side. Inderlig bevæget, betragtede nu kongen den dejlige prinsesse, der i den himmelblå kjortel bares ham i møde som hans brud, og hvis blufærdighed og engleåsyn fortryllede alle øjne, som så hende. Han genkendte hint glemte drømmebillede, der ligesom fra en bedre verden en gang havde henrevet ham til beundring og til en kærlighedslængsel, som denne verden ikke syntes af kunne tilfredsstille. Nu stod hun for ham, som hans ægteviede brud. Stormen i hans urolige, ængstede sjæl opløste sig i inderlig vemod; han syntes, at en salig helgeninde var steget ned til ham for at ydmyge og beskæmme hans ustadige hjerte. Et renere, uskyldigere kvindeåsyn havde hans øjne aldrig set, og han gik hende i møde med en følelse af anger og blusel, som han aldrig før havde kendt, men som bragte tårer i hans stolte helteøjne. Han rakte hende sin hånd til velkomst og bøjede uvilkårlig sit knæ, idet han hilste hende, som sin og Danmarks dronning, og bød hende være velkommen og velsignet i sit rige.

Skibsbroen og vejen fra strandbredden var beklædt med skarlagen. Den forgyldte karm stod beredt til at føre dronningen til Ribe. Hun havde besvaret kongens hilsen og velsignet ham og sit jublende folk med et dybt bevæget hjerte og med et udtryk af fromhed og usigelig ynde, som gjorde et

uudsletteligt indtryk på alle; nu steg hun i karmen, ledsaget af prinsesse Regitze og liden Rigmor. Kongen svang sig på sin hest og gav befaling til at drage frem. Men den larmende folkeskare spændte hestene fra karmen og mere bar end trak den til Ribe under velkomstsange og fryderåb. Førend man kom til slottet, standsede toget ved domkirken. Kongen steg af sin ganger og gik op til højalteret, ledsaget af ærkebispen og den talrige ridderskare. Dronningen ledsagedes til alteret af junker Strange og hans tredive riddere, og i hendes følge var prinsesse Regitze med sine damer og de bøhmiske møer og fruer så vel som dronningens hofmester, hr. Ib Urne, og de andre fremmede riddere. Liden Rigmor og Kirstine af Rise, Carl af Rises søster, en dejlig, halvvoksen pige, som nylig var kommet i prinsessens tjeneste, bar dronningens slæb. Ved alteret bøjede junker Strange sit knæ for dronningen og trådte ærbødigt tilbage blandt ridderne, efter at han havde overrakt kongen et pergamentsblad, hvorpå den i kongens navn fuldbyrdede formæling var stadfæstet. Dette dokument overrakte kongen til ærkebispen, som udlagde og læste det højt for folket, og i kraft deraf erklærede nu ærkebispen i den hellige kirkes navn kong Valdemar Valdemarsøn af Danmark og Margaretha af Bøhmen rette ægtefolk at være, hvorpå han efter en højtidelig og rørende tale meddelte dem kirkens velsignelse. Derpå gik brudetoget med kongen og dronningen i spidsen, i en højtidelig procession over silke- og skarlagenstæpper op på Ribehus, ledsaget af det jublende folk. På Ribehus blev kongens bryllupsfest fejret med stor pragt og højtidelighed. Skjaldene besang den unge dronnings fromhed og dejlighed og kong Valdemars lyksalighed. Ingen, som så den skønne Margaretha, kunne

tvivle på, at Valdemar jo måtte være den lykkeligste brudgom i verden.

2

Det var blevet en venlig, mild forårsdag. En stor mængde fremmede fyldte slottet og staden. Borgere og bønder havde trængt sig til slottet, for at se det fyrstelige brudepar, og kongen viste sig på altanen med sin dronning og modtog sit folks glade hyldest. Hans sind var heftigt bevæget, for han så, hvor højt han var æret og elsket, og hvor oprigtigt folket glædede sig ved den lyksalighed, de troede at være vidne til. Mange tusinde tunger gentog: leve kongen og hans brud! mens Thorgeir Danaskjald sang et hjerteligt kvad til ære for den dejlige Dagmar, som snart genlød fra alle danske hjerter og tunger. Det bøhmiske navn Danxmar [Note 8)], hvormed Margaretha helst benævnedes og hilsedes af sine landsmænd, var nemlig straks af det henrykte danske folk blevet forvandlet til Dagmar eller Dagmor, hvormed de ellers benævnede morgenrøden, for således som hun var fremsteget for dem af havet, med det guldgule hår og det lyse, fromme åsyn, syntes hun dem liflig som morgenrøden, og det var ligesom man håbede, at med hende skulle en ny, herlig morgenrøde opgå over Danmark, idet fredens, fromhedens og uskyldighedens billede syntes at række kraften og heltemodet hånden i en sjælden og lykkelig forening af den ædleste kvindelighed og den mest glimrende ridderlige manddom. Navnet Dagmar beholdt dronningen fra den dag af så vel i folkets mund, som i skjaldenes sange, og det blev siden et hædersnavn, hvormed Danmark til de sildigste tider hilste sine frommeste og elskeligste dronninger.

Junker Strange og de tredive danske riddere, som havde fulgt dronningen fra Bøhmen, så vel som hendes hofmester hr. Ib Urne og de andre bøhmiske adelsmænd, som var i hendes følge, modtog nu af kongen kostelige gaver: Skarlagens æreskapper, våben, ringe, guldbidsler og paradeheste. Adskillige af dem modtog endogså betydelige forleninger, og blandt dem var grev Engelbret, for selv om han, af høflighed mod dronningen og måske af overbevisning, ville have erklæret hint spøgefulde væddemål for tabt, hvis det havde sømmet sig at tale højt derom, blev han dog af kongen, uden al videre forklaring, udnævnt til arvelig lensbesidder af grevskabet Gleichen med alle dets herligheder. Da junker Strange hørte dette, blev hans åsyn mørkt: han erindrede sig hin skæmt ved afrejsen og vidste af kongens brev, at han havde set og beundret prinsesse Berengaria i Schwerin. Skønt kongen nu lod som hin sammenligning mellem hendes og Dagmars skønhed var en længstforglemt spøg, forstod Strange dog kun alt for vel, at kongen selv nu i sit hjerte anså væddemålet for tabt og fandt sig forpligtet til at opfylde sit løfte. Trods junker Strange intet fortroligt ord endnu havde talt med kongen siden hjemkomsten, behøvede han nu ingen bekræftelse på den sørgelige hemmelighed, som han i kongens lidenskabelige lønbrev forvarede tavs ved sit bryst.

I dronningens og hendes damers nærværelse skulle også, i anledning af dagens højtidelighed, adskillige adelssvende i slotskapellet modtage ridderslaget af kongens hånd. Grev Otto og Absalon Bælg stod i spændt forventning; men kongen syntes ikke at erindre dem, ligesom de heller ikke var blevet tilsagt til de sædvanlige forberedelser. Efter foregående badning og

skriftemål, og efter at have modtaget bodssakramentet, fremtrådte nemlig tolv unge væbnere, sønner af de fornemste mænd i landet og som alle havde aflagt tilstrækkelige prøver på mod og manddom i det sidste felttog. De var iførte hvide klæder og havde et sværd hængende ved et bind om halsen. De nærmede sig først alteret, hvor de overrakte deres sværd til slotspræsten, som indviede våbnene og lyste velsignelsen over dem, hvorpå han hang dem i bindet igen om væbnernes hals. Derpå nejede de unge riddernovicer for alteret, hvorpå de nærmede sig kongens sæde og knælede. Kongen spurgte dem i hvilken hensigt de ønskede at indtræde i ridderstanden, og om de agtede at beskytte den hellige kristendoms og ridderskabets ære. Dette bekræftede de med en højtidelig ed. Kongen erindrede dem derpå kortelig om de vigtigste ridderpligter; han formanede dem til ikke at leve sorgløst i denne verden, men beskytte folket og dets retmæssige konge og udøse deres blod for troen. Han erindrede dem om at stå enker, faderløse og alle svage, uformuende mennesker bi af al evne og være alle rene og dadelløse damers beskyttere mod fornærmelser og ærekrænkende ord; han opmuntrede dem endelig til billighed, tapperhed, gavmildhed, sanddruhed og ubrødelig ordholdenhed. Derpå lod han dem ved grev Albert og junker Strange overrække de gyldne sporer med den erindring, at de ikke alene skulle tjene dem til hestens fremskyndelse, men til et symbol på, at tapperhed og ære var sporerne til alle ædle ridderbedrifter. På samme måde overraktes dem pansersærkene, kyrasserne, armskinnerne og panserhandskerne, og idet de blev omgjordede med de indviede sværd, blev det betydet dem, at dette var et helligt, ridderligt

symbol på kyskheden, retfærdigheden og den kristelige kærlighed. Nu rejste den ridderlige konge sig og gav enhver af dem tre slag på skulderen med fladen af sit blottede sværd, idet han ved enhver af dem gentog den sædvanlige formel: "I Guds, den hellige Michaels og den hellige Georgs navn, gør jeg dig til ridder. Vær tapper, uforsagt og tro!" Derpå lod han dem række hjelm, skjold og lanse. Nu rejste de unge riddere sig, hilste kongen og dronningen og begav sig bort for at vise sig for folket i deres ridderpomp og ride et dystridt eller en gangerdans sammen i slotsgården.

Denne højtidelighed syntes endt. For at samle sig havde kongen gjort den så omstændelig som muligt; endelig rejste han sig og gjorde mine til at række dronningen sin arm for at forlade kapellet. Men da fremtrådte den unge grev Otto, med kækhed og værdighed, og opfordrede det samtlige danske ridderskab til at vidne, om han ikke havde aflagt sådanne prøver på mod og manddom, at han uden ubeskedenhed kunne udbede sig ridderslaget af sin herres og konges egen hånd.

"Af ingen ringere hånd vil jeg modtage det!" tilføjede han stolt, "om min konge endogså i dette øjeblik miskender mig, håber jeg dog vel, den tid skal komme, da kong Valdemar ikke vil fortryde, at han slog sin søstersøn og Henrik Løves sønnesøn til ridder på sin bryllupsdag. Desuden er min kongelige frænde efter sit ubrødelige ord og tilsagn mig sine gyldne sporer skyldig!" fortsatte han med kæk frimodighed, "for skønt jeg blev forsinket – hvad jeg måske til sin tid skal bevise, skete af troskab og iver for min konge – var jeg dog den første, der bragte ham det lykkelige budskab, at den skønneste og ædleste prinsesse var hans brud."

Kongen så forbavset på den kække yngling og vidste ikke, om han skulle vredes eller glædes over så dristig og usædvanlig en fordring.

"For ubeskedenhed har jeg hidtil ikke kunnet dadle den unge, kække grev Otto af Lüneborg," sagde han med streng alvor, "på hans raskhed og dristighed har jeg haft usædvanlige prøver. med hans sidste foretagende var jeg utilfreds, men herover må jeg opsætte min dom til hans ordholdenhed tillader ham at retfærdiggøre sig. Han er min søstersøn, ædle riddere! jeg vil derfor overlade det til Eder at afgøre, om hans bøn og dristige fordring straks kan opfyldes, og han uden alle videre prøver kan modtage ridderslaget af min hånd."

Et enstemmigt hæderligt ja af det samtlige danske ridderskab fulgte på kongens opfordring, hvorpå grev Otto bøjede sit knæ og modtog ridderslaget af kongens hånd med den sædvanlige formel. Men idet våbnene overraktes ham, tilføjede kongen streng og alvorlig:

"Vær ikke blot tro og ordholden. Ridder Otto! men vær også sanddru og oprigtig! vær den sidste til at tale i ældres samfund, som jeg er vis på, du vil være den første til at slå til i kampen, når det gælder landets og din konges ære."

Den ubillige bebrejdelse, der lå i disse ord, skar den unge, ærelystne grev Otto i hjertet, men han ærede og elskede sin strenge, heltemodige konge for højt til at vredes på ham derfor. Han bøjede endnu engang sit knæ, kyssede kongens hånd med de tavse, brændende læber og drog sig hastigt tilbage blandt ridderne.

"Siden nu en undtagelse fra den almindelige vedtægt har fundet sted," sagde kongen derpå og vendte sig til sine ældste

riddere, "fordrer billigheden, at jeg endnu foreslår Eder en anden. Ridderloven siger vel, at ingen, som er lam eller har noget legemligt bræk, kan optages i den ædle ridderstand, han være nok så rig eller tapper. – Dog her står en vakker, ung adelsmand af den ypperste helteslægt her i landet. Han har vist sig brav ved Løvenborg, men er nylig i min tjeneste blevet lam, jeg håber kun for en tid. Kan det tillades, at jeg hædret ham straks med ridderslaget?"

Med disse ord vinkede kongen ad Absalon Bælg. Næppe mærkede den lille, tykke Bælg, at talen var om ham, førend han til kongens forbavselse fremtrådte rask og fast, uden at halte eller ømme sig, selvom det ulægte sår og det opsvulmede knæ voldte ham den heftigste smerte.

"Min herre og konge!" sagde han, "når det gælder de gyldne sporer, er jeg hverken halt eller lam, al den stund begge ben er lige lange, om de end ikke er lige tykke."

Derpå bøjede han det opsvulmede knæ fast mod fliserne uden ved en mine at røbe sin smerte. Og kongen tøvede ikke med at give ham ridderslaget under det almindelige bifaldsråb.

Til denne højtidelighed var der i hele forsamlingen intet opmærksommere vidne, end Carl af Rise. Han stod med sin herres kappe og sværd bag ved grev Albert. Hans kinder brændte som gløder, og han tænke kun på, hvor det ville være herligt, når han også en gang kunne modtage ridderslaget af den største konges hånd. Han betragtede kongen og dronningen som et par overmenneskelige væsener, som man kun i frastand kunne skue op til og beundre. Blandt de statelige herrer og hofmænd følte han sig vel fremmed og forladt; dog fandt han i den store, fornemme forsamling to par venlige øjne,

som tittede fortroligt og smilende til ham bag dronningens stol. Der stod nemlig hans søster Kirstine, som han ikke havde talt med siden han drog med ærkebispen til Soer. Hun var i hans fraværelse kommet til hove. Ved hendes side stod den lille, lunefulde Rigmor, det dejlige barn, for hvis øjne Carl kun ønskede at vise sig som den drabeligste helt i verden.

Da festligheden i kapellet var til ende, og grev Albert vendte sig for at modtage kappe og sværd, så han med forbavselse drengens alvorlige og mandige ansigt, mens Carl i sine heltedrømme betragtede det halvuddragne riddersværd og sukkede.

"Giv mig kappen og behold sværdet, Carl!" sagde grev Albert, idet han slog ham sagte og venligt på kinden, "du har nu været med mig i leding, værget mig tro mod baghold og passet vel på min rustning og mine fanger; herefterdags er du min væbner og skal bære sværd og skjold ved min side! Sølvsporen skal du danse med i aften! Vær flink, at den snart kan blive gylden!"

Carls øjne tindrede af glæde. Han kyssede henrykt og taknemmelig sin ædle herres og våbenmesters hånd, og da han nu fulgte toget ud af kapellet med sin herres sværd ved sin side, smilede vel en og anden ridder ad den halvvoksne knøs, som det lange riddersværd slæbte efter på stenene, men Carl så på dem med et tillidsfuldt blik, som han ville sige: Giv kun tid! jeg vokser nok til sværdet, hvor langt det er. Han var ikke lidet stolt ved at se, at den lille Rigmor med et glædeshop slap dronningens slæb og klappede i hænderne, da hun så det store sværd ved hans side.

Om aftenen var slottet på det prægtigste oplyst. I slotshaven brændte fakler og blus, mens gigerne tonede fra riddersalen og

herrer og damer bevægede sig let og sirligt i de glimrende danserækker.

Kongen havde opført den første dans i riddersalen med sin brud, og mens den unge dronning nu med den livligste, fast barnlige glæde deltog i festen og beærede junker Strange, ridder Otto og de anseligste riddere med en dans, gik kongen ud i slotshaven for at køle sig, og fordybede sig snart i en af de mørke lindegange, som var længst fra slottet, og hvorigennem månen kun hist og her kastede en svag stråle, mens Nips-åen blinkede gennem ellebuskene i baggrunden. Valdemars hjerte var beklemt. Den rolighed, han hele dagen havde måttet tiltvinge sig, var ham et pinligt sjælepanser, som han nu længtes efter i ensomhed at kunne afkaste.

"Store, retfærdige Gud!" udbrød han, "så er jeg da formælet – og, forunderlige tilskikkelse! – med den skønneste, elskværdigste, den frommeste Guds engel på Jorden – hende, hvis blotte billede jeg sværmede for, som en afsindig minnesanger, men nu, med al min beundring, dog ikke i sandhed kan kalde min – ikke trykke glad og livsfrisk til mit hjerte, som min sjæls fortrolige. Og dog aftvinger hun mig en følelse, jeg ikke kan nævne. Andagt ville jeg kalde det, hvis hun var og blev en drøm – et helgenbillede – en hellig, uomfattelig tanke. Og hende, jeg nu ikke tør nævne, min stolte, herlige valkyrie – hende, jeg stolt og dristig kunne flyve med gennem kamp og sejr til udødelighed og et evigt navn – hende, som jeg kunne favne med uendelig livskraft og virkelig glæde – hende ser jeg nu aldrig mere i denne verden – hende har jeg forskertset for evig for – en drøm!"

Som han halvt højt udtalte disse ord og gav sit beklemte hjerte luft, ubemærket af alle levende, som han troede, stod pludselig en høj, dunkel og formummet kvindeskikkelse for ham i den halvmørke gang og hævede en blinkende dolk imod ham i måneskinnet. Han bekymrede sig ikke om dolken: han syntes at se Berengarias høje skikkelse; han så diamanter i de dunkle lokker, men et tæt, sort slør skjulte hendes åsyn. I et blåt, flagrende gevandt svævede hun, tavs og truende, forbi ham og forsvandt mellem ellebuskene ved åen. Han tænkte og så kun Berengaria, og i den spændte, underlige stemning, hvori han var, råbte han uvilkårlig: "Bliv, bliv! fordøm mig ikke! forlad mig ikke i vrede, skønne, uimodståelige tryllerinde! – Din er jeg dog – din og ingen andens i al evighed. – Om verdens ædleste prinsesse, om en engel fra Himlen kalder sig min brud og dronning – dit er hjertet dog – din er sjælen for den Alvidendes åsyn."

Han vidste ikke selv, hvad han sagde – han stod med udbredte arme og så nu først, han var alene. Da hørte han en dejlig, klar kvindestemme, men bævende og, som det syntes, halvkvalt af gråd, synge fjernt, som fra den modsatte åbred, med en blanding af vildhed og inderlig vemod:

Er hjertet mit, og er sjælen min,
Om kronen jeg vil ej spørge!
– Dankonning! dans med din brud så fin!
For lykken stjernerne sørge.

Nu vil jeg læse i stjernebog
Og se de kommende dage.
I dybet ned mig de stjerner drog,
Engang jeg kommer tilbage.

Nu må jeg vanke om klint og ø
Og fremme den mægtiges vilje!
– Når Volmers stjerner fødes og dø,
Jeg synger og danser på tilje.

Sangens sørgmodige toner tabte sig i det fjerne, og kongen syntes at høre en fjern plasken i åen, som af åreslag eller som af en stor fisk, der bevægede sig imellem sivene. Det gamle sagn om havfruer randt ham i tanker, og han vidste ikke, om han havde våget eller drømt. I en underlig vemodig stemning gik han tilbage til slottet, hvor glæden og munterheden snart nødte ham til at glemme det besynderlige eventyr.

Da han trådte ind i riddersalen igen, fo'r grev Otto ham i en runddans forbi, med en lille, venlig blondine ved hånden, hvis usædvanlige skønhed og ynde endogså tildrog sig kongens opmærksomhed. Han spurgte om hendes navn, og ærkedegn Arnfred, til hvem han adspredt havde vendt sig, nævnede ham Kirstine af Rise.

"Hun er i sandhed et dejligt barn, som den unge grev Otto ikke skulle sætte griller i hovedet!" sagde klerken, "hun er en søster til den unge væbner hist, som danser så strunk med sine nye sølvsporer og svinger grev Alberts lille datter."

Den tjenstagtige klerk tav og gik med et listigt smil til side, da han mærkede, kongen var adspredt og ikke gav agt på ham.

Mens Valdemar nu nærmede sig dronningen og sagde grev Albert et venligt ord i forbigående om hans smukke, muntre datter, trådte grev Otto ud af dansen og stødte på Arnfred, som med et skalkagtigt smil bemærkede, at den unge, fyrstelige ridder stod sig godt hos de skønne, så vel de store, som de små.

"Eders lille dame," sagde han med en temmelig verdslig kendermine, "bliver vist inden to år den dejligste pige her ved hoffet – endogså kongen har bemærket det, og han er en stor kender, vil man sige."

"Kongen?" gentog Otto hastigt, "ja så!"

"Også for dronningens øjne," fortsatte klerken, "har den smukke jomfru Kirstine fundet nåde: Dronningen skal have udbedt sig hende og grev Alberts lille Rigmor til sin daglige opvartning. Men I synes også adspredt, hr. greve! jeg vil ikke forstyrre Eder længere med min underholdning. Jeg søgte Eder kun for at overrække Eder en lille, hemmelighedsfuld seddel, som en ukendt nylig stak mig i hånden og bad mig give Eder, når ingen så det. Et lille, ridderligt eventyr, kan jeg gætte, men jeg er ikke nysgerrig. I ser, seglet er helt og holdent."

"Det forstår sig!" svarede Otto, "et segl er jo en helligdom, som vel i Eders hånd må være vel forvaret."

Dermed tog han hastigt det lille brevskab og gik til side for ubemærket at se, hvad det indeholdt.

"Ved midnat – i lindegangen ved åen – på ridderære og tro!" stod der med skæve, latinske bogstaver og uden navn eller mærke. Otto forvarede sedlen og længtes utålmodig efter at erfare, hvad det uventede stævnemøde skulle sige.

Så snart dronningen nu så sin kongelige brudgom igen, gik hun ham glad og venlig i møde. Hun syntes ikke at bemærke, at han var adspredt og forstemt; hun troede ham rolig og tilfreds, som hun selv var. Hun vidste ikke, hvor glad og lykkelig han kunne se ud. Således som hun først havde set ham fra skibet, da han tumlede sin vilde ganger på sandet, således så hun ham nu ikke mere; den lykkelige brudgoms billede så hun dog ikke

heller, men den dybe alvor i det mægtige kongeåsyn troede hun nu en gang for alle måtte være hendes kongelige brudgoms ejendommelige og uforanderlige væsen. At han ærede og agtede hende højt, havde hun set; hun havde set den strenge helt hjertelig bevæget ved hendes modtagelse, og hun kendte og fordrede ingen større og heftigere kærlighed, end den velvilje, hvormed han så øjensynlig udmærkede hende frem for alle.

Kongen havde vundet herredømmet tilbage over sig selv og sin sindsstemning; han greb nu det fyldte vinbæger, og det lykkedes ham endog for folkets øjne at synes glad og lyksalig. Derfor hed det også i folkesangen, som en rask bondeknøs sang i slotsgården:

Så drukke de deres bryllupshøjtid
Udi så god en stund.
Kong Valdemar og dronning Dagmar
så vel hverandre und'.

Der glædtes ved både store og små,
Den fattige med den rige.
Der glædtes borger og bonde mest
af hjertens grund tillige.

Enhver havde nemlig ved denne bryllupsfest fri adgang til slottet, for så vidt plads og orden tillod det, og for dem, der ikke kunne rummes i slottets store sale, var slotsgården indrettet til en stor bryllupssal med fakler og blus, lystig spil og dans og overflødighed af stærkt øl og mjød. Der forlystede sig især de ringe og fattige blandt almuen. At det også fornemmelig var denne store del af folket, som glædede sig ved dronningens ankomst, og at det var rygtet om hendes fromme sind og folkets

håb om fredelige og lykkelige dage, der gjorde glæden så stor og almindelig, dette vidner nok som det følgende vers af folkesangen:

> Hun kom uden tynge, hun kom med fred,
> Hun kom goden bonde til lise.
> Havde Danmark altid sådanne blomster,
> Man skulle dem ære og prise.

Da nu bægerne gik rundt i riddersalen, og det høje brudepars skål lod højt og glædeligt, under trompeternes klang, i hallerne som i slotsgården, istemte fast alle tilstedeværende med oprigtig glæde hvad bondeknøsen sang og hvad folket siden ofte gentog:

> Krist signe de unge ædlinge to!
> De længe måtte sammen leve,
> Guds ord, retfærdighed, dom og skel
> For hver mand at håndhæve!
> – Den frøken kom af ædle Bøhmerland.

Midt under den almindelige glædestummel syntes Valdemar at høre et dybt suk i nærheden af sig; han så sig om og troede at skimte den samme høje, tilslørede kvindeskikkelse, som han før havde set ved åen og som nu hastigt forsvandt mellem de lystige bryllupsgæster.

Dansen var ophørt i riddersalen, og brudeblussene slukkede. I slotshaven ved åen gik Thorgeir Danaskjald alene i stille, sværmerske drømme og så, hvorledes månen og stjernerne spejlede sig i strømmen. Den skønne, fredelige fest, tonerne fra riddersalen, skinnet af brudefaklerne gennem det unge, grønne løv, dronningens milde, fromme åsyn, sangen og vinen i de

blinkende bægere og frem for alt de dejlige brudepiger havde fremkaldt så mange skønne og venlige billeder i den syttenårige skjalds sjæl, at han ikke kunne tænke på søvn og hvile den nat. Af alle de ædle møer og fruer, han den dag havde set, var der dog ingen, som det således havde glædet ham at beskue, som dronningen selv og de to dejlige brudepiger, der havde båret hendes slæb. Hint syn svævede ham endnu for øje, som den hellige Agnese, båret til Himlen af Guds engle. Hvad han havde sunget om den bøhmiske prinsesse den dag, han ved kongens bord første gang så hendes billede uden at vide, hvis det var, erindrede han sig nu igen, og hvad han da, ligesom i en profetisk drøm, havde anet, syntes ham nu at være gået i opfyldelse. Folkets glæde over deres fromme sekstenårige moder syntes ham så rørende og skøn, og billedet af hendes kærlige modtagelse ved kysten stod ham så levende for øje, at han nu i ensomhed digtede og sang hin venlige vise, som folket siden så ofte og gerne gentog og hvorpå omkvædet var:

Der sejler hr. Strange med dronning Dagmar!

Som den stille Thorgeir gik således, halvt drømmende, halvt syngende, ved åbredden, hørte han pludselig klirren af våben i lindegangen. Han greb hastigt sin korte daggert og ilede efter klangen. Snart så han tre sværd blinke klirrende i den halvtoplyste gang og kendte den lette, spinkle grev Otto, som forsvarede sig kækt og ivrigt imod to svære karle, der så ud som fremmede jægere. Thorgeir fo'r til med hævet daggert, men inden han kunne nå de kæmpende, så han den ene af de fremmede stimænd falde til jorden for Ottos sværdslag og den anden styrte sig ud i åen og svømme.

"I jammerlige niddinger!" råbte Otto, "gjaldt det mig eller en anden?"

"Velbårne unge herre!" stønnede den sårede jæger, "det gjaldt så vist en anden – det gjaldt mig arme djævel – skån mit liv! – jeg kom i et fredeligt ærinde – skal vi drikke forlig og godt kammeratskab igen? – jeg vil være en slyngel, om jeg hænger Jer, når I kommer og spionerer hos os! – hjælp mig for gammelt venskabs skyld! – Jeg forbløder!"

"Er det dig, gamle Rødnæse! ja så!" sagde Otto og rev sin fine linkrave af, "stil dermed blodet, gamle slyngel! og lad mig så høre dit fredelige ærinde!"

"Lutter venskab!" bandede den gamle drukkenbold, "lutter kristen kærlighed – gratulatser og omfavnelser – men det er takken, man får hos de store!"

Otto vidste ikke, om det var forstillelse eller om den underlige karl endnu var halvt beruset.

"Hjælp mig den dumme karl op på slottet!" sagde han til Thorgeir, som stod tavs og forundret ved hans side, "det er en gammel bekendt, ser jeg – han mente mig det så godt, så jeg næppe kan røre min arm. Lever han, skal vi nok få sandheden ud af ham."

Thorgeir tog nu den svære jæger ved skulderen og det rødhårede hoved. Otto tog ham ved benene, og således bar de ham op mod slotstårnet, mens han brummede afbrudt mellem tænderne og skældte sin kammerat for en slyngel, som havde ladet ham i stikken.

"Havde bryllupsøllet ikke været stærkere, end jeg," mumlede han, "havde jeg vel fået den bogfinke ved vingebenet, der nu har mig ved støvlerne!"

"Troede du, jeg var en fugl eller jomfru, som man kunne fange og bortføre?" sagde Otto, "jo det var et smukt stævnemøde! – derfor skal den fordømte klerk stå mig til regnskab, var han så ærkedegn og kongens skriftefader ti gange!"

Derpå forsvandt de mellem lindene.

Note 8: **Danxmar:** Eller måske rettere Dargmar eller Dragomar.

3

Tidligt om morgenen efter brylluppet var der stor folkestimmel på Ribe gade for at se kongen og dronningen drage til ottesangen i domkirken. Kongen red ikke på sin hvide hingst, som sædvanlig, men sad i den gyldne karm, ved den dejlige Dagmars side. Under det almindelige glædesråb nærmede en gammel bonde sig den kongelige karm og sang højt og tydeligt:

> Skal bonden bag ploven synge.
> Hun gange foruden tynge!
> – God vilje drager stort læs tilbyes.
>
> Skal konningen sejr vinde,
> Han ej vore hænder binde!
> – Ej bunden hund beder mange dyr.

Kongens åsyn blev mørkt ved den vise, som han ikke for første gang hørte. Dronningen spurgte om, hvad det var, man sang.

"Det er den gamle vise om plovskatten," svarede Valdemar misfornøjet, "dermed er bonden ikke tilfreds, og jeg har været nødt til for den sags skyld at lade nogle oprørske bønder fængsle på Vordingborg. Hin gråskæg vil nok gøre dem selskab. Kør til!" råbte han til køresvenden, og snart overdøvedes den gamle bonde med sin sang af vognens rumlen og de nysgerrige tilskueres glædesråb.

Da kongen kom tilbage fra ottesangen, var han særdeles mildt og sagtmodigt stemt. Den fromme ærkebisp Andreas havde efter kongens ønske hørt hans hemmelige skriftemål og

meddelt ham og dronningen sakramentet. Ingen anden ville Valdemar betro den hjerteshemmelighed og den strid i hans inderste, som foruroligede ham. Den gudfrygtige ærkebisp havde også med varme grebet denne lejlighed til at lægge kongen på hjertet alt, hvad han troede der kunne bringe fred i hans sind og hjælpe ham til at overvinde hin fortærende lidenskab, der truede med at gøre hans fromme, uskyldige dronning til et offer for hendes ædle tillid og hengivenhed.

Med en anden kærlighed i hjertet, bluedes Valdemar ved at skuffe den rene sjæl, som havde hengivet sig til ham. Han vidste intet bedre middel til at overvinde sig selv, end at styrte sig i en stor kamp til kronens og kristendommens ære. Han havde derfor, som bod for sin lønlige brøst, fuldt og fast besluttet et korstog til det hedenske Lifland. Denne beslutning havde ærkebispen så meget mere bestyrket ham i, som det længe havde været denne fromme herres eget inderlige ønske, at se kristendommen grundfæstet hos hint forvildede folk og at kunne beskytte dens bekendere og udbredere mod vold og overlast.

Da kongen efter ottesangen var ene med den unge dronning, trykkede han hendes hånd med hjertelighed, og inden han meddelte hende sin beslutning, opfordrede han hende til, efter landets skik og brug, at fordre den såkaldte morgengave eller ytre hvilket ønske hun helst ville se opfyldt og hvis opfyldelse det stod i kongens magt at glæde hende med.

"Lad Eders bøn ikke være ringe, min ædle, dyrebare dronning!" tilføjede han, "og und mig den glæde at give Eder det første bevis på min hengivenhed!"

Den fromme Dagmar betænkte sig ikke længe.

"For mig selv har jeg intet ønske, min kæreste herre og konge!" sagde hun, "for jeg tvivler ikke på, at I jo har mig hjertelig kær og vil bevare Eders kærlige vilje for mig, så længe Gud under mig at leve hos Eder og det gode, danske folk. Men siden I tilstår mig en bøn, så rinder der mig et løfte ihu, som jeg gav min fromme, gudfrygtige moder, da vi skiltes. Der sidder en fange på et af Eders slotte, som har fortørnet Eder såre, og som skal have oplagt farlige råd mod riget og kronen under Eders højsalige broders regimente. Han blev tvunget og fanget af Eders mægtige hånd og har nu længe bødet hårdt for sin vildfarelse. Lad nåde gå for ret og giv Eders frænde, den ulykkelige bisp Valdemar af Slesvig, nu fri af fængslet for min bøns skyld! Giv ham tilbage til slægt og venner – og han vil vist aldrig forsynde sig imod Eder!"

Kongens åsyn havde forandret sig mærkeligt.

"Ti stille med den bøn, min ædle dronning!" sagde han mørk, "kommer bisp Valdemar ud af Søborg Slot, gør han Eder til enke inden året er omme. Selv den hellige fader har jeg nægtet opfyldelsen af denne bøn. Det er en farlig og vigtig sag, som jeg endnu i det mindste et år må betænke mig på."

"Kongers liv, som deres hjerter, er i den almægtiges hånd!" svarede Dagmar, "kom min første bøn ihu, når Herrens ord i Eders hjerte tilsiger Eder det! Jeg har imidlertid en anden bøn, som I visselig vil opfylde for Guds skyld og for hans skyld, som var alle fattiges formynder og trøster: giv de fattige bønder fri for den plovskat, som trykker dem! og giv de fanger løs af jernet, som for denne sags skyld i deres nød og trang har forglemt deres lydighed mod loven og dens strenge håndhævere!"

"Et slet eksempel for oprørere!" sagde kongen, "dog jeg ser i denne Eders bøn, min fromme dronning! et skønt bevis på Eders moderlige kærlighed til folket – det skal ske, som I ønsker!"

Dermed ringede han med sølvklokken, som stod på bordet, og gav straks befaling til, at junker Strange skulle vente ham i lønkammeret.

"I talte om Herrens ord i vort hjerte," vendte han sig nu atter til dronningen, "og det glæder mig, at I således nævner det høje, uimodsigelige kald, som bestemmer ethvert menneskes id og gerning i verden. Derfor kan jeg nu også, uden frygt for at mistydes af Eder, betro Eder, hvad jeg anser for Herrens uimodsigelige røst i mit hjerte, og hvad jeg i dag har lovet Gud og vor frue."

Og nu åbenbarede han hende sin beslutning, ufortøvet at drage til Lifland med ærkebispen og hæren, for at beskytte de forfulgte kristne der og fremme ordets udbredelse blandt de vantro.

Dagmars klare blå øjne opfyldtes med tårer, men hun sagde intet ord for at holde ham tilbage eller gøre hans beslutning vaklende.

"Drag med Gud, min ædle herre og konge!" sukkede hun, "var det til en verdslig og forfængelig kamp, I drog, ville jeg sørge – nu må jeg glæde mig, om Eders bortgang og fare end koster mig tårer."

Valdemar sluttede hende bevæget i sine arme.

"I Eders rene, fromme hånd," sagde han, "betror jeg med tryghed kongespiret i min fraværelse. I spidsen for rigets råd

styrer I nu viselig folk og land, mens jeg sørger for kronens ære og opfylder mit løfte!"

Dronningen betragtede ham med et vemodigt prøvende blik.

"Ak, min allerkæreste herre!" sagde hun mildt advarende, "er den verdslige krones ære og glans Eder kun ikke dyrebarere, end den evige livsens krone, vi også her må tragte efter! I har et stort og mægtigt herskersind, min kække brudgom! men deri har I også en stor frister at bekæmpe. Fortørnes ikke på mig, fordi jeg ikke kan dølge Eder denne min største, fast eneste bekymring! hvad gavnede det os, kæreste herre, om vi vandt den ganske verden, men led skade på vor udødelige sjæl?"

"Du kære, fromme præstinde!" svarede Valdemar og smilede, "havde du ikke været kvinde, var du vist blevet bisp eller pave. Her døde nylig en gudfrygtig præst i mit rige, som var så hellig, at man tror, han kunne gøre mirakler; han har ofte sagt mig det samme; vor gode, fromme ærkebisp formaner mig også flittig til selvfornægtelse og ydmyghed; men hvad hjælper det alt? Verden kræver sin ret, og falken bliver aldrig til due. Når jeg tror mig ydmygst, mærker jeg dog altid, at jeg ikke er født og båret til at hænge med hovedet, men til at knejse rask og fri over hoben og røre mig mægtig i den verden, jeg har for øje. Jeg tilstår det: jeg er endnu et uroligt og heftigt verdensbarn, som ikke kan nøjes med det himmelske rige, men vil have kronen og herligheden med i denne verden. Dog lad det ikke ængste dig, min fromme Dagmar! jeg taber derfor ikke den herlighedens krone af syne, som jeg ikke her kan gribe, men som dog ene låner alle kroner på Jorden deres rette lys og glans."

Med disse ord forlod Valdemar sin fromme, elskelige dronning og gik til sit lønkammer, hvor junker Strange allerede

ventede ham. Ophævelsen af plovskatten og fangernes løsgivelse på Vordingborg var vel det første, kongen bød sin tro ven og rådgiver sætte i værk, men han havde endnu et andet fortroligt ord at sige ham.

"Kære, trofaste Strange!" sagde han, "du har kendt mig fra jeg var lille; du har været et tavst og tro vidne til alle mine dårligheder; også den sidste bevarer du i dit tro bryst, lad den være død og magtesløs! – Tilintetgør hint lidenskabelige vendekåbebrev, jeg sendte dig! – Du havde desværre ret – du kendte mit ustadige hjerte bedre, end jeg selv, men jeg vil tvinge det til stadighed og troskab; og bliver jeg end aldrig en lykkelig gemal, ulykkelig skal den uskyldige Dagmar dog ikke blive for min skyld. Hun er meget for from og god til mig, det tilstår jeg, og nu ser jeg vel, vi passer sammen som ørn og due, men – vil Gud og den hellige Knud, skal hun dog aldrig fortryde, at hun forlod fader og moder og blev ørnens brud i det fremmede land."

"Min herre og konge!" svarede junker Strange, "her er brevet, I sendte mig med ridder Glug; fra den stund, jeg fo'r fra Prag, har det brændt på mit bryst som et nældeblad. Sønderriv det selv og lad det være dødt og magtesløst! Det glæder mig af hjertet, at jeg i min uro for Eders og den fromme dronnings fred dog ikke forgæves har stolet på Eders medfødte kongesind og på den magt, hjertensgodhed og dejlighed har over alle store hjerter."

Kongen greb brevet med heftighed og rev det over.

"Se så!" sagde han, "således sønderriver jeg ethvert krav på egen lyksalighed, som en brudt og ugyldig pagt med den store sjælenes frister. Fra denne time af er jeg kun konge og

korsdrager, og – under Gud mig kraft og vilje, skal min lyksalighed nu kun være min ædle dronnings fred og mit folks og riges ære. Men bevare vil jeg dog dette ydmygende minde om min ustadighed og svaghed, at jeg aldrig skal hovmode mig og tro mig stærk, når jeg sidder her ene for Guds åsyn i mit lønkammer."

Dermed forvarede han det sønderrevne brev omhyggeligt blandt sine vigtigste og hemmeligste statspapirer, og, heftigt bevæget, trykkede han den tro ven til sit hjerte.

"Således kender jeg den store Valdemars søn!" sagde junker Strange og modtog sin unge konges favntag med hjertelig glæde, "og nu, min herre og konge!" fortsatte han munter, "på en god og ærlig beslutning følger et glad og roligt ansigt. – Jeg har altså dog ingen utak fortjent, som Eders brudefører, og I må dog tilstå mig, at imod prinsessen var hendes kontrafej en skygge. Se! det har jeg her endnu. Siden min konge ikke har fordret det tilbage, agter I måske at lade mig beholde det til en venlig erindring om min korte forlorne brudgomsstand."

"Billedet?" gentog kongen og så halvt forlegen på den velkendte gyldne lade, hvori det gemtes, "ja vel, det kan du beholde –"

Junker Strange rystede på hovedet og åbnede vemodigt laden, så det skønne billede kom til syne.

"Jeg forstår dig, gamle, tro ven!" sagde kongen og rødmede, "tag denne guldkæde til erindring om den skønne lænke, du bragte mig, men giv mig billedet! vel må jeg blues hver gang jeg kaster mine øjne derpå, men det skal dog følge mig til min grav og minde mig om ed og pligt og om den drøm, der dog var den venligste og uskyldigste, jeg drømte!"

Derpå gemte han billedet ved sit bryst uden at se på det, og med hånden under kinden sad han en tid lang tavs ved bordet og stirrede mod jorden.

Junker Strange rystede atter på hovedet.

"Når kommer den tid, min ædle herre og konge, da I får afdrømt?" tog han endelig ordet igen med sin gamle frimodighed, "de præster, skjalde og kvinder har dog, med Eders tilladelse, bragt Eder en hel del skramleri ind i hoved og hjerte, som I skal have ondt ved at få ud igen til I bliver gammel og grå. Nu, i Guds navn, munter, min konge! jeg rider nu til Vordingborg med junker Knud og løsgiver fangerne. Når jeg kommer tilbage, er her vel virkelig bryllupsglæde, håber jeg."

"I morgen før gry bryder jeg op med hæren til Lifland!"

Her fo'r Valdemar hastigt op.

"Jeg har afdrømt, Strange! herefter skal du se mig vågen. Du støder til hæren med dit banner, så snart du kan! Far med Gud!"

Kongen gik med store skridt op og ned ad gulvet, og junker Strange tog hastigt afsked og gik. Straks efter meldte kammersvenden den unge grev Otto. Han trådte ind med den højre arm forbundet.

"Hvad! såret?" spurgte kongen, "har du allerede haft en hanekamp, en ridderlig æresdyst?"

"O, nej, min kongelige frænde!" svarede Otto, "jeg har kun fanget en stimand, som havde et ærinde til Eder. Dette brevskab har han selv udleveret, men her er et andet, som fandtes omhyggeligt skjult i hans ærme."

Han overrakte derpå kongen begge brevskaber og fortalte oprigtigt sit natlige eventyr, så vel som den mistanke, han

havde om, at ærkedegn Arnfred stod i forbindelse med den schwerinske stimand og hans herskab.

Valdemar gennemlæste hastigt begge breve.

"En høflig lykønskning fra grev Henrik til mit bryllup," sagde han, "og et navnløst brev til en ubenævnt fra en nederdrægtig gæk, som synes at have stor lyst til at røbe mine hemmeligheder, når han vidste dem. Ingen af delene synes mig af stor vigtighed. Har den schwerinske jæger været beruset, som du siger, og vil han nu ingenting tilstå, må han for min skyld søge, hvad galge han vil! Hans angreb på dit liv eller din frihed er jo kun sket i rus og må være en sag imellem dig og din fange. Klerken, du talte om, skal jeg vide at vogte mig for, men her er intet gyldigt bevis imod ham. Har han fornærmet dig og haft dig til gæk, nu, så afgør du det med ham, som du vil og tør! men med de gejstlige herrer vil jeg helst være udenfor legen. Som det lader til, min unge hr. ridder!" tilføjede han med et smil, "har du nok selv været så lystigt og eventyrligt stemt i går aftes af vinen og dansen med de smukke brudepiger, at du formodentlig ikke ret har vidst selv, hvad du foretog dig. Vær en anden gang forsigtigere førend du løber til et hvert stævnemøde, og jag ikke for hidsigt efter ridderlige eventyr!"

Med denne formaning lod kongen sin unge søstersøn gå, og Otto harmede sig i sit hjerte så vel over denne irettesættelse, som over den ligegyldighed, hvormed kongen betragtede en sag, der, i forbindelse med, hvad Otto vidste om de schwerinske grevers hemmelige sindelag, syntes ham den strengeste undersøgelse værd.

Ligesom Otto nu med krænket stolthed forlod kongens lønkammer, mødte han i borggården den krumryggede

ærkedegn Arnfred, som syntes forbavset ved at se ham og søgte at liste sig forbi ham gennem baggården, hvor kongens jagtsvende og falkedrenge forlystede sig med at afrette hunde og falke. Otto lod ham ikke undvige, men skyndte sig ind i baggården og trådte ham hastigt i vejen.

"Tøv lidt, ærværdige herre!" sagde han, blussende af vrede, "jeg skylder Eder tak for den vakre indbydelse til stævnemødet."

"Min nådigste hr. ridder og greve!" svarede klerken, krybende og skælvende, "jeg vil ikke håbe, at noget ubehageligt – jeg ser, I er såret og vred, men jeg forsikrer Eder ved den hellige Augustin, jeg er så uskyldig og uvidende i den hele sag, som et nyfødt barn –"

"Kan vel være, fromme herre!" svarede Otto, "men anstår det så uskyldig og hellig en mand at være overbringer af hemmelige og mistænkelige indbydelser, det være sig til elskovshandler eller snigmord? og kan I nægte, at I står i forbindelse med kongens arrigste fjender og har tilbudt at forråde dem hans hemmeligheder?"

"Kan I bevise, hvad I beskylder mig for?" svarede nu Arnfred trodsigt, mens kongens tjenere forlod falkene og hundene og stimlede til. "Har jeg fornærmet Eder eller kongen," fortsatte klerken højrøstet, "så behag at søge mig for mit rette forum, og lad den kanoniske ret skille os imellem! her mellem hunde og drenge anstår det hverken mig eller Eder at tvistes."

"Jeg giver Eders kanoniske ret døden og djævelen!" råbte den forbitrede yngling, "på anden lov og ret forstår jeg mig ikke, end på mit gode sværd: vil I slås med mig på liv og død, så kom! – hvis ikke, fortjener I at sparkes ud af kongens gård, som en forræder."

"Tag Jer i agt, unge, hidsige herre!" truede Arnfred og tog sig al den værdighed på, han fomåede, "krummer I et hår på en hellig kirkens tjener, vil det komme Jer dyrt at stå. Havde kongen selv tilladt en sådan ugudelig fremfærd, han skulle komme til at angre det svarligt. Jeg klager for ærkebisp og pave! I skal blive ekskommunikeret – sat i band – fordømt timelig og evig –"

"Klag længe nok til ærkebisp og pave!" råbte Otto, "men hold Jer kun til mig! Kongen vil ikke have med slig en elendig karl at gøre, men jeg erklæret Jer, i mit eget navn og på mit eget ansvar, for en nidding og forræder for alle disse brave folks øjne, og enhver kongens tro tjener, som her står, giver jeg, på mit eget ansvar både for kejser og pave, lov til at jage Jer ud af kongens gård med hundepisken."

Den kække Otto stod højt anskrevet hos alle drenge og tjenere på slottet, og næppe havde han sagt dette ubesindige ord, førend alle råbte: "Ud med forræderen! Ud med forræderen!" og hundepiskene surrede allerede om klerkens arme og ben. Under de skrækkeligste forbandelser og trusler måtte den beskæmmede ærkedegn tage flugten, mens jagthundene under den almindelige larm tog den flygtende for et stykke vildt og søndersled hans klæder.

"Stands hundene og lad ham løbe!" råbte Otto, "han er ikke værd at slide en ærlig hundepisk i stykker på."

Og uden anden betydelig skade, end skrækken og skammen, slap Arnfred ud af slotsgården og ilede uden tøvet med de sønderrevne klæder til kapitelhuset, ledsaget og beklaget af den forbavsede almue.

Denne tildragelse havde gjort stor opsigt på slottet og i staden. Ærkebisp Andreas havde straks efter været hos kongen med grev Albert; kongen havde været hellig forbitret, hed det, men nogle sagde dog, at han havde søgt at undskylde sin ubesindige søstersøn ved at fremlægge et forræderbrev, som ærkebispen havde erkendt for Arnfreds håndskrift. Rygterne og meningerne om denne sag var højst forskellige. I almindelighed tog medlidenheden dog den mishandlede klerks parti. At fornærmeren var en fornem herre og kongens søstersøn, forværrede sagen. Ærkedegnens brøde var ikke bevist, hed det, og ærkebispen selv havde erklæret sig nødt til, for gejstlighedens sikkerhed og værdighed, at indmelde sagen for den pavelige stol.

Imidlertid gik grev Otto urolig frem og tilbage i slotshaven.

Hidsigheden havde sat sig, og, efter hvad der var hændt, indså han vel, at han hvert øjeblik kunne vente en arrestbefaling. Et så forhånende angreb på en anselig klerk vidste han vel udsatte ham så vel for almuens som for de talrige klosterbrødres forfølgelser, og han overlagde nu med sig selv, om det ikke var klogest under slige omstændigheder at forlade hoffet og Ribe i al hast.

Som han gik i disse foruroligende betragtninger, så han en let, kvindelig skikkelse fare imod ham, med de gule lokker flagrende om halsen, og ganske bleg af angst. Det var den smukke Kirstine af Rise.

"Gud i Himlen, ridder Otto!" udbrød hun grædende, "hvad har I gjort? Man leder efter Eder over hele slottet for at fængsle Eder. Kongen, ærkebispen, alle mennesker er forbitrede på Eder. Selv den fromme dronning siger, det var en ond og

ugudelig gerning. Jeg er den eneste, som dog umuligt kan tro, I er ond og ugudelig. Men kom, kom! lad mig skjule Jer i mælkestuen, inden de få fat på Jer og putte Jer i tårnet!"

"Vær rolig, du gode, velsignede pige!" svarede Otto glad og glemte al fare, ved at se hendes elskværdige deltagelse. "Vær rolig, og tvivl kun ikke på min uskyldighed! jeg har kun straffet en hykler og forræder; han har villet lokke mig i snigmorderhænder; han har villet forråde min herre og konge; han har ærligt fortjent sin beskæmmelse, og anden skade fik han jo ikke."

"Gud ske lov, I er uskyldig!" råbte jomfru Kirstine glad og tørrede tårerne af de blå øjne med halsdugen. "Det vidste jeg nok! I kunne ikke være ond og ugudelig, men for Guds og den hellige jomfrus skyld! kom, lad mig skjule Jer! Kongen er så vred, så vred, siger man."

"Gud velsigne dig, gode, kære Kirstine! men der kommer nogen; jeg vil ikke undvige. Skjul dig i busken der! man vil tale ilde derom, hvis man ser dig her således."

Blodrød af undseelse, kastede jomfru Kirstine et blik på sin forstyrrede påklædning og krøb hastigt ind i busken. Otto så nu, det var grev Albert, som nærmede sig. Han gik ham frimodig i møde.

"En dum historie, min unge, hidsige hr. fætter!" sagde den alvorlige feltherre, "jeg søgte dig på kongens befaling. Han synes dog mere vred, end han er, men han kan ikke redde dig, er du ikke inden en time ude af slottet og byen. Man søger dig nu på slottet for at fængsle dig, men din hest står sadlet ved haveporten. Kast en hættekappe om dig og vær ude af landet så

snart muligt! Ved Elben støder du med dit banner til hæren og følger os til Lifland!"

"Bring kongen min tak! jeg adlyder straks!" svarede Otto, "jeg håber, at I, min strenge fætter lige så lidt som kongen, holder mig for et slet og hævngerrigt menneske, for denne ubesindigheds skyld. Man måtte jo være stok og sten for ikke at opbringes mod en sådan nederdrægtig forræder."

"Ikke mod Satan selv skal en ridder fægte med hundepisken!" svarede grev Albert mørkt. "Brug nu sværdet des bedre mod kirkens fjender! og alt kan måske blive godt endnu. Se kun til, du kommer herfra!"

Grev Albert tav og så forbavset til busken, hvorfra et lille, lyshåret pigehoved lyttende stak frem.

"Buskene, ser jeg, har øren her!" tilføjede han og trak Otto hastigt bort med sig. Otto så endnu en gang med et venligt, taknemmeligt åsyn tilbage til busken og forsvandt med den mørke, ridderlige herre blandt abildtræerne.

"Han er reddet! – Alt kan blive godt endnu!" sagde jomfru Kirstine og hoppede ud af busken, da de var borte, "men ak, nu må han flygte, den smukke, kække ridder; måske kommer han aldrig mere igen. Ak, se! der har han jo tabt sin kostelige seglring. Hvor skal jeg nu kunne bringe ham den? Jeg får gemme den for ham til han kommer igen."

Derpå tog hun seglringen op og bandt den med en silketråd fast til sølvbratsen i sit livstykke ved siden af et ravkors og den hellige relikvie, som hun altid gemte ved sin barm. Og nu løb hun, let som en fugl, ad en sti tilbage til slottet.

Dagen efter var der stille og øde på Ribehus. Kongen var draget i leding med hæren, mens ærkebispen med sine tre

ridderlige brødre anførte flåden. Ærkebispens fjerde broder, den kække, ivrige bisp Peder, fulgte med kongen sammen med grev Albert og grev Engelbret af Gleichen. Brødrene Ivar og Ebbe Glug, Esbern Snares sønner og deres tvende svogre, Johan Ganz, Ove Dyre og mange flere navnkundige lensmænd og riddere havde ladet sig korse af bispen og fulgte kongen med talrige krigerklynger under deres bannere. I kongens følge var desuden den gamle, tro Andreas kammermester, så vel som Thorgeir Danaskjald og den islandske skjald, sammen med broder Gunner og Henrik Harpestræng. Carl af Rise red nu rask og glad, med sværdet og sit glatte væbnerskjold, ved sin høje våbenmesters side. Snart indhentede junker Strange med en betydelig forstærkning hæren, og ved Elben stødte grev Otto til med et udsøgt mandskab af friser.

4

Dronning Dagmar sad nu alene tilbage på slottet blandt sine møer og fruer. De første timer efter afskeden lukkede hun sig inde i kapellet og gav sit hjerte luft ved gråd og fromme bønner. Mild og rolig trådte hun atter ud af kapellet og lod straks sin hofmester hr. Ib Urne kalde. Med ham rådslog hun om, hvorledes hun viseligst kunne benytte den store magt og evne, herren nu havde skænket hende, til at udbrede lykke og velsignelse omkring sig.

Hr. Ib Urne var en lige så besindig, som goddædig herre, og en bedre rådgiver kunne kong Primislaus næppe have givet sin datter med. Synet af den redelige, gamle ridder, med de hvide, fromt adskilte hår og det præstelige udseende i den sorte, tyske ordensdragt, erindrede altid Dagmar om hendes kongelige fader, som hr. Ib Urne endogså vel påfaldende syntes at have taget til mønster så vel i klædedragt som i adfærd. Han rådede dronningen frem for alting til ikke at udstrække den myndighed, kongen havde overladt hende, videre, end til sådanne milde og kristelige foretagender, hvorved hun kunne erhverve sig folkets kærlighed og tillid, uden hos rigets råd at pådrage sig mistanke om verdslig herskesyge eller lyst til at indlade sig i de regeringsforretninger, hun endnu ikke kunne kende.

"Krist og vor frue bevare mig fra en sådan dårlig selvklogskab!" svarede Dagmar, "ikke faderens, men kun moderens omsorg for de mange tusinde børn påligger mig. Men skal jeg ikke blot af navnet være en moder for det kære

danske folk," fortsatte hun efter nogen betænkning, "så må jeg jo selv se og kende landet og folket, og det kan jeg ikke ved at sidde stille her på Ribehus. Jeg ønsker at gøre en rejse gennem landet, og kunne det sømme sig for mig at rejse ukendt, ville jeg måske således få lejlighed til at se land og folk i en sandere skikkelse, end når jeg, som dronning, drog omkring og modtog mine undersåtters hylding. Kunne jeg, som en simpel ridderfrue, med et lidet følge, uden pragt og opsigt drage landet igennem, ville det være mig en stor glæde og adspredelse i min enlighed og ikke friste mig til forfængeligt selvbehag."

Imod dette dronningens ønske havde hr. Ib Urne kun nogle få betænkeligheder i henseende til måden, og han rådede hende til at underrette rigets råd derom og i alting rette sig efter folkets skik og sæder.

Få dage efter red dronningen, som til et jagttog, på en adstadig, hvid pasgænger ud af slotsgården, ledsaget af prinsesse Regitze, grevinde Ida og jomfru Kirstine af Rise, så vel som af drosten, hofmesteren og de to bøhmiske kannikker, Renert og Albrecht, foruden adskillige tjenere og terner. Det fyrstelige rejsetog var med al sin simpelhed dog prægtigere, end man har til lands var vant til at se, og hvor den skønne ridderfrue med de fornemme herre og fruer drog frem, blev hun hilst af det glade folk, som deres elskværdige dronning. Hun besøgte således de vigtigste stæder i landet og de fleste kongelige slotte så vel i Jylland som på øerne. Da hun ikke selv kendte landet, havde hun overladt rejsens anordning til drosten; dog gjorde hun undertiden en forandring deri efter hofmesterens eller den ærværdige Renerts forslag.

Da de var kommet til den nordlige Sjælland, var det denne gejstlige herre meget om at gøre, at få dronningen til Søborg Slot, hvis skønne beliggenhed i den stille indsø han i særdeleshed priste, hvorimod drosten Astrad Fracke og prinsesse Regitze bestandig søgte at forhindre det, men uden at anføre nogen antagelig grund derimod.

En dag betragtede dronningen den skønne egn ved Gurre Sø og pegede på et sted ved søen, hvor hun ønskede en gang at kunne bygge et slot, for stedet erindrede hende om hendes barndoms lykkeligste dage i en lignende fredelig egn, hvor hendes fader havde et lystslot. Ved denne lejlighed talte Renert atter om Søborg, som han syntes lå endnu skønnere, end det slot, dronningen drømte sig ved Gurre Sø.

"Vi er nu ikke langt derfra!" sagde han.

Og dronningen fik stor lyst til at se det, men mødte atter indvendinger.

"Hvad besynderligt er der da ved det slot," sagde hun, "siden meningerne er så delte om at besøge det. Jeg ved dog, det er ikke et af de farlige, fortryllede slotte, hvorom de provencalske troubadourer fortæller så meget vidunderligt."

"Det har som oftest været brugt til statsfængsel, min ædle dronning!" svarede prinsesse Regitze, "der var det, gamle hertug Adolph af Holsten for kort siden endnu sad fanget, og for at undgå slige ubehagelige erindringer –"

"Nu er han jo fri og forligt med kongen," sagde Dagmar, "han lever jo tilfreds og nøjsom på Schawenborg og bekymrer sig ikke mere om forfængelig glans og herlighed. Vi rider nu til Søborg, hr. drost!"

Her vendte hun sig med mere bestemthed, end man havde tiltroet hende, til Astrad Fracke.

"Fyrstelige personer," tilføjede hun alvorligt, "skulle mindst undfly slige minder om magtens og højhedens fornedrelse og om den mægtiges hånd, som er over os alle."

Man fandt det ikke sømmeligt at gøre flere indvendinger, og snart så dronningen det ældgamle slot, som mellem ruinerne af en gammel stad lå på en lille ø i en indsø, hvor det med sine stærke mure og høje tårne syntes utilgængeligt. Kun på dronningens udtrykkelige befaling vovede fiskerne at føre selskabet over til øen. De gik til fods gennem levningerne af den forfaldne stad, hvor nu kun nogle fattige fiskerhytter stod klinede op til store mure af gamle stenbygninger. De måtte tøve en stund ved den tillukkede slotsport, mens borgfogden betænkte sig på, om han på dronningens befaling turde lukke op eller ikke. Imidlertid læste og forklarede de lærde kannikker den latinske indskrift, som var indhugget i en sten over slotsporten, og som vidnede om slottets ælde, da det deri sagdes at være opført af hedninger i Aristoteles' og Alexander den Stores dage: *Vixit Aristoteles & Alexander dominatur, Dum per gentiles castrum Sjøborg fabricatur.*

Endelig åbnedes porten, og rejseselskabet trådte ind i slotsgården.

"Her er mørkt og skummelt!" sagde Dagmar og betragtede det høje, stærke fangetårn og de tykke borgmure, som ængstende indesluttede det stille, øde gårdsrum, hvor græsset groede højt over brostenene og intet spor af liv og virksomhed var at se. "Var jeg ikke kommet så vidt, kunne jeg fast fristes til

at vende om!" fortsatte dronningen, "her ser ud som jeg tænker mig det i en borg, hvor den sorte død har haft hjemme."

"Eders nåde ønsker måske ikke at se mere?" sagde en lille, stærk mand med et vrantent og skummelt ansigt, som, med en lodden hue i den ene hånd og et stort bundt nøgler i den anden, nogle gange havde bukket ydmygt for dronningen, uden at hun havde bemærket ham. Det var slotsfogden, hvis hilsen nu dronningen besvarede, idet hun erkyndigede sig om hans navn og bestilling.

"Bor her nu slet ingen på slottet?" spurgte hun adspredt.

"Ingen uden jeg, Eders nåde! med min gamle hustru og slutteren," svarede han med usikker stemme, "og det forstår sig," fortsatte han hastig, da dronningen så sig om, "den ærværdige bisp her i tårnet. Det er ham, der ser herud gennem jernstængerne. Han vil måske gøre Eders nåde sin underdanige opvartning og snakke Eder allehånde for om sin slette behandling, men jeg beder Eder ydmygst, at I ikke vil høre på hans snak eller indlade Eder med ham. Det er en farlig, gudsforgåen krop, som der ikke er et ord sandhed i."

"Ak, er det her han sidder, den ulykkelige bisp!" sukkede Dagmar og så med inderlig medlidenhed op til fængselsgitteret, men forfærdelse blandede sig med hendes medynk, da hun nu så det vilde, blege ansigt, som med et uredt, rødligt skæg fordrejede sig krampagtigt bag gitteret, idet to mørke, funklende øjne stirrede hende i møde mellem jernstængerne.

"Dronning Judiths ædle datter! Danmarks fromme dronning!" lød en hul mandsstemme fra tårnet, "jeg besværger Eder ved den forbarmende Gud og vor hellige frue, at I ikke

forlader denne jammerens bolig, inden I har hørt, hvad den ulykkelige, mishandlede bisp Valdemar har at sige Eder!"

"Tal frit, ulykkelige!" svarede dronningen, "I kan intet have at sige mig, som jo alle må høre."

"Har rygtet om Eders fromhed ikke også bedraget mig," råbte fangen med bitter stolthed, "så vil I vist ikke fordre, at en biskop af kongeligt blod skal give sin elendighed til pris for Eders terner og tjenere. Jeg, som har hørt kongers og kejseres skriftemål, skal vist ikke forgæves betle hos Eder om et øjebliks samtale uden spottende vidner."

"Der er visselig ingen i mit selskab, som spotter den ulykkelige!" svarede dronningen, "men jeg vil opfylde Eders ønske. Før mig ind på slottet og bring den fangne herre for mig!" bød hun slotsfogden.

Han trak på skuldrene og rystede betænkelig på hovedet, idet han med en fortrædelig mine langsomt åbnede døren for dronningen og hendes følge. De trådte ind gennem forsalen i en stor, hvælvet riddersal, fuld af støv og spindelvæve, og hvor ugler og flagermus fløj forskrækkede ud gennem de sønderbrudte vinduer.

"Eders nåde må undskylde, at der ikke er fejet og pudset!" mumlede den trevne slotsfoged, "her plejer vi ikke at vente andre fremmede, end dem, der må være fortrolige med støv og natfugle. Her kan Eders følge opholde sig, og i værelset her jævne ved skal jeg bringe Eder fangen gennem løngangen. Men jeg må udbede mig et par af Eders stærkeste svende til hjælp. Når jeg løser ham fra blokken, er han ellers i stand til at slå mig for panden og undløbe. Den ærværdige hr. bisp er stærk som en bjørn og ikke at spøge med. Jeg beder Eders nåde endnu en

gang," tilføjede han, "at I ikke agter på, hvad han siger! Han er den lebendige Antikrist, og jeg tror fast, han har forsvoret sig til den Onde."

På dronningens vink fulgte nu et par svende med slotsfogden, hvorpå Dagmar bad sit følge blive og gik alene ind i det anviste sideværelse. Det var et lille, dunkelt kammer, med et eneste vindue, som sad højt oppe i den tykke mur og var forsynet med jernstænger. På væggene hang der store jernlænker, bøjler og allehånde gamle rustne kobberredskaber, hvis bestemmelse syntes at have været at tvinge fanger til bekendelse. Deres ælde og skikkelse vidnede om hedenskabets barbariske tider. Et plumpt stenbord med skrivertøj og en lille malmklokke var sammen med to gamle stole forresten det eneste boskab i det skumle, uhyggelige marterkammer.

Dronningen satte sig i den store armstol ved bordet og ventede en stund med hånden under kinden på den mærkelige fange, hvis vilde, stolte åsyn hun fast gruede for at se igen. Snart hørte hun raslen af lænker. En løndør i væggen, som hun ikke før havde set, blev åbnet, og nu så hun det samme frygtelige ansigt, hun nylig havde set bag gitteret. Med hænder og fødder sammenlænkede, trådte den høje, stolte bisp med kongelig anstand frem for hende og hilste tavs, mens han, med et bydende og foragteligt sideblik til slotsfogden og de to svende, der ledsagede ham, syntes at vente på, at dronningen skulle give dem befaling til at forlade værelset.

Dronningen havde rejst sig og besvaret hans hilsen, men synet af den stolte fange havde rystet hende; hun syntes at have møje med at fatte sig og tøvede med at give den befaling, han

ønskede. Bispen vendte sig da selv med bydende mine til slotsfogden:

"I og Eders håndlangere er overflødige her," sagde han. "Tror I, Danmarks dronning ikke har mod til at være ene med en lænket mand?"

Slotsfogden og svendene så uvisse og spørgende på dronningen.

"Gå kun udenfor døren!" sagde hun med usikker stemme, "jeg skal ringe, når jeg vil Eder noget."

Slotsfogden og svendene gik, og dronningen gav bisp Valdemar et vink til at sætte sig, mens hun selv sank tilbage i armstolen og følte sig angrebet af det stærke indtryk, den besynderlige fange gjorde på hende.

Han blev stående og betragtede hende med et gennemtrængende blik.

"Kan dette åsyn også skuffe," sagde han bitter "så er det sidste glimt af gudsbilledet på Jorden en bedragerisk maske. Kender I mit liv og den formentlige brøde, hvorfor jeg bærer disse lænker? Ædle dronning!" fortsatte han roligere, og det var ligesom en blanding af mildhed og vemod dæmpede vildheden og bitterheden i hans stolte, kolde åsyn.

Dagmar havde foldet sine hænder, og det var ligesom en lønlig bøn kunne givet hende den rolighed og styrke tilbage, som hun før savnede.

"Jeg kender Eders fødsel og nøje slægtskab med det danske kongehus," tog hun med stille værdighed ordet, "jeg ved, hvorledes den verdslige krones glans har ledet Eders dristige sjæl på afveje, men jeg håber, at I nu i Eders genvordighed har vendt Eders sind til fredens og frelsens herre. Efter min

fromme moders formaning var også min første bøn til min herre og konge et endnu vel forgæves ønske om Eders frigivelse."

"Forgæves?" gentog bispen med smertelig heftighed, "uforsonligt er hans had da, og hans hævn uudslukkelig, den stolte, lykkelige sejrherre, som jeg bar på disse arme og sang kæmpeviser for, før jeg drømte om, at han skulle sidde på Danmarks trone, når jeg sad i bolt og lænker på hans bud!"

"For uretfærdighed kan I ikke anklage Valdemar Sejer!" tog Dagmar ordet igen, "og hvad I så har at sige mig, beder jeg Eder erindre, at jeg er Valdemars dronning og intet ord bør høre, som fornærmer min ægteherre og konge. Hans mægtige hånd er faldet tungt på Eders hoved, og det smerter mig dybt at se en mand som Eder i lænker, men –"

"Men jeg bærer dem med rette, mener I. – Hør mig, ædle dronning! hør hvorledes det gik til med mit fangenskab og døm så, om jeg bærer disse lænker med rette, og om den harm, som fortærer mig, er syndig og uretfærdig! Vel sandt, jeg greb sværdet i åben kamp mod kong Knud, da han med væbnet hånd sigtede mig for svig. I forbund med den gamle hertug Adolph gjorde jeg fordring på den krone, min fastersøn ikke havde mere ret til, end jeg. Han sendte Eders kække gemal, den unge hertug Valdemar, imod os. Krigslykken var os ugunstig. Vi blev overvundet. Men den overvundne har også rettigheder. Vi søgte fred og forlig, og på tro og love, under løfte om sikkert lejde, betroede vi vort liv og vor frihed i sejrherrens hånd. Og se! således holdt man de dyre løfter: som dømte misdædere kastedes vi, uden lov og dom, i dette fængsel. Dyrt måtte den gamle hertug Adolph købe liv og frihed med fortabelsen af sine

helligste rettigheder; og jeg, som intet hertugdom havde at købe min frihed for, jeg sidder her endnu blandt ugler og tudser. Må da ikke denne himmelskrigende uretfærdighed neddrage Himlens forbandelse og straffedom over trone og folk? Og kan det rige bestå for den retfærdiges dom, hvor tro og love således er trådt under fødder?"

"En sådan uretfærdighed kan jeg umuligt tiltro min ædle, højmodige konge!" svarede Dagmar, "I fordølger mig visselig sandheden, herre! Jeg har hørt tale om en svar, en gruelig brøde –" Hun holdt inde og betragtede med gru hans vilde, urolige åsyn.

"I blues ved at nævne den skændige opdigtelse af underfundighed og svig –" tog han nu ordet, "og det gør Eders fromme hjerte ære. Kong Knuds bratte død skulle være mit værk – ikke sandt?" – her lo han krampagtigt, – "eller jeg skulle i det mindste være medvider i et mord, som måske aldrig er sket, og som aldrig er bevist for verdens øjne. Som en hemmelig kongemorder og farlig efterstræber af mine fastersønners krone og liv er jeg behandlet. Således skal det synes et retfærdigt selvforsvar at indespærre mig her til min dødsdag. Men jeg bar dog disse lænker, da kong Knud endnu var karsk; jeg var fordømt, mod tro og love, som en forræder og kongemorder, førend den retfærdige hånd fra oven knuste min mensvorne dommer og drog ham for den evige hævners domstol."

"Hvad kong Knud kan have forsyndet sig imod Eder, ærværdige herre!" svarede Dagmar, "det må han forsvare for hin store dommer, og det kan dog aldrig regnes min retsindige gemal til brøde –"

"Ville han ikke dele broderens brøde, hvi gjorde han da ikke godt, hvad hin gjorde ondt, og løste sin ulykkelige frænde af lænken, da magten og kronen var hans? – men derom vil jeg tie; jeg vil ikke glemme, det er med hans rene, fromme dronning jeg taler. I ved nu, ædle dronning, med hvad ret jeg sidder her; har jeg myrdet kong Knud, som han vel kunne have forskyldt af mig – hvi beviste man det da ikke for al verden? hvi lod man da ikke bøddelsværdet falde knusende på mit hoved og ravnene fortære mig på stejlen? Skånsel var det visselig ikke. Men kan ingen opstå imod mig og vidne, jeg er skyldig, så fordrer jeg frihed og erstatning for, hvad jeg her har lidt, ikke som nåde, nej, som streng retfærdighed, som et helligt krav på menneskelighed."

"Var I fri i dette øjeblik," svarede Dagmar "og havde I udført, hvad der en gang var Eders agt og vilje – sad I nu, mægtig og hædret, på Danmarks trone, tilstå mig det, ulykkelige! da bar min kongelige gemal måske de lænker, jeg med bedrøvelse ser tynge Eders fribårne hænder."

"Ha, var det så," svarede bispen, og tanken om slig lykkesomskiftelse gav hans mørke øjne en frygtelig ild, "sad jeg nu på Danmarks trone, hvortil jeg havde større ret og adkomst end nogen, sukkede Eders lykkelige gemal nu i disse lænker." Han standsede pludselig og skiftede farve, derpå fortsatte han med nedstemt tone, "Ædle dronning! ville I da ikke kalde mig ubarmhjertig og grusom, hvis jeg ikke på Eders fromme bøn ville løse hans lænker, og på hans ed og æresord give ham tilbage til verden og menneskenes samfund?"

"Jeg håber endnu at se Eder fri en gang," sagde dronningen og betragtede ham med et forskende blik, "men kunne kongen

da stole på, at I ville holde den ed og opfylde det løfte, som måtte være den nødvendige betingelse for Eders frihed? kunne han da stole på, at I aldrig mere ville lade Eder forlede af dårlig herskesyge eller ukristelig hævn til at efterstræbe ham og hans krone? Jeg ser på Eders åsyn, ærværdige herre, at I endnu ikke har forligt Eder med Gud og hans tilskikkelse, og at Eders hjerte endnu ikke er frit for had og bitterhed og fredløs higen efter højhed og magt."

"Dronning! Dronning!" svarede bispen og hævede sit hoved, "I er selv født af højkongelig æt og kan ikke foragte den krone, I bærer. Fordøm ikke hin stolte higen i mit bryst, som bød mig i bispekåben gribe dristigt efter mine fædres krone! Bind ørnen til dueslaget eller til det hellige alter, og se, om den ikke vil løsrive sig og søge vejen over skyen mod det herlige sollys! Sjælshøjhed og medfødt storhed foragter de smålige skranker, som lykken og et lunefuldt folk vil oprejse for ånden og modet. Og visselig, havde dette hoved ikke været viet til en krone af kongernes usynlige konge, skulle jeg ikke have kraft til at holde det oprejst under disse lænkers fornedrende vægt."

Som han således talte, funklede hans øjne af en sværmerisk, halv vanvittig ild, men idet han vemodig betragtede sine lænker, tilføjede han med bitter selvfornægtelse: "Dog derfor kan I nu være rolig, kong Valdemars dronning! giver kongen mig fri på mit løfte om fred og forsonlighed, så går jeg tilbage til kirken, til hvis ophøjede tjener jeg for Verdens øjne er salvet og viet. I dens hellige skød vil jeg da stræbe at glemme, hvad jeg under gunstigere stjerner kunne have øvet for en utaknemmelig Verden. Glansen og højheden har jeg set fare mig forbi, som en skuffende drøm. Jeg vågnede i fængsel og

lænker – og, ved Gud og vor hellige frue! er mit fængsel sprængt og mine lænker afrystede, skal jeg ikke anden gang fristes til at ville beherske en Verden, jeg har lært at foragte!"

"Gud give, at I med et frommere sind kunne afsige Verden, end I nu synes stemt til, ærværdige herre!" svarede Dagmar og betragtede med ængstelighed og dyb medynk hans urolige, men lidende åsyn. "Den behandling, I her har været underkastet, kan jeg vel vide har været lidet skikket til at formilde Eders heftige sind og forsone Eder med verden og menneskene. Men jeg giver Eder mit ord på, at Eders tilstand fra i dag af skal forbedres, og hvad jeg formår til at fremskynde Eders fuldkomne frigivelse og udsonelse med kongen, skal jeg visselig ikke undlade. Han, som råder for, hvad der skal komme, vil lede alt til det bedste og give Eder styrke til at bære ulykken, som lykken, når den vender tilbage. Men giv mig Eders hånd derpå, ærværdige herre! og lov mig det for den Alvidendes åsyn, at I vil komme mig i hu og mindes, jeg er Valdemars dronning, når I, som jeg håber, snart for min bøns skyld udvandrer fri fra disse mure! Giv mig Eders hånd derpå! og jeg vil tro, hvad Eders mørke åsyn endnu synes mig at nægte, at I for hans store kærligheds skyld, som bar korset for os alle, vil stræbe at tåle og tilgive og lade enhver tanke på hævn imod ham, jeg elsker, være fjern fra Eders sjæl, så sandt I selv en gang håber tilgivelse hos den evige forbarmer!"

"Visselig, visselig!" udbrød bispen, heftigt bevæget. Hans urolige blik syntes for første gang at hvile med fred på den fromme dronnings åsyn og skikkelse, mens han greb hendes hånd og førte den ærbødigt til sine læber. "Jeg lover Eder med hånd og mund for den Alvidendes åsyn," fortsatte han

højtideligt, "at jeg aldrig i mit liv skal glemme denne time, og vorder jeg fri for Eders bøns skyld skal jeg aldrig glemme, hvad jeg skylder kong Valdemars ædle dronning. Ja, blev jeg mægtig og stor, som jeg nu er ringe og foragtet," tilføjede han stolt og hævede sit hoved, "satte Herren mig selv på St. Peders høje stol og gav mig magt til at løse og binde evindelig – jeg ville ikke binde ham, som bandt mig, når slig en engel stod ved hans side; jeg ville ikke med kirkens lyn og forbandelse knuse ham, som med sit verdslige spir nedtrykte mig i støvet, så længe en sådan fredens og forsonlighedens engel stod imellem os. – Og nu fred være med Eder, ædle dronning! står jeg end mishandlet og fornedret for Eders øjne, og er mine hænder end bundet, som apostlens i hedningers fængsel – som en indviet kirkens tjener og fri forkynder af det levende Guds ord, står jeg her dog endnu og meddeler Eder, i kraft af indvielsens helligdom og på mit hellige embedes vegne, den saliggørende kirkes velsignelse!"

Med disse ord løftede han den lænkede hånd med høj biskoppelig værdighed. Dronningen så ikke den lænkede fange; hun så kun den høje, mægtige uddeler af det helligste; hun bøjede uvilkårligt sit knæ og modtog med foldede hænder hans velsignelse.

Derpå gik bispen, tavs og stolt, tilbage mod løndøren, hvorfra han var kommet. Dronningen rejste sig og ringede, hvorpå slotsfogden med slutteren og svendene trådte ind og fulgte fangen gennem løngangen til tårnet.

Stille og tankefuld, sad Dagmar endnu i marterkamret og tænkte over, hvad hun kunne og turde gøre for den ulykkelige bisp, da slotsfogden kom ene tilbage gennem løndøren og

ventede tavs i en ydmyg stilling på, hvad dronningen, efter den lange samtale med fangen, havde at sige ham.

"Har kongen udtrykkelig befalet, at biskop Valdemar skal bære jern og være smedet til blokken, som en dødsfange?" spurgte hun rolig og betragtede ham med et blik, som han søgte at undvige.

"Om ikke just udtrykkelig," stammede slotsfogden forvirret, "så har jeg dog min konges strenge befaling til at indestå med mit eget liv for fangens tilstedeværelse, og dertil har jeg intet sikrere middel, end lænken og blokken."

"Kan slottets udgange da ikke bevogtes?" spurgte dronningen videre, "er dets mure ikke faste nok til at modstå en enkelt mands kræfter? Hvorfor ser jeg ingen vagt og besætning her?"

"Efter de forholdsregler, jeg hidtil har fulgt," svarede slotsfogden, endnu mere forlegen, "har jeg troet at kunne spare min strenge konge slig unødvendig udgift, men når Eders nåde befaler det, skal jeg øjeblikkelig lade vagter besætte alle udgange og give fangen al den frihed, min egen sikkerhed kan tillade."

"I har altså egenmægtig udvidet Eders myndighed," sagde nu dronningen fortørnet, "I har uden nødvendighed ladet den ulykkelige vansmægte i lænker. Derfor skal I stå kongen til rede og regnskab, når han kommer hjem. Det er hans og min vilje, at Slesvigs biskop behandles med til den skånsel og værdighed, som tilkommer hans høje byrd og ærværdige stand, og at I ikke udstrækker Eders myndighed her en hårsbred videre, end I har udtrykkelig fuldmagt til. Jeg lader nu en af mine tro tjenere blive her tilbage, og vogt Eder, hr. slotsfoged, at I ikke handler anderledes, end I kan forsvare! I vil blive draget til strengt

ansvar for enhver uretfærdighed, her i min kongelige gemals navn er blevet udøvet."

Angst og skælvende, kastede slotsfogden sig på knæ og bad dronningen for den hellige jomfrus skyld ikke gøre ham ulykkelig og anklage ham for kongen, hvorhos han forsikrede, at den værdige hr. bisp skulle nu blive behandlet som en konge og få godt øl og kødmad, selv på fastedagene, om hun befalede det.

Uden at give den krybende slotsfoged nogen trøst, gik dronningen tilbage til riddersalen. Der kom prinsesse Regitze hende urolig og misfornøjet i møde og bad hende, som snarest at forlade dette ubehagelige opholdssted. En så lang underholdning med kongens bitreste fjende og så farlig en statsforbryder, gav hun også dronningen at forstå, kunne let mistydes og lægges hende til last af kongens venner.

"Min kongelige gemal har en utro foged på dette slot!" sagde Dagmar roligt, "det glæder mig, at hændelsen førte mig hid. Kongen er streng og retfærdig, men her blive hans befalinger misbrugte af lavhed og egennytte til uretfærdighed og grusomhed. Sørg for, hr. hofmester!" – her vendte hun sig til Ib Urne, – "at en tro kongens tjener bliver her tilbage og påser, at den fyrstelige fange ikke behandles strengere, end kongen udtrykkelig har befalet!"

Hr. Ib Urne satte straks denne dronningens befaling i udøvelse. Snart begav rejseselskabet sig tilbage gennem slotsgården. Dronningen kastede endnu et vemodigt blik op til fængselsgitteret og syntes at skimte fangens blege ansigt i den mørke baggrund. Tavs og alvorlig, forlod hun det skumle

fangeslot, og førend hun på den modsatte søbred atter havde besteget sin ganger, afbrød ingen den almindelige tavshed.

Den stille grevinde Ida og jomfru Kirstine af Rise red nærmest ved dronningens venstre side. De glædede sig af hjertet over hendes milde, goddædige adfærd og talte nu med deltagelse om den ulykkelige fange, hvis fyrstelige udseende selv i frastand gennem jerngitteret havde forbavset dem.

"Men han har dog et frygteligt tigerblik," indvendte prinsesse Regitze, "og min broder kongen har vist ret. Havde bisp Valdemar evne, som vilje, ville han være kejser eller pave, og ve da den, der ikke bøjede sig for ham!"

"Der er noget stort, men frygteligt i hans åsyn," sagde Dagmar, "dog med Herrens hjælp kan vel hans medfødte højhed overvinde det dybe had og den stolte menneskeforagt, som fortærer ham."

"Efter hvad mine brødre har fortalt mig om ham," sagde grevinde Ida, "har jeg længe beklaget, at en mand med så store evner skulle være sunket så dybt. Jeg har dog altid troet, hans ulykke har været større, end hans brøde."

"De kække grever af Schwerin," svarede prinsesse Regitze, "ser i vor urolige bisp Valdemar kun helten og krigeren, og som sådan fortjener han vist nok agtelse, men hans lave byrd på mødrene side er umiskendelig så vel i hans id som i hans åsyn, og man kan ikke fortænke det danske kongehus i, at han her betragtes med helt andre øjne. Skønt han på en måde er min frænde, ville jeg dog ikke være ene med ham for al verden, og jeg må beundre vor unge dronnings mod. Han skal undertiden have slige anfald af raseri og grumhed, at intet menneske er sikker for ham."

"Den ulykkelige!" sukkede Dagmar, "han har brudt freden med sig selv og med Verden, og til freden i Forsoneren kan han endnu ikke finde vejen i ydmyghed."

"Eders nåde fortrød dog ikke, at vi kom til Søborg?" spurgte Renert med et selvtilfreds smil og drev med besværlighed sin ganger nærmere. Men dronningen hørte det ikke. Hendes øjne dvælede med venlig ømhed på grevinde Ida og Kirstine, hvis stille hjertelighed og hengivenhed hun i et hvert ord og enhver mine kunne læse.

Med disse to venlige, hengivne sjæle blev den fromme dronning hver dag mere fortrolig. Prinsesse Regitze derimod var hende for kold og klog, og skønt dronningen agtede hendes bestemthed og rolige besindighed, følte hun sig dog aldrig ret fri og glad i hendes selskab, for det var hende ligesom den ældre, forstandigere Regitze ville være hendes hovmesterinde og, som kongens søster, give sig anseelse af en vigtighed og indflydelse, der ikke kunne være dronningen behagelig. Enhver barnlig spøg af den unge, godmodige dronning syntes i den alvorlige Regitzes øjne ikke at passe med en dronnings anstand og værdighed og med de strenge regler for hoflivet, som prinsessen på det nøjagtigste indprentede sine damer. Således delte sig, straks efter tilbagekomsten til Ribehus, det kvindelige selskab på slottet, og der dannede sig ligesom to forskellige hofstater, som syntes fremmede for hinanden.

Imidlertid gik sommeren dog venlig og behagelig hen for dronning Dagmar under stille, veldædige sysler, mens kongen færdedes lykkelig i Lifland og lagde grunden til den kristne kirke i dette hedenske land.

5

Ved grevehoffet i Schwerin havde kongens bryllup med den bøhmiske prinsesse vakt den største opmærksomhed og deltagelse, især hos slottets kvindelige beboere. Dog var det kun den åbenhjertige grevinde Audacia, som lod sig forlyde dermed; prinsesse Berengaria havde derimod siden kongens pludselige bortrejse ikke nævnt hans navn og havde omhyggelig undgået enhver fortrolig samtale om ham med Audacia. Da efterretningen kom om den prægtige bryllupsfest på Ribehus, sad Berengaria ved grev Henriks side ved bordet. Hun blegnede, og da man blev opmærksom på hendes tilstand, flød blodet strømmevis fra hendes venstre hånd, som hun med bordkniven havde skåret et dybt sår i. Hun lod hånden forbinde og syntes med den største ligegyldighed at høre nyhederne fra Danmark. Fra den dag af syntes prinsessen endog langt mere oprømt og munter, end tilforn. Hun deltog med heftighed i alle forlystelser og var endogså undertiden lystig indtil overgivenhed.

"Det var glade, lykkelige dage, I skænkede os!" sagde Audacia, da prinsesse Berengaria kort tid efter stod rejseklædt i hendes gemak, for at drage tilbage til Portugal. "Hvor misunder jeg Eder det varme sydlandske blod, prinsesse! Min glæde er dog kun mod Eders, som en jævn arneild mod et flammende Vesuv. Hvor vil den mand være stolt og beruset af lykke, som en gang i Eders arme flyver til de lyksalige øer!"

"*Der* findes næppe mænd!" svarede Berengaria og lo. "Den slægt kender ingen anden lykke, end den, man ikke behøver at

flyve til, men kan sende bud efter, som efter vinen i kælderen. Misund mig ellers ikke mit varme blod, kære Audacia!" fortsatte hun hjerteligere, og hendes stemme bævede, "vulkanen kan være artig nok at se på, men dybt i dens indre brænder de evige flammer. Når I hører fra mig igen, ædle veninde! sidder jeg måske med breviaret og dødningehovedet i cellen og har sagt god nat til hele den skønne Verden, som I troede kunne fortrylle mig. – Kongen af Danmark lærte mig en nordisk sang," fortsatte hun efter et tankefuldt ophold, "den sang kan jeg endnu et smukt vers af:

Jeg drømte, jeg var i Himmerig
Udi den favre by.
Jeg havde min kærest i min arm –
Vi fulde [Note 9)] gennem den sky."

Her brast hun i en heftig gråd og sank i den deltagende venindes arme. Nu erfarede først den forbavsede Audacia, at Berengaria under lystighedens maske skjulte et sønderrevet hjerte, martret af den dybeste smerte, den mest krænkede stolthed og den bitreste følelse af foragt for det hele mandlige køn, blandet med en fortærende, uudslukkelig lidenskab for den eneste mand, hun havde følt agtelse og beundring for, men som nu dog syntes hende en slave af en ussel, foragtelig statskunst.

"I gør visselig den unge, elskværdige konge uret!" sagde Audacia, da prinsessen havde overvundet det heftige udbrud af smerte og atter blev bitter imod ham. "Hvad kunne han for, at han ikke havde set Eder et par måneder før? De arme fyrster er dog mere at beklage, end at dadle, når de må bejle i blinde for

folks og rigers skyld, og først mærke, de har et hjerte som andre mennesker, når hånden er bundet ved traktater og gesandter."

"Jeg regnede ikke Valdemar til hoben af fyrster," svarede Berengaria, "og det smerter mig, jeg kunne tage fejl af ham. Men anderledes er det ikke med disse Verdens herrer! når de synes at tilbede os, er det kun en tidsfordriv, en adspredelse, de søger som ved tavlbordet; når deres tjenere melder dem, at taflet er dækket, kaster de brikkerne om og forlader ligegyldig spillet, om det så gjaldt et sønderrevet hjerte eller en sjæls salighed."

"Ligegyldig forlod kongen os visselig ikke," tog Audacia ordet igen, "og, som jeg hører, har han straks forladt sin unge dronning for at drage i en vovelig kamp."

"Ny tidsfordriv, ny adspredelse!" svarede Berengaria bitter, "hvor længe skal en ung, elskværdig prinsesse, som ofrer alt for at benådes med en kongehånd – hvor længe skal sligt troskyldigt offerlam holde kongeørnen tilbage fra fjeldet og valpladsen? – ret så! han søger det større bytte og bekymrer sig ikke om småligheder."

"Jeg tror at kende mændenes hjerter bedre!" sagde Audacia, "men sket er sket. På den stolte, forvildede kongeørn vil vi nu ikke mere harmes! Han har fjender nok i Verden, og han må flyve højt, hvis de ikke skal nå ham."

"Hvad nød har han?" spurgte prinsessen, "han står jo som en kæmpe blandt dværge og har desuden både kejser og pave til ven."

"Men kejser og kejser er nu to, som I ved, og får Philip overhånd, som hele Nordtyskland nu håber, så kan den tid vel

komme, da hverken kejser Otto eller paven kan redde kongen af Danmark."

"Lad Eders dristige gemal kun vogte sig, kære Audacia!" sagde Berengaria og hævede pegefingeren advarende, "sender Valdemar atter en hær til Schwerin, vil der måske næppe mere blive dans i disse sale. Og nu lev vel, kære veninde! I ser, jeg er kold og rolig igen, som det sig bør. Lad den svaghed, jeg har røbet Eder, være en evig hemmelighed imellem os! og hvad I så hører om mig, så tro dog aldrig, jeg er slig en nervesvag, smeltende måneskinsdame, som en mand kan forstyrre hovedet på! Der rinder også kongeblod i mine årer."

Med disse ord afbrød prinsessen den fortrolige samtale. Uden med en mine at røbe sin sjæls tilstand, tog hun afsked med greverne af Schwerin og lovede at besøge grevinde Audacia igen, når grev Henrik en gang gjorde alvor af sin valfart til det hellige land.

Vinteren kom og nødte Valdemar til at ende det liflandske korstog. Hvad der var sket for kristendommens udbredelse så han vel, var ikke tilstrækkeligt, og for at grunde sit verdslige herredømme i landet behøvede han en langt større våbenmagt. Sit faste slot på Øsel havde han selv måttet afbrænde, og da han så sit eget overilede værk opgå i flammer for sine øjne, svor han højt og dyrt, at hvis han ikke levede den dag, da det hele land var kristnet og dansk, ville han ikke nævnes den store Valdemars søn.

Mens kongen drog tilbage med hæren, blev ærkebisp Andreas i Riga, hvor han tilbragte vinteren med at oplyse og forklare Davids salmer for klerkene.

Kongen var kommet tilbage til Ribehus med en sejr over sig selv, som var større, end om han havde erobret et rige. Hans åsyn var roligt og tilfreds, og Dagmars glæde var stor, da hun så ham. Hun fortalte ham straks med barnlig oprigtighed alt, hvad hun i hans fraværelse havde tænkt og drømt og oplevet, hvorledes hun havde lært at kende og elske hans folk, og hvor inderligt hun havde længtes efter ham og bedt for ham.

Han sluttede hende rørt i sine arme, som den reneste, uskyldigste kvinde, hvem det i denne fordærvede verden syntes forbeholdt, kun at se det skønne og gode og bede kærligt for hver syndig og vildfarende sjæl, som en søster.

Sammenkomsten med bisp Valdemar på Søborg og det løfte, hun havde taget af ham, hvis han blev fri, var den vigtigste nyhed, Dagmar havde at meddele kongen ved hans hjemkomst. Hun havde, uden at vide det, truffet det lykkeligste øjeblik til at røre kongens hjerte, ved en tro og sanddru beskrivelse over den tilstand, hvori hun havde set hans ulykkelige frænde, og hendes gentagne bøn om barmhjertighed og nåde for den virkelig forurettede fange var ikke forgæves.

Dagen efter sin hjemkomst gik kongen tankefuld frem og tilbage i sit lønkammer og lod sin skriver opsætte et brev til pave Innocens, hvori han erklærede, at Knud Magnussen Slegfredsøn, bisp Valdemar af Slesvig, som havde stræbt den højsalige kong Knud og ham selv efter kronen og livet og derfor nu i syv år havde siddet fangen på slottene Nordborg og Søborg, ville han nu efter pavens anmodning sætte på fri fod. På den

betingelse, at den urolige og farlige bisp af paven strengelig blev tilholdt at forlade riget og ikke forene sig med dets fjender, men drage til Rom og forholde sig rolig.

Denne skrivelse blev ufortøvet afsendt, og kongen følte sig glad og let om hjertet derved, for han erkendte selv, at hans broder Knud havde handlet ubilligt ved at berøve bispen friheden, og at han selv havde været strengere mod sin farlige frænde, end hans velgrundede mistanke, af mangel på beviser, kunne retfærdiggøre.

Prinsesse Regitze og de ældste af rigets råd rystede på hovedet, da de hørte, kongen ville frigive bisp Valdemar, og de anså denne hans eftergivenhed for en stor statsfejl, som de, med al deres agtelse for den fromme dronning Dagmar, dog højlig dadlede hende for at være skyld i.

En klar vinterdag sad bisp Valdemar ved gitteret i Søborg fangetårn og fodrede en stor, tyk edderkop med levende fluer, som han havde samlet i deres dvale og bragt til live ved ildstedet. Han ømmede sig af og til ved smerten i sine fødder, som ved den lange indesidden var opsvulmede. Han var vel ikke længere smedet til blokken, og han kunne, uden at hindres af lænker, nu bevæge sig nogle få skridt i det snævre, vel tillåsede tårnkammer, men han bevogtedes nøje, og gennem en skjult åbning på muren kunne slutteren se enhver af hans bevægelser og bemærke alt, hvad han foretog sig. Bispens åsyn var endnu langt mere vildt og frygteligt, end da dronningen så ham. Hår

og negle havde han ladet vokse; det røde skæg var smudsigt og filtret, og han lignede mere et vildt dyr, end et menneske.

"Sug, staldbroder, sug!" mumlede han og stirrede på edderkoppen, "sug livet ud af millioner, til du bliver tyk som en okse! Så skal du få den store spyflue med scepter og krone! men æde ham må du ikke! – pine ham skal du, til han ser ud som jeg – til der ikke er mere kød på hans ben, end en eneste ravn kan fortære! Ha! – elendige, barnagtige hævndrømme! syndige, ubispelige tanker!"

Her fo'r han op og straffede sig hårdt med en pønitensesvøbe, og slutteren hørte, hvor han våndede sig under slagene og bad.

"Til slig jammerlig og afmægtig ondskab," mumlede nu fangen igen, "til slige fornedrende tanker har tyranni og mishandling nedværdiget en kongesøn. Ha, er det den Onde, som frister mig i det lille uhyre der? – se, hvor ivrig den arbejder og piner sit bytte! ret så! – syng og spræt kun, fange! du slipper ikke. Således – ha, således ville jeg se ham sprætte, således kvæles og hildes dybere og dybere ind i fordærvelsen! – Ti stille, frister! ti stille! – vig fra mig, Satan!"

Dermed slog han til edderkoppen og knuste den med svøben.

"Hvad gjorde jeg!" sukkede han efter et ophold sagte og nedslået, "det var min sidste, min eneste ven i verden, min tro staldbroder i nøden. I syv år har vi dog forligtes og levet fredeligt sammen – måtte jeg nu myrde dig, arme djævel, fordi jeg ingen anden kunne knuse! – Nu er jeg da ganske ene i dette helvede," sukkede han smerteligt, "og Fristeren ramte jeg dog ikke – nej, han står udenfor og ler."

En dæmpet, ondskabsfuld latter hørtes virkelig i nærheden. Det var slutteren, som morede sig over bispens sære fagter og

troede, han var afsindig.

Som sædvanlig efter slige heftige udbrud af harme, hævnlyst og anger, sank nu den ulykkelige fange hen i en dyb stilhed, og da kunne ingen uden livsfare nærme sig ham. Af denne dvale blev han mod sædvane forstyrret ved hestetrampen og larm i slotsgården. Han rejste sig forbitret og så ud af gitteret. Han så et prægtigt tog af riddere og damer ride ind i det øde gårdsrum, hvor slotsfogden løb urolig frem og tilbage og hilste ydmyg det fremmede herskab.

"Er det nu blevet skik ved hove at rejse til Søborg for at se den nye Nebukadnezar?" mumlede bispen og trak hastigt sit hoved tilbage fra gitteret, "den triumf skal de ikke nyde at se mit elendige åsyn!"

Han bøjede derpå sin ryg med stor besværlighed og rullede en svær, oprevet gulvsten for døren. Det varede ikke ret længe, inden han hørte nøgler og jernstænger rasle, og døren åbnedes på klem.

"Hvem er der?" råbte han med frygtelig stemme, "jeg vil ingen se! – Jeg vil ikke vises til skue, som en fanget bjørn! Den første, der træder over min dørtærskel, sønderriver jeg med mine ravnekløer!"

"Her er en fornem herre fra Ribe. Han bringer Eder et lykkeligt budskab, herre bisp!" sagde slotsfogden i langt høfligere tone, end sædvanlig, "han bringer vigtige brevskaber fra kongen og paven."

"For pavens budskab lukker jeg op, for kongens ikke!" svarede fangen og bortrullede stenen.

"Da ville pavens budskab kun lidet gavne Eder uden kongens!" sagde junker Strange og trådte ind ad døren, men da

han nu så, hvem han talte til, veg han forfærdet et skridt tilbage, "Gud forbarme sig! er I bisp Valdemar?" sagde han, "havde min konge set Eder således, havde I visselig ikke siddet her så længe. Jeg kommer hid for at forkynde Eder frihed!" fortsatte han og overrakte bispen kongens skriftlige befaling til hans frigivelse.

Et glimt af glæde fo'r over fangens skumle åsyn, men da han så kongens navn og segl, blev hans ansigt mørkt igen.

"Giv det til min bøddel der!" sagde han og pegede på slotsfogden, som stod frygtsom i den halvåbnede dør. "Han kan modtage befalinger af Eders konge, jeg ikke. Men lad se, hvad skriver den hellige fader? han er min eneste herre og øvrighed i Verden."

Junker Strange overrakte ham nu pavens brev, hvori den fangne bisp truedes med kirkens band, hvis han ikke øjeblikkelig efter sin frigivelse drog til Rom og afholdt sig fra al forbindelse med kongens fjender.

"Så det var betingelsen!" sagde bispen bitter, "Herodes og Pilatus altså venner! Nu vel! hils da Eders konge, hr. ridder! og sig ham, at jeg ryster støvet af mine fødder på grænsen af hans forbandede land og sætter aldrig min fod mere på dansk grund, så længe han bærer krone og scepter! Hvor længe det skal vare, ved ingen af os, men der er en stor hævner over os alle. – Og nu af sted!"

"Endnu et, ærværdige herre!" sagde junker Strange, "jeg har medbragt Eder et uventet, behageligt rejseselskab, som I dog ikke skulle lade Eder se for i denne sørgelige skikkelse: det er Eders højfyrstelige søster, hertuginde Jutta af Sachsen, som ved

efterretningen om Eders frigivelse selv er rejst hid for at afhente Eder."

"Min søster Jutta!" råbte bispen og syntes et øjeblik at have forvundet al sin harme, "så er der dog et menneske til endnu, som bekymrer sig om mig! – hvor er hun? jeg vil se kende!"

"Dog ikke i denne skikkelse, ærværdige!" indvendte junker Strange og stillede sig i vejen for ham, "I vil forskrække hende – har I da ingen andre klæder? få dog hår og negle menneskelige!"

"Nej, nej, – hofsnog! således – just således skal hun se mig – således, som I har tilredet mig, skal hertug Bernhards gemalinde se mig, at hun kan vidne for Tysklands fyrster, hvorledes man i Danmark behandler en kongelig prælat og en viet, kristelig biskop!"

Med disse ord stødte den voldsomme bisp både junker Strange og slotsfogden til side og styrtede som en rasende ud af døren. Da han kom ud af tårnet og indåndede den frie luft i slotsgården, så han sin søster, som ilede blegnende imod ham fra slotstrappen, og han styrtede afmægtig til jorden.

Da han slog sine øjne op igen, så han sig på en løjbænk i slottets forsal og i sin bekymrede søsters arme.

"Broder, broder! arme, mishandlede broder!" jamrede den blege, aldrende dame, idet hun græd og vred sine magre hænder, så de gyldne ringe faldt på gulvet, "skal jeg således se dig igen!"

"Jutta! er det dig!" sagde bispen og rejste sig vaklende, "ja rigtigt! men du kender mig vel næppe? Ja, se kun ret på mig og lad dette elendighedens billede ikke udslettes af din sjæl, før det er betalt, hvad der i syv lange år er skrevet på regning med gift og galde!"

"Ak, styrk dig, kære broder!" sagde den bekymrede hertuginde og rakte ham med bævende hånd et bæger vin, som junker Strange havde ladet bringe, "styrk dig, arme broder, at vi kan komme bort herfra og aldrig se denne jammerens bolig mere!"

Derpå tog hun en liden guldkam frem af sin sidebrask og redte hans hår og skæg.

> Og for hver lok, hun hannem redte,
> Da fældte hun modige tåre.

– hedder det endnu derom i den gamle folkesang.

"For mig skal du ikke græde, kære søster!" trøstede han hende halvt sagte, "lever jeg et år og er karsk, fuldt vel skal jeg hævne min harme!"

"Ak, ti dermed!" hviskede hertuginden ængstelig, "kommer du atter på Søborg tårn, ser jeg dig aldrig mere."

Junker Strange var lydhør, og intet ord var undgået hans opmærksomhed, men han var selv inderlig bevæget ved at se den stolte bisp i så ydmygende en forfatning, og de trusselsord, der ved hans frigivelse nu faldt ham af munden, anså den godmodige ridder kun for ufrivillige ytringer af den ulykkeliges spændte og sygelige stemning. Med en skarlagens ridderkappe skjulte hertuginden nu sin broders smudsige og forrevne fængselsdragt. Derpå fulgte hun ham ned ad slotstrappen og lod ham løfte på en adstadig ganger, for han var for svag til selv at stige i sadlen. Så hurtigt, som hans kræfter tillod det, forlod biskop Valdemar således med hertuginden og hendes følge Søborg Slot og rejste straks ud af landet. Han ville først begive sig til sin svoger hertug Bernhard af Sachsen, for derfra, som

det hed, at fortsætte rejsen til Rom, så snart hans sundhedstilstand gjorde det muligt.

Junker Strange havde med deltagelse taget afsked med hertuginden og hendes tavse broder, hvorpå han med sit følge var redet langsomt og tankefuld tilbage til Ribehus. Da den brave, ærlige ridder atter stod for sin konge i det lønlige gemak og fortalte, hvorlunde han havde røgtet sit ærinde og hvilken ynk han havde set på den høje, fyrstelige fange, så han tårer i kongens strenge øjne og greb hans hånd med varme.

"Tak fordi I betroede mig det budskab, herre konge!" sagde han, "hvorvel det ikke var lysteligt. Jeg har set mangt sørgeligt syn i Verden, men Gud lade mig aldrig oftere se slig en mand i fængsel og nød! Det skærer mig altid dybt i hjertet at se medfødt højhed fornedret."

"Har jeg gjort ham uret," sagde Valdemar, "så tilgive Gud mig det i nåde! har jeg nu handlet uklogt ved at give ham fri, som man jo siger, og vil jeg snart få skam og skade til tak, så er det dog bedre at lide end at gøre uret. For hvad der står i stjernerne, råder dog ingen magt og klogskab i verden."

Junker Strange troede ikke at burde fordølge sin konge de trusselsord, den befriede bisp havde udstødt i sin heftighed, og kongen faldt i dybe tanker derved.

"Du skal se, han går ikke til Rom!" sagde Valdemar betænkelig, "han trodser pave, som konge, den stolte! og ægger snart alle mine åbenbare og hemmelige fjender til hævn."

"Men så rammer den knusende bandstråle ham, hvis den hellige fader, som man siger, er en mand af ord og ingen nathue," indvendte junker Strange. "Slår bispen sig til Eders åbenbare fjender, herre konge! så ved vi jo, hvor vi kan træffe

ham med sværd og skjold. Men I talte om hemmelige fjender; dem kan ingen brav mand vogte sig for. Hvem mener I med dem?"

"I fortrolighed, Strange!" svarede Valdemar, "kejser Otto har jeg vist vigtige tjenester. Han kalder mig vel også broder og ven, så længe han behøver min arm mod den selvgjorte kejser Philip og hertugen af Schwaben, men tror du, han har glemt, han er Henrik Løves søn, og at jeg blev ved våbenmagt Henrik Løves arving? Jeg tror ikke den vanslægtede løveunge bedre, end mine egne tvungne lensmænd i Venden og Schwerin. Af bisp Valdemars svoger i Sachsen kan jeg nu heller intet godt vente mig. Husker du hvad hertug Bernhard sagde, da han så Henrik Løves store kobberløve i Brunsvigs Slotsgård. 'Hvor længe vil du med åben strube vende dig mod østen?' sagde han, 'hold op med det! du har, hvad du vil. Vend dig nu mod norden!' Se, det ord glemmer de tyske fyrster og kejsere aldrig. – Men lad løven komme med sin åbne strube og med hele sin yngel! den skal finde mig lysvågen."

Med disse ord gik Valdemar med store skridt ud af døren, og junker Strange fulgte ham til rådet.

Nogen tid var forløbet, og det uvejr, kongen havde set trække op imod sig, var nu ikke langt borte. Den indbyrdes uenighed i Tyskland mellem de to kejsere og deres partier syntes at ville ophøre. Philip havde til Mortensdag 1207 sluttet våbenstilstand med kejser Otto. Han drog nu med en mægtig hær, i forening med flere tyske fyrster, mod norden, og man troede, det gjaldt et anfald på Danmark. Samme bud, som bragte kongen denne tidende, overbragte ham også den vigtige nyhed, at bisp Valdemar havde fundet beskyttelse hos kejser Otto og var, til

trods for pavens befaling, så vel af gejstlig som verdslig menighed valgt til ærkebisp i Bremen.

Harmfuld over disse efterretninger, havde kongen straks ladet grev Albert og bisp Peder kalde til sig. Den strenge, rolige feltherre og den ivrige bisp stod allerede tavse og forventningsfulde i gemakket, mens kongen endnu gik heftigt op og ned ad gulvet med de vigtige brevskaber i hånden.

"Læs!" sagde kongen og overrakte dem brevene, som de læste og tilbagegav.

"Hvad agter I at gøre? min kongelige frænde!" spurgte grev Albert uden at forandre en mine i sit ansigt.

"Ærkebisp? – den formastelige!" udbrød bisp Peder heftigt og betragtede kongen med urolig iver.

"I se, det er ikke tid at sidde længere rolig her hjemme!" sagde kongen, "min kære fætter bispen er skyld i alt. Ham er det, som har hidset mig alle Tysklands djævle på halsen. Han drømmer nok alt, han er pave, og fra Bremens ærkebispestol vil han skaffe mig mere at gøre, end alle de andre til sammen. Men hør! Min plan er lagt. Lad hæren øjeblikkelig sammenkalde, min kække søstersøn! Vi må ikke give Philip tid til at sætte fod på dansk grund. Og I, gæve bisp Peder! I skal være min talsmand i Rom. Drag ufortøvet did og gør indsigelse på mine vegne mod bisp Valdemars valg til bremisk ærkebiskop! Jeg skal give Eder brev og behørig fuldmagt med. Det er af ingen ringe vigtighed. Jeg stoler på Eders her og dygtighed. I holder Eder ufravigelig til pavens egne ord og den udtrykkelige betingelse for bisp Valdemars frigivelse!"

Med disse ord afskedigede kongen dem begge. Dagen efter drog han selv med grev Albert og sine riddere, i spidsen for en

lille, udvalgt hær, mod rigets grænser, mens bisp Peder, ledsaget af sin gamle, tro Martin og tvende bevæbnede svende, med største il begav sig på vejen til Rom. Kongens brev og fuldmagt havde han forsigtigt selv fastsyet til brystlommen i sin underkjortel.

Note 9: **Fulde:** Faldt.

6

Over en måned var forløbet. Bisp Peder havde rejst nat og dag. Den største del af rejsen var gået lykkelig for ham. I et sortrøget og smudsigt herberg imellem Terni og Rom sad han en aften, gennemblødt af regn, i den almindelige gæstestue. Han lod Martin tørre rejseklæderne ved ildstedet, mens han ved det fastpælede, smudsige bord forfriskede sig med et bæger Orvieto-vin.

"Så vidt kom vi da!" småsnakkede Martin, "og i morgen ved denne tid kan vi jo, om Gud vil, være i Rom. Det er, min tro, et herligt land dette Vælskland, når de stakkels folk kun ikke var så enfoldige. Forlanger jeg en kande øl, kommer de mig altid med den fordømte olie. Det er alt det, de ved, hvad en flaske vin er for noget. Herre bisp!" sagde han nu højt, "nu er rejsekappen tør. Vil I nu tage den på og lade mig få kjolen tørret! I er, Gud hjælpe mig, i stand til at få en feber på halsen, således som I farer af sted og bryder Jer hverken om regn eller uvejr. Rom løber jo ikke fra os, ved jeg."

Bispen lod ham snakke og gav ham kjortlen, mens han svøbte sig i kappen og tænkte på den latinske tale, han ville holde for paven.

"Det må dog nok være snak med alle de røvere, der skal være her til lands!" fortsatte den snaksomme Martin. "Endnu har vi jo ingen set, men nysgerrig er man her som pokker. Før var jeg nær aldrig sluppet fra en tysker, som med djævels vold og magt ville vide, hvem vi var og i hvad ærinde vi rejste."

"En tysker?" spurgte bispen og blev opmærksom, "hm, hvad svarede du ham da?"

"Ih, jeg svarede, hvad sandt var, at min herre var en fornem bisp fra Danmark, kongens bedste ven, som rejste med vigtigt bud og brevskab til paven – og at jeg var –"

"Dum sladder og pral!" afbrød bispen ham fortrædelig, "hvem bad dig om at gøre nogen klog derpå?"

"Om forladelse, strenge herre bisp! hvis jeg deri har forset mig!" svarede Martin og tabte kjolen af hånden, "jeg kunne gerne bundet ham noget på ærmet, men I plejer jo aldrig at kunne lide, nogen menneskesjæl lyver. Dermed siger I jo, vi gør venskab og kammeratskab med Djævelen – kors bevare! og havde jeg sagt andet, havde jeg jo åbenbart løjet."

"Du kan tie, hvor tale ikke båder!" sagde bispen heftig. "Her troede jeg mig dog sikker for din snaksomhed, siden du ikke forstår et ord af sproget. I tysken troede jeg ikke heller du var stærk."

"Ak, herre bisp! Jeg hjælper mig som jeg kan," svarede Martin, "det latin, jeg lærte i kapitelhuset, kommer mig her godt tilpas. Men vil I ikke tage brevtasken selv til Jer, herre! – Jeg er bange, den skal komme ilden lidt for nær."

"Guds død! Min brevtaske!" råbte bispen og fo'r heftigt op, "giv hid! Den må ikke komme fra mit bryst; den er mig vigtigere, end alle vore rejsepenge."

Derpå tog han den våde kjortel på igen.

Bispen og den gamle Martin havde under denne samtale ikke bemærket, at en høj, tavs pilgrim var kommet ind i stuen til dem og havde sat sig i en mørk krog ved døren. Nu kom også

husværten ind med et par fremmede, bevæbnede ryttere, som talte slet italiensk og syntes at være tyskere.

"I skal altså følge den fromme hr. pilgrim til Loreto?" sagde værten frittende, "det må være en tung gang for en fornem herre, især når han har svulne fødder, men at han ikke må tale et ord på hele rejsen, synes mig dog næsten den værste pønitense. Ak, du kære herregud! hvad kan man ikke komme til at love den hellige jomfru, når man er i nød og betryk! Jeg har såmænd selv en gang lovet hende ikke at spørge nogen rejsende om hans navn i et helt år, for en fordømt stregs skyld."

"Det år er nu da vel ude!" skæmtede en af de fremmede ryttere.

"Ja for længe siden, kære sjæl! og slige løfter gør jeg aldrig mere. Man må dog jo vide, hvem man har under sit tag, at man ikke skal huse røvere og kættere. En anden sag er det med folk, som den fromme pilgrim der, som et helligt løfte berøver navn og mæle. Men måltidet er beredt, mine herskaber! Vi spise vel alle af samme fad? For så vidt vi trænger til føde, er jo alle den kære Guds skabninger lige."

Der trådte nu flere gæster ind og satte sig ved det dækkede aftensbord midt i gæstestuen, hvor også bisp Peder havde taget sæde. En tyk, smudsig kvinde, som var værtens hustru, satte et stort fad dampende makaroni på bordet. Værten stillede sig ved bordenden og læste med foldede hænder en bøn. "Husfred, landefred og samvittighedsfred!" således endte han bønnen, og da han i samme øjeblik bemærkede en fejl ved anretningen, slog han sin hustru saltkarret i hovedet og spurgte med ønsket om en tredobbelt forbandelse, om det var at dække bord for så fornemme herskaber.

Den huslige strid, som heraf opstod, blev afbrudt, idet den tavse pilgrim i krogen pludselig rejste sig og gav værten et vink, mens han kastede en pung på bordet, som værten hastigt stak til sig.

"Det strider mod min fromme herres løfte," sagde den fremmede rytter, "at tage del i bordets forlystelser, så vel som at hvile nogen nat under tag, inden han når Loreto."

"Ja så!" sagde værten, "så ønsker jeg Eder en lykkelig rejse og beder den hellige jomfru ledsage Eder."

Pilgrimmen vendte sig for at forlade stuen. Det var stærk aftenskumring, og pigen trådte just ind med to lamper, som hun satte på bordet med det sædvanlige ønske om "den lykkeligste nat." Hastigt nærmede pilgrimmen sig døren, men idet han med et skarpt blik betragtede bisp Peder, gled den store pilgrimshætte ham ned over nakken. Lampelyset faldt stærkt på hans ansigt, og bisp Peder, som var blevet opmærksom på den besynderlige gæst, syntes, forbavset, i det blege, rødskæggede ansigt at genkende bisp Valdemars vilde, lidenskabelige træk.

Værten havde fulgt sine gæster til dørs og var kommet tilbage.

"En smuk helgen!" sagde han og korsede sig, "han går bodfærdig på sin fod gennem byerne. Han nyder kun vand og brød og mæler intet ord i herbergerne, men på landevejen rider han mageligt, har både kødmad og vin med sig og taler tysk som en djævel med sine drabanter.

Nej, med fromheden og helligheden i Verden er det rent forbi."

"Jeg så ikke fejl! Det var bisp Valdemar!" hviskede bisp Peder til Martin, "han rejser ikke til Loreto, men til Rom. Har paven ikke mit budskab, inden han kommer, er det galt. Hold ren mund og lad hestene sadle!"

"Men har han kendt Eder. Herre bisp! var det måske dog sikrest at lade ham drage forud. Han har fire stærke ryttere med sig."

"Vi er jo også fire. I kongens ærinde holder ingen dansk mandtal over venner og fjender. Der er vel også flere veje til Rom. Gør som jeg siger!"

Martin gik, og snart stod hestene sadlede for døren. Bisp Peder havde imidlertid af værten erfaret, hvad vej tyskerne med pilgrimmen var rejste; Han havde samtidig fået anvisning på en langt kortere vej til Rom, men som gik gennem en vild og farlig fjeldegn. Dog derfor vidste værten råd. For god betaling var straks en kyndig vejviser beredt til at ledsage de rejsende.

Bisp Peder betalte rigeligt det måltid, han ikke gav sig tid til at nyde, og svang sig rask og ivrig på sin ganger. Den omhyggelige vært gav ham en from velsignelse med på vejen; men bispen blev betænkelig derved, for tonen i værtens stemme erindrede ham om bordbønnen, som endte med forbandelse, og da han så den vejviser, værten havde anbefalet, var han nær ved at fortryde sin hastige beslutning. Men nu red føreren foran på sit mulæsel.

"I Guds navn!" sagde bisp Peder og fulgte ham.

De havde redet nogle timer. Mørket tiltog, og vejen blev vanskeligere og snævrere mellem fjeldene; den slyngede sig i så mange bugter og krumninger, så man syntes at komme lige så meget tilbage, som frem. Til sidst var der intet spor mere at se.

Føreren holdt stille og erklærede, at han havde forvildet sig og ikke længere kendte vej eller sti.

"Men hist ser jeg fakler på fjeldskrænten!" sagde han, "det er vist æseldriverne fra herberget, de ville samme vej som vi. Dersom de gode patroner tillader det, vil jeg give de gode folk et tegn, som vi bruger her i nødsfald til gode venner."

Uden at vente på svar, tog han hastigt en fløjte frem og stødte tre gange deri med en hvinende og gennemtrængende lyd. Tegnet besvaredes straks af et lignende, og faklerne kom nærmere.

"Man kommer!" sagde vejviseren, "det var en lykke, jeg ikke glemte min jægerpibe."

Bisp Peder så skarpt og betænkelig på den gule, sortsmudsede italiener. Det var netop så lyst endnu, at han kunne skimte et listigt smil om hans tynde læber. Bispen rejste aldrig ubevæbnet; med hånden på sit sværdhæfte kastede han et tillidsfuldt blik mod himlen og kaldte på Martin.

"Sig til svendene," sagde han på dansk, "at vi må i Guds navn være beredte på et pludseligt angreb!"

"Herregud! er det således fat!" sukkede Martin og skyndte sig at udføre sin herres befaling.

Det varede ikke mange øjeblikke før de så sig omringede af en flok vilde, smudsige karle med fakler og blinkende sværd. Føreren var forsvundet. Martin og de to svende så forfærdede på den store overmagt, men de greb dog uden betænkning til deres sværd. Bispen havde straks sit sværd draget, men hans hest blev sky for faklerne; den stejlede med ham på en fjeldskrænt og styrtede ned.

Bedøvet af det stærke fald, lå bispen med sværdet i hånden nedenfor skrænten og vidste ikke, hvad der var foregået. Da han kom til sig selv, var det bælgmørkt omkring ham; han hørte Martin og svendene jamre sig og bande i nogen frastand. Med besværlighed rejste han sig og famlede i mørket frem efter lyden.

"Det var bedre, I bad, end bandede!" råbte han, "Hvor er I? hvor blev røverne af?"

"Det var djævle og ikke mennesker!" jamrede Martin, "men Gud og vor frue være lovet, at I er levende, herre! jeg ligger her og kan ikke røre en hånd."

"Vi slog fra os længe vi kunne," sagde den ene af svendene, "men der var vist ti mod én."

"Tyve djævle mod én, vil du sige!" råbte Martin. "Ak! Hjælp os, kære herre! Vi ligger her bundne og svømmer i vort blod."

Endelig fandt bispen sine bundne tjenere og skar deres bånd over med sit sværd. De sprang op og så sig om, men der var ingen at se og høre i nærheden. Langt borte så de endnu glimt af faklerne, som snart forsvandt mellem fjeldene.

"Var det virkelig røvere og ikke djævle?" sagde Martin, som nu først mærkede, at han intet betydeligt sår havde fået, og at det, han før havde antaget for blod, kun var en bæk, han havde ligget i. – "Ak, kære herre bisp!" fortsatte han, "da jeg så hesten styrte ned med Jer ad skrænten, blev det sort for mine øjne; jeg huggede fra mig, hvad jeg kunne, men der var, som sagt, vist over tredive slyngler om at binde mig."

"Tak din Gud for livet og pral ikke. Martin!" sagde bispen. "Blev nogen af Jer farligt såret?"

"Det er et Guds under, der er et helt lem på nogen af os!" sagde Martin. "Jeg vil ikke prale, kære herre! hvor mange røvere der var, skal jeg rigtig nok lade være usagt, for jeg havde andet at gøre, end at tælle dem, men jeg har forsvaret mig ordentligt, selv da jeg var bundet og ikke kunne røre et lem – se, det kan jeg bevise Eder, herre! der ligger randslen med Eders ordensklæder, og her er guldpungen. Jeg lod ikke de kæltringer tage en hvid deraf."

Bisp Peder fo'r nu med hånden til sin brystlomme.

"Guds hellige blod! den er borte," udbrød han forskrækket, "jeg er plyndret – hele rejsen er forgæves!"

"Jeg har den jo, herre!" råbte Martin, "her har jeg jo guldposen."

"Hvad spørger jeg om guldposen? Brevtasken, brevtasken med kongens brev og fuldmagt!"

"Det var en ulykke, kære herre! Havde I kun betroet den til mig! – Men har I ikke tabt den i faldet? vi må lede til den findes!"

"Forgæves, forgæves! Den er borte – den er ikke tabt – den er ranet med vold – den var syet godt fast – kjolen er bønderrevet – lommen er afskåret. – Ha, det var ikke almindelige røvere. Guld og klæder brød de sig ikke om – mine brevskaber gjaldt det – ha, dette overfald var den formastelige bisp Valdemars anstiftelse. Hvad skal jeg nu i Rom uden brev og fuldmagt?"

Den heftige bisp var næsten fortvivlet. Han vred sine hænder og vidste ikke, om han nu skulle drage frem eller tilbage.

"Min kære, gode herre!" trøstede Martin ham venlig og troskyldig, "hvor kan I dog tage Eder den ting så nær? I ved dog vel sagtens, hvad der stod i brevet, og så ved jeg dog, I kan

belægge Eders ord vel så godt som kongen selv, og hvad fuldmagt behøver I? når den hellige fader ser Eders ærlige, danske ansigt, så kan han jo nok se, I farer ikke med usandhed."

"Gamle, trofaste Martin!" sagde bispen glad, "gennem din mund taler min gode skytsånd til mig. Ja, du har ret! med Guds hjælp kan jeg undvære kongens brev og fuldmagt. Jeg vil ikke sørge for, hvad jeg skal sige! Han, som i denne time holdt sin beskærmende hånd over os, han kan også give mig ord og fuldmagt, som ingen konge kan give mig bedre og ingen røver fratage mig. Kom! vi vil i Herrens navn drage videre! Jeg har før fundet vej, hvor der var vel så mørkt og værre fjender i nærheden, men jeg havde ham med mig, som er vejen og lyset."

Bispens tillidsfulde ord gav nu også svendene modet tilbage. De fandt snart alle hestene, og, skønt man hverken kunne se vej eller sti, fulgte tjenerne dog nu trøstige deres gudfrygtige herre, som med hænderne foldede over sadelknappen lod hesten gå sin egen gang, uden at røre ved tøjlen.

De havde således redet tavse en tid lang, og ingen vidste, hvor han kom hen.

"Jeg gad dog vidst, herre bisp!" sagde nu Martin betænkelig, "hvor I før har fundet vej i sådant mulm og mørke. For mine øjne er det, som vi red her mellem lutter klippestyrtninger og dybe afgrunde."

"Så er det jo ved hvert skridt, vi går i Verden," svarede bispen, "om vi også i vor dårlige selvklogskab er stokblinde derfor."

"Var det således at forstå, fromme herre! så må I vel have ret, men jeg troede ikke, I talte til mig, som Vorherre til disciplene."

"Også i bogstavelig forstand var det sandhed, jeg sagde," svarede bispen, "med tro og tillid til den usynlige vejviser, har

jeg før fundet vej, hvor mulmet og mørket gjorde mig mere beklemt om hjertet, end her, og hvor værre fjender var mig nær, end de, jeg her frygter for; det var i et mørkt, forbandet tårn, hvor der var kogleri og djævelskab."

"Kors bevare os! hvorledes kom I da derfra, herre?" spurgte Martin, nysgerrig og frygtsom, idet han så sig om og korsede sig.

"Jeg måtte gå derfra gennem ildsluer, men det var min velforskyldte straf, fordi jeg ville være klogere, end det er et kristent menneske forundt, og kigge i den bog, som skjuler menneskenes skæbne og fremtid."

"Er der da virkelig sådan en bog til?" spurgte Martin og glemte at se efter den farlige vej, "det er jo den, man kalder Cyprianus."

Han slog atter et kors for sig, da han nævnte dette navn, og så sig betænkelig tilbage.

Svendene var blevet noget tilbage. Man var kommet til et sted, hvor der kunne ride to jævnsides, og Martin red med spændt opmærksomhed hen ved sin tankefulde herres side.

"Lad os ikke tale mere om slige ting!" sagde bispen med dæmpet stemme, "så meget vil jeg kun sige dig, Martin, når du vil tie dermed: det bæres mig for, og jeg har grund til at tro, at af denne min rejses lykkelige udfald afhænger min store herre og konges liv og lykke. Hans højsalige broder, kong Knud, kunne måske endnu have levet og siddet på Danmarks trone, havde han sendt mig denne vej og brugt kirkens arm, hvor han brugte sin egen. Men det forstår du dig ikke på, gamle Martin! spørg mig aldrig om slige ting! Lad os drage vor lige vej med

Gud, og ikke bekymre os om de forborgne ting og dem, som skal komme!"

Tavse og stille, fortsatte nu bisp Peder og hans tjenere rejsen som blinde, til det blev dag, og da de nu så sig tilbage, gyste de alle, og det syntes dem et forbarmende Guds underværk, at de, uden at nedstyrte og knuses mellem fjelde og afgrunde, havde kunnet ride sådan en vej i mørket. De traf snart på mennesker og erfarede nu, at man vel kunne komme ad den vej til Rom, men at intet menneske vovede derpå om natten. Nu kunne de ikke uden en stor omvej komme tilbage på den almindelige og ellers kortere vej. De havde imidlertid dagen for sig. De lejede en ny vejviser. Snart så de den gule Tiber; de fulgte den smukke vej langs med dens bredder, og inden aften nåede de lykkelig Rom.

Uden at standse noget øjeblik for at betragte den store, berømte stads herligheder og mærkværdige oldtidsminder, begav bispen sig om morgenen efter sin ankomst i sin bispelige ornat til Vatikanet og forlangte øjeblikkelig at indlades i et højst vigtigt anliggende til pave Innocens. Han måtte imidlertid tøve over en time i forsalen, for Hans Hellighed – hed det – havde lukket sig inde i sit lønkammer med en fremmed pilgrim, som man troede var en fornem afsending fra kejseren og de tyske fyrster. Heftig og utålmodig, gik bisp Peder op og ned i forsalen. Endelig åbnedes døren til pavens gemakker, og med et stolt, triumferende smil fremtrådte den høje, tavse pilgrim, i hvem bisp Peder nu tydelig kendte sin konges dødsfjende, bisp Valdemar. Kæk og frimodig, tren Peder Sunesen sin formummede fjende i møde, og det hoverende smil i pilgrimmens åsyn forsvandt pludselig. Han syntes et øjeblik

overrasket og forfærdet, men med et listigt, foragteligt blik på sin afvæbnede anklager, forlod han tavs og hastig forsalen, uden at lade som han kendte ham.

Med fuld fortrøstning til sin retfærdige sag og det sandhedens ubedragelige vidnesbyrd, han nu med fordoblet iver følte sig mægtig til at aflægge for St. Peters hellige stol, trådte bisp Peder ind for den strenge og mægtige pave Innocens.

Paven sad, med sin purpurfløjls skulderkrave over den hvide lindragt, i en forgyldt armstol, med foden på en rød fløjls skammel, hvorpå de hellige nøgler var indvirkede, og ved hans side stod et bord med et krucifiks mellem en stor mængde papirer. I det kraftige oldingeansigt lå en ro og bestemthed, som forbavsede. Hans hår var gråt, men krusede sig kraftigt om den røde fløjlskalot, som skjulte tonsuren. Synet af denne mægtige mand, som fra sit lønkammer beherskede konger og kejsere, gjorde et stærkt indtryk på den danske bisp, der for første gang stod for sin strenge overherres mine. Han bøjede sit knæ og kyssede korset på hans fremstrakte fod. Derpå rejste han sig frimodig og gjorde i sin konges navn den alvorligste indsigelse mod bisp Valdemars uretmæssige valg til bremisk ærkebisp. Han beråbte sig på pavens eget brev og udtrykkelige betingelse for den fangne bisps frigivelse, og inden paven fik tid til at spørge om brev og fuldmagt fra kongen, aflagde bisp Peter en sanddru beretning om det natlige overfald og tilbød sig med den helligste ed og sine tjeneres vidnesbyrd at bekræfte sandheden i sit udsigende.

Den strenge, kraftfulde Innocens syntes et øjeblik ubestemt. Den ligeså snilde, som dristige bisp Valdemar havde nylig

således fremstillet ham sagen og havde vidst at lægge en sådan vægt på kejserens og de tyske fyrsters gunst og forbøn, at den ellers så standhaftige Innocens næsten havde besluttet at tilgive ham og bekræfte hans ærkebispevalg, hvis det på nogen måde lod sig forene med hans ord og løfte til kongen af Danmark.

Således som bisp Peder nu med kraft og her oplyste sagen, måtte paven betragte bisp Valdemar som en egenmægtig og farlig oprører, selv mod den pavelige stol. Den svare mistanke, der endnu hvilede på hin listige, overmodige prælat, som efterstræber af hans kongelige fætteres krone og liv, og nu denne sidste underfundige voldsgerning mod bisp Peder, hvori den anklagede, efter al sandsynlighed havde del – alt dette gav nu, ved bisp Peders klare, livlige fremstilling, bisp Valdemars sag et så misligt udseende, at paven besluttede at undersøge sagen på det strengeste med kardinalerne og gav bisp Peder det bedste håb om et ønsket udfald for ham og hans konge.

Glad forlod denne kong Valdemars nidkære afsending Vatikanet og ventede nu roligt på det bedste udfald af sin sendelse.

Bisp Valdemar erfarede den samme dag ved sine venner og spejdere, at kardinalerne i anledning af hans sag var samlede hos paven, og at han kunne vente at blive draget til strengt ansvar for mange svare beskyldninger. Han fandt det ikke rådeligt at afvente udfaldet af denne mislige sag, og da man næste morgen søgte ham, for at høre hans forsvar, var han intetsteds at finde. Han havde hemmeligt om natten forladt Rom, for at tage sin tilflugt til sine verdslige venner og beskyttere.

Efter bisp Valdemars flugt syntes hans sag at drages i langdrag, og den utålmodige bisp Peder frygtede med rette for hans formående velyndere, så vel ved pavehoffet selv, som blandt de anseligste fyrster i Europa. Den ene uge gik efter den anden, og to måneder var forløbet, uden at det endnu lod til, at paven og kardinalerne ville tage nogen endelig beslutning. Men nu indløb den forbavsende efterretning, at bisp Valdemar var flygtet til kejser Philip og hertug Bernhard af Sachsen, af hvem han med bevæbnet dækning var ført til Bremen, og at han der var blevet modtaget med stor jubel, som ærkebisp. Dette voldsomme indgreb i de pavelige rettigheder fortørnede Innocens højlig. Han betænkte sig nu ikke længere på at erklære bisp Valdemar for en oprører mod kirken og den pavelige stol, og et formeligt bandbrev blev udstedt, hvis overbringer blev bemyndiget til at kuldkaste hans magt og myndighed, som ærkebisp i Bremen, og erklære ham fredløs og forbandet, til han bodfærdig selv indstillede sig til dom for den pavelige stol.

Udrustet med denne mægtige bandstråle, begav bisp Peder sig øjeblikkelig på tilbagerejsen fra Rom, og inden han så sin konge igen, agtede han selv at drage til Bremen og fuldføre dette farlige foretagende, for der var ingen ved det pavelige hof, som under disse omstændigheder havde mod og lyst til at udsætte sig for den åbenbare livsfare, der var forbundet med at overbringe det pavelige bandbrev i en fjendtlig stad til en så mægtig beskyttet forbryder mod kirken.

Som bisp Valdemar en dag stod for højalteret i Bremens domkirke og i sin nye ærkebispelige ornat læste messen for det forsamlede folk, trådte en høj mand ind i kirken, iført en stor, hvid hættekappe, med et stort dødningehoved, påsyet på brystet. Hans ansigt var skjult af hætten, der nåede ham i en spids til brystet, og gennem to store huller i hætten tindrede et par mørke, ildfulde øjne. Den alvorlige, formummede skikkelse nærmede sig alteret og lagde det pavelige bandbrev opslået for ærkebispens øjne. Han stirrede forbavset på den pavelige bulle og blegnede. Den formummede trådte tilbage og var forsvundet blandt folket, og nu lød en mægtig røst gennem kirken.

"Ærkebisp Valdemar er lyst i kirkens band! Ve den, som beskytter kirkens fjende! – forbandet er den, han velsigner! – hans stav er brudt – den hellige salve er bortsvedet af hans isse!"

En almindelig forfærdelse bredte sig over menigheden. Som lynslået styrtede folket ud af kirken. Den bandlyste ærkebisp tabte krumstaven af hånden og sank afmægtig om for alteret. Men bisp Peder, som havde været overbringeren af det frygtelige bandbrev, var få timer efter ude af Bremen og på vejen til kong Valdemar, som efter rygtet havde slået kejser Philip på flugt fra Nordalbingien og var draget med en stærk besætning ind i Brunsvig.

Rygtet om kejser Philips mislykkede angreb på Danmark, om hans hovedkulds flugt og den danske konges sejrrige fremgang, havde sat hele Nordtyskland i skræk og forbavselse. Til dette mægtige angreb havde de små nordtyske fyrster sat al deres lid, og adskillige af kong Valdemars lensmænd havde uden

betænkelighed gjort fælles sag med kejser Philip og sendt ham hjælpemandskab mod deres forhadte lensherre.

7

På Schwerin Slot holdt sorte grev Henrik et vigtigt krigsråd med bispen af Hildesheim og grev Adolph. Hertug Bernhard af Sachsen havde ved en egenhændig skrivelse stadfæstet efterretningen om sit og kejser Philips nederlag på de danske grænser, hvilket han dog kun kaldte et mislykket angreb og et øjeblikkeligt tilbagetog, som han nu håbede skulle formå kejseren til en alvorligere rustning i Bamberg. Greven af Danneberg og den vendiske fyrste Henrik Borvin og hans brødre havde nylig forladt Schwerin med løfte om hævn og virksom understøttelse mod den fælles fjende.

"Sagde jeg det ikke nok?" sagde bispen af Hildesheim, "I var for hidsig, grev Henrik! I ville ryste frugten af, før den var moden, og den traf Jer stenhård i panden. Krigslykken er nu en gang med kong Valdemar, og på den vej kommer I aldrig til målet."

"På omveje endnu mindre, herre bisp!" sagde grev Adolph, "hvad hjalp det nu, at vi ikke selv åbenbart var med kejseren? havde vi været med, skulle hæren dog ikke have ladet sig jage som en flok får."

"Det var et sandt ord, kække grev Adolph!" sagde Henrik af Schwerin og bed sig harmfuld i underlæben, "hvad hjalp det dumme svogerskab mig? hvad hjalp forliget med Johan Ganz? mit halve grevskab står endnu i pant, og Graabo Slot opbygger jeg aldrig. Hvad hjælper alle vore skriverier, hr. bisp! alle de fine, forblommede ord har Fanden skabt. Vor hele plan er nu i kongens hånd, og hvad han ikke kan stave sig til, har den

næsvise grev Otto fortalt ham. Ha, hvi lænkede jeg ikke den øretuder fast til blokken, da jeg havde ham! Nu er vingerne voksede på vildgåsen, og han bryder sig ikke mere om mine jægere, end at han sender mig Knud Rødnæse selv tilbage med brev og hilsen og tak for sidst. Hør hvad den dumdristige dreng tør skrive mig til!"

Her rev han et brev op og læste:

> "Hilsen tilforn og skyldigst tak for det ædle gæstevenskab i Schwerins slotstårn!
>
> Hvorlunde jagten løb af på kong Valdemars bryllupsdag, kan Eders dygtige jæger selv berette, hvis han det ej har forgættet hos vildttyvene i Ribe tyvehul. Eders gudelige ven og fromme mellemhandler hos kongen har jeg på min egen fare ladet sold og løn udbetale med hundepisken. Hvad mig selv anbelanger, da er jeg, efter de sidste opdagelser, i alle måder løst fra min ed og mit tavshedsløfte, og hvad der er dunkelt og forblommet i Eders kløgtige skrivelse til kejseren, har jeg til fulde oplyst min herre og konge om. Jeg vil ønske, at jeg for fremtiden, med mere agtelse og med tillid til Eders ridderlige og fyrstelige ære, kunne nævne mig
>
> Eders åbne og altid kampfærdige fjende
>
> *ridder Otto,*
> greve af Lüneborg."

Grev Henrik sønderrev brevet og kastede stumperne harmelig på gulvet.

"Hvad vil I harme Jer over den kådmundede drengs stikpiller?" sagde bispen af Hildesheim. "Er det sandt, at grev Albert rykker med en hær mod Schwerin, har I nu vigtigere ting at tænke på. Denne gang ender det næppe med dans og lystighed, som sidst. Jeg vil råde Eder at forlade slottet snarest muligt med Eders broder og gemalinde, hvis I ikke tror, det kan forsvares så længe, til kejser Philip og hertug Bernhard kan komme sig af skrækken og sende Jer undsætning."

Som de endnu rådslog herom, kom en grænserytter jagende ind i slotsgården. Han bragte greverne af Schwerin den forfærdende efterretning, at grev Albert havde forstyrret Wittenburg og ødelagt slottet Boitzenburg, og at han plyndrede og ødelagde alle vegne, hvor han drog frem, uden skånsel. Kongen af Danmark – hed det – havde selv været med ved Boitzenburg og havde der haft en fortrolig sammenkomst med kejser Otto; derfra var kongen draget med kejseren til Ribe, men grev Albert og den unge grev Otto af Lüneborg rykkede med stærke skridt mod Schwerin.

Grev Henrik skummede af harme. Han gav befaling til sine krigshøvdinger at samle alt krigsdygtigt mandskab i Schwerin og berede sydende beg og gloede sten til at modtage fjenden med. Det hjalp ikke, at bispen af Hildesheim rådede til flugt og føjede anstalter til selv at forlade slottet. Grev Henrik ville intet høre derom, og grev Adolph erklærede, at han ville blive og dele skæbne med sin kække forbundsfælle.

Mens alt var i bevægelse på Schwerin Slot med forsvarstilberedelser, stødtes der i en trompet fra tårnet, og en høj, fremmed mand i en grå hættekappe lod sig melde, som en gammel ven, der kom i et vigtigt anliggende. Slotsbroen blev

nedrullet og den fremmede indladt. Da han trådte ind i højsalen til de forsamlede herrer, studsede alle, som om en hævnens og forfærdelsens ånd var trådt ind iblandt dem, idet den fremmede slog hætten til side fra det vilde, udtærede åsyn.

"Ærkebispen af Bremen! – den kække bisp Valdemar!" lød det nu fra mund til mund, og grev Henrik bød ham velkommen, som en tro ven og staldbroder i nøden.

"Kalder I mig ven og staldbroder endnu, når I hører, hvem jeg er?" sagde den frygtelig alvorlige gæst, "jeg er en fredløs, en bandlyst mand –"

"Fredløs? – bandlyst?" gentog alle med forfærdelse.

"Fredløs og bandlyst!" gentog også grev Henrik, men rakte ham hånden med det samme, "ven og staldbroder er I mig dog ligefuldt – ven og staldbroder i nød og i hævn!"

"Så hør da!" sagde den mørke gæst, "jeg troede Innocens for frygtsom og de tyske fyrster og folk for heltemodige: hvorledes det er gået kejser Philip og hertug Bernhard, ved I; mig ramte bandstrålen for højalteret selv; den har smeltet krumstaven i min hånd, siger man, og bortsvedet den hellige salve af min isse, men jeg har endnu marv i min hånd og kongeblod i mine årer. Giv mig for bispehuen en hjelm og for monstransen et sværd – og I skal ikke have kaldt mig ven og staldbroder i nøden forgæves!"

"Hvad har I da i sinde? lad høre, kække herre!" sagde grev Henrik, "fjenden er for døren, og her er ikke lang tid at rådslå."

"Slottet kan I ikke forsvare med den håndfuld folk, I har," tog den krigskyndige ærkebisp nu rolig og besindig ordet, "det er slet befæstet, især fra østsiden, og grev Albert er ikke at spøge med. Lad en lille besætning, der tilbage, for at underhandle

med fjenden om en tålelig overgivelse! men følg selv ufortøvet med mig til Bamberg! mens I der sætter mod i kejser Philip og driver på et afgørende tog mod dansken og kejser Otto, drager jeg i spidsen for mine gamle sachser og bremer mod Hamborg; jeg tager staden ved storm, og derfra skal jeg give kong Valdemar andet at tænke på, end at ødelægge Schwerin. Kejser Otto er ham kun gunstig på skrømt; det ved ingen bedre, end jeg. Han vil nu søge hjælp i England; men inden den hjælp kommer, må det være ude med det danske tyranni. Min overmodige fætter har nu også blandet sig i de svenske kronstridigheder – det ved I måske alt – de tapre sunesønner er med 16.000 danske og bøhmere draget kong Sverker til hjælp mod prins Erik. Det er et lykkeligt øjeblik. Kan jeg nu holde kongen stangen ved Hamborg, mens svensken slår sunesønnerne, og I med kejser Philip og hertug Bernhard trænger grev Albert på denne side – så må Danmarks trone styrte, og så skal jeg lære kong Valdemar og den strenge Innocens, hvad en bandlyst kongesøn formår!"

"Højærværdige hr. broder!" sagde bispen af Hildesheim og studsede, "det er nok ingen simpel ridderhjelm, I vil bytte Eders bispehue med. Forstår jeg Eder ret, vil I have en gylden ring om den, men betænk, det er en halsløs gerning! Uden fred med vor hellige fader, rammer bandstrålen kronen som infulet [Note 10)]."

"Lad det være min sag, hr. broder!" afbrød ærkebispen ham stolt og tillidsfuldt, "har I overvejet min plan, grev Henrik! så betænk Jer ikke længere! her er øjeblikke kostbare."

"Jeg følger Eder, kække herre!" sagde grev Henrik bestemt, "I er født til at bære scepter og krone."

Næppe var denne beslutning taget, førend den blev sat i værk, og inden en time havde de schwerinske grever med deres familie og kostbarheder forladt Schwerin Slot og drog med deres venner og forbundsfæller til Bamberg.

Kong Valdemar havde imidlertid ved en stor sejrsfest på Ribehus haft kejser Otto til gæst. Folket var svimmel af krigslykken og stolt af deres sejrrige konge. Skjaldene priste hans sejr og hoverede over kejser Philips og de tyske fyrsters flugt og nederlag. Selv den fredelige, sagtmodige Thorgeir Danaskjald syntes beruset af sin konges lykke og gav folket en sejrssang, hvori han priste fædrenes manddom og dygtighed og berømmede kongen, som den store Valdemars uovervindelige søn. Skønt det var kejser Ottos fjender, hvis flugt og nederlag der hoveredes over, behagede det dog ikke Henrik Løves søn at høre den tyske manddom ringeagtes i Danmark. Kejser Otto havde ikke sin faders heltemodige udseende; han var uanselig af vækst; hans ubestemte, noget fromladende ansigt syntes bedre at passe til en klerk, end til en kejser, og hvor han viste sig ved den høje Valdemars side, kunne ikke al hans kejserlige pragt erstatte, hvad han manglede i kraft og værdighed til at gøre indtryk på folket.

Skønt Valdemar viste sin kejserlige gæst al den ære og udvortes høflighed, han kunne fordre, var kongen dog for ærlig til ganske at kunne dølge sin mistillid til ham, og kejseren forlod ham og det danske folk med et hemmeligt nag i hjertet

og med den beslutning, ikke længere end nødvendigt at holde freden og forbundet med den sejrsstolte konge af Danmark.

Da kejseren var borte, var Valdemars åsyn først fuldkommen tilfreds og roligt. Han syntes nu endogså at have forvundet enhver hemmelig sorg og at have forglemt den skønne Berengaria; i det mindste var hans glæde sand og oprigtig, da den fromme og elskværdige Dagmar kort efter hans hjemkomst meddelte ham sit og Danmarks glædelige håb om en tronarving.

Midt i glæden herover og førend sejrsrusen endnu var forbi, fik nu kongen den uventede og ubehagelige tidende, at den bandlyste bisp Valdemar havde den tredje august taget Hamborg med storm og plyndret den overrumplede stad på det ubarmhjertigste. På samme tid hørte han tidende om, at grev Albert og grev Otto havde indtaget og besat Schwerin Slot uden betydelig modstand, men at grev Henrik og hans venner var hos kejser Philip i Bamberg, hvor der foretoges svære udrustninger. Fra Sverige bragtes samtidig det bud, at prins Eriks våbenmagt var stor og overlegen, men at bisp Peder og hans brødre dog agtede at vove et hovedslag.

"Han er mig for hidsig, den kække bisp!" sagde kongen og gik med dette sidste budskab i hånden heftigt frem og tilbage i dronningens gemak. "Fra romerrejsen skilte han sig mesterligt; her frygter jeg, hans heftighed bringer ham selv og hans kække brødre i ulykke."

Han udstedte nu hastigt en del befalinger. Dronningen sad imidlertid stille ved sit sømmebord og betragtede sin heftige gemal med et vemodigt blik.

"Velan! jeg drager mod Hamborg!" sagde kongen nu højt og bestemt, efter at han en stund havde stået tavs og tankefuld, med hånden på panden, "men, så sandt jeg er den store Valdemars søn, jeg farer ikke i harnisk forgæves. Jeg forlader dig atter, min ædle Dagmar! og De ser mig kun som sejrherre igen. Det gælder land og rige."

"Ak, min kæreste herre og konge!" sukkede Dagmar, mens Valdemar iførte sig sin våbenkjortel, "kommer da den tid aldrig, da I kan sørge for land og rige i fred? og skal jeg da stedse se Eder som et herligt, glædeligt drømmesyn, der kommer og forsvinder, men aldrig kan bo og bygge hos mig i Herrens fred og glæde?"

"Når jeg bliver gammel og grå," svarede den krigerske konge og hvilede hånden på det store slagsværd, "da får jeg og Danmark vel fred en gang, og da har jeg et stort fredens værk at udøve, som jeg nu ikke kan tænke på: at bygge landet med lov, sømmer sig en vis og god konge, men kronens sikkerhed og ære må der først sørges for. Så længe mine fjender våge, kan jeg ikke hvile og tænke på fredens gerning. Gud være med dig, du fromme fredens og sagtmodighedens billede! i din venlige nærhed tør jeg ikke dvæle og indslumre. Til sejr og lykke blev Volmar fød – men lykken vendes kan om til nød – har en gammel spåmand sagt mig. Se, derfor vil jeg gribe lykkens vinger fast, mens de endnu suse over mit hoved. Gud styrke dig, min Dagmar! Farvel!"

Med disse ord forlod Valdemar sin fromme dronning og Ribehus. Dagmar sad atter forladt på det store, øde slot, men snart hørte hun tidender fra ham.

En dag sad dronningen i fruerstuen og syede på små huer og kristentøj til den lille, forventede tronarving. Ved hendes højre side sad grevinde Ida sørgmodig og tænkte på sine brødres ulykkelige strid med kongen, mens nålen ofte faldt ud af hendes hænder; hun havde samme kære, løndomsfulde syssel som dronningen, og hendes skikkelse røbede tilstrækkeligt hendes tilstand. Jomfru Kirstine af Rise slog muntert guldspolen i den lille silkevæv og nynnede på Thorgeir Danaskjalds sejrssang, som mest var til ære for kongen, men hvori grev Albert og ridder Otto også nævnedes, som kongens bedste og kækkeste riddere.

På en skammel ved dronningens fod sad liden Rigmor og lyttede til sangen.

"Er det da kun konger og riddere, som fortjener ære og pris?" sagde Rigmor, "kan ikke væbnerne også være flinke?"

"Å jo!" svarede Kirstine, "men så bliver de nok også riddere en gang, og hører man nogen rask og dristig gerning af dem, blive de nok også besunget. Nu vil der blive nok at synge om, når bisp Peder Sunesøn og hans tapre brødre komme hjem med sejr fra Sverige."

"Gid du siger det i en god tid, kære Kirstine!" sagde dronningen, "det gælder mangent dyrebart liv. Også mange af mine kære, tro landsmænd drog did. Gud ved, om de kommer tilbage."

"Men hvad skal de da i Sverige?" spurgte Rigmor utålmodigt, "det er jo med tyskerne vi har krig – derovre, hvor fader og ridder Otto og Carl af Rise nu er."

"Kongen vil ikke blot beskytte sig selv og sit rige," svarede Dagmar, "han vil også beskytte sine venner og frænder. Så du ikke nok den fremmede, ulykkelige konge, her var, som så så bleg og god ud, ham, der sad ved siden af kejseren ved bordet! det var kong Sverker fra Sverige; han var forjaget af sit rige og bad kongen om hjælp, og i nøden skal man kende sine venner; se, derfor lånte kongen ham mange af sine bedste riddere, min fader i Bøhmen gjorde ligeså. Ak, de mente det godt, de kære sjæle! men lykken og sejren er i Herrens hånd."

"Men Herren mener det jo også godt!" sagde Rigmor, "så har det jo ingen nød."

"Visselig, mit gode barn!" svarede Dagmar og klappede hende rørt på kinden, "hvad han tilskikker os, er godt, om det også er sorg og trængsel; hans råd og veje er uransagelige."

Dagmars moderlige samtale med hendes kære brudepiger blev afbrudt af hr. Ib Urne, som bragte tidender fra kongen.

"Eders højkongelige gemal, ædle dronning! er karsk og vel, Gud være lovet!" sagde han, "i sin retfærdige vrede har han slaget bro over Elben og gjort et drabeligt indfald i det bremiske med ryttere og vogne, formodentlig for at lokke den bandlyste, bremiske ærkebisp ud af Hamborg, men det forstokkede verdensbarn løber ikke i fælden. Han bliver i sin faste øglerede og forskanser sig, som han ville true Danmark og trodse kongen og den hellige fader derfra i al evighed. Til modvægt og værn mod den belialsbisp anlægger kongen nu en stærk befæstning ved Elben, lige overfor Hamborg. Grev Albert har fået befaling til at forene sin hær med kongens, for man venter nu hver dag de kejserlige filistre med stor magt fra Bamberg."

"Gud beskytte kongen og den retfærdige sag!" sagde Dagmar. – "Er der ingen tidender fra Sverige?"

"Man taler om et stort slag ved Lene, højbårne dronning! men rygterne om udfaldet er forskellige og ikke alle som duft fra Libanon."

"Det er mig ingen gode tegn!" sukkede Dagmar, "skaf mig snarest muligt vished, kære hr. hofmester! jeg frygter, jeg ser aldrig vore kære, tro bøhmere mere. Ak, jeg er dog imod min vilje skyld i megen ulykke her: for min skyld kom de brave landsmænd hid til norden, måske for at lægge deres ben i det fremmede land. Og den utaknemmelige bisp Valdemar, som gav mig hånd på, at han ikke ville hævne sig! havde jeg ikke haft så stor ynk med ham og bedt så inderligt for ham, havde han visselig endnu siddet fangen på Søborg."

"Ville Herren således gå i rette med os for vore gode gerninger," sagde hr. Ib Urne, "hvor ville det da gå os med de slette?"

"Ak, slet og ringe er dog al vor gerning!" sagde Dagmar, "men han, som kender hjerterne, vil forbarme sig i nåde. Il, kære hr. hofmester! og lad mig ikke længere være i uvished!"

Hr. Ib Urne gik. Snart erfarede også Dagmar og kongen den sørgelige tidende om nederlaget ved Lene, som har gjort så dybt og varigt et indtryk på alle danske hjerter, at erindringen derom har bevaret sig hos folket til de sildigste tider i en uforglemmelig sørgesang. Uagtet slagets ulykkelige udfald og det store nederlag, de danske led under anførsel af den kække, heftige bisp Peder Sunesøn og hans tre brødre, havde kong Valdemar dog ingen skam af sine mænd, for med sandhed sang folket med skjalden:

De danske stode så mandelig bi
De svenske til liden fromme:
Langt heller de ville på stedet dø,
End fra hr. Sverker rømme.

De svenske var to og tre mod en,
Thi blev i krigen stor nød.
Så mangen ridder der blegned om kind,
Så mangen hofmand blev død.

Blandt de tapre, danske riddere, som var faldet i dette slag og blev begravet i Sverige, var bisp Peders og ærkebisp Andreas' tvende brødre, den berømte hr. Ebbe Sunesøn til Knardrup, kong Sverkers svigerfader, og hr. Laurids Sunesøn, så vel som den raske grev Engelbret af Gleichen, hr. Carl Grå og ridder Ove Dyre med det gyldne horn. Bisp Peder selv og hans broder Jacob af Mone var undkommet med livet og draget med den sørgelige tidende til kongen. Den ulykkelige kong Sverker undkom vel også med livet, men faldt siden i et nyt slag ved Gestilren, ikke langt fra hin ulykkelige valplads ved Lene. Af de mange danske og bøhmiske stridsmænd, som havde fulgt ham og sunesønnerne i denne ødelæggende kamp, kom der kun få tilbage, og det var et sørgeligt syn for alle danske at se de adspredte levninger af hin skønne hær. Derom hedder det vemodigt i hin folkelige sørgesang:

De var vel otte tusinde mand
Der de af Danmark fo'r hen.
Vel næppe fem og femti mand
Kom hjem til landet igen.

Mellem de bjerge og dybe dale
Der gælde både ugle og ravn.
Der græder så mangen smuk fæstemø,
Haver mist sin fæstemand.

De fruer de stande udi højeloft,
De vente, deres herrer skal komme;
Hestene de kom blodige hjem,
Og sadlerne de vare tomme.

Valdemar holdt på sin hvide stridshingst for Hamborg og opmuntrede sine holstenske bønder til at arbejde rask på skanser og volde, da bisp Peder og ridder Jacob Sunesøn, ledsagede af gamle Martin, kom, nedslåede og dækkede med blod og støv, til lejren og bragte ham denne jobspost.

Kongen bed sig i læben og tav, for ikke med noget harmfuldt, bebrejdende ord end dybere at såre bisp Peder og hans broder. De havde set deres brødre falde ved deres side, og de havde ikke forladt valpladsen, så længe der var en dansk og bøhmisk stridsmand tilbage, som holdt stand.

"Det er den retfærdige Guds straf over mig og min slægt!" sagde bisp Peder. "Det var ikke for konge og fædreland, vi denne gang stred, men for os selv og vor ulykkelige svoger. Jeg misbrugte Eders højmodige gunst, herre konge! til Eders og landets fordærv, og på en tid, da I selv kunne behøvet vor arm og vort skjold. Se, derfor var Herren ikke med os; jeg tog ham ikke på råd med mig i min blinde iver og fortrøstning på egen kraft og forfængelig styrke. Derfor lod han mig se mine brødres blodige pander og jog mig som en overvunden og beskæmmet flygtning hid, for at jeg skulle bekende min skyld for Eders åsyn, min strenge herre og konge! Straf mig nu som jeg har

forskyldt! men lad Eders retfærdige vrede kun komme over mit hoved! min heftighed og utålmodighed var skyld i den hele ulykke."

"Kunne jeg mere harmes på dig, min brave, trofaste bisp Peder!" sagde nu kongen og lagde sin hånd deltagende på hans skulder, "så fortjente jeg ingen trøst, når jeg selv en gang tabte sejren af hånden, og den dag kan jeg vel også opleve. Forbud og varsel om lykkens omskiftelse sender Herren mig i dag ved dig. Dine djærve brødres fald smerter mig dybt; jeg havde ingen bedre og trofastere venner! – Den kække, raske Engelbret – Carl Grå – Ove Dyre med sit klingende horn – ingen af dem ser jeg da heller mere kæmpe modigt og lystigt ved min side. Blev de jordede på valpladsen? eller faldt deres lig i fjendens hænder?"

"Vi begrov dem, herre konge, mens vi endnu havde kække stridsmænd omkring os. Denne pil drog jeg af min broder Ebbes tro bryst."

"Giv hid!" sagde Valdemar, "den skal gemmes til hans ihukommelse blandt sejrsfanerne, han bragte mig i bedre dage."

"Jeg bad for deres sjæle," fortsatte bispen – og hans stærke stemme bævede – "jeg kastede jord på dem med mit blodige sværd. Gud give dem en salig opstandelse og lade ikke deres blod komme over mit syndige hoved!"

"Vær trøstig, fromme herre!" sagde kongen bevæget, "I er, som Eders hellige navnebroder, vel snar til at drage sværdet, men også ivrig, som han, i at angre. Hvad I har at bebrejde Eder ved dette tog tilgive Gud Eder i nåde, som jeg af hjertet tilgiver og beklager Eder! – Men her er nu ingen tid til klager. Tabt er tabt, og de døde kommer ikke tilbage."

Kongen sagde også et par venlige ord til den tavse, bekymrede hr. Jacob og fortalte ham derpå, hvorledes sagerne stod, og at man for det første blot kunne tænke på at holde bisp Valdemar indesluttet i Hamborg og berede sig på at møde og tilbageslå den store hær, hvormed kejser Philip ventedes fra Bamberg.

Ærkebisp Andreas, som var kommet tilbage fra Riga og opholdt sig hos kongen i lejren, hørte nu, stille og gudhengiven, efterretningen om sine brødres død. Han var hver dag med bisp Peder og grev Albert i kongens krigsråd og tog ivrigt del i krigstilberedelserne.

En dag trådte ærkebispen med bisp Peder ind i kongens telt, og Valdemar kunne se på brødrenes ansigter, at de havde et godt budskab at bringe ham.

"Der må være hændet noget overordentligt og nedslående for fjenden, herre konge," sagde ærkebispen, "der er stor forvirring i Hamborg. Vore forposter har set krigerne kaste deres våben og forlade skanserne; Eders dristige søstersøn, grev Otto, og min unge, raske plejesøn, Carl af Rise, har straks benyttet sig af denne uorden og vovet sig forklædte ind i staden for at udforske, hvad der er på færde. Et fast utroligt rygte siger, at kejser Philip er død og at bisp Valdemar skal være pludselig forsvundet af Hamborg."

"Det kan jeg umuligt tro!" sagde kongen, "men lige meget, om de rygter er sande eller falske, vi vil drage fordel af forvirringen! Lad straks blæse til storm imod staden!"

På ærkebispens og grev Alberts vink klang nu luren i lejren. Der blev stor tummel med heste, krigsfolk og de svære stormmaskiner. Kongen og grev Albert svang sig på deres heste.

Bisp Peder for allerede med draget sværd om blandt de ordnede krigerrækker og opmuntrede dem med kraftige ord, og snart rykkede hele hæren i god orden mod staden.

Midt i den fjendtlige by gik grev Otto og Carl af Rise imidlertid med de korte sværd under deres købmandskapper blandt en stor hob hamborgske borgere, skippere og lastdragere, som strømmede skarevis til rådhuset.

"Han er borte!" sagde en adstadig borger, "han har smurt haser og ladt os alle kønt i stikken; det tænkte jeg nok: slig en bandlyst, forjaget bisp kunne aldrig bringe os andet end ulykke og forbandelse."

"I kan tro, den Onde har skinbarlig taget ham!" mumlede en skipper, "og det har han ærlig forskyldt, som han har handlet med os; har vi ikke der måttet slide og slæbe for ham, som umælende bæster, på de fordømte skanser, så blodet sprang os ud af neglerødderne!"

"Men han var dog en allerhelvedes karl!" mente en lastdrager med et forvovent røveransigt, "han gav paven en god dag og turde bygge tårne ligefor kongen af Danmarks næse."

"Han stolede nok på, han havde den nybagte kejser i ryggen," sagde skipperen, "men nu har jo fanden også taget den gode ven; han har nok gabet for højt, da han ville sluge hele Tyskland."

"Han fik Nordalbingien i vrangstruben, kammerat!" sagde en stærk, buttet bådsmand, hvis tungemål røbede, at han var født på hin side af Elben, "eller I kan tro, han er død af det bugvrid, han fik, da kong Valdemar piskede ham tilbage over Elben."

"Nej, kejser Philip har fået en forgiftet daggert mellem ribbenene," sagde borgermanden, "og man vil sige, den kom fra

hans gode ven, den lille, gudfrygtige kejser Otto."

"Den er vel snarere kommet fra den stornæsede konge af Danmark!" sagde en stor, håndfast kræmmersvend, "han har jo sin næse allevegne og har gjort os peberet og saltet dyrt nok her i staden."

Nu tabte grev Otto tålmodigheden, og, uden at betænke sin farlige stilling, drev han den forbavsede kræmmersvend en sådan kindhest til med den venstre hånd, at han tumlede.

"Tror I, kongen af Danmark skiller sig af med sine fjender ved snigmord?" råbte Otto forbitret og svang i det samme med den højre hånd sværdet til sit forsvar, for med stort skrig styrtede nu den hele flok borgere og lastdragere imod ham.

"En dansk spion! en dansk spion!" råbte de, "ned med ham! hæng ham! sten ham! knus ham!"

Carl af Rise så forbavset den store fare, ridder Otto havde styrtet sig i. Der havde været god lejlighed for Carl til at komme bort, uden at røbes. Han gjorde også en uvilkårlig bevægelse til flugt, men, blodrød af skam, sprang han nu tæt til Ottos side og dækkede ham ryggen så godt, han kunne, med sit væbnersværd.

"Der er to! der er flere! – ned med dem, de hunde! Strikken om halsen på dem!" råbte den opbragte almue og begyndte at kaste skarn og sten efter dem. Men hin lille, buttede bådsmand med flere håndfaste kammerater trængte sig til for at forsvare dem, og under denne strid lød der pludselig stor larm og skrigen fra alle gader og stræder. "De danske stormer! Fjenden er for stads-porten!" lød det, og på et øjeblik var den store folkehob adspredt. Kræmmersvenden og bådsmanden, som allerede havde fået hinanden i hårene, var revet bort med den

urolige folkeskare, og der var en sådan tummel og forvirring i byen, at ingen mere gav agt på Otto og Carl, som klogeligt gemte deres sværd under kapperne og gik op på den nærmeste skanse. Der så de hæren rykke frem imod byen, men det lod ikke til, man tænkte på forsvar. Alle vegne lå der bortkastede våben, og store skarer af flygtninge drog med larm og skrig gennem gaderne. Endelig sagtnedes den forvirrede tummel, og fra rådhuset drog en pyntelig skare af sortklædte herrer gennem gaderne: det var borgmester og råd, som efter deres tyrans undvigelse var blevet enige om at overgive staden til den danske konge, hvorfor de nu drog ham i møde for at overrække ham stadens nøgler og udbede sig hans kongelige gunst og beskyttelse.

Ridder Otto og Carl blandede sig mellem folkeskaren, som fulgte dette optog. Men da de mødte kongen tæt ved den åbne stadsport, bragte de ham ingen nyhed; for han vidste allerede alt, og fik nu af den hamborgske øvrighed sikker bekræftelse på, at kejser Philip virkelig var myrdet i Bamberg af pfalzgreve Otto af Wittelsbach, og at derved, som ved et lynslag, hele den kejserlige hær var splittet ad, og alle de tyske fyrster havde begivet sig hjem til deres egne lande. Om bisp Valdemar sagde kun rygtet, at han var på vejen til Rom, for at underkaste sig paven og bede om nåde og befrielse fra bandet.

Kongen lod nu kun en besætning drage ind i Hamborg med streng befaling til at behandle staden som en fredelig by. Derpå afskedigede han den hamborgske øvrighed med mildhed og drog tilbage til lejren. Her holdt han straks et hemmeligt råd med grev Albert og ærkebispen, for vigtige budskaber var

kommet fra Rom og et gesandtskab fra Sverige. Store planer opfyldte kongens sjæl.

"Lykken er dog ikke veget fra mig!" sagde han, "den synes aldrig at have været mig gunstigere. Det er som en mægtig, usynlig hånd har slaget mine fjender og gjort deres anslag til intet; hvor jeg rykker frem, åbner portene sig for mig, og mine fjender flyr, førend jeg kan nå dem med sværdet. Jeg har nu så mægtig en hær samlet, som der behøves til at erobre et kongerige. Min første tanke var Sverige; der har min ære lidt et tab. Der har første gang lykken vendt mig ryggen, og der ligger mangen brav dansk og bøhmisk ridder uhævnet i sandet ved Lene. Men se, ædle herrer! hvad kong Erik skriver til mig. Folket har valgt ham til konge, og han håber, jeg vil agte folkets ret og myndighed dertil. Han beder mig, højmodig glemme det sidste ulykkelige slag. Hvoraf de danske havde lige så stor ære som tab. Han tilbyder mig fred og venskab og begærer min søster Regitze til dronning."

"Vil Eders ædle søster modtage dette hæderlige tilbud," sagde grev Albert, "må jeg anse det for den største lykke for Danmark og for Eder. I kan da med tryghed, min kongelige frænde, vende Eders våben hvorhen I vil, uden at have en mægtig fjende i ryggen."

"For menneskelige øjne står det ikke anderledes til at indse, herre konge!" sagde ærkebispen, "er det Guds vilje således at grunde freden i Norden, kan kristendommen vente sig store ting af Eders fromme sind og Eders sejrrige våben."

"Af min kloge søster frygter jeg ingen indvending," sagde Valdemar, "hun er over den alder, hvori lidenskab kan bestemme hendes valg; hun har desuden aldrig lignet mig i

dette stykke. Kong Erik er en tapper og agtværdig herre. Jeg elsker ham ikke; men det var ubilligt, om jeg ville nægte, hvad han desværre har nødt os til at bekende. Min søsters kærlighed til Danmark og til mig vil overalt hæve enhver betænkelighed."

Kongen satte sig til sit teltbord og greb pen og pergament. Han brugte ingen skriver til sine fortrolige og hemmelige brevskaber. Han var selv usædvanlig kyndig i alle boglige kunster og havde endogså udfundet en ny og bekvemmere måde at skrive runer på ved hjælp af punkter. Han skrev nogle få vigtige ord til sin søster, lagde den svenske konges bejlerbrev ved siden og lod ufortøvet junker Strange kalde. Ham blev det overdraget at bringe dette vigtige andragende til Ribe og derfra uden ophold at bringe prinsessens svar til Sverige og på behørig måde at bringe dette betydelige anliggende i orden.

"Og se nu," fortsatte kongen, da junker Strange var gået, "se nu, I gode herrer, hvad den hellige fader her skriver mig til! Det overgår langt min forventning, og jeg kan fornemmelig takke Eder derfor, min tro, virksomme ærkebisp Andreas! Den kloge og kraftfulde Innocens vil af al magt understøtte mine foretagender mod de vantro i Preussen og Lifland. Han kalder mig sin kæreste søn og har udstedt breve til alle kristelige fyrster trindt om Danmark, hvori han under bandsstraf forbyder dem at anfalde eller forurolige Danmark, at forhindre mine kristelige foretagender eller formindske mine og mine tilkommende arvingers rettigheder."

"I er lykkens yndling, herre konge!" sagde grev Albert forbavset, "I forstår den store kunst, at kæmpe med himmelske som med jordiske våben."

"Kirken har valgt Eder til sin ridder og våbendrager, herre konge!" sagde ærkebispen, "og den Almægtiges hånd er øjensynlig med Eder. Et så stort, så vigtigt øjeblik kommer sjældent mere end en gang. Lad intet verdsligt hensyn til større magt og ære nu forvilde Eder! Opgiv de stolte kæmpeplaner med Brittanien. Knud den Store, højlovlig ihukommelse, den mægtige Knud, herre konge, hvis arving I tænker på at blive, satte jo sin krone på Guds hellige alter, da denne verdens smiger og forfængelighed ville friste ham til at sætte sin ære over den Almægtiges."

"Et korstog altså først og et korstog sidst – det er nu, som før, Eders råd og mening, ærværdige herre!" sagde Valdemar med dæmpet stemme og syntes at bekæmpe en stor, fristende tanke, "for at jeg skulle lade hæren drage hjem og selv sove ind på Ribehus, anser I næppe for den id, dette store, vigtige øjeblik fordrer. Velan da!" fortsatte han bestemt efter nogle øjeblikkes tavshed, "i morgen drager vi med hæren mod Preussen. Jeg skal vise mine kristne fjender, at jeg er vågen og tør glemme dem over hedningerne. Jeg vil nu ikke se Ribehus, førend sørgesangen over slaget ved Lene kan overdøves af nye sejrssange. Thorgeir Danaskjald og den djærve islænder skal følge os. Den forfængelighed må I holde mig til gode, min fromme sjælesørger! at mens jeg sørger for kirkens sejr og korsets ære blandt de vantro, jeg samtidig vil have sørget for min ridderlige og kongelige ære og mit navns ihukommelse hos en vantro efterslægt."

Den fromme ærkebisp trak på skuldrene og tav. Men grev Albert hævede stolt sit tungsindige åsyn og betragtede den kække, ærelystne konge med velbehag.

"Ved St. Michael!" sagde han begejstret, "et lovligt og priseligt eftermæle er den eneste lykke på Jorden, som ikke dør og henfarer, og som det er værd for en ærlig ridder at stræbe efter. Var eftermælet også tant og forfængelighed, ville jeg ikke drage stålhandsken på for at vinde et kongerige."

"Ja vel, høje herrer!" sagde nu ærkebispen, "hvor evangeliet ved Eders riddersværd en gang prædikes i fred, der vil man sige til Eders ihukommelse, hvad I gjorde. Den retfærdiges navn skal ikke udslettes, hans ihukommelse bliver i velsignelse, men Guds og den korsfæstedes er æren."

Med disse ord hæftede han et rødt silkekors på kongens og grev Alberts skuldre.

Det nye, vigtige korstog var således bestemt. Dagen efter bar hele hæren slige kors og drog med vajende faner og klingende spil mod de fjerne, hedenske lande.

Note 10: **Inful:** Den katolske bispehue. *Red.anm.*

8

Mens kongen og grev Albert fejdede lykkeligt i Preussen og Polen og gjorde store erobringer fra Veixlen langs med havet til Samland, nærmede tiden sig, da dronning Dagmar skulle være moder. Hun glædede sig ofte inderligt, fast barnligt dertil, men undertiden blev hun ængstet og urolig til mode. Derfor søgte hun jævnlig bevægelse i fri luft. Ledsaget af Kirstine af Rise, gik hun daglig i slotshaven og sad der ofte halve dage på sit yndlingssted mellem ellebuskene ved åen, hvor hun havde ladet det side, fugtige jordsmon ophøje og en liden løvhytte indrette ved den sivgrønne åbred. Der lå altid en lille, nydelig båd med purpursæder og forgyldte årer, som kongen havde ladet bygge til små lystfarter med dronningen på åen. Når Dagmar var alene med jomfru Kirstine på dette sit yndlingssted, fandt hun ofte en barnlig glæde i at sætte sig i den fastbundne båd og vugge sig i den mellem de høje siv og rør, mens jomfru Kirstine måtte synge viserne for hende om Rosmer Havmand og Eline af Villenskov, om elvehøj og elvepigerne og de mange vidunderlige sagn, hvorpå de gamle, danske folkesange er så rige. Når dronningen hørte disse sange, syntes hun at være kommet til et fortryllet land, hvor den hele natur ligesom var levende og besjælet, og hvor englene fra hendes skønne barndomsdrømme under de simple, rørende toner gyngede sig med det voksne barn i den gyldne vugge.

En aften ved solens nedgang sad dronningen således vuggende og drømmende i båden. Jomfru Kirstine sad lige overfor hende på rorbænken og sang:

Bonden ud af Villenskov
De trolde gennem vindvet så:
Hjælp mig nu, Jesus Maria søn!
Disse trolde de agte mig på.

Han slog kors i hver den vrå
Og mest udi hans stue.
Forfærdedes nogle trolde derved –
De fløj ad vildene skove.

Somme fløj øster, somme fløj vester,
Nogle fløj nord på.
Nogle fløj ned i dybene dale,
Jeg tror, de er der endnu –

"Hvad fattes Eder, min ædle dronning?" afbrød Kirstine pludselig sangen. "I bliver så bleg, og hvad stirrer I så besynderlig på?"

"Ak! jeg drømte så sødt og tænkte på min fader og min moder og mine barndomslege," sagde Dagmar, "men så sang du om de onde trolde, og mig syntes, de stak hovederne frem af alle buske og truede mig."

"Kors bevare os!" sagde Kirstine og så sig halvt ængsteligt om, "men I tror dog aldrig, ædle dronning, at der er sådant troldpak mere til i verden? Det var jo kun i gamle, gamle dage, inden her var kirker og præster og rigtig kristen tro i landet."

"Du sang jo selv, at bonden slog det hellige kors for troldene," sagde Dagmar. "Jeg tror vel ikke så lige alt, hvad der står i slige viser, men der er dog visselig lige så vel onde som gode ånder til; derpå kan ingen kristensjæl tvivle, og ingen sjæl er så god og uskyldig, at vi jo hver aften må bede den kære herre Gud befri

os fra det onde. Sig mig, kære Kirstine, ser du ikke også ligesom et blegt, kvindeligt ansigt hist imellem sivene? – Nu synes mig endogså, det bevæger sig – og ser du de våde lokker med sivkransen?"

"Ak ja, ædle dronning! Jeg ser noget lignende. – Befaler I ikke at vende tilbage til slottet? det begynder allerede at skumre – og aftenluften –"

"Sig kun rent ud, du er bange, lille Kirstine!" sagde Dagmar, "nu er jeg det ikke længere: vi står jo alle i Guds hånd. Den blege kvinde synes ikke heller at ville os noget ondt. Hun ser så lidende og sørgmodig på mig. Måske det er en ulykkelig pige, som har skjult sig derude for at beklage sin nød for mig i løndom. Måske kan jeg hjælpe hende. Se, nu kommer hun nærmere!"

"Ak, det må vist være et stakkels vanvittigt menneske!" sagde Kirstine med en blanding af frygt og medlidenhed, "se hvor besynderligt hun fordrejer ansigtet og peger mod himlen! – og hør! hør! hun synger –"

Med dæmpet frygt og nysgerrig opmærksomhed hørte dronningen og jomfru Kirstine nu tydelig en klar, bævende stemme, som sang afbrudt og sørgmodig mellem sivene, mens den hemmelighedsfulde sangerinde aldeles skjulte sig for dem. Forbavset hørte dronningen følgende ord:

Dagmar! Dagmar! Du dronning from!
Din skæbne spurgte jeg stjernerne om.

En søn du føder, så lys og bold,
Hans moder var varm; hans fader var kold.

En søn du føder med gyldne hår;
En stakket lykke jeg kun ham spår.

Han lege skal med guldkronen rød
Til fugl med stålklo volder hans død.

Men hvis jeg skriften foroven nam,
Dit unge liv du lader for ham –
Langt borte fra fader og moder.

"Ak, hører du, Kirstine!" sukkede den fromme Dagmar og græd bitterligt, "det er min død, hun spår mig. – Guds vilje ske! men her er dog så skønt i verden at leve!"

"For Guds skyld! kom, min ædle dronning, og lad os fly! det er en ondskabsfuld, vanvittig kvinde, som vil skræmme livet af Eder med sine spådomme. For Gud i Himlens skyld, lad os komme herfra!"

Dronningen rejste sig vaklende for at stige af båden, men da sang atter den løndomsfulde stemme vemodig og hjertelig:

I tør ikke græde, græd ikke fordi
Himmeriges dør står åben for dig –
Den havfrue danser på tilje!

I himmerig skal du bygge og bo,
Der fanger du først både hvile og ro,
Men havfruen danser på tilje!

Med møje kom dronningen af båden og sank bleg og afmægtig om i den forfærdede jomfru Kirstines arme.

"Jesus! Maria!" råbte den ængstede pige og hørte nu en stærk plasken, som af åreslag eller af nogen, der svømmer, men

denne lyd blev svagere og svagere og tabte sig snart ganske der, hvor åen løber større og bredere ud imod havet.

"Var det en drøm?" sagde dronningen, idet hun slog øjnene op og rejste sig langsomt, "eller har vi virkelig hørt og set en havfrue, som spåede mit barn ilde og mig selv den bitre død?"

"Ak, tænk ikke mere på den besynderlige hændelse, gode, fromme Dagmar!" bad Kirstine, "det har sikkerlig kun været den gale Malene, som må være løbet ud af Ribe dårekiste. Jeg har en gang set hende og hørt hende synge. Hun går også gerne med kranse i håret og synger lige sådan underlig og forvildet snak og stumper af gamle viser om hekse og trolde. Jeg skal aldrig mere synge sådanne viser for Eder! havde vi ikke haft hovedet fuldt af slige eventyr, skulle vi nok set, hvem det var og ikke ladet os således forskrække."

Det lykkedes til sidst også den omhyggelige Kirstine at berolige dronningen og få hende til at antage hendes naturlige forklaring af denne gådefulde hændelse, som Kirstine dog selv hemmeligt ængstede sig over. Dagmar lod for det første Kirstines beroligende formodning gælde, men bad hende dog imidlertid ikke tale til nogen om, hvad der var hændt; selv ville hun i al stilhed lade det nærmere undersøge.

Næste dag befandt dronningen sig vel og syntes munter som sædvanlig; men hun vovede sig dog aldrig mere nogen aften ned til åen, og når hun havde været ene i sit lønkammer, syntes jomfru Kirstine ofte med bekymring at kunne se på hendes øjne, at hun havde grædt.

Som den betænkelige fødselstime nu nærmede sig, længtes dronningen ofte inderligt efter Valdemar. Hr. Ib Urne måtte hver dag ind og fortælle hende alt, hvad man hørte om kongen

og hans færd. De sidste visse efterretninger, man havde fra ham, var om den polske hertug Mistwins undertvingelse, og hvorledes denne mægtige fyrste havde måttet sværge kongen troskabsed. Om grev Albert og ridder Otto spurgtes mangen djærv dåd, og alle, som yndede den kække ridder Otto og havde frygtet for følgerne af hans overilelse mod ærkedegnen, glædede sig nu ved at høre, at han som korsridder havde udført den bodsgerning, der for denne sags skyld ved et pavebrev var blevet ham pålagt af ærkebispen, idet han ved en dristig ridderdåd havde befriet ti kristne præster af fangenskabet hos de vantro. Ingen glædede sig mere ved denne efterretning, end Kirstine af Rise; men hun dulgte det omhyggelig og lod som om hendes store glæde og beundring kun gjaldt kongens lykke og sejr.

Om Carl af Rise hed det, at han havde reddet sin våbenmester grev Alberts liv ved et uventet baghold på de polske grænser.

"Den raske, gode dreng!" udbrød Rigmor med barnlig åbenhjertighed og klappede i hænderne, da hun hørte det. Hun huskede ikke andet, end at de begge var børn endnu, men Rigmor var nu næsten en halvvoksen pige, og havde Carl af Rise hørt, hun havde kaldt ham dreng, ville han have fortrudt storlig derpå, for han var nu ligeså høj som ridder Otto og langt stærkere, og han drømte ikke om mindre, end om at vinde guldsporen på dette felttog.

Det gik dog lettere med dronningens nedkomst, end hun havde ventet, og der blev stor glæde på Ribehus og over hele landet, da den tidende hørtes, at den fromme dronning Dagmar havde skænket kongen en søn og tronarving. Selv om

nemlig kronen ikke var arvelig, men folket havde valgret, var den førstefødte kongesøn dog som oftest den, det danske folk helst og klogeligst valgte. I de samme dage havde også den stille, sørgmodige grevinde Ida født en søn til verden, og den lykkelige grev Claus, som var blevet tilbage på Ribehus, ilede selv med disse glade efterretninger til kongen.

Dronning Dagmar græd af glæde og inderlig hjertenslyst, da hun vuggede den lille, lysøjede prins på sine arme, men det var hende et stort skår i hendes moderglæde, at Valdemar ikke var til stede og kunne dele hendes lykke, og at ikke hendes fader og moder kunne se, hvor lyksalig hun var. Hun kyssede barnet vel tusinde gange og takkede Gud for den vidunderlige gave og for den usigelige fryd, som hun aldrig før havde drømt om kunne være så stor og overvættes. Hun så barnet i de stille, blå øjne, og det var, som hun så sig selv ind i sjælen. De fine, gule silkehår var også hendes, men hun så dog i barnet kun den sejrrige Valdemars søn og bad kun om, at drengen måtte vorde god og from og blive kongen og folket til glæde og velsignelse.

Dagmars glæde over hendes lille Valdemar, som hun allerede nævnte ham, var så stor, at den udtømte hendes kræfter. Følgerne af skrækken hin aften ved åen og de sørgmodige dødstanker, hin ulykkelige spådom havde efterladt i hendes stille sind, holdt hende endnu på sygelejet, da hun modtog kongens brev, hvori han højlig glædede sig til at se hende, som en lykkelig moder, og modtage sin førstefødte af hendes arme.

Prinsesse Regitze, som havde modtaget kong Eriks ægteskabstilbud, læste i samme stund med jævn tilfredshed et brev fra sin broder, hvori han meldte, hvad han også havde tilskrevet dronningen, at den første dag i næste måned, som

ved brevets modtagelse nu var nær for hånden, agtede han at holde en stor sejrsfest på Ribehus, hvorved han samtidig ville lade sin søn døbe og holde sin kære søsters bryllup med stor hæder og glans. Derom var der også afsendt bud og brevskab til kong Erik i Sverige.

Dagen førend den store festdag var bestemt, holdt kong Valdemar med vajende faner og klingende spil sit indtog på Ribehus under folkets larmende fryderåb. Det glade, nysgerrige folk strømmede i store skarer ud og ind gennem Ribe porte, for at se os hilse deres sejrrige konge og for samtidig at betragte den fremmede konges indtog; for der var sendt kong Erik en talrig ridderskare i møde, og han kunne ventes hvert øjeblik.

Valdemar svang sig af sin stridshingst i slotsgården og ilede, støvet og jernklædt, som han var, op på slottet, hvor han håbede at se den unge, blomstrende moder komme ham sjæleglad i møde med hans førstefødte. Men hans glæde formindskedes svarlig, da han nu hørte af sin søster Regitze, at dronningen endnu ikke var fuldkommen karsk og ikke måtte forlade sit sovekammer. Han trådte da ind til hende i det dunkle gemak og følte sig straks besynderlig nedslået midt i sin kraftige livsglæde og beklemt af den indespærrede luft, der kom ham i møde. Det sparsomme lys viste ham ikke en sund, blomstrende moder, men en stille, bleg kvinde med et fint, spædt barn i de bævende arme.

Dagmar lå på en løjbænk med purpurtæpper. Hun følte sig svag og angrebet, men glæden gav hende kræfter. Hun rejste sig og løftede barnet mod Valdemar med høj, stille glæde, men samtidig med inderlig vemod; for hun så hvilket smerteligt indtryk synet af hendes svaghed gjorde på kongen. Der

glinsede en voldsom tilbagetrængt tåre i hans stolte øje. Han bredte heftig armene ud mod moder og barn med en overvældende følelse af glæde og smerte; men Dagmar bævede frygtsom tilbage for hans rustning, og barnet skreg. Valdemar lod hurtigt sine jernpansrede arme synke og rakte Dagmar sin hånd.

"Tilgiv min ubetænksomhed!" sagde han, "jeg ventede ikke at gense dig således; jeg troede, du var karsk og glad, og havde født mig en stærk og kæk søn."

Med disse ord kastede han panseret hastigt fra sig og satte sig nu roligere ved siden af dronningen på løjbænken. Men Dagmar bøjede sit hoved over barnet og græd.

"Græd ikke, du fromme, velsignede Dagmar!" sagde nu Valdemar mild og venlig, "græd ikke fordi jeg kommer således ind til dig, som en stormløber! – Tak, inderlig tak for gaven, du har bragt mig og Danmark! har den kun ikke kostet dig selv sundhed og tilfredshed!"

"Kære, stærke Valdemar!" svarede Dagmar og klappede ham venligt på hånden, "du finder mig som et stort barn, der frygter og græder for kun mindste småting. Jeg er ikke hjertesyg, men savner kun kræfter, og klangen af dit harnisk var nok til at skræmme mig og bringe mig i gråd. Men når jeg nu kan se dig hver dag, så skal du se hvor karsk og glad jeg skal blive!"

"Min fraværelse har dog ingen del i din svaghed?" spurgte Valdemar, "det gjaldt folks og rigers vel, det gjaldt korsets fred og ære. Jeg har holdt mit ord: Herren gav hedningerne i min hånd, og du ser mig igen som sejrherre!"

"Gud velsigne din id og din sejr!" sagde Dagmar, "gjaldt det korsets fred og ære, var min længsel og mit savn kun en ringe

offerskærv til den store fredens og kærlighedens herre. Men tænk nu ikke på mig, kæreste herre og konge! Tag nu sønnen på Eders faderlige arm og giv ham Eders velsignelse! Nu græder han ikke mere; se, nu smiler han rolig og ville gerne række de små arme imod Eder, hvis han kunne."

Kongen tog barnet på sin arm og betragtede det med blandet glæde.

"Gud styrke og velsigne dig, min søn!" sagde han bevæget, "du har din moders fromme øjne og får vist hendes dejlige hår; men skal du en gang bære scepter og krone, må du ikke frygte for mit panser. Vidste jeg ikke, det var en prins, du havde skænket mig, fromme Dagmar!" fortsatte han og lagde barnet forsigtig tilbage i moderens arme, "ville jeg tro, det var en lille, fin prinsesse, hvis fromme billede en gang kunne pryde kirker og klostre og gøre skjalde og unge fyrster til gække."

Kong Eriks ankomst kaldte nu kongen fra moder og søn og nødte ham til at overvinde det forstemmende indtryk, dronningens svaghed og synet af den spærlemmede prins havde gjort på ham. Det første møde med hans kongelige svoger var ham ubehageligt; for den svenske konges frimodighed og kække væsen erindrede kongen om slaget ved Lene og om at han nu rakte den mand hånden, som ven og svoger, der havde været skyld i så mange tapre danskes fald. Det var første gang i verden, Valdemar så sig i den nødvendighed, at skulle modtage en gæst, som kunne rose sig af at have beholdt valpladsen og sunget *Te Deum*, mens de danske sang sørgesange. Men Valdemar betvang denne følelse af uvilje og krænket stolthed og modtog sin kongelige gæst og svoger med ridderlig høflighed og hædrende opmærksomhed.

9

Den store fest på Ribehus havde opfyldt slottet og staden med fremmede. Kongen havde tidligt om morgenen besøgt dronningen og fundet hende glad og rolig. Smykket med sin kongelige kroningsdragt, var han derpå fulgt med den dobbelte højtidsskare til domkirken.

Først blev der sunget et højtideligt *Te Deum* for kristendommens udbredelse og den kongelige korsridders store sejrvindinger i Preussen og Polen. Derpå blev med stor pragt og højtidelighed den lille prins Valdemar døbt af ærkebisp Andreas, som til slutning fuldbyrdede formælingsakten med kongen af Sverige og prinsesse Regitze.

Ved en pille i kirken stod under disse højtideligheder ridder Otto ved Carl af Rises side.

"Aldrig så jeg koldsindigere brudgom!" hviskede Otto, "da lider jeg bedre den høje, svenske ridder med det forvovne ansigt, som står fremmerst blandt kong Eriks drabanter. Det er den dristige ridder Sune Folkesøn, som i fjor bortførte kong Sverkers datter af Vreta Kloster, trods konge, bisp og hele kleresiet."

"Det var jo en halsløs gerning!" hviskede Carl, "hvorledes slap han derfra?"

"Som du ser. Han står sig godt hos den nye konge og er hans første mand. Det var en rask og listig streg. Han havde klædt sig og sine svende ud som engle, og så troede alle de andægtige nonner, at han førte den skønne prinsesse Helene til Himlen. Nu er hun hans hustru og har født ham en rask søn, og der er

ingen i Sveriges land, som tør krumme et hår på den kække Sune Folkesøns hoved."

"Kan en svensk ridder føre en kongedatter af kloster, og det kan gå godt," sagde Carl, "så kan en dansk ridder vel også forsøge sin lykke."

"Bliver du gal, Carl?" spurgte Otto, "du tænker dog aldrig på slige eventyr?"

"Kors! jeg er jo ikke ridder endnu."

"Skulle jeg bortføre en jomfru her af kirken, ved jeg nok, hvem jeg tog!" hviskede Otto overgiven, og hans øjne faldt på Carls søster, den smækre jomfru Kirstine, som bar brudens slæb, "men det skulle ikke være for at efterabe den svenske ridder," tilføjede han hastigt, "jeg ville før gøre det modsatte og føre den smukkeste pige i kloster. Hoffet er en fordærvelse for de stakkels børn, må du tro. Se, om ikke din søster har flere øjne, end bruden! Selv min morbroder kongen ser oftere på hende, end jeg ville lide, hvis jeg var hendes broder."

"Min søster er en ærlig og tugtig pige," svarede Carl fornærmet, "hun behøver ikke at spærres inde for at bevare sin ære."

"For hendes ære turde jeg slås med hele ridderskabet," sagde Otto, "men man har før set en ærlig mø komme i slet ry, blot fordi hun var fager og venlig mod alle."

"Da ved jeg dog, ingen taler ilde om min søster!" spurgte Carl, og hans kinder blussede af harme, "var jeg så sandt ridder som I, grev Otto, skulle ingen blot spøge dermed og beholde panden hel til aften!"

"Tys, tys, ikke så hidsig, væbner Carl! I forstår dog vel spøg?" sagde Otto og gik til side, for Carl begyndte at blive højrøstet og

drage de omkringståendes opmærksomhed til sig.

Carl og ridder Otto var på det sidste felttog, ved mangen dristig dåd, de havde udøvet sammen, blevet våbenbrødre og fortrolige venner, men de var dog fast hver anden dag uenige og sagde hinanden hårde ord, for ridder Otto viste i sit dristige væsen en vis tillid til sin høje byrd og sin ridderlige overlegenhed, som fornærmede Carl. Den simple, fattige riddersøn havde derimod en plump og djærv måde at gøre sine fordringer gældende på, som intet hensyn tog til byrd og stand, men kun til manddom og ridderlig dygtighed, og deri håbede han nu snart ikke at stå tilbage for sin højtflyvende, fyrstelige våbenbroder.

"Fader Saxo havde ret, ilde er det for rakke at lege med bjørnehvalpe!" sagde Carl gerne ved sig selv, hver gang der således kom en kurre på tråden mellem ham og grev Otto. Men dagen efter var de gerne de bedste venner af verden igen, og havde Otto virkelig fornærmet, var han straks villig til at tilstå det og gøre det godt igen.

Da nu toget med kong Eriks og dronning Regitzes brudeskarer gik ud af domkirken, trådte Carl beskedent til side for at gøre plads og følge bag efter kong Valdemar og hans riddere blandt de andre væbnere og svende. Næst kongen gik nu ridder Otto ham kæk og rask forbi ved grev Alberts side, og Carl følte, ydmyget, hvor ringe og ubetydelig han var mod sin fyrstelige våbenbroder. Blandt den tilstimlede folkeskare så han ved den såkaldte Kathoveddør en fattig, krumrygget pilgrim, som med et listigt, ondskabsfuldt blik betragtede grev Otto og ikke tabte ham af syne. Carl blev opmærksom og syntes i pilgrimsdragten at kende ærkedegn Arnfred, som for den svare

mistanke, der var faldet på ham, var blevet forvist kongens riger og lande. Så snart ridder Otto ikke mere var at se fra kirkedøren, var den mistænkelige pilgrim forsvundet i trængslen. Carl glemte nu øjeblikkelig den lille tvist, han nylig havde haft med Otto, og besluttede at opsøge ham snarest muligt og advare ham. Han skyndte sig op på slottet; men det var ham ikke muligt den hele dag at komme grev Otto så nær, at han kunne give ham et vink, for han kunne ikke trænge sig frem mellem ridderne og de fornemme hofmænd, som nærmest omgav de kongelige, og blandt dem var bestandig ridder Otto, der, som kongens søstersøn, på en sådan højtidsdag ikke kunne forlade sin plads blandt kongens nærmeste.

Henimod aften, da den største festlighed var forbi og de muntre gæster begyndte at bevæge sig friere blandt hinanden, fik Carl dog lejlighed til at give sin søster et vink, idet hun ville forlade dronning Regitze, til hvis opvartning hun den dag var bestemt, og begive sig til dronning Dagmars gemakker.

"Hvad vil du, kære broder?" sagde Kirstine og trykkede kærligt hans hånd, "vi får ingen tid i dag til at tale ordentlig sammen. Jeg skal til dronningen: hun sidder ene, stakkel, og kan ingen del tage i al denne herlighed!"

"Et ord, kære Kirstine! skulle du se grev Otto og uden anstød kunne sige ham et par ord, så bed ham vogte sig og sig ham, at hans dødsfjende, den forviste klerk, er her, han, som han lod piske ud af kongens gård! Jeg har selv set ham; han går sikkert omkring her og lurer hemmeligt på hævn."

"Jesus! Maria! hvad siger du!" udbrød Kirstine, forskrækket, og blev bleg som et lig.

"Nu, hvad fattes dig, søster? Du har intet at frygte. Bed kun grev Otto se sig for og ikke gå et skridt uden våben! Men sig ham det endelig således, at ingen udlægger det ilde! Se hverken for mildt til ham eller nogen anden fornem herre! Ak, kære søster! husk på, vi er den fattige ridders børn, og et godt, ærligt navn er al vor arv og eje!"

"Hvorledes kommer du derpå, kære broder?" spurgte Kirstine forundret.

"Nok derom, kære søster! glem kun ikke, hvad jeg sagde dig!"

"Ak, nej – det må ske straks! Se, der står ridder Otto jo hos kongen. Jeg går straks hen til ham og siger det."

"For Guds skyld, nej, søster! det sømmer sig ikke!" indvendte Carl og ville holde hende tilbage, men hun var allerede borte, og straks efter så Carl, hvorledes det var lykkedes hans søster at få grev Otto draget ud på svalen, hvor den unge, fyrstelige herre syntes med særdeles liv og deltagelse at underholde sig med hende.

"Det går aldrig godt!" sagde Carl urolig ved sig selv, "hvi tog jeg ikke dristighed til mig og vovede mig selv derop blandt de store! hun er mere hofvant, end jeg, men Otto havde ret – hun må være forsigtig!"

Carl stod ved den åbne dør til riddersalen, hvoraf tjenere og svende trængte sig ud og ind. Han kom ved en vending til at se ud i forsalen, og uden længere at give agt på sin søster og ridder Otto, trængte han sig pludselig med heftighed gennem døren og forsvandt.

Ridder Otto stod imidlertid alene på svalen med Kirstine og lod ikke den undselige og forskrækkede jomfru komme til orde af glæde over det hemmelige, fortrolige vink, hun havde givet

ham; han fandt det vel ikke så ganske sømmeligt for hende, men det smigrede ham dog højlig, og han sagde hende nu så mange smukke og artige ord, at den arme pige blev både rød og bleg.

"Men jeg har noget at sige Eder, ridder Otto!" afbrød hun ham endelig, "I må for Guds og den hellige jomfrus skyld ikke tro, jeg ville afbryde Eders samtale med kongen eller så ubeskeden gøre tegn til Eder, havde der ikke været nød på færde; Eders liv er i fare, ædle herre!"

"Mit liv!" afbrød Otto hende overgiven og smilede, "min frihed vil I vel sige, smukke jomfru! og deri kan I have ret. Eders venlige deltagelse for mig, da alle der miskendte mig, glemmer jeg aldrig. Den gang måtte jeg ile bort uden at få tid til at takke Eder, men tro mig, skønne Kirstine, hvad jeg lod tilbage –"

"Ak, Eders seglring," afbrød Kirstine ham hastig, "det er sandt, den har jeg – jeg fandt den og gemte den til Eder. Se! her er den!"

Med disse ord tog hun sølvbratsen frem af sin barm, for at løse ringen.

"Men ak!" fortsatte hun forvirret, "hvad jeg kom for at sige Eder –"

"Hvad ser jeg? min gamle seglring!" afbrød Otto hende henrykt, "og således forvaret! – O! løs den ikke af, skønne Kirstine! bær den bestandig således! og lad mig være så lykkelig at håbe, den ikke er Eder en ukær erindring!"

"Men, min Gud, hr. greve!" sagde Kirstine, blussende rød, "hvor kan jeg beholde Eders ring med Eders fyrstelige våben?"

"Se, jeg har jo en anden!" svarede Otto, "og vil I endelig give mig en erstatning for den, så giv mig det lille ravkors, der

hænger ved siden af den!"

Uden at svare løste Kirstine ravkorset af halskæden og rakte grev Otto det, som henrykt modtog det; han greb med det samme hendes hånd og trykkede den til sine læber.

"Men, kære ridder Otto, Eders liv er virkelig i fare!" begyndte Kirstine igen og skjulte hastigt seglringen, "for Guds skyld, hør dog hvad jeg havde at sige Eder! Her går en forklædt forræder om og lurer på Eder; min broder Carl har set ham og bedt mig advare Eder – det er den forræderske klerk, som I en gang fornærmede –"

"Hvad! Arnfred?" spurgte Otto opmærksom og slap hendes hånd, "det er umuligt! han er jo forvist."

"Ak, han er her alligevel og vil vist stræbe Eder efter livet. Hvad skal vi dog gøre?"

"Lad ham vove på at komme! jeg har før været blandt fjender i tusindtal, og I tror dog vel aldrig, jeg frygter for en enkelt mand?"

"Ak nej, hr. Otto!" sukkede Kirstine, "jeg ved jo nok, hvor kæk og forvoven I er, men hvo kan forsvare sig mod en lumsk morder? han kan støde Eder en dolk i hjertet, når I mindst tænker derpå."

"Frygt kun ikke, gode pige! – jeg vil tage et brystharnisk under min kjortel. Når kun jeg ved, hvor jeg kan vente en fjende, lader jeg mig ikke overraske. Tak for Eders venlige advarsel! tak også Eders ærlige, trofaste broder! det var smukt af ham, at han ville advare mig. Jeg har dog i dag mod min vilje fornærmet ham."

"Det talte han intet om, ædle herre! men lad mig nu stole på, at I er forsigtig! jeg er så angst og bange for den lumske klerk."

"I morgen skal I vist høre, han sidder i tårnet!" sagde Otto og trykkede hendes hånd med varme. – "Gud velsigne Eder!"

"Krist og vor frue bevare Eder!" sagde Kirstine og gengældte håndtrykket frygtsomt og næsten umærkeligt, mens hun hastigt tog sin hånd tilbage, "jeg tør ikke blive her længere – dronningen venter mig."

Derpå skyndte hun sig bort. Ridder Otto så sjæleglad efter hende, og først da han ikke mere så hendes ranke, lette skikkelse i riddersalen, gik han bort for at følge hendes råd og forsyne sig med et brystharnisk under sin hofkjortel.

Da Otto trådte ud af riddersalen, kastede han en kappe over sin glimrende hofdragt. For at komme til sine værelser i slottets nordlige fløj, måtte han gennem en lang, mørk gang. Han havde næsten glemt, hvad han gik efter og tænkte kun på den skønne jomfru Kirstine og den varme del, hun tog i alt, hvad der angik ham. Uden at gøre sig nogen bestemt forestilling om, hvad den tilbøjelighed kunne føre til, som han selv følte for hende, og som han nu så tydelig sporede og så ubetænksom nærede hos hende, gik han munter og letsindig gennem gangen og nynnede en elskovsvise. Ved det matte skin af en næsten udbrændt lampe, som ellers dag og nat brændte i gangen, så han nu langt borte en dunkel skikkelse bevæge sig frem og tilbage udenfor døren til hans værelser. Han standsede pludselig og greb til sin lette, pyntelige kårde, som han bar til den sirlige hofkjortel, og som kun var lidet skikket til nogen alvorlig dyst. Han betænkte sig på, om han, så slet bevæbnet skulle gå frem eller vende tilbage, men han følte straks skamrødmen på sine kinder over en frygt, som han for første gang var sig bevidst. Han drog kården og nærmede sig

langsomt den dunkle, formummede skikkelse, i hvem han troede at kende Arnfred på den listende gang. Han var endnu omtrent tyve skridt borte fra genstanden for sin opmærksomhed og betænkte sig på, om han skulle angribe eller give tid til han blev angrebet; da slukkedes den udbrændte lampe, og der blev så mørkt omkring ham, at han ikke kunne se kården i sin hånd. Han standsede igen og bekæmpede den overvældende gru, som overfaldt ham; derpå gik han langsomt videre frem mod døren og følte sig forsigtigt for til alle sider med kården. I det samme hørte han det klirre, og en anden kårde rørte ved hans. Uden at sige et ord, huggede han vildt i blinde rundt om sig, men fik i det samme så vældigt et hug over armen, at kården fløj ham af hånden, og nu hørte han en velkendt stemme:

"Hvor blev du af, fordømte snigmorder! jeg er grev Otto. Kom kun igen! Denne gang slipper du ikke med hundepisken."

"Carl!" råbte nu Otto, "er det dig? er du fra forstanden? du har såret mig – jeg er jo Otto. Du har nys advaret mig, og nu kommer du selv og overfalder mig – er det dit venskab?"

"Gud i Himlen! hvad har jeg gjort!" udbrød Carl, "er det Eder, ridder Otto! jeg troede så vist, det var den fordømte klerk. Jeg mente det så godt. Har jeg såret Eder hårdt?"

Snart kom det til forklaring mellem vennerne. Med sin arm om Carls hals, gik Otto ind med ham i sit værelse. Ottos sår var ikke betydeligt. Snart var armen forbundet, og Carl overtalte nu sin ven til at blive rolig på sit tillukte værelse. Selv ville Carl føje anstalter til at opspore og fastholde hans hemmelige fjende; for han havde fra døren til riddersalen tydeligt set Arnfreds

skikkelse forsvinde i en af de mørke gange, som førte fra forsalen til slottets sidefløje.

Efter denne aftale skiltes vennerne ad, og dette eventyr havde endnu knyttet dem inderligere til hinanden.

10

Med bævende hjerte og blussende kinder var imidlertid jomfru Kirstine trådt ind til dronning Dagmar, og dronningen havde sendt de andre opvarterinder bort, hun den dag havde valgt for at unde sin kære Kirstine den glæde at være med ved festen. Da Kirstine nu var ene med dronningen, undrede Dagmar sig over hendes tavshed og den synlige forvirring og sindsbevægelse, hun forgæves søgte at dølge. Dronningen betragtede hende med ømhed og deltagelse.

"Du kommer ikke som en fri og glad fugl fra festen i dag, gode barn!" sagde hun venlig og tog Kirstines hånd, "dit sind er i bevægelse, og din hånd bæver – hvad fattes dig?"

"Ak, intet, ædle dronning! jeg har kun løbet lidt for stærkt igennem gangen."

"Kirstine!" sagde Dagmar mildt advarende og betragtede hende nøje, "nu taler du ikke sandhed. Der ligger dig noget på hjertet. Har du ingen fortrolighed til mig? ved du da ikke endnu, at jeg har dig kær, som du kunne være min egen søster?"

"Ak, ædle dronning!" sukkede Kirstine "hvor kan en fattig ridders datter nærme sig således til Eder, som til en af sine lige? der er jo sådan en uhyre afstand imellem os."

Det faldt hende nu også pludselig ind hvilken afstand der var imellem hende og kongens søstersøn, og hun kyssede dronningens hånd med inderlig vemod, mens hede tårer vældede ud af hendes øjne.

Dronningen klappede hende på de våde kinder.

"Et fromt og godt hjerte, mit barn!" sagde hun kærlig, "gør den ringeste og fattigste rigere, end en dronning, for Guds øjne. Hos ham gælder ikke kongeblod og høj byrd. Skænk mig din fortrolighed, barn! jeg kan ikke tåle at se dig bedrøvet."

Kirstine sukkede dybt, men tav.

Dronningen strøg de gule lokker fra hendes pande.

"Du er på den alder, mit gode barn!" fortsatte hun, "da man siger, unge piger ofte har hemmelige hjertesorger, hvad jeg dog, Gud ske lov, aldrig har kendt. Sig mig, kære Kirstine! er nogen mand i verden skyld i de tårer, hvormed du væder min hånd, og i den uro, som bevæger din barm?"

Kirstine troede sit hjertes hemmelighed røbet og blev rød helt ned over halsen.

"En mand!" stammede hun, "ak, min ædle dronning, hvor falder I derpå? – jeg er jo kun femten år endnu."

Her blev samtalen afbrudt, og Kirstine troede sig befriet fra sin forlegenhed, idet kongen trådte ind for at se til dronningen og selv erkyndige sig om hendes befindende.

Dagmars kinder var blevet røde og hendes dine livfulde af samtalen med Kirstine og den hjertebevægelse, hvori hun derved var kommet. Hun besvarede kongens hilsen og spørgsmål om hendes sundhed med livlig røst og rejste sig uden besværlighed for at modtage ham.

Kirstine fik hastigt tårerne af sine øjne. Hun havde hilst kongen ærbødig og ville trække sig tilbage til sideværelset; men kongen, som kom oprømt fra festen og fandt dronningens tilstand bedre, end han ventede, klappede den undselige jomfru på kinden.

"Bliv kun, lille Kirstine!" sagde han, "og hjælp mig at opmuntre dronningen! jeg ser, du forstår dig bedre derpå, end jeg selv. Som jeg hører, synger du smukke viser." Han vendte sig nu atter venlig til Dagmar, "er I så karsk, min ædle dronning, at I kan tåle slig adspredelse, kunne jeg nu ret have lyst til at høre en af de sange, I har sagt mig, Eders lille vakre Kirstine opmuntrede Eder med i min fraværelse."

"Som I vil, min kære herre og konge!" sagde Dagmar og rakte Valdemar sin hånd, mens hun tog sæde ved hans side. "Syng, mit barn, hvis du kan!" sagde hun opmuntrende til den bævende pige, "vær kun ikke frygtsom! Kongen vil i dag næppe være vanskelig at synge for. Jeg har ikke længe set Eder så glad," – her hvilede atter hendes venlige øjne på kongen – "hvorvel jeg ikke kunne være til stede ved festen, har jeg dog også ret glædet mig i stilhed over al den velsignelse, Herren skænker os i dag. Vor lille Valdemar har jo været from og stille i kirken; se! han sover nu sødelig og drømmer om de kære Guds engle."

Hun betragtede med inderligt velbehag det sovende barn, som lå i den gyldne vugge ved hendes løjbænk. Valdemars øjne hvilede også med glæde, på barnet, mens Kirstine stod, rød og forlegen, og pillede på sit livbånd.

"Jeg har ikke længe kunnet sidde så rolig og husfaderlig her hjemme," afbrød Valdemar sin og dronningens tavshed. – "Du ser i dag ret sund og glad ud, min fromme Dagmar! og jeg håber, du snart skal glæde hoffet og folket med dit milde åsyn. Men hvor blev sangen af? i dag vil jeg ikke høre andet, end sang og glæde!"

"Syng, kære Kirstine!" sagde Dagmar, og Kirstine tog nu endelig mod til sig og sang den gamle vise om jomfruen, som

var forvandlet til en nattergal, og som en fremmed ridder kom til og bad kvæde en vise, hvorfor han ville lade fuglens fjedre beslå med guld og dens hals beklæde med perler. Alt som hun sang, blev hun underlig bevæget derved. Hun sang nu, hvad nattergalen svarede ridderen:

Jeg passer ej på dine fjedre af guld,
Som jeg for dig skulle bære.
I verden jeg er en fremmed, vild fugl.
Og ingen mand monne mig kende.

Hendes stemme bævede, og det var hende ligesom, det var om hende selv, hun sang, og da hun nu på ridderens spørgsmål til den forvandlede jomfru, om hun da led ondt af hunger, kulde og sne, skulle synge, hvad nattergalen svarede, da blev hun så overvældet af den vemodige følelse, at hun kun med møje kunne frembringe ordene:

Mig tvinger ej kulde, mig tvinger ej sne,
Som falder på vejen hin brede.
Mig tvinger fast mere en lønlig sorg,
Der gør mig angst og møde.

Og nu kunne hun for den heftige og lydelige gråd ikke synge mere.

"Du er ikke vel, mit barn!" sagde dronningen, "gak ud og fat dig! Kongen ville jo ikke høre gråd og sørgesange."

"Stakkels barn! hvad fattes dig?" sagde kongen deltagende og greb hendes hånd.

"Ak, tilgiv mig og lad mig gå, min nådigste herre og konge!" bad Kirstine, "jeg er selv en fremmed, vild fugl, som ikke kan synge for så stor og mægtig en herre."

Kongen slap hendes hånd, og med begge hænder for øjnene ilede hun ud af gemakket.

"Hvad fattes det gode, smukke barn?" spurgte kongen, "min nærværelse kan dog aldrig være hende så frygtelig?"

"Jeg forstår mig ikke på hende i dag!" sagde Dagmar, "hun har altid glædet sig så hjertelig, når hun hørte Eders lov og pris, og når der kom budskab om Eders sejrvindinger, var hun ofte lige så glad og lykkelig derover som jeg; hun taler aldrig om Eder uden med den største beundring og hengivenhed, og nu flyr hun grædende for Eder og kan ikke synge Eder en vise til ende. Der må sikkert være hændt hende noget, men hun har fortrolighed til mig, og jeg tænker vel at få at vide, hvad det er for en lønlig sorg, som trykker hende."

"Skade for det unge, vakre pigebarn, skulle hun allerede så tidlig have en hjertesorg!" sagde kongen, "selv hendes ængstelighed og bedrøvelse klæder hende velsignet, men hun er intet barn mere, ser jeg, hun er vokset og blevet fager."

"Næst dig, kære Valdemar!" sagde Dagmar, "har jeg ingen sjæl kærere i Danmarks rige. Hun er ellers munter og kløgtig, og hvad hun har for et elskeligt hjerte, ved ingen bedre, end jeg."

"Men, for tusind pokker! Hvad fattes hende da?" spurgte kongen fast utålmodig, "jeg kan for min død ikke lide nogen sorger. Spørg hende ud, kære Dagmar! har du hende så kær, skal hun, Guds død, også være lykkelig!"

"Du kære, heftige sjæl!" sagde Dagmar og smilede, "du glemmer i din kraft og vælde, at han, der råder over lykken, sidder højere, end alle konger og fyrster."

Dronningens fromme bemærkning bragte nu kongen på alvorlige tanker om folkets og rigets lyksalighed. Han søgte at

meddele Dagmar sine store udsigter i fremtiden og tilbragte således en venlig og fortrolig time med hende i enrum.

Da kongen havde forladt dronning Dagmars gemak, kom jomfru Kirstine tilbage og bad dronningen tilgive hende den barnagtige frygt, som havde afbrudt hendes sang for kongen.

"Var det virkelig intet andet?" spurgte Dagmar, "hav tillid til mig, gode Kirstine! og betro mig, hvad der ligger dig på hjertet! Du har ingen oprigtigere ven end mig, og kongen selv har sagt, han vil gøre dig lykkelig, hvis det står i hans magt."

"Kongen!" gentog Kirstine, glad forskrækket, "den store, herlige helt! Ak, nej, det er ikke muligt – det kan dog hverken han eller I, ædle dronning! en stakkels fattig ridderdatter tør dog aldrig tænke på en lykke, hvortil hun ikke er født og båren. Jeg vil heller aldrig tænke derpå. Spørg mig kun ikke mere derom, gode, velsignede dronning! jeg tør dog hverken betro Eder eller noget menneske, hvad Gud i Himlen kun ved – og hvad det måske også er synd og formastelse at tænke på."

"Synd og formastelse!" gentog dronningen og studsede, "derfor bevare dig Gud og alle hellige i nåde! endnu har du ingen ugudelig og formastelig gerning at bebrejde dig, det ved jeg. Bevar din hemmelighed fremdeles i dit bryst! nu vil og tør jeg ikke vide den."

"Ak, nej, min ædle, fromme dronning!" bad Kirstine og knælede for hendes fod, mens hun grædende lagde hovedet i hendes skød, "tro dog, for Guds og den hellige jomfrus skyld, intet ondt om Eders stakkels Kirstine! jeg vil jo gerne tilstå Eder det, at jeg har ham inderlig kær, ham, jeg aldrig tør kalde min – ham, den kækkeste og elskværdigste af alle mænd i verden, men han ved intet derom og får det aldrig at vide. Synd og

formastelse er det dog visselig ikke, når ingen ved det, uden jeg og Gud i Himlen, når jeg ærbar og stille bærer hans billede i min sjæl, men aldrig mere lader ham gribe min hånd og læse min hemmelighed i mine øjne –"

"Ulykkelige!" udbrød Dagmar og blegnede, for hun troede nu for vist, at det var Valdemar, hun mente.

"Ja vel må I kalde mig ulykkelig, ædle dronning! men hvad kan jeg derfor? Synd og formastelse var det kun, når jeg et øjeblik kunne glemme det svælgende dyb, som adskiller os, – og før skal mit hjerte briste! Rinder der intet skjoldungeblod i mine årer, som i hans, så rinder der dog stolt, ædelt ridderblod, og et godt og ærligt navn er al min arv og eje."

"Arme, arme Kirstine! jeg forstår dig!" sagde dronningen med et dybt, smerteligt hjertesuk. "Gud styrke og trøste dig, arme barn! arme, forvildede sjæl! jeg kan ikke. Bede for dig kan jeg kun, og det skal jeg! bede for dig vil jeg i min sidste stund. Forsag ikke! hvo ved – hvo ved, hvad der kan ske? vort liv og vor lykke er i den Almægtiges hånd."

Heftigt rystet, bøjede Dagmar sit hoved mod Kirstines bryst og græd. Hun var en afmagt nær, og Kirstine kaldte forskrækket på hendes terner. Et farligt tilfælde var indtruffet med den unge, svage moder, og Henrik Harpestræng blev kaldet. Han rystede på hovedet og fandt hendes tilstand betænkelig. Den forskrækkede jomfru Kirstine var utrøstelig og bebrejdede sig med rette, at den ædle dronnings deltagelse i hendes hjerteanliggende havde foranlediget denne ulykke.

Dronningens pludselige og farlige tilbagefald afbrød festen på Ribehus med almindelig forskrækkelse og bekymring. Kongen kastede tavlebordet om og sprang op for at ile til hende.

Dronning Regitze forlod sin kongelige brudgom for at se til hende. Men lægen havde forment alle indgangen og forlangte kun stilhed og ro for den syge. På kongens befaling blev der nu snart så stille på slottet, som om alle dets talrige beboere var uddøde, og kun i Ribe og dens omegn vidnede den urolige folkestimmel og de mange bortdragende gæster om dagens festlighed og afbrudte glæde.

Det var silde ud på aftenen. Udenfor slotsporten stod Thorgeir Danaskjald, stille og vemodig, ved Carl af Rises side og betragtede det store, mørke slot, som nylig glimrede af fakler og lys og genlød af bægerklang og festlig tummel, men hvor nu glæden med festligheden var forsvundet, som ved et tordenslag. Endnu skinnede der kun et mat lys fra den syge dronnings gemak, mens hist og her en enkelt lampe bevægede sig uroligt og ængsteligt gennem de tilstødende gange og gemakker. Himlen var mørk og overtrukket. Det var som døden svævede truende i tunge regnskyer over kongeborgen.

"Skulle glæden og lyksaligheden nu allerede være forbi på Ribehus!" sukkede Thorgeir, "det havde jeg dog ikke troet, da her forrige gang brændte brudeblus og da bønderne dansede så lystelig her i slotsgården.

> Der sejler hr. Strange med dronning Dagmar!

sang jeg den gang så glædelig. Nu er det mig som jeg snart skulle synge:

> Der flyve Guds engle med dronning Dagmar!

Men hvi står vi her så længe, gode Carl? I står jo som fastgroet og stirrer på de forbigående, som I havde vagt her og ventede en fjende i hvert menneske, der kommer fra slottet."

"Det gør jeg netop også!" svarede Carl, "men ser jeg ret, har jeg nu øje på den, jeg søger. Ser I den krumme, dunkle skikkelse, der kommer listende forbi brønden med en bogrulle, eller hvad det er, under armen?"

"Hvad vil I ham? lad ham gå med fred! det er jo en stakkels, fattig pilgrim, som nok ligger på rejsen til Det hellige Land."

"Det er en ulv i fåreklæder, som ligger på rejsen til Helvede!" sagde Carl, "det er den forviste klerk, som stræbte grev Otto efter livet og ville forråde kongens hemmeligheder til fjenden. Jeg har været på spor efter ham den hele dag, men han har nok mærket det og altid vidst at undgå mig. Nu er han mig da sikker. På slottet tør jeg ingen støj gøre, men så snart han har foden her udenfor porten, griber jeg ham i muslingekraven og bringer ham til tårnet. Se, nu står han stille og ser sig om. Kom lidt til side! I må tro, den karl har intet godt i sinde, hverken mod kongen eller mod grev Otto; han har jo fundet beskyttelse hos greverne af Schwerin. Er han i deres tjeneste, er han sikkert her, som en spejder og forræder. – Men hvor blev han nu af igen? jeg ser ham ikke. Det er som forhekset! jeg er færdig at tro, han kan gøre sig usynlig. Kom, kære Thorgeir, hjælp mig at finde ham!"

"Er han endnu i slotsgården, må vi jo vel kunne finde ham!" sagde Thorgeir, "hænger det således sammen, har jeg ingen medlidenhed med ham."

Mens Carl og Thorgeir nu gik ind i slotsgården for at opsøge den listige Arnfred, var han gennem baggården lykkeligt undkommet og red snart i fuldt firspring gennem Ribe gader med en rulle vigtige papirer under armen, som han under

festens tummel med en mageløs dumdristighed havde vidst at finde vejen til i kongens lønkammer.

Den snilde klerk havde straks bemærket, at han var blevet kendt af Carl ved Kathoveddøren, idet han med sit hævngerrige blik efter Otto havde røbet sig. Han havde derfor klogelig opsat sin egen personlige hævn til en bedre lejlighed og skyndt sig med at udføre den vigtigere skurkestreg, af hvis lykkelige udførelse hans hele fremtidslykke afhang hos greverne af Schwerin. Med de vigtige papirer under armen og en sleben dolk under kappen, havde han på tilbagevejen fra kongens lønkammer skjult sig i de mørke gange på slottet, for at afvente tusmørket og i håb om endnu at træffe grev Otto. Men da festen så pludselig blev afbrudt, måtte han til sidst sørge for sin sikkerhed, og nu, da han red over Sønderportsbroen, åndede han først friere og red noget langsommere det korte stykke vej ved åen, som førte til skoven.

Som han således red, hørte han pludselig en plasken i åen, hvorved hans hest blev sky og fo'r til siden. Han blev selv så forskrækket derover, at han tabte tøjlen af hånden, men hvad der end mere forfærdede den overtroiske klerk og bragte hans onde samvittighed i bevægelse, var synet af en bleg, kvindelig skikkelse, der med en sivkrans i det mørke, flagrende hår dansede i måneskin ved åen og sang en vild sang, som hun ofte afbrød med en skingrende latter. Hårene rejste sig på synderens hoved. Galgebakken lige overfor, hvor en forbryder lå på stejle og hjul, og hvorfra et par hæse ravne blandede deres skrig med kvindens sang og latter, forøgede endnu mere hans forfærdelse. Han læste alle de bønner, han i sin angst kunne

huske; men hans hest stejlede og fnyste, og snart lå han afmægtig i græsset ved åen.

Da han kom til sig selv, så han sig ængstelig om. Han så kun stejlen på galgebakken og hørte åens brusen; men heksen, som han troede at have set, var forsvundet, og han tog mod til sig og rejste sig. Hans hest var borte. I græsset ved hans side blinkede hans dolk; den greb han hastigt; men forgæves søgte han med ængsteligt spejdende blik efter de vigtige papirer; de var ingensteds at finde. Han syntes atter at høre en plasken i åen og en fjern latter mellem sivene, og uden at søge længere efter papirerne, flygtede han med dolken i hånden så hastigt, de skælvende ben kunne bære ham, og forsvandt på hin side galgebakken, som en forbryder, der løb fra galgen og fra bøddelens hånd.

Næste morgen trådte Henrik Harpestræng med et glad ansigt ind til kongen og underrettede ham om, at det stod sig bedre med dronningen, og at han troede, hendes liv var uden fare, hvis det forresten var Guds vilje, at hun skulle komme sig.

"Hendes fromhed og gudfrygtighed, herre konge!" sagde den lægekyndige klerk, "hjælper hende dog mere, end al min verdslige kunst, for hellighed, høje herre, er det bedste lægemiddel både for sjæl og legeme. Når dronningen derhos vil vogte sig for alle heftige sindsbevægelser, så vel som for gammelt nødekød, søkød, bukkekød og røget harekød, item for laks, spægesild, hornfisk og alt slags spægemad, så håber jeg, med den hellige jomfrus hjælp, at det ingen fare skal have."

Kongen overbeviste sig straks selv derom. Han besøgte nu dronningen ofte og så hende daglig bedres. Han glædede sig hjertelig derover og forlod ikke Ribehus. Men det var ligesom

dette uvante, stille liv og luften i sygestuen nedtrykte hans friske livskraft og var hans heftige natur imod. Hvad der end mere stemte ham var den ubehagelige efterretning fra Rom, at den bandlyste bisp Valdemar, som havde ydmyget sig for paven, ved kejser Ottos indflydelse ikke alene var blevet løst af bandet og havde fået tilladelse til at holde messe i bispedragt, men at han endogså, og – som det hed efter kejserens vilje, skønt imod pavens udtrykkelige betingelse, var af hertug Bernhard af Sachsen på ny indsat til ærkebisp i Bremen. Kejser Otto, hed det fremdeles, var kort før blevet kronet af paven og havde ydmyget sig til at holde stigbøjlen for ham.

Junker Strange stod i kongens gemak, da han modtog disse tidender.

"Hvad siger du dertil, Strange?" sagde kongen og kastede brevet harmfuld på bordet. "Min overmodige fætter sidder igen på sin ærkebispestol. Kejser Otto arbejder hemmelig imod mig i Rom. Nu, da Philip er død, trænger han ikke mere til min arm. Jeg læste det i hans sleske, hykleriske øjne, da han forlod mig. Sejrsfesten her og glæden over sine landsmænds flugt undte han mig ikke. Det varer vel ikke længe, inden han også står med en hær på mine grænser."

"I Guds navn, herre konge!" svarede junker Strange muntert, "så kan I vel lige så godt vise den ene kejser vintervejen, som den anden. Med paven står han sig ellers næppe ret længe, holder han ikke bedre ed og forpligtelse, end det lader til. I kong Frederik af Sicilien frygter han med føje en farlig medbejler; men rykker han for alvor mod ham i Apulien, er det ude mellem ham og paven."

"Tag mig det sidste pavebrev, Strange!" sagde kongen og kastede sig fortrædelig i en armstol, "det ligger hist på hylden blandt de udenlandske sager."

"Hvor, herre konge?" spurgte Strange og søgte forgæves efter brevet.

"Ved dokumenterne om de schwerinske anliggender."

"Dem ser jeg ikke heller."

"Hvad?" råbte Valdemar og for op, "er du slagen med blindhed?"

Han gik nu selv hen til hylden og så med forbavselse, at hans vigtigste og hemmeligste papirer var forsvundet.

"Død og fordømmelse! hvem har været her?" udbrød han i frygtelig harme, "har døren ikke været låst og lukket? eller har vi forrædere midt iblandt os?"

Der blev nu søgt på det nøjagtigste efter de bortkomne papirer, men de var intetsteds at finde, og kongen harmede sig forgæves over dette dumdristige og ubegribelige ran.

Den fromme Dagmar mærkede kongens forstemthed og havde flere gange bedet ham opmuntre sig ved jagt og ridderlige sysler. En dag gentog hun dette ønske i Henrik Harpestrængs nærværelse.

"Dronningen har så visselig ret, min nådige herre og konge!" sagde lægen og betragtede kongen med opmærksomhed, "ørnen må flyve og hvalen svømme – ingen af dem kan høre en messe til ende. Stuen er ikke Eders element, herre konge! I må jage og tumles og derhos i nogle dage drikke jernurt på vin! I er ellers i stand til at få gulsot. Et fromt og fornøjet sind er forresten det bedste råd, jeg ved."

Da Henrik Harpestræng samtidig forsikrede, at dronningen nu næsten var helbredt, gav Valdemar også efter for Dagmars indstændige bøn og drog med et talrigt jagtselskab til Skanderborg, hvor han agtede i nogle dage at adsprede sig ved falkejagten, som fra hans barndom var hans kæreste forlystelse. Grev Albert, ridder Otto og Absalon Bælg fulgte med ham, men junker Strange lod han blive tilbage på Ribehus, for denne dronningens tro og hengivne ridder vidste ofte ved sin muntre og godmodige skæmt at opmuntre hende, og han havde befaling til ufortøvet at sende kongen et ilbud, hvis dronningens tilstand på mindste måde skulle forværres.

11

Dagen efter kongens afrejse befandt dronningen sig så vel, at hun første gang fik tilladelse til at nyde den friske forårsluft i slotshaven, hvorefter hun så inderlig længtes.

Det var en skøn, klar majmåneds dag. Jomfru Kirstine kunne ikke ledsage sin herskerinde, for hun lå syg af en heftig feber og havde ikke set dronningen siden den sidste ulykkelige festaften. Dronning Regitze var dagen efter brylluppet draget med sin kongelige gemal til Sverige. Men grevinde Ida, som endnu selv var noget svag efter sin nedkomst, ledsagede dronningen med et par terner. Større selskab yndede Dagmar ikke. Hun ville så gerne atter se sit yndlingssted ved åen, men hun havde dog en hemmelig gru for dette sted, hvortil ingen, uden jomfru Kirstine, vidste grunden. Uagtet dronningen derfor straks på grund af frastanden forandrede sin beslutning og opgav sit ønske om at komme til åen, troede grevinde Ida og ternerne dog at gøre hende en glæde ved at bringe hende derhen. De fik hende overtalt til at sætte sig i en bærestol, og ad en omvej, som dronningen ikke kendte, lod de hende bære til løvhytten ved åen.

Glad overrasket, men dog halvt forskrækket, så Dagmar sig pludselig på det kære drømmested. Det var ved høj lys dag, og snart var enhver ængstelighed borte. Hun sad munter på bænken ved den gyngende båd og drømte atter mild og rolig om sin barndom og om en lykkelig fremtid.

Således havde hun vel siddet en times tid, og man tænkte allerede på at vende tilbage til slottet. Da så ternerne og

grevinde Ida med forundring en fattig betlerkvinde nærme sig med en sort kyse dybt ned over øjnene og med våde, forrevne klæder. Hun gik krum med en krykkestav under armen, som en gammel, syg kvinde, men under kysen så de et blegt, ungdommeligt ansigt med et par sorte, gnistrende øjne.

"Hvor er den fremmede kvinde kommet her ind? hvad kan hun ville os?" sagde grevinde Ida. Dronningen, som hidtil havde set drømmende på de små bølger i åen, blev nu først den fremmede skikkelse var og udstødte forskrækket et skrig.

"Frygt ikke, ædle dronning!" sagde grevinde Ida, "det er kun en fattig stakkels kone, som formodentlig vil betle, men det er uforsvarligt, at man ikke på denne tid har holdt havedøren lukket. Gak sin vej, lille mo'er!" sagde hun til kvinden, "det er ikke stedet til at tale med dronningen."

"Jo, her er just det rette sted!" svarede den fremmede kvinde og opslog en høj, forvildet latter, idet hun påtrængende nærmede sig dronningen, "har I glemt, hvad havfruen spåede Jer, dronning Dagmar?" fortsatte hun med et halvt vemodigt, halvt skadefro smil. "Det hjælper ikke at stride mod strømmen: hvad der står i den store, blå bog hist oppe, kan dog ingen forhindre. Jeg kan også spå! ræk mig Eders hånd, dronning Dagmar! så skal jeg sige Eder om havfruen sagde sandhed!"

"Bort, bort!" sagde Dagmar og blegnede, "jeg vil ikke spås – jeg vil ikke vide min skæbne – ak, jeg ved den jo kun alt for vel. Vil du dræbe mig, onde kvinde?"

"Jeg er for ringe til at ville, og I med!" svarede spåkvinden, "vi må se! Det er sagen. Stjernerne spørger ikke om, hvad et par orme vil, som krymper sig i støvet. I er vel hovmodig, fordi I kaldes dronning af Danmark og kalder den største helt i verden

Eders ægteherre? men derfor skal I ikke se en stakkels fordømt sjæl over hovedet! Jeg har også drømt en gang, jeg var dronning. Derfor måtte min gamle ned ad trappen, siger de onde tunger; men det ved jeg intet af; det må den sorte forsvare! I er ikke stort mere dronning, end jeg, skøn Dagmar!" fortsatte hun og lo, "nej, der er den skønne prinsesse Berengaria fra Portugal – hun har sorte øjne, som jeg, og hun vil bære kronen for os begge. For hende sang Valdemar elskovssange, mens I stod for alteret med hans tjener. Kender I kong Valdemars hånd og segl, så læs og se om jeg lyver! I skal ikke tro, det var Eder, kongen tænkte på, da han af høflighed og medynk favnede dronning Dagmar!"

Med disse ord rakte hun dronningen et sønderrevet brev, og så let som en hind var hun forsvundet mellem buskene.

Bleg og skælvende, stirrede dronningen på det sønderrevne brev. Hun kendte Valdemars hånd og segl. Bogstaverne løb i et for hendes øjne, men hun læste nok for at se, det var en befaling til junker Strange, at vende tilbage fra Bøhmen uden kongebruden, hvis det ikke var for sildigt. Også Berengarias navn så hun, men nu tabte hun brevet af hånden og sank afmægtig til jorden.

Junker Strange og Henrik Harpestræng var ved ternernes anskrig i største hast ilet til. Med stor forskrækkelse og bekymring blev dronningen bragt tilbage til slottet. Junker Strange havde set det velkendte, ulykkelige brev og tilintetgjort det. I dronningens gemak lykkedes det først mester Harpestræng at bringe hende til sig selv. Hun så sig forundret om og syntes kun dunkelt at erindre, hvad der var foregået,

men hun var ængstet og kunne ikke se mennesker nok omkring sig.

"Tænd lys!" sagde hun, "det er jo mørk nat – hent mig alle de fruer, der er i Danmark! hent mig alle de vise og lærde! – Nej, hent mig kun liden Kirstine! Hun er dog den eneste af jer alle, som forstår mig! – hun hørte også, hvad havfruen sang:

En søn du føder, så lys og bold –
Hans moder var varm, hans fader var kold –

Var det ikke så hun sang, liden Kirstine?"

Her vendte hun sig med et forvildet blik til lægen og græd.

Jomfru Kirstine var, ved budskabet om dronningens tilstand, midt i feberheden sprunget ud af sengen og havde i hast kastet sin guldbaldyrede stadskjortel om sig. Hun trådte nu ind til dronningen, og hendes øjne var så tårefulde, at hun ikke kunne se kerterne, man på dronningens befaling havde tændt. Da Dagmar så hende, hævede hun sig fra sit leje og omfavnede hende.

"Kan du læse, barn!" sagde Dagmar, "så tag den hellige læst og læs min sjæl til ro! så skal du slide det røde skarlagen og ride på min ganger, når jeg er død og borte!"

"Ak, kunne jeg kun hjælpe Eder, min ædle dronning! kunne jeg frelse Eders liv med mit eget – jeg gjorde det jo så gerne."

Hun tog bogen i hånden og stirrede deri.

"Ak, hjælpe Eder Gud Fader i Himmerig! den rige Krist forbarme sig over Eder! – Eders pine er hårdere, end stål."

"Læs, læs, kæreste Kirstine!" bad Dagmar ængstelig, "hør! nu synger havfruen igen:

En søn du føder med gyldne hår –
En stakket lykke jeg kun ham spår.

Giv mig mit barn! giv mig mit barn! lad den onde kvinde ikke få magt over ham! – Læs, læs!"

Dagmar trykkede barnet ængstelig til sit bryst, og jomfru Kirstine læste i den hellige bog så godt hun kunne, mens tårerne randt hende på bog og på hånd.

"Ak, vil Gud dog have det og det så må ske" sagde Dagmar endelig roligere, "så send straks bud til Skanderborg og bed min herre og konge komme!"

Førend dronningen havde ønsket det, var det allerede sket. På junker Stranges foranstaltning var der allerede sendt to ilbud til Skanderborg efter kongen.

Carl af Rise var den, som sidst var blevet sendt, men han red så stærkt, at han kom langt forbi det første bud. Da han således kom farende mod Skanderborg Slot, stod kongen på højenloftsbroen og så ud over vejen.

"Gud hjælpe mig for budskab, den svend bringer!" sagde Valdemar, "han rider som det gjaldt liv og død. Gud ved, hvor det nu står til med Dagmar."

Snart bragte Carl af Rise det sørgelige budskab; han var selv så rørt derved, at han næppe kunne tale. Kongen stødte til jernrækværket på højenloftsbroen så det bøjede sig.

"Gud forbyde, hun skulle være død, før jeg kommer!" sagde han og ilede til sin ganger. Med hundrede riddere og svende drog han fra Skanderborg. Da han red over Randbøl Hede, var der kun femten, som endnu kunne følge ham; da han kom til Gridstedbro, fulgte Carl af Rise ham kun med møje på sin udmattede ganger, og da han fo'r over Ribe Bro, var han alene.

Der var stor ynk og jammer i fruerstuen. Dronningen havde modtaget sakramentet og den sidste salvelse, og da kongen nu red op ad strædet, som førte til slottet, lød det jammerskrig over hele slottet, at dronningen var død. Hun lå også bleg og uden livstegn i jomfru Kirstines arme.

Fast åndeløs af det hurtige ridt, trådte kongen ind ad døren.

"Død? – død?" spurgte han, "og uden at sige mig det sidste farvel!"

Grædende knælede jomfru Kirstine ved løjbænken og holdt endnu den blege dronning i sin højre arm. Hun rakte med inderlig medynk kongen sin hånd:

"Giv Eder tilfreds, min ædle konge!" sagde hun, "hendes sidste ord var Eders navn – ak! hun ville så gerne endnu en gang have set Eder."

"Bed, bed med mig. Alle, som er herinde!" sagde kongen og bøjede sit knæ, "bed en kristen bøn for mig, at hun må opslå sine øjne og jeg må tale endnu et kærligt ord med hende i denne verden!"

På kongens bud knælede alle og bad, og det var som et vidunder for dem alle, da den dødblege dronning nu virkelig åbnede sine øjne endnu en gang og stirrede på dem, som en gæst fra åndeverdenen. Mange fo'r forfærdede til side, men kongen nærmede sig hende og greb hendes hånd.

"Ak, min strenge herre og konge!" sagde hun, "hvi vakte I mig af min salige blund med Eders mægtige bøn og klage? – Ræddes ikke for mig!" fortsatte hun med et forvildet blik til de skælvende fruer og terner, "min synd var ikke stor, sagde Herren min dommer – ak, havde jeg kun ikke snøret mine små silkeærmer om søndagen! Men gå, gå alle! Gud velsigne Eder og

dømme Eder så nådigt som mig! Bliv du alene, min Valdemar! med dig har Herren endnu forundt mig et par korte afskedsord."

Alle gik, og Valdemar blev ene med den døende.

"Du har dog haft mig kær, min Valdemar!" sagde hun vemodig, "jeg ser det på dit blege åsyn og på tåren i dit strenge øje – du havde mig kær som en venlig søster, og det gør dig ondt at skilles fra mig: – men når lyset er slukt og døren er lukt – så er den glemt, som er udelukt –"

"Dagmar! Dagmar!" sukkede Valdemar smerteligt, "kan du tvivle på min hengivenhed og troskab?"

"Nej, nej! derpå tvivler jeg ikke, og jeg bebrejder dig intet i min sidste stund. Hvad kunne du for, at du så den stolte Berengaria før mig?"

"Ha, hvor ved du – hvo har sagt dig?" stammede Valdemar og en brændende rødme for over hans blege kinder. – "Ved Gud i Himlen, Dagmar! jeg var dig tro – og jeg så ikke Berengaria fra den stund, jeg havde svoret dig troskab."

"Havde du mig kær – da ser du hende aldrig mere – dog nej – lad det ord være dødt med mig! – det er nok, jeg har plaget dig, mens jeg levede! når jeg er død, skal jeg vorde din gode ånd – men intet løfte skal binde din høje, kongelige sjæl. Ak, men vogt dig, vogt dig, min Valdemar! Berengaria er stolt og ærgerrig. Din hu står også til højhed og magt. Husk på Dagmar og tænk på din udødelige sjæl, når din hånd er udstrakt mod denne verdens fordærvelige herlighed!"

Valdemar tav og sukkede dybt.

"Endnu et ord, min Valdemar! – når smerten over min bortgang er forvundet, og du ikke længere kan udholde at leve

ene i verden – så tænk på hende, som jeg elskede højest, og som elsker dig højest af alle mænd i verden! Kun for mig har hun røbet, hvad ellers kun Gud i Himlen ved. Du så selv, hvad hun led for den lønlige elskov, hun bærer til dig i sit hjerte. Hun er langt skønnere og bedre, end jeg, og vil du give Danmark og vor søn en moder, så spørg ikke om byrd og kongeblod! Spørg om hjertensgodhed og sjælehøjhed – ræk Kirstine af Rise din hånd! lad hende arve Dagmars krone!"

Forbavset hørte kongen disse ord og troede, Dagmar endnu talte i vildelse.

"Ti stille dermed, min Dagmar!" sagde han vemodig, "din krone kan ingen terne arve – hvad du har været for mig og Danmark, vil ingen kvinde mere på Jorden kunne blive."

"Kom mit ord ihu, når jeg er død!" hviskede Dagmar, "og nu lev vel for denne verden! giv alle fredløse fred for min sidste bøns skyld! Løs alle angerfulde syndere af jernet! Vogt vor kære, unge søn, som mit dyrebareste arvegods! Lad ham bære Danmarks krone, når Herren kalder dig til mig og den evige hvile!"

Nu blev dronningens åsyn igen forvirret og hendes blik uroligt og ængsteligt; hun stred den sidste, lette kamp.

"Ak, havde jeg kun ikke snøret mine ærmer hin søndag og sat striger derpå – " sukkede hun, "havde jeg kun ikke den synd at bære, så havde jeg ikke haft så ond en nat."

"Fromme, uskyldige barnesjæl!" sukkede Valdemar, "er det al den synd, du har at bære på? o, salig, salig, hvo der således kunne dø!"

"Salig, salig!" tonede det nu lifligt fra den fromme døendes læber, "salig, hvo der ser, hvad jeg nu ser! – salig, hvo der hører,

hvad jeg nu hører! – der sidder de alle de fromme Guds engle i Himmerig – se, de venter på mig – jeg kommer. Og hør! efter mig ringer Himmerigs klokker. Hvor mig længes efter de sjæle."

Med et himmelsk forklaret åsyn udbredte hun sine arme; da de sank tilbage, var de fromme øjne lukkede – og hendes salige ånd var bortfaren.

Længe stod kongen tavs og sorrigfuld ved den skønne afsjæledes leje og betragtede det himmelske smil, hvormed hun endnu i døden syntes at ville trøste og husvale ham. Han kyssede de blege, kolde hænder og lagde dem foldede under hendes barm. Da fo'r han med hånden over øjet og borttørrede en hed, fremtrængende tåre.

"Farvel til dommedag, min Dagmar!" sagde han med bævende stemme, "bed for mig og for alle Danmarks sjæle ved den eviges trone!"

Han tog det moderløse barn af vuggen og gik langsomt ud til de jamrende fruer i sidegemakket. Han overrakte grevinde Ida barnet og bad hende sørge for det, som for sit eget. Derpå gik han tavs til sit lønkammer og ville intet menneske se den hele dag.

Sorgen over dronning Dagmars død var så stor over hele landet, at man næppe, hverken før eller siden, så almindelig har begrædt nogen dansk dronning. Sagnet om havfruen, som havde spået hendes død, lød nu fra alles læber, og snart tonede det med de eventyrligste tilsætninger i en folkesang, som er gået fra mund til mund til de sildigste tider. Også hendes død og forunderlige opvækkelse ved kongens og de fromme fruers bøn så vel som nogle af hendes sidste ord til kongen, som vel var hørte fra sideværelset og kommet ud blandt folket, blev

snart genstanden for en folkesang, som almindelig tillagdes Thorgeir Danaskjald. Nogle af de skønneste og mest rørende træk deri, om kongens hastige ridt fra Skanderborg, om den fromme, barnlige dronnings samvittighedsuro over helligdagsbrøden med silkeærmerne, og hendes sidste begejstrede ord, da hun så Guds engle og hørte Himmeriges klokker ringe, findes ord til andet, som de her er fortalte, i hin gamle folkesang. Den omhu og kærlighed, hvormed disse sagn og disse elskelige træk af Dagmars liv og død er bevarede, vidner noksom om, at Danmark aldrig har ejet nogen dronning, som i højere grad har besiddet folkets kærlighed.

Med stor sørgepragt og under folkets almindelige sorg og klage blev dronning Dagmars lig ført til Ringsted, ledsaget af kongen og alle hans riddere, mens ligklokkerne ringede over hele landet. I St. Bents Kirke ved siden af den første store Valdemars og hans dronning Sophias grave blev dronningens lig hensat med stor højtidelighed under bønner og sjælemesser, og ærkebisp Andreas holdt en tale til kongen og folket, hvorved intet hjerte blev ubevæget og intet øje tørt.

Da sørgetoget drog tilbage fra kirken, red kongen stille mellem ærkebispen og grev Albert gennem de tavse, alvorlige folkerækker. Dog kun så længe kongen drog forbi, tav alle ærbødigt stille for at hilse og betragte ham. Grev Otto, som med de yngre riddere sluttede den lange sørgerække, hørte derimod, ved en standsning i toget, blandt de mange udbrud af hjertelig medynk og deltagelse, også mangen ytring af letsindig nysgerrighed og rygtesladder blandt den lunefulde almueshob.

"Ak, så ung og smuk en konge, og allerede enkemand!" sagde den unge, vakre møllerkone ved ledet.

"Ak, ja, sådanne stød giver verden, mit barn!" sagde en gammel, tyk kone ved hendes side, "da jeg mistede min første salig mand, var jeg såmænd ligeså bedrøvet og lidt til – han græd jo ikke en gang. Men når man er ung og vakker og har noget til bedste, sidder man, Gud ske lov, ikke længe ene. Med en konge har det ingen nød. Han kan jo få hundrede koner for en, om han så hverken er ung eller smuk."

"Så mild og god en dronning får vi dog aldrig mere!" sagde møllerkonen, "Gud bevare os kun i nåde fra den stolte prinsesse af Portugallien."

"Dermed har det ingen nød!" svarede en tredje, "hende måtte kongen jo sværge aldrig at se mere. Men der er den svenske fru Helene, som nu så længe har været forvist og i unåde, hun kan måske nu komme i nåde igen. Gammel kærlighed ruster ikke, siger man."

"I ved kun lidt deraf!" tog den tykke kone ordet igen, "hun er jo gået fra forstanden og er jo desuden en led heks, men er det sandt, hvad jeg har hørt en fugl synge om, så vil det ikke vare længe inden den salig dronnings smukkeste terne bliver dronning; til hende har han længe haft et godt øje, siger man, og den fromme salig dronning bad ham på sine knæ på sit yderste om, at han ikke måtte forspilde pigens ære, men gøre hende til sin virkelige dronning."

Grev Otto blev nu opmærksom.

"Hvilken skammelig og fordømt sladder!" udbrød han heftig og stirrede så harmfuldt på sladderkællingen, at hun blev forskrækket og skjulte sig mellem folkeklyngen.

Toget drog videre fort. Men ridder Otto kunne ikke glemme den snak om dronningens smukkeste terne, hvorved han ikke

kunne tænke på nogen anden end jomfru Kirstine, som således også almindelig benævnedes. Skønt han holdt det for en løs og ugrundet tale, foruroligede det ham dog mere, end han ville tilstå sig selv.

"Hvor de tåber dog kan snakke!" sagde han til Absalon Bælg, som red nærmest ved hans side på vejen til Ribe. "Næppe har den bedste og elskværdigste dronning lukket sine øjne, før det følelsesløse kvæg vil have kongen formælet igen; og på brude er der ingen mangel, hører jeg: man har straks hele tre ved hånden. Også Eders skønne fru moder gør man den ære at sætte på listen."

"Det er den gamle snak, jeg dog troede, nu var glemt!" svarede Absalon Bælg fortrædeligt. "Min stakkels ulykkelige stifmoder tog sig den snak nærmere, end den var værd. Hun har nu rent forsaget verden og fordybet sig således i astrologien hos den gamle Thord Knudsøn på Kullen, at folk tror, hun er gået fra sans og samling. Jeg er nær ved selv at tro det," tilføjede han, – "hvad jeg hører om hende, er kun lidet trøsteligt. Mine brødre har forgæves søgt at bringe hende tilbage blandt mennesker, men hun er i denne grille egenrådig og lunefuld som i alle andre. Måske har der virkelig en gang spøget en krone i hendes hoved, for kongen gjorde en gang særdeles ad hende. Men hvad var det, man sagde om en terne ved hoffet? det var sagtens jomfru Kirstine af Rise, man mente; dronningen skal virkelig på sit yderste, formodentlig i vildelse, have bedet kongen tage hende til ægte."

"Er det muligt!" spurgte Otto spændt, "men hvor kan nogen vide sligt? hvo var da til stede?"

"Ingen, så vidt jeg ved," svarede Absalon Bælg, "men ved hoffet har vægge og døre jo øren. Så meget urimeligt er det da heller ikke: jomfru Kirstine er virkelig den dejligste pige, nogen vil se; hun er en agtbar ridders datter, og hver mand ved, hun var mere dronningens veninde, end hendes terne. Hvo kunne formene kongen at gøre hende til hertuginde den ene dag og til sin dronning den anden?"

"Hvad? I tror, det var muligt?" spurgte grev Otto heftigt, og hans kinder blussede.

"Nu, nu, min højfyrstelige herre!" svarede Absalon Bælg og smilede, "frygt kun ikke for det ringe svogerskab! Skjoldungeblodet er allerede i kog hos Jer, ser jeg. Det kan vist aldrig falde kongen ind for alvor, om også den højsalige dronning med fuld bevidsthed havde ønsket det. Han sørger så alvorligt over den fromme Dagmars tab, at det vist vil vare længe inden han kan tænke på et nyt valg. Sker det nogen sinde, skal I snarere se, han bejler til den stolte prinsesse af Portugal. Hende så han i Schwerin, og da jeg bragte ham budskabet om dronning Dagmars ankomst, hørte jeg adskilligt derom."

"Man har altid haft travlt med at pådigte vor ridderlige konge elskovshistorier!" sagde grev Otto, lettere om hjertet, "min kække, ungdommelige morbroder oplives altid i smukke damers selskab og siger dem da vel også artige ord iblandt, som let tages for vægtigere, end de er. Således er det vel også gået ham i Schwerin. Endogså den smukke grevinde Audacia tog man ikke i betænkning at gøre til hans elskerinde."

"Sorte grev Henriks gemalinde?" spurgte Absalon Bælg, "nu, det må jeg sige, man har stor lyst til at gøre vor konge til en Salomon, ikke alene i visdom, men også i dårskab. Men sandt er

det: der går ikke røg af branden, uden der er ild i den, og så meget er vist; Eders kongelige morbroder er en farlig mand, så vel for kvinder, når han er mild, som for mænd, når han er bister."

Denne sidste bemærkning gjorde grev Otto atter alvorlig og tankefuld, og han talte intet ord mere på vejen til Ribe. Han mærkede nu først selv, hvor kær han havde den skønne jomfru Kirstine, og det var ham en pinlig tanke, at nogen anden mand i verden skulle kunne gøre ham hendes elskværdige hjerte stridigt. Han havde før kun betragtet den skønne ridderdatter som dronningens fornemste terne, som han i følelsen af sin høje, kongelige byrd kun syntes at nedlade sig til, idet han letsindig og hensigtsløs gav efter for den behagelige følelse, at have gjort indtryk på hende. Denne ham halvt ubevidste tilbøjelighed tog nu pludselig en så alvorlig retning, at han betragtede sin fyrstelige grevekrone og sin kongelige byrd som ret smukke, men tilfældige prydelser, der dog aldeles fordunkledes af den skønne jomfru Kirstines yndigheder.

Som en drømmende, kom grev Otto tilbage til Ribehus.

Kongen var i de første dage efter sin hjemkomst ikke at få i tale. Til dronning Dagmars ihukommelse havde han givet befaling til slottet Dronningholms opbyggelse ved Auderød By, på et af de steder, som dronningen, på sin rejse gennem Sjælland, fornemmelig havde fundet stort behag i.

Næppe viste kongen sig atter med roligt åsyn for folket og i rigets råd, førend grev Otto forlangte at tale ene med ham i hans lønkammer. Vigtige statsssager opfyldte atter kongens sind. Han havde nylig modtaget efterretningen om kejser Ottos bandsættelse, som sidste skærtorsdag med de sædvanlige

frygtelige ceremonier var blevet formelig forkyndt af den strenge og dygtige pave, fordi kejseren mod sin ed og forpligtelse havde vedblevet at bekrige kong Frederik af Sicilien. Nu var også det vigtige budskab kommet fra Bøhmen om kong Frederiks udvælgelse til tysk kejser og om det store parti, han allerede havde, da så vel kongen af Bøhmen og hertugerne af Bayern og Østerrig, som landgreven af Thüringen og ærkebisperne af Magdeburg, Mainz og Trier havde åbenbart erklæret sig for ham imod den bandlyste kejser Otto. En ny, stor indbyrdes krig måtte nu nødvendigvis udbryde i Tyskland, og Valdemar havde besluttet at forlade den falske Ottos parti og erklære sig for den nye kejser. Vigtige rådslagninger med grev Albert og ærkebispen havde gjort hans beslutning fast, og underhandlingerne med kejser Frederik var allerede i fuld gang. Rygtet om den snedige kejser Ottos plan, at forlige sig med de nordtyske fyrster og den myrdede kejser Philips parti, ved at ville ægte hans efterladte datter, gjorde ikke Valdemar vaklende i hans beslutning. Han så heri kun et nyt bevis på den underfundige kejser Ottos fjendtlige hensigter mod Danmark, så vel som på hans forstillelse og falskhed. For vel havde han erklæret kejser Philips morder i rigets acht og fredløs, men mange mente dog, at han selv hemmeligt havde stået i forbindelse med morderen, og var denne mistanke grundet, måtte man vel grue for den kærlighed, han nu hyklede for sin myrdede fjendes datter. Det var Valdemar en oprørende tanke at stå længere i forbund og venlig forståelse med den bandlyste kejser, som så sort en mistanke hvilede på, og han ville hellere have en åbenbar fjende i ham, end en falsk ven.

Som kongen overvejede disse vigtige statssager, meldte grev Otto sig og blev indladt; men Valdemars tanker var så langt fra det, hans heftige og forelskede, unge søstersøn havde at sige ham, at han ikke længe kunne blive klog på, hvad han egentlig ville. For Otto ville dog ikke ligefrem komme frem med sit hjerteanliggende, men talte så forblommet om ære og lyksalighed, om kongeblod og hjertets adel, om fordom og fri selvbestemmelse i livets vigtigste anliggender, at kongen til sidst tabte tålmodigheden.

"For tusind pokker! hvad er det da, du vil?" afbrød han den stammende yngling, "er du blevet klerk eller skjald? eller har du tabt forstanden? for jeg vil ikke være ærlig, om jeg forstår et ord af, hvad du siger."

"Jeg vil kun sige Eder, min kongelige morbroder!" sagde nu Otto, "at jeg med Eders tilladelse agter at bejle til en elskværdig, ung dame."

"Nu, i Guds navn! til ti, om du vil!" sagde Valdemar og smilede, "det er din egen sag, min vakre søstersøn! i hjerteanliggender blander jeg mig aldrig. Jeg forudsætter, at dit valg ikke gør dig eller kongehuset skam."

"Det var just, hvad jeg ville forklare Eder, herre konge!" fortsatte Otto, "skønt jeg i den sag er min egen herre, ville jeg dog nødig, at mit valg skulle mishage Eder – og da I kender den unge dame, min hu og mit hjerte står til, ville jeg, førend jeg erklærede mig bestemt, erfare –"

"Måske hvorledes din skønne huer mig?" afbrød Valdemar ham utålmodig, "hvad kan det hjælpe dig? Nu sig frem! – hvem er det da?"

"Hun er vel ikke af fyrstelig æt og høj byrd," svarede Otto, "men hun er en brav ridders datter og var Eders højsalige dronnings kæreste og bedste veninde."

"Dog aldrig Kirstine af Rise?" spurgte kongen og studsede. "Har jeg gættet ret, gør det mig ondt for dig, raske Otto!"

"Hvi så, min herre og konge?" spurgte Otto hastigt og betragtede Valdemar med et uroligt, forskende blik. – "På hendes dyd og ærbarhed har I vel intet at udsætte? og jeg frygter for ingen medbejler i verden –"

"Nu, nu! ikke så kæk, min unge ven!" afbrød Valdemar ham med en hemmelig følelse af sin overvægt, "vel er du ung og vakker og forstår snildt at belægge dine ord, men de unge piger har ofte underlige griller, ser du, og man har eksempler på, at den unge, dunhagede ridder, som i dansesalen og ved dystridtet drog de fleste øjne til sig, dog ikke gjorde så stadigt og alvorligt et indtryk på det ædle kvindehjerte, som den barske, skæggede ridder ved tavlbordet, der, med et par rynker i panden og et par skrammer på kinden, måske havde indtaget flere borge, end hjerter."

"Jeg har ikke siddet i arnekrog, herre konge!" svarede Otto opfarende, "når I med Eders riddere drog i leding, og når jeg undtager Eder selv og måske min fætter grev Albert, er der ingen helt og ridder i Danmark, jeg viger for."

"Det var synd at sige, du manglede tillid til dig selv, min kække Otto!" svarede kongen, "jeg må tilstå, jeg har set større og dristigere dåd af dig, end af mange ældre og besindigere riddere, men jeg har dog en god og gyldig grund til at tro, at du med al din kækhed og raskhed ikke er den ridder, som jomfru Kirstine sætter højest. Hvad hendes stand og byrd angår, så er

hun vel ikke din lige; dog derfor var vel råd. Hendes dyd og ærbarhed er ulastelig, og jeg ville selv ønske – dog nej – jeg kunne aldrig ønske at se både dig og hende ulykkelige. Nok sagt! – der kan intet blive af. Vil du ikke tro mig, så forsøg selv din lykke! men jeg siger dig det forud, du henter dig lige så vist en kurv, som jeg hedder Valdemar Valdemarsøn. Slå nu de griller af hovedet og tal ikke mere til mig derom! jeg har vigtigere ting at tænke på."

"Min kongelige morbroder!" tog Otto ivrigt ordet, "afvis mig ikke så koldt, hvor det gælder mit livs højeste lykke! sig mig ærligt og oprigtigt: er I ikke selv min lykkelige medbejler?"

"For tusind pokker!" udbrød Valdemar heftigt, "hvad anser du ung for? tror du, jeg allerede har glemt den dronning, som hele Danmark begræder og som næppe er kold endnu i graven? og tror du, jeg nogen sinde ville skænke hendes krone til en terne?"

"En ædel ridderdatter, min konge!"

"Lige meget! kald hende prinsesse, om du vil! men hold mig ikke for din medbejler! havde jeg også grund til at tro, jeg her ville være lykkeligere, end du, kunne det dog aldrig falde mig ind, om så både døde og levende opfordrede mig dertil. Hvor er den snak kommet ud blandt folk? hvo har bragt dig på den afsindige tanke? – hvo har sagt dig –"

"Altså er det dog mere, end løs folkesnak?" sagde Otto med skinsygens hede glød på sine kinder, "I har grund til at tro, at I her ville være lykkeligere, end jeg, min konge! – I siger mig bestemt, at jeg ville hente mig en kurv. I har haft bedre lejlighed end jeg til at udforske jomfru Kirstines sindelag, kan jeg vide. Nu vel, min konge! Jeg viger for den mægtigere og lykkeligere, som er for stolt til at nævne sig min medbejler og til at lade en

terne arve Dagmars krone. Tak for Eders oprigtighed! den befrier mig fra en stor dårlighed. Men Gud forlade Eder, at I har forspildt tvende menneskers ro, som måske ville give deres liv for Eders ære og lykke!"

Uden nærmere at forklare sig, fo'r grev Otto med alle tegn på den heftigste lidenskabelighed bort, og kongen så forbavset og vemodig efter ham.

"Arme, forelskede dreng!" sagde Valdemar, "måske har jeg sagt ham både for meget og for lidt. Han holder dog af mig, den kække, raske knøs! jeg har mod min vilje gjort en slem streg i hans regning. Pigen gør det mig også ondt for. Hm, børnegriller til hobe! fordi jeg klapper en vakker, ung pige på kinden, dør hun vel ikke af elskov! Og fordi en lunefuld jomfru får i sinde at gøre mere ad mig, end ad min stolte søstersøn, springer han vel ikke straks i slotsbrønden! Kommer tid, kommer råd. Kunne jeg glemme den uimodståelige Berengaria —"

Længere kom han ikke i sine betragtninger: da han nævnte dette navn, steg uvilkårligt blodet til hans kinder, han slog øjnene ned, som bluedes han for sig selv, og hans forvirrede blik traf på den lille, åbnede guldlade, der lå for ham på bordet med Dagmars fromme billede. Han betragtede det længe med et ømt, vemodsfuldt blik. Han erindrede sig hendes sidste ord om Berengaria. Det var ham som om den henfarnes stille, fromme ånd var ham nær, og han satte sig roligt til det vigtige arbejde, hvori hans unge, heftige søstersøn havde afbrudt ham.

Kongen var nu ganske statsmand og kriger, og i sine vigtige kongelige sysler syntes han daglig mere og mere at forvinde enhver anden sorg. Den ene måned gik således hen efter den

anden. Folket talte endnu bestandig om Dagmar, og ingen ønskede at se hendes krone på noget andet hoved.

12

Over to mærkelige år var forløbet siden Dagmars død. Store og vigtige begivenheder var sket.

På markgreven af Brandenborgs faste slot Wetemund, tre mil sønden for Stettin, var en dansk lejr opslået, og der gjordes alvorlige tilberedelser med blider og stormstiger til et hovedangreb. Det var en smuk St. Hans aften i året 1214. Af grev Alberts telt trådte to unge riddersmænd ud, i fuld krigersk rustning, med høje fjerbuske i hjelmene og guldsporer på de bukkeskinds støvler. Det var grev Otto af Lüneborg og Carl af Rise.

"I morgen stormer vi da slottet!" sagde Carl, "kongen gør os denne gang til skamme, som sædvanlig. Her står vi endnu, mens han har stormet Muthen og jaget markgreven ud af hans rede! Ha, hvem der havde været med! Det er en lyst at være med ham selv, når det gælder. Når han slår op med hånden og råber: Frem! og de to små furer mellem hans øjne bliver store og dybe, så ved vi, det gælder liv og død, og så Gud nåde fjenden, hvis han ikke løber. Husker du, da han jog markgreven tilbage over Elben? det var en lystig dag, og da vi tog Stettin og Pazewalk tilbage – og i dag for to år siden i Kurland –"

"Den dag husker du nok på, hver gang du hører dine guldsporer klirre!" svarede Otto. "Du fortjente dem også ærligt, det må jeg lade dig, men i stedet for ridderslaget af kongens sværdflade havde du måske dog fået det af den skarpe eg, så du havde husket det til din dødsdag, havde du ikke haft din søsters gule hår og blå øjne."

"Hvad vil I sige med det, Ridder Otto?" spurgte Carl, stødt og forundret, "havde kongen ikke troet, jeg fortjente ridderslaget, havde han vel næppe givet mig det, og hvad kommer det min søster ved?"

"Måske mere, end du tror, min vakre våbenbroder!" svarede Otto, "bliv kun ikke vred, fordi jeg siger, hvad sandt er! Jeg tilstår jo, du fortjente den ære at få ridderslaget på valpladsen af kongens egen hånd, blandt de tre tusinde faldne fjender, men havde du set kongens vrede åsyn, da han råbte holdt! og du i din hidsighed blev ved at forfølge kurlænderne – havde du hørt hans mægtige: Guds død! hvem er den uforskammede væbner, som ikke adlyder? så ville du give mig ret, og i stedet for at vredes på mig nu, ville du takke mig for dit liv og dine gyldne sporer."

"Hvorledes?" spurgte Carl, "for mit liv takker jeg kun Gud og St. Georg, og for guldsporerne kun kongen og mit gode sværd, så vidt jeg ved."

"Mig, din gode ven og våbenbroder, takker du for dem, om jeg må bede!" tog Otto ordet igen, "havde jeg ikke råbt til kongen: Det er Carl af Rise, jomfru Kirstines broder, og havde kongen ikke set din påfaldende lighed med din smukke søster, da du endelig hørte, du var kaldt til kongen, og med knust hjelm sprang af hesten og bøjede dit knæ for ham – så havde visselig det sværd, han havde løftet i vrede mod dig, knust din hvide pande, i stedet for at falde formildet og hædrende på din skulder."

"Var jeg vis derpå," svarede Carl opbragt, "så ville jeg før give kongen guldsporerne tilbage og blotte mit hoved for hans

kongelige sværd – end have min søster at takke for hans nåde og den stolteste ære, jeg har nydt."

"Nå, nå!" sagde Otto formildende, "hvad ulykke var der da i, at kongen ingen uretfærdighed begik, og at din tilfældige lighed med en smuk pige måske fremskyndte din ophøjelse, som dog hele ridderskabet erkendte dig værdig til."

"Harmeligt, fordømt harmeligt er det!" sagde Carl, "og hvad kommer min søster da kongen ved?"

"Ja det må du spørge ham selv om!" svarede Otto med bitter kulde, "eller er du så uvidende om, hvad alle folk siger, at du nu første gang hører, hvor høj en stjerne din smukke søster har hos kongen? Hun sørger jo for Dagmars søn, den unge prins Valdemar, som hun kunne være hans moder; hun bor jo endnu på Ribehus – det forstår sig, som grevinde Idas veninde og som prinsens fostermoder – men det er jo vitterligt for alle, at hun adlydes og æres der som en halv dronning, som en dame af stor indflydelse, der kun mangler kronen og bispens velsignelse for at være til fulde og med al ære, hvad hun gælder for."

"Ha, skammelig løgn og bagvaskelse!" råbte Carl, og hans hele legeme skælvede af den højeste forbitrelse, "kongens slegfredviv skulle min søster være – således hedder det uden omsvøb. Og det siger I, grev Otto! I, som har kaldt Jer min ven og våbenbroder. I, hvem jeg har elsket som en broder og ville ofre liv og blod for! – min søsters ærlige navn og rygte tør I besmitte med slig løgnagtig og uforskammet beskyldning! selv kongens, Eders store morbroders ære, vover I at sætte sådan en plet på! Død og ulykke! det gælder Eders liv. Træk fra bælgen, bagvasker! I er fra denne time af min dødsfjende: I har myrdet min ro og min ære."

I den heftigste forbitrelse havde Carl allerede draget sit sværd; hans fornærmelige ord havde bragt Ottos blod i kog, men ved Carls hidsighed blev Otto som sædvanlig besindig, og han fortrød, hvad han i sin skinsyge havde sagt.

"Carl, kære Carl!" sagde han nu, mens han behændigt afbødede de vilde, hidsige sværdslag, "min hensigt var ikke at fornærme dig; kunne jeg købe din søsters ære med mit hjerteblod, ved Gud i Himlen! jeg gjorde det. Ingen mand har haft hende kærere, end jeg –"

"Jo, det mærker jeg!" råbte Carl og holdt et øjeblik inde, mens han drog vejret og atter gav sin harme luft med ord, "det er ikke første gang, du har talt fornærmeligt om hende. Husker du, da du bad mig spærre hende i kloster for at bevare hendes ære? det har hun ikke fortjent af dig! Havde du hørt, hvorledes hun talte om dig – havde du set, hvor hun bævede for dit liv, da jeg bad hende advare dig for den lumske klerk –"

"Er det sandt!" udbrød Otto glad, "ak, men hvad hjælper det? havde du hørt, hvad hun har betroet dronning Dagmar og hvad den stakkels dronning måske har taget sin død over – havde du hørt, hvad kongen ytrede for mig, da jeg var blind og tåbelig nok til at ville være din og måske hans måg på en gang –"

"Fordømt løgn og bagvaskelse til hobe!" råbte Carl igen. "Ha, var du kongens søstersøn tusinde gange, var du min kødelige broder, som du var min bedste, min eneste ven – med dit liv skal du betale den skændsel, med dit blod skal du aftvætte den skamplet, du sætter på kongens og min uskyldige søsters ære!"

Nu fo'r han atter i blindt raseri løs på ham med sværdet, og den behændige Otto måtte anvende al sin våbenkunst og færdighed for at afbøde de rasende sværdhug.

Den heftige våbenklang lige udenfor feltherrens telt vakte opmærksomhed, og fægtningen havde ikke varet mange øjeblikke, før den høje, alvorlige grev Albert i sin sorte rustning stod kæmpestor mellem de fægtende og slog med et mesterslag sværdet af hånden på sin hidsige lærling, idet han med en svingning slog Ottos sværd til side, så det surrede ham i den fintbyggede arm.

"Har I begge tabt forstanden på en gang?" sagde Albert med rolig feltherremyndighed og i den fulde følelse af sin overvægt, "i kongens navn! Eders sværd, grev Otto af Lüneborg!"

Her vendte han sig kold og fremmed til sin fætter, og uden indvending overrakte Otto ham høfligt sit sværd, for han vidste, den strenge fætter var ikke at spøge med.

"I går til Eders telt," tilføjede feltherren, "og forlader det ikke i fire og tyve timer! Og I, ridder Carl af Rise! tag Eders værge op igen! jeg ved, I ville ikke have løftet det mod kongens søstersøn, uden I var højlig fornærmet. Men I har forbrudt jer mod krigsloven, og jeg må straffe Eder. Ingen af Eder skal nu dele æren med mig i morgen ved stormen. Om en time er I på vejen til Gent, ridder Carl, og bringer kongen et brevskab fra mig."

Uden at vente på svar gik grev Albert roligt tilbage i sit telt.

En time efter red Carl mismodig med sit brevskab på vejen til Gent, mens grev Otto sad harmfuld i sit telt og hørte på stormtilberedelserne i lejren.

"Dosmer, som jeg var!" sagde Otto ved sig selv og slog sig for panden, "at jeg ikke kan glemme den pige! at jeg nu for hendes skyld lader æren og sejren flyve mig forbi! og hvad kunne Carl derfor? han var mig dog altid en tro, hengiven ven. Måske er det heller ikke så galt, som jeg tror. Kongen har jo ikke i halvandet

år været på Ribehus – han tænker jo kun på krig og orlog. – Måske gør jeg hende dog uret, den stakkels Kirstine! Da jeg red bort og så foragteligt op til vinduet på hende uden at hilse hende – ak, det smertelige blik glemmer jeg aldrig. Og dog nej, jeg vil aldrig tænke på hende mere!"

For at indbilde sig selv og sine våbenbrødre, at han ikke lod sig bringe ud af sit gode lune ved sin teltarrest, lod han sig nu bringe en kande vin og nynnede en lystig vise.

Carl havde på vejen til Flandern gode stunder til at tænke over, hvad der var hændt og finde ud af grunden til grev Ottos bitre og fornærmelige udladelser, der havde fremkaldt det voldsomme og, som det syntes, ulægelige venskabsbrud imellem dem. Han tvivlede ikke på sin søsters uskyldighed og var langt fra at have sin store konge mistænkt for en hemmelig og lastværdig forbindelse med hende, men Ottos ord og den skammelige folkesnak, som havde givet anledning dertil, havde efterladt en brod i Carls trofaste sind, som næppe den fuldkomneste æreserstatning syntes ham tilstrækkelig til at udrydde. Han besluttede at drive denne sag til det yderste og åbenhjertig at betro sig til kongen.

"Hun må bort, bort fra Ribehus!" sagde han ved sig selv, "måske var et kloster hende tjenligst, arme, fortalte pige! han elsker hende selv, han er skinsyg, det er åbenbart, men han skal aldrig se hende mere! han skal give os oprejsning med sværd og lanse, om så grev Albert tusinde gange, om så kongen selv stillede sig imellem os! Ilde er det for rakke – hm – han er kongens søstersøn, men jeg er derfor ingen hund, min søster ingen skøge. Jeg skal vise ham det! – jeg fik ikke ridderslaget for min søsters skyld, købte ikke min ære med hendes skændsel."

Som han således i den stille, månelyse St. Hans-nat af og til gav sin harme luft i heftige, lidenskabelige udbrud, mens hesten fortsatte sit stærke trav over en stor, lyngbegroet hede, gjorde hesten pludselig et sidespring og blev stående urolig. Han greb den fastere i bidslet og så sig om til siden. Forbavset fik han der øje på en højst elendig menneskelig skikkelse, som lå tværs over vejen, og som han havde været nær ved at ride over. Synet af den fremmede vakte både medynk og gru. Det var et bleggult, udtæret menneske i en smudsig, forreven lægbroderkappe; han vred sig som i fortvivlet dødskamp i støvet og udbredte armene mod den standsede ridder.

"Ved St. Qvirin og St. Valentin!" jamrede en hul, klangløs stemme på slet tysk med vælsk eller spansk udtale, "hav barmhjertighed, hvis I er et kristent menneske, og bring mig til en klerk, som jeg kan skrifte mine synder for inden jeg pines i den evige ild!"

"Arme menneske!" sagde Carl, "var jeg så hverken ridder eller kristen, kunne jeg dog ikke lade Jer ligge her. Kan I hænge fast bag ved mig på hesteryggen, skal jeg bringe Jer til nærmeste hus, hvor knap tid jeg har. Ræk mig hånden, og stig op på min fod!"

Uden at svare, rejste den lange benradskikkelse sig og rakte ham en kold, vissen hånd. Med mindre besværlighed, end man kunne vente sig af en døende, slap han op bag sadlen på hestens ryg; som med krampestyrke klamrede han nu de lange, magre arme fast om Carls liv.

"Rid nu, inden Satan griber os begge!" råbte han, og Carl jog sporerne i hestens sider og fo'r af sted i susende galop.

Han havde redet således en god stund, og endnu så han intet hus på den nøgne hede. Han så kun i måneskinnet hestens skygge ved siden med de to rytterskygger og den fremmedes flagrende kappe, der fløj som en stor, sort sky omkring dem. Hvor behjertet Carl var, følte han sig dog besynderlig ængstet af det ubehagelige rejseselskab. Spøgelseshistorierne fra hans barndom randt ham levende ihu; de magre dødningearme klemte ham over brystet, og han følte sig mægtig fristet til at afkaste byrden.

"Klem mig ikke så fast!" sagde han, "I er jo færdig at kvæle mig – ha, hvem er I?"

"Rid, rid!" hviskede den hæse stemme bag ved ham, "jeg skal sige dig, hvem jeg er, når du kan tie! Jeg er Satans bedste kok, men jeg har ingen lyst til at svede i hans køkken. Se! han har mig alt ved kappefligen, og to djævle har han sendt mig til en forsmag: den ene æder min lunge, den anden suger min marv. Nu, lystig, kammerat! dør jeg, før jeg får skriftet, skal du således ride med mig hver midnat. Rid!"

Carl sporede sin hest, og uden at spørge videre fo'r han frem over heden mod et mat skin af et lys eller en lampe, som lyste ham trøstende i møde i nogen frastand. Men han havde længere dertil, end han troede. Mange veje krydsede sig på heden og gjorde den vildsom, og tykke regnskyer havde skjult fuldmånen. Carl fo'r som i blinde over stok og sten og læste sagte en bøn, mens han med gru hørte en hæs hvisken bag ved sig af den frygtelige rejsefælle, som snart bad, snart lo og udstødte forfærdelige Eder.

"Hold mund, satan!" råbte nu Carl, "siger du et eneste ugudeligt ord mere, kaster jeg dig af og lader dit visne ådsel

ligge på vejen til ravnene!"

"Ho, ho, kammerat! det går ikke så let!" hviskede hans plageånd og klemte sig fastere til ham. "Fik jeg bugt med kongen af Danmark, kan jeg vel sagtens råde med dig!"

"Kongen af Danmark?" gentog Carl forfærdet, "død og fordømmelse! har du forgrebet dig på ham, skal du klæde hjul og stejle!"

I den skrækkeligste spænding fo'r han fort og ville nu ikke for alverden afkaste sin byrde, hvor gruelig den var ham. Endelig standsede han ved et hus; derfra var det, han havde set lys, og nu så han, det var et enligt, usselt herberg, hvor der stod en karl ved laden med en hornlygte. Han følte sig i det samme pludselig befriet fra sin byrde. Han sprang af sadlen ved laden, og ved gårdskarlens lygte så han få skridt bagved sig den lange, udtærede dødningeskikkelse ligge bevidstløs på jorden i et anfald af den faldende syge.

"Kors! Hvad er det, hr. ridder?" sagde karlen og korsede sig, "har I bragt døden eller den onde med til kroen?"

"Det er en dødssyg forbryder, som nok er løbet fra galgen et steds," sagde Carl "jeg fandt ham på heden. Hjælp mig ham til sengs og skaf mig ham til live! jeg har lovet ham hastigt skriftemål, og det skal han få!"

En klækkelig drikkeskilling overvandt karlens gru for at røre ved den halvdøde synder, og med karlens hjælp blev den afmægtige gæst båret ind i herberget.

I den første, smudsige gæstestue sad der tre brandenburgske ryttere og sang lystige viser ved ølkruset, og i en krog sad en høj, anselig herre i sort ridderdragt med hjelmen dybt ned over panden. Carl havde til denne rejse iført sig en simpel

våbenkjortel af brunt, nederlandsk bomuldstøj, og uden andet værge end sværdet og den glatte stålhue uden fjerbusk, gjaldt han, hvor han kom frem, kun for en simpel, tysk riddersvend, når man ikke lagde mærke til hans gyldne sporer. Da han så skænkestuen fuld af fjender, betænkte han sig på, hvorledes han, uden at røbe sig, skulle udføre, hvad han havde besluttet. Han forlangte straks et særskilt værelse til sig og sin syge kammerat, som han kaldte ham, og så snart han i den øverste gæstestue ved de sædvanlige husmidler havde fået sin rejsefælle vakt af hans afmagt, bad han værten og hans folk gå ud. Derpå stængede han for døren, pudsede lampen og betragtede den fremmedes frygtelige ansigt. Han så ud som en forbryder af det nedrigste slags, som havde gjort misgerninger til sit håndværk og solgt sjæl og salighed for de mægtige synderes guld. Han lod til at være en sydlænder, og de små, urolige øjne røbede en forslagenhed og lumskhed, som selv dødsangsten og den synlige samvittighedsuro ikke kunne overvinde.

Så snart han syntes fuldkommen ved sin bevidsthed igen, så Carl ham stift i øjnene og lagde sin hånd på hans skulder.

"Jeg lovede Jer hastigt skriftemål!" sagde han, "det skal I få, elendige! bekend nu på øjeblikket, hvad I har haft med kongen af Danmark at gøre! – eller, ved den levende Gud! jeg sender Jer uden bod og sakrament til Helvede."

Med disse ord drog han hastigt sit sværd, satte den skarpe od mod synderens strube og gjorde mine til øjeblikkelig at støde til.

"Ho, ho!" sagde den fremmede og rullede de små øjne vildt, "er jeg på pinebænken? der har jeg før været. – Hvad kommer den døde konge af Danmark Jer ved? det var jo ikke mig, der gav

ham giften – jeg kogte den kun – og for den synd har jeg aflad –"

"Død – kong Valdemar død – forgivet!" jamrede Carl og tabte sværdet i sin forfærdelse af hånden, "og du hans morder!" Rasende greb han sværdet igen, "så træffe dig Himlens forbandelse så vist, som du nu ikke slipper af mine hænder!"

"Mord! Hjælp!" skreg den syge og greb med hånden i det skarpe sværd, "er I afsindig? jeg har jo aldrig set kong Valdemar! – Mord! Hjælp!"

Ved den syges jammerskrig blev der larm i sideværelset.

I et øjeblik var døren sprængt, og de tre brandenburgske ryttere med den høje, sorte ridder styrtede ind, ledsaget af værten og hans folk.

"Den nederdrægtige karl! den fordømte skurk! vil han myrde sin syge rejsekammerat? – se, han bløder – han bløder, den arme djævel!" råbte den ene i munden på den anden, og førend Carl fik tid til at besinde sig, havde de tre stærke ryttere kastet sig over ham og afvæbnet ham.

"Svinebind ham, den nederdrægtige skurk!" råbte den høje, fremmede ridder, "kast ham i kælderen til det bliver dag og han kan blive hængt for alles øjne!"

Uden at nogen ville høre på Carls retfærdiggørelse, blev den strenge ridders befaling ufortøvet udført, og med sammenbundne arme og ben blev Carl kastet ned i et mørkt hul under gulvet, og lemmen lukket og låset over ham.

Her lå han, halvt bedøvet af de voldsomme stød, og skar tænder af harme. Da bemærkede han, at det blev roligere oven over ham, og gennem en sprække i lemmen kunne han nu høre den fremmede ridders stemme.

"Vi er nu ene, arme djævel!" sagde den dybe, kraftige røst, "du vil kun give dit hjerte luft for en klerk, siger du; nu vel! kan du ikke se mig, så kom hid med din hånd! føler du nu den hellige tonsur? jeg skjuler den kun med hjelmen, hvor den ikke behøves. Jeg er en indviet Herrens tjener og kan give dig absolution for alle synder. Fat mod, søn! og bekend! Nådens dør er bred."

"Og jeg er smal, herre!" svarede den syges hæse stemme med en vild latter, "der er ikke fugleføde på min krop, men slipper sjælen først ud, er jeg bange, den bliver så tyk og bred af den megen gift, jeg har kogt, at nådens dør dog bliver for snæver."

"Altså morder, giftblander!" sagde den ridderlige klerk, "nå ja, det ser du også ud til, men trøst dig, min søn! sådanne folk behøver man også i verden; de er lige så nødvendige som slanger og skorpioner, ellers lod den kære herre Gud dem jo ikke leve."

"Ho, ho! så er jeg jo ovenpå!" svarede den syge, "det har jeg tit tænkt før. Men er I kun en virkelig præst! Jeg har et gammelt afladsbrev i min lomme. Ser I? det har en bisp givet mig, men jeg ved kun ikke, om det kan gælde mere, for han blev siden sat i band."

"I band!" mumlede ridderen, "det kan træffe den bedste. Jeg kender den bisp, det traf to gange. Her er trækvind – – jeg vil sætte min hjelm på igen. Luk dine øjne for lyset! det blænder dig; jeg kan sætte lampen til side. Nu til meningen, søn! hvad har du på samvittigheden? Tiden er knap; jeg har andet at gøre, end at dvæle her, og du med, så vidt jeg mærker. Hvad er det for et mord, som trykker dig mest?"

"Det sidste, det sidste!" sagde synderen, "hun var så ung og smuk – og det var fjerde dagen efter brylluppet – men hvad skulle kejseren med sin fjendes datter?"

"Prinsesse Beatrix, den unge kejserinde! den synd var svar," sagde den dybe stemme med udtryk af medynk. "Du var da redskabet, elendige! men hvo var hånden? hvis var sjælen, som fødte den giftige tanke?"

"Ho, ho!" sagde synderen, "jeg var kun redskabet – hånden, som brugte mig, må svare for den sag – ikke sandt, hr. præst? – en hånd, som bærer scepter og rigsæble, visner ikke så let, men pinden, han rørte i giftkedlen med, ve, ve! se, den er dog vissen. Ak, bed, bed, fromme herre! bed for mig! skaf mig kun en lempelig skærsild for den synd! – for kongen, som fik pesten, ja for ham skal først greven og den bandlyste bisp brænde."

"Dø nu kun, elendige! og ti for evigt med hin gamle synd! nu ved jeg nok!" tordnede ridderens stemme, "nu kan jeg hviske Otto det ord i øret, jeg længe har ledt efter. Mord, mord! det er et mægtigt ord – selv på dine visne læber, gustne Domenico! kunne det standse blodet i mit hjerte, var jeg ikke herre over blodet, som over dig og din tunge. Kender du mig nu? og husker du eden, du svor mig?"

"Ak, nådigste herre bisp!" – her bævede den døendes stemme, – "er det Jer selv? eller kommer den Onde i Eders skikkelse for at annamme min syndige sjæl? Dræb mig ikke, før I har skaffet mig aflad endnu en gang! jeg har jo ikke brudt min ed; jeg har jo ikke nævnt Eders navn for nogen levende sjæl, ikke en gang for Eder selv, og jeg lever så ingen time – men er I en hellig mand igen, er I løst af bandet, så giv mig et nyt, kraftigt aflad og tag

det gamle igen! det har Satan slået streg over i den stund, I blev bandlyst."

"Dø – dø, elendige!" gentog den mægtige stemme, "se så! hjælp dig nu som du kan! men venter du salighed af mig, så fortvivl! – jeg er anden gang bandlyst!"

"Ve, ve!" jamrede den døende, "den, I velsigner, er forbandet – Eders fingre brænder i luften – ve, ve! I har indviet mig til den evige ild."

"Krymp dig kun og du, usle øgle!" lød atter den dybe stemme, "du var født til at tjene de mægtige og forgå. Dø kun i den tro, at den bandlyste bisp skal brænde for dig! han brænder – bandstrålen luer på min isse, men jeg ler ad den. Hjelmen skal kølne den brand til den slukkes af kronen! Er du alt død af skræk, arme djævel!" lød nu den hule stemme dæmpet, "ret så! det visne ådsel forråder ingen mere."

Med unævnelig gru havde Carl fornummet hvert ord og tvivlede ikke på, at den sorte, frygtelige ridder jo var den forvovne bisp Valdemar, som nu anden gang var bandlyst, og som nu, da hans svoger hertug Bernhard var død, søgte beskyttelse hos markgreven af Brandenburg og hos kejser Otto, der lige så vel som bispen trodsede bandet. Carl erindrede sig fader Saxos sidste dunkle ord, som han i sin barndom havde hørt i bisp Peders alkove, og som han nu pludselig syntes grant at forstå.

"Indvies jeg således på underlige måder i urettens hemmeligheder," sagde han ved sig selv, "da sker det visselig ikke for intet. Valdemar, min store konge! dig stræber man efter krone og liv, som din broder – den samme forbryderske hånd

forfølger dig som ham. Ha, var jeg fri! – Hvad er mit liv mod kongens?"

Det var blevet dødsstille oven over ham. Han bad en stille bøn og slumrede ind af mathed og anstrengelse.

Da han havde sovet nogle timer, blev han vækket af en stor uro i huset. Han hørte hestetrampen og hundeglam udenfor. Derpå blev det stille igen. Det var bælgmørkt omkring ham; men på hanegalet i gården kunne man høre, det måtte være i dagningen. Kort efter åbnedes kælderlemmen, og en kroget mand med en lygte i hånden steg langsomt og forsigtigt ned ad trappen til ham. Han kendte den gamle, gerrige vært, som, da han var bundet, havde spændt guldsporerne af hans støvler og stukket dem til sig.

"Er I levende endnu?" sagde værten, "så kan I nu takke Eders gode helgen, at brandenburgerne fik andet at tænke på, end at føre skælmer til galgen."

"Er de borte?" spurgte Carl, "bispen med?"

"Hvilken bisp?"

"Den fremmede ridder vil jeg sige."

"Ja vel!" svarede værten ligegyldig, idet han satte lygten på trappen og betragtede Carls klædedragt med opmærksomhed, men uden at gøre mine til at befri ham, "der kom bud, at markgreven og kejser Otto var ved Primberg, skal jeg sige os, og så lod den strenge hr. ridder straks sadle og fo'r af sted som Fanden havde hentet ham uden at huske på Jer. Jeg ville heller ikke erindre ham om Jer; jeg tænkte som så, her er jo lov og ret i landet, og skal nogen føre mine gæster på vejen til galgen, er der ingen nærmere dertil, end jeg. Eders smukke kammerat ligger da, stiv og død som en sild, der oppe i sengen, som I vel

kan vide. Jeg har vidner nok på, at I var i færd med at slå ham ihjel og havde nok givet ham sin rest under fire øjne, inden vi kom til. Det var en smal sag at få Jer dømt og hængt. Men I ser mig ud som en skikkelig mands søn, og jeg holder Jer hverken for en prakker eller gnier. Den døde er nu dog død, og jeg har en kristelig tænkemåde: hvad rager det mig, om I tager livet af Jer gode ven eller ikke, når I kan svare for Jer og betale hver mand sit? Vil I nu både betale Jert eget og hans natteleje og hvad I begge kunne have fortæret, hvis I ikke havde fået forfald, foruden hvad hans jordefærd kan koste, og vil I dertil give mig en anstændig betaling for min ulejlighed og uro, så skal jeg løse Eders bånd og lade Eder ride uden at gøre mere kvalm af den sag. – Eders kammerat var ellers en lumpen prakker!" tilføjede han, "her er guldkatten, han havde om livet. Der er, min tro ikke en halv skilling i den, som I ser."

"Ja så!" svarede Carl, "havde den også været fuld af guld og ædelstene, ville jeg ikke rådet nogen kristen sjæl at røre derved."

"Død og pestilense! han er vel aldrig død af pest?" råbte værten forskrækket og kastede en stor, klingende pung ud af lommen.

"I har altså indsat Jer til hans arving på egen hånd," sagde Carl, "er I ikke bange for blodpenge, så for mig gerne! I behøver ellers ikke at frygte for pesten. Han lod til at have lungesyge og faldende sot, men hvad han døde af, var nok helvedesbrand i samvittigheden."

"Ikke andet!" svarede værten og tog pungen op igen, "dén syge smitter ikke mig. Jeg har så god en samvittighed som nogen kromand i hele kristenheden, og jeg behøver ikke at være bange for blodpenge. Men siden I nu ved så god besked, vil jeg

løse Jer på tro og love, hr. ridder! og give Jer Eders smukke guldsporer tilbage, så kan I som en standsperson betale efter behag."

Dermed stak han pungen i lommen og løste Carl af båndene.

Uden at forlænge sit ophold mere end nødvendigt, tilfredsstillede Carl den smudsige vært, og snart travede han på sin ganger på vejen til Gent.

I nærheden af den flanderske grænse indhentede han en dag en talrig, prægtig ridderskare, og da han kom toget nær, så han, det var gode venner og landsmænd. Han hilste dem overrasket og blandede sig i deres skare. Det var junker Strange, som med bisp Peder, Absalon Bælg og tyve af de fornemste danske riddere var sendt til kejser Frederik for i sin konges navn at lykønske ham som tysk kejser, og samtidig begære stadfæstelse af den nye kejser på Valdemars store besiddelser og erobringer i Tyskland. Dette vigtige hverv havde junker Strange udført med sin sædvanlige kløgt. Han medbragte nu et diplom fra kejser Frederik, hvori Valdemars herredømme erkendtes over Nordalbingien, Stormarn, Ditmarsken og Vagrien, over Hamborg, Lübeck, Lauenburg og Mecklenburg, så vel som over grevskaberne Schwerin og Slavien eller Rygen og Pommern. Dette diplom var underskrevet og beseglet af kejseren og tolv gejstlige og verdslige fyrster.

Junker Stranges glade ansigt og hans følgeskabs lystighed stemte også Carl til munterhed og fortrængte de mørke tanker og billeder, hans strid med grev Otto og eventyret i herberget havde opfyldt hans sind med.

"Men hvad gør kongen da i Gent?" spurgte han junker Strange, "jeg troede ham endnu i det brandenburgske, da jeg

pludselig til min forundring fik befaling til at søge ham i Flandern."

"Derom må I vel spørge!" svarede junker Strange og smilte, "men undre os kan det ikke, hvor han så er: kongen er ikke af de folk, som man kan tage, hvor man sætter dem. Da jeg forlod ham, holdt han sit sejrsindtog i Stettin. Nu vil man sige, han har sat sine oprørske lensmænd, greverne af Schwerin, stævne hos grev Ferdinand, som har tilbudt sig at mægle forlig mellem dem og kongen. Hr. Absalon Bælg har rigtig nok givet os en formodning om en tilsyneladende bihensigt, som måske dog kan være hovedhensigt; men jeg ved ikke, om man tør tale derom."

"Hvorfor ikke det?" sagde Absalon Bælg og red nærmere, "mellem landsmænd behøver man ikke at være så forsigtig; og hvad en dansk mand siger om sin konge, tør han vel stå ved. Hvad er rimeligere, end at vor snilde, ridderlige konge, idet han drager til Flandern i et vigtigt statsanliggende, samtidig agter at forny et smukt og kært bekendtskab? og er det sandt, at prinsesse Berengaria er hos sin broder i Gent, behøves der ikke stor kløgt til at gætte, hvorfor den fredsmægling just skal ske der."

"Prinsesse Berengaria?" sagde Carl og studsede, "for et par år siden hed det jo, hun var gået i et kloster i Portugal."

"Det har vel kun været på en prøve!" sagde Absalon Bælg, "en så stolt og skøn prinsesse tager næppe sløret for alvor, så længe hun har en krone for øje."

Carls ansigt opklaredes mærkeligt, da han hørte dette.

"Ak, gid det var så vel!" udbrød han og tænkte kun på, at hvis kongen formælede sig igen, ville måske derved rygtet ophøre

om hans tilbøjelighed for Kirstine.

"For kongens og Danmarks skyld tør jeg ikke ønske det!" sagde bisp Peder, som red nærmest ved junker Strange, "den stolte portugiserinde bliver aldrig nogen Dagmar; var hun end tusinde gange så dejlig, Dagmars hjerte får hun dog aldrig."

Junker Strange trykkede bispens hånd og tav. Hvor munter og sorgløs den aldrende ridder end var, kunne han dog aldrig tænke på den fromme dronning Dagmar uden at der kom tårer i hans tro, ærlige øjne.

"Bønder og klerke ville måske næppe bære den kække portugiserinde på hænderne, som tilfældet var med dronning Dagmar," sagde Absalon Bælg med et sideblik til bispen, "men en krigersk herre som vor konge må den dristige falk dog være kærere, end den fromme turteldue. I tror dog vel aldrig, herre bisp, at hun skulle have så kætterske meninger, som man beskylder hende for?" fortsatte han, "dersom I ikke vil fortryde derpå, ærværdige herre, så tror jeg netop, den dadel, man hører om hende, er det bedste bevis på, at hun er en stor og kongelig sjæl, som er hævet over sin tid og dens fordomme. Hvor hun kommer til at råde, vil i det mindste den dumme hob ikke blive for kæphøjet, og den gejstlige stand, med Eders tilladelse, måske få lov til at dele ridderstandens byrder, når den vil dele vor myndighed og verdslige ære."

Samtalen havde taget en vel alvorlig vending, som let kunne blive krænkende for den ærværdige bisp Peder. Junker Strange, som kendte Absalon Bælgs og hans brødres aristokratiske meninger og frygtede for bisp Peders heftighed, afbrød derfor hastigt samtalen med et lystigt indfald. Under skæmt og muntre sange fortsatte nu ridderne rejsen, og den islandske

skjald, som var med, sang dem visen om Regnar Lodbrok og den kække Aslaug, som han med nogle dristige tilsætninger søgte at hentyde på kong Valdemar og prinsesse Berengaria.

13

I højenloftssalen på det grevelige slot i Gent sad en eftermiddag hen imod aftenen kong Valdemar ved et stort, grønt bord mellem grev Ferdinand af Flandern og ærkebisp Andreas og hørte adspredt og misfornøjet på, hvad den heftige grev Ferdinand i sit halvt portugisiske, halvt tyske tungemål og med sine livlige lader sagde til undskyldning for greverne af Schwerin og deres åbenbare forbindelse såvel tilforn med den afdøde kejser Philip, som nu sidst med markgreven af Brandenburg. Hvad forsvaret i den ridderlige portugisers mund manglede i orden og sammenhæng erstattedes ved hans trohjertighed og varme, og når tråden undertiden slap ham, tog hans rolige sidemand, bispen af Hildesheim, med megen kløgt og finhed ordet og opmuntrede Valdemar til kristelig mildhed og sagtmodighed, idet han gjorde grev Henrik til en af hans hengivneste venner og beundrere, som kun tidsomstændighederne havde ledet på afveje.

Kongen havde allerede opholdt sig tre dage på slottet og hver dag hørt det samme forsvar og de samme undskyldninger, men greverne af Schwerin havde endnu ikke personligt indstillet sig, og førend de selv kom og underkastede sig enhver betingelse, vægrede kongen sig bestemt ved at indlade sig på noget forlig. Hvad der desuden forstemte kongen og afdrog hans opmærksomhed fra den fortrædelige underhandling, var en skuffet forventning, som han dog ikke lod sig mærke med for nogen. Absalon Bælgs formodning var nemlig ikke aldeles ugrundet. Kongen havde hemmelig håbet at gense den skønne

prinsesse Berengaria på slottet; men endnu havde han intet set til hende og intet ord hørt om hende. Kongen ville ikke spørge, om hun var der eller ej, og grev Ferdinand syntes ikke at tænke på andet end fredsmæglingen i de schwerinske grevers sag og sin egen dristige plan til et hærtog mod kong Philip af Frankrig, i hvilket foretagende han ventede kraftig understøttelse af Valdemar, på grund af misforståelsen mellem kongen af Frankrig og hans dronning Ingeborg, som var Valdemars søster.

Under slige forhandlinger var dagene gået hen, men hver dag blev kongen fortrædeligere og vanskeligere at overtale.

"Vil grev Henrik ikke selv komme og stå mig til rede og ansvar for sin fremfærd," – med disse ord fo'r endelig Valdemar utålmodig op, – "så drager jeg endnu i denne time herfra, og det er sidste gang, jeg lader mig overtale til at underhandle med mine oprørske vasaller i mindelighed."

I det samme åbnedes døren, og grev Henrik af Schwerin trådte ind med sin broder Gunzelin ved siden. Grev Henrik var bleg og syntes angrebet af en mægtig sjælekamp. Med sleben høflighed og tilsyneladende ydmyghed hilste han sin opbragte lensherre, idet han undskyldte sin lange udeblivelse dermed, at han ved sin alt for store iver for at opfylde kongens ønske var styrtet med sin ganger og ikke i fire dage havde været i stand til at fortsætte rejsen. Så snart han så, at vredesfurerne mellem kongens øjne begyndte at udslettes, steg hans dristighed og selvtillid, og med sand, kraftig veltalenhed gav han en sådan skildring af sin stilling og fremsatte sin mislige sag i så fordelagtigt et lys, at kongen selv måtte beundre hans sjældne talegaver og hørte på ham med deltagelse. Den snilde greve

talte om, hvad han havde vovet som en ringe tysk fyrste ved at modsætte sig så mægtig en sejrvinder, og hvad han fremdeles vovede ved nu at forlade de nordtyske fyrsters parti; han vidste lige så listigt og fint at smigre den ærgerrige konge, som han med mod og bestemthed syntes at hævde sin selvstændighed og aftvinge kongen den agtelse, Valdemar aldrig nægtede en kæk og dristig fjende.

"Jeg ville ønske, I handlede lige så bravt, som I taler!" svarede kongen, "men lad os blive ved sagen! erkender I min lensherreret over grevskabet Schwerin og de forpligtelser, I har overtrådt ved at gøre fælles sag med mine fjender?"

Grev Henrik beråbte sig på ord og udtryk i de ældre traktater og dokumenter angående hans forhold til den danske krone, som han udlagde til sin fordel, og erklærede sig berettiget til at vælge hvilket parti, han ville, når Tysklands fyrster delte sig i så vigtig en strid om den tyske kejserværdighed.

"Enhver forpligtelse, jeg med hånd og segl har bekræftet, skal jeg i øvrigt erkende," sagde han rolig, "og jeg beder Eder, stormægtigste konge, at I for disse retsindige herrers øjne vil fremlægge de traktater og forpligtelser, jeg efter Eders formening skal have overtrådt."

Valdemar så sig i en pinlig forlegenhed og harmede sig over ikke at kunne fremlægge de ham så listeligt fratagne dokumenter.

"Jeg har troet det overflødigt at vise Eder sort på hvidt for, hvad I ved lige så godt som jeg, grev Henrik!" svarede han forbitret, "måske kunne I ellers selv bedre, end nogen anden, fremlægge de skriftlige vidnesbyrd om Eders brøde, som I nu så dristigt stoler på, jeg ikke har ved hånden. Men det forsikrer jeg

Eder, hvad jeg og min højsalige broder med vort gode sværd i ærlig, åben fejde har vundet, mægter jeg med det samme sværd at tage tilbage, hvad øjeblik det skal være, hvis det gøres mig stridigt."

"Det er den stærkeres ret, stormægtigste herre!" svarede grev Henrik, "den gælder desværre langt mere i vor tid, end den blandt kristne konger og fyrster burde. Talen er ikke her om, hvad I med magt formår, men kun om hvad I med tilsyneladende ret og billighed kan fordre, på grund af et ubetinget overherredømme, jeg, tvunget eller frivillig, men dog med sund sans og samling skal have erkendt. I synes at have mig mistænkt for at have fravendt Eder de beviser, hvorpå I grunder Eders påstand, men jeg tør med min ed på det hellige sakramente bevidne, at jeg hverken er i besiddelse af eller nogen sinde har været i besiddelse af noget sådant dokument."

Kongen studsede og betragtede ham med et forskende blik.

"En mened vil jeg hverken tro Eder eller nogen ridder af ære i stand til," sagde han, "nok sagt! vore ældre traktater og dokumenterne om Eders lensforhold til den danske krone med flere vigtige papirer er mig på en ubegribelig måde frakommet, og når I fordrer andre beviser for Eders brøde, end hvad I selv og hver mand ved, må jeg for det første her som dommer og lensherre tie. Det forgangne får altså være glemt, og nu er spørgsmålet kun, om I for fremtiden vil erkende mig for Eders lensherre eller ikke."

Forhandlingen blev nu afbrudt ved budskabet om junker Stranges og hans følges ankomst. Kongen bad grev Henrik og hans broder betænke sig på en afgørende erklæring til næste

dag og forlod højsalen med synlig harme for at modtage det vigtige gesandtskab i sit eget gemak.

"Efter hvad kongen selv har erklæret," vendte nu grev Henrik sig med en triumferende mine til ærkebisp Andreas og de øvrige herrer, "så står jeg og min broder nu ikke her som forbrydere mod den danske krone, men som selvstændige tyske fyrster, på hvis frie valg og vilje det beror, om vi for fremtiden vil være kong Valdemars mænd eller ikke, og derom skal jeg i morgen meddele kongen og Eder vor bestemmelse!"

Grev Ferdinand så forundret på den dristige mand, som på så ubegribelig en måde havde retfærdiggjort sig, og bispen af Hildesheim hviskede ham hemmeligt i øret, idet han rejste sig:

"Bravo, greve! Det var en snild streg; nu er Eders sager på det tørre."

Det var blevet aften. Efter en times samtale med kongen havde junker Strange forladt hans gemak. Med kejser Frederiks vigtige diplom i sin hånd gik kongen med stærke skridt op og ned i sit ensomme værelse, da Carl af Rise nu trådte ind og overrakte ham grev Alberts skrivelse. Kongen åbnede brevet og gennemlæste det hastigt.

"Det er godt!" sagde han og undrede sig over, at Carl blev stående, "har I andet at melde mig, ridder Carl?"

"Herre konge!" svarede Carl undselig, "jeg frygter for på en ubelejlig tid at bede Eder om et øjebliks opmærksomhed. Jeg har på vejen hertil ved en besynderlig hændelse erfaret, at Eders fætter, den bandlyste bisp Valdemar af Slesvig, endnu hemmeligt stræber Eder efter krone og liv. Han er draget til markgreven af Brandenburg og kejser Otto. Han er et frygteligt menneske."

"Det er mig intet nyt!" svarede kongen, "var det intet andet?"

"Også for grev Henrik af Schwerin ville jeg advare Eder, herre konge! hvis I ikke vil fortryde på, at jeg uopfordret blander mig i Eders anliggender."

"Du mener det godt med mig, min vakre Carl af Rise!" afbrød Valdemar ham og klappede ham på skulderen, "men du må tro, jeg kender bedre mine fjender, end du, og jeg ved bedst selv, hvad jeg har at gøre og undlade."

"Endnu en bøn, herre konge!" tog Carl atter ordet, "forund mig en plads blandt de riddere, til hvem Eders kongelige persons bevogtning nærmest er betroet! Det har fra min barndom været mit højeste ønske, og dertil kommer nu, at det for øjeblikket er mig umuligt at iagttage krigsloven under min strenge våbenmester og feltherre grev Alberts banner og afholde mig fra tvekamp i lejren, så længe den æresstrid ikke er afgjort, som jeg har med Eders søstersøn, grev Otto."

"Hvad! Æresstrid?" spurgte Valdemar heftigt, "hanekyllinger, som I er! hvad pukkes I da om?"

"Det er en sag, herre konge! hvori der ingen bedre kan være voldgiftsmand, end I selv. Grev Otto har beskyldt min uskyldige søster Kirstine for en forbindelse og et forhold, som krænker både hendes og en langt vigtigere persons ære –"

Kongen studsede.

"Dum snak og kællingesladder!" afbrød han Carl hastigt, "derfor skal min hr. søstersøn få med mig at gøre! For din søsters ære kan du være rolig; den kan hverken grev Otto eller nogen anden sætte klik på. Jeg skal sørge kongeligt såvel for hende som for dig. Forresten intet ord mere om den sag! Du

kan nu blive her. Junker Strange skal anvise dig din plads blandt mine drabanter."

Carl betragtede sin store, sejrrige konge med et tvivlende blik og vidste ikke, hvad han skulle tro om den forsørgelse, Valdemar lovede ham og hans søster. Men da slog ham højheden i Valdemars åsyn og det vidnesbyrd om sjælens storhed og adel, som talte ud af de kække kongeøjne. Beskæmmet over sin tvivl, bøjede Carl uvilkårligt sit knæ og kyssede kongens hånd, mens en blussende rødme dækkede hans kinder.

"Jeg vil med glæde gå i døden for Eders liv og ære, min konge!" sagde han tillidsfuldt, "og jeg lægger med tryghed mit liv og min ære i Eders retfærdige hånd."

Derpå hilste han kongen ærbødigt og forlod gemakket.

"Hvad en eneste pigegrille dog kan volde forvirring i mange hjerter!" sagde Valdemar og så deltagende efter ham, "den tro, ærlige knøs! nu plager han og Otto sig selv og hinanden og er nær ved at holde mig for en større gæk, end dem selv, blot fordi et pigebarn har fået i sinde at lege dronning en gang. Hm, børn er vi dog til hobe!" fortsatte han, "hvi går jeg her nu og harmer mig over disse småherrers jammerlige kunstgreb? med et eneste vink kan jeg jo bøje dem i støvet. Hvi har jeg gjort en vigtig sag af et par ubetydelige vasallers opsætsighed? hende så jeg dog ikke igen, den stolte skønne, jeg aldrig kan glemme. Bor jeg under tag med hende nu? eller sidder hun langt borte i et kloster? er hun mig nær og hader mig? eller er hun langt borte og har glemt mig? Ha nej, glemt mig har hun ikke, ligegyldig var jeg hende ikke: hun må elske eller hade Valdemar evindelig. Men kan jeg også ønske at se hende igen? burde jeg ikke fly

hende i stedet for at søge hende? Hm, hvor længe skal den fromme, blege dødning stå advarende mellem mig og livet? Uimodståeligt drages jeg tilbage til hin første, uudslukkelige elskov. Hvi kan jeg da ikke glemme den fromme døendes ord? de kom dog ikke fra hendes kærlige hjerte. Dødens tåge lå over hendes øjne, og hun så kun mørke, hvor jeg ser lys og liv. Bort, bort, du kære skygge! gør ikke Valdemar til en ængstelig drømmer!"

I disse tanker stødte han døren op, som førte til slotshaven for at drage frisk luft – så indbildte han sig selv; men det så snarere ud som han agtede at udspejde slottets tilstand. Han slog skarlagenskappen om sig og gik ud. Slottets to fremragende sidefløje betragtede han med særdeles opmærksomhed, fornemmelig den østlige, som ret så mørk og klosterlig ud. Denne hele del af slottet var bygget i en ældre stil, end det øvrige slot, og syntes i forening med det gamle stenkapel at udgøre en bygning for sig selv. Den del af slotshaven, som grænsede dertil, var også adskilt ved en høj kirkegårdsmur fra den øvrige store have, som var prydet med vandspring og høje takspyramider. Valdemar gik langs med muren, som var halvt skjult af brombærbuske og vilde rosenhække. Han søgte og fandt til sidst også en indgang, men som var snæver og næsten tilvokset af tjørnebuskene, og han trådte ind i en mindre, indhegnet have, som han nu så samtidig var kirkegård.

Det var en smuk midsommeraften. St. Hans-ormene lyste i græsset mellem gravene, og duggen perlede i måneskinnet på blomsterne. I stille, vemodige tanker gik han frem og stødte på et åbent gravkapel, hvor der brændte en lampe under et

udskåret madonnabillede. Han trådte derind og så sig omgivet af store marmorsarkofager med billeder, våbener og indskrifter. På våbenerne så han, det måtte være den forrige flanderske greveslægts gravsteder. Han standsede og læste den berømte Balduins navn og den hæderlige indskrift, hans svigersøn grev Ferdinand havde sat til hans ære: han nævnedes der som korsets store kæmpe, greve af Flandern og kejser i Konstantinopel. Valdemar betragtede med deltagelse den store helts tomme gravminde, for at han ikke her kunne være begravet, vidste han vel.

"Hvad er dog al verdens storhed og herlighed?" sagde han og ville vende tilbage, da blev han opmærksom på en ny, glinsende marmorsarkofag, som stærkest oplystes af lampen; han trådte nærmere og så et højt, kvindeligt billede, i fuldkommen legemsstørrelse, udhugget i marmor på låget. Den høje kvinde bar en stor, rund hårtop, en opstående, pibet halskrave og en åben, bræmmet armkjortel. Over hals og bryst var tre guldkæder antydede, og på underkjortelen var i mat arbejde indridset en flakt ørn. Med forbavselse genkendte Valdemar den dragt, hvori han første gang havde set prinsesse Berengaria. Det var hendes højde og ranke skikkelse; men over ansigtet faldt fra kandelabren en slagskygge, som hindrede ham i at se det. Bleg af angst og forfærdelse, greb han lampen med skælvende hånd fra madonnabilledet og oplyste ansigtet på det blege marmorbillede. Han så en svag efterligning af Berengarias skønne åsyn, og et dybt, smerteligt suk steg fra hans bryst. Fødderne bævede under ham, og med stive, stirrende øjne læste han den indskrift:

"Berengaria, prinsesse af Portugal, fød i året efter Kristi byrd 1190 – død –"

Mere så han ikke. Lampen faldt ham af den skælvende hånd og udsluktes; selv styrtede han hen over marmorbilledet og vædede det med brændende tårer.

Da han kom til sin besindelse igen, ravede han tavs og nedbøjet gennem det dunkle, stille gravkapel og fandt snart udgangen, hvorigennem månen lyste klart. Det var ham nu som den hele verden var uddød trindt om ham og han stod ene tilbage mellem grave. Han vidste ikke selv, hvor hen hans fødder bar ham. Da vaktes han af den dybe forstenelse ved klangen af en harpe, og han hørte en dejlig, kvindelig stemme med en blanding af vemod og bitterhed synge:

Jeg drømte, jeg var i Himmerig
Udi den favre by;
Jeg havde min kærest i min arm –
Vi fulde gennem den sky.

Valdemar kendte den gamle, danske sang, som han selv havde lært Berengaria; han kendte den dejlige stemme, som med fremmed tone udtalte det danske.

"Berengaria, Berengaria! du lever!" råbte han og styrtede ind i en åben havesal. Han så en kvindelig skikkelse sidde ved harpen i det klare måneskin. Hun rejste sig, høj og stille, imod ham. "Berengaria, Berengaria!" råbte han, ude af sig selv af henrykkelse, og bredte armene imod hende, "lever du og elsker du mig endnu – så skal nu hverken levende eller døde adskille os!"

"Valdemar, Valdemar! stolte, troløse Valdemar!" sagde den høje, skønne prinsesse og trådte et skridt tilbage, "jeg har hadet

dig til døden – men jeg elsker dig dog – jeg har afsagt verden for din skyld – min ligkiste stod færdig og ventede mig – jeg ville aldrig se dig mere – og dog – din er jeg, din – i al evighed!"

Med en voldsom strøm af tårer sank hun i hans arme, og Valdemar følte sig lyksalig og elsket uden grænser.

Da kongen næste dag trådte ind i riddersalen til de forsamlede herrer og fyrster, forbavsedes alle ved hans opklarede åsyn. Enhver, som havde set med hvilken harme han den foregående dag havde forladt forsamlingen, kunne ikke forklare sig denne påfaldende forandring. Han trådte frem som den lykkeligste sejrherre med et sammenrullet pergament, som en kommandostav, i hånden.

Grev Henrik skelede til papiret med et uroligt blik til bispen af Hildesheim, og skiftede farve; for han troede, det var hint bortkomne dokument, kongen havde fået tilbage, og at han nu dermed ville beskæmme sine underfundige lensmænd for alles øjne. Men til grev Henriks beroligelse erklærede Valdemar, at han nu ikke længere ville tvistes om småting, men var beredt til fred og forlig, når greverne af Schwerin ville sværge ham troskab for fremtiden og erkende den lensherreret over grevskabet Schwerin, som kejser Frederik og hans fyrsteråd i dette diplom havde stadfæstet. Han lod derpå ærkebisp Andreas oplæse diplomet. Da ærkebispen kom til underskrifterne, lyttede alle til med den mest spændte opmærksomhed, og da han havde nævnt kejserens og alle de sydtyske herrers og fyrsters navne og lagt diplomet med de mange store segl for alles øjne på bordet, rejste grev Henrik sig med kæk bestemthed og erklærede, at dette diplom, som ingen af de nordtyske fyrster havde underskrevet og beseglet, ikke

kunne agtes for gyldigt, i det mindste ikke som bindende for ham og hans broder, og det så meget mindre som kong Frederik af Sicilien endnu ikke af samtlige tyske fyrster var erkendt eller på behørig måde stadfæstet i sin kejserværdighed. Det var en let sag for kongen af Bøhmen, hertugerne af Bayern, Østerrig og Lothringen, så vel som for ærkebisperne af Mainz, Trier og Besançon, tilføjede han, at stadfæste kongen af Danmarks herredømme over lande, hvorover de intet havde at sige, men her behøvedes fornemmelig de herrers og fyrsters navne og segl, som her savnedes, da det var dem og ingen anden, det angik.

Alle studsede over grev Henriks dristige indsigelse, og kongen rejste sig med en heftighed, som lod frygte det værste. Men inden han fik tid til at give sin harme luft, forandrede grev Henrik pludselig mine og adfærd og erklærede høfligt, at uden hensyn på dette diplom og på alle kejseres og fyrsters selvrådige anmasselser, ville nu dog han og hans broder give kongen af Danmark et frivilligt bevis på deres agtelse og hengivenhed. De ville tage deres grevskab til len af ham og sværge ham troskab samt love at stå ham bi med tresindstyve heste og hjelme imod alle hans fjender, endog på hin side havet.

Dermed var Valdemar tilfreds. Han satte sig rolig ned igen, og grev Henriks indsigelser mod kejserens diplom fandt han efter denne erklæring ufornødent at gendrive. Et lensbrev blev straks opsat, som greverne af Schwerin underskrev og beseglede samt bekræftede med en højtidelig ed. I dette dokument kaldte Valdemar sig, i kraft af kejserens diplom, de slavers og venders konge, og grev Henrik vovede ikke at gøre nogen indvending der imod.

Forhandlingen syntes således endt til alles tilfredshed, og kongen talte nu så mildt og venligt med grev Henrik og hans broder, som der aldrig havde været nogen strid imellem dem. Han takkede grev Ferdinand for hans venskabelige mægling, men rådede ham fra toget mod Frankrig og bad ham ikke at stole på kejser Otto, som rimeligvis ville lade ham i stikken, hvis toget mislykkedes. Grev Ferdinand, som ved sit løfte var bundet, lod sig vel ikke ved kongens advarsel bevæge til at opgive hint tog, men da han nu var fuldkommen underrettet om Valdemars spændte forhold med kejser Otto, rakte han ham trohjertig hånden.

"I har grund til at dømme helt anderledes om Henrik Løves søn end jeg!" sagde han, "efter de skridt, I har gjort, og det parti, I nu åbenbart har valgt, var det uklogt og modsigende, om I ville deltage i mine foretagender. Jeg drager nu, vil Gud og vor frue, om kort tid herfra; måske ser jeg så aldrig mit kære Flandern mere. Måske samles vi heller aldrig mere i denne verden, min høje, kongelige gæst! men tager jeg Eders venskab og agtelse med mig, vil jeg sætte høj pris derpå, og selv blandt Eders fjender vil jeg være stolt af at kunne nævne den kække Valdemar Sejer af Danmark som min ven og ridderlige broder."

Valdemar gengældte den fyrige portugisers venskabsytringer med varme og havde for sin afrejse endnu en vigtig, hemmelig samtale med ham.

Da kongen endnu samme dag i selskab med de schwerinske grever og bispen af Hildesheim forlod Gent, var der ingen af hans mænd, der drømte om, at han tænkte på andet end statssager. Under hans ophold der på slottet havde ingen set prinsesse Berengaria, og rygtet om, at han egentlig var kommet

for at bejle til hende, blev nu modsagt som en urimelighed. Prinsessen havde ganske afsagt verden, hed det, og havde forsvoret nogen sinde at formæle sig.

Af sin gemalinde havde grev Henrik erfaret, at prinsessen boede i klosterlig ensomhed på slottet i Gent og aldrig lod sig se for nogen. Han havde længe haft en formodning om Valdemars tilbøjelighed til hende og frygtede for, at kongens ophold i Gent måske samtidig kunne have en formæling med hende til hensigt. Det var nemlig ikke grev Henrik ligegyldigt, om greven af Flandern ved svogerskab med Valdemar nu måske skulle drages fra kejser Ottos parti og i fremtiden blive det danske kongehus hengiven. Under opholdet på slottet havde prinsessens usynlighed og den fuldkomne tavshed, der herskede om hende, beroliget ham i denne henseende, men kongens glade ansigt syntes dog at røbe en lykke, som gjorde grev Henrik betænkelig.

Da greverne af Schwerin og bispen af Hildesheim nu på den flanderske grænse tog afsked med kongen, og Valdemar med munter venlighed bad grev Henrik hilse sin skønne gemalinde, lod grev Henrik et par ord falde om kongens sidste ophold på Schwerin Slot og spurgte med det samme uden at lægge vægt derpå, om han ikke siden havde set den lunefulde prinsesse Berengaria, der nu var blevet lige så fortrædelig og menneskefjendsk, som hun før var livlig og munter.

Kongen lod som han ikke hørte dette spørgsmål.

"Det var mig uforglemmelige dage, jeg den gang tilbragte hos Eder!" sagde han. "Det gør mig ondt, at erindringen om min nærværelse ikke kan være Eder og Eders skønne frue så behagelig. Bed hende undskylde den forstyrrelse, mine krigere

siden måtte gøre på det skønne slot! jeg skal nu så hastigt som muligt lade min besætning rømme det. Lad således alle misforståelser mellem os være glemte for evigt! Det glæder mig, grev Henrik, at jeg uden nag og med et oprigtigt hjerte kan række Eder hånden til afsked. Gid I må være lige så overtydet om min redelighed og velvilje, som jeg fra nu af stoler på Eders ord og ridderlige ære!"

Grev Henrik svarede på det høfligste, idet han anbefalede sig til kongens bevågenhed, og blev med sit lille følge ærbødig holdende på skillevejen, til kongen med sin store ridderskare var draget forbi.

"Med alt sit hovmod og tyranni har han dog noget besynderligt indtagende!" sagde grev Henrik til bispen af Hildesheim, da støvskyen skjulte kongen og hans følge, "skønt jeg må hade ham til min død, må jeg dog tilstå, han har et sandt kongeligt væsen, som vel kan gøre indtryk på kvinder og svage sjæle."

"Det er hans fædrenearv," svarede bispen. "I er dog ikke skinsyg, fordi han bad Jer hilse Eders skønne husfrue? Find jer nu med kristeligt tålmod i Eders stilling, ædle herre! eftersom sagerne stod, er den jo fortræffelig. Jeg kan ikke noksom undre mig over det besynderlig lykkelige tilfælde med hine dokumenter. Ærligt talt, grev Henrik, I ved dog, hvor de er?"

"Tror I, jeg ville tilbyde en falsk ed, hr. bisp?" spurgte Henrik fornærmet.

"Gud fri os, kære greve! men en vis from list – hvad vi kalder *fraus pia* – må jeg dog, med Eders tilladelse, her formode. Det være nu som det vil! Eders sager står nu efter

omstændighederne på det bedste, og gør I snart alvor af Eders hellige valfart, kan I gerne blive en helgen endnu."

"Mener I virkelig, ærværdige herre?" spurgte grev Henrik med en halvt fromladende, halvt listig mine. "Også om jeg endnu havde i sinde at gøre min gode lensherre en lille streg i regningen, hvorved den ed, jeg svor i går, måtte betragtes som en aftvungen, undskyldelig nødløgn?"

"En hellig valfart kan udrette forunderlige ting!" svarede bispen. "Kunne I fra en sådan rejse kun medbringe en eneste dråbe af det hellige blod *in natura*, var I dermed i stand til at udslette et helt lands synder."

"En hel flaske skal jeg medbringe!" svarede Henrik, "men inden jeg tænker på hint hellige tog, kunne jeg have stor lyst til at vide, om min indtagende lensherre ikke har haft et lønligt og lykkeligt elskovseventyr i Gent. Den ene dag var han barsk og vild som en bjørn, og næste dag mild, som en brudgom. Sligt må have haft sine grunde. Jeg kunne også have lyst til et lille eventyr. Jeg skøtter ikke om at se Schwerin igen, ser I, førend luften er renset der og den danske besætning borte. Så længe har jeg nu i sinde at være grænsevogter her på vejen til Flandern og have øje med, at man ikke udfører forbudte varer. Forstår I, hr. bisp?"

"Så halvt om halvt!" svarede bispen, "men vogt Jer, hr. greve! det kan blive Eder en dyr spas, og for mig sømmer det sig næppe at tage del deri."

"Eders ærværdighed skal ingen fare komme i, det forsikrer jeg Eder. Jeg har folk her i nærheden, som før har været med på duefangst, men har jeg ikke en gang misforstået Eders fromme øjne, ærværdige! vil det næppe være Eder ubehageligt at skjule

det elskværdige bytte i et af Eders utilgængelige lønkamre og bevare en from sjæl for denne verdens tant og forfængelighed."

"Ja så!" hviskede bispen og lagde fingeren hemmelighedsfuldt på den rynkede, tilspidsede mund, "men det går aldrig an – det er for dristigt –"

"Lad mig derom!" sagde greven, "det er i alt fald kun et forsøg. Mislykkes det, skal det kun koste mig et par jægere. Det hele beror i øvrigt på en gisning. Kommer her inden tre uger et prægtigt gesandtskab forbi, så ved vi, når falken skal flyve!"

Grev Gunzelin var redet forud med det øvrige følge. Nu sporede grev Henrik og bispen af Hildesheim deres gangere for at indhente ham.

14

Fjorten dage efter red junker Strange, grev Otto og Absalon Bælg med tredive danske riddere over korsvejen ved den flanderske grænse ad vejen til Gent, og nogle dage efter drog den samme ridderskare tilbage, forøget med lige så mange flanderske riddere og med en høj, prægtig smykket og tilsløret dame, sammen med flere, mindre iøjnefaldende damer og terner imellem sig. Det begyndte at mørknes, da de skulle gennem egeskoven ved grænsen.

"Lad os tænde vore fakler!" sagde junker Strange, "Vi har intet måneskin, og vejen er vildsom."

Snart var tresindstyve fakler tændte, og det var et prægtigt syn at se glansen af våbnene og de flyvende gevandter ved de svævende blus under hingstenes dans i den mørke egeskov.

En ualmindelig munter spøg syntes at forlyste dem alle, og de adstadigste riddere lo så højt, at skoven syntes forvandlet til et Hans-Wurst-teater.

"Det er alt for galt!" sagde endelig junker Strange, "lad den spøg nu fare, grev Otto!"

"Prinsessen har intet derimod!" lød grev Ottos stemme mellem damerne, "jeg har desuden fundet ud at, at det er en højst nyttig forholdsregel i disse usikre egne."

I det samme mærkedes en forvirret bevægelse blandt de bageste riddere.

"Kongen af Danmark! – Plads! Plads!" lød det nu fra den ene til den anden, og forbavset så junker Strange og de danske riddere deres konges velkendte skikkelse, på den hvide hest i

den sædvanlige gyldne rustning og med de gyldne hjerter i skjoldet, fare tavs med lukket hjelmgitter gennem de åbne ridderrækker. Ved hans side så de en herre, i sort rustning og ligeledes med tillukket hjelm, som alle genkendte for grev Albert. Uden at tale et ord fo'r de uventede herrer hen til den høje, tilslørede dame. Den mægtige kongeskikkelse slog sin kæmpestærke arm om den skønnes liv og satte hende, trods en stærk modstand, på sin sadelknap. Mens alle endnu forundrede sig over denne besynderlige fremfærd, men af ærbødighed for kongen intet ord vovede at sige, var i et øjeblik den formentlige danske konge med damen og sin ledsager forsvundet i den mørke skov.

"Bedrageri! Slyngelstreger!" råbte junker Strange. "Efter dem, Absalon Bælg! efter dem, I unge herrer, som ride raskest! jeg tør nu ikke forlade vore damer. Vi må med alt det dog prise vor lykke! Det er både til at le og harme sig over."

Uden ophold for Absalon Bælg med ti unge riddere ind i skoven efter de flygtende, mens de øvrige riddere sluttede sig tættere om deres damer og fortsatte toget langsomt og med spændt opmærksomhed gennem skoven.

De to stærke schwerinske jægere, som i den kongelige og ridderlige forklædning havde udført denne dristige streg, fo'r imidlertid ad velkendte hemmelige stier gennem skoven, og trods al den ulejlighed, de havde med deres balstyrige bytte, undkom de dog lykkelig, efter at de med stor anstrengelse havde taget sig den frihed at binde hænder og fødder på den stærke, urolige skønne; selv om de til deres forundring ingen lyd havde hørt af hendes læber, havde de dog for en sikkerheds skyld bundet hende et klæde om munden.

"Hun er for stolt til at give hals eller give os et godt ord!" sagde den falske grev Albert, "det ligner hende."

"Hun er stærk som Satans oldemoder!" brummede den falske konge og pustede, "hun er færdig at gøre mig mere af det, end en vildbas."

De standsede nu ved udgangen af skoven, hvor der holdt et par formummede herrer til hest og syntes at vente dem.

"Har I hende?" råbte den ene, "bravo! de har hende. Nu af sted til klosteret med hende! Vis dem vejen, ærværdige! og sørg I nu for resten! Nu kan kongen af Danmark holde bryllup – med sin terne!"

Ved disse ord gjorde den fangne dame så voldsom en bevægelse, at hun nær havde sprængt sine bånd og var sprunget fra sadelknappen.

"Tøv lidt, stolte prinsesse!" brummede rytteren og bandt hende fastere, "denne gang får I ikke bryllup med en konge. Er I altid så uregerlig, skulle fanden være Jer brudgom!"

Nu gik det fort over stub og sten til hen imod morgenstunden. Da standsede rytterne ved en stor, hvælvet port. I al stilhed åbnedes porten. Rytterne sprang af og bare den fangne gennem mange mørke gange til en hvælvet stenstue. Der lagde de den bundne fange på en løjbænk og forlod det mørke værelse i al stilhed. Straks efter kom en gejstlig herre ind med en lampe i hånden og nærmede sig langsomt den tilslørede skønne.

"Kan I tilgive, ædle prinsesse!" hviskede han, "kan I tilgive, hvad en fortvivlet elskov har forledt mig til? Ak, lad mig løse de uværdige bånd, som trykke Eder! Nu er jeg Eders fange, og nu må I binde mig med Eders fortryllende rosenkæder! Men det er

en evig hemmelighed, min nådigste! I har jo dog forsaget verden, har man sagt. Det er også min sørgelige lod. Lad os nu da forsøde hinanden ensomheden ved en from, sagtmodig hengivenhed i skæbnens vilje!"

Under disse ord løste han den fangnes arme og ben og undrede sig over hendes tavshed og ubevægelighed.

"Ak, kvinden er et skrøbeligt redskab!" sagde han "hun er dånet."

Da så han det fastbundne klæde om hendes mund. Han løste det hastig og ville drage sløret til side. Men nu sprang pludselig den befriede fange op fra løjbænken, rev sløret og den glimrende fjerhat sammen med en stor, løs hårtop af sit hoved, kastede silkekåben til side, og en rank, smækker yngling, i en gul, snæver skindtrøje med silkebrog og bukkeskinds halvstøvler, stod for ham. Det var grev Otto, som i hin forklædning havde moret damerne på vejen, og som nu var virkelig bortført og ranet som en jomfru.

Han gav sin længe dulgte harme luft ved straks at gribe den gejstlige herre i kraven og kaste ham med et vældigt slag til jorden, derved faldt lampen på gulvet og sluktes, inden de endnu ret havde set og kendt hinanden. Den forfærdede prælat ville gøre anskrig, men Otto holdt ham for munden.

"I har ret, ærværdige! nu I min fange!" sagde han, "og mine fortryllende rosenlænker skal I ret straks fornemme!"

Uden at give sig til kende eller indlade sig på nærmere forklaring, bandt han ham øjeblikkelig det samme klæde for munden, som han nylig selv havde båret, og snørede ham hænder og fødder fast med sine afløste strikker. Derpå iførte han sig prælatens rejsekappe og hue, ønskede ham en behagelig

nat og fandt lykkelig døren, som var lukket forinden. Han slog den i lås efter sig og tog nøglen med sig, hvorpå han søgte at finde en udvej gennem de mørke gange.

Han havde næppe gået nogle skridt, førend en tyk klosterbroder mødte ham med en lygte.

"Allerede, herre bisp?" hviskede han.

Otto nikkede og trykkede huen dybere ned over øjnene, og idet han efterlignede prælatens pibende mæle, sagde han bydende:

"Foran! – min hest! – tand for tunge!"

"Straks, straks, ærværdige!" sagde den ydmyge klosterbroder og lyste ham med sagte, listende skridt gennem gangen, "hesten står udenfor porten ved laden, hvor I behagede at sætte den, men nøglen til porten tog I jo selv."

Nu var gode råd dyre. Otto tænkte på at true munken til at skaffe ham ud. Han greb efter den lille dolk, han altid bar i sit bælte og som han forgæves under bortførelsen havde anstrengt sig for at få fat på, men idet han nu søgte den, fandt han med uro, at den måtte været tabt.

"Har I glemt den, ærværdige?" spurgte munken, "er den ikke i Eders sidelomme!"

"Nøglen? – rigtigt! her er den vist!" udbrød Otto glad og fandt en stor nøgle i sidelommen på den fremmede kappe, men han havde glemt at forandre sit mæle. Munken studsede og mærkede uråd. Han lod hastigt lygteskinnet falde Otto i det halvskjulte ansigt.

"Jesus Maria! Forræderi!" råbte han og sprang til side. Da rev Otto ham hastigt lygten af hånden og greb ham i det samme så håndfast i halskraven, at han ikke kunne skrige højt.

"Giver du en lyd fra dig, munk, er du dødsens!" hviskede han, "luk mig ud på stedet eller jeg jager dig min dolk i livet!"

Otto mærkede, at den svære munk rystede under hans hånd. Han slap ikke halskraven, men lod kun sin bævende vejviser en gang imellem drage vejret og tvang ham således til at gå tavs foran gennem den sidste mørke gang og derfra gennem klostergården til porten. Her måtte han betro munken nøglen, men holdt ham fast i kraven, mens han lukkede op. Pludselig gjorde nu den svære munk en bevægelse, som han ville løsrive sig, men Otto holdt ham fast og trak ham ud med sig af porten. Han nødte ham til at lukke den i lås efter dem, hvorpå han tog nøglen tilbage og forvarede den.

"Nu skaffer I mig en hest, ærværdige herre, og er så god at føre mig til vejen!" sagde han høfligt, "jeg nødes ellers til at gøre en brat og voldsom ende på Eders kostbare liv."

Munken skelede til den hånd, Otto klogeligt holdt skjult under kappen, som om han deri skjulte en dolk, og tavs førte den skælvende klerk ham til laden, hvor der stod en høj, opsadlet hest. Otto så nu vejen lige for sig. Han lod den forfærdede munk løbe, svang sig rask i sadlen og fo'r i din halvlyse morgendæmring derfra, i tillid til sin gode lykke, uden at vide hvorhen. Nøglen til klosterporten kastede han fra sig og ville nu have følt sig fuldkommen tryg, hvis han kun havde haft sit gode sværd ved sin side.

Grev Otto var aldrig mere lystig og overgiven, end når der var gået ham noget imod, som han tog sig ret nær, men som han dog søgte at skjule både for sig selv og for andre. Efter uenigheden med Carl af Rise havde hans hemmelige lidenskab for Kirstine atter fået magt over ham, og skønt han dagligt

havde besluttet, aldrig mere at tænke på hende, gjorde han hende dog dagligt afbigt i sit hjerte for hin skammelige mistanke og for sine fornærmelige tanker om hende, som han dog ofte faldt tilbage til. Troede han endogså hendes forhold ulasteligt, kunne han dog aldrig få den harmelige tanke ud af sit hoved, at hun hemmeligt elskede kongen.

Mens kongen var i Gent, havde grev Albert lykkeligt stormet den brandenburgske fæstning, hvorved Otto havde måttet finde sig i at være en uvirksom tilskuer. Dette var et skår i den ridderlige ynglings ære, som krænkede ham mere, end han lod sig mærke med.

Da kongen var kommet tilbage fra Gent og i grev Alberts lejr havde udvalgt gesandtskabet, der skulle bringe prinsesse Berengaria, som hans forlovede brud, til Danmark, havde Otto med fornyet håb haft en samtale med kongen om jomfru Kirstine, men skønt han nu ikke længere kunne mistænke sin kongelige morbroder som sin hemmelige medbejler eller for nogen fortrolig forbindelse med hende, havde den måde, hvorpå kongen havde undveget hans spørgsmål, og den strenghed, hvormed han havde irettesat ham for striden med Carl, dog endnu mere bestyrket ham i mistanken om Kirstines hemmelige tilbøjelighed til kongen. I stedet for at drage med Valdemar og grev Albert tilbage til Ribe, havde han derfor udbedt sig tilladelse til at følge junker Strange til Flandern. På hele denne rejse havde dog ingen været lystigere, end Otto. Den sidste overgivne spøg med forklædningen var ligeledes en virkning af den lystige trods, hvormed han ville bekæmpe sin kærlighed.

I den gejstlige rejsekappe, med den sorte klerkehue dybt ned over panden, red han nu frem hvorhen hesten ville bære ham. Hans bortførelse forekom ham nu som en latterlig gåde, og han fortrød kun, at han ikke havde givet sig tid til at få nærmere oplysning om ophavsmanden til dette eventyr, som han vel begreb gjaldt prinsesse Berengaria. Snart glemte han imidlertid, hvad der var hændt og hensank i drømmerier om jomfru Kirstine og om alle de venlige ord og øjekast, hvormed hun syntes af have lagt sin velvilje til ham for dagen. Hesten, som mærkede, at dens rytter sad tabt i sine egne tanker, begyndte snart også på sin vis at falde i tanker og havde længe stået roligt og græsset ved en grøft på vejen, førend Otto mærkede det.

"Har den pige da forhekset mig!" udbrød han, idet han endelig fo'r op af sine drømme og satte hesten i gang igen. "Jeg er jo ingen Valdemar, og han er nu en gang hendes afgud. Nu kan hun da bære brudelysene for hans stolte brud! Måske betænker hun sig da og tager til takke med kongens søstersøn. – Ha, nej, nu skal hun ikke se mig, før jeg er fri og for evigt løsrevet af de forheksede lænker! Jeg kunne nu have lyst til at trolove mig med den første den bedste prinsesse eller – tiggerkvinde, blot for at vise Kirstine og kongen –"

Her blev han afbrudt i sine betragtninger, idet han hørte hestetrampen bag ved sig og troede sig forfulgt af de samme fjender, han nys så lykkeligt var undsluppet. Det var blevet lys dag, og han så en stor flok ryttere bag ved sig. Han harmede sig over sin forvandling til en våbenløs klerk og ville dreje om ad en sidevej for at undgå dem. Men den fremmede hest ville ikke adlyde sin nye, urolige herre; jo mere han ville tvinge den, jo

ubændigere og stædigere blev den. Ligesom Otto nu tumlede med hesten og derover tabte klerkehuen af sit gullokkede hoved, så han sig omringet af rytterne, som på en gammel ridders befaling spærrede vejen, mens den gamle, alvorlige herre med to unge riddere red nærmere og betragtede ham med opmærksomhed.

"Som jeg siger Eder, herre fader! det er ham og ingen anden!" sagde den yngste ridder, en smækker, sorthåret yngling, "men han er ubevæbnet. Jeg beder Eder, lad ham drage sin vej med fred! han skånede mit liv på tilbagetoget over Elben."

"Fordømt ihukommelse!" brummede den gamle herre. "Grev Otto af Lüneborg!" råbte han barsk, "i vor retmæssige kejsers og det tyske riges navn tager markgrev Albert af Brandenburg Eder til fange!"

Med det samme gav han sine ryttere et vink, hvorpå de indesluttede Otto imellem sig og gjorde anstalter til at binde ham.

"Fy, nej!" råbte den unge, mørkhårede ridder, "det kan ikke være min strenge faders mening: bånd er for slaver og forbrydere, ikke for riddere og fyrster."

"Jeg er våbenløs, som I ser!" sagde Otto til rytterne. "På dette stædige bæst skal jeg nok lade være at ride fra Jer. Ræk mig min hue!"

Rytterne så forlegne og tvivlsomme til deres herre, mens en af dem straks ærbødigt sprang af hesten og rakte grev Otto den tabte hue.

"Hændelsen har gjort mig til Eders fange, hr. markgreve!" sagde nu Otto og vendte sig frimodigt til den gamle herre. "Jeg ved, I vil ikke misbruge slig tilfældig overvægt. Havde I fanget

mig på valpladsen med lanse og sværd, da kunne I fordre mit sværd og min ganger og holde mig fangen til jeg blev indløst. Nu kan I vist kun i det højeste forlange, at jeg skal være Eders gæst i dag, og dertil er jeg rede."

"I skal blive behandlet som det sømmer sig Eders fyrstelige stand og værdighed!" svarede markgreven "og giver I mig Eders ridderlige æresord på, at I ikke vil undvige, vil jeg mere betragte Eder som en æret gæst, end som en fange."

"For i dag har I mit ord, hr. markgreve!" svarede Otto, "men på kong Valdemars bryllupsdag vil jeg danse på Ribehus!"

"Holder kongen af Danmark bryllup?" spurgte markgreven og studsede, "derfor altså hans tilbagetog! – mig tror han vel allerede, han er færdig med? han tror vel, jeg skal følge de schwerinske grevers smukke eksempel og ydmyge mig for ham, som han var Tysklands kejser? Nej, bi! – Eders stolte morbroder spiller et højt spil, grev Otto! den hændelse, som i dag bringer os således sammen, anser jeg for en gunstig tilskikkelse, såvel for min og Nordtysklands sag, som for Eder. I er kongen af Danmarks søstersøn, det er sandt, og det undskylder Eders ungdomsforvildelse. Men har I glemt, at I er den store Henrik Løves sønnesøn og vor lovmæssige kejsers brodersøn! I hører med rette mere Tyskland end Danmark til, kække yngling! og det skulle glæde mig, kunne jeg nu vinde Eder tilbage for fædrelandet og åbne Eders øjne for den afgrund, I har stillet Eder på randen af, i Eders blinde beundring for en kæk usurpator og en herskesyg tyran."

"Ingen fornærmelser mod min kongelige morbroder, hr. markgreve!" afbrød Otto ham rask, "om jeg er tysk eller dansk, om min id og mit liv hører fader eller moder til, kejser eller

konge – det skal mit hjerte og mit gode sværd vise verden til min sidste time! Er jeg endogså Eders fange, til forræder mod min svorne herre og konge, skal I ikke gøre mig!"

Han vendte sig nu fra den gamle markgreve og hilste høfligt de to unge riddere, som var markgrevens sønner.

Ridder Johan, som var den yngste og af lige alder med grev Otto, trykkede hans hånd med varme og glædede sig ret til gøre nøjere bekendtskab med den unge, berømte helt, som han hidtil kun havde set med sværdet i hånden på den lette stridshingst, som en sejrende fjende.

Otto måtte nu følge med markgreven og hans sønner til det faste slot Primberg og blev snart så fortrolig med ridder Johan, at han fortalte ham den pudserlige anledning til sin gejstlige mummedragt, og hvorledes han uden tvivl havde befriet prinsesse Berengaria for at komme i kloster på en egen måde.

Den muntre ridder Johan lo hjerteligt over det lystige eventyr og ønskede intet inderligere, end at han en gang kunne kalde den raske grev Otto af Lüneborg sin ven og våbenbroder.

Absalon Bælg og de ti unge riddere havde imidlertid forgæves gennemstrejfet skoven og havde således adspredt og forvildet sig, at Absalon Bælg og ridder Glug nu om morgenen så sig forladt af alle de andre og udenfor skoven på en vej, som de ikke vidste, hvorhen førte. De havde endnu intet menneske set, da de fik øje på en talrig rytterskare, som med glinsende våben i nogen frastand kom dem i møde. For ikke at falde i en overlegen fjendes hånd, sprang de hastigt af sadlen og skjulte sig med deres heste i buskene ved vejen, hvorfra de ubemærkede kunne betragte de forbifarende.

Da nu rytterskaren kom nærmere, kendte de danske riddere markgreven af Brandenburg og hans sønner, og med stor forundring så Absalon Bælg grev Otto, formummet som klerk, midt iblandt disse kongens åbenbare fjender og hørte ham tale muntert og fortroligt med ridder Johan. Han vidste ikke, hvad han skulle tro herom, for hvor mistænkeligt dette selskab end så ud, kunne han dog på ingen måde tvivle på grev Ottos ærlighed og troskab mod kongen.

Ridder Glug havde ikke kendt grev Otto i den gejstlige dragt, og Absalon Bælg tav stille med sin opdagelse. Han bad nu ridder Glug kun søge vejen tilbage til junker Strange og hans riddere, eller i alt fald til Ribe, og overlade ham alene at opsøge grev Otto. Derpå besteg de deres heste igen og red hver til sin side. Absalon Bælg fulgte i frastand markgreven af Brandenburgs spor lige til Primberg Slot og skjulte sig i et bondehus i nærheden af slottet, uden endnu selv at vide, hvad han ville foretage sig.

Næste morgen stod han i betænkning, om han skulle ride op til slottet eller ikke. Han stod ved stalden i bondens gård og lagde bidslet på sin hest. Derfra kunne han gennem den halvåbne port se helt op til slottet. Han så nu to raske riddere fare over den nedladte vindebro og kendte snart fra sit skjul grev Otto og den unge markgreve Johan, som begge i let jægerdragt tumlede et par muntre hingste hen ad vejen under latter og spøg, som fortrolige venner; bag efter dem kom en flok brandenburgske ryttere.

Den danske ridder var et øjeblik uvis om han skulle nærme sig dem og give sig til kende, men snart overvandt han enhver betænkelighed, og i tillid til grev Ottos redelighed, som han dog

umuligt kunne drage i tvivl, hvor meget end skinnet var imod ham, svang han sig på sin hest og indhentede dem.

"Hvad ser jeg? min tykke ven, Absalon Bælg!" råbte Otto overgiven og hilste ham venligt.

"Jeg har længe søgt Eder forgæves," sagde Absalon Bælg alvorlig, "og ventede mindst at træffe Eder således."

"Så glæder det mig at have overrasket Eder!" svarede Otto, "jeg har været i brandenburgsk fangenskab, må I vide, og den ædle, ridderlige markgreve Johan, som I her ser, skylder jeg min hastige frigivelse. Jeg drager nu med markgrevens lejde herfra og håber at komme tids nok med til kongens bryllup."

Absalon Bælg hilste den unge markgreve med kold høflighed og fulgte nu med dem. Hans mellemkomst syntes at have gjort dem alvorlige og tavse. Således red de sammen en stund.

"Jeg må nu forlade dig, min kære Otto!" sagde endelig den unge markgreve, idet han standsede og rakte Otto hånden, "men jeg håber, den broderlige pagt, vi har sluttet, skal overleve alle stridige forhold, og at den tid en gang skal komme, da ingen uvis betingelse skal adskille os."

"I syv år kan meget forandres," svarede Otto, "men det ved jeg, mit venskab for dig skal ikke forandres, hvad enten vore hænder eller vore sværd skal mødes først, og hvad enten din søster en gang vil holde pagten eller ikke."

Derpå omfavnede de unge venner hinanden, og ridder Johan red tilbage til slottet.

Otto sporede sin hest og red tavs med Absalon Bælg et stykke foran de brandenburgske ryttere.

"Eders besynderlige fangenskab, grev Otto!" sagde nu Absalon Bælg, "synes mig at have haft vigtige følger og forstod

jeg Eder ret, så har den snilde markgreve vidst at smede Eder i en lænke, der er så lang, som Eders livstråd."

"Det var mit eget lystige indfald!" svarede Otto, "jeg ville ikke se Ribe igen uden som fæstemand, ser I, og nu er prinsesse Mechtilde af Brandenburg min fæstemø."

"Var det da hende, som bortførte Jer?" spurgte Absalon Bælg, "det må da være en håndfast og velvoksen dame."

"Nej, så galt er det dog ikke!" svarede Otto og lo. "Hun er kun otte år endnu; hun fandt, jeg var en smuk, lang dreng at lege med. Det har ingen hast med brylluppet, ser I; jeg kan tids nok blive en kedsommelig ægtemand. Nu vil jeg være en lystig ridder og have en dame at kæmpe for, som ikke så snart forelsker sig i andre, og som ikke får grå hår, inden jeg har holdt op at være en nar for smukke piger."

"Jeg vil ikke være ærlig, om jeg forstår et ord af alt dette!" sagde Absalon Bælg. "Vil I have mig til gæk, ridder Otto! eller har I fået en skade i hjernen?"

"Ingen af delene, ridder Bælg! I kan frit ønske mig til lykke: jeg er virkelig trolovet på en måde; har vi ikke fred med Brandenburg om syv år, kan min lille fæstemø sende mig trolovelsesringen tilbage, om hun vil. Jeg er heller ikke videre bundet: jeg har kun sat min arveret til Brunsvig i pant –"

"Og Eders ære?"

"Nej, æren tilhører mig selv, som min arm og min troskab tilhører min konge."

"Men Eders hjerte, arme grev Otto?"

"Det tilhører Danmark og friheden," svarede han heftigt, "og alle skønne i den vide verden, som er lige så rene og uskyldige som min otteårsbrud!"

Nu gav han hingsten af sporerne og fo'r så hastigt af sted, at Absalon Bælg og de brandenburgske ryttere havde møje med at følge ham.

Ved den brandenburgske grænse drog markgrevens lejde tilbage, og uhindret fortsatte grev Otto og Absalon Bælg deres rejse til Ribe. Af de enkelte afbrudte oplysninger, den lunefulde grev Otto fandt for godt at meddele ham, havde Absalon Bælg imidlertid sluttet sig til sammenhængen i hans besynderlige eventyr.

Da de red over Sønderportsbroen, så de en stor folkestimmel på Ribe gader og mange prægtige tilberedelser til den store bryllupsfest, som de hørte var bestemt til næste dag. Men de hørte intet udbrud af glæde og ingen muntre, livlige folkesange. Det var som folket endnu sørgede over dronning Dagmar og betragtede hendes stolte, glimrende efterfølgerinde med uvillige, fordomsfulde øjne og næsten med frygt; for hun havde ikke Dagmars milde, kærlige åsyn og forstod ikke – hvad der hos Dagmar var ukunstlet natur – ved et smil og ved en hilsen at vinde tusinde hjerter. Hvo, der havde været til stede i Ribe ved dronning Dagmars indtog og bryllupsfest, havde med forundring bemærket den store forskel på folkets adfærd og den påfaldende kulde, hvormed almuen havde modtaget den nye dronning.

Bryllupsdagen kom. Det skønne, stolte brudepar drog i den prægtige brudeskare til domkirken. Nu lød der vel et heftigt og inderligt glædesråb til ære for kongen, i særdeleshed fra de begejstrede krigere; men Berengarias navn udråbtes kun af nogle få, mest fremmede stemmer, hvis svage bifaldsråb og udanske: Vivat! endogså hist og her opvakte latter blandt

almuen, og det så meget mere, som hofnarren, den lille, puklede Claus Klumpe, med sin kvækkende stemme overlydt gentog dette udråb, idet han stod på hovedet for dronningen og tillod sig den mest overgivne spas.

Den skønne, stolte prinsesse bemærkede folkets uhøflighed med et smil, som kun var lidet skikket til at vinde de egensindige hjerter; og det harmfulde blik, kongen kastede ud blandt den uhøviske almue, sammen med den tilfældige omstændighed, at en flok ravne fløj skrigende hen over brudefølget, udbredte en frygtsom anelse blandt almuen, der kun var alt for tilbøjelig til at opdage slette forvarsler ved dette bryllup. Hertil kom endnu, at en brunfarvet, kvindelig skikkelse, klædt som en omflakkende kedelflikkerske, havde stillet sig ved den såkaldte Kathoveddør, hvorigennem brudetoget gik ind i domkirken, og medens ærkebispen velsignede det kongelige par, og kirken genlød af bønner og gudelige sange, forfærdede kedelflikkerkvinden den sammenstimlede almue, som ikke kunne rummes i kirken, med en gådefuld vise, fuld af ulykkelige spådomme om dyrtid, krigstid og alle mulige ulykker og landeplager. Vel blev hun snart jaget bort af vagten og blev lønnet med spot og latter af mange; men hvad hun havde sunget gik dog fra mund til mund, og snart var det et almindeligt sagn, at onde ånder havde sunget med ved kong Valdemars og dronning Bengerds bryllup. Det fremmede navn Berengaria forvandledes nemlig straks i det danske folkesprog til Bengerd, til hvilket navn denne dronnings historiske erindring i Danmark er knyttet.

Om aftenen var der vel harpeklang og gigespil på slottet, og Olaf Hvitaskjald sang et kunstigt, særrimet drapa til ære for

dronningen; men der var ingen forlystelser for almuen. Thorgeir Danaskjald tav, og den islandske drapaskjalds sirlige kvad fandt ingen genlyd blandt de alvorlige bryllupsgæster.

Kongen syntes imidlertid ikke at lægge mærke dertil; han havde kun øje for Berengaria, som i sin prægtige portugisiske dragt, med guldkronen i de sorte, flettede lokker, med den tredobbelte diamantkæde om den høje barm og med guldstjernerne i den mørkeblå silkekjortel, strålede herligt for hans øjne, som nattens store, højtidelige stjernedronning. Vel havde det lidenskabelige elskovsnag og hendes foragt for verden og menneskene efterladt et uudsletteligt præg af tungsind i hendes noget blege, skønt dejlige åsyn; men ilden i hendes sorte øjne tindrede atter i livfuld glans, og når hun betragtede sin store kongelige brudgom, farvede atter en let rødme hendes kinder.

Da nu hofmarsken havde anordnet alt til dansen, vendte Valdemar sig fortrolig til Berengaria.

"Erindrer du den dans, vi trådte sammen på Schwerin slot, min høje brud?" spurgte han kærligt, "siden den time så jeg dig ofte i mine drømme svæve mig således forbi, snart kærlig og smilende, snart med bortvendt åsyn, som du aldrig mere ville se mig i verden. Kom nu, min ædle dronning, og dans ind i livet med mig igen! – Nu begynder først mit rette liv. Hidtil var mit hjertes glæde kun en drøm – og mit liv en vild tumlen under bedøvende våbenklang og vajende sejrsfaner, men uden kærlighed og glæde."

Berengaria trykkede kongens hånd med en heftighed, som røbede den længe dulgte lidenskabelighed og sydlænderindens flammende sjæl.

"Ja, kom, min Valdemar!" hviskede hun, "vi vil danse ind i det nye liv, hvor intet nag og ingen tvivl har hjemme, og hvor mine stolte drømme om kærlighed, højhed og storhed ikke er tant og skuffende gøglesyner!"

Hun rejste sig, og på kongens vink istemte nu fløjter og giger hin stolte, højtidelige dans, som erindrede Berengaria om hendes herlige fædreland og om hin aften på slottet i Schwerin, da hun første gang så kongen og dansede den samme ridderlige dans med ham.

Kongen førte nu sin brud frem på det bonede gulv. Alle betragtede med forundring det ædle, kongelige par. De dansede ene, og et stoltere syn havde ingen dansk ridder set.

Da dansen var forbi og kongen havde ført sin brud tilbage til hendes ophøjede sæde, herskede der en sådan stilhed og højtidelig stemning i riddersalen, at det fast syntes Valdemar ængsteligt.

"Nu en ægte dansk skjolddans, mine riddere!" afbrød han pludselig stilheden, "lad mig høre klangen af Eders skjolde til tourneer-visen!"

På kongens vink trådte straks ridderne i rad med sværd og skjolde, og under våbenklang og lurernes brag dansede de med de klirrende sporer på fliserne, så det dundrede, mens de mægtige basstemmer sang den gamle kendte tourneer-vise, hvis omkvæd er:

> "Det donner under ros, de danske hofmænd der de
> udride!"

"Herligt!" sagde Berengaria, og hendes sorte øjne tindrede, "med slige dansere, min Valdemar, skal det ikke lyste kejseren at

træde i lag. Ved Eders side, min højhjertede konge! og i spidsen for slige mænd kunne jeg have mod til at indtage en verden."

"Nu først," svarede kongen og trykte sin kække bruds hånd, "nu først skal Europa med rette nævne mig Valdemar Sejer!"

15

Mens kongen hengav sig til de stolte sejrsdrømme, der ledsagede hans kærlighedslykke, sad grev Albert tankefuld i sin sorte ridderdragt ved et tavlbord hos ærkebisp Andreas og vekslede mangt alvorligt ord med ham om kejser Ottos og de nordtyske fyrsters fjendtlige planer mod Danmark og om nødvendigheden af et nyt, alvorligt tog til Estland og Lifland. Men efterhånden droges grev Alberts opmærksomhed så vel fra spillet som fra samtalen, idet hans skarpe feltherreøjne opdagede den mærkelige flid, hvormed ridder Carl af Rise søgte at tækkes hans datter, den muntre, lunefulde Rigmor, som nu var en fuldvoksen pige og glimrede som en af festens skønneste damer.

"Nej, se mig til den unge ridder Carl!" sagde grev Albert endelig til ærkebispen, "ved St. Michael! tror jeg ikke, min datter har fundet nåde for hans øjne. Han var hendes tro ridder, da de endnu begge var børn. Den gamle ret lader han nu til at ville forny."

"Om nu så var, grev Albert!" svarede den fromme ærkebisp, "han er i Eders helteskole blevet en kæk og dygtig ridder, og kongen har ingen ivrigere tjener. Han har et fromt og kærligt sind. Fattig er han, det er sandt; hans hele rigdom er hans sværd og hans gode navn, men efterlader jeg mig verdslig formue, skal han være min arving, og jeg tror vel –"

"I vil dog aldrig bejle for Eders plejesøn til min datter?" spurgte greven forundret, "i så fald vil jeg blot sige Eder to ord i fortrolighed. Min datters hånd er fra vuggen bestemt til en

ædel, ung fyrste af det landgrevelige Thüringske hus, som hun endnu ikke har set, men som gamle løfter og forpligtelser med rette har forbundet med mig og mit hus på det nøjeste. Hin forbindelse var min salige hustrus inderligste ønske, og næst min ridderlige ære. Er min tabte Hedevigs minde, som I ved, det eneste, som giver mit glædeløse liv betydning og værd."

"Og for et ubetænksomt ønske af Eders ædle, henfarne frue vil I ikke tage i betænkning at forstyrre tvende ædle hjerters lyksalighed? slig kærlighed til den døde er synd mod de levende, ædle herre! – Har I selv følt, hvad kærlighed og et lykkeligt ægteskab er, så undrer det mig –"

"Lad os ikke tale derom, ærværdige herre!" afbrød grev Albert ham med mørk alvor, "jeg ved, hvad jeg kan fordre af en datter og hvad et fromt og gudhengivent hjerte formår. Tvinge hende skal jeg aldrig, men forskyder hendes hjerte den brudgom, jeg vil bringe hende, så må hun vælge den brudgom, som I på Eders hellige embedes vegne umuligt kan andet end erklære for den største og bedste."

"Ja så!" sukkede ærkebispen, "Frelserens brud altså, eller fyrstens, hun aldrig så! – arme Rigmor! – arme Carl!"

"Med Eders Carl har det vel ikke så stor nød," svarede Albert, "og med min datter endnu mindre. Ser jeg ret, har hun den unge, indbildske herre lidt til bedste. Ser I hvor hjerteligt hun ler og hvor forlegen han piller på sit skulderskærf!"

Grev Albert så ikke ganske fejl. Jomfru Rigmor syntes virkelig at have den forelskede ridder Carl lidt til bedste og fortalte ham med det muntreste lune af verden, hvorledes hun fuldt og fast havde besluttet at gå i kloster. Carl syntes vel, at hendes blik og miner modsagde denne erklæring, som han selv havde

fremkaldt ved alt for dristigt og fortroligt at erindre hende om deres venlige barndomsforhold med hentydning på en endnu lykkeligere fremtid, men jo mere han nu betragtede den skønne, fuldvoksne jomfru, jo mere forlegen og frygtsom bemærkede han, at det ikke længere var barnet, han talte med, men grev Albert af Nordalbingiens hertugelige datter. Det faldt ham nu først ret nedslående ind, at han, som en fattig ridder uden gods og len, vel til nød kunne agtes værdig til at træde en dans med hende og bryde en lanse til hendes ære ved dystriddet, men at han måtte være en lensgreve eller fyrste for at kunne tænke på for alvor, hvad han dog fra sin barndom havde drømt om, og hvad der havde været den hemmelige spore til al hans manddomsfærd og ridderlige id.

"Tilgiv mig, ædle jomfru Rigmor!" sagde han nu i smertelig følelse af sin ringhed og den ydmygende afstand imellem dem, som hendes lunefulde, fornemme væsen kun alt for tydelig mindede ham om, "tilgiv, at jeg erindrede Eder om en tid, da grev Alberts datter ikke skammede sig ved at tage den fattige, forladte Carl ved hånden og give ham buksbom og vintergrønt fra fader Saxos jordefærd! dengang tænkte jeg rigtig nok, I var en lille prinsesse fra et af mine barneeventyr, men at I en gang ville blive en stor prinsesse eller en fornem nonne, tænkte jeg ikke på."

Han var inderlig bevæget, og tårerne var nær ved at komme ham i øjnene, men da lo Rigmor.

"Alt forladt, ridder Carl!" sagde hun spøgende, "hvad ulykke var der vel i, at I erindrede mig om mine barnestreger? Prinsesse er jeg jo heller ikke endnu, og fordi jeg går i kloster ad

åre, kan jeg gerne danse en runddans med Eder i aften; det var jo dog egentlig meningen af Eders artige tale."

Carl bukkede nu koldt og rakte Rigmor høfligt armen for at føre hende til danserækken. En lystig dans begyndte, og Rigmor syntes lutter livlighed og glæde. Carl, som ellers var en rask og behændig danser, bevægede sig stiv og kold, som en vandrende støtte, og tog så ofte fejl i dansen, at Rigmor tabte tålmodigheden.

"Nu har jeg dog aldrig haft forunderligere danser!" sagde hun halv højt, og Carl blev endnu mere forvirret.

"Gå dog ikke i søvne, kære Carl!" hviskede hun ham nu venligt i øret med sin velkendte barnlige stemme, og, som ramt af et trylleslag, betragtede Carl hende med forundring og glad overraskelse.

"Rigmor! Rigmor!" hviskede han og fo'r nu, pludselig oplivet, i begejstret elskovsrus hen med hende gennem danserækken, som fløj han i salig henrykkelse til Himlen. Men snart faldt han atter ned fra sin drømmehimmel og kom med den bitreste følelse til besindighed, idet han hørte Rigmor med kold og fremmed tone sige højt og ligegyldigt:

"I er ude af takten, hr. ridder! vi gør måske bedst i at træde ud."

Carl bukkede og slap hendes hånd. Hun hoppede let og muntert fra ham, og han hørte hende le højt og fortælle de unge damer, at ridder Carl af Rise havde i felten glemt at danse og ville enten stå skildvagt eller løbe storm i en runddans.

De unge damer lo, og Carl fo'r, blussende af forbitrelse og krænket stolthed, ud i slotshaven.

Her gik han heftigt frem og tilbage i lindegangen og gav sin harme luft som sædvanlig i enkelte udbrud, hans gamle hjertesuk: "Ilde er det for rakke at lege med bjørnehvalpe!" undslap ham nu atter. Da hørte han en trippende gang bag ved sig.

"Rise Carl, lille Rise Carl!" kvækkede Claus Klumpes hæse stemme, "vil du hænge dig, min dreng! så bi lidt og tag mig med!"

"Hvad vil du, gamle gæk?" spurgte Carl fortrædeligt, "gak din vej! Jeg har ingen lyst til at spase."

"Jeg, min tro, heller ikke!" svarede dværgen og græd, idet han for at spotte sig selv tog en sten op fra jorden og tørrede sine øjne med. "Nu er det ikke længere tid at spase i Danmark. Det er forskrækkeligt, min unge ven! det er himmelskrigende – det kan vel bringe øjnene til at rinde på en gammel patriot, som har set landet blomstre, fædrift og agerdyrkning trives, kongen sejre til lands og til vands og de gode gamle skikke holdes i agt og ære – nu skal vi se, hvor det vil gå!"

"Nå, hvad ulykke er der da sket?" spurgte Carl.

"Jo, det vil blive en net regering herefterdags!" klynkede dværgen, "ingen narrestreger, ingen plumpheder, ingen næsvisheder! det vil blive et bedrøveligt regimente, højtærede ven! ak, Danmarks lykkelige dage er forbi. Nej, da priser jeg Dagmars tid! hun var så fin, som nogen engel i Himlen, men fik dog aldrig ondt i maven, fordi jeg slog en kolbøtte eller vendte mølle på en højtidsdag. Hun gjorde ingen hund fortræd. En ærlig nar kunne sige, hvad han ville, når han kun lod Gud og kongen i fred. Ak, Dagmars hvide hånd har mangen gang klappet min syndige pukkel!" fortsatte han og hulkede, "derfor

skal jeg, om Gud vil, stå på hovedet for hende i Himmerig. Men stolt Bengerd hader alle narre. Det kætteri skal hun fortryde! Pas kun på! hun skal fortryde det, så sandt jeg hedder Claus Klumpe! Den tid skal komme, da hun må ønske, landet var fuldt af slige narre, som ville råbe vivat for hende og stå på hovedet for hende i skarnet. Farvel, kammerat! jeg har været næsvis og skal pakke mig."

"Arme djævel! skal du bort?" spurgte Carl deltagende, "hvor vil du da hen? Du var dog en lystig krabat, som man vel endnu en gang imellem kunne trænge til, når man tager sig verden for nær og glemmer, at alt under solen er forfængelighed."

"Jeg vil løbe landet rundt!" svarede den lille vanskabning og fordrejede ansigtet med vilde, hævngerrige lader, "jeg vil synge viser for de små, så det skal ringe for de stores lange øren. Jeg kan også være skjald, når det kniber:"

Ve da vorde hende Bengerd!

"Hvad synes dig om det omkvæd? nej, det duer ikke –"

"Skam få hun Bengerd! Herregud være med kongen!"

"Se, det skal omkvædet være på alle mine viser! Og nu farvel, lille Rise Carl! skulle din højbårne hjertenskær gøre sig fornem og knibsk, som stolt Bengerd, så hæng dig ikke op, før du får mig med! sig: godnat, allerkæreste min, hils dine forældre, min hjerte!"

Dermed gav den afsatte hofnar Carl et plumpt afskedssmæk med briksen og løb sin vej.

"Ak, narretrøst båder kun lidt!" sukkede Carl. "Godnat, allerkæreste min! Godnat, liv og lykke! Godnat, himmel og paradis! – Det er et tungt ord at sige, når man har mere at tabe i verden, end en narrehue."

Som Carl stod i disse tungsindige tanker, så han en kvindelig skikkelse gå frem og tilbage udenfor slotsvinduerne, med alle tegn på den heftigste fortvivlelse. Det var en statelig smykket jomfru med sølvtop og skarlagenskappe. Carl glemte for et øjeblik sin egen harm og sorg og nærmede sig deltagende den skønne ulykkelige.

"Carl, ak, Carl! er det dig?" lød ham en kærlig stemme i møde, og hans søster Kirstine fløj i hans arme og hældede sit forgrædte ansigt til hans bryst.

"Kirstine, kære Kirstine! hvad fattes dig?" spurgte han bekymret og drog den skælvende pige hastigt ind med sig i lindegangen.

"Jeg kan ikke udholde det længere!" jamrede hun, "bring mig bort herfra, kære broder! langt, langt bort til et kloster, hvor intet menneske mere kan se mig! Gud forlade ham det! den skam og spot er mere bitter, end døden!"

"Hvem har gjort dig skam og spot, kære søster? sig frem! og, ved den levende Gud, jeg skal hævne dig! Grev Otto – ikke sandt? Grev Otto er den nidding? Så sandt jeg lever! han skal betale det med sit hjerteblod!"

"Ak, nej! ak, nej! kære broder! jeg har ham dog kær, som min sjæl. Han må have været beruset. Han stirrede så vildt og frygteligt og vidste dog vist ikke selv, hvad han sagde –"

"Ha, hvad sagde han, søster? for hvert ord skal han stå til regnskab!"

"Ak, hvad ved jeg alt, hvad han sagde! det var mig som jeg skulle synke i jorden af skam og forfærdelse. Han bad mig hånligt ønske sig til lykke, for nu var han ingen gæk længere, som troede på de danske pigers ærlighed. Han havde trolovet

sig med et halvt svøbelsebarn i Tyskland – sagde han og lo – for ikke mere at skuffes af nogen dansk pige. Ingen var tro mere – – selv den, han troede uskyldigst, havde ikke bluedes ved at nære en syndig elskov til kongen og dræbe den uskyldige Dagmar ved så skamløs en tilståelse. Det var mig, han mente, det sagde mig hans luende øjne – mig holder han for den forvorpne, som skal have tilstået den fromme, salige dronning slig ugudelig elskov. Ak, den ulyksalige vildfarelse! kongen selv skal tro det – hele landet skal tro det. De onde bagvaskere siger endogså, jeg er kongens frille. Ak, broder, broder! den skam kan jeg ikke udholde."

"Fordømt!" råbte Carl og stampede, "men hvorved har du givet anledning til den snak, søster? Hvad har du da tilstået dronningen?"

"At jeg elskede Otto, måtte jeg tilstå hende. Hun kunne se det på mig – hun bad og nødte mig dertil, men at jeg aldrig tænkte på at blive hans, sagde jeg også, og kongen Gud bevare mig! – ham har jeg aldrig drømt om."

"Søster, arme søster!" sukkede Carl, "hvad skulle du, hvad skulle jeg blandt de store? Vor faders onde skæbne forfølger os. – Nu forstår jeg den ulykke. Den fromme Dagmar må have misforstået dig og troet, det var kongen, du mente. Alle siger, hun på sit yderste har bedt ham ægte dig. Heraf den hele sladder. Og grev Otto – ja ham forstår jeg også, ja, min søster! han har elsket dig – men han fortjener aldrig at se dig mere. Han er vild, heftig og skinsyg men –"

"Broder, broder!" – her for Kirstine op med den heftigste glæde af sin sønderknuselse – "taler du sandhed? – er det muligt? – Gud i Himlen! ja det er muligt – det sagde mig jo

hans øjne for længst – det sagde mig jo tonen i hans stemme – det sagde mig selv hans hån og foragt, da han rejste – og nu hans vilde heftighed og krænkende ord – ja, nu ved jeg det – han har elsket mig – han elsker mig endnu, hvor dybt han end miskender og foragter mig. Gud velsigne dig, broder, for det ord! nu skal jeg bære min ulykke – nu skal jeg ikke fortvivle, om så hele verden foragter og fordømmer mig! kun han, må ikke foragte mig! sig ham det, kære broder! sig ham sandheden, jeg har betroet dig! Sig ham, det var ham, jeg lønligt elskede – det var for hans skyld, jeg led spot og skam! Sig ham samtidig, at jeg aldrig mere kan se ham, men tilgiver ham at mit inderste hjerte og skal elske ham tro til min død! Sig ham, at jeg beholder hans seglring! – jeg skal tage den med mig i min grav; med den trolover jeg mig med ham for evigheden. Sig ham det alt sammen, og at den arme Kirstine var uskyldig! – sig ham det, om ikke før, så når jeg er død! – Og nu bort, bort herfra! i denne nat, i denne time! Før mig til Vestervig Kloster, Carl! til vor gode, fromme faster og til hin liden Kirstines grav, som døde for prins Buris! Der vil jeg også finde hvile og fred; der vil jeg glemme verdens spot og skam og græde stille over mit forspildte liv, til mit arme hjerte brister, men fortvivle vil jeg ikke; nej, min broder! nej, fortvivle vil jeg ikke – han elsker mig jo dog."

"Arme Kirstine! jeg forstår dig!" sukkede Carl, "det skærer mig i hjertet for dig, og du er med al din jammer dog lykkeligere, end jeg. Var jeg elsket af hende, som foragter mig, kunne jeg måske også forsage verden; dog nej, nej, det kunne jeg ikke. – Kom, min stakkels søster, gør dig rede! du skal

komme til Vestervig. Hestene skal snart være sadlede. Om en halv time venter jeg dig ved slotsporten."

"Tak, du gode, tro Carl!" svarede Kirstine og tørrede sine øjne med de gule, nedfaldne fletninger, "du har givet mig livet tilbage med et ord. Du må heller ikke fortvivle! Tro mig, Carl! Jomfru Rigmor holder mere af dig, end du tænker."

"Ak nej, søster! det ved jeg bedre!" sukkede Carl, "den drøm er forbi."

Med inderlig kærlighed omfavnede de ulykkelige søskende hinanden og gik ad en sidevej tilbage til slottet. En halv time efter red de tavse og stille gennem Ribe by ad vejen til Vestervig.

3. del

1

Fra kong Valdemars og dronning Berengarias bryllupsdag syntes en mærkelig forandring at være foregået såvel med kongen selv og med hele hoflivet på Ribehus, som med statsbestyrelsen og krigsvæsenet. Det var som kongens kække, ungdommelige helteåsyn nu først havde modtaget det store, kongelige udtryk og den mandige, urokkelige fasthed, som var hans store fader egen, men som hos sønnen syntes at have udviklet sig med endnu dristigere træk. En så mægtig herskerånd prægede sig i hans hele væsen, at selv grev Albert og ærkebispen mangen gang følte sig slagne af den overlegne selvtillid og kraft, der syntes at gøre enhver af hans beslutninger nødvendig og uimodsigelig.

Ved hoffet herskede der en langt større pragt end tilforn og en alvorligere, strengere tone, som kun lidet behagede de unge, muntre riddere. Dette spanske væsen, som man kaldte det, lagdes den unge, stolte dronning til last, og kongens kærlige hengivenhed til hende betragtedes af mange som en stor ulykke for landet. Hun sad ofte hele timer i lønkammeret hos kongen, men han følte sig fri og lyksalig ved hendes side, og kun de, som ikke kendte kongens mægtige ejendommelighed, der først i dette forhold kunne udbryde med sin hele vælde, troede, det var hendes råd og anslag, han fulgte, hver gang han udstedte et magtbud, som hans gamle, forsigtige rådgivere misbilligede.

For med kraft at kunne udføre sine store, krigerske foretagender, havde han ikke taget i betænkning at indføre told og pålægge gejstligheden en betydelig skat. De lavere

folkeklasser, som i Dagmars tid var blevet befriet fra mange tynger, måtte nu også bidrage betydeligt til at udrede det stedse voksende krigsstyr. Misfornøjelsen herover blev snart almindelig, men folket elskede dog kongen for højt til at dadle ham derfor, og dronningen måtte bære skylden for et hvert nyt pålæg og enhver byrde, som trykkede folket. Bitre nidviser om hende gik fra mund til mund, og når hun lod sig se blandt folket, havde hun ofte krænkende beviser på det had, som hun ved sin dristige foretagelsesånd syntes at have vakt imod sig.

På en herredag til Samsø havde imidlertid kongen straks efter sit bryllup ladet Dagmars unge søn, den lille Valdemar, hylde, som sin tilkommende eftermand. Derved opfyldtes folkets inderligste ønske, som aldrig kunne glemme den fromme Dagmar, og som ikke var roligt, førend det var forvisset om at se hendes søn en gang på tronen, hvilket måske kunne blive tvivlsomt, hvis dronning Berengaria fødte Valdemar sønner.

Næppe var denne vigtige handling foretaget, førend kongen måtte tænke på landets forsvar mod kejser Otto og de nordtyske fyrster. Trods det store nederlag, den bandlyste kejser havde lidt i Frankrig ved Bovines, hvor dronning Berengarias broder, den kække grev Ferdinand, var blevet fanget, havde kejseren dog ikke opgivet sine planer mod Danmark, og den bandlyste bisp Valdemar havde ved de mægtigste overtalelsesmidler vidst at bestyrke hans forsæt. Mens kejser Frederik blev kronet i Aachen og hyldet af hele det sydlige Tyskland, havde kejser Otto atter samlet en mægtig hær i Nordtyskland og agtede nu i det mindste at genvinde sin faders, Henrik Løves besiddelser, som for størstedelen var underlagte den danske krone. Om kejser

Ottos plan strakte sig videre, var uvist, men hans fortrolige rådgiver, bisp Valdemar, syntes ikke at have et mindre mål for øje, end at styrte sin kongelige fætter og bestige den danske trone, om det så for det første skulle være som kejser Ottos lensmand og tilsyneladende vasal af denne hans mægtige beskytter.

Bisp Valdemar havde allerede gjort det første fjendtlige skridt og med en hær af stadinger ødelagt slottet Stodo. Kongen havde belejret Stade, men ophævet belejringen og trukket sig tilbage til Dannevirke for med hele sin styrke at modstå den store, forenede magt, hvormed kejser Otto og hans broder, pfalzgreve Henrik, med markgreven af Brandenburg og bisp Valdemar drog mod Hamburg.

Førend kongen kunne komme Hamborg til hjælp, havde de lidet dansksindede hamborgere allerede overgivet staden til fjenden, og bisp Valdemar udøvede nu anden gang sit strenge herredømme i denne stad, selvom den var blevet beæret med navn af en kejserlig fri rigsstad. Den krigerske bisp havde forenet sig med den tyske hær, som allerede var rykket over Elben og havde oversvømmet en del af Nordalbingien.

På en stor slette stod den kejserlige lejr, og kejseren holdt råd i sit telt med markgreven af Brandenburg, om man her skulle oppebie kongen eller rykke videre frem. Den blege, uanselige kejser gik urolig frem og tilbage i det prægtige skarlagenstelt, mens den svære, bredskuldrede markgreve stod rolig støttet til sit sværd og rådede til at rykke frem. Nu trådte et sendebud ind i teltet og meldte, at kongen af Danmark rykkede imod dem i spidsen for en stor hær; han var ledsaget af en prægtig kvinde, som tumlede en høj, hvid ganger og efter beskrivelsen ikke så

ud som noget virkeligt menneske; hendes brystharnisk glinsede som en sol, hed det, og hendes røde fjerbusk som luer, og hæren, som fulgte dem, var over 60.000 mand stærk. Den ene spejder kom efter den anden og bekræftede denne beretning; enhver af dem ville endnu have set et større antal fjender, og alle omtalte de med ængstelig uro det usædvanlige syn af den blege, dristige skjoldmø ved kongens side, som de holdt for et farligt og overnaturligt væsen, og som de på kejserens befaling måtte beskrive på det nøjagtigste.

"Hvad kan det være med denne kvinde?" sagde kejseren urolig, da han atter var ene med markgreven, "høj – bleg – sorte, funklende øjne – en flakt ørn på kjortlen. De tåbelige menneskers beskrivelse har fremkaldt et billede for min sjæl, som jeg ikke ville se med legemlige øjne, kunne jeg så dermed vinde en verden."

"Jeg forstår Eder ikke, herre kejser!" sagde den gamle markgreve, "hin kvinde er visselig ingen anden, end dronning Berengaria. Jeg kender hende, den stolte sværmerinde! Det har altid været hendes højeste ønske således en gang at kunne flyve frem i spidsen for en hær, og helst hvor faren og æren var størst. Det ønske kan hun nu få opfyldt: hun og hendes stolte gemal kan nu erfare, hvad det betyder for en liden herre, som kongen af Danmark, at trodse en kejser og hele Nordtysklands forenede magt!"

"Lad os ikke prale før tiden, hr. markgreve!" svarede kejseren, "det er ikke første gang, kong Valdemar har mødt en tysk kejser på sine grænser. Jeg måtte selv høre de danskes sejrssang over kejser Philips flugt. Lad os kun mage det så, at de danske ikke skal synge den vise andengang!"

"Kan Henrik Løves kejserlige søn tvivle på udfaldet af dette tog?" sagde markgreven, "vi behøvede ikke halvdelen af denne hær for at indtage Skandinavien."

"Krigslykken er dog lunefuld og ustadig," svarede kejseren nedslået, "det har jeg selv nylig erfaret ved Bovines. Er vor skytshelgen os ikke gunstig, hjælper al vor styrke os kun lidet. Lad os kun ikke foragte fjenden! den samme kong Valdemar har jo vist Eder selv, hr. markgreve, at jordbunden er slibrig på denne side Elben og ikke god at stå fast på."

"Den lærdom vil jeg nu betale ham!" brummede markgreven harmfuld. "Det var vist ellers bedre, herre kejser, om vi nu erindrede os vore sejrvindinger, end kom vore ulykker og nederlag ihu. Begynder vi først selv at forsage, kan den svageste fjende let blive vor overmand."

Nu trådte en høj, anselig herre med hjelm og panser ind i teltet. Hans hvide våbenkjortel lignede en forkortet messeskjorte, og på det røde harnisk var et stort guldkors anbragt på ryggen, ligesom en messehage; i sit trekantede skjold bar han en tredobbelt guldkrone, udstrakt af en hånd gennem en lynende tordensky, og under den lå en knækket krumstav, der var halvt forvandlet til et scepter.

"Fjenden standser og slår lejr," sagde han, "måske betænker han sig på et hovedslag, når han ser vor styrke; men jeg råder Eder, herre kejser! modtag ingen fredsvilkår! Sejrens herre siger Eder ved mig: udslet din fjende af jorden! jeg har i dag givet ham i din hånd."

"Vil I være profet, biskop Valdemar!" svarede kejseren, "så giv mig et tegn på, at sejren er mig vis! Kongen af Danmark har bragt en kvinde med sig, som man holder for en heks eller en

helgeninde. Det er dronning Berengaria, tror hr. markgreven, men lige meget hvo hun er, det er mig intet godt tegn, at fjenden ikke har mere frygt for os, end at en skrøbelig kvinde ved Valdemar Sejers side tør ride os således i møde."

"Jeg forstår Eder, herre kejser!" svarede bisp Valdemar, "I er selv for oplyst til at nære slig fordom. Dronning Berengaria skal have nogen lighed med Eders afdøde unge gemalinde. Hun klæder sig omtrent på samme måde som kejserinde Beatrix. Hun er også høj og noget bleg – nok for almuen til at gøre hende til et genfærd. Nuvel, hoben er lettroende og tager let enhver tilfældig, usædvanlig omstændighed for et ondt varsel. Det gælder derfor kun om at give dem et gunstigt forvarsel, som kan overvinde hin overtroiske frygt for en overmodig kvinde – så er sejren os vis. Hør et råd, herre kejser! har I ikke de to kæmpestærke dystriddere endnu, som ingen djævel kan rokke i sadlen? Lad dem gøre deres kunster for begge hære og udæske et par af fjendens krigsmænd! i samme øjeblik, de har strakt deres modstandere i sandet, lader vi alle lurerne blæse og styrte frem til slag, og jeg giver Eder mit hoved, herre kejser! om vi ikke skal træde hele den danske hær under fødder, som en flok græshopper!"

"Det råd er ikke galt!" sagde kejseren, "kan I med et par kraftige bibelsprog gøre dem faste, så de ikke gør ondt værre, så tror jeg, det kunne være en krigslist, der måske ville spare os meget blod."

"Hanswurst-spil!" brummede den gamle markgreve, "jeg troede, vi var draget over Elben for at holde et ordentligt feltslag og vinde en hæderlig sejr, men ikke for at se et tåbeligt

gøglespil, hvis udfald desuden er uvist, og som lige så let kan blive os til skam og ulykke, som til nytte."

"Det forstår I Eder ikke på, hr. markgreve!" sagde kejseren fornærmet, "rådet er godt nok, når det kun kan udføres godt. Jeg kender de to dystriddere; de er som af jern og stål, og vil bisp Valdemar holde en præken for dem, kun halvt så god, som den, han holdt for mig, da han fik mig til dette tog, så er jeg vis på, det vil lykkes – og således skal det nu være!"

"Det er altså Eders befaling, herre kejser?" spurgte bisp Valdemar, som kendte kejserens ubestemthed, "kan I stole på Eders dystridderes mod og styrke, iver for sagen skal jeg snart bibringe dem, så sandt jeg har tunge i munden! Jeg lader nu alt ordne efter denne plan. Endnu før sol går ned, kan udæskningen ske, og i morgen ved solens opgang tvekamp og slag –"

"Og sejr, vil St. Magdalena og den hellige Michael," sagde kejseren og kyssede sukkende en relikvie, han bar om sin hals, "tro mig, hr. markgreve, uden et sådant lykkeligt tegn er al vor magt og styrke forgæves mod denne Valdemar Sejer; han har et ulykkeligt navn for sine fjender."

Markgreven tav, da han så, det ikke hjalp at gøre flere indvendinger, og bisp Valdemar gik for at udføre sin og kejserens plan.

I den danske lejr var der stor lystighed. Det held, hvormed Valdemar på samme sted havde forjaget kejser Philip, og den krigslykke, der altid havde ledsaget den sejrsæle konge, gav de danske krigere en sådan tillid til hans anførsel, at de kun lidet bekymrede sig om fjendens styrke. Den uanselige kejser Otto havde mange danske set i Ribe, og de agtede ham fast ikke

mere, end et barn; hans slette krigslykke og sidste flugt fra Frankrig havde desuden gjort ham til spot for alle riddere og svende. Markgreven af Brandenburgs brede ryg kendte man også, hed det; den bandlyste bisp syntes dem vel en forvoven karl, men det var en almindelig tro, at hverken han eller kejser Otto nogen sinde kunne have lykke og velsignelse med sig, så længe kirkens forbandelse hvilede på dem.

Det var allerede hen imod aften. Valdemar sad hos dronning Berengaria i sit telt, hvor han udkastede angrebsplanen til næste dag og glædede sig over den gode stemning i hæren. Lejren genlød af kæmpeviser og lystige krigssange; nu lød der trompetklang udenfor teltet, og en kejserlig herold lod sig melde. Ledsaget af to strunke trompetere, trådte den anselige herold ind og bragte den besynderlige udfordring.

To kejserlige riddere, sagde han, ville – med kejserens, deres herres, tilladelse – give de danske en prøve på, hvad de kunne vente sig af at ville stampe mod bråden og måle sig med deres overmænd. De udæskede derfor to af kong Valdemars stridsmænd til at prøve kræfter med dem i begge hæres påsyn.

"Hils Eders herre og kejser," svarede Valdemar, "at jeg ikke er kommet hid for at se på leg eller dystridt, men for i morgen, med Guds hjælp, at slå ham med samt hele hans hær tilbage fra mine enemærker. Jeg tvivler ikke på hans ridderes manddom; men frygter han måske for, han ikke selv skal få tid til at se sine ridderes tapperhed, så skal jeg gerne føje ham heri og lade et par af mine mænd prøve styrke med hans kæmper før slaget."

Med denne besked måtte den kejserlige herold vende tilbage, hvorpå Valdemar straks sammenkaldte sine vigtigste høvdinge og riddere for at lade dem vide, at der næste dag skulle leveres

fjenden et hovedslag, så snart den antagne tvekamp var endt uden hensyn til, hvad udfald den fik. Men nu kom spørgsmålet om, hvilke to riddere man skulle betro afgørelsen af denne nationalæressag, som en sådan tvekamp rimeligvis ville anses for.

Grev Albert, grev Otto, junker Strange og Absalon Bælg trådte straks frem og udbad sig denne ære. Carl af Rise trådte også nærmere, men var for beskeden til at tilbyde sig lydelig. Hans blik til grev Otto røbede også, at han ved tanken om tvekamp og æressag brændte af begærlighed efter at afgøre en anden personlig strid, krigsloven og kongens tjeneste forbød ham at tale om.

Kongen betragtede sine kække riddere med velbehag, men rystede på hovedet.

"Ingen af Eder skal det være!" sagde han bestemt, "slaget og sejren er hovedsagen, og dertil behøver jeg Jer alle. Tvekampen er i grunden en storagtig narrestreg, som ikke kan gøre udslaget, hvor gavnligt et lykkeligt udfald deraf end kan være til hærens opmuntring. I er mig som min øverste feltherre for vigtig og uundværlig, grev Albert! – du til dels også, flinke Otto! du er med al din raskhed og kækhed desuden ingen Goliath, og der behøves mere plump legemskraft og rytterstyrke, end ridderlig ånd og dygtighed. I er heller ikke skikket dertil, junker Strange, skønt I var min våbenmester og svinger Eders lanse som den bedste. I begynder alt at blive noget til års og kan gøre mig vigtigere tjenester ved gesandtskaber og underhandlinger, end som fægtemester. Og I, min gode Absalon Bælg! I er, sandt at sige, for tyk. I er ikke let at løfte af sadlen, men styrter Eders ganger, så bliver I liggende der. Jeg ser på ridder Carl af Rise, at

han også har lyst til dette eventyr; men ham bruger jeg andetsteds. Nej, jeg har allerede gjort mit valg. Kald mig Svend Starke og Broder Gamling hid! de er de bomstærkeste og samtidig de behændigste slagsbrødre, jeg endnu har set."

"Men, herre konge!" indvendte grev Albert, "et par grove, frisiske hesteprangere?"

"Hærmænd og riddere er de jo dog!" svarede kongen, "fordi de ikke er hofmænd og sirlige herrer, kan dog ingen ridder nægte at træde i kreds med dem."

"Men de er dog frisere og ikke rette danske!" sagde Absalon Bælg, "og hvad var så æren, om de også gik af med sejren?"

"Ingen misundelse, hr. ridder! og ingen forskel på friser og danske!" svarede kongen heftigt, "enhver, som tjener kongen af Danmark villigt og tro, er dansk i sind og hjerte. Et par tyske og danske mænds håndfasthed afgør desuden ikke spørgsmålet om tysken eller dansken er stærkest – slig barnagtighed overlader vi peblinge!"

På kongens bud indtrådte nu straks to undersætsige og bredskuldrede, unge mænd i korte, frisiske våbenkjortler og med et par lange spær i hænderne, hvormed de var vant til at springe over sumpe og diger. Den lethed og færdighed, hvormed friserne vidste at bruge disse spær, havde allerede fra gammel tid gjort dem berømte.

Broder Gamling havde foruden dette våben en svær kølle på nakken, og på sit halvskaldede hoved bar han en stridshue af loddent gedeskind, som samtidig med det stærke, sorte skæg gav ham et vildt udseende. Svend Starke havde fået sit tilnavn af sin bekendte styrke i at brydes; han stod derfor i stor anseelse blandt sine landsmænd, og ingen agtedes deri for hans lige,

uden Broder Gamling, som endogså gjorde ham rangen stridig. De var svogre og gode venner. Fra deres store avlsgårde på den frisiske grænse red de almindeligvis om og drev en indbringende hestehandel med deres jyske og tyske naboer. De skammede sig ikke ved denne deres fædres næringsvej, som satte dem i stand til i krigstider at udruste et betydeligt antal ryttere. Trods deres råhed og uridderlige væsen havde derfor kongen ikke taget i betænkning at give dem herreskjold og fuld hærmandsstemme på herredagene. I sidste kejserkrig havde de endogså ved deres udmærkede kækhed vundet ridderslaget på valpladsen. Men i deres dragt og adfærd forandrede de derfor intet, og da de nu trådte frem for kongen, hilste de ham med et plumpt og hjerteligt:

"Hvad godt, hr. konge?"

"Kan I tage Jer på at vende op og ned på to af kejserens stærkeste riddere?" spurgte Valdemar.

"To hver, herre konge?" spurgte Svend Starke, ligegyldig og rolig, mens han betragtede kongen med et ærligt, godmodigt smil og gned sig på armen, "o ja, det tænker jeg nok, vi kan magte. Jeg har før taget imod tre på en gang – men de duede da heller ikke ret meget, kan jeg tro!" tilføjede han beskeden.

"På et par stykker mere eller mindre kommer det ikke så nøje an, hr. konge!" tog Broder Gamling ordet og tog nu først gedeskindshuen af sit halvskaldede hoved, efter at han havde sat køllen ved sin fod, "siden jeg slog mig fra bogen og slap for den fordømte faste i klosteret, er jeg, Gud ske tak, kommet lovlig til kræfter."

"Har du været på veje til at blive gejstlig og forsage verden?" spurgte kongen den svære stridsmand, "det ser du mig ikke ud

til."

"Ak ja, herre konge!" svarede Broder Gamling, "jeg opgav det også i tide; den megen fasten og beden bekom mig ilde; det var også kun en andægtig grille, jeg havde fået, fordi jeg havde slået et par hestetyve ihjel i slagsmål, og da jeg derhos kom for skade at slå min prior en bønnebog i panden ved ottesangen, måtte jeg løbe derfra halvt kronraget, men derfor hedder jeg dog Broder Gamling til min dødsdag."

Kongen underrettede dem nu om sagen, og de påtog sig med glæde, at møde de kejserlige riddere, når de måtte fægte på deres egen vis uden alle ridderlige kunster.

"Eders guldsporer og ridderlige skjold må I dog medbringe," svarede kongen, "at fjenden ikke skal vrage Jer! Når I kun ikke overtræder turnérloven, gør I forresten bedst i at fægte, som I er vante til. Det kan ingen formene Jer."

Dermed lod han den sag være afgjort og lod de to stærke frisere gå tilbage til det lystige lag, de havde forladt blandt deres kammerater.

"Og nu, min ædle Berengaria!" sagde Valdemar og vendte sig kærligt til dronningen, da hærførerne og ridderne havde forladt kongeteltet for at berede alt til slaget, "lov mig nu, at du ikke i morgen uden nødvendighed vil udsætte dig for nogen fare! – Jeg har givet efter for dit heftige ønske, og din nærværelse her i lejren har gjort den mest forsagte krigsmand forvoven, men skal jeg med rolighed ordne slaget, må jeg vide dig sikker."

"Jeg vil dele fare som ære med dig, min Valdemar!" svarede Berengaria, "jeg var ikke værd at nævnes Valdemars dronning, hvis jeg nu krøb i skjul og søgte sikkerhed, hvor det gælder dit liv og din ære."

"Men husk på, min Berengaria! det er et dobbelt dyrebart liv, du sætter på spil. Det håb, du nylig har glædet mig med –"

"Frygt ikke derfor!" afbrød dronningen ham og rødmede, "den raske bevægelse og den livlige spænding i felten er mig visselig langt tjenligere, end den uro, jeg ville pines af, når jeg ikke kunne følge dig. Den raske krigstummel gør mig dobbelt sund og glad. – Uvisheden om din skæbne ville dræbe mig og vort spæde håb."

"Nu vel da, så følg mig, kække, uimodståelige tryllerinde!" svarede Valdemar og omfavnede hende heftigt, "til sejr og lykke blev Volmar fød! – når jeg ser ilden i dine øjne, ser jeg stjernerne sige sandhed, og jeg tvivler ikke på lykken og sejren."

Næste morgen, da solen stod op, stod begge hære i slagorden lige overfor hinanden. Midt imellem hærene holdt et lige antal af tyske og danske riddere, som kampdommere ved dystridtet, og to såkaldte våbenkonger, med deres fjerhatte og hvide marskalsstave i hænderne, afmålte kamppladsen sammen med deres herolder og de såkaldte våbenpersevanter. Fra den kejserlige hær fo'r nu et par strunke riddere frem, hvis pragt og våbenglans syntes at ville blænde alles øjne. De tumlede deres sorte hingste med stor færdighed og lod dem gøre de forvovneste spring, mens de svang deres lanser og med høj røst udfordrede deres modstandere.

Kongen holdt roligt ved Berengarias side for midten af den danske hær, omgivet af ærkebisp Andreas, bisp Peder, Ivar Glug, Absalon Bælg og hundrede af de anseligste danske riddere. Junker Strange og Carl af Rise holdt sig nærmest til dronningen: de havde fået den hemmelige befaling af kongen ikke at vige fra hende og med deres liv og ære at stå ham inde

for hendes sikkerhed. Grev Albert holdt stille og alvorlig på højre fløj i sin sorte rustning, og ved venstre fløj tumlede grev Otto utålmodigt sin fnysende hingst.

På kongens vink red Svend Starke og Broder Gamling ud af frisernes slagrække på et par små, muntre heste, med deres lange spær i hænderne. Deres små, runde skjolde bar de i en rem på ryggen, og ved siden bar de korte, brede slagsværd i simple jernkæder. Deres dragt var forresten som sædvanlig, og de var hverken forsynet med hjelm eller harnisk.

"Sender kongen af Danmark os to af sine ringeste svende?" spurgte den ene af de kejserlige riddere, "I må nok være vant til at fægte med hælene, siden I bærer skjoldet på ryggen. Slige karle agter vi ikke at slås med."

"Vi vil kun ikke skræmme Jer med vore skjoldmærker," sagde broder Gamling, "Derfor tog vi dem på ryggen. Når vi fægter med hæle, er det ellers kun mod vore bæster."

"Hvad ser jeg? I bærer jo ordentlig guldsporer! når blev I da slagne til riddere?" spurgte den anden kejserlige herre og lo hånligt.

"Det skal jeg såmænd sige Jer!" svarede Svend Starke, "vore guldsporer vandt vi uden stor møje, da vi sidst jog de kejserlige over Elben."

"Den uforskammede grobian!" mumlede den kejserlige dystridder og vendte sig til sin sidemand. "Skal vi indlade os med dem eller ikke?"

"Det går her ud på spot og drilleri, mærker jeg," svarede den anden, "men vil I som jeg, hr. ridder, så lader vi de lurvede karle undgælde for deres dumdristighed, hvad enten de er ordentlige riddere eller ikke; vi svor jo bispen højt og dyrt at nedlægge,

hvem vi mødte, og her er ingen tid at spilde. Tag I ham, der gav Jer det grove svar! jeg tager ham med gedehuen."

Derpå rykkede ridderne tilbage, satte sig i angrebsstilling og fo'r frem med fældede lanser mod deres fjender, som ikke lod til at bekymre sig derom, men blev holdende roligt på deres små heste til det øjeblik, da de stærktbevæbnede riddere på deres pansrede stridshingste syntes at skulle styrte over dem og knuse dem; men da gjorde friserne et pludseligt sidespring og sprang af deres heste; ved hjælp af deres lange spær gjorde de et par uhyre spring, mens dystridderne vendte for at gentage angrebet, men nu havde de kejserlige herrer fjenden til fods på deres venstre side og fik snart begge et sådant stod under hjertekulen af de lange, frisiske spær, at de med al deres styrke og ridderfærdighed styrtede af sadlerne.

Svend Starke og Broder Gamling stod nu stille og gav deres modstandere tid til at komme på benene. Derpå kastede de deres spær og styrtede så tæt ind på livet af modstanderne, at ingen mere kunne bruge sværd eller dolk, men at sejren nu ene beroede på armstyrken og færdigheden i at brydes. I det første tag strakte Broder Gamling sin modstander til jorden, og da den faldne dog ikke ville erklære sig for overvundet, men drog sin dolk for at gennembore ham, betænkte Broder Gamling sig ikke længe, men stødte ham sværdet ind under brystharnisket og gav ham sit banesår.

Endnu brødes Svend Starke ned sin stærke, behændige modstander, men da det varede ham for længe, slog han dystridderen med den knyttede hånd således for panden, at hjelmranden fo'r ham ind i hjernen, og han styrtede død om på stedet.

Et dæmpet veråb lod fra den kejserlige hær og et højt sejrsråb fra den danske. De frisiske kæmper greb hastigt deres spær igen, svang sig med et par vældige spring på de overvundne ridderes heste og red tilbage mod deres plads i slagrækken, mens deres egne små heste, som et par overgivne føl, slog bagop og fulgte dem. Men inden de nåede hæren, befalede Valdemar: "Frem!" Lurerne klang i begge hære; som et lyn fo'r grev Otto med den venstre rytterfløj mod fjendens højre, mens grev Albert med besindig kraft angreb fjendens venstre fløj, og Valdemar selv ved dronningens side blandt sine hundrede riddere rykkede frem mod fjendens midtpunkt.

Ottos hidsighed bragte vel en øjeblikkelig uorden i den danske slagrække; dog den forvirring, han derved frembragte i den kejserlige hær, var langt større. Men nu så han markgreven af Brandenburg og hans sønner lige for sig. Han standsede uvilkårligt et øjeblik, og det skar ham i hjertet at se den gamle, ham så venligsindede herre og sin unge ven, den raske ridder Johan, som sine nærmeste modstandere. Dog han betænkte sig ikke længe:

"Leve kong Valdemar sejr!" råbte han højt, ligesom for at overdøve enhver anden tanke i sin sjæl, og med dette løsen fo'r han og hans rytterskare så vældigt frem, at markgreven og hans sønner måtte vige.

Grev Alberts bueskytter var imidlertid i fuld virksomhed, men bisp Valdemar gjorde ham en kæk og fast rasende modstand. Dog førend slaget endnu var fuldkommen begyndt, og mens kongen endnu ved dronningens side rykkede roligt frem med hærens hovedstyrke, så kejser Otto ængstelig forvirringen på sin højre fløj; han så kong Valdemar selv ligefor

sig; han så samtidig den høje, stolte dronning, hvis skikkelse, dragt og ædle bevægelser nu atter, ligesom før ved beskrivelsen over hende, syntes at fremkalde et billede for hans sjæl, som på den forunderligste måde slog ham med gru og bævelse.

"Står de døde op imod mig?" mumlede han og blegnede, idet han hovedkulds rykkede tilbage med hærens midtpunkt. Ved den skræk og forvirring, som herover opstod, vendte de fleste kejserlige fjenden ryggen, og i et øjeblik var flugten almindelig. Bisp Valdemar måtte nu også med stor harme trække sig tilbage. Grev Albert fulgte kongen, som stormede den fjendtlige lejr og midte fjendens hovedstyrke til at lade alt i stikken og med et stort tab af mandskab og heste at flygte med kejseren og markgreven over Elben. Imidlertid undkom bisp Valdemar ad den vestlige kant og kastede sig med sine ryttere ind i Hamburg.

Kongen standsede ved Elben og lod forfølgelsen ophøre.

"Går det ikke anderledes til i krigen?" sagde Berengaria, "eller ville kejser Otto kun give os et lystspil og et hestevæddeløb? på den måde kunne gerne alle mine fruer og møer have været med uden at en eneste havde fået lejlighed til at dåne."

Kongen smilede. Mange af ridderne lo, og snart genlød hele hæren af latter og spotsange over kejserens korte besøg og store hastværk. Men kongen rystede på hovedet:

"Det er mig ubegribeligt!" sagde han, "her stod mange tapre mænd imod os; en mægtigere hånd må have stridt for os; denne sejr skal vi ikke rose os af. Kan en sådan hær fly uden sværdslag, hvad er da menneskestyrke?"

Nu blev kongen en pil var, som sad fast i dronningens purpurkåbe.

"Lader os ikke spotte fjenden!" sagde han alvorligt, "døden har været Eder nærmere, min dronning! end vi drømte om."

Han drog pilen ud af dronningens kåbe og så med forbavselse, at den vendte odden udad og umuligt kunne være kommet fra fjenden. Helt betænkelig stak han pilen fast i sin våbenkjortel og tav.

"Hvi så bleg, min Valdemar!" hviskede Berengaria kærlig, "ved din side kunne jo pilen ikke såre mig. Det undrer mig kun, at jeg ikke så hvorfra den kom."

"De fjender, man ikke ser, er netop de værste!" sagde kongen, "den pil har såret mig mere, end om jeg havde tabt et helt slag."

Dronningen trykkede kærligt hans hånd og tog hans stærke udtryk kun for en overdreven ytring af hans kærlighed.

Under lystige og overgivne sange drog den største del af hæren tilbage til Dannevirke. Kongen havde sat Svend Starke og Broder Gamling til overhøvdinger blandt deres landsmænd og lod dem sammen med grev Otto blive tilbage med en del af hæren ved Elben; grev Albert sendte han mod Hamburg og ledsagede selv sin dronning tilbage til Ribe. Han sørgede omhyggelig for, at hun stedse var omringet af hans mest hengivne riddere, og besluttede, aldrig mere at lade sig overtale til at tage hende med i felten.

På tilbagerejsen var hun munter og glad. Kongen skjulte sin uro og skjulte hende årsagen dertil. Det første, han foretog sig, da han var kommet tilbage til Ribehus, var en hemmelig og streng undersøgelse angående den forræderske pil. Han viste den til junker Strange og Carl af Rise, som havde redet dronningen nærmest, og de forsikrede, at de ingen bueskytter havde set i nærheden. Kongen lod alle Ribe våbensmede bese

pilen, men ingen af dem vedkendte sig den, som sit arbejde. Han sammenlignede den med andre pile i sit rustkammer og fandt, at den havde mest lighed med den pil, som på valpladsen ved Lene var uddraget af den faldne Ebbe Sunesøns bryst. Men hvad der fast ængstede kongen mest derved, var en indskrift, som fandtes på pilen, og som man anså for en hemmelighedsfuld trussel. Der stod nemlig med runeskrift de ord: "*Jeg har brødre!*"

Dog længe gav kongen sig ikke tid til at gruble herover. Han måtte benytte øjeblikket og kunne ikke lade våbnene hvile, skønt vinteren nærmede sig og lod til at blive streng. Han vidste vel, hvad kronen i bisp Valdemars skjold havde for en dristig betydning, og han besluttede ikke at hvile, så længe denne hans farlige fjende var i besiddelse af Hamburg og havde venner og beskyttere i Tyskland.

2

Kongens harme mod bisp Valdemar og hans beskyttere var så stor, at han i denne strenge vinter 1216 gik med en hær over den frosne Elb for at afskære ham al undsætning. Han gjorde atter et angreb på Stade, plyndrede og brændte strengelig i pfalzgreve Henriks land og trængte lige til Celle. Han forlod ikke pfalzgrevens land, førend han havde erobret alle hans faste stæder og slotte, tvunget indvånerne til underkastelse og taget gidsler og store pengeboder af dem. Derpå gik han tilbage over den frosne Elb og forenede sig med grev Albert, som endnu belejrede Hamburg.

Den forvovne, bandlyste bisp havde trodset ethvert angreb og befæstet staden således, at den syntes uindtagelig. Kongens harme var steget til det højeste, og han svor højt og dyrt med ild, hunger og sværd at gøre en frygtelig ende på staden, hvis den ikke overgav sig. Ved egeskoven, hvor siden den nye stad blev bygget, anlagde han straks en ny befæstning, og på den anden side af byen ved skibsbakken havde grev Albert en stærk skanse. Elben var spærret med pæle og jernkæder og således al tilførsel så vel til lands som til vands forhindret. Alle landsbyer rundt om byen havde kongen derhos uden skånsel ladet brænde, og nu angreb han byen med al magt, med armbøsser og blider, med pile, ild og gloende stene.

Kongens forbitrelse og den langvarige belejring havde gjort krigerne vilde. En dag holdt kongen på sin hvide hingst i lejren ved Schlaten. Rundt om ham lød belejrernes angrebsskrig, og han stod i begreb med at give befaling til en stor, almindelig

storm. Ingen fredsforslag eller underhandlinger ville han høre. Da bragte grev Albert ham det budskab, at den ængstede by havde overgivet sig på nåde og unåde, men at bisp Valdemar atter havde undveget kongens harme ved flugten.

Forbitret over bispens flugt, befalede kongen straks ridder Ivar Glug at rykke ind i den overgivne by for at besætte den.

"Gør nogen sig opsætsig, så hug ned!" bød han, "de har ingen skånsel fortjent af mig, de forrædere!"

"Men, herre konge!" indvendte grev Albert, "betænk i Eders billige vrede –"

"Her er intet at betænke!" afbrød kongen ham i frygtelig harme, "havde I betænkt Jer kortere, grev Albert og lagt staden i aske før jeg så den, skulle den fordømte bisp nu været begravet under dens grus!"

Grev Albert tav og harmede sig over den ufortjente dadel.

Ivar Glug havde for sin kækhed og iver under belejringen fået tilladelse af kongen til at bære en sølvblå løve i sit skjold. Med dette hæderlige våbenmærke på armen ilede han nu bort uden ophold for at besætte staden.

"Ridderen af den blå løve skal I lystre!" bød kongen det bortdragende mandskab. Men mange af de vildeste krigere havde set kongens vrede og hørt hans ord, at byen ingen skånsel fortjente. Disse fulgte uden tilladelse med den unge, ivrige befalingsmand til staden, i håb om lejlighed til at gøre bytte. Under sådanne omstændigheder var det ikke muligt for den uerfarne ridder Glug at tæmme krigernes vildhed og forhindre alle uordener ved stadens besættelse.

Kongen agtede endnu inden midnat at bryde op med lejren. Han havde dertil uddelt de nødvendige befalinger og tilladt

krigerne efter den langvarige anstrengelse at forlyste sig i lejren med øl og mjød. Selv var han mørk og forstemt over bisp Valdemars flugt. En halv time før midnat holdt han rejseklædt på sin ganger ved lejrens udkant tæt ved Elben, på det sted, hvor man havde ophugget isen for at vande hestene. Det var en klar måneskinsnat. Han hørte hæslige skrig i lejren under tumlen med det almindelige opbrud, men holdt det for nogle berusede krigeres glædesråb og agtede ikke derpå. Men nu kom de gennemtrængende skrig nærmere, og han så en flok kvinder komme hylende og jamrende fra lejren, med flyvende hår og sønderrevne klæder. De fo'r ham med fortvivelsesskrig forbi og bad Himlens forbandelse over ham og alle danske, idet nogle styrtede sig i floden og blev revet bort øjeblikkelig af strømmen under isen, andre sank døde til jorden af de sår, de selv havde givet sig, og de øvrige flyede med uafbrudt jamren til staden.

Kongen lod straks grev Albert og flere høvdinger kalde og lod ilsomst redde de ulykkelige, der endnu kunne eller ville reddes.

"Hvad er det? hvad er sket?" spurgte Valdemar med gru og anede ulykken. Med harme og afsky berettede grev Albert, hvad han selv først i samme øjeblik havde erfaret, at en flok krigere uden tilladelse havde fulgt besætningen til staden, hvor de i deres vildhed og overmod, førend befalingsmanden kunne forhindre det, havde yppet klammeri og dræbt nogle borgere, ja endogså slæbt børn ud af husene og myrdet dem, hvorpå de var vendte tilbage til lejren i mørkningen med en hob unge koner og jomfruer, som de i drukkenskab med barbarisk råhed og tøjlesløshed havde vanæret.

Da kongen hørte dette, blev han så hvid i sit ansigt som en dødning.

"De uhyrer!" råbte han, "død og fordømmelse! det skal de betale! ingen time skal de leve! – Af sted, Albert! lad dødsdommen fuldbyrde! Enhver kriger, som således har vanæret det danske navn, skal øjeblikkelig nedhugges og udryddes af jorden! – Skynd dig!"

Tavs vendte grev Albert sin stridshingst, og det skete som kongen havde påbudt.

Mens den bratte bloddom fuldbyrdedes i lejren, sad kongen tavs og stille på sin ganger, med dyb smerte i det strenge åsyn; han så, hvor fredelig månen spejlede sig i Elben, hvor nys de ulykkelige kvinder var bortrevet; han så hvor rolig den store, stjernefulde himmel hvælvede sig over den øde, hærgede egn, hvor de gruelige spor af alle krigens ulykker og rædsler omgav ham.

"Dagmar! Fromme Dagmar!" sukkede han, "græder du nu over mig hist i din rolige himmel? Havde du ikke bedt for den forvorpne bisp, kunne megen jammer være undgået."

Han hørte de fjerne, dæmpede dødsskrig og slog det mørke øje til jorden. Således sad han endnu tavs og tankefuld på hesten, da grev Albert standsede sin sorte hingst ved hans side.

"Eders vilje er udført, herre konge!" sagde den alvorlige feltherre, "vi har nu ingen barnemordere og kvindeskændere mere i hæren. De skreg på skriftemål og sakrament. – Jeg gav dem frist til et fadervor; dermed kunne de vel nøjes."

Med deltagelse så den mørke, ridderlige herre det dybe mismod i kongens åsyn og glemte sin fortrydelse over det hårde, ubillige ord, kongen den dag havde sagt ham.

"Hvi så nedslagen, min ædle konge!" sagde han, "sket er sket. Ingen skal nu sige Eder på, at I ikke holder streng mandstugt."

"Ja, bagefter, når ulykken er sket!" svarede kongen, "når synet af min harme først har gjort mennesker til djævle og glubende udyr. Hine kvinders skrig og forbandelse vil jeg høre i min sidste time."

"De er hævnede!" sagde Albert, "den skamplet på vor ridderære er aftvættet med blod."

"Men det blod kunne være sparet!" svarede kongen heftigt, "hin skamplet skulle aldrig have besudlet min krigerære, havde jeg haft venner, som min fader havde dem. Havde en Axel eller en Esbern stået mig nær, da jeg, i min vrede over den fordømte bisps flugt, glemte at lyse fred over de overvundne – de havde visselig erindret mig kraftigt derom og ikke frygtet et vredt ord af deres konge."

"Frygt var det ikke, som bandt min tunge!" sagde grev Albert, dybt krænket i det stolte hjerte, "harme var det, billig harme over ubillig dadel. – Jeg frygter ingen, min kongelige frænde! og jeg agter kun få så højt, at de kan fornærme mig; det kan ingen i verden som I – men I er min konge, og jeg tier."

"Det skal du ikke, min kække Albert!" sagde kongen og rakte ham hånden, "tal mig kun således til, så jeg kan se, jeg har mænd og venner om mig! Gud forlade os begge, hvad her i dag er sket! vi både kunne og burde have hindret det."

Derpå sporede kongen sin hingst, og grev Albert fulgte ham til opbrud med hæren.

Denne oprørende tildragelse havde gjort så dybt og smerteligt et indtryk på kongen, at det varede længe, inden han

nu foretog sig noget nyt betydeligt krigstog. Da han kom tilbage til Ribehus, modtog han vel den glædelige efterretning, at dronning Berengaria havde født ham en søn, og han sluttede med heftig glæde moder og barn i sine arme, men næsten på samme tid indtraf tvende vigtige dødbud, som formindskede hans glæde. Hans svoger, kong Erik i Sverige, var død, og hans store ven på St. Peders stol, den djærve og standhaftige pave Innocens, havde endt sit mærkelige liv og fået pave Honorius til eftermand.

En dag sad kongen i sit lønkammer i en vigtig rådslagning med grev Albert, ærkebisp Andreas og junker Strange.

"Tillad mig da, herre konge, at jeg tager korset så længe og drager mod de vantro i Lifland!" sagde grev Albert og rejste sig, da forhandlingerne var endt, "mig kan I dog ikke sende til den nye pave. Medens I nu med åndelige våben nøder den hellige fader, som kejseren før, til at besegle Eders herredømme over kristne og hedninger og låner St. Peders nøgler til at lukke fjenden ude af landet, var det vel ikke overflødigt, om jeg beredte Eder vejen på anden vis og så, hvorledes sagerne står i Lifland, inden ridderne med blodkorset fordærver os alting deroppe og bygger deres forfængelige kirke dér på gøglesand med hanswurster og gudelige bødler."

"I har ret, grev Albert!" svarede kongen, "I kender nu min store plan. Hvis den lykkes, skal hele Lifland og Estland, med Guds og St. Michaels hjælp, inden tre år være kristnede og danske. Men jeg må mage det så, at jeg ikke taber den ene krone, mens jeg griber efter den anden. Jeg må have bundet hænderne på de gamle fjender, inden jeg forlader Danmark og angriber de nye; han, som er mægtigst til at løse og binde, må

låne mig sin hånd, hvis det skal lykkes. Til at løse slige statsknuder kan jeg ikke bruge Eders sværd, kække Albert! men riddere forstår I at håndtere, og Eders navn formår meget, såvel blandt kristne som blandt hedninger. Drag med Gud, og kom igen, når jeg behøver Eder! Tag så mange riddere og væbnere med, som har lyst til at følge Jer og iver for sagen! De unge riddere har ikke godt af at gå ørkesløse. Der er den unge, raske Carl af Rise, som tilforn var Eders lærling og væbner, det er en brav knøs. Han er mig hengiven med liv og sjæl; men han har fået nykker og hænger med hovedet, som en uheldig bejler; tag ham med og hold ham varm i tjenesten! Med vor raske fætter Otto er der også ugler i mosen; hans hovedkulds barnetrolovelse og tvungne lystighed huer mig ikke. Lad ham forsvare Eders nye fæstning ved Trave, og hjælp mig at sørge for, at han og ridder Carl ikke kommer hinanden nær, ellers brækker de halsen på hinanden for den dumme histories skyld, I nok husker. Dermed Gud befalet!"

Grev Albert tog nu afsked med kongen og forlod straks Ribehus med Carl af Rise, Absalon Bælg og mange unge riddere, som, ledsaget af en del gejstlige herrer, lod sig korse med grev Albert og drog under hans banner til Lifland.

Carl fulgte sin forrige våbenmester i en spænding, som grev Albert vel anede grunden til, men dog ikke lod til at bemærke. Den unge ridder anstrengte sig øjensynlig for at vinde hans agtelse og kærlighed. Han håbede nu vist, at Rigmors tilsyneladende kulde kun var forstillelse og frygt for faderens strenghed, og at når han kun kunne vinde den stolte greves samtykke, ville hans lykke være gjort. På vejen til Vestervig havde hans søster fortalt ham så mange små, betydningsfulde

træk af Rigmors barnlige og lunefulde væsen, som alle vidnede om hendes deltagelse og skjulte kærlighed for hendes barndomsridder, at Carl, selv med al sin beskedne frygt, måtte fæste lid dertil. Siden den tid havde han forgæves søgt lejlighed til at tale med Rigmor og teet sig så besynderligt, at kongen selv var blevet opmærksom på hans drømmeagtige adfærd og havde troet bedst at sørge for ham, idet han gav ham en ny lejlighed til at vinde berømmelse ved dristige foretagender.

Dette middel forfejlede heller ikke sin sædvanlige virkning; snart var Carl den virksomste og ivrigste af alle grev Alberts korsriddere.

I Riga havde grev Albert haft en vigtig sammenkomst med den tyske ordens sværdmester Volqvin og hærmesteren Hermand Balke, som forgæves havde anvendt al sin overtalelseskunst på at bringe Albert til at fraråde sin konge al videre indblanding i deres foretagender mod disse barbariske lande, hvor så mange tyske riddere allerede havde fundet deres grav. Grev Albert lod sig hverken skuffe eller skræmme af den listige hærmester, hvis plan han gennemså, og efter et tilsyneladende fredeligt forbund drog han med sine riddere og gejstlige med den kristne hær mod Vellin, hvor esternes hærfører Lembit stod med en hær af 6.000 mand.

Korsriddernes hær var kun halvt så stor; dog ved grev Alberts og hans ridderes hjælp vandt de en glimrende sejr ved Vellin og beholdt valpladsen.

Slaget var endt, og sejrherrerne begravede de faldne. På valpladsen stod ridder Carl, såret, ved grev Alberts side og havde forsømt at lade sig forbinde, af omsorg for sin kære feltherre og våbenmester, hvis liv havde været i stor fare.

"Blev I ikke såret eller forknust, ædle herre?" spurgte Carl, "det så frygteligt ud, da I lå under den styrtede hingst blandt de rasende vildmænd. Det var en Guds lykke, den raske Absalon Bælg så det i tide."

"Min tro, kække Carl!" sagde grev Albert bevæget, "dig var det dog, som nedlagde den stærke Lembit og frelste mit liv; uden dig havde Absalon Bælg intet udrettet, og jeg havde nu været sønderrevet eller ofret til de fordømte afguder. Men du bløder. Lad dig forbinde! jeg fattes jo intet. Kom, lad mig standse blodet med mit skærf!"

"Tak, tak, kære herre!" sagde Carl, "det har intet at sige. Kunne jeg kun vise Eder en gang, at jeg har så godt og ærligt blod i mine årer, som nogen rig lensgreve og fornem herre!"

"Hvi så?" spurgte feltherren og studsede, "har jeg nogen sinde ladet dig høre, at du ikke var rig og fornem nok? Kommer vi en gang med Guds hjælp med liv og sejr tilbage til Danmark, lover jeg dig på kongens vegne borg og fæste."

"Borg og fæste kunne jeg vel leve foruden, kære herre!" sagde Carl, "der er kun en skat i verden, min hu står til, og kan jeg ikke vinde den, vil jeg aldrig attrå anden lykke, end et godt navn og en ærlig død, helst for Eders og vor store konges ære."

"Hm!" svarede grev Albert mørk, "den skat, du drømmer om, kender jeg nok, men slå de tåbelige tanker af hovedet, Carl! du er en kæk og brav ridder, men den sejrskrans, du famler efter, hænger dig for højt. Vid, min søn! den mindste sidegren på skjoldungestammen glemmer aldrig sin kongelige rod, og lige børn leger bedst, ved du."

"Jeg hørte en historie i min barndom," sagde Carl, "den glemmer jeg aldrig. Det var om den kække ung Hagbarth, som

vandt den dejligste kongedatter i løn og kvad lyksalig om kærlighed og troskab, da bødlen førte ham til galgen derfor. Han var en kongesøn, det er sandt, men ridder Folkesøn, som førte kong Sverkers datter af kloster, var ingen kongesøn."

"Ha, dumdristige, forfængelige gæk, som du dog er!" svarede grev Albert heftigt, "tror du, min datter er en letfærdig skøn Signe eller en tåbelig nonne, som kunne tage dig for en Guds engel og løbe bort med dig? – bilder du dig ind, grev Alberts datter et eneste øjeblik kunne glemme, hvad hun skylder mig og den høje stamme, hvoraf hun er udsprunget – så kender du kun lidt til min storsindede Rigmor. Ikke en gang ravhjertet om hendes hals kan du vinde. Havde jeg en datter, som uden mit minde turde give en ridder sin tro i løn – så skulle vist nok ingen ærekær prins eller fyrste gøre dig din lykke stridig. Men nok om den sag! Æren og lykken vil vi ikke skæmte med! Du ved min alvorlige mening i dette stykke. Kan du ikke slå de griller af hovedet, bliver du en gæk for al verden og forspilder dit liv på en tåbelig drøm. Lad nu dit sår forbinde! og hold dig rolig til det er lægt! Så vil jeg glemme, hvad du her har snakket over dig."

Med disse ord vendte grev Albert ham ryggen og overlod ham til sine egne tanker og sårlægens omsorg, men Carl besluttede nu fuldt og fast, trods den stolte grev Alberts ubøjelighed, at sætte sit håb og Rigmors kærlighed på en afgørende prøve.

Imidlertid gav feltherren ham snart andet at tænke på end dristige elskovseventyr, og gav længe ham, og alle ridderne fuldt op at tage vare i Lifland.

Da endelig grev Albert efter mangen blodig fægtning erfarede, at han med sin lille hob korsriddere intet kunne

udrette mod de talløse hedninger, opgav han sin plan at bestorme Øsel og modtog det ærefulde forlig, hedningerne tilbød ham i Riga. Derpå drog han med sine riddere til Slesvig, hvor kong Valdemar havde sammenkaldt alle sine lensmænd og vasaller for at lade Dagmars niårige søn, prins Valdemar, krone.

Kongens store plan var imidlertid lykkedes: ved ærkebisp Andreas' virksomme indflydelse hos den nye pave havde han ikke alene erholdt pavelig stadfæstelse på kejser Frederiks erkendelse af det danske herredømme i Tyskland, men han havde endogså erholdt et gavebrev af pave Honorius på alt, hvad han fremdeles ville erobre i Estland. De gunstigste omstændigheder syntes at forene sig for at fremskynde det store, afgørende tog mod de nordlige, hedenske lande, hvilket ærkebispen så længe havde virket for, og som grev Albert nu med glæde så beredt og besluttet. De vigtige efterretninger var nemlig indtruffet, at kejser Otto, med stor ruelse over sin opstand mod paven, under stærke selvrevselser var død i Hartesburg med pønitenssvøben i hånden, og at den urolige bisp Valdemar syntes at ville følge hans eksempel og endelig opgive sine stolte, verdslige planer, for med stor sønderknuselse havde han ladet sig indvie til cisterciensermunk i Lockum Kloster i det Calenbergske. Kongen syntes nu med tryghed at kunne forlade fædrelandet, så meget mere, som den uroligste af hans nordtyske vasaller, grev Henrik af Schwerin, havde begivet sig på en valfart til det hellige land. Valdemars våbenmagt var stor, og hans hu stod nu kun til at sætte kronen på det store erobringsværk, så snart han til folkets beroligelse havde ladet sin førstefødte krone. Gerne havde hans kække dronning villet ledsage ham på dette felttog,

men hun havde atter en diende søn ved brystet; hun kunne ikke en gang være til stede ved kroningsfesten i Slesvig, men var blevet tilbage på Ribehus med sine damer. Ingen syntes mindre tilfreds hermed, end Carl af Rise, som lønligt havde håbet at se jomfru Rigmor igen ved denne fest.

Med stor pragt og højtidelighed var kroningen endt. På slottet i Slesvig stod kongen med grev Albert ved vinduet i riddersalen og så, hvor hidsigt grev Otto tumlede sin vilde skimmel ud af slotsgården.

"Han er vred for alvor!" sagde kongen, "men han adlyder dog. Ridder Carl har I vel også sat i virksomhed?"

"Han må nu alt være i færd med at indskibe sit mandskab," sagde grev Albert. "Jeg troede ellers, den gamle tvist imellem dem var glemt."

"Tror I, at Eders lærling, kække Albert, nogen sinde glemmer en æressag? og tror I, vor unge frænde har mindre sprudeild i blodet, end nogen af os? De så jo til hinanden i kirken, som det gjaldt liv og død. Under felttoget holder krigsloven dem nu i tømme, og de får vel lejlighed til at køle det hidsige blod. Jeg ville nødig blande mig videre i sagen. – Men hvad tykkes Eder om mine udrustninger, kække Albert?" spurgte kongen nu med stolthed og glæde.

"De overgår mine dristigste forventninger, herre konge! fem hundrede langskibe og hvert på hundrede og tyve mand – det må jeg tilstå, Eders rige lensmænd har ikke sparet på deres skatte."

"De velhavende købstedborgere ikke heller," svarede kongen, "og vor fromme ærkebisp har foregået sine bisper med et priseligt eksempel; han er blevet ung igen, den gamle, tro

Andreas. Selv bisp Peder, som man allerede sagde død, har rejst sig med liv og kraft fra sin sotteseng og vil være med."

"Dette tog har i mange år været de kække Sunesønners yndlingshåb," bemærkede grev Albert, "det er intet under, de understøtter det med lyst og kraft; og, visselig, den fromme ærkebisp havde ret: førend hele landet er undertvunget og kristnet, bliver der ingen ende på vederstyggeligheden derovre. Jeg har nu selv set de oprørende spor af deres menneskeofringer og grusomheder mod de kristne; de river indvoldene ud af dem som glubende uhyrer. Enhver kristen sjæl må nu velsigne Eders store, dristige foretagender, min konge! Men knurrer ikke bønderne over det svære krigsstyr? de fem hundrede småsnekker med mandskab og fødemidler er intet ringe bidrag."

"Hoben ved aldrig selv, hvad den vil," sagde kongen, "kun det ved bonden, at han vil have gode dage; æren og sejren tager han gerne med, når sligt kan fås for intet. I den fromme salig Dagmars tid var jeg for eftergiven; derfor skriger man nu på, jeg er streng, og min ædle, kække dronning er dem især en torn i øjet. Dog det jævner sig vel. Folkegunsten er som vejr og vind; den blæser ikke længe fra ét hjørne. Den konge, som ville bekymre sig derom, blev snart en bold for alle vinde. Jeg ved nu, hvad jeg vil og hvad jeg kan. De fromme herrer klerke knurrede også, da jeg første gang lagde dem skat på; nu, da det gælder et korstog, er ingen villigere og ivrigere, end de."

"Drager du nu i krig, fader, så tager du mig vel med?" afbrød en lille, gullokket dreng kongens og grev Alberts samtale, idet han klyngede sig kærligt til kongens knæ og betragtede ham bedende med de venlige, blå øjne. Det var festens niårige

konge, den lille prins Valdemar. Kongen betragtede den skønne dreng med inderlig glæde.

"Det er første gang, du beder mig om sligt," sagde han venligt og klappede drengens røde kinder, "når du blev konge, ville du jo have fred med hele verden. Nu er du på en måde konge, min søn! men til du bliver større, gør du bedst i at holde ord."

"Jeg vil altid holde ord!" svarede drengen, "jeg vil også gerne have fred med alle mennesker, men den fromme ærkebisp sagde jo i dag, at der kun var fred hos Gud i Himlen, og enhver from kristensjæl måtte kæmpe mandelig på Jorden for Guds rige. Skal jeg dog en gang være en rigtig konge og føre krig for at forsvare landet, så må jeg jo også lære det, fader, og se hvordan du bærer dig ad, at jeg en gang kan blive en ordentlig konge, som du."

"Min fromme Dagmars søn!" sagde kongen bevæget, "du har din moders sagtmodige hjerte, som du har hendes øjne og hår. Du bliver næppe nogen stor kriger, men jeg vil sørge for, at du med Guds hjælp kan blive en lykkelig fredsfyrste."

"Kan der da aldrig blive en rigtig konge af mig?" spurgte drengen, og de klare tårer stod ham i øjnene, "hvorfor lod du mig da krone i kirken i dag? Ærkebispen mente dog, jeg ville blive en god konge, og alle folk råbte højt og glædede sig derover, men hvad kan det hjælpe alt sammen, når jeg ikke, som du, kan forsvare folket og tvinge de ugudelige hedninger til at lade være at stege og pine de kristne?"

"Du skal fra i dag af have en våbenmester, min Valdemar!" svarede kongen, "når jeg kommer hjem igen, skal du vise mig, hvad du har lært, og når jeg så næste gang drager i leding, skal du følge mig – derpå har du mit ord!"

Dermed var drengen beroliget.

"Du må ikke tro, jeg er bange, fader!" sagde han glad, "jeg tør nu ride på den grå hingst, og jeg græder aldrig mere, når jeg støder mig. Kun når du er vred og kalder mig en fin, spærlemmet pigedreng, eller når jeg har gjort Nicolai fortræd –"

"Du gode, fromme dreng!" afbrød Valdemar ham heftig, idet han løftede ham op til sit bryst og kyssede ham, "Gud lade dig bevare dit kærlige sind til du bliver gammel og grå! Fej og forsagt vil du ikke derfor blive. Hvad du mangler i styrke, vil *han* give dig, som er stærk i de svage, sagde din salige moder."

Dermed slap han drengen og lod ham løbe tilbage til grev Claus' lille Nicolai og hans andre legebrødre.

Kongen var bevæget. Billedet af hans fromme Dagmar var atter blevet levende i hans sjæl og havde stemt ham mildt og vemodigt. Han lod grev Albert berede alt til afrejsen og gik ind i slottets rustkammer for at iføre sig sin rustning.

"Havde hun levet i denne time," sagde han ved sig selv, "måske havde hun nu bedt for de arme, forblindede hedninger – måske havde hun nu spurgt mig om det også kun var for Guds og den hellige kristendoms skyld, jeg griber sværdet igen – og Dagmar, Dagmar! hvad skulle jeg svare dig? – Nej, nej, jeg er ingen helgen – jeg vil ikke hykle for mig selv. Tilgiv mig, fromme sjæl! – jeg er det gamle verdensbarn endnu, og jeg kan ikke andet. – Til sejr og lykke blev Volmar fød! – ha, Berengaria! min kække Berengaria! din dristige ånd forstår mig kun ganske. Hvad de høje, usynlige magter bestemte Valdemar til – skal han blive!"

Han iførte sig nu sit gyldne harnisk. Derpå tog han skjoldet med hjerterne og de sølvblå løver fra væggen.

"De stolte løver skal ikke blues og rustne!" sagde han, "men hjerterne ikke heller! nej visselig! ingen vild, umenneskelig kriger vil jeg vorde! De hedenske kvinder skal ikke, som hine ulykkelige, forbande mig og de danske! Streng mandstugt vil jeg holde! – Mildhed og forbarmelse skal med det hellige kors ledsage mit sværd og mit banner! – Jeg være så verdslig som jeg vil – jeg kæmper dog for korsets som for kronens ære!"

Nu faldt hans øje på en stor, rød plet på flisegulvet, som man forgæves havde søgt at udslette og lagt en gammel pansersærk over for at skjule.

"Ja, her var det, den blodige gerning skete – her myrdede gildebrødrene kong Niels," sagde kongen tankefuld, "det var landets egne børn, som myrdede deres lovmæssige konge. Hm! – mod mig knurrer man nu også – og mod Berengaria. Jeg gør heller ikke folket lykkeligt, siger man – ha, hvad større lykke vil man da, end ære og sejr? – når havde Danmark siden Knud den Store da en konge, som var mægtigere og bød over en større hær, end jeg i denne time? Det koste, hvad det vil! Valdemar Sejer må fortjene sit navn."

Derpå greb han sværd og skjold og forlod det skumle rustkammer.

En halv time efter fo'r kongen ned ad Slien for selv at være til stede ved hærens indskibning. Dagen efter drog den unge, kronede prins Valdemar tilbage til Ribehus med sit følge, mens hans mægtige fader stod under det bugnende sejl på sin dragestavn i spidsen for tusinde sejlere og omringet af sine riddere og lensmænd. Blandt de mange gejstlige herrer, som

fulgte ham på dette tog, var, foruden ærkebispen og bisp Peder, den slesvigske bisp Nicolaus og de liflandske bisper Herman og Theodorik, og blandt hans lensmænd sås denne gang også en ham tro og hengiven vender, den kække fyrst Wislaw af Rygen. På et af de største langskibe stod grev Otto blandt friserne med Svend Starke og Broder Gamling ved siden, og i spidsen for de fem hundrede mindre skibe fo'r Carl af Rise på en let sejler, på hvis spejl den forvovne elsker havde ladet sætte Rigmors navn med store, forgyldte bogstaver.

3

Ved Lyndanisse, ikke langt fra stedet, hvor det gamle Reval blev bygget, strækker sig en stor sandbanke ud i den finske bugt. Der lå en skanse, som estlænderne ved rygtet om Valdemars ankomst havde stærkt besat, da de med rette frygtede for, at han der ville gøre landgang.

De kække hedninger havde længe ventet dette angreb og beredet sig på at forsvare deres afguder og deres frihed til det yderste. De havde samlet en uhyre stor hær af deres trosfrænder fra Preussen, Litauen, Semigallien og Rusland og havde betroet anførslen af hæren til den berømteste af de semigalliske ældste, den gamle Westhard, der var lige så bekendt for sin grusomhed mod de kristne, som for sin snildhed, kækhed og drabelighed i kampen.

Aldrig var der i disse egne set så stort et antal krigere samlet. Deres styrke var så stor, at den gamle Westhard troede, det blotte syn af slig en magt måtte være tilstrækkeligt til at skræmme den dristigste fjende tilbage. Selvom han ikke havde i sinde at levere noget hovedslag ved Lyndanisse, hvor han ikke med fordel kunne benytte sig af hele sin styrke på en gang, fandt han dog den store, terrasseformige sandbanke særdeles skikket til sin hensigt; han lod den derfor fra øverst til nederst så tæt besætte med krigere, at den ene ikke syntes at kunne røre sig for den anden. På samme måde lod han alle højderne ved denne del af kysten beså med krigere, så at man fra søsiden intet andet kunne øjne, end lutter glinsende hjelme og spyd, og hele landet derfra måtte se ud som en eneste stor valplads,

opfyldt med kampfærdige mænd, der ikke en gang havde levnet plads til nogen fjende.

Øverst på bakken på en stor kampesten stod den gamle, høje hedningfeltherre selv i sin korte bjørneskindskjortel med det plumpe egeskjold, prydet med et kobberbeslaget oksehoved, på armen, og en stor stridsøkse i hånden. Han var kendelig for alle ved sin kæmpeskikkelse og ved den røde, flyvende hane, han, ligesom afguden Radegast, bar på sin lodne stridshue. Den store stridsøkse brugte han både til våben og til kommandostav, og på dens bevægelse mod himlen eller jorden kunne enhver kriger straks se, om han skulle frem eller tilbage. Nærmest omkring ham stod esternes ældste og alle de unge, stærke krigshøvdinger, blandt hvilke en høj, smuk mand, med en sort løve på stridshuen, i særdeleshed tildrog sig alles opmærksomhed. På højene holdt de barfodede hedningpræster en gruelig menneskeofring af fangne kristne, og under vilde, hylende sange indviede de krigernes sværd i de ulykkelige slagtofres blod.

I tre dage havde hedninghæren allerede i denne stilling anstillet ofringer og ventet på fjenden. Solen stod alt højt på himlen den fjerde dag, og den gamle Westhard rådslog utålmodig med esternes ældste og sine høvdinger og mente, den store flåde, man havde set i Østersøen, måtte have taget en anden vej. Da lød det pludselig: "Der er de! der er de!" og man så nu en flåde med en stor skov af master flyve igennem den finske bugt, med sejlene udpustede af en rask sydøstvind.

"Hvor mange skibe tror du der kan være, Kyriawan?" spurgte feltherren den unge høvding med løven på stridshuen, efter at

han havde uddelt sine befalinger og nu så flåden styre lige på Lyndanisse.

"Med dromer og knorer er der vist ved de tusinde snekker," svarede den unge høvedsmand, "men næsten halvdelen er dog kun små."

"Så kan der ikke være over 70.000 mand, både med rorkarle og stridsmænd," sagde feltherren, "kan du se, om kongeskibet er med?"

"Jeg ser et stort langskib med en forgyldt drage i forstavnen og med purpurrøde sejl."

"Det er gamle Volmars drage!" sagde Westhard, "så er kongen selv med, og vi skræmmer dem næppe fra landet. Nu kun ikke for rask, Kyriawan! er vi endogså ti mod en, her hjælper det os ikke, og den, der går et skridt frem, når jeg har råbt tilbage, lader jeg som en kristenhund levende opskære!"

"Ved min sorte Gud!" sagde Kyriawan mørk og berørte løvebilledet på sin stridshue, "måtte jeg råde, skulle ingen dansk komme levende i land; men det må I forstå, strenge høvding!"

"Enten skal de alle fly inden min stridsøkse synker," sagde Westhard, "eller de skal alle blive her og fortæres af vore ravne! – forstår du mig nu?"

Kyriawan nikkede tavs og red kort efter bort fra højen for at uddele feltherrens befalinger.

Ved dragestavnen på kongeskibet stod Valdemar i sin gyldne rustning, mellem ærkebisp Andreas og bisp Peder, og så forbavset mod den fjendtlige kyst, som i middagssolen blinkede af de utallige hjelme og spyd. Et større antal fjender havde han aldrig set for sig, og første gang i hans liv forlod den rolighed og besindighed ham, hvormed han ellers uforfærdet gik en

overlegen fjende i møde. Han tav og så mange af sine kækkeste krigere blegne. Selv i grev Alberts dristige ansigt så han en spænding og forbavselse, som vidnede om, at han anså en landgang her for umulig.

"Fordømt!" udbrød endelig kongen og stampede i dækket, "er det kogleri og djævelsblændværk! eller har alverdens hedninger forsamlet sig her for at spotte os? – Alle sejl ned! her var det jo afsindighed at lande. Sejlene ned!"

Kongens befaling genlød nu fra skib til skib, hvorpå alle sejlene langsomt gled ned, og hele flåden standsede. Et vildt, hylende hånskrig lød ved dette syn fra kysten, og under et umådeligt brag af de utallige stridsøkser og skjolde rejstes fra alle højene ved kysten lange stager med blodige hoveder af de ofrede kristenfanger.

Kongen og alle krigerne stod tavse og harmede sig. Bisp Peder gik urolig frem og tilbage på dækket og ønskede kun tilladelse til at give sin brændende iver luft. Ærkebisp Andreas stod imidlertid rolig med foldede hænder og syntes at bede.

"Nå, hvad siger I, fromme herre?" afbrød endelig kongen hans stille andagt med harmfuld røst, "her var et godt råd bedre, end den bedste bønnebog."

"Min sjæl er stille for Gud," svarede ærkebispen højtidelig, "for af ham er min forventelse. Er han Eders klippe, herre konge! da skal I ikke rokkes. Han vil hjælpe os for sit navns æres skyld og fri os og forlade os vore synder for sit navns skyld."

"Nu er det ikke tid til at prædike om vore synder, ærværdige herre!" sagde kongen utålmodig, "sig mig kun, om I mener, vi kan lande her!"

"Trykker ingen svar synd Eders sjæl, min konge!" svarede ærkebispen i samme tone, uden at bekymre sig om kongens heftighed, "tør I lægge hånden på Eders hjerte og sige: For Guds rige og hans æres skyld drog jeg sværdet – så land i Guds navn! og han, som er vor styrke, skal ikke gøre os til skændsel for vore fjender og til bespottelse blandt hedningerne."

"Hvo er ren og retfærdig for Gud?" sagde kongen betænkelig, "behøves der en hær uden synd til her at vinde sejr, så måtte jeg have udskrevet helgener til mine lansedragere og Guds engle til mine ryttere. Hvad siger I, bisp Peder?"

"Vi er alle misdædere for Gud!" udbrød den ivrige bisp og steg op på en rorgalt for at høres af alle, "ville Herren nu gå i rette med os for vore overtrædelser, måtte vi visselig knuses og forgå, men han lever, ved hvem vi er retfærdiggjorte, og ved ham skal vi leve og sejre! Se, hist står de, Guds ords og Guds navns foragtere, disse hedenske uhyrer, som har myrdet vore brødre og udrevet kristne hjerter til deres blodige afguders ære – se! hist svinger de vore brødres hoveder på deres spyd. Skulle vi se på sligt et syn og vige? Nej, da måtte der ikke være en dråbe kristent blod i vore hjerter. Tæl ikke fjendens arme og spørg ikke om deres styrke! Land i Guds og alle helliges navn, herre konge! og jeg siger med den hellige sanger: De ugudelige har draget deres sværd og spændt deres buer for at fælde og slagte dem, som er oprigtige på vejen, men hvad skal kød gøre os, når ånden er med os? Deres sværd skal komme i deres hjerter, og deres ben skal sønderbrydes! – de skal blive som avner for vejret, og Herrens engle skal støde dem bort! – deres vej skal blive mørk og slibrig, og Herrens engel skal forfølge dem, men

vor sjæl skal glæde sig i Herren – den skal fryde sig i hans frelse!"

"Amen!" sagde ærkebispen, og kongen med alle krigerne gentog det.

Bisp Peder var nylig kommet op af en svær sygdom; hans åsyn var blegt som en dødnings, men hans øjne tindrede, og hans røst var mægtig, som en profetisk ånd talte igennem ham.

"Ret så, min kække bisp Peder!" sagde kongen nu glad og trøstig, "I taler som en dygtig Guds mand, og på Eders ord vil jeg lide. Sejlene op! vi lander!" bød han nu med sin mægtige feltherrestemme, og under et almindeligt jubelråb hejsedes atter de tusinde sejl. Flåden styrede lige mod kysten og kastede anker. Under en stadig pileregn gik hæren i land på åreskuderne, mens fjenden på deres feltherres befaling pludselig trak sig tilbage fra kysten og lod Valdemar, til hans store forundring, uhindret udskibe hele sit mandskab og besætte højderne ved bugten.

"Storm du nu straks skansen med dine frisere, min raske Otto!" sagde kongen til sin unge søstersøn, så snart han så hæren på landet. Og grev Otto blev glad ved straks at blive betroet så vigtigt et hverv.

Nu vendte kongen sig til grev Albert.

"Fjenden lader til at ville lokke os i en fælde," sagde han, "det var næppe af frygt de drog tilbage. Så snart skansen er vores, skal den udvides og befæstes stærkt for at dække os og flåden tilbagevejen. Vi vil ikke overile os, Albert! her vil vi nu straks opslå lejr. Lad Carl af Rise og Absalon Bælg imidlertid udforske fjendens bevægelser!"

Den kloge feltherre billigede kongens forsigtighed og skyndte sig at udføre hans bud. Absalon Bælg var straks ved hånden; han svang sig fluks på sin hest og lovede at opsøge Carl af Rise, men søgte ham over en halv time forgæves.

Under den stejle bakke ved stranden var en dyb sandgrube, som dannede en rummelig grotte. Dette afsides sted havde bisp Peder straks valgt sig til bolig, i stedet for et telt, og Carl af Rise havde været ham behjælpelig med at berede ham et stråleje der og bringe ham de små fornødenheder fra skibet, som han ønskede. Her så Absalon Bælg endelig forundret Carl af Rises skimmel stå udenfor grotten og ridder Carl træde ud deraf med et så besynderlig højtideligt åsyn, som om han havde set ånder eller haft himmelske åbenbaringer.

Så snart ridder Carl hørte kongens befaling, kom han dog straks til besindelse og svang sig på sin skimmel uden at sige et ord.

Mens grev Otto nu rask og lykkelig bestormede den fjendtlige skanse med sine dristige friser, og den øvrige del af hæren opslog telte og forskansede lejren med pæle og græstørv, red Carl af Rise og Absalon Bælg op mod en høj bakke, hvorfra de troede at kunne overse hele egnen. Det var en smuk sommeraften først i juni. Vejen var øde og stille. Der var intet menneske at se, og aftensolen beskinnede fredeligt det af krigsfolk nedtrampede græs på de fjendtlige sletter.

Ridder Carl red endnu tavs og tankefuld, og Absalon Bælg ventede utålmodig på, at hans ledsager af sig selv skulle meddele ham, hvad besynderligt der lod til at være hændt ham.

"Var der engle eller djævle i den hule, hvorfra I kom ud, ridder Carl!" spurgte han endelig, "I har jo tabt både mund og mæle

derinde, og jeg kunne lige så gerne ride på udforskning med en træmand."

"Jeg var hos den fromme bisp Peder," svarede Carl. "Han vil leve som eremit i den grotte, så længe lejren står ved Lyndanisse. Det er en mærkelig mand, og det må ikke undre Jer, at en samtale med ham kan give en lægmand fuldt op at tænke på!"

"Bisp Peder?" gentog Absalon Bælg, "ja vil I blive klog på ham, kan I have nok at tænke på! jeg tænker, han gør os alle gale til sidst. Jeg har aldrig set ham så forunderlig som i disse dage; han ser jo ud som en død, der er opstanden af graven, og hvert ord, han siger, gør et indtryk på kongen og os alle, som han var en åndeseer eller profet. Den kloge Henrik Harpestræng ryster på hovedet og mener, hans sygdom og brændende iver for dette hellige tog har forvirret hans hjerne. Han skal have sagt i sin sygdom, at han har været død i fem år, men har bedet Gud om at måtte vende tilbage i legemet for at være med på dette korstog."

"Hvad han så har sagt i sin sygdom eller ikke," svarede Carl, "så ved jeg vist, at hverken Henrik Harpestræng eller nogen af os bliver så klog som han i vore dage. Når jeg undtager hans broder ærkebispen og abbed Gunner i Øm, er der næppe så lærd en mand i hele Danmark."

"Han må være så lærd, som han vil," sagde Absalon Bælg, "jeg giver ikke stort for hans for hans forstand, når han kan se englen på St. Lucii spir i Roskilde true med sværdet i måneskin, eller når han, som nys i Æbelholt Kloster, kan se vokslys og himmelske fakler på abbed Vilhelms grav. Siden han kom så slet fra det i slaget ved Lene, har han nok af bodfærdighed våget og

fastet over sine kræfter, og det er intet under, han nu kan se så mange sole og måner på himlen, som det skal være."

"Man sige, hvad man vil," svarede Carl alvorlig, "han er en from og gudfrygtig mand, og skulle nogen agtes værdig til at have himmelske åbenbaringer, ved jeg ingen, hvem jeg snarere ville tro det om, end om ham."

"Men, for pokker, er det da ikke afsindighed?" ivrede den tykke ridder, "han bilder sig jo ind, han er kongens skytsånd, og at lykken ikke længere kan være med kongen, når han forlader ham. Han vil jo have læst kongens skæbne i en bog, som ingen anden havde magt til at åbne – og hvad gamle Saxo skal have sagt ham i sin dødsstund –"

"Lad os ikke tale om slige dunkle og underlige ting, ædle ridder!" afbrød Carl ham urolig, "det er ikke godt at grunde for meget på sligt. Det overgår vor forstand. Her må vi have øjnene med os og ikke glemme, hvorfor vi er udsendt."

"Her er ingen fjender at se endnu!" tog Absalon Bælg atter ordet og studsede over Carls urolighed og den hemmelighedsfulde alvor, hvormed han søgte at afbryde denne samtale. "Men jeg fik jo ikke at vide, hvad vor nye Peter Eremit har præket for Jer i sin hule," fortsatte han, "da I kom ud derfra, skulle man tro, I havde været i den syvende himmel. Han har vel aldrig sat Jer nogle af sine fromme griller i hovedet? tag Jer i agt, ridder Carl! grillefængeriet skal være slemt til at smitte. Jeg har længe mærket, I er alt for lettroende. I har hørt så mange mirakler og eventyr hos den gamle Saxo i Eders barndom, at de allerforunderligste ting synes Eder rimelige."

"Med Eders forlov, ædle ridder!" svarede Carl heftig, "det er en dårlig forstand og et tåbeligt hovmod, som vil indbilde Jer og

alle selvkloge mennesker, at der intet andet er sandt og virkelig, end hvad I kan tage og føle på. Troede jeg ikke allerede i denne verden at fornemme en højere natur og et inderligere sammenhæng mellem ånd og legeme, mellem det himmelske og jordiske, end det, vi dagligt erfarer, så ville alt, hvad jeg hører og ser i verden, kun have lidet tillokkende for mig. Hvad bisp Peder har betroet mig, vil jeg ikke sige til nogen og mindst til Eder. I ville kun spotte derover, eller vel endog ryste medlidende på hovedet over mig, som over den fromme bisp, og sige, jeg var ikke rigtig i hovedet."

"Nu får I ikke ro, før I har sagt mig det!" tog Absalon Bælg atter ordet og anvendte al sin overtalelseskunst for at vinde Carls fortrolighed. Han lod endogså til sidst, som han ikke var utilbøjelig til at antage bisp Peders iver og begejstring i denne hellige krig for en art guddommelig indskydelse.

"Når I på Eders ridderære vil love mig at tie dermed," sagde endelig Carl og gav efter for den trang, han selv følte til at meddele sig, "så hindrer det vel ikke, at I ved det."

Absalon Bælg lovede tavshed.

"Så vid da," fortsatte Carl, spændt og ivrig, "her forestår os visselig en stor ulykke, men når vi gør bod og pønitense, vil Herren sende os et tegn i nøden. Kun ved det kan vi sejre – og jeg –" – her standsede han og rødmede – "tro kun ikke, det er hovmod! jeg føler kun alt for vel, hvor ringe og uværdig jeg er dertil – jeg er udset til et frelsens redskab for mange, hvis jeg ydmyg og from adlyder vinket og giver agt på tegnet fra oven."

"Tag ikke min dristige mening ilde op, ridder Carl!" svarede Absalon Bælg og havde møje med at holde sin latter tilbage: "Enten er den fromme bisp afsindig eller han har i sinde at

benytte Eders og menig mands lettroenhed til et fromt gøglespil. Slå de tanker af hovedet! og lad os ikke vente andre underværker, end dem, vort gode sværd og vor troskab mod kongen, med vor iver for kristendommen og den retfærdige sag, på en ærlig og naturlig måde kan fremkalde!"

"Jeg har al agt for Eders ædruelige forstand og ridderlige dygtighed," sagde Carl fortrydelig, "men jeg må tilstå, jeg anser Jer ikke for at have mindste forstand på åndelige ting. Det undrer mig ikke, at I kun ser afsindighed eller listig underfundighed, hvor jeg ærer de usynlige magters underfulde vink og tilskikkelse. Det fortryder mig kun, at jeg ved min åbenhjertighed har udsat mig for Eders ringeagt og medlidende spot, men det får nu så være! Vi vil snart få at se, hvad Eders verdslige klogskab og hvad al menneskemagt her formår."

Dermed gav Carl sin skimmel af sporerne og red i firspring op på bakken, hvorfra han ved de sidste stråler af den nedgående sol overskuede egnen. En stor skov begrænsede udsigten mod sydkanten, og foran skoven opdagede hans skarpe syn en fjendtlig forpost.

"I havde ret!" råbte Absalon Bælg og indhentede ham hastigt, "vi skulle haft øjnene med os og ikke sladret om tegn og mirakler. Se en gang tilbage, ridder Carl!"

Carl så hastigt tilbage og bemærkede med forbavselse to flokke fjendtlige ryttere, som fra modsatte sider fo'r mod hinanden bag ved dem og allerede havde afskåret dem tilbagevejen.

"Enten må vi nu lade os nedhugge eller overgive os," sagde Absalon Bælg.

"Eller hugge os mandelig igennem!" sagde Carl og drog sit sværd.

"Var jeg så fast i mirakeltroen som I, ville jeg tro, det var muligt!" svarede Absalon Bælg og drog ligeledes sit sværd, "det er da vel ulykken, der er spået os. Se nu til, I hitter tegnet og hjælper os ud af denne knibe! så vil jeg tro, I er en mirakelmand."

"Ingen spot, hr. ridder, skal ikke fjenden træffe os i skammelig strid! Lad os i Guds navn gøre, hvad vi kan! skal vi falde, fordres der intet mere af os i verden. Så må andre fuldbringe, hvad vi ikke var værdige til!"

Med disse ord fo'r Carl mod fjendens sluttede rytterlinje uden at se, om hans våbenbroder fulgte ham eller ikke. Snart red Absalon Bælg forpustet ved hans side, og nær var det dristige foretagende lykkedes dem. To fjendtlige ryttere styrtede ved det første hidsige angreb, og linjen var brudt.

"Nu rask af sted!" råbte Absalon Bælg og sporede sin lette hingst. Men Carl skammede sig ved at vende fjenden ryggen. Han vendte sin ganger i ubændig stridslyst. Absalon Bælg bandede ham heftigt, men vendte også og fo'r ham til hjælp. Der faldt endnu en fjendtlig rytter, men i samme øjeblik var de forvovne riddere tæt omringede af hundrede fældede spyd. De var upåtvivlelig blevet gennemboret fra alle sider, havde ikke en stærk, mandig stemme råbt nogle ord, som de ikke forstod, idet den unge hedninghøvding pegede på den sorte løve på sin stridshue.

"Vi overgiver os på tro og love!" råbte Absalon Bælg og overrakte den fjendtlige høvding sit sværd. Carl bed sig

harmfuld i læben og tabte sværdet af den sårede hånd. På et vink af høvdingen var de begge i et øjeblik bundet.

"Under den sorte os sejr, skal han have Jer med hud og hår!" sagde den vilde Kyriawan, "I er et stoltere offer, end hundrede okser."

De fangne riddere blegnede, og midt i rytterhoben måtte de nu følge Kyriawan og hans overmodige landsmænd til skoven.

4

De tvende unge ridderes udeblivelse bekymrede kongen og alle ridderne højlig, og der blev udsendt et større antal krigere til at udforske egnen og fjendens stilling. Ærkebispen og bisp Peder var især urolige for Carl af Rise, og bisp Peder indesluttede sig tavs og betænkelig i sin hule.

Skansen var indtaget og befæstet, og kongen tænkte på at rykke frem i landet, da endnu ingen fjende lod sig se. Nogle dage gik imidlertid hen med rådslagninger og tilberedelser. En morgen, da næsten alt var beredt til opbrud, meldte der sig et stort gesandtskab af esternes ældste. Kongen, som just opholdt sig i den forjagne liflandske bisp Theodoriks telt, modtog dem der og hørte med forundring og glæde deres andragende. De lovede nemlig en fuldkommen underkastelse og forlangte at døbes. Ærkebispen og nogle af de andre bisper døbte dem straks med stor glæde ved stranden, hvorhen kongen selv og hans vigtigste hærførere og riddere havde ledsaget dem. Men bisp Peder trådte ud af sin hule og rystede betænkelig med hovedet; han ville ingen af dem døbe, men nærmede sig til kongen og hviskede ham et hemmeligt ord i øret. Dog kongen bekymrede sig ikke derom; for den ivrige bisp syntes ham hver dag mere forvirret og gådefuld.

De hedenske gesandter havde lovet at bringe alle deres landsmænd til at underkaste sig og lade sig døbe, såvel som at tilbagesende de to fangne riddere. De bekræftede deres løfter med ed under mange underlige fagter, medens de kastede

stene i vandet over deres hoveder. Derpå blev de med kongelige gaver tilbagesendte til deres landsmænd.

Da de drog bort, fulgte bisp Peder dem i nogen frastand og så, hvad han havde formodet, at de omhyggeligt afvaskede deres hoveder i det første vandsted, de traf på, og dette var ham et sikkert tegn på, at de kun i en listig, forrædersk hensigt havde besøgt den kristne lejr og kun på skrømt havde modtaget den dåb, de således ilede med at aftvætte. Han tøvede ikke med at underrette kongen og grev Albert derom, men hans hemmelighedsfulde væsen og sære, ivrige adfærd bestyrkede dem endnu mere i den formening, der allerede var udbredt om ham, at han led af sygdom og sindsforvirring, og man fæstede ingen tro til hans advarsler. Han tiltalte kongen med hårde og dristige ord af Jeremias og gik som en truende ulykkesprofet tilbage til sin hule.

Næste dags aften var de fangne riddere endnu ikke tilbagesendte, og til fjenden havde man intet videre hørt eller set. Kongen holdt et alvorligt krigsråd i sit telt, men i lejren gjorde krigerne sig til gode, og man troede, at dette hele felttog allerede så godt som var endt uden sværdslag.

I et af de største telte sad Svend Starke og Broder Gamling ved ølkruset blandt de sjællandske ryttere, kyraskrigere og bueskytter. De talte om kejser Ottos flugt og deres tvekamp med de to kejserlige riddere. Alle roste kongens tapperhed.

"Men hvad siger I da om dronningen?" tog Broder Gamling ordet, "aldrig har jeg endnu set så herlig og mandhaftig en kvinde. De kejserlige var, min tro, mere bange for hende, end for os alle til hobe."

"Det er intet under," sagde en gammel rytter, "hvem er ikke bange for hende? den onde skinner hende jo skinbarlig ud af de sorte øjne. Har I ikke hørt, hvad hun sagde til kongen morgenen efter brylluppet og hvad alle folk synger om hende i Danmark?"

Derpå greb han kruset og begyndte at synge:

Årle om morgenen langt før dag
Hun krævede sig for morgengav':
Give I mig, kære herre! Samsø
og en guldkrone af hver en mø! –
  – Ve da vorde hende Bengerd!

"Hold mund med den dumme nidvise!" råbte Broder Gamling, "den har jo den puklede Claus Klumpe gjort, fordi han ikke fik guld og grønne skove for sine dumheder."

"Syng I kun visen!" råbte en hel flok sjællandske ryttere, "visen er god nok; hun har ingen bedre fortjent. Hvad var det så, kongen sagde?"

"Kongen sagde nej," fortsatte den gamle, "han talte et godt ord for de fattige møer, men kvinden blev ved at plage ham."

Og nu sang han igen:

Min kære herre, lad det så være!
I lade ikke fruer skarlagen bære!
Min herre, den bøn må I mig vide:
I lade ikke bondesøn god hest ride!
  – Ve da vorde hende Bengerd!

"Skam skulle hun få, ville hun tage vore gode heste fra os, skam skulle hun få!" råbte alle rytterne efter hinanden og gentog omkvædet. "Bliv ved! hvad sagde så kongen dertil?"

"Han sagde nej og talte et godt ord både for fruer og bønder, men kvinden blev ved at plage ham. Hun ville have landet beslået med jernlænker, så ingen sjæl skulle komme ud eller ind uden at pines for told, og dertil skulle den fattige bonde føre kul og ved, og borgerne betale de Ribe smede, men så slog kongen i sengefjælen for hende, så det knagede."

Dermed slog den halvdrukne rytter i feltbordet og sang:

Min fader var en konning for mig;
Han havde en fader til konge for sig.
Uden slige påfund danske konger sig føde
Og lægge ikke bønder og borger straks øde.

"Det var vel svaret af kongen – leve kong Valdemar! en slyngel hvo der svigter den skål!" råbte alle rytterne i munden på hinanden og tømte deres krus.

"Den skål drikker jeg med af hjertens grund!" sagde Broder Gamling og stak sit krus ud til bunden, "kongen leve! men dronningen, min salighed, med! og synger I endnu et nidvers om den kække, stolte dronning – ved alle helgener og djævle, så får I med mig at gøre, om I så var hundrede skabhalse og halunker om mig!"

Her satte han sit krus så fast i planken, så det brast.

"Bryd du dig ikke om den forløbne munk, kammerat!" råbte nu en ung, stærk kyraskriger og rejste sig, "de frisiske storpralere skal hverken forbyde os at synge eller drikke!"

"Syng! syng!" råbte alle rytterne og bueskytterne og rejste sig.

"Ja, hvor var det nu vi slap?" sagde den gamle rytter lidt betænkelig og så til Broder Gamling og Svend Starke, som stak hovederne sammen og knyttede de vældige næver.

"Fy for den lede, kammerat! tør du ikke synge mere?" råbte den unge, klammerilystne kyraskriger, "er vi så mange sjællandsfarer her og skulle lade os lumpe af et par frisere? Tør ikke du, så tør jeg! vil I vide, hvad dronningen sagde, så hør efter!"

Og nu sang han med vrængende stemme:

Kære herre! Hvad tør bonden mere ved
End vændredør og flagreled? Note 11)
Hvad skal bonden med mere i bo,
Foruden en øksen og en ko?
– Ve da vorde hende Bengerd!

Men næppe havde den unge kyraskriger sunget dette vers, førend han tumlede til jorden, truffet af et svært ølkrus i panden. I det samme sprang Broder Gamling og Svend Starke over bordet midt ind i blandt rytterne, og der begyndte så alvorligt et slagsmål, at de to frisiske kæmper med al deres styrke og behændighed, nær var blevet ihjelslagne, havde de ikke fået hastig hjælp af deres kammerater og landsmænd, som ilede til i hobetal og blandede sig i slagsmålet.

Den larm, som herved opkom i lejren, nåede snart kongeteltet, og kongen udsendte straks grev Albert med streng befaling til at holde orden og mandstugt. Kun med møje lykkedes det den alvorlige feltherre, ved hans store anseelse blandt krigerne, at bringe dem til rolighed. Da slagsmålet endelig var ophørt og nogle krigere strengelig straffede, sang de sjællandske ryttere dog endnu langt ud på natten smædesange om dronningen, og kongen hørte selv med stor harme det hadefulde omkvæd:

Ve da vorde hende Bengerd!

eller som nogle sang:

Skam få hun Bengerd! Herre Gud være med kongen!

Valdemar blussede af forbitrelse og stod alt i begreb med at udstede et voldsomt bud mod de dumdristige oprørere, men da lød pludselig det skrig i lejren: "Fjenden! Fjenden!" og i et øjeblik var der en sådan forvirring og uorden i hele lejren, at det ikke var muligt for høvdingerne at samle deres mandskab. Kongen greb sine våben og fo'r ud af sit telt. Det var en mørk og stormfuld nat. Faklerne blæstes ud, krigerne løb frem og tilbage. Fra fem forskellige sider i lejren lød der forfærdelsesskrig og våbenbrag, og fra alle fem kanter styrtede fjenderne frem med vilde, hylende angrebsskrig. Kongen svang sig på sin ganger med grev Albert og grev Otto. Han anstrengte sig forgæves for at bringe orden i hæren. Når fjenden dreves tilbage på en side, trængte han frem fra fire andre, og mørket gjorde al ordentlig modstand umulig. En flok hedninge, ledsagede af hine forræderske gesandter, brød endogså ind i bisp Theodoriks telt, hvor de den forrige dag havde set kongen; de troede, det var kongeteltet, og myrdede bispen i den formening, at det var kongen. De slæbte det mishandlede lig om med sig og råbte: "Kongen er faldet! Kong Valdemar er faldet!"

Da de danske hørte dette, blev skrækken og forvirringen endnu almindeligere.

Udmattet af den spildte anstrengelse, standsede kongen til sidst sin ganger og så fortvivlet mod den mørke himmel.

"Forbarmende Gud!" råbte han, "forlader du mig i denne ulykkesnat!"

"Endnu er der frelse og forbarmelse foroven, når I omvender Eder, forblindede konge!" lød i det samme en velkendt, kraftig røst i hans øren. Det var bisp Peder, der holdt på en sort hingst ved hans side med en brændende fakkel i sin hånd. De snehvide hår fløj om hans blottede hoved; hans blege åsyn var stærkt oplyst af fakkelskinnet, og der brændte en ild i hans øjne, som fast forfærdede kongen.

"Herren står de hoffærdige imod," sagde bispen med hul stemme og slyngede den gnistrende fakkel, "kun de ydmyge giver han nåde. Ydmyg Eder, herre, for kongernes konge! sværg ham bod og bedring! – lov mig helligt, at I aldrig mere vil høre på den stolte Berengarias råd eller plage folket over dets evne! – giv den hellige Nicolaus' kirkeskat tilbage, som I med vanhellig hånd har frataget helligdommen, som en formastelig kirkeraner!"

"Død og fordømmelse! hvad vover I at sige mig, afsindige!" udbrød kongen forbitret og hævede i sin harme sværdet mod bispens blege åsyn og hvide hoved.

"For Gud i Himlens skyld! tæm Eders vrede, herre konge!" råbte nu ærkebisp Andreas og red i sin ærkebispelige ornat ind imellem kongen og bisp Peder, "læg ikke hånd på en from herrens tjener, fordi han siger Eder sandhed! Også jeg må sige det: Herren har taget sin hånd fra Eder for Eders synders skyld, og lover I ikke bod i denne stund, må vi visselig alle forgå."

"Guds død! er de da alle besatte!" mumlede kongen, "- nuvel, ærværdige herre!" sagde han højt og fattede sig, "jeg lover bod og omvendelse, hvis det endelig så må være, men her er ingen

lang tid til pønitense. Hvad råd ved I da i denne Helvedes nød og forvirring?"

"Det er St. Viti og Modesti dag Note 12)," tog nu bisp Peder atter ordet, "den skal blive mærkelig i Danmarks krønike, men St. Laurentii aften ej mindre. Lad den nu blive en bods- og fasteaften, herre konge! for alle mænd i Danmark fra tolvårsdrengen til den udlevede olding!"

"Nu vel, lad dem faste i Guds navn til evig tid!" sagde kongen utålmodig, "men hvad hjælper det os her?"

"Hvad Herrens lys kan hjælpe, kan I allerede legemlig se –" svarede bisp Peder og pegede mod øst, hvorfra det første dagningslys bredte sig over lejren, "og se hist, herre konge! ser jeg ret, flyr nu fjenden fra strandbjerget for den kække Witzlaw."

"Fra det bjerg skal jeg under bøn vise Eder vejen til sejren!" sagde ærkebispen rolig og foldede sine hænder.

"Men hist flygter mine danske ryttere. Af sted!" råbte kongen og vendte sin hingst.

"Nej, bliv! Jeg besværger Eder, herre konge!" råbte bisp Peder med en myndighed, som kongen, uden at vide hvorfor, måtte adlyde, "ser I, hvor esterne standser? – og se, hist fører alt grev Albert de flygtende tilbage; der kommer grev Otto med friserne. Giv hæren tid til at samle sig om Eder! og forsøm ikke morgenbønnen! Før solen står op er vor stund ikke kommet."

"Gudsdød, er I en heksemester, fromme herre?" sagde kongen forundret. "I har ret, nu kommer der orden i tingene. Lovet være Herren!"

"I evighed, amen!" tilføjede bisp Peder, "men bi på ham, og hør mig! Fjenderne trækker sig kun tilbage for at komme igen

som et hav; de har set os i vor svaghed – lad dem se, hvor vi søger vor styrke!"

"Han har ret, herre konge!" sagde ærkebispen, "byd hæren knæle og bede! den stund er ikke spildt, hvori vi ruster os med de himmelske våben."

"Jeg får vel tro Jer, I fromme herrer!" sagde kongen, og så snart hæren nu var samlet, lod han den roligt opstille i slagorden udenfor lejren, og – uden at bekymre sig om fjendens udæskende hånskrig og stærke fremrykken med deres umådelige, stedse voksende vrimmel – bød han hæren knæle og istemme den sædvanlige ottesang.

Kongen steg selv af sin hest og knælede med ærkebispen og bisp Peder i spidsen for hæren. De dybe salmetoner rungede mægtigt og højtideligt mod den rødmende morgenhimmel, og hedninghærenes vilde, hylende skrig forstummede.

I dette øjeblik stod solen op.

"Nu i Guds og alle helliges navn, frem!" råbte kongen og svang sig på sin hvide, pansrede stridshingst, og nu begyndte det store, mærkelige *Volmar-slag*, som for en stor del afgjorde Estlands skæbne.

Efter Valdemar kan slaget med rette bære dette navn, skønt det ikke stod ved staden Volmar, som nogle har ment. Ikke langt fra Lyndanisse og det senere byggede Reval betegner endnu de mange høje bag det store såkaldte strandbjerg den mærkelige valplads.

Hedningenes styrke var overlegen, og den gamle Westhard anførte dem med udmærket klogskab og sindighed. Hvor den røde hane blinkede på hans stridshue, måtte ofte de danske vige, men da kongen mærkede det, rykkede han selv med

hærens hovedstyrke mod dette punkt, mens grev Albert kastede de tapre russiske hjælpetropper tilbage, og grev Otto med de lette ryttere havde fuldt op at skaffe med at holde den unge, dristige Kyriawan stangen.

Kampen fortsattes med stor tapperhed og udholdenhed fra begge sider til over middag, men nu begyndte de danske at udmattes. Fjenden derimod forstærkede sig idelig med friske krigere, og deres mængde var så stor, at hvor mange der end faldt, syntes de dog stedse talrigere. Nu indtraf der en begivenhed, som syntes ganske at skulle bringe sejren på hedningernes side. Den kække Kyriawan havde set, at hvor hærens hovedbanner vajede, stred de danske med den største orden og sikkerhed. På banneret var af dronning Dagmars fromme hånd kongens våben, de tre sølvblå løver og de fire og tyve gyldne hjerter, afbildet; det var plantet på en høj, hvorfra det kunne ses af hele hæren. Nærmest ved det stred grev Otto blandt jyderne og de raske frisere, med Svend Starke og Broder Gamling i spidsen. Ved en snild vending vidste Kyriawan at lokke den hidsige Otto og de to frisiske kæmper med deres ryttere bort fra højen, og mens Kyriawan lod sine estere fly for dem, fo'r han selv med en liden udvalgt flok ryttere op på højen fra den modsatte side og erobrede banneret med en fast utrolig hurtighed og raskhed.

Da de danske nu ikke længere så det store, kongelige banner vaje, blev de som lynslagne af forfærdelse, og der opstod en sådan forvirring i hæren, at selv kongen og grev Albert tabte håbet og anså slaget allerede for tabt.

Men nu råbte bisp Peder med høj røst: "Se mod himlen, kristne! og forsag ikke! – Ser I tegnet fra oven!"

Krigerne standsede og så mod himlen, og i stormen hvirvlede et stort, rødt banner med et hvidt kors over deres hoveder.

"Jo højere det løftes, jo nærmere er sejren!" lød, som gennem en uhyre råber, en stærk og mægtig røst, som ingen mærkede hvorfra kom, men som mange troede kom fra himlen.

"Se! det er vor himmelske konges banner!" råbte bisp Peder, "kun ved det kan vi sejre, men falder det i fjendehånd, må vi visselig forgå!"

"Et vidunder! et vidunder!" råbte alle forbavsede, mens banneret fløj højt over deres hoveder og bares af stormen hen imod hedningernes hær uden at nogen kunne nå det og gribe det.

"Frem! Frem!" råbte bispen, "red det himmelske banner!" og med en iver og kraft, som kun et guddommeligt underværk syntes at kunne indgive, styrtede de opflammede krigere fremad.

Idet banneret således hvirvlede hen over begge hære, stod Absalon Bælg og Carl af Rise afvæbnede på en høj, der var omringet af estniske fodfolk, og hvor de blandt en hob andre kristne fanger blev bevogtede for straks efter slaget og sejren at ofres til afguderne. De var begge modfaldne. Absalon Bælg forbandede Carls tåbelige mod, som var skyld i deres ulykke, men Carl hørte det ikke – han knælede og bad. Han og Absalon Bælg var de eneste af fangerne, som ikke var bundet, for den kække Kyriawan havde af agtelse for deres tapperhed ladet dem befri fra båndene den sidste dag, de kunne vente at leve.

Da Carl nu med inderlig bøn for kongen og sine landsmænd opløftede sine øjne mod himlen, så han det glinsende

korsbanner over sit hoved.

"Tegnet! Tegnet! – Frelse fra himlen!" råbte han som afsindig af glæde og sprang op. Banneret dalede på toppen af højen. Han greb det og svingede det begejstret over sit hoved.

Solen skinnede på det hvide kors, og Carl af Rises høje skikkelse var kendelig for alle danske på den himmelblå, glinsende rustning. Hjelmen var faldet af hans hoved. Hans lange, gule lokker flagrede i stormen om hans skuldre, og som han således stod, lignede han englen Michaels billede, som han undertiden forestilles med sejrsbanneret i hånden og med de nedstyrtede dæmoner under sine fødder.

Ved højens fod var kamp og tummel.

"Se! se!" råbte bisp Peder, "det himmelske banner er i kristne hænder midt i blandt fjender!"

Med Svend Starke og Broder Gamling ved siden huggede grev Otto allerede ind på de estniske fodfolk, som bevogtede højen, og inden disse kunne forhindre deres fanges dristige foretagende, lå de knust under hestehoven, og de danske ryttere omringede højen.

Otto havde straks kendt jomfru Kirstines broder i den skønne, dristige percentage fanefører. Han sendte øjeblikkelig ham og hans staldbrødre våben og heste, mens han selv fortsatte at adsprede fjenden. Nu fo'r Carl på en høj, hvid hest, med det hellige banner løftet i begge hænder, hen til det sted, hvor kongen og grev Albert trængtes hårdest. Absalon Bælg slog mandelig ved Carls side, og en ung, rask Svend ved navn Uffe med 34 kække væbnere ledsagede ham. Alles øjne var vendte mod på det vidunderlige korsbanner, og hvor det vajede ved kongens side, måtte fjenderne fly.

Imidlertid stod ærkebisp Andreas, omringet af sine bisper og klerke, på toppen af det såkaldte strandbjerg, hvor en mængde blider og store krigsmaskiner var opstillet; derfra kunne han overse begge hæres bevægelser, og derfra sendte han ofte kongen vigtige råd og vink under slaget. Med inderlig bevægelse så han den store fare, hvori han med sit fromme og velmente råd, som den ivrigste opmuntrer til dette korstog, havde styrtet kongen og sine landsmænd. Da han så Kyriawan borttage det kongelige banner, sendte han ufortøvet et ilbud til kongen med et vigtigt budskab og lod straks sætte alle krigsmaskinerne i bevægelse, men blidernes kraft var for svag til at nå fjenden, som nu endogså havde afskåret ham al forbindelse med kongen og hæren. Han så fjendens store overmagt og bad knælende, med brændende andagt og hede tårer, idet han løftede sine hænder mod himlen.

Længe lå han i denne stilling, og nu hørte han det glade udråb blandt sine klerke:

"De danske sejrer! – Fjenden viger!"

Han priste Gud og blev ved at bede, men da han til sidst af mathed lod de oprakte hænder synke, hørte han klerkene råbe:

"Ve! de danske viger."

Da blev den gamle Andreas pludselig helt underlig til mode; han erindrede sig, hvorledes Moses ved sin mægtige bøn havde nedbedt sejren fra Himlen.

"Store, forbarmende Gud!" udbrød han, "ville du høre mine brændende bønner og give dine kæmper sejr for dit navns æres skyld, da måtte jeg vel anråbe dig til mit sidste åndedrag!"

Og han udstrakte atter de bævende hænder mod himlen.

"Fjenden flygter! – Kongen sejrer!" råbte nu bisperne og klerkene forbavsede, og da samme besynderlige sammentræf endnu en gang indtraf og de danske veg, idet den udmattede ærkebisp atter lod armene synke – da ilede bisperne og klerkene til og understøttede knælende den fromme ærkebisps hænder. Således vedblev de nu at understøtte ham i bøn og påkaldelse, så længe slaget stod, til endelig ved solens nedgang den hele estniske hær tog flugten over de mange tusinde lig og forfulgtes med sejrsråb af de danske.

"Lovet være den Almægtige!" sagde nu ærkebispen og ville rejse sig, men faldt bleg og udmattet tilbage i bispernes og klerkenes arme. Dog, da nu kongen og alle hærførerne med glade sejrsråb forsamlede sig om ham, rejste han sig atter med styrke og begyndte et højtideligt *Te Deum*, som kongen og hele hæren med glæde og andagt istemte, mens Carl af Rise svang den vidunderlige korsfane over kongens hoved.

Den besynderlige begivenhed med denne korsfane, der siden, under det berømte navn *Danebrog*, bevaredes som en helligdom i Slesvigs domkirke, forklaredes vel af nogle på en naturlig måde, og fanen ansås siden af mange for et af paven hidsendt *cruciat* [Note 13)], men sagnet om dens nedfalden fra himlen bevarede sig dog hos folket til de sildigste tider og gav dette nationalpalladium en sådan ærværdighed og hellighed hos folket, at det hvide kors i den røde grund igennem århundreder betegnede de danske søkrigere vejen til ros og magt og blev i Dannebrogsordenen et hæderstegn for fædrelandets fortjente mænd, med den betydningsfulde indskrift: Gud og kongen!

Da *Te Deum* var sunget på valpladsen, drog kongen sit sværd og lod de unge væbnere fremkalde, som med Carl af Rise og Absalon Bælg havde bevogtet det forunderlige banner og ført ham og hæren til sejr under dets hellige tegn. I hærens påsyn slog han dem alle til riddere og gav dem tilladelse til at bære et hvidt kors i rødt felt i deres skjold. Carl af Rise og Absalon Bælg gav han samme hædrende våbenmærke, hvorhos han lovede Carl af Rise, at hans faders forskertsede len, Karise gård og gods, skulle nu, da den gamle Radulf var død, afstås ham og hans livsarvinger til evig tid uden tab for Radulfs sønner, som kongen på anden måde ville holde skadesløse.

Carl bøjede sit knæ og kyssede kongens hånd med inderlig taknemmelighed og glæde, ikke alene over det generhvervede fædrenegods, som han højlig elskede, men fornemmelig fordi han nu håbede med held at turde bejle til grev Alberts skønne datter, for han håbede endnu stedse, det var sandhed, hvad hans søster Kirstine havde forsikret ham, og at den skønne, lunefulde Rigmor virkelig elskede ham i løn.

Der var stor glæde i lejren hele natten, og dagen efter havde allerede ridder Carl og mange af de unge riddere fået deres skjolde prydet med det nye, hædrende mærke.

"Til lykke, ridder Carl!" sagde grev Albert næste morgen til den unge lensherre af Rise, som med glædetindrende øjne trådte ind i feltherrens telt med sit friskmalede skjold på armen, og fortalte ham, at han nu, da dette korstog så lykkeligt var endt, havde fået tilladelse af kongen til at følge ham tilbage til Danmark og tage sit lensgods i besiddelse.

"I er en lykkens yndling!" sagde den alvorlige feltherre i noget kold og fremmed tone og betragtede ham med et

gennemtrængende blik, "som ærkebispens plejesøn og bisp Peders fortrolige, må I forstå lidt mere end Jert fadervor, siden I, uden at slide på Jert sværd, forstår at hente os sejren fra himlen."

"Derfor priser jeg hverken min eller noget menneskes kløgt, strenge herre!" svarede Carl med troskyldig ærlighed, "den vidunderlige begivenhed med banneret er mig lige så ubegribeligt et Guds under, som det må være ærkebispen og ethvert menneske. Men I har ret. Jeg må prise mig lykkelig, at jeg med al min ringhed værdigedes til at gribe det hellige klenodie, da det sendtes os."

"Vær oprigtig, ridder Carl!" sagde grev Albert mørk, "og lad de klerketalemåder fare! Jeg anser Eder ikke for nogen enfoldig sværmer; skal jeg ikke anse Jer for en listig hykler, så sig mig sandhed! Miraklet med banneret var en aftale mellem Eder og de fromme, gejstlige herrer, som på dette tog både ville være feltherrer og profeter, ja Vorherre selv, om det kunne gå an. Hvad den halvafsindige bisp Peder har drømt og spået, har den snilde ærkebisp bragt til opfyldelse. Så meget er i det mindste vist, at banneret kom fra bjerget, hvor ærkebispen og alle klerkene stod."

"Ved den levende Gud, herre greve!" sagde Carl forbavset og med krænket æresfølelse, "I fornærmer højlig både mig og hine fromme, ærværdige herrer, hvis I tror, at vi ved et bedragersk gøglespil har villet bespotte Gud og holde kongen og alle kristne for gæk. Hvor var desuden nogen aftale mulig? jeg stod jo fanget midt blandt fjenderne."

"Men hvad vind det var, vidste man dog, og hvor langt en blide kan virke, ligeledes; Eders rustning var også kendelig nok

på højen. Har I da ikke sagt til Absalon Bælg og alle de andre krigsfanger, da banneret faldt, at det var tegnet fra Himlen, som I ventede? og hvem uden bisp Peder eller ærkebispen har bedt Jer vente på tegn og mirakler?"

"Ingen anden; det er sandhed, herre greve! og kalder I det en aftale og et beregnet gøglespil – så –"

"Så kalder jeg barnet ved dets rette navn, var der endogså lidt lykketræf med!" afbrød Albert ham heftig. "I skal ikke bilde mig ind, at Guds engle eller nogen skrædderhelgen i Himlen giver sig af med at sy smukke silkefaner og standarter til os. Lad folket længe nok opbygge sig med slige eventyr! Når den tro giver krigerne mod, er den så vel mig som kongen velkommen, men jeg er for gammel til at holdes for gæk af klerke og deres forløbne læredrenge. Tilstår I mig ikke sandheden, ridder Carl! så vov aldrig mere at træde for mine øjne! Var jeg Eders herre og våbenmester og tog jeg mig af Eder fra Eders barndom, for at I nu skulle lade Jer bruge til at kaste mig og enhver ærlig ridder blår i øjnene og hjælpe til at fordunkle min feltherreære ved et tåbeligt gøglespil?"

"I Guds og alle helliges navn, ædle herre!" svarede Carl med hånden på sit bryst, "har jeg sagt Eder en usandhed og nogen sinde tænkt på at bedrage Eder eller nogen kristen sjæl, så må bødlen sønderbryde mit ridderlige skjold og lade det slæbes bagvendt gennem skarnet af det usleste øg, så vil jeg lade ridderskabets hellige mærke udslette af min skulder med kogende vand, og I må lade mig slæbe ned fra skafottet til ligbåren under evige forbandelser, som en falsk og æreløs ridder!"

"Nu vel!" svarede grev Albert med et medlidende smil og klappede ham på skulderen, "jeg vil da tro, I har været et blindt og godtroende redskab i andres hånd. Nu vil jeg kun give Eder et godt råd: Bliv I klerk jo før jo heller og gør Karisegård til et kloster! sæt et kors og et dødningehoved på Eders snekkespejl i stedet for jomfrunavnet, som I har været så artig at sætte der! Verdslig dåd og lykke er dog tant og forfængelighed for så from en sjæl, som allerede er indviet i himmelske hemmeligheder. Jeg bliver nu her tilbage for at beskytte kirken med mine simple, verdslige våben og for at grundfæste kongens herredømme her. Det tænker jeg at kunne gøre uden mirakler. Jeg har al respekt for bisper og præster så vel som for alle profeter og mirakelmænd, men en ridder, som venter på tegn fra Himlen, når det gælder, har han også kongen og hele kleresiet til ven – min mand bliver han i evighed aldrig!"

Grev Albert vendte ham med ringeagt ryggen, og med dyb kval i det krænkede hjerte forlod Carl af Rise sin forrige våbenmesters telt. Hans skønne, dristige håb om at vorde grev Albert af Nordalbingiens svigersøn syntes for evig bortfaret som en skuffende drøm.

Bleg af harme og sorg og med forvildet åsyn, ilede han ned til stranden. Det var som grev Alberts kulde og foragt havde styrtet ham ned fra en salig, underfuld himmel til en tom, glædesløs verden fuld af svig og bedrag, og hvor selv det helligste kun var maske og elendig øjensforblindelse; for grev Alberts tvivl havde et øjeblik bragt ham selv til at tvivle på alt, hvad han dog troede at have set og erfaret.

Da han kom ned til stranden, så han en stor mængde mennesker samlet. I kongens og mange ridderes nærværelse

døbte ærkebispen og bisp Peder en stor skare hedninge. Carl trængte sig frem mellem krigerne, og hvad han nu så og hørte bragte atter freden tilbage i hans sjæl med troen på det opløftende underværk, som han syntes her på ny at se bekræftet i dets velsignede virkninger. Blandt hedningerne kendte han nemlig med glad forbavselse den vilde, dristige Kyriawan, som rev den sorte løve af sin hjelm og trådte den under fødder.

"Nu ved jeg, de kristnes Gud er mægtigere, end alle andre!" sagde hedningen, "giv os en god Gud for en ond! Han, som sendte Eder hint banner i nøden, på ham og ingen anden vil jeg nu tro til min død!"

"Måtte den vildeste hedning komme hid for at beskæmme mig!" sagde Carl ved sig selv og slog rødmende sine øjne til jorden. Da han opløftede dem igen og så den fromme ærkebisps ærværdige åsyn, gjorde han ham en lønlig og inderlig afbigt i sit hjerte, fordi han et øjeblik havde ladet sig forlede til at tvivle på hans og hans begejstrede broders redelighed. Carl fik nu også hele sin sædvanlige kækhed og frimodighed tilbage; den skønne Rigmors billede fløj ham atter i livsglade drømme gennem sjælen.

"Herrens hånd er mægtig med mig, og jeg vil ikke forsage!" sagde han halvhøjt ved sig selv, idet hans blik faldt på hans nye skjoldmærke, "den vantro greve skal dog se, at kærlighed er mægtigere, end frygt!"

"Ret så, min søn! tro på kærligheden! og kærligheden tror alt!" hviskede en venlig stemme ham i øret. Det var bisp Peder, som med foldede hænder gik ham stille forbi til sin hule.

Note 11: Vændredør og flagreled, dvs. døre og led af flettede vidjer.

Note 12: **St. Viti og Modesti dag:** 15. juni.

Note 13: **Cruciat:** Salvet kirkebanner.

5

Fire uger derefter stod jomfru Rigmor ved dronning Berengarias side på slotssvalen på Ribehus og glædede sig over kongens prægtige sejrsindtog på slottet. Den stolte, kække dronning strålede i sin kosteligste pragt. Hun havde efter sin sidste nedkomst genvundet det friske, livlige udsende og hele den blændende, jomfruelige skønhed, som så uimodståeligt havde henrevet Valdemar den første gang, han så hende. Derimod syntes den lunefulde jomfru Rigmors mindre blomstrende kinder at røbe en hemmelig hjertesorg, hvilket dog påfaldende modsagdes af hendes livlighed og muntre adfærd.

Fremmerst i de glade korskrigeres skare red nu kongen over slotsbroen mellem ærkebispen og bisp Peder, og det store, røde banner med det hvide kors vajede glimrede over fjerbuskene. Det blev højt opløftet af en ridder med himmelblåt harnisk og lukket hjelmgitter, i hvem Rigmor med bankende hjerte troede at genkende Carl af Rise.

Dronningen og hendes damer hilste kongen og hans følge med deres viftende hovedduge, og den unge prins Valdemar løb sin sejrrige fader sjæleglad i møde i slotsgården for at fortælle ham, at han nu kunne ride dystridt med de største kærtesvende.

Kongen sprang af den hvide ganger, trykkede drengen til sit bryst og ilede op på slottet i sin skønne dronnings arme.

Hun hilste ham med begejstring og glæde:

"Hil dig, min kongelige helt!" sagde hun, "til sejr og lykke blev du fød, og ingen konge i verden skal nu nævnes din lige!"

Med stormende glæde trykkede kongen hende til sit bryst.

"Ja, min Berengaria!" sagde han, svimmel af sin lykke, "nu er min glæde og lyksalighed først fuldkommen! Nu først er den time kommet, da jeg tør nævne mig Valdemar Sejer og spørge, om nogen mand i verden er lyksalig som jeg!"

"Og se vore sønner, min Valdemar! se dog hvor de er vokset!"

I det samme løb den lille, tre år gamle Erik ham glad og venlig i møde, og den lykkelige fader tog drengen på armen og kyssede ham hjertelig.

"Han kommer til at ligne sin fader!" sagde dronningen, "men glem dog ikke min lille, egensindige Abel! han skal jo ligne mig, sige alle, nej, se! han skønner alt: du gør ham ordentlig skinsyg ved at kæle for Erik."

Kongen satte den smukke, venlige dreng tilbage på fodklædet og vendte sig nu til den lille årsgamle dreng med de sorte øjne, som på fostermoderens arm rynkede pande og knyttede de små hænder ad broderen.

"For tusind pokker! hvad går der af drengen?" sagde kongen og lo, "nej, nu har jeg aldrig set mage! – er han virkelig vred? nej, det er dog afskyeligt! Var jeg ikke så glad og lyksalig i dette øjeblik, min ædle dronning!" sagde han alvorlig, "og lignede drengen dig ikke så velsignet, jeg tror, sandt for Herren, jeg revsede ham strengt, hvor lille en pusling han er. Under du ikke din broder min velsignelse, dreng! eller kan du ikke give tid til raden kommer til dig? nå, så kom da! dig vil jeg jo også holde af. Nej, se om han vil!"

"Fy, Abel!" sagde dronningen og tog drengen på armen. Nu sprang barnet glad på moderens arm. Valdemar kyssede den lille egensindige og følte sig lykkelig over al måde.

Den sejrrige konges hjemkomstdag var en højtidsdag over hele landet. En større og prægtigere sejrsfest var endnu aldrig fejret på Ribehus. Ærkebisp Andreas forestod den kirkelige takkehøjtid i domkirken med højtidelig begejstring og bød folket love og prise den store, himmelske konge, som så vidunderligt havde sendt de tro, danske korskrigere og deres heltemodige konge frelse og sejr fra Himlen. Han beskrev det himmelske vidunder med prægtige farver og med en sådan sandhed og salvelse i ord og åsyn, at enhver, som hørte og så den ærværdige olding, måtte bøje sit knæ og med ydmyg tro tilbede den ubegribelige, for hvem intet i verden er umulighed.

Kongen selv syntes dybt bevæget ved den fromme ærkebisps ord, men dronningen betragtede ham og ærkebispen med et forskende blik og syntes forbavset over, at de begge lod til at antage hin besynderlige begivenhed for et virkeligt vidunder.

Da kirkefesten var endt, modtog kongen i slottets store riddersal sine vasallers og ypperste mænds lykønskninger. Han sad med scepter og krone ved dronningens side på sin prægtige elfenbenstrone, og over tronen vajede det hellige korsbanner. Da rigets råd og de anseligste lensmænd havde bevidnet kongen deres og folkets glæde over hans lykkelige og sejrrige hjemkomst, fremtrådte bisp Peder med bispestaven i den højre hånd og en stor pergamentsbog i den venstre. Der lyste en sælsom ild i hans begejstrede øjne; men hans åsyn var blegt som en dødnings; han var i fuld bispelig ornat, og ved hans højtidelige fremtræden veg alle ærbødig til side. Med øjnene

fæstede på korsbanneret, bøjede han sit knæ og lagde bogen ved tronens fod. Derpå rejste han sig langsomt:

"Timen er kommet, som jeg forventede!" sagde han, "Herren undertrådte vore fjender og gav dem et banner, som ham frygtede – hos Ham er livets kilde, og i Hans lys skal vi se lys. Hil Eder, kong Valdemar Valdemarsøn!" fortsatte han, "Eders æres største time er kommet. Det er nu vitterligt for mennesker, at Herrens hånd er over Eder og fædrelandet. I en sådan stund lovede jeg at bringe Eder denne vigtige bog: det er den gamle; det er et sanddru vidnesbyrd om folkets og Eders højsalige fædres liv og idrætter: deri kan I se som i et spejl, hvortil Danmarks folk er født og båret, og hvad der blev af dem alle, de store og mægtige, som glemte Herrens ære for deres egen og glemte sjælens frelse for at kaldes store blandt dårer. Under det frelsens banner, Herren sendte os i nøden, syntes det mig sømmeligst at overrække Eder slig en kostelig sjælegave."

Her afbrød kongen ham hastigt, idet han priste den salige fader Saxos flid og store fortjenester og takkede bisp Peder for den omhu, hvormed han havde ladet bogen afskrive.

Men bisp Peder var ikke færdig. Han stirrede kongen skarpt i de mægtige herskerøjne og fortsatte:

"Nådens og velsignelsens stund er velkommen, herre konge! men skal ikke nåden vorde til tugtelse og velsignelsen til forbandelse, så ihukom, hvad I lovede mig for Guds åsyn i hin nødens og forsmædelsens nat før St. Viti og Modesti store dag! glem ikke i Eders lykke, at den samme hånd, som ophøjede, kan fornedre, og at Herren står de hoffærdige imod, men giver de ydmyge nåde! Den forbarmende Gud velsigne og bevare Eder i sin frygt til dagens ende! men holder I ikke, hvad I har lovet, da

ihukom mine sidste ord, når en streng dom går over Eder og folket! for den stærke skal blive til blår, siger den herre Zebaoth, og hans gerning til en gnist, og der skal ingen være, som udslukker."

"Forfærdeligt!" hviskede dronningen, "er den fromme herre blevet afsindig?"

Da rejste kongen sig med dæmpet harme og erklærede med værdighed og kraft, at han ene gav den almægtige æren for sin lykke og sejr, og at han håbede, den nød og trængsel med Guds hjælp skulle være fjern, som den fromme bisp Peder i sin sygelige tilstand og overdrevne iver truede ham og folket med; forresten, tilføjede han, var det ikke stedet til at høre på pønitensetaler, som kun havde hjemme i kirken og i skriftestolen.

Bisp Peder lod ikke til at høre disse ord; han stirrede stift og uafladeligt på det hellige korsbanner.

"Ve, ve!" råbte han nu med frygtelig stemme, "korset flammer over dit hoved, kong Valdemar! bryder du dit ord – smelter det kronen på dit hoved – se! Fristeren er nær – og dødsfjenden våger," – han ville have sagt mere, men mælet forlod ham pludselig. Han tabte bispestaven af hånden og sank knælende og udmattet til jorden. Ærkebisp Andreas og nogle kanniker ilede ham til hjælp og løftede ham op fra gulvet; han hævede endnu en gang sine arme mod himlen, som han ville bede. Hans blik forklaredes, som han så et himmelsk syn over kongens hoved. Og han sank død tilbage i deres arme med et venligt udtryk af fred i det ærværdige åsyn.

Denne tildragelse havde rystet alle og frembragt en stor forstyrrelse i den almindelige glæde. Tavs og tankefuld forlod

kongen riddersalen med den forbavsede dronning, med hvem han havde en lang og fortrolig samtale i enrum.

Jomfru Rigmor havde ved højtideligheden i riddersalen stået blandt damerne ved dronningens side og forgæves set efter Carl af Rise blandt ridderne. At han ikke var blevet tilbage i Estland med hendes fader og grev Otto, vidste hun, og at det var ham, der ved kongens indtog havde båret korsfanen, formodede hun vist; men hvorfor han havde redet med tillukket hjelmgitter og ikke siden ladet sig se, var hende ubegribeligt. Hun fandt det ikke passeligst at spørge efter ham, men sad endnu tankefuld og urolig i sit kammer hen ad aften, da hendes gamle fostermoder Marthe, som sædvanlig, kom trippende, med hendes skarlagenskåbe på armen, for at følge hende til den hellige vesper i domkirken.

"Jeg tror, jeg vil læse mit ave i aften her hjemme, gode Marthe!" sagde Rigmor mismodig, "jeg har hovedværk og er endnu ikke kommet mig af skrækken over den arme bisp Peder, som således faldt død om iblandt os."

"Ak ja, det må have været et forskrækkeligt syn!" sagde Marthe og ordnede læggene i sin kåbe, "jeg takker min Gud og herre, at jeg ikke var fornem nok til at få det at se, men det forskrækkeligste derved var nok hvad den fromme Guds mand skal have sagt til kongen på sit yderste."

"Det forstod jeg ikke ret," sagde Rigmor, "men dronningen sagde, det var en vild, forvirret tale, som der ingen forstand var i."

"Ak ja, ak ja!" sukkede Marthe, "hvad en døende siger, er der gerne mere forstand i, end denne verdens børn har lyst til at forstå. Men hør! nu ringer det til vesper; skal jeg da gå alene i

aften? Nå ja, som I vil, min hjerte jomfru! det vil vist blive smukt og opbyggeligt der i aften. Kongen og dronningen kommer der og alle de unge riddere. Ak ja, de stakler har vel ikke længe hørt et fredeligt gudsord for bare krig og tumult, og mange er blevet ilde nok tilredte. Der er nu den unge Carl af Rise – ak ja –"

Her påkom der den gamle en slem hoste.

"Nå, hvad han da? hvad han da?" spurgte Rigmor utålmodig og ængstelig.

"Hm, ham har jo hedningerne hugget næse og øren af," sukkede Marthe, "derfor går han nu altid med lukket hjelm."

"Gud i Himlen!" råbte Rigmor og blegnede.

"Ak ja, således går det til i krigen!" fortsatte Marthe. "Hans stakkels søster og hans moder var kommet så glade hertil for at tage imod ham, og så skal de finde ham således lemlæstet! hvad hjælper det ham nu, at han er blevet lensherre af Karise? nu er der dog ingen pige i hele landet, som vil tage ham, om han så havde ti slotte og godser. Han skal derhos være hjertesyg, stakkel! han var næppe kommet hertil, førend han måtte gå til sengs, og den sygdom bliver vel hans helsot: Det skal være ud af lønlig elskov til en smuk, fornem jomfru. Ak ja, der er megen sorg og nød i denne syndige verden."

"Arme, arme Carl!" sukkede Rigmor sagte, "men hvem har da sagt dig alle de ulykker, Marthe? Jeg vil håbe, du lægger det halve selv til, som du plejer."

"Jeg har såmænd hørt det af jomfru Kirstine selv, det stakkels fortalte pigebarn, som man en gang snakkede så meget ilde om her. Jeg troede, hun var død og begravet, men som jeg før går over Horsetorvet, hører jeg nogen råbe: "Marthe! lille, gode,

fromme mo'er Marthe!" og da jeg skal se mig for, står, såmænd og sandelig, det stakkels pigebarn grædende i døren hos mester Troels. Hun havde blot kaldt på mig for at fortælle mig den ulykke med broderen og for at spørge mig, om jeg ikke mente, I nok kom til vesper i domkirken i aften, for hun ville så inderlig gerne se Eder igen, men ville ikke give sig tilkende for nogen mo'ers sjæl, og jeg måtte da love hende at tie som en mur. Hun fortalte med sine grædende tårer, at hun nu intet råd i verden vidste for sin arme broder uden at gå i kirke og bede for ham. Ak ja!"

"Kom med kåben, Marthe! følg mig straks til kirken! hvorfor sagde du mig ikke det straks?"

"Jeg havde jo lovet at tie, hjerte jomfru! jeg tænkte også nok, at I, som et fromt kristenbarn, ikke ville forsømme Eders Ave."

Hun hængte nu hastigt den stadselige kåbe om jomfruens skuldre og fulgte hende ud af døren.

"Jomfru Kirstine ville så inderlig gerne tale med Jer," fortsatte hun. "Måske det ikke heller er værre med hendes broder, end at han jo nok kunne komme sig, når vi alle kønt ville bede for ham, og det vil I vist også gerne, min hjerte jomfru! jeg har jo nok mærket, at I altid har holdt en klat af den raske, smukke dreng, men, hilleskam! nu er han jo en stor og berømmelig ridder. Det var jo ham, der greb den hellige fane, som en engel fløj lige ned fra Himlen med. Han må vist være en from og gudelig herre, siden sådan en nåde kunne vederfares ham – og nu har han både borg og fæste. Havde kun de ugudelige hedninger ikke skamferet ham så ilde – ak ja, hvem ved, hvad der så endnu kunne ske? Jeg drømte såmænd om ham forleden nat og om Jer med, lille jomfru Rigmor! og jeg syntes, han var både hel og

holden og så sund og frisk, som en fisk. Hvem kan vide, om ikke en engel fra Himlen lige så godt kan give ham et øre og en næse igen, som den velsignede fane og al den lykke og ære?"

Således blev Marthe ved at snakke, mens Rigmor ilede tavs og beængstet foran hende til domkirken. Den deltagende jomfru tænkte kun på sin kære barndomsridder, som således var vanheldet, og hun bebrejdede sig i sit hjerte, at hun kunne tænke så meget på hans udseende, når han lå dødssyg af elskov til hende, og hun dog havde ham så inderlig kær, som hun havde. Marthe havde møje med at følge sin urolige jomfru, som hun i den halve skumring ikke turde forlade.

"Giv dog tid, hjerte jomfru!" stønnede hun og hostede, "det sømmer sig ikke at løbe så stærkt for en ærbar jomfru, hvorvel det er til kirke, og jeg kan, sandt for Herren, ikke vinde med. I finder dog ikke jomfru Kirstine uden jeg er med."

Rigmor måtte nu finde sig i at gå langsommere.

"Du går også som en gammel snegl i dag, Marthe!" sagde hun utålmodigt, "vesperen er vist forbi, inden vi kommer der."

"Jeg har ikke løbet således i tyve år!" stønnede Marthe. "Gud give, I altid må være så ivrig til bøn og fromme gerninger, min hjerte jomfru! ak ja, i mine unge dage kunne jeg nok have løbet omkap med Jer."

Da de nu trådte ind i den store, dunkle kirke og havde besprængt sig med vievandet ved døren, knælede Marthe først andægtigt og bad. Rigmor fulgte hendes eksempel. Derpå fulgte hun fostermoderen til en af de nederste kirkestole, hvor hun så en høj, smykket jomfru i silkekåbe og med en glimrende guldtop. Hun var ene i stolen og knælede på bønskamlen med en rosenkrans og en bønnebog i hånden.

"Der er hun!" hviskede Marthe, og Rigmor kendte straks jomfru Kirstines søndagskåbe og den sølvmors hoveddug, hun selv en gang havde baldyret til hende, men hun så kun et glimt af hendes kære, venlige ansigt, for så snart nogen nærmede sig, skjulte Kirstine straks sit ansigt med hoveddugen.

Rigmor skyndte sig ind i stolen og knælede ved hendes side.

"Kirstine! kære Kirstine!" hviskede hun og rakte hende hemmelig hånden.

"Ak, kæreste jomfru Rigmor!" hviskede Kirstines velkendte stemme, mens Rigmors håndtryk besvaredes varmt og heftigt under kåben. "Jeg har så meget at sige Eder, men her tør jeg ikke. Jeg vil ikke kendes af noget menneske uden af Eder."

"Følg mig siden til mit kammer! men sig mig nu kun et ord! er din stakkels broder rent skamferet?"

"Ak, desværre!" sukkede Kirstine, "men hvad værre er, han dør af elskov til Eder."

"Arme, arme Carl!" sukkede Rigmor.

"*Virgo amata, ora pro nobis!* Note 14)" sang Marthe og tyssede på dem. Og de talte ikke mere sammen, førend de havde læst deres Ave Maria til ende og uden anstød kunne forlade kirken.

Nu gik de arm i arm, ledsagede af Marthe, og mod slottet, og Rigmor bestormede den sørgmodige veninde med tusinde kærlige spørgsmål om Carl, hvilke hun dog mest kun fik besvarede med heftige håndtryk.

"Ak, du ved jo, kære Kirstine, hvor meget jeg altid har holdt af ham! og det gør mig så bitterlig ondt, at jeg således kunne forestille mig imod ham kongens bryllupsaften. Jeg kunne kun ikke lide, at han kom så velfornøjet og fortrolig og lod til at forudsætte, at jeg nødvendigvis måtte elske ham."

"Men I elskede ham dog ret inderligt?"

"Det forstår sig! men min fader er streng, ved du, og har bestemt mig til en udenlandsk fyrste eller til klosteret, og havde Carl mod til at tænke på mig for alvor, måtte han dog også kunne udholde en prøve og ikke lade sig forskrække af en koldsindig mine. Han måtte være lige så dristig, som beskeden, og lige så tro og udholdende til at vinde mig selv, som kæk og uforfærdet til at overvinde alle hindringer."

"Det skal I se han er! – Ak, men når I nu ser ham med det ene øre og den fæle skramme over næsen?"

"Hvad? ikke andet?" råbte Rigmor glad, "det kan da ikke gøre ham så forskrækkelig styg, og når jeg ret betænker det, kære Kirstine, måtte jeg dog holde lige meget af ham, skulle jeg også aldrig kunne fordrage at se andet af ham, end hans kære, tro øjne, og dem har han jo dog ikke mistet?"

"Kære, velsignede Rigmor!" hviskede hendes ledsagerinde glad og kyssede hende uden at tage sløret til side. Og nu løb de op ad slotstrappen til Rigmors ensomme værelse. Gamle Marthe gik ud med Rigmors kåbe, og de var alene.

"Men tag dog nu den dumme stads til side, gode Kirstine! jeg har jo endnu næppe set dine venlige, blå øjne."

Dermed tog Rigmor den tætte hoveddug fra sin kære gæsts ansigt, som hun klappede og kyssede venligt.

Med varme og heftighed gengældtes hendes kærtegn. Men da tog Rigmor pludselig hånd og mund tilbage og blev blodrød af skamfuldhed, glæde og harme, for nu opdagede hun først på den skarpe hage, at det var Carl af Rise selv, som hun havde favnet og betroet sin kærlighed til. Hun bed sig i læben og besluttede at hævne sig tilbørlig for denne dristige list.

"Sæt dig, gode Kirstine!" sagde hun hastigt, "du er, min tro, vokset et godt stykke og er blevet slemt solbrændt i klosteret. Du har vist også forkølet dig på rejsen. Jeg synes, du er noget hæs. Men lad os nu tale et alvorligt ord sammen om din broder! Hvad jeg sagde dig før, ved du da nok, var min spøg. Er han endnu den samme indbildske gæk, som før, og bilder jer ind, at jeg for alvor kan lide ham? Se, du får snakket ham de griller af hovedet. Har han nu tilmed et øre mindre og en skramme over næsen, så kan du da nok vide, jeg ingen trøst kan give ham, om han så lå ti gange for døden af elskov til mig. Nej, en smuk mand ville jeg dog have, når jeg endelig skulle giftes, men de fleste mænd er gække, og jeg vil langt hellere føje min fader og gå i kloster, end lade mig plage og beherske af en tåbelig ægtemand."

Carl af Rise blev bleg som et lig ved denne tale. På grund af tusmørket og sin store lighed med søsteren, troede han endnu ikke, han var kendt. Han drog hastigt hoveddugen over ansigtet igen og tav stille, men et dybt, smerteligt suk vidnede om, hvad der foregik i hans hjerte.

Hvor glad Rigmor end var ved at se ham karsk og uskadt, var hun dog endnu ikke hævnet nok.

"Hils din broder, gode Kirstine!" sagde hun med ligegyldig tone, "og sig ham, at jeg mener ham det ret godt og har heller ikke glemt alle de små, artige riddertjenester, han viste mig, da vi var børn, men andre tider, andre forhold! – Selv om jeg ikke gik i kloster, kunne jeg dog aldrig tænke på at blive en simpel ridders frue. Der er mangen fyrstelig bejler, han dog aldrig kunne komme i betragtning imod."

"Nok, nok, jomfru Rigmor!" udbrød nu Carl fortvivlet og kastede sløret, kåben og hovedguldet på gulvet, "I har grusomt drevet spot med dette arme hjerte. Farvel for evigt!"

"Ih, hvad ser jeg? kan jeg tro mine øjne? – Hr. Carl! hvilken dumdristighed!" råbte Rigmor, som overrasket og fornærmet, "vover I således at holde mig for gæk?"

"Tilgiv mig det sidste fortvivlede forsøg på at udforske Eders hjertelag til mig, jomfru Rigmor! Nu ved jeg først, hvor ulykkelig jeg er. Ja, I har ret: jeg var en tåbelig, indbildsk drømmer, hver gang jeg kom vor skønne barndom i hu og trykkede disse visne blade til mit hjerte. Det var ligblomster fra min eneste og sidste vens jordefærd, og jeg dåre bildte mig ind, de skulle få liv igen og følge mig til liv og glæde på min bryllupsdag."

Med disse ord tog han en lille, visnet krans af buksbom og vintergrønt fra sin barm og ville sønderrive den, men han standsede pludselig og trykkede den til sine læber.

"Nej, dette mit eneste forgængelige pant på Eders velvilje skal dog følge mig i min grav!" sagde han, "og snart, snart skal Karise Kirkegård eller valpladsen skjule mig og min dårskab! Rigmor, Rigmor! Gud forlade dig det! jeg ville dø salig for dig som Hagbarth, men en tro og kærlig Signe lever ikke mere i denne verden. – Farvel!"

Han gjorde nu et hastigt skridt imod døren og ville bort, men da faldt Rigmor ham om halsen og lo og græd på en gang.

"Carl! min elskede Carl!" udbrød hun, "ville du virkelig lade dig hænge for min skyld! – Jeg har pint dig grusomt. Tilgiv mig! hvad jeg sagde dig på vejen fra kirken var sandhed, men hvorfor

ragede du dig heller ikke bedre, når du ville gælde for en jomfru?"

"Rigmor, Rigmor! velsignede Rigmor!" råbte han, ude af sig selv af glæde, og trykkede hende til sit bryst, "tør jeg tro dig? du kendte mig og ville straffe mig?"

"Tro mig, tro mig, Carl!" hviskede hun kærlig og kyssede ham, "om jeg så plagede livet af dig, jeg elsker dog ingen som dig. Men hvilket dumdristigt vovestykke! hvis nogen så os her? – hvis Marthe kom –"

"Marthe ved alting, min Rigmor! den gode gamle kunne ikke se mig dø af elskov."

Nu kom Marthe ind og traf de elskende i en inderlig omfavnelse.

"Af sted, af sted, hr. Carl! hårtop og hovedguld på! i kåben igen! jeg er bange, der kommer nogen – ak ja," sagde hun ængstelig, "den ungdom, den ungdom!"

Og nu pyntede hun Carl igen med den bortkastede jomfrustads og trippede atter hen til døren på udkig.

"Farvel, farvel, min Carl!" hviskede Rigmor, "du må vel gå, og således tør vi aldrig ses mere. Mit gode navn og rygte – og min fader –"

"Hans minde får vi aldrig, førend du er min ægtehustru for Gud og verden. Har du mod, min elskede Rigmor! så vis mig det nu! lad en klerk forene os hemmeligt endnu i denne nat, i denne time! lad mig føre dig til Karise! der skal ingen magt på jorden adskille os!"

"Gud forbarme sig! det går aldrig godt –"

"Jeg har bejlet hos din fader forgæves. Han er ubøjelig –"

"Hvad? hos min fader, førend hos mig?" – her knyttede Rigmor den lille hånd og truede – "havde jeg vidst det, skulle jeg have pint dig dobbelt så længe. Nå, hvad sagde han da?"

"Han var så vis på din lydighed og din frygt for hans strenghed, at han for spot halvt lovede mig dig, hvis jeg uden hans samtykke kunne vinde blot ravhjertet, du der bærer."

"Der har du *det* med det andet!" sagde Rigmor rask og trodsig, "er det sandt? Carl! tror han mig virkelig så frygtsom og en sådan slavinde af hans egensindighed – så kom! så vil vi vove det! havde jeg ikke også en vilje, var jeg ikke grev Alberts datter. Det skulle gå underligt til, skulle jeg ikke kunne gøre ham god igen. Hvor streng han lader, er han jo dog kun en mand."

"Ak, Rigmor! barn! kæreste, bedste jomfru Rigmor! det går dog aldrig i evighed an!" jamrede nu Marthe ængstelig og vred sine hænder, idet hun løb frem og tilbage, "hvad vil Eders strenge hr. fader sige? jeg er ulykkelig – jeg er dødsens, når han får det at vide."

"Du følger med os til Karise!" sagde Carl, "kongen og ærkebispen må gøre alting godt hos grev Albert."

"Du skal altid blive hos os, lille, gode Marthe!" sagde Rigmor venligt og klappede den gamle på kinden.

"Ak ja, jeg har jo drømt det således alt sammen, og det må være Himlens vilje!" sukkede den føjelige gamle og hentede hastigt Rigmors kåbe. – "Nå, så i Guds og den hellige jomfrus navn!" fortsatte hun og kom med en bylt under armen tilbage, "vil I selv vove og forsvare det, ak ja, så har jeg en frænde i kapitelhuset, som kan læse velsignelsen over Jer på et øjeblik. Men jeg er bange, vi er røbet – jeg hører nogen på gangen."

"Stæng for gangdøren!" sagde Rigmor ængstelig, "og følg os gennem stegerset til baggården! ak, Carl, Carl! nu bliver jeg dog så angst. Ær din fader og din moder, hedder det –"

"Mod, min Rigmor! Ær din fader med at have mod og kraftig vilje som han! du skal forlade fader og moder, hedder det også. Den hellige kirke skal velsigne os! Gud beskytter trofast elskov. Kom! det gælder al min lyksalighed i verden. Over mit hoved komme følgerne! Jeg er beredt på alt."

Derpå tog han hende rask om livet og førte hende hastigt og ubemærket ud af slottet for at udføre det vovelige foretagende.

"En fordømt streg!" sagde kongen dagen efter og gik, rejseklædt, med et åbent brev i hånden, frem og tilbage i dronningens gemak. "Derfor havde han sådan hast med at få lensbrevet udstedt og få orlov til jeg selv drager i leding. Guds død! en slig dumdristighed har jeg ikke hørt mage til siden historien med ridder Folkesøn og kong Sverkers datter. Og hvad er nu herved at gøre? Grev Albert tilgiver ham det aldrig i evighed. Kommer han hjem, river han Karisegård ned over deres hoveder og fordrer ægteskabet hævet af kleresi og pave."

"Skade for den vakre Rigmor!" sagde dronningen, "kan de reddes, min ædle konge! og kan grev Albert på nogen mulig måde forsones?"

"Derpå er ikke at tænke. Alt, hvad jeg kan gøre, er at lade dem have fred så længe muligt og lade grev Albert blive i Estland så længe, der er nogen rimelig grund dertil. Han er mig hengiven med liv og sjæl, den kække Albert; men jeg kender ham. Han er

som jern og stål, når det gælder hans faderret og hans huslige anliggender; deri lader han hverken konge eller kejser blande sig. Men kom nu, min Berengaria! det hjælper ikke at tænke derpå. Du skal nu snart se din kære Audacia igen."

"Tak, min Valdemar!" sagde Berengaria og trykkede hans hånd med heftighed, "du ved ikke, hvor du glæder mig med den rejse. Vel føler jeg mig stærk nok til at foragte den lavsindede hob og dens tåbelige had – den største mands kærlighed har givet mig mod til at trodse en hel verdens miskendelse, men det er dog tungt at se sig hadet, og jeg føler mig dog mangen gang, når du ikke er mig nær, ret fremmed og forladt blandt disse fjendtlige mennesker, som misunder mig din tillid og kærlighed og mistyder hvert ord og hver mine. Den eneste kvindelige sjæl, som her forstod mig og viste mig velvilje, var den vakre, lunefulde Rigmor. Nu har også hun forladt mig, og jeg længes nu dobbelt efter min kære, venlige Audacia."

"Hun var din første ungdoms fortrolige," sagde kongen deltagende, "og det undrer mig ikke, du gerne vil se hende igen, men det smerter mig dybt, at du blandt fremmede må søge den hengivenhed, man her lader dig savne. Dog lad det ikke forstyrre vor lyksalighed, min højhjertede dronning! folket er et egensindigt, lunefuldt barn. Det har ingen sans for den højhed, som ikke skjuler sig i mildhed og nedladende venlighed, men dets sind er godmodigt, omskifteligt og let at vinde, som barnets. Skænk dem blot et smil, en venlig afskedshilsen! og du skal se, når vi kommer tilbage, vil mine brave danske ikke glemme, du er Danmarks og Valdemars dronning. Jeg glæder mig også til denne rejse –" fortsatte han hastigt, da han så en bitter mismodståre i sin dronnings skønne øjne, "og tro ikke,

jeg bringer dig noget offer dermed, min elskede! Er grev Henrik virkelig død på sin valfart, som man siger, bliver det mig ingen blot lystrejse. Som grevehusets værge, vil jeg bringe den lille Nicolaus' arverettigheder i orden. Grev Gunzelin er næppe den mand, som gør indvendinger, og de tyske love spørger jeg ikke om, som konge af Danmark."

"Men hvis Audacia ikke indvilliger, min Valdemar, så lover du mig dog at lade sagen bero? jeg ville nødig, vort venskabelige besøg skulle volde hende ubehageligheder. Måske lever grev Henrik endnu og kan komme tilbage."

"Nu, vi vil se! det schwerinske hus har jeg ingen grund til at begunstige, men den ædle grevinde vil jeg gøre alt muligt for."

Med disse ord rakte Valdemar dronningen armen og førte hende gennem riddersalen til slotstrappen. Det kongelige par hilstes ærbødigt af rejseklædte herrer og damer, som i to store rækker ventede på dem for at ledsage dem. Kongen hjalp dronningen på hendes lette ganger og besteg selv sin hvide hingst. Derpå drog det prægtige tog ud af slotsgården og gennem Ribe gader, hvor en stor menneskevrimmel bevægede sig travl og nysgerrig for at betragte dem.

"Hvad må sådan en rejse ikke koste det fattige land!" sagde en tyk, adstadig borgermand med en kort lædertrøje og et stort skødskind, idet han vranten trykkede sig den smudsige hue ned over panden. Det var oldermanden for Ribes talrige grovsmede. "Det er også dronningens påfund!" fortsatte han, "hvad forstår vi dumme danske os på sådan en perle? det må tyskerne forstå! Nu vil vi snart få at høre, hvorledes de skriger og skråler over hendes dejlighed og store væsen. Derude vil man bære hende på hænderne, mens vi her råbe ak og ve over hende."

"Nå, nå, mester Claus!" sagde en lille pyntelig mand, som stod ved hans side med sin hvide bomuldshue i hånden, "hvad ulykke er der i, at hun tager sig lidt frisk luft og ser sig om i verden? En dronning kan dog heller ikke sidde hele året ved spinderokken som Eders gode hustru. Således som vor dronning bliver æret og elsket, kan hun vel sagtens længes efter venner og frænder. Det er surt at være fremmed og ilde lidt, hvor man skal være hjemme."

"I har godt ved at rose hende, mester Keld!" svarede den tykke grovsmed, "I fortjener en god skilling mellem år og dag blot for at pudse hendes ædelstene og gyldne smider. Mens I smeder armbånd og guldbratser til den storagtige dronning, må jeg for halv løn smede bolt og halsjern til de stakkels bønder, som ikke vil betale hende dronningeskat. Nej, da priser jeg dronning Dagmars tid, da gav den rige bonde mig mere for plovjern, end jeg nu tjener på hundrede bønder."

"Skam få hun Bengerd! Herre Gud være med kongen!" lød det nu i alle gader, så snart toget var draget forbi.

"Hør, hvor uforskammet!" sagde den lille guldsmed, "synger de nu ikke den skammelige vise om dronningen igen!"

"Det er hendes afskedshilsen, og bliver velkomsthilsenen ikke værre, kan hun takke sin gode helgen!" mumlede grovsmeden. "Det er vel, de er borte!" tilføjede han, "det var dog synd, skulle kongen høre det; han kan have kors nok i hende alligevel."

"Det er en lykke for de kåde peblinge, at kongen ikke kan høre, hvad de synger," sagde guldsmeden, "han var ellers nok mand for at holde både de små og store i ave."

"Snak I ikke om ave, mester guldsmed," brummede grovsmeden, "vil I ikke synge med de fugle, I er i blandt, så tag

Jer i agt, at de ikke gør Jer til plukfisk! Gak I hjem og smed en guld hank til Eders spanske krukke! Den krukke går dog så længe til vands, til hun kommer øreløs hjem."

Derpå gik den vrantne oldermand til sin esse, og den pæne guldsmed listede sig klogelig ud af vrimlen.

Note 14: **Virgo amata, ora pro nobis:** Elskede jomfru, bed for os!

6

Tre måneder var forløbet siden kongen og dronningen var draget til Schwerin. Det var en kold oktobernat. I en mørk, snæver celle i klosteret Lockum i det Calenbergske sad en høj, pøniterende munk halvt oprejst i en sort ligkiste, som tjente ham til seng. På bønskamlen ved hans side brændte en lampe mellem et timeglas og et dødningehoved. Han havde et frygteligt udtæret ansigt med enkelte store fast kongelige træk, men den største del af ansigtet var skjult af det gråsprængte, halvt rødlige skæg som filtrede sig uredt om de smudsige kinder. En stor, forreven cistercienserkappe, hvis hvide farve ikke mere var kendelig, skjulte den nederste del af hans kæmpestore, skinmagre legeme. Foroven var han nøgen til bæltet. Hans ryg og de høje skuldre var dækkede med blodige striber, og en knudret pønitense-svøbe i hans højre hånd røbede årsagen dertil. Denne angerfulde selvplager var bisp Valdemar, som ved sine strenge bodsøvelser i dette kloster allerede var kommet i stort ry for hellighed og nu med samme iver attråede denne ære, som han før higede efter verdslig magt og berømmelse.

Han syntes i denne natlige ensomhed at være plaget af svære anfægtelser; han stirrede vildt hen i luften og slog kors for sig.

"Vig fra mig, frister!" mumlede han, "kommer du nu igen med din fordømte krone, dine dolke og din gift? vig fra mig! eller bøj dig i støvet og knæl! ser du ikke, jeg er en hellig mand? Ser du ikke, hvor de kysser mine fødder, når jeg sidder og hudfletter mig på den spidse sten derude, og hvor de andægtige

pilgrimme bøjer sig for mig, når glorien begynder at skinne om mit hoved i solskinnet? Ha, nej, nej, det er også blændværk – det er også dit værk, gamle hovmodsdjævel! så længe der er en dråbe blod i mit syndige skind, får jeg dig dog ikke pisket ud. Nu er det midnat igen. Nu gælder det at holde den sorte ude af døren – han er dog den værste."

Nu begyndte han ivrigt at bede, men af og til slap ham en frygtelig forbandelse ud af munden, og han revsede sig selv hårdt derfor med svøben. Da åbnedes døren på klem, et par vilde, skelende øjne stirrede ind til ham, og under en askegrå pilgrimshætte kom et sortkruset skæg og et brunt, dristigt ansigt til syne.

"Spar Eders arme ryg, min fromme helgen!" sagde en hånlig stemme og lo, "I pisker dog ikke den gamle bisp Valdemar ud af helgenskindet."

"Vig fra mig, Satan!" råbte bispen og stirrede forfærdet på den natlige gæst.

"Kender I ikke Eders gamle ven mere, ærværdige herre?" sagde pilgrimmen og trådte ind. "Hold dog ikke en andægtig pilgrim for den lede Satan! Kommer jeg også lidt silde på natten og hedder jeg endogså den sorte, så har jeg dog derfor hverken kløer eller hestehov endnu. Se, kender I mig nu, ærværdige?" Han kastede hætten og pilgrimskåben, og sorte grev Henrik stod der i sin ridderlige dragt med det store rubinhalsbånd over brystet.

"Grev Henrik! Hvad vil I mig her?" stammede bispen forvirret og slog kåben over sine nøgne skuldre, idet han rejste sig og steg ud af ligkisten. "Hvi kommer I hid og forstyrrer mig i min andagt? Verden og dens forfængelige handeler har jeg opgivet,

som I ser. Et forvildet verdensbarn, som I, er kun en frister, den onde sender mig for at gøre mig vejen til helligheden trang."

"Jeg kommer fra en hellig valfart, ærværdige! og den skal ske en ulykke, som ikke herefter kalder mig en from herre. Ingen pilgrim går jo Lockum Kloster forbi uden at se Jer; skulle da jeg, Eders gamle ven, gå Eders dør forbi uden at hilse på Eder? Det er en god stund siden vi sås, og intet er foranderligere, end mennesket; men således havde jeg dog ikke ventet at træffe Eder. Blev tronen, I kæmpede for, alt en ligkiste? blev scepteret, I fødtes til, en ussel pønitensesvøbe? og skal kongesønnen, den kække bisp Valdemar, således ende?"

"Således ender al verdens højhed og forfængelighed. Tal ikke til mig om scepter og trone! de fordømmelige drømme er forbi."

"Også når I hører, at der kun behøves en dristig beslutning og en lykkelig nat for at fuldbringe, hvad vi forgæves i ti år har tænkt på?"

"Frister, frister! er det fromheden, du bringer med fra det hellige land?"

"Jeg var også i de vises laud, ærværdige! Blandt Ægyptens underværker hørte jeg, hvad menneskemagt og menneskevilje formår, når den er fast og udholdende."

"Men ormen, som ikke dør, ilden, som ikke slukkes, hvad råd fandt I derfor i de vises land?"

"Derfor er der også råd, ærværdige! Jeg bringer en skat hjem med mig, som nu skal spare mig alle valfarter og pønitenser. Vidste I, hvad for en kostelig saft denne dyrebare ædelsten indeholder, og havde I blot en dråbe deraf – så kunne I spare Eders syndige legeme og behøvede aldrig at frygte for Jer sjæl."

Med disse ord fremtog grev Henrik en klar, sleben sten, hvori en rød væske var indesluttet, og holdt den for lampen.

"Blod! Blod!" skreg bispen, "ha, brænder der ikke blod nok på vore sjæle?"

"Men *dette* blod, ærværdige! det slukker al blodbrand i al evighed – det slukker alle skærsildens og helvedes flammer – det udsletter alle gamle og nye synder: så sagde mig den fromme Pelagius. Se, en sådan skat er et kongerige værd imellem brødre."

"Ha, men er det ægte?" – Her krummede sig bispens magre fingre krampagtigt efter relikviet, som greven hastigt tog til side.

"Tror I, en pavelig legat – tror I, den fromme bisp Pelagius i Alba ville svoret sig sin salighed fra for guld? Blodet er, min sjæl! ægte nok, og dyrt har jeg betalt det. Enten skal Pelagius og hele den hellige kirke være evigt fordømt – eller jeg har syndsforladelse og salighed nok til os begge."

"En dråbe, en eneste dråbe kun på min brændende isse!" råbte bispen og knælede, "den dobbelte bandstråle luer der endnu og strider med glorien."

"Vel, vel, ærværdige!" svarede grev Henrik kold og forvarede relikvien med et hæsligt smil, "når vi ses igen, og under en betingelse: I er for hellig til at tage del i mine verdslige planer, det ser jeg vel, men en hellig ven kan jeg også behøve. Når I hører om en dristig dåd, hvorfor bandstrålen truer mit krusede hoved, så lad mig se, hvad I formår hos pave Honorius! og så kan I måske endnu betænke Jer på, om en dråbe af denne ædelsten og en indbildt glorie eller kongen af Danmarks krone bedst kan krone Eders brændende isse!"

"Ha, jeg forstår dig! du er dog den lede Satan. Vig fra mig, frister! vig fra mig, evige løgner! Dit hellige blod, som din krone, er djævelsblændværk til hobe. Dit spotord var kun sandhed – ja, her er min trone – her er mit scepter; med det trodser jeg dig endnu –"

Med et vildt blik satte den ulykkelige bisp sig nu stoltelig på kanten af sin ligkiste og svingede svøben over sit skaldede hoved.

"Afsindige dåre! med Jer er der intet mere at udrette!" mumlede grev Henrik harmfuld, idet han kastede pilgrimskappen om sig og gik bort med en hånlig latter.

"Le kun, så hele Helvede ryster!" mumlede bisp Valdemar og korsede sig, "du måtte dog vige!"

Derpå sank han bleg og udmattet om i ligkisten.

Da han om morgenen kom til sig selv, rejste han sig med en højtidelig, triumferende mine og fortalte de andægtige klosterbrødre, hvorlunde han i denne nat havde haft en svar anfægtelse, men at han ved den hellige jomfrus hjælp, under strenge bodsøvelser, havde drevet den onde ud af sin celle. Han håbede, at han nu, som den hellige Antonius, havde fået bugt med fristeren for evigt, og at de nu snart kunne synge hans sjælemesse og lukke låget til på hans kiste.

Grev Henrik fortsatte imidlertid, som en andægtig pilgrim, sin hjemrejse, og højlig beundret af sine landsmænd for sin fromhed og ydmyghed, gik han til fods gennem sit eget grevskab til Schwerin.

En klar vinteraften viste den nedgående sol ham endelig Schwerinersøen med slottets høje tårne i det fjerne. Han standsede og grundede på, hvorledes han nu kunne overraske sin skønne gemalinde og forsikre sig om hendes troskab, for hans stærke tilbøjelighed til skinsyge havde ikke forladt ham på hans hellige valfart. Jo nærmere han kom hjemmet, jo dårligere forekom det ham at stole på en smuk hustrus troskab, som man ikke strengelig havde prøvet. Som han i disse tanker gik langsomt fremad gennem den sorte, afbladede egeskov, så han en lille, krumrygget, gejstlig herre med stor il komme ridende fra slottet, og han genkendte den forviste ærkedegn Arnfred fra Ribe, som han havde taget i beskyttelse og gjort til sin slotskapellan.

"Velkommen, velkommen, min nådigste velynder og herre!" råbte Arnfred og sprang af hesten; "rygtet om Eders lykkelige hjemkomst har kaldet mig fra ave og gjort mig til en ganske rask rytter, som I ser. Jeg skylder Eder mest af alle, og det kommer mig først af alle at byde Eder velkommen til Eders – ak, til slottet vil jeg sige!"

Her satte han et højst ynkeligt ansigt op.

"Hvad betyder det bededagsansigt, klerk? Slottet er vel mit endnu, vil jeg håbe. Hvor står det til? min gemalinde og min broder lever dog vel?"

"O ja, som man tager det, men man har sagt Eder død, strenge herre! Skade, at I ikke – –"

"Hvad! for Djævelen! at jeg ikke var død, vil du vel aldrig sige?"

"Den hellige Augustin bevare min tunge! Skade, at I ikke kom hjem for tre måneder siden, ville jeg sige, så kunne meget nu

være bedre og anderledes –"

"Nå, så skrig, ulykkesfugl! hvad ulykke er der da sket?"

"Kongen – kongen af Danmark har været her."

"Kong Valdemar? ha! – og alene?"

"Nej, hans stolte dronning var med for at besøge Eders frue."

"Nu, hvad ulykke var der så deri? min broder var dog hjemme? og de blev vel modtaget med høflighed?"

"O ja, *særdeles* høfligt, strenge herre! I kunne ikke selv være blevet modtaget høfligere. Kongen var som husbond og herre på slottet, og inden han rejste, havde han, med Eders hr. broders og Eders føjelige gemalindes samtykke, på sin myndlings vegne taget halvdelen af grevskabet og slottet Schwerin i besiddelse, som Eders søstersøns den unge grev Nicolaus' lovmæssige arv og gods."

"Hvad! raser du? en sådan påstand har han vovet? og man har været dum nok til at indvillige?"

"Som sagt, herre greve! kongen var som herre og husbond her på slottet, og Eders skønne, godhjertede frue kunne intet nægte ham – hun troede Eder desuden jo død –"

"Intet – intet kunne hun nægte ham? Død og helvede! nu lyver du, satan!"

"I misforstår mig, strenge hr. greve! – Den hellige Augustin bevare min tunge fra bagvaskelse! – jeg taler kun om fordringen på grevskabet og slottet. Andet tør jeg ikke tale om, men –"

"Nu, hvorfor stammer du? Grevskabet og slottet spørger jeg nu ikke om. Min arv og mit mandslen skal kejseren og de tyske love vel hævde mig. Den anmasselse er mig endog velkommen: den skal kong Valdemar højlig fortryde; men hvad videre?"

"Intet videre, strenge herre! kun beviste kendsgerninger kan I drage ham til ansvar for. Blik og miner tør jeg ikke udlægge. Sligt bekymrer kejseren og de tyske love sig heller ikke om."

"Blik og miner? ha, lyver du, satan! skal det koste dit liv!"

"Jeg siger intet bestemt, strenge herre! Jeg har kun en mistanke, en lille frygt, som min omsorg for Eders ære og min egen sikkerhed ikke tillader mig aldeles at dølge. Eders skønne frue var, som sagt, meget høflig mod den smukke, veltalende konge. Dronning Berengaria var hver dag mindre tilfreds her og skyndte på afrejsen, men der indtraf hyppige forhindringer og opsættelser. Da endelig de høje herskaber rejste i forgårs, græd Eders skønne frue ret bevægelig. Man siger, en lille tvist mellem hende og dronningen har gået hende meget nær. Siden de høje herskabers bortrejse har hun været tungsindig, og det prægtige armbånd, kongen gav hende ved afskeden, betragter hun ofte med ømme tårer."

"Død og helved, Arnfred! kan jeg tro dig? du bærer gammelt nag til kongen. Du ville vel glæde dig, når du så ham i nød og ulykke –"

"Det skal jeg ikke nægte, strenge herre! som en god kristen, bør jeg hade alt ondt, og jeg hader Eders fjende, som jeg hader alle uretfærdige tyranner og uskyldighedens forførere. Men, agt vel derpå! jeg anklager ham ikke; jeg tør i denne sag intet vidne, for hvad der kan være betroet mig som sjælesørger, forlanger I dog ikke at vide? det kan hverken I, strenge herre, eller nogen magt på jorden bringe over mine læber. Hvad jeg tør sige, det fælder ingen, og vogt Eder, at I ikke lægger mere deri, end der er! jeg ville kun give Eder et vink."

"Et skønne vink, min fromme herre! det viser mig Helvede åbent. Man har altså betroet dig hemmeligheder, som ingen kan aftvinge dig? godt, godt! ved jeg, hvor den helvedes skat er begravet, står det til mig, om jeg vil grave den ud eller ikke. Ha, den skam og skændsel skal hævnes dyrt! – Men ve dig, har du skuffet mig!"

"Undersøg selv, strenge herre! og finder I, jeg har sagt et eneste ord, som ikke var sandhed, så være jeg selv den første, der falder for Eders retfærdige hævn!"

Grev Henrik tav og betragtede den listige klerk med et gennemborende blik. Han så et triumferende smil i hans nedrige åsyn, og uden længere betænkning greb han sin dolk og satte den mod den tvetydige anklagers strube:

"Bekend nu alt, eller far til Helved, som en nederdrægtig løgner og bagvasker!" råbte han frådende.

Arnfred faldt på knæ og bad ham betænke, at den samvittighedsfulde klerk dog var et skrøbeligt menneske, og at det var en gruelig synd at friste ham over evne og tvinge ham til at bryde sin hellige embedsed.

"Sladder, elendige hykler! du ville jo tvinges; havde du villet tie og holde din ed, havde du ikke sagt mig halvt så meget. Nu, kort og godt! dø som en giftig æreskænder, eller bekend! ét ord er mig nok: skyldig eller uskyldig? du ved, hvad jeg mener. – Sværg, at du vil være evig fordømt, hvis du lyver!"

"Gud og den hellige jomfru forlade Eder den synd, strenge herre! men jeg tvætter mine hænder; jeg vil ikke med en løgn skjule forbrydelsen. Så vid da, den skønne synderinde bekendte mig alt i skriftestolen i en angerfuld time! men hun fortrød straks igen sin åbenhjertighed og frygtede, jeg skulle forråde

hende. For at være sikker på min tavshed, truede hun mig endogså med at anklage mig hos Eder for en syndig tilbøjelighed til hende, hvis jeg røbede hende. Nu ved I det, herre greve! det være da vovet! tro nu, hvem I vil! jeg undsiger ordet – det være min fordømmelse, hvis jeg lyver! – skyldig! skyldig!"

"Vel, jeg vil tro dig, som man kan tro en klerk med dit ansigt. Men nu tier du som en død hund! Intet menneske skal vide min skændsel! jeg skal bære den, som en klog mand, og hævne mig, som en prælat! Jeg var ikke forgæves i de vises land. Min hævn skal modnes, før den rammer, men da skal den ramme vist og sikkert, og Europa skal studse ved, hvad en tysk greve formår! Følg mig til slottet, Arnfred! vær tavs og tro, og du skal ikke fortryde det!"

"Jeg er Eders med liv og sjæl, strenge herre!" sagde Arnfred og holdt ydmygt stigbøjlen, mens greven svang sig i sadlen. På klerkens hest fo'r den frygtelige pilgrim nu op mod slottet.

"Jeg har ham, hvor jeg vil!" mumlede Arnfred og listede sig langsomt bag efter, "hvad jeg svor, kan jeg forsvare: skyldig, skyldig – det er dog den ene som den anden. – Den, som synder i et, synder jo i alt. – Lad den knibske grevinde nu kun sige, hvad hun vil! han tror hende dog ikke. Og kongen – ha! kunne jeg leve den dag at se mig hævnet på ham og grev Otto og den hele stolte slægt, så forvandt jeg først den gamle svie af hundepisken."

"Men svien af skorpionpisken skal du aldrig forvinde!" hviskede en stemme tæt bag ved ham. Han så sig forfærdet tilbage, og der stod en kvindelig skikkelse, klædt som en fattig kedelflikkerske, og stirrede stift på ham med et par sorte,

gnistrende øjne under den lurvede kyse. I hånden, som glimrede af prægtige ringe, svingede hun en spraglet svøbe, som syntes overtrukket med slangehud. "Tak for sidst, krumme satan!" hviskede hun, idet hun lo og greb ham i kraven, "det var ikke langt fra galgen – ha, ha! den gang bragte du mig godt bytte. Men nu, nu har du gjort dit mesterstykke. Det var ret! lyv og bedrag og sværg dig Fanden i vold! det siger intet. Men hævn, hævn! det er en lyst og glæde."

Derpå begyndte hun at danse om med ham mellem de tørre blade i skoven, så de fløj ham om ørene, mens hun som en rasende furie slyngede slangesvøben over hans hoved.

"Hjælp! Hjælp!" skreg den forfærdede klerk og var som slagen med lamhed af skræk, "slip mig, slip mig, du Helvedes plageånd!"

Men jo mere han skreg, jo vildere lo hun og hvirvlede ham om med sig over stub og sten i det halve mørke, til han af gru og forfærdelse styrtede om uden bevidsthed.

"Svend! Svend!" råbte hun nu med skingrende stemme, og en plump, halvvoksen knøs i pjaltede klæder, med en knippel i hånden og en stor låsbue på ryggen, sprang frem af buskene.

"Her er jeg, nådige frue! Jeg var på slottet, men dengang løj dog Eders stjerner. Kongen og dronningen er rejst i forgårs, og slotskapellanen har ingen ulykke gjort."

"Se, der ligger han," afbrød hun ham, "han har gjort ulykke nok, men det er godt. Det er i sin orden, og mine stjerner løj dog ikke ganske."

"Hvad! – har I selv fået ham fat og sunget ham i dvale? skal jeg da nu slå ham for panden, den hund?"

"Nej, lad ham ligge! han ligger på sin gerning. Han lever dog ikke til sol går ned igen, men hvad han har sået, skal jeg høste. Nu ved jeg mere, end gamle Thord selv. Har du hestene?"

"De står heromme ved gærdet."

"Så af sted! deri havde din oldefader ret – her rådslog skorpionen med skytten, men her skal det stolte vildt ikke falde. Fluks af sted til Ribe! – har du din bue?"

"Ak, nådige frue! heller ti mænd, end en kvinde! hun skal være så dejlig."

"Det hjælper hende ikke! hvad bryder stjernerne sig derom? Se på mig! jeg var også dejlig en gang, men hvad brød de kolde stjerner sig derom? Ve, ve! nu er jeg en furie med slangesvøbe – nu er jeg en Helvedes plageånd og kan skræmme livet af alle skurke i måneskin. Hvo kender nu den dejlige hertugdatter mere? og hun fødtes dog til scepter og krone."

Med disse ord holdt hun hænderne for de forvildede øjne og græd bitterlig.

"Ak, græd nu ikke igen, højbårne frue! I er endnu så dejlig, så det er en gru, og jeg kan ikke udholde at se Jer græde, for må I dog danse og synge og le, når galt skal være. Jeg vil jo følge Eder til Verdens ende og gøre alt, hvad I vil."

"Nu, så kom da, slave! kom da, min tro ulveunge! Du skal blive greve – du skal blive hertug, som min Knud, når jeg kommer i mit rige! Guld og ædelstene har jeg nok af; tag det alt – men skaf mig hævn!"

"Ak, I er så god og rundhåndet, dejlige frue! hvor kan I dog være så grum? når jeg tænker derpå –"

"Tør du tænke, ulveunge? Tud, tud! men tænk ikke! nej, lyde skal du! dertil er du født og båret og mine øjne skal du lyde, som

jeg må lyde de gloende øjne deroppe! Fort, fort! inden vi har fuldmåne igen må det være sket – vil ikke du, så vil hundrede andre."

Hun greb ham nu krampagtigt i armen og forsvandt hastigt med ham mellem de tørre, raslende buske.

Bleg og skælvende stod Arnfred næste dag for alteret i Schwerin slotskapel og læste messen. Grev Henrik og hans frue sad i den prægtige herskabsstol lige overfor alteret. Grevens åsyn var mørkt og uroligt, og den skønne grevinde Audacia havde skjult sit forgrædte ansigt bag sløret. Greven betragtede hende af og til med et skarpt, mistænkeligt blik. Da slog hun sløret til side og vendte det smertefulde åsyn mod alteret, idet hun knælede på bønskamlen og syntes hensunken i en inderlig bøn. Da endelig hendes skønne, bedende øjne dalede, traf hendes blik den skælvende klerk. Ramt af et nerveslag, styrtede han i samme øjeblik om for alteret med et grueligt skrig og blev med forfærdelse båret ud af kapellet. Han lallede grev Henriks navn og syntes at have et vigtigt ord at sige ham, men inden han kom tilbage til slottet – var han død.

På vejen fra Slesvig, hvor Valdemar havde opholdt sig nogle dage, red han en smuk klar vinterdag langsomt ved sin dronnings side mod Ribe. Det talrige følge af riddere og damer fulgte det kongelige par i en ærbødig afstand for ikke at forstyrre deres fortrolige samtale.

"Ja, jeg havde uret, min ædle Valdemar!" sagde dronningen, mild og kærlig, idet hun slog hermelinskåben til side og rakte

ham hånden. – "Jeg troede mig hævet over så jammerlig en lidenskab. Jeg drømte aldrig om, at jeg nogensinde således kunne lade mig overvælde af denne de svage sjæles sot. Tilgiv mig!"

"Alt er glemt og tilgivet; men jeg begriber kun ikke –"

"Jo vist begriber du det. Tilstå mig kun, kæreste Valdemar! skulle nogen kvinde i verden kunne gøre mig skinsyg, måtte det være hende. Hun har alt, hvad jeg mangler. Et mildere og kærligere åsyn og et blødere, kvindeligere hjerte, end min Audacias, har jeg aldrig kendt og jeg fortænker ingen mand i, at han finder hjertelig behag i hende."

"Jeg tror dog ikke, hun behager mig mere, end fast alle vakre, venlige kvinder."

"Lidt mere, lidt mere, men hvad siger det? Jeg skulle have glædet mig over, at min veninde også var din, men det var som en ond ånd var faret i mig, og hvert venligt ord, hvert livligt blik, I vekslede, var mig et dolkestik!"

"Ubegribeligt, at jeg ikke mærkede det!"

"Jeg forstilte mig; jeg foragtede selv min svaghed og var for stolt til at røbe den, indtil den overvældede mig og var mere ved at gøre mig afsindig; da først kom de frem og fik betydning, alle de utydelige halve ord og hentydninger, som jeg for længst havde hørt om dig og foragtet. Hvad man har sagt om dig og den skønne, svenske enke og om jomfru Kirstine af Rise, som så pludselig forsvandt på vor bryllupsdag, al den snak havde jeg før leet ad og aldrig agtet værd at tænke på; men nu kom alle slige tanker som dæmoner, fra sjælens dybeste afgrund for at forvirre mig og gøre mig uvis om din kærlighed og troskab; nu erindrede jeg også din opmærksomhed for Audacia, da vi første

gang sås, og hvorledes du forlod os begge for at ile i en tredjes arme; den fromme, uskyldige Dagmar syntes mig et ulykkeligt offer for dit letsind og din ustadighed, og du, den eneste mand i verden, som jeg agtede og elskede, blev mig en svag, almindelig sjæl, som tusinde andre, og en troløs kvindeforfører."

"Berengaria, min herlige Berengaria! selv din skinsyge har gjort mig stolt; den er mig kun et nyt bevis på din kærlighed, og jeg bebrejder dig intet. Nogen uret har jeg dog også. Jeg vil tilstå dig det; min alt for ligefremme måde at vise elskværdige kvinder min hyldest på har ofte givet min ære til pris for mistanke og bagvaskelse. Den fejl har jeg aldrig kunnet aflægge. Men lad det nu være glemt! jeg bliver nu daglig ældre og adstadigere; se, mit hår begynder alt at gråne. Kun når jeg ser dig, føler jeg mig endnu ung og kraftig nok til at beherske en verden. Endnu bærer jeg ikke Knud den Stores krone – et herligt, virksomt kongeliv ser jeg endnu i møde ved din side – så snart vi kommer til Ribehus –"

"Ak, gid jeg aldrig så Ribehus mere!" afbrød dronningen ham heftigt og med et dybt suk, "det er mig af hjertet forhadt, det mørke, kolde slot, hvor kun had og miskendelse venter mig."

"Guds død, min Berengaria! er du af samme mening i morgen, drager vi overmorgen til Roskilde eller til Slesvig eller til hvilket af mine slotte, du vil. Men tro mig! stedet gør mindst til vor tilfredshed. Kunne du følge mit råd, min ædle dronning! kunne du nærme dig med lidt mere fortrolighed og nedladenhed til den lunefulde almue, som kun behøver et smil, et venligt blik for at forgude os – du skulle se, alt blev godt. Det udvortes præg af højhed og storhed kan kun høje og store sjæle

fatte og højagte, men den indskrænkede, egenkærlige mængde oprøres derved og kalder det overmod."

"Skulle Danmarks dronning behøve at nedlade sig til ydmygende kunstgreb og gøglespil for at smigre en rå, foragtelig hob!" svarede Berengaria stolt, "nej, er jeg dronning, vil jeg føle mig og vise mig som dronning, og vil mine undersåtter ikke elske mig – foragte mig skal de ikke!"

"Forstå mig dog ret, min højhjertede Berengaria! den mildhed og venlighed, som er så mægtig til at vinde hjerterne, skal ingen maske være, intet hyklet, påtaget væsen, men et sandt udtryk af et venligt hjertelag. Elsk kun mit folk ret af hjertet, min dyrebare dronning! elsk det, som en moder sine børn, og du skal se, mine brave danske lønner ikke kærlighed med had!"

Dronningen tav pludselig, og en blussende rødme for over hendes kinder. En svar kamp syntes at foregå i hendes sjæl.

"Ak, du har dog ret, min Valdemar!" udbrød hun endelig, "jeg føler din milde, skånende bebrejdelse med smerte. Jeg var dog aldrig en moder for dit folk. Det var kun Dagmar. Men døm mig ikke for strengt i dit hjerte! Det er let at elske, hvor man bæres på hænder, men hvor man modtages med fordom og intet venligt ord hører, der er det en tung pligt at skulle elske. Dog, jeg lover dig det helligt, min Valdemar! det *skal* blive anderledes, ved Gud i Himlen! det *skal* blive anderledes!"

Den skønne dronning var bevæget, og der glinsede tårer i hendes mørke øjne. Kongen trykkede hendes hånd til sine læber og hviskede:

"Amen! dertil give Gud sin velsignelse! og jeg er den lykkeligste konge i verden."

Nu kom følget nærmere, og man var ikke langt fra Ribe.

"Man strømmer os allerede i møde, herre konge!" sagde junker Strange. "Ser I, hvor det glimter og støver hist ved åen! og hør, hvor de allerede larmer og råber!"

"Den måde at modtage os på huer mig ikke!" hviskede dronningen ængsteligt, "det er jo et opløb, som de ventede fjenden."

"Den frihed kan man ikke betage folket, min ædle dronning!" svarede Valdemar, "mig er det altid en glæde, når mine kære undersåtter vrimler mig således muntre og livlige i møde."

"Da jeg red ved din side i spidsen for din hær mod kejserens mange tusinder, min Valdemar! da var jeg glad og frimodig, men i dag er det mig, som du fulgte mig til en udørken, mod en flok vilde dyr, som ville sønderrive mig ved din side."

"Rolig, rolig, min kære Berengaria! lad ingen mærke din ugrundede mistillid! skulle du ikke være tryg ved min side blandt vore egne kære, tro undersåtter?"

Mens kongen og dronningen med sagte stemme vekslede disse hemmelige ord, nærmede folkeskaren sig med larm og glædesråb. Kongen hilste venligt til alle sider, men det var ikke den ængstede dronning muligt at betragte den larmende folkeklynge med et roligt og venligt blik, og hendes hilsen blev endnu mere stiv og tvungen end nogensinde.

"Se hvor stolt! hun ved jo næppe, om hun vil se på folk!" hviskede den ene af tilskuerne til den anden, og mens luften genlød af glædesråb for kongen, lød hist og her den gamle nidvise igen; Berengaria hørte nu selv tydelig det hadefulde, krænkende omkvæd:

"Skam få hun Bengerd! Herregud være med kongen!"

"Hører I Eders dronnings velkomsthilsen, min konge!" sagde hun med krænket stolthed og blegnede, idet hun hastigt drog sløret for sit ansigt for at skjule de bitre, frembrydende tårer.

"Død og fordømmelse!" råbte kongen yderst opbragt, "hvo formaster sig til at fornærme majestæten! Hug dem ned på stedet!"

På kongens bud red straks en flok riddere med dragne sværd ind blandt hoben, hvor de hørte den frække hånsang synges. Med larm og skrig spredtes en stor mængde mennesker, men derved kunne det ikke undgås, at børn og kvinder jo kom til skade og mange uskyldige måtte lide med de skyldige.

Hvad man ikke før var opbragt imod dronningen, blev man det nu, og skønt kongen endnu bestandig hilstes lydeligt af mange med fordoblet iver, lød hånskriget mod dronningen dog endnu stærkere fra flere sider. I den højeste forbitrelse drog kongen selv sit sværd og ville fare ind blandt de dumdristige; men han følte det mislige deri; han standsede pludselig sin hingst. Hele toget standsede ved Sønderportsbroen, og kongen bød stilhed.

"Stille, stille! Kongen vil tale!" lød det nu med en sagte mumlen fra den ene til den anden, og i et øjeblik var der så stille rundt om ham, som den store folkeskare ved et trylleslag var forstenet.

Nu opløftede kongen sin stærke røst og talte mægtige ord til skræk og beskæmmelse for oprørerne, og til ære for den dronning, som han påstod et hvert ædelt og højhjertet folk måtte være stolt af. Han svor ved sin kongelige magt og myndighed, at den, der ikke ærede Danmarks retmæssige, kronede dronning, som den, der var lige i magt og højhed med

kongen selv, skulle falde som en landsforræder og formastelig oprører for bøddelens sværd. Da han således med sin vældige herskerstemme havde nedtordnet skræk og forbavselse blandt de misfornøjede, vendte han sig med højhed og værdighed til sine tro, danske mænd og erindrede dem om, hvad Danmark var blevet til i de sidste mærkelige år. Han viste dem den glans og ære, hvortil han havde hævet det danske navn og den danske trone, siden den kække dronning Berengaria delte den med ham. Han viste nødvendigheden af de opofrelser, så store og vigtige foretagender krævede, og erklærede højt og lydeligt, at hvis hans sejrvindinger agtedes købt for dyrt, hvis det danske folk var så vanslægtet og dybt fornedret, at det agtede æren ringere end guldet, da ville han blues ved at bære det spir, som hans store forfædre bar med stolthed. "Kalder I mig Valdemar Sejer," sagde han endelig og slog heftigt op med sin bevæbnede højre, "og er I stolte af, at Danmarks konge bærer sligt et navn med rette, hvor kan I da bede Gud være med mig og ønske skam og skændsel over min ophøjede dronning, som deler min magt og min ære? Fortjener mit regimente skam og skændsel blandt danske, så være skammen og skændselen kun min! fra mig udgik hvert strengt kongebud, og jeg skal stå til rede og ansvar derfor på den yderste dag for kongernes konge! I min hånd hviler loven og sværdet; men lykken og sejren kom fra oven. Den kom med højhed og ære og tog sæde ved min side, og se, danske mænd! i denne skikkelse kom lykke og sejr, kom lyst og glæde, kom magt og ære til Danmarks konge. Hun fulgte mig uforfærdet mod den mægtigste fjende. Hver dansk kriger, som så hende, blev uovervindelig, men Danmarks fjender blegnede og flyede. Og en sådan dronning vil I ikke ære og elske?"

"Leve dronningen! – og leve kongen!" råbte nu tusinde stemmer blandt folket højt og larmende.

"Tak, min Valdemar!" hviskede Berengaria og slog nu sløret fra det skønne, bevægede åsyn, "for din skyld hører jeg det første venlige ord af dine danske. Give Gud og vor frue, at det ikke må blive det sidste!"

Næppe havde hun udtalt, førend kongen hørte en hvinende lyd, som af en pil, tæt ved sig. Han bredte forfærdet sine arme mod dronningen, og hun segnede af sadlen i hans arme.

"Mord, mord! Forræderi! Dronningen er myrdet!" råbte tusinde stemmer med gru og forfærdelse. Tavs og bleg stod kongen på jorden med den blødende og afmægtige dronning i sine arme. En stor, rusten pil sad i hendes dejlige bryst, men ingen så, hvorfra den var kommet.

"Guds dom! – Guds dom!" mumlede enkelte stemmer blandt folket, men forfærdelsesråbet over den gruelige gerning og jammeren over kongens store, målløse smerte overdøvede alle ytringer af tilfredsstillet had og forbitrelse.

Ridderne slog en tæt kreds om de kongelige personer, og mens mester Harpestræng øjeblikkelig undersøgte såret og drog pilen ud af dronningens bryst, blev den kongelige karm hentet. Men såret var dødeligt, og førend karmen kom, lå dronningen død i den ulykkelige konges arme.

Kong Valdemars indtog i Ribe med dronning Berengarias lig i den samme gyldne karm, som en gang under folkets fryderåb havde ført dronning Dagmar fra stranden, var et sørgesyn, som ingen dansk glemte, der havde set det. Selv de, der ivrigst havde sunget spotviser om den store, ulykkelige dronning, ynkede hende dog nu og forbandede hendes morder, da de så det

skønne lig, blegt og blodigt, i den sønderknuste konges arme. Af alle de forfærdede og deltagende tilskuere teede ingen sig dog så besynderligt, som en lille, pukkelrygget mand i en bondekofte, der bestandig løb ved siden af karmen og hylede som en afsindig, idet han gjorde de besynderligste miner og krumspring og råbte vivat med en hæs, kvækkende stemme. Det var den forrige hofnar, Claus Klumpe. Kongen syntes i sin dybe smerte hverken at bemærke ham eller nogen genstand udenfor sig. Da endelig karmen holdt for slotstrappen på Ribehus og dronningens lig blev båret ud af karmen, lå den lille vanskabning knælende ved fodtrinet af karmen. Dronningens kolde, blodige hånd faldt ved bevægelsen ned fra hendes bryst og berørte dværgens fordrejede ansigt, og med et gennemtrængende skrig for han op, trængte sig hylende gennem folkeskaren og styrtede sig over rækværket i den dybe slotsbrønd, men i den store, almindelige skræk og forvirring bekymrede ingen sig om den afsindige dværg.

7

Over tre år var forløbet siden hin ulykkelige dag. Det var en af de første skønne forårsaftener i maj måned, og Sjællands lysegrønne bøgeskove stod nysudsprungne i deres pragt og herlighed. I den skønne bøgelund ved Karisegård havde en fortrolig kreds af ridderlige herrer og damer lejret sig i det grønne ved den nu såkaldte "Fru Marthes Kilde", mens den fredelige aftenklokke ringede og den nedgående sol kastede sine sidste stråler gennem lydhullerne på det hvide, firkantede kirketårn. Ved en høj, lyshåret ridders side sad en dejlig, ung ridderfrue med guldtop i de brune hårfletninger og med et slumrende pigebarn i armen. En lille toårs dreng red støjende om mellem buskene på ridderens store slagsværd og havde sin glæde af at løbe fra den gamle, trippende fostermoder, som skulle passe på ham. En gammel, ærværdig matrone med en sort, guldkantet spidshue bredte nadverdugen på det friske grønsvær, og en fin, ung jomfru med gyldendugs livstykke gik hende til hånde med at tilberede det landlige måltid. På en fældet træbul sad en rejseklædt herre, med en stor guldring om armen, stille og alvorlig med en strengeleg og sang visen om junker Stranges hjemkomst med dronning Dagmar, mens hans kærlige, blå øjne ofte dvælede med inderligt velbehag på den blomstrende jomfru, der ikke var Dagmar meget ulig, men dog endnu mere lignede jomfru Kirstine af Rise i hendes lykkelige dage.

"En herlig aften, min Rigmor!" sagde ridderen og trykkede den skønne frues hånd, "sover vor lille Hedvig alt?"

"Ak ja, hun giver den smukke aften en god dag!" svarede Rigmor mut. "Hvor kan du dog være så rolig, Carl? og hvor kan vi sidde her og høre på gamle viser eller tænke på nogen verdens glæde, førend vi har taget en beslutning? Kommer min fader nu hjem fra Estland, som den gode Thorgeir siger, hvad vil der så blive af? – Hav dog øje med den vilde Albert, Marthe! lad ham ikke løbe i parken!"

"Lad os være glade så længe vi kan, min elskede Rigmor!" tog ridder Carl af Rise roligt ordet igen, "endnu er han jo ikke kommet til Ribe, og faren er ikke større i dag, end den har været i tre år. Nærmere er den, det er sandt, men der må dog en ende på alting, og jeg er næsten glad ved at høre, det uvejr nærmer sig, som vi dog vidste måtte komme en gang. Kom din fader i dette øjeblik og så os sidde så fredeligt her, måske han dog tilgav os, om ikke for vor skyld, så for de uskyldige børns skyld. Men ville han adskille os, kom han med væbnet magt og fordrede dig tilbage, så skulle han dog se, jeg havde ikke volde og grave om borgen for intet. Dog jeg stoler på kongen og den fromme ærkebisp."

"Ak, hvad tror du kongen bekymrer sig om os? Siden den ulykkelige dronning blev myrdet for hans øjne, er han jo blevet gammel og grå af sorg, og ærkebispen, han tænker jo kun på bøger og skrifter."

"Gud hjælpe kongen! vi er dog endnu tusinde gange lykkeligere, min Rigmor! – Sørger han endnu lige dybt over dronning Berengaria, gode Thorgeir!" – her vendte Carl sig til den nysankomne gæst – "hvorledes var han til mode, da I så –"

"Jeg beundrer ham i sorgen, som i lykken!" svarede Thorgeir Danaskjald og lagde strengelegen til side. "Vel ser han fast ud

som en olding; hans hår er askegråt, og hans pande er furet, men ilden i hans store herskerøjne er ikke udslukt, og han har måske i disse tre sørgeår virket mere for Danmarks vel, end ved alle sine sejrvindinger. Han sidder daglig i lønkammeret med ærkebisp Andreas og den lærde abbed Gunner fra Øm og arbejder på den nye lovbog. Han forsømmer aldrig rådet og tinget, ja man mumler endogså om, at han endnu vil udføre den dristige plan mod England og snart rejse sig i sin kraft og vælde for at tilbagevinde Knud den Stores krone. Han våger ofte hele nætter, og det er næsten et særsyn, at han, som i denne tid, forfrisker sig nogle dage på jagten, men grev Henriks besøg synes at opmuntre ham."

"Grev Henrik af Schwerin?" spurgte Carl og sprang op, "han i besøg hos kongen? det var en mærkelig nyhed. Han og kongen var jo dødelige fjender."

"Det har de ofte været og er blevet forligte igen. Når kongen bliver vred, kryber den snilde greve altid til korset. Siden den gamle historie med Johan Ganz har kongen jo to gange tvunget ham til at være hans mand. Da kongen sidst var i Schwerin, ved I, han på sin myndlings vegne tog det halve slot og grevskab i besiddelse. Deri havde han nok ikke så ganske ret, men det skal nu greven ved dette besøg have fået gjort om igen. Han turde ikke komme uden lejde, men nu er han og kongen de bedste venner af verden. Greven er en rask, munter og beleven mand, og kongen kan behøve nogen opmuntring og adspredelse."

"Og nu drager de på jagt sammen, siger I?"

"Ja, ret ivrigt; det opliver kongen særdeles. Jeg var med i forgårs da de sejlede til Fyn; jeg har ikke i det sidste år set kongen så oprømt. Greven fortalte om sin valfart til Egypten og

det hellige land og om en mærkelig relikvie, han havde medbragt og skænket schwerinerkirken. Han svor højt og dyrt på, det var Herrens virkelige blod, som nu hver himmelfartsdag skulle fremvises af bispen, og at alle pilgrimme, som da besøgte Schwerin, kunne få aflad hos ham lige så godt som hos paven i Rom. Det er en kæk og dristig herre, men hans fromhed har jeg ingen stor tro til."

"Jeg endnu mindre, Thorgeir! Nå, hvad sagde kongen så til det praleri?"

"Han trak på smilebåndet og roste grevens fromhed. Til gengæld roste greven ham igen og mente, at han måtte være en udkåren Himlens yndling, siden der endogså faldt sejrsfaner ned fra skyerne til ham, så snart han og hans bisper ville, og siden ingen kvinde kunne se ham uden fare. Men den artighed led kongen dog ikke; han blev pludselig alvorlig og bad greven betænke, at al lykke og velsignelse dog kom fra oven, og at hans kærlighedslykke i verden nu i tre år havde været død og begravet."

"Arme konge! han glemmer dog aldrig den skønne Berengaria."

"Han tænkte sikkerlig kun på hende, men grev Henrik lod til at forstå ham anderledes; det kunne jeg se på det skelende blik. Greven skal være noget skinsyg, ved I nok. I har vel sagtens hørt det dumme rygte, at kongen på sit sidste besøg i Schwerin, kort for dronningens ulykkelige død, skal i grev Henriks fraværelse have haft et kærlighedseventyr med hans smukke frue? jeg er vis på, det er en skammelig usandhed."

"Lutter løgn og bagvaskelse!" sagde Carl ivrigt.

"Den snak er jo også glemt for længe siden," fortsatte Thorgeir, "på det eneste blik nær, kunne man heller ikke se andet på greven, end at han var kongen hjertelig hengiven."

"Hvo var med af kongens tro mænd?" spurgte Carl efter en alvorlig tavshed.

"Den unge kong Valdemar og junker Strange var med, så vel som drosten og den gamle kammermester foruden de sædvanlige falkedrenge og tjenere. De havde mange hunde og falke med og ville til småøerne ved Fyn. Jeg havde også fulgt længere med, havde jeg ikke troet det nødvendigt og vigtigt, så snart som muligt at bringe Eder budskab om grev Alberts hjemkomst."

Carl faldt i dybe tanker.

"Hm, var jeg hos kongen i dette øjeblik!" sagde han endelig. – "Når agtede han at være på Ribehus igen? og når ventede man grev Albert?"

"Om tre dage ventes de begge til Ribe. Eders svigerfader var endnu i Holsten."

"Og ærkebispen råder mig til flugt?"

"Ja, hvis hans og kongens forbøn, som han frygter, intet udretter."

Carl sad atter en stund i dybe tanker.

"Vil du som jeg, min Rigmor!" udbrød han nu rask og bestemt, "så rejser vi alle i morgen til Ribe. Så snart kongen kommer hjem, kaster vi os for hans fødder og bede ham forsone din fader. Kunne jeg endogså forsvare mig imod ham der eller kunne vi undgå hans vrede ved flugten – jeg kan og bør dog ikke forlade kongen længere, og du bliver dog aldrig tilfreds og

lykkelig førend din strenge fader har tilgivet os og givet os og de uskyldige børn sin velsignelse."

"Du har desværre ret igen," sukkede Rigmor, "og jeg kan ærgre mig over, du skal være klogere end jeg. Det nytter ikke, vi stamper mod bråden. Jeg har nu i tre år været så kæk og munter, som det var mig muligt; men du ved ikke, hvad jeg har lidt i løndom. Jeg sover aldrig rolig nogen nat, så længe den frygt og uvished skal pine mig. Og dog – jeg plejer ellers ikke at være forsagt, men jeg ved ikke, hvorledes det er – jeg bliver daglig ængsteligere for den time, da jeg skal stå som en arm synderinde for hans åsyn. Jeg drømmer nu tit, at han forbander mig og river mig fra dig og de velsignede børn. Ak, jeg tør dog ikke se ham; nej, jeg tror, jeg døde af skræk, hvis jeg så ham uforsonet, således som han i nat stod for mig i drømme –"

"Således skal du ikke se ham! Jeg rejser alene, min Rigmor! jeg ser dig ikke igen, førend jeg, med Guds og alle helliges hjælp, bringer dig fred og tilgivelse!"

"Jesus, Maria! skulle jeg da være ene her på borgen? hvis man imidlertid kommer og slæber mig i fængsel eller i kloster?"

"Det skal ingen nød have! derfor ved jeg råd. Thorgeir! ædle Thorgeir!" – her greb Carl den stille skjalds hånd, – "jeg har haft prøver på Eders venskab. I er ikke kriger, men når det gælder om at beskytte ædle kvinder og disse uskyldige små, så ved jeg, I har mod og mandshjerte til at holde Karisegård lukket for enhver uven til jeg kommer tilbage."

"Tør I betro Eder til min beskyttelse, ædle frue?" sagde Thorgeir og vendte sig venligt til den ængstede Rigmor, "så lover jeg Eder og ridder Carl, at ingen, som vil Eder ilde, skal sætte

sin fod indenfor Karise borgmur, så længe jeg kan røre en arm til Eders forsvar. Ja, om kongen selv bød mig åbne borgen –"

"Kongen? nej, kongen må vi adlyde!" afbrød Carl den ivrige ven, "selv om han forlangte vort liv, må vi adlyde. Men derfor er jeg rolig; kan kongen ikke redde os, han rækker ikke hånd til vor undergang."

"Men min fader, min fader!" afbrød Rigmor ham ængstelig.

"Han skal ikke søge mig her. Jeg vil selv gå ham i møde. Når jeg ikke er her, vil han selv i sin heftigste vrede intet voldsomt skridt foretage sig mod den borg, der indeslutter hans barn og hans børnebørn. Hold kun borgporten lukket, og I er alle her sikre! Jeg drager uvejret i møde; men frygt ikke, min ædle hustru! kongen vil og må frelse os. Jeg søger ham op, hvor han er, og møder din fader ved hans side!"

"Således er det vist bedst," sagde Thorgeir, "jeg er altså i morgen befalingsmand på Karise."

"Nej, er det muligt," sagde den smukke, blåøjede jomfru Margrethe, Carls og Kirstines yngste søster, og betragtede Thorgeir Danaskjald forbavset og kærligt, idet hun satte kurven fra sig og kom nærmere, "skal I nu være befalingsmand her på borgen og forsvare os alle? Jeg troede, I kunne aleneste digte smukke viser og synge til strengeleg."

"Jeg har heller ingen store bedrifter at rose mig af, ædle jomfru!" svarede Thorgeir og rødmede, "men jeg har dog været med ved sejrene i Polen og Preussen. Jeg ved desuden en pris," tilføjede han dristigere, "som måske endnu kunne gøre mig til en drabelig helt, hvis det behøvedes."

Jomfru Margrethe blev blussende rød og greb hastigt sin kurv igen for at sætte saltmadsfadet og syltemælken på dugen.

"Dersom I nu vil lange til nadveren, børn! så er alting i stand efter ringe lejlighed," sagde nu Carls moder, den gamle, omhyggelige fru Ellen, og nejede artigt, idet nøgleknippet klirrede ved hendes sidebrask. Hun var næsten døv af alderdom og bekymrede sig kun om husvæsenet.

"Tak, tak, kære moder!" sagde Carl med forstærket røst. "Lad os i Guds navn spise og være muntre, at den gode, gamle moder intet skal mærke!" sagde han til de andre, og man lejrede sig om dugen. Jomfru Margrethe læste bordbønnen med from hjertelighed, og alle gjorde sig umage for at synes rolige og glade. Den munterhed, de således på skrømt syntes at fremtvinge, blev snart, ved Carls tillidsfulde ro og fru Rigmors letbevægelige sind, sand og virkelig. Oplivet af et bæger kostelig vin og ved den smukke jomfru Margrethes side, istemte Thorgeir Danaskjald endogså et begejstret kvad til Danmarks og de danske kvinders berømmelse, hvorfor han lønnedes med et venligt smil af de skønne. Men Carl var imidlertid atter faldet i dybe tanker.

"Gud velsigne og bevare kongen!" udbrød han pludselig og greb sit bæger, "gid det gå ham vel! og din strenge, brave fader, min Rigmor! min gamle herre og våbenmester, Gud velsigne også ham, hvad dom han så siger over os!"

Han tømte bægeret bevæget. Derpå rejste han sig hastigt:

"Og nu farvel, min Rigmor! farvel, mine velsignede børn og alle I kære venner! jeg har ingen ro længere på mig – jeg må af sted!"

"Jesus, Maria! allerede?" råbte Rigmor forskrækket.

"Jeg må af sted! det er som jorden brænder mig under fødderne – jeg må til kongen! Vær trøstig og bed, min Rigmor!

vil Gud, kommer jeg snart med fred og lykke tilbage."

"Hvorhen, min søn?" spurgte den gamle husmoder, mens hun uforstyrret besørgede kvældsnadver-stumperne til hustyendet.

"Til hove, moder! i kongens tjeneste."

"Nu, så i Guds navn, min søn! glem kun ikke din varme slagkappe! Natten er dog kølig endnu."

Med voldsom undertrykt heftighed omfavnede nu Carl hustru og børn og dem alle og pålagde endnu en gang Thorgeir Danaskjald den omhyggeligste omsorg for deres sikkerhed. Uden at forlænge den smertelige afsked, ilede han derpå ad en sti op på gården og lod Thorgeir følge efter med de andre.

Da den venlige skjald, med Carls moder under armen, og fru Rigmor, med sin lille, sovende Hedvig ved barmen og Albert ved hånden, ledsaget af jomfru Margrethe og gamle Marthe, stod i borggården, vinkede ridder Carl dem endnu et hjerteligt farvel og fo'r over vindebroen, ledsaget af en gammel, gråhåret tjener, som førte to muntre, fuldt opsadlede heste i en line ved den højre hånd og havde sin herres rustning med en temmelig stor vadsæk bag på sadlen. Den gamle tjener var bisp Peders tro Martin, som straks efter bispens død havde begivet sig i Carl af Rises tjeneste.

Uden at tale et ord red Carl længe ved Martins side. Den gamle, tro svend kendte sin unge herre nu så godt, at han ikke plagede ham med sin snaksomhed, når han så, der var noget i vejen. At det gjaldt en lang og vigtig rejse, og at ridder Carl ikke havde i sinde at fare i mag, havde han straks formodet, da han havde fået befaling til at medtage den store feltvadsæk og de to friske heste til at skifte med. Da det nu gik fort ud på natten i det stærkeste trav ad vejen til Korsør, og Carl spurgte om, hvad

vind det var, formodede Martin rigtigt, at han ville til Fyn eller Jylland.

De havde således redet et langt stykke vej, og uden at tænke på hvile skiftede de kun heste.

"En smuk, lys aften!" sagde Carl, "hvor langt er vi henne i måneden?"

"Vi har i dag den sjette maj, strenge hr. ridder, og vel snart den syvende," svarede Martin, "for ser jeg ret på månen, har vi ikke længe til midnat. Den sjette maj har jeg godt ved at huske fra min gamle salig herres tid," fortsatte han, da han mærkede, at ridder Carl nu var ked af den lange tavshed, "da skulle han altid være hos kongen, skal jeg sige os, og da var der ingen ro på ham andensteds. Det var nu en af hans underlige griller – Krist glæde hans sjæl, den fromme salig bisp! – men når den tid kom, var han aldrig god at komme til rette med."

"Det var underligt," sagde Carl, "ved du da ingen grund dertil?"

"Han må vel sagtens have haft sine egne tanker derved, men hvad sådan en lærd herre tænker, det går over en enfoldig lægmands forstand. En gang, da jeg var med ham i Velskland og vi nær var blevet ihjelslagne af røvere, fortalte han mig noget om en hemmelig bog, han havde kigget i; men jeg skulle hartad tro, det var bekommet ham ilde. Det var sagtens denne hersens Cyprianus eller hvad han hedder. Men, kors bevare os! lad os ikke tale derom på denne tid!"

Derpå slog Martin et kors for sig og begyndte at mumle en bøn.

Ved Martins ord var Carl atter blevet tavs og tankefuld. Han erindrede sig den forunderlige begivenhed i slotstårnet på

Sæbygård, og skønt han den gang var et barn, stod det rædselsfulde og ubegribelige optrin, da lysene udsluktes og bispen styrtede til gulvet, endnu lyslevende for hans øjne. Han erindrede sig nu samtidig alt det besynderlige, han havde oplevet og som dermed syntes at stå i forbindelse: han hørte atter Saxos fortælling om bjergmanden, der stod bag ved hans stol i den nat, kong Knud døde; han erindrede det hemmelige, afbrudte skriftemål i bisp Peders alkove; han så atter den frygtelige bjergmand ved Saxos grav; han tænkte sig atter i hin mørke kælder, hvor han hørte den bandlyste bisp tale foroven med den døende morder. Han erindrede, hvad bisp Peder, i sin underlige spændte stemning, som med profetisk ånd, havde bag i hulen ved Lyndanisse kort for Volmarslaget og vidunderet med dannebrogsfanen. Alt dette løb om i Carls hoved, og som han nu nærmede sig Slagelse, kom han også hellig Anders ihu og den forbavselse, efterretningen om hans dødsdag havde vakt hos grev Albert og bisp Peder, da han fulgte dem fra Sæbygård med fru Helene.

"Hvad tænker du på, Martin?" spurgte endelig Carl og rev sig ud af sine drømme. "Sig, tror du på lykkelige og ulykkelige dage, på stjernernes indflydelse, på spådomme og alt sligt, som jeg har hørt så meget om i min barndom?"

"Når den lærde bisp Peder ikke vovede at nægte det, strenge hr. ridder! og når I selv har set dannebrogsfanen falde ned fra himlen, så ved jeg intet så ubegribeligt, at vi jo nok kan tro det."

"Men man kan jo dog også tro for meget, påstår den forstandige pater Vilhelm på Karise. Han har med stor iver advaret mig for at tænke for meget på alle slige ting, som han mener kan gøre os til drømmere og sværmere og betage os al

dygtighed til vor gerning i verden. Jeg har nu i de sidste tre år fulgt hans råd, og så vel jeg som mine bønder har ingen skade haft deraf, tror jeg. Hvad der går over vor forstand, Martin, det skal vi kønt lade stå ved sit værd og ikke gruble over. Alt, hvad der ikke gør os bedre eller lykkeligere, er af den onde, siger pater Vilhelm."

"Pater Vilhelm kan være så klog på verden, som han vil, strenge herre!" svarede Martin, "så får han dog aldrig i evighed mig til at tro, at den hellige abbed Vilhelm og salig hr. Anders af Slagelse og min egen fromme salig bisp ikke forstod tusinde gange mere af de himmelske ting, end han drømmer om, og det uden at de havde lært det af den onde. Havde min gamle salig herre levet endnu, kunne han vist have givet Jer et godt råd, hvis I ville have betroet ham, hvad der ligger Jer på hjertet og hvorfor vi således må fare af sted i den vildene nat."

"Tror du virkelig, Martin? hvad råd tror du da, din bisp ville givet mig, når jeg havde sagt ham, at grev Albert kommer hjem en af dagene og vil skille mig fra min kære hustru, og at kongen måske i denne nat sover under tag med sin arrigste dødsfjende?"

"Det var to slemme nyheder, strenge herre! men den sidste – den sidste var med forgunst dog den værste. Jeg ved nok, hvad bisp Peder ville have sagt, når I ikke vil tage det fortrydeligt op, strenge herre!"

"Nå, sig frem!"

"Tænk først på kongen og siden på Jer selv! ville han have sagt, og havde han levet i denne time, så havde han og jeg visselig våget hos kongen i nat."

"Gud forlade min kloge skriftefader, er han ikke visere, end både du og jeg og din gamle salig bisp!" sagde Carl urolig og red stærkere. "Jeg har tit nok villet være af sted, men han har altid bevist mig soleklart, det var sværmeri og galskab. Din fromme salig bisp havde pålagt mig aldrig at være fra kongen nogen maj måned; men han var den gang syg og underlig. Pater Vilhelm har fritaget mig derfor; han har forklaret mig det og meget andet, ligesom grev Albert og Absalon Bælg ville gjort det, men med fyndig lærdom og med den hellige skrift selv. Det er nu i år den tredje vår, jeg ikke har set kongen; jeg vidste tilmed, han var vred på mig; siden dronningens gruelige død har han jo heller ingen villet se."

"Ak, det var også en forskrækkelig gerning!" sukkede Martin, "hvem er sikker mere i verden, når dronningen ikke en gang var det ved så mægtig en konges højre hånd? Endnu ved jo ingen hvorfra pilen kom?"

"Jo, visselig, gamle Martin!" sagde Carl og så mod himlen, "der er en, som ved det, og han glemmer det ikke på den yderste dag."

"Deri har I ret, strenge ridder! den alvidende herre Gud rammer nok alle skælme og mordere en gang. Nå ja, med dronningen fik det en gruelig ende; hende var der dog ikke mange, uden kongen, som sørgede over, men går det således en gang med kongen selv –"

"Så Gud nåde land og rige!" sukkede Carl og sporede sin hingst. Men den sprang nu pludselig til side og stejlede; også Martins heste blev sky, og han havde møje med at holde dem. De standsede i en hulvej mellem to høje bakker, og nu kunne ingen tvinge hestene frem.

"Hvad er her da i vejen?" råbte Carl.

"Kors bevare os! ser I ikke stejlen over vore hoveder, herre! og se, der står to djævle deroppe og rives om den døde."

Carl løftede hovedet i vejret og så forbavset, at der virkelig stod en stejle øverst på højen over hulvejen, og at to dunkle skikkelser bevægede sig under stejlen og syntes at være i færd med at grave en grav.

"Det er vel en forbryder, man hemmelig begraver," sagde han rolig. "Læs dit Fader Vor, Martin! og lad os i Guds navn drage videre!"

Men nu hørte han en kvindelig stemme synge højt og skingrende deroppe:

> Så rede vi ham en seng udi muld –
> Før gav jeg ham skatten af røden guld:
> Så vel han ramte den stolte!

Carl gruede og søgte forgæves at få sin hest frem; den blev stående, som naglet til jorden. Han foldede sine hænder og så med en stille bøn op mod himlen, ligesom et langt, skønt stjerneskud eller en fjern ildkugle gled langsomt ned i horisonten.

"Nu faldt den store stjerne i den nordlige krone!" råbte den kvindelige stemme under stejlen, "jeg så det, gamle! jeg så det; slukkes nu også stjernen i løvens øje?"

"Endnu ikke!" svarede en hul mandsstemme, "men fordunkles vil den, for krateret hersker og skytten har magten."

"Kogleri og djævelskab!" sagde Martin og korsede sig. "Kunne I blot få Skimmel frem, herre, så fulgte mine heste nok efter!"

Carl sporede atter sin hingst; som et lyn fo'r den nu frem gennem hulvejen. Martin fulgte sin herre, og snart havde de

begge tabt galgebakken og dens rædselsfulde skikkelser af syne.

8

Den samme smukke forårsdag, da Thorgeir Danaskjald hen ad aftenen havde besøgt Carl af Rise og bragt ham de vigtige efterretninger, var det kongelige jagtselskab i den tidlige morgenstund med munter jagtmusik og med deres hunde og falke gået i land lige overfor Faaborg på den lille, venlige ø Lyø. Ved en kilde, tæt ved den nysudsprungne bøgeskov ikke langt fra strandbredden, havde kongen ladet opslå sit telt. Grev Henrik, der den forrige dag, som det hed, havde stødt sin fod på jagten, havde den dag undskyldt sig for at følge med og var blevet tilbage på sit skib, mens kongen og hans søn, den unge Valdemar, strejfede øen rundt med deres falke og hunde, ledsagede af junker Strange, Astrad Fracke og nogle jægere.

Den gamle Andreas Kammermester havde imidlertid haft travlt med at indrette det kongelige telt, hvorunder herskabet agtede at spise til aften og overnatte. Den gamle, tro kammermester havde beredt alting på det bedste til det kongelige herskabs opmuntring og vederkvægelse. Han havde udsmykket teltet med skarlagenstæpper og majløv og sørget for, at kongens og prinsens leje blev bekvemt og pynteligt; han havde med Bjørn Mundskænk ladet vinen øse i sølvkanderne og de gyldne bægere polere og fremsætte, mens han ikke havde forsømt af og til at knurre på madsvenden og køgemesteren. Udenfor teltet havde han plantet store, løvfulde bøgegrene, hvorimellem der skulle brænde fakler og blus; for skønt han ingen smag selv fandt i sligt, vidste han dog, hvad der kunne fornøje kongen; og skønt han selv var en hader af musik, havde

han dog for kongens hornblæsere indrettet en plads med bænke og forfriskninger på en høj nærved teltet, hvorfra der var genlyd imod skoven; selv for kongens falke og jagthunde havde han omhyggeligt sørget.

Solen var gået ned. Det var blevet sildigt, og endnu var kongen ikke kommet fra jagten. Den gamle kammermester begyndte at blive utålmodig og brumme på tjenerne. Han havde allerede et par gange ladet faklerne tænde og slukke igen af sparsommelighed. Endelig hørte han jagthornet og hundeglammet og skyndte sig nu at få alle kærter og fakler tændte.

Det kongelige jagtselskab nærme sig teltet. Kongen gik foran mellem prinsen og junker Strange.

"Nu er jeg også både mødig og hungrig," sagde kongen. "Jeg mærker dog, vi blive gamle, Strange! dine ben vil nok ikke længere med."

"Det tror jeg vel, herre konge!" svarede junker Strange og ømmede sig, "således som I har ført os om; der er jo ikke en mose eller et krat på hele øen, uden vi jo har været deri."

"Jeg ville dog endnu en gang forsøge, om jeg kunne holde en dagvandring ud med solen," sagde kongen.

"I kunne gå om kap med månen med, tror jeg fast!" sagde den muntre hr. Strange. "Dagens strålende konge, som Olaf Hvitaskjald kalder den, er jo for længe siden gået skamfuld til hvile."

"Men *den* konge gik dog lidt længere i dag, end om Lyø," svarede kongen. "Hvor mange tusinde år tror du ikke, han har gået verden rundt i sin rolige glans og majestæt, og om tusinde år skrider han vel lige rolig og stolt hen over vore grave. Når jeg

ret betænker det, Strange!" fortsatte kongen alvorligt, "så er det dog ikke stort bevendt med vor højhed og storhed, og et menneskeliv er for stakket til at udrette noget, der er værd at tale om efter hundrede år. Men man må blive gammel, før man mærker det. Hvad jeg higede efter i min raske ungdom, se, det har jeg dog nogenlunde nået og mere dertil. Men hvad er det så? skulle Valdemars liv ikke være mere værd? oprigtig talt, Strange! selv en kejsers højhed og magt synes mig helt tarvelig og ringe, siden jeg jog de to kejsere over Elben."

"Måske I endog til sidst kunne få lyst til sædet på St. Peders høje stol!" tog junker Strange atter ordet i sin sædvanlige skæmtende tone. "Præstekejserens højhed og magt må I dog tilstå betyder noget i verden, så længe konger og kejsere ikke holder sig for gode til at holde stigbøjlen for ham."

"Nu ja, gamle Strange! den er visselig den største hersker på Jorden, som hersker over sjælene; den hjerne, der først fødte hin dristige tanke, fortjente vel at bære en større krone, end kongers og kejseres. Derfor har jeg også altid æret hin mægtige romerbisp mere, end alle verdens beherskere, men jeg takker dog min Gud, jeg ikke er i hans sted."

"Hvi så, herre konge? I ville så sandelig ikke sove på den hellige stol."

"Rigtigt, Strange! det mener jeg just også; Herrens statholder burde aldrig sove, og troede han ikke, han var det i sandhed – da sov han vel mindre."

"Jeg ved ikke, om jeg forstår Eder ret, herre konge!"

"Ser du, Strange!" fortsatte kongen, "med hellig Anders' og bisp Peders tro ville jeg have flyttet bjerge. Med min egen må

jeg nøjes med at flytte troner, og førend Knud den Stores trone står hel og holden på sin gamle plads –"

"Nej, se dog, se!" afbrød den unge Valdemar dem og pegede mod himlen, "en ildkugle!"

Alle så mod himlen og betragtede det sjældne natursyn.

"Et herligt syn!" sagde kongen, og idet månen belyste hans kraftige, men nu stærkt furede herskeråsyn og vinden bevægede hans næsten afblegede lokker, fo'r et udtryk af pludselig vemod over hans pande, og det var ligesom han havde set sine henfarne venner i skyerne. Tavs og alvorlig gik kongen med junker Strange videre.

Dagmars fjortenårige søn stod endnu med de klare blå øjne løftede mod himlen. Han havde lænet sig til sit jagtspyd, og som han stod der i den korte læderkjortel, tæt besat med små guldkroner, mens den lysegule hårfylde, som kun halvt skjultes af en guldkantet purpurbaret, ringlede sig i lokker om hans linkrave og de friske, fintfarvede kinder, så han fast ud som en dejlig, forklædt jomfru. Men det reneste præg af sagtmodighed og mildhed lå der dog samtidig i ynglingens åsyn et udtryk af kækhed og letbevægelig heftighed, som viste, han var Valdemar Sejers søn. Han havde tabt sig i beskuelsen af den stjernefulde himmel og i fromme tanker om den store, uendelige fred, hvori kongernes konge behersker den urolige verden. Han måtte fordoble sine skridt for at indhente sin fader.

De stod nu ved kongeteltet, og kongen overraskedes behageligt af den smukke oplysning.

"Nej, se mig til vor gamle kammermester!" sagde kongen, "har han ikke fornægtet sin tarvelighed og gjort stads for os, som til et sommer-i-bys-gilde! Det var ret, min brave Andreas!"

sagde han til kammermesteren, som nærmede sig, stiv og ærbødig, og bøjede sig dybt, da kongen klappede ham venligt på skulderen.

"Kvældsnadveren står rede, min allernådigste herre og konge!" sagde den gamle, idet tårerne steg ham i øjnene af glæde over kongens tilfredshed og venlige tiltale.

Kongen gik ind i teltet med sit følge. "Dumt, at grev Henrik ikke var med!" sagde han og kastede sig træt på sin feltstol ved bordet, "i dag gjorde min Trofast sit mesterstykke; det skal ingen schwerinsk støver gøre ham efter!"

"Og min raske falk steg så højt, at jeg ikke kunne øjne den!" sagde den unge Valdemar.

"Men den bragte dig dog intet bytte, søn! du bliver aldrig nogen vældig jæger."

"Jeg holder mere af at se fuglene flyve, end falde ned, herre fader! og det gør I jo selv: da I havde truffet den stolte ørn i flugten, ynkede I den dog, der den faldt."

"Du kan have ret, min Dagmars søn!" sagde kongen alvorligt. "Det er dog en vild og egennyttig glæde således at standse ørnen i dens flugt og se kongefuglen falde for en lumsk og ussel pil. Jeg skyder ingen ørne mere. Men hvor bliver vor lystige greve af? Nå, der har vi ham."

I sin grønne fløjlsjagtkjortel, med paternoster-båndet af rubiner og smaragder om halsen og med sin garderiske fjerhat i hånden, trådte grev Henrik ind i kongeteltet. Han haltede lidt med den ene fod; hans mørke åsyn var ustadigt og hans blik uvist og skelende, mens han med møje syntes at bekæmpe en hemmelig uro og satte et venligt smilende ansigt op.

"Undskyld mig, min nådigste herre og konge!" sagde han med usikker stemme, idet han hilste kongen med mere ydmyghed end sædvanligt. "Jeg har hele dagen måttet ligge med omslag om min fod og havde nær ikke kunnet have den ære og lykke at hilse på Eder."

"Kom, sæt Eder, greve! Og gør ingen omstændigheder!" svarede kongen. "Anstreng ikke foden med at stå! Når vi kommer til Ribehus, skal mester Harpestræng snart bringe Jer til at gå lige på benene. Han læger alle benskader fortræffeligt; han ved nok, jeg ikke for min død kan fordrage at se nogen halte."

"Hvad har Eders nåde da så meget derimod?" spurgte grev Henrik, idet han nærmede sig feltstolen ved kongens venstre side og tøvede med at sætte sig, inden den unge kong Valdemar havde taget plads ved sin faders højre hånd.

"Hvad jeg har mod at halte?" gentog kongen, "nå, det ved jeg ikke ret selv, men alt vaklende og uvist, alt skævt og vindt i lader og miner kommer af en indvortes skævhed, siger ærkebisp Andreas, og, hvorvel jeg ikke tror det, falder det mig dog ofte ind."

Grev Henrik skiftede farve, og junker Strange så forlegen på kongen og blinkede, men Valdemar mærkede det ikke og lod ikke til at erindre grev Henriks naturfejl med det skæve øje.

"Nå, for tusind pokker, hvorfor sætter I Eder ikke?" sagde kongen utålmodigt, da de alle endnu stod omkring ham, "her er vi jo ikke ved hove, ved jeg. Skænk i bægerne, Bjørn! Vi kan trænge til en hjertestyrkning."

Alle tog nu hastigt sæde. Bjørn Mundskænk fyldte bægerne, og kongen tømte straks sit med alle tegn på den heftigste tørst.

"Nu kan jeg forstå," sagde han og satte bægeret fra sig, idet han gav sig i færd med det store saltmadsfad, uden at oppebie anretningen af det sødne og brasede vildt, "nu kan jeg forstå, hvorledes Esau kunne sælge sin førstefødselsret for en skål linser: han må have brugt sine ben ligeså godt på jagten som vi. Havde I været med i dag, grev Henrik!" fortsatte han efter et ophold, "så tog I næppe så fint til bæger og fad."

"Siden I ikke kan fordrage udvortes skævheder, herre konge!" svarede grev Henrik med et smil, "så må I tillade mig, at jeg, for at bøde på de indvortes, holder faste i aften. Jeg gjorde et løfte i det hellige land, og det har jeg forsømt at opfylde til i aften."

"Nu, lad høre! hvad var da det for et løfte?"

"At jeg ikke ville være lystig eller nyde saften af druer, så længe der var en rynke i min nådige herres og konges pande, som jeg var skyld i."

"Det var smukt og fromt tænkt, brave grev Henrik! om det også først nu faldt Jer ind. Nu vel! de rynker, I taler om, er allerede udslettede, og de, der er tilbage, er af den slags, som aldrig udslettes, men som bliver dybere og flere hver dag. Dog i aften ville vi være glade og glemme alle gamle sorger. Vor ærede gæst grev Henrik skal leve!"

Kongen tømte sit bæger, og alle hans mænd gjorde ligeså, undtagen den gamle, tørre Andreas Kammermester, der aldrig overtrådte sine tarvelige diætiske forskrifter efter Henrik Harpestrængs lægebog.

Kongen lod atter bægerne fylde og begyndte en skæmtefuld samtale med junker Strange og Astrad Fracke, som grev Henrik med megen klogt og finhed vidste at vedligeholde. Bægerne tømtes imidlertid hyppigt, og alle blev glade, undtagen den

gamle kammermester, der, som sædvanlig, sad ordknap ved bordenden uden at bemærkes, men selv lagde han nøje mærke til alt og havde et skarpt øje med den fremmede greve, der nu hyppigt satte bægeret til munden, men drak næsten intet og syntes dog lystigst af dem alle.

På kammermesterens foranstaltning begyndte nu hornblæserne fra højen ved teltet at spille lystige jagtstykker og raske krigssange. Den gamle Andreas så, at den overraskelse behagede kongen, og hans skarpe ansigt udtrykte en underlig blanding af glæde derover og af den pine, musikken voldte ham selv. Kongen drømte sig tilbage i sin lykkelige ungdom; han så faklerne mellem tovværket udenfor teltet, og mange gamle, kære erindringer om lykkelige felttog og glimrende sejrsfester på Ribehus glimtede livligt gennem hans sjæl. Men nu begyndte hornblæserne at spille kongens livmusik, den stolte, spanske ridderdans, som han havde danset med den skønne Berengaria første gang han så hende på Schwerin Slot, og som han havde gentaget med hende deres bryllupsaften. En inderlig vemod blandede sig i kongens glæde; han greb bægeret og tømte det tavs til den henfarne ungdomsbruds ihukommelse.

"Det er dog et forunderligt eventyr, det hele liv," sagde han sagtmodigt og satte bægeret fra sig, "men den højeste lykke og glæde er dog kun dejlige feslotte i en sommernatsdrøm."

"Det var et sandt ord, herre konge!" svarede grev Henrik med et fromladent smil. "Men jo mere afvekslende eventyret er, jo morsommere tykkes det mig," tilføjede han. – "Når jeg skal drømme en ret lystig drøm, må jeg snart være i Himmel og snart i Helvede. Intet er dog kedeligere, end en ensformig lykke;

nej, op og ned! det er i sin orden, og en god kristen må finde sig i alt."

"Dog ikke i at fare til Helved, min gode greve? lad os ikke spase så formasteligt!"

"Med lykke og ulykke må en god kristen kunne spase!" svarede grev Henrik, "og hvad er Himmel og Helvede vel andet? Førend jeg havde gjort min hellige valfart, blev jeg også ofte mismodig midt i min glæde, ved at tænke på, at den var så stakket og forgængelig, men se, Herre konge! her har jeg to kostelige klenodier, som jeg fik af en from eremit ved den hellige grav. Når man ser på dem, lærer man, som en ægte kristen, at finde al lykkens omveksling ret smuk og opbyggelig. Se, her er en rest af de palmeblade, og en levning af de purpurklæder, der kastedes på vejen for Vorherre, da han gjorde sit indtog i Jerusalem. Den fromme eremit svor mig til på sakramentet, at de var ægte, og at den, som bar dem hos sig, aldrig kunne blive forsagt, hvorledes hans lykke i verden så omskiftedes. Vil I modtage dem af min hånd, herre konge! så har jeg dog ikke gjort min hellige valfart forgæves."

"Tak, tak!" sagde kongen tankefuld og modtog de visne, falmede relikvier, "men er I så vis på, min gode greve, at I ikke selv kan komme til at trænge til dem?"

"Jeg har flere af den slags, herre konge! og jeg under Eder dem vel," svarede greven, "skønt I er så lykkelig en himlens yndling, at I vist aldrig vil behøve dem. Men hvis I nu tillader det, vil jeg synge Jer en lystig vise, som den samme fromme eremit sang for mig, da han en aften, efter den lange faste, havde fået sig en lille rus i al fromhed og hellighed."

Uden at vente på svar, begyndte grev Henrik, med sin falske, højst latterlige syngestemme, at synge en halv andægtig, halv bespottelig drikkevise, hvorved der efter hvert vers måtte drikkes. Visen var en snurrig blanding af tysk og slet latin. Alle lo af grev Henriks pudserlig skurrende sang, og ingen uden den gamle kammermester syntes at bemærke det forargelige i ordene, hvoraf han dog kun forstod såre lidet. Under den almindelige latter og ved den hyppige drikken blev så vel kongen som junker Strange og Astrad Fracke beruset; også den unge Valdemar drak mere end sædvanlig, men blev søvnig deraf i stedet for oprømt. Den tykke Bjørn Mundskænk havde ikke forsømt at skænke flittigt for sig selv som for de andre; han ravede og lo umådeligt, mens han ivrigt opfyldte sin embedspligt. Kun den gamle kammermester sad ædru og stille og tog ingen del i den almindelige lystighed.

"Det er silde!" sagde endelig kongen og tilbagekaldte med kraft og værdighed sin besindighed. "Dårskab har sin tid med alt andet. Nu vil vi holde op, mens legen er god – det er jo søndag i morgen."

Den gamle Andreas Kammermester, som ved kongens heftige hunger var blevet forhindret i at fremsige bordbønnen før måltidet, ville nu efter sædvane læse fra bords; han rejste sig med foldede hænder for bordenden og ventede på tavshed og rolighed. Men kongen gav ham et vink og rystede på hovedet.

"Lad det være!" sagde han, "vi må hjælpe os foruden i aften – vi vil ikke bespotte Herren med en ubetimelig bøn! Vinen er dog nu hartad blevet vor mester."

Grev Henrik lo og forsikrede, at han havde fået sin del; han rejste sig ravende med de andre og syntes i overgiven lystighed

at have påtaget sig Claus Klumpes gamle forretninger, idet han nu ikke holdt det under sin værdighed ved pudserlige bevægelser og almindelige hofnarsfagter at vedligeholde den almindelige lystighed; han ønskede kongen og dem alle en god rolig nat og forlod teltet, for, som han sagde, at sove sin rus ud på skibet.

Junker Strange, Astrad Fracke og Bjørn Mundskænk tumlede med latter og spøg til deres telt ved siden af kongeteltet, mens kongen og den unge Valdemar begav sig til den inderste afdeling af det kongelige telt, hvor de, uden at give sig tid til at afklædes, kastede sig sorgløse og overvældede af træthed på deres leje.

Faklerne var brændt ud udenfor kongeteltet. Hos junker Strange og Astrad Fracke, så vel som i tjenerteltet ved siden, var kærterne slukkede. Alle kongens tjenere sov; de havde fulgt deres herres eksempel og ikke sparet på øllet og mjøden. På den lille fredelige ø var der stille som i et sovekammer. Der var ingen, som holdt vagt, hvor ingen ufred var at vente. I den yderste del af kongeteltet brændte endnu en enkelt kærte. Der puslede stille og spøgelsesagtig den gamle Andreas Kammermester, halvt afklædt, om endnu og beredte sit simple, hårde leje, lige for indgangen til kongens og prinsens sovested. Førend han tænkte på hvile, talte han omhyggeligt sølvbægerne og vinkanderne og forvarede dem i et stort, kobberbeslaget skrin, hvori der desuden gemtes en betydelig mængde guld og sølv. Derpå tog han kassen med kongens ædelstene og klenodier så vel som nogle vigtige papirer, kongen havde givet ham i forvaring, og gemte som sædvanlig disse vigtige sager under sit hovedgærde. Først da alt således var ordnet på det

nøjagtigste, kastede han sig på lejet, med de magre hænder foldede over brystet, idet han stille bad sin aftenbøn. Han rejste sig endnu en gang for at se om kongen og prinsen ikke behøvede hans tjeneste. Han drog skarlagenstæppet til side fra den inderste del af teltet; han hørte, de sov trygt, og gik sagte tilbage til sit leje, men lod dog endnu kærten brænde.

"En syndig, en ugudelig aften!" mumlede han, "konger og fyrster er dog også mennesker! Ingen bordbøn – ingen velsignelse! – Den sorte greve lo ilde. – Hm, havde jeg kun en eneste vågen og ædru mand her i nat! – ikke en gang den årvågne Trofast – hvad skulle også hundene på grevens skib?"

Det var langt over midnat. Kærten var brændt ud. Den gamle kammermester rejste sig atter ængstelig fra sit leje.

"Hvad nytter det, jeg ligger her?" mumlede han, "et telt har jo tusinde indgange – hm, den sorte greve sang og lo dog som en djævel."

Det var bælgmørkt i teltet. Han syntes, nogen hviskede i nærheden, og med forfærdelse hørte han nu, at nogen bevægede sig tæt ved ham. Han greb til sit sværd, men følte sig i samme øjeblik angrebet af fire stærke arme, og førend han kunne skrige, havde han en knebel for munden; han slog fortvivlet og rasende om sig; men han var gammel og svag og kunne intet udrette mod sine tavse, stærke modstandere.

På samme tid, som dette foregik i den yderste del af teltet, lå kongen endnu i sin første søvn. Prins Valdemar sov urolig og havde nylig skreget i drømme. Da vågnede kongen ved en sagte puslen og klirren af våben; han rejste sig, søvndrukken, halvt op i lejet og famlede efter sit sværd.

"Hjælp, hjælp, fader! jeg er bundet!" råbte nu prins Valdemar, og i det samme følte kongen sig grebet om halsen af en iskold, jernpansret hånd.

"Ti stille, tyran! eller I er dødsens!" hviskede grev Henriks velkendte stemme. "Læg drengen kneblen i munden, karle!"

"Forræderi!" råbte kongen og befriede sin hals fra det voldsomme tryk med en rask og kraftig bevægelse, idet han sprang op og kastede forræderen tilbage; men nu følte han et dybt dolkestik i sin højre side. Han tumlede til jorden, og mens han rasende slog om sig i mørket med de stærke, ubevæbnede hænder, følte han sine fødder fast sammensnærede og sit hoved således indviklet i sengetæppet, at han ikke kunne give en lyd fra sig og næppe drage ånde. Snart var hans hænder også bundet, og af otte stærke arme følte han sig båret ud i den kølige natteluft. Det var klart måneskin; men kongen kunne hverken se eller høre; han var nær ved at kvæles. Harmen og smerten bedøvede alle hans sanser. Men den unge prins, der ligeledes blev båret af fire bevæbnede karle, havde dog ansigtet frit; han var også bundet på hænder og fødder, og kneblen gjorde ham stum. Månen skinnede ham i øjnene, og han så, at man førte ham og hans fader til skoven. Han kendte grev Henrik, som, tæt indsvøbt i en kappe og med et draget sværd i hånden, gik bleg og skælvende ved siden og skyndte med dæmpet røst på sine tjenere.

"Fik I bugt med de andre?" hviskede greven.

"De tre fornemme herrer lod sig kneble og svinebinde i søvne, strenge herre!" brummede en rå, dyb stemme, "tjenerskabet var også godt tilpakket og nemt at håndtere. Der var nok kun et par smådrenge, som rendte fra os."

"For satan, tal sagte, hund! er der nogen rendt fra Jer, kan vi jo forrådes endnu. Den gamle drage fik I dog vel?"

"Han slog og bed om sig som en satan; han fik kneblen revet af og jeg måtte stoppe munden på ham med min daggert. Min broder tog skrinet og kassen."

"Godt, godt, brave Kunz! Kommer vi vel herfra, skal du og din broder få hælvten af skatten. Nu rask og forsigtig, karle! først til skoven – så gennem krattet ned til skibet! Vinden er stik imod – det kuler forbandet. I må ro så blodet springer Jer af neglerødderne! men I skal ikke fortryde det!"

"I må selv forsvare det for Vorherre!" mumlede den gamle jæger. "Jeg tvætter mine hænder, strenge herre! skal nogen brænde for det i helvede –"

"Ti stille, hund! det er min sag!" hviskede greven. Og skoven skjulte den urolige kongerøver og hans bytte.

"Så du dem? så du dem?" hviskede en lille tiårsdreng med en gedeskindshue og en stumpet, grøn trøje, idet han sprang ud af krattet med en falk i begge hænder, "hu, ha! det var røverne, Jens! hvem mon det var, de dér slæbte af sted med igen?"

"Ak! Gud nåde os!" jamrede hans kammerat, en endnu mindre dreng med en snor og en tom falkehætte i hånden, "kongens falk lod jeg flyve – ak, Gud nåde os! den ene var unge kong Valdemar – jeg så hans ansigt; månen skinnede lige på ham; han så ud som Per Jensens Ole, da han lå i kisten."

"Kors bevare os! lad os løbe til kongen! lad os skrige og gøre larm! – Hjælp, hjælp! røvere, røvere!" skreg de nu begge af alle kræfter og løb til kongeteltet. Der lå Andreas Kammermester i sit blod ved foden af kongens tomme leje. De forskrækkede drenge ruskede i ham. Han drog endnu et dybt suk, idet han

famlede efter kongens leje og opgav ånden. De løb til næste telt. Der lå junker Stranges og Astrad Frackes klæder og våben og Bjørn Mundskænks store knivbælte, men der var intet menneske at se. Med skrig og larm løb drengene til stranden. Der stod to af kongens tjenere, rådvilde og nedslagne, og vred deres hænder, mens en rask, ung bådsmand tumlede ivrigt med kongeskibet og bådene for at få en af dem flot, men de var alle gennemborede og halvsunkne.

"Hvor er hans egen knor, den sorte satan!" råbte bådsmanden.

"Hist ved krattet – men hører I årerne! – De er allerede fra land – Gud forbarme sig! hvad skal vi gøre?"

"Efter dem! efter dem!" råbte bådsmanden, "den lille åreskude holder nok søen. Kom, karle! Tag fat! Kom med, drenge, I skal øse!"

Uden lang betænkning sprang de to tjenere og den ældste falkedreng i båden. Den mindste var bange og nølede. Man lod ham stå. Båden stødte fra land, og der roedes af alle kræfter. Jamrende løb den lille tilbageblevne dreng frem og tilbage ved bredden. Det stormede heftigt. Det klareste måneskin vekslede hastigt med sort mørke, idet små, sorte skyer fløj hen over øen. Nu hørte drengen et dæmpet jammerskrig; den lække båd var sunket, men et skib med mange årer kæmpede sig voldsomt bort gennem brændingen.

En større forfærdelse og en mere knusende sorg har måske aldrig ramt det danske folk, end da rygtet om dette uhørte forræderi og denne mageløse voldsgerning fo'r landet om, som en løbeild. Rygtet forstørrede endogså ulykken, og det hed i nogle dage, at både kongen og hans søn var myrdede. Nu så

man først, hvor højt den sejrrige Valdemar med al sin strenghed dog var elsket af folket. Alle det daglige livs sysler standsede. Det var, som lynet var slået ned i alle borge og hytter. Kvinder og børn jamrede. Med alle tegn på sorg og gru i de forfærdede, harmfulde åsyn, samledes mændene ved gadestævne og på tinge for at rådslå – ikke om et nyt kongevalg, ikke om hvorledes landet nu skulle styres og beskyttes – men kun om hævn og om kongens befrielse, hvis han levede.

9

Fire dage efter den store, ulykkelige begivenhed var rigets råd forsamlet i riddersalen på Ribehus, og mange af kongens hengivneste lensmænd og riddere strømmede til. I sin sorte rustning stod grev Albert af Nordalbingien midt i blandt det rådvilde og forfærdede rigsråd med et åsyn, hvori den dybeste sorg og det frygteligste nag var præget. Ved hans side stod grev Otto med blussende kinder og med hånden krampagtigt knyttet om sit sværdhæfte. Den gamle ærkebisp Andreas sad tavs og bleg i en armstol, med tårer i de matte øjne. Foruden den store sorg, som nedtrykte ham, kuede nu også et svart legemligt onde den ærværdige olding. En ulægelig hudsygdom havde tvunget ham til at søge sin afsked, og han havde allerede i nogen tid kun ventet på pavens tilladelse for at nedlægge sin ærkebispestav og aldeles afsondre sig fra det menneskelige samfund. Den store, almindelige nød havde nu kaldt ham hid fra hans ensomme studerekammer i kapitelhuset. Han sad ene ved bordenden i dybe tanker, mens abbed Gunner med harmfunklende øjne gik heftig frem og tilbage på fliserne.

"Han lever, han lever! Grev Albert ved det!" hviskede den ene til den anden, og alle ventede med spændt opmærksomhed på, at den nysindtrådte mørke feltherre skulle tale.

"Ja, han lever, vor høje herre og konge lever," sagde grev Albert nu med dæmpet stemme. "Jeg har sikre efterretninger. Han er kommet, farligt såret, men dog levende, til Meklenborg. Efter al formodning smægter han og hans kongelige søn i dette

øjeblik i et af den forvorpne Henrik Borvins fangetårne, måske i Lentzen eller Lesnitz."

Efter et almindeligt udbrud af deltagelse fulgte en dyb nedslagenheds tavshed, og der var et øjeblik dødsstille i salen.

"Ædle herrer og danske mænd," tog grev Albert atter ordet, "ulykken er stor – aldrig har Danmark oplevet den større. En så himmelskrigende niddingsdåd har krøniken næppe mage til, og vel må slig formastelig ugerning slå os med gru og forfærdelse, men så længe Valdemar Sejer lever og der er tro, danske mænd til, er nøden ikke større, end håbet – så længe der er en dråbe tro og ærligt blod i vore årer, ville det være en skændsel at spørge, hvad vil Danmark gøre for at befri og hævne sin store konge? – Alt ville vi gøre! jeg ser det i Eders åsyn, ædle, danske mænd! Alt ville vi gøre, intet offer er for stort, at vi jo ville bringe det! vor sidste skærv, vor sidste blodsdråbe ville vi hengive!"

"Alt, alt!" råbte forsamlingen som med en mund, og alle hænder løftede sig, og alle øjne funklede.

"Ingen tanke på egen ro, på egen lykke og velfærd, på venner og frænder, på hustruer og børn – intet forhold, ingen kærlighed og intet had – ja selv ikke vor egen timelige ære, om det var tænkeligt, skal fra denne time af unddrage vor arm og vor kraft, vort liv og vor sjæl fra vor store konges tjeneste i denne hans svare nød og ulykke, det sværger jeg, det sværger hver tro, ædelbåren dansk med mig! Før skal land og rige forgå – før skal vore hænder visne, vort navn og vor ære udslettes og dansk troskab og manddom blive til spot for alverden – før skal vore hjerter indtørres i vort feje bryst og vore øjnes lys slukkes i den evige fordømmelses nat, førend vi skal lade den skam og

skændsel uhævnet, førend vi skal forlade vor store herre og konge i udlændighed og forsmædeligt fangenskab – så sandt hjælpe os Gud og hans hellige ord!"

"Amen!" sagde ærkebispen og rejste sig.

"Amen!" råbte abbed Gunner.

Alle bekræftede den frygtelige ed, og den mørke feltherre fortsatte:

"I gamle, ærværdige herrer! og rigets råd! I, som ikke længere kunne føre lanse og glavind til kongens hævn og befrielse, styr I nu landet med visdom, mens jeg og hver dansk mand, der kan føre våben og værge, forener os alle som en om at aftvætte denne skamplet på Danmarks ære, idet vi tager hævn og retfærdig straf over den nedrigste forræder og æreløseste ridder i kristenheden, over det største afskum, Jorden har båret, siden den opslugte uhyret, der med sit falske kys forrådte vor himmelske herre og konge! Død og fordærvelse over grev Henrik af Schwerin! Død og fordærvelse over hans venner og beskyttere!"

"Død og fordærvelse over dem!" gentog de forbitrede og opflammede riddere.

"Spørg ikke om, hvorledes det skal ske!" fortsatte den djærve grev Albert. "Her står jeg, den forrådte konges ven og kødelige søstersøn; der står min kække fætter, grev Otto af Lüneborg; danske mødre fødte os begge, Danmark er vort moderland og Danmarks store konge vor frænde og herre. Vi har ved hans side flere gange ført Danmarks hære til ære og sejr, end grev Henriks venner med fyrster og kejsere har flygtet med skændsel fra Nordalbingiens grænser. Enhver dansk ridder og mand, der nu vil kæmpe under vort banner for kongens frihed og

Danmarks ære, ham modtager vi, som ven og våbenbroder, med åbne arme, selv om han var vor dødsfjende. Fra denne stund og til kongen sidder fri og hævnet på sin trone, har vi alle kun en dødsfjende, et had og en vilje. Hævn og frihed for Valdemar Sejer! Død og fordærvelse over hans fjender!"

Et larmende bifaldsråb opfyldte salen.

Nu nærmede der sig med faste skridt en høj ridder i blåt stålpanser, med lukket hjelmgitter og et hvidt kors i det røde skjold; han hilste forsamlingen og blev stående lige for grev Albert.

"Hævn og frihed for Valdemar Sejer! Død og fordærvelse over hans fjender!" sagde han og slog hjelmgitteret til side. Med funklende øjne stod Carl af Rise for sin frygtelige svigerfaders åsyn, og et lynende blik fra den mørke greves øjne traf ham, mens greven uvilkårligt krummede hånden om sit sværdhæfte. Men fast og rolig så Carl ham i det stolte, forbitrede åsyn.

"Strenge drev Albert! min forrige våbenmester og herre!" sagde han, "I ser den mand for Eders øjne, som venter fordømmelse af Eders mund og døden af Eders mægtige hånd. Jeg giver Eder mit ridderord derpå; jeg skal ikke undvige dommen og hævnen, når dens time er kommet, men Gud i Himlen og det ædle, danske ridderskab har hørt Eders ed og ridderlige ord. Fra denne stund af og til kongen sidder fri og hævnet på sin trone, har vi kun en vilje, et had og en dødsfjende!"

"Vel! det er svoret!" sagde greven med hul stemme og blegnede af tilbagetrængt harme, idet han tog hånden fra sværdet og knugede den mod sit brystharnisk. "Men vil I ikke friste mig over evne, Carl af Rise!" fortsatte han med en røst,

som syntes at komme fra en afgrund, "så drag visiret for Eders hjelm og lad mig ikke se Eders forhadte åsyn, før jeg, uden at bryde min salighedsed, for hele verdens øjne kan knuse Eders formastelige pande!"

Der blinkede en tåre i Carls øjne, men han bøjede sig tavs og slog visiret for sin hjelm, idet han trådte stille tilbage blandt de forbavsede riddere.

En almindelig tavshed fulgte, og det varede nogle øjeblikke inden grev Albert kunne få sin fatning og rolighed tilbage. Den gamle ærkebisp Andreas havde nærmet sig for at sige et forsonende ord; dog da han så det uforsonlige nag i feltherrens jernfaste åsyn, foldede han sine hænder og syntes at bede en sagte bøn, men der kom intet ord over hans læber.

Grev Albert uddelte nu kort og fyndigt de nødvendige befalinger til høvdingerne, styresmændene og ridderne. Derpå forlod han forsamlingen, efter at han først havde overdraget rigets råd og ærkebispen at sørge for krigsstyret og ufortøvet at udstede de nødvendige kundgørelser og opfordringer til folket.

Grev Alberts sorte hingst trampede utålmodigt i slotsgården. Med faste, heftige skridt skred den mørke feltherre ned ad slotstrappen. Hans store slagsværd klirrede på stenene, og i hans strenge blik glimtede håbet om en stor og frygtelig hævn. Han svang sig i sadlen, og den unge væbner, der holdt hingsten, sprang til side for dens voldsomme spring.

"Stå!" råbte greven barsk, og det hidsige dyr stod ubevægelig. "Hvad er dette?" spurgte han forundret, idet han afrev og læste en liden budstikke, som var bundet til sadelknappen med en silketråd. Greven stirrede på budstikken og blegnede: "Hvem har været ved hesten, dreng?"

"Ingen, strenge herre!" sagde væbneren og skælvede, "ingen, uden et tåbeligt kvindemenneske, som nylig spurgte om Eder og klappede hingsten. Hun gik straks igen, og jeg så ikke, hvor hun blev af."

"Helvedestanke!" mumlede greven og red langsomt ud af slotsgården.

Da Carl af Rise trådte ud af riddersalen, for efter grev Alberts befaling straks at lade samle og udruste sit bannermandskab, følte han en kraftig hånd på sin skulder. Han så sig om, og grev Otto stod med blussende kinder for ham og betragtede ham med et venligt, deltagende blik.

"Brave, trofaste Carl!" sagde Otto, "kan vi aldrig mere blive venner som før? Nu forener ulykken dog alle hjerter og hænder."

Carl slog hjelmgitteret tilbage og betragtede ham med dyb smerte i det ærlige åsyn, idet alle gamle erindringer med en underlig blanding af velvilje og harme fløj ham gennem sjælen.

"Jeg har elsket Eder højt, grev Otto!" sagde han bevæget, "og, ved den levende Gud, jeg elsker Eder endnu, som vi var kødelige brødre. Der er min hånd: til kongen er fri og hævnet, til denne store nødens tid er forbi, er vi våbenbrødre og venner i liv og i død."

"Ret så, brave Carl! i liv og i død!" gentog Otto og trykkede hans hånd med heftighed og varme.

"Men overlever vi denne kongens og landets svare prøvelse," fortsatte Carl og hans åsyn blev atter mørkt og lidenskabeligt, "og synker jeg da ikke sønderknust for grev Alberts uforsonlige arm, så er jeg ridder og broder, og for min og min ulykkelige søsters ære må jeg kæmpe en kamp med Eder på liv og død. Tag til pant derpå denne min ridderlige handske!"

"Hvad! er det alvor, Carl?" spurgte Otto, "vil du være din våbenmesters abe og være lige så uforsonlig og egensindig som han? kan den gamle, dumme historie da ikke være død og magtesløs?"

"Nej, stolte greve af Lüneborg!" svarede Carl og kastede handsken for hans fod, "ikke før vanæren er død og den beskæmmelse magtesløs, som I, vild og overmodig, har kastet på et ubesmittet og ærligt riddernavn. Agter I Eder for høj og fornem til at optage en simpel ridders handske, og vil I med Eders kongelige byrd unddrage Eder for æresoprejsning, så vid, lever jeg den dag, da jeg ser min konge fri, vil jeg for hans og det danske ridderskabs øjne erklære Eder for en æreløs ridder!"

"Ha, død og ulykke!" råbte Otto og greb handsken med rasende heftighed, "det vover I at sige mig! Nå, så kom da straks! I skal intet øjeblik tvivle på, om grev Otto af Lüneborg tør modtage en stålhandske!"

"Derpå tvivlede jeg aldrig, kække Otto!" svarede Carl nu rolig, "også uden pant ville jeg tro dig, men giv mig nu dog din handske, som du har modtaget min, og til tiden og stunden er kommet, da sværdet tør skille os imellem, skal du, ved St. Michael og den hellige jomfru, intet fornærmeligt ord høre af mine læber, som jeg stoler på, at du ikke nævner det navn, der mellem os må være løsenet til dødskamp! indtil den stund kommer, er vi samdrægtige våbenbrødre, og selv om jeg da falder for dit sværd, skal jeg bevare mit venskab for dig med min ære!"

"Underlige drømmer, som du er!" sagde Otto formildet, idet han drog sin handske af og rakte ham den, "der har du da mit pant! jeg skal indløse det, hvad time du vil. Men skal vi endelig

brække halsen på hinanden en gang, så har du ret, det kan altid ske tids nok, og nu har vi andet at gøre."

Derpå omfavnede de hinanden med heftig hjertelighed og gik hånd i hånd ud af slottet.

Så snart grev Albert og de heftige, unge riddere havde forladt rigsrådet, kunne først et roligt og besindigt overlæg finde sted. Grev Alberts og alle riddernes voldsomme iver for at befri og hævne kongen frygtede man for var forgæves eller endog farlig.

"Jeg fik i morges et hemmelighedsfuldt vink," sagde ærkebispen, "jeg ved ikke, om det kom fra ven eller fjende; denne budstikke lå på min bønskammel; jeg beder Eder holde dens indhold hemmeligt, at ingen måske ugrundet frygt skal hæmme folkets iver for kongens befrielse. Hør hvad her står!"

Og nu læste han de samme ord, som nylig på en lignende budstikke havde forfærdet grev Albert:

"Tir ikke ulven, mens din hånd er i dens svælg!"

Alle tav, og en ængstende uro stod malet i alle de gamle herrers ansigter.

"Hvad enten dette vink kom fra ven eller fjende," tog abbed Gunner endelig ordet, "så bør vi ikke foragte det: kongen og hans søn er i deres dødsfjendes vold. Om også den listige forræder selv ved dette trusselsord vil binde hænderne på alle danske; sandt er det, ved et eneste vink til sine bødler kan han tilintetgøre Danmarks stolthed og sidste håb. Frygt for kejseren og andre fyrster kan måske alene afholde den hævngerrige forræder fra at sætte kronen på sit niddingsværk og myrde sine kongelige fanger. Mit råd er derfor, ædle herrer, at vi ufortøvet sender et ilbud om den forefaldne ugerning og en opfordring om bistand til kejser Frederik i Capua og til hans søn, kong

Henrik, i Tyskland; for om de også hemmeligt glæde sig over vor sejrrige konges ulykke og måske håbe at vinde fordel derved, må de dog, visselig, for deres egen æres skyld, tage sig af en sag, der middelbart angår alle salvede hoveder og er en forgribelse på alle retmæssige kongers majestæt."

Man gav abbed Gunner ret heri, men endnu virksommere troede ærkebispen, det ville være, at fremstille sagen i dens hele afskyelige lys for paven og opfordre ham til, på sit guddommelige embedes vegne, at lyse fred over Herrens salvede og sprænge hans fængsel med bandstrålen.

Begge råd besluttede man at følge. Abbed Gunner opsatte straks skrivelserne til kejseren og hans søn. Med en hartad ungdommelig ild greb den fromme ærkebisp selv pennen og affattede en skrivelse til paven, hvori han med de mest glødende farver afmalte ham den sejrrige Valdemars store fortjenester af kirken og kristenheden. Han skildrede Valdemar som den kongelige korsridder, der, større og kraftigere end nogen, kæmper for Den hellige Grav, havde grundfæstet kirken i det høje Norden, og nu beskrev han grev Henriks æreløse og formastelige udåd med al den styrke, som hans kærlighed til kongen og hans afsky for grev Henriks færd kunne indgive ham. Han beviste, at den schwerinske greves fremfærd ingenlunde kunne undskyldes som den svageres selvforsvar og nødværge mod en overmodig usurpator og påtvungen lensherre. Han tilstod vel, at kongens lensherreret over Schwerin grundede sig på overmagten og våbnenes lykke, men han gjorde samtidig opmærksom på, at denne ret efter ridderskabets love var retmæssig tilkæmpet i åben, ærlig fejde, og ikke alene stadfæstet af kejser og pave, men selv beseglet

med den overvundne lensmands troskabsed, som ingen kristen ridder egenmægtig turde bryde, om han også havde været slavisksindet nok til at lade sig den aftvinge. Han beviste endelig, at grev Henrik, så vel efter ridderskabets love, som efter den romerske kirkes kendelse, nødvendig måtte fordømmes, som en mensvoren, æreløs ridder og en ugudelig forræder, når han, uden at være løst fra sin ed af kristenhedens hellige fader, egenmægtig havde brudt den, og når han, uden formelig undsigelse, selv under venskabs maske, havde formastet sig til et sådant foretagende mod sin lensherre og konge.

"Men visselig, visselig!" sagde den fromme ærkebisp og standsede, "Eder, gode herrer, kan jeg ikke fordølge, hvad der dog ved hver linje, jeg skriver, påtrænger sig mig, men hvad jeg ikke vil skrive til den hellige fader – ja visselig! en mægtigere og retfærdigere hånd end grev Henrik af Schwerins, har truffet vor store, sejrsstolte konge: idet hin elendige tue væltede det store læs, gik en streng Herrens straffedom over en kæmpestor ånd, som svimlede i sin højde og i sin herskerkraft glemte den højestes ære for sin egen; men kongernes dommer er barmhjertig – vi ville ikke forsage!"

Han tav nu og sluttede brevet.

"Ak, hvi har jeg ikke længere kraft og sundhed!" sukkede han, da han havde gennemlæst brevet og overleveret det til de andre, "mine ord er matte. Herren lægge sin velsignelse og styrke dertil! hvo er jeg, at jeg vil frelse hans salvede? hvo er jeg, at jeg vil tage den straffende hånd fra kongens hoved? mig har Herren jo selv slaget med en urenheds sot, som lammer min fod og gør mig uværdig til at fremtræde for St. Peders hellige stol og tale

min herres og konges sag med levende og brændende ord. Hvem overbringer nu den hellige fader denne min sidste bøn til ham og kristenheden?"

"Jeg! jeg!" udbrød abbed Gunner heftigt og rejste sig, "vel er jeg langt fra at være så værdig til slig vigtig sendelse, som I, ærværdige herre! med Eders urenheds sot, som I sukker over, ville I stå tusinde gange renere, end jeg, for St. Peders hellige stol; kun min kærlighed til kongen og fædrelandet tør jeg måle med Eders; vil Gud og vor hellige frue, skal jeg ikke mangle levende og brændende ord, når det gælder kong Valdemars frihed og frelse. Betro mig brevskabet, ærværdige herre! endnu i denne time drager jeg herfra! jeg hviler ikke, før jeg ser den hellige stad! Jeg ser ikke Danmark og Eders fromme åsyn igen, før jeg, som Eders kække broder fordum, kan møde kong Valdemars dødsfjende med en himmelsk lynstråle, der skal knuse ham, om han så stod for den højestes alter!"

"Ingen uden Eder, værdige abbed Gunner!" svarede ærkebispen, "kunne vi med håb og fortrøstning betro dette budskab. Far med Gud! – Herrens engle være med Eder på den farlige vej! Måske ser I aldrig mit åsyn mere i denne verden; men udfører I viselig denne dåd, skal jeg takke og prise Eder derfor, når vi mødes for Herrens trone på den yderste dag. Fred være med Eder!"

Med disse ord rakte han ham brevskabet og gjorde med de tre fremrakte fingre velsignelsens tegn imod ham uden at berøre ham.

Abbed Gunner knælede, idet han bevæget fremsagde den sædvanlige formel: "*In articulo mortis!* Note 15)" og ville gribe den

fromme ærkebisps hånd for at trykke den til sine læber, men ærkebispen tog hånden hastigt tilbage:

"Rør mig ikke!" sagde han vemodig og ængstelig, "lad ikke min besmittelse også ramme Eder og hindre Eders hellige valfart! Når vi ses igen, håber jeg til ham, som helbreder spedalske, at jeg kan række Eder en renere hånd og give Eder broderkysset ved Forbarmerens fod. Gud være med Eder og os alle!"

Her brast han i gråd og skjulte sit ærværdige åsyn i bispekåben, idet han med foldede hænder bøjede sit hoved mod bordet og bad.

Abbed Gunner rejste sig heftig bevæget, og forlod hastig ærkebispen og det tavse, alvorlige råd.

Ingen time var forgangen, førend den kraftige og ivrige Gunner med en anselig dækning af væbnere red ud af Ribe by, ledsaget af ridder Johan Ganz og hr. Niels Mule, hvilke skulle overbringe brevene til kejseren og hans søn.

Note 15: **In articulo mortis:** Til døden.

10

Nitten lange måneder var næsten forløbet, og endnu var der, til manges forundring, intet afgørende skridt foretaget til kongens og hans søns befrielse. Frygten for en endnu voldsommere ugerning af grev Henrik havde bredt sig som en slappende lamhed over hele folket. Grev Alberts strenge befalinger, grev Ottos ubændige heftighed og Carl af Rises utrættelige virksomhed var ikke i stand til at overvinde denne almindelige frygt, som gjorde de kækkeste riddere forsagte og ubestemte og selv virkede tilbage på hærførerne og kongens ivrigste mænd. Rådvildheden stod malet i alles ansigter, og selv grev Albert gruede lønlig for det afgørende foretagende, han dog bestandig syntes at fremskynde.

Kongens fraværelse og landets forladte, herreløse tilstand bredte også snart sine sørgelige følger: en ødelæggende slaphed viste sig i alle forhold, hvor en kraftig styrelse fra oven nu savnedes. Sørøverne, som ikke i mands minde var sete i Danmark, blev nu dristigere og hjemsøgte kysterne, som grådige ravne, ligesom i borgerkrigens ulykkelige tid under Svend Grathe. Røvere og stimænd fyldte skovene. Bondens kvæg bortdreves fra markerne, og selv klostrene overfaldtes og plyndredes. Landets indvortes sikkerhed udfordrede fordoblet anstrengelse og opmærksomhed, og krigerne, som samledes under grev Alberts banner, måtte ofte forlade det igen for at bekæmpe røvere og fange stimænd. Skatkammeret var tømt, og det ved så mange krige forarmede folk kunne ikke udrede krigsstyret.

Det var en sørgelig juleaften i året 1224. På Karisegård sad borgens beboere stille og mismodige om kaminen, og Thorgeir Danaskjald havde ingen tone i sin strengeleg, som kunne opmuntre eller trøste ham selv eller andre.

Siden hin ulykkelige forårsaften, da ridder Carl havde forladt dem, havde kun de forfærdeligste og sørgeligste tidender hjemsøgt dem, som alle danske. Den store, almindelige landesorg over kongens og prins Valdemars fangenskab syntes også her at have fortrængt enhver anden sorg og bekymring. Hvorledes grev Albert i den fælles store nød havde modtaget sin dristige svigersøn, var, som en offentlig påfaldende handling, nok som bekendt, og fru Rigmor syntes nu at have opgivet håbet om hans forsoning. Carl havde ikke set hustru og børn siden hin aften. Han fulgte den strenge feltherre tavs og trolig med tillukket hjelm og var utrættelig i at udføre ethvert hverv, der betroedes ham til kongens og landets frelse. I fader Saxos skole havde den unge ridder lært den kunst, som da endnu var sjælden, selv blandt de ypperste riddere: han skrev så færdigt som en klerk og var således ikke ganske adskilt fra sin Rigmor. Den gamle Martin var vel en langsom, men tro og forsigtig kærlighedspost, og han havde nu til det ensomme juleaftensgilde på Karisegård bragt hilsen og brevskab fra sin unge herre. Til løn herfor sad han ved kaminen ved sin skønne frues side og skulle i sin herres sted, som en kærkommen gæst, spise sin julenadver og tømme et bæger vin ved det kære herskabs bord.

Carls brev var skrevet i Odense og handlede, som sædvanlig, mest om kongen og om, hvad man foretog sig til hans befrielse. Endelig havde den strenge, utrættelige grev Albert samlet en

hær – stod der – og rykkede mod Hamborg. Han var mørk og tavs som sædvanlig: ingen vidste, hvad han ville foretage sig. Han udsendte hyppige budskaber med breve og hemmelige ærinder. Carl havde han betroet et vigtigt budskab til kongens tro mænd på Fyn og på småøerne. Om få dage skulle Carl atter vende tilbage til hæren.

"Grev Henrik frygter os," hed det videre, "han skælver for sin store fange – intet fængsel tror han sikkert. Kongen er ikke mere i Lentzen. Han har nogen tid siddet i Lesnitz i det snævre, runde forbrydertårn. Ak, Rigmor!" udbrød her den deltagende ridder, og skriften blev slet og vanskelig at læse, "der har den store kong Valdemar Sejer kun haft otte fods rum til at give sin harme luft i – og før var et kongerige hans store sjæl for snævert. Må ikke hvert tro og ærligt hjerte briste af harme og forsmædelse! således hævner hin usle trældyrsjæl sig på den fangne løve. Selv hint snævre, velforvarede bur var ikke forræderen sikkert nok. Danneberg Slot, sønden for Elben, det mest faste og utilgængelige røverslot, skjuler nu Danmarks stolthed og håb. Man taler om underhandlinger med kejseren, men ingen tror ham; de er forrædere til hobe."

Brevet sluttede med ivrige bønner for den ulykkelige konge og kærlige velsignelser over Rigmor og børnene i udtryk, som vidnede om en voldsom tilbagetrængt længsel efter at gense dem og om en hemmelig frygt for deres sikkerhed. Han bad hende og Thorgeir at iagttage den strengeste forsigtighed og holde borgen lukket, som i den uroligste krigstid. Han syntes hermed kun at ville advare for røvere og stimænd, men han tilføjede endnu, at grev Alberts tavshed om deres forhold var frygtelig.

Rigmor havde ladet lampen tænde og læste brevet endnu en gang. Hun sad længe tavs med pergamentet i hånden; derpå rejste hun sig hastigt og omfavnede sine børn med en usædvanlig heftighed. Den lille Albert sad på Thorgeirs knæ og havde sin glæde af at rive i den forstemte strengeleg. Lille Hedvig sad på en skammel og sov, med hovedet i den stille jomfru Margrethes skød. Ved moderens heftige favntag fo'r hun forskrækket op af søvne og græd; men den skønne jomfru Margrethe ringlede for hende med sit nøgleknippe, og det venlige barn var straks glad igen.

"Du kunne hartad bedre være hendes moder end jeg i denne urolige tid, fromme Margrethe!" sagde Rigmor. "Jeg beundrer også Eders tålmodighed, gode Thorgeir! lader I ikke den uregerlige dreng rent forstemme Eders strengeleg?"

"Således passer den bedst til de sange, jeg nu kan synge!" sagde Thorgeir mismodigt. – "Dog nej," fortsatte han med et kærligt blik til Carls og Kirstines skønne søster, og syntes at blues over sin mismodighed, "kan jomfru Margrethe from og tålmodig synge salmer med Eders ærværdige svigermoder, og kan gamle mo'er Marthe selv roligt fortælle børnene eventyr, så må jeg vel også kunne synge en sang om håb i nøden, helst på en højhellig juleaften, når alverden skal glæde sig over den store frelsens konge."

"Ret så, brave Thorgeir," sagde Rigmor, "giv os et fromt og frimodigt julekvad før vi går til hvile i aften! Klagesange høre vi nok af; så længe folket kun lægger hænderne i skødet og sørger, kommer ikke kong Valdemar ud af fængslet."

"Sandelig! I gør os alle til skamme, ædle frue!" sagde Thorgeir behjertet og rejste sig, "således som I der står for mig, ser I fast

ud som en heltinde. Mens jeg kun synger sørgesange og hele Danmark jamrer, har I tusinde dristige tanker og vil befri kongen på tusinde måder."

"Kun skade, det blot er tanker og smukke drømme!" svarede Rigmor, "luftkasteller kan vi alle bygge, men hvad er der at gøre, hvor selv min stærke fader ikke kan røre sig uden at gøre ondt værre? Har du set Danneberg Slot, gamle Martin?"

"Jeg er en gang kommet der forbi med min fromme, salig herre," svarede Martin, "det ligger, som en ørnerede på fjeldet, højt over Elben, og ingen kat kan klatre derop. Men kender jeg sorte grev Henrik ret, lader han dog ikke kongen blive der ret længe, når han ser Eders strenge hr. fader med vor hær på den anden Elbbred."

"Har han da endnu flere fangehuller og røverslotte?"

"Kors! dem har han og hans venner nok af, ædle frue! det værste af dem alle er måske hans eget fordømte hundehul i Schwerin Slotstårn; det er berygtet over hele Tyskland. Nu har han gjort slottet så fast at ingen djævel kan indtage det, og det kan han have nemt ved: det ligger på en ø, skal jeg sige os, og må kunne gøres utilgængeligt."

"Det har min fader dog vist, det ikke var før!" svarede Rigmor kækt. "Men sig mig, Martin!" spurgte hun atter efter en temmelig lang tavshed, "så du noget til de mange røvere, her nu skal vrimle af alle vegne?"

"Jeg hørte nok derom, ædle frue! men jeg selv så dog ingen. Hos mig, kan jeg tro, var der da heller ikke andet at hente end hug og stik og brådne pander, men jeg vil råde Jer, højbårne frue, at I holder borgen godt lukket, og at I og jomfru Margrethe ikke vover jer ret langt uden bevogtning, for, skal jeg

sige os, med tugt at melde, smukke fruer og jomfruer skal det dumme røverpak næsten være endnu værre efter, end efter kvæg og guld og gammel klostervin."

Rigmor smilte, men Thorgeir Danaskjald blev opmærksom.

"Så er vor forsigtighed dog ikke så urimelig, som I påstår, ædle fru Rigmor!" sagde han betænkelig, "og jeg behøver ikke at blues ved at være befalingsmand her på Karise og bevogte så ædelt et fruerbur, mens de rette riddere og stridsmænd samles under grev Alberts banner."

"Jeg har længe beklaget Eders bundne stilling," svarede fru Rigmor. "Jeg anser ikke faren her for større, end at jeg for min del gerne turde fritage Eder for Eders løfte. Gårdsfogden og huskarlene kan jo nok holde borgen lukket: det var visselig bedre, I nu sang krigssange for mænd, end sørgesange for kvinder."

Næppe havde Rigmor sagt dette krænkende ord, førend hun inderlig fortrød det, og rakte hastigt den rødmende Thorgeir hånden.

"Ædle, brave Thorgeir!" sagde hun med varme, "skønner jeg kun slet på, hvad I her ofrer for min skyld, så velsigner jeg Eder dog for de uskyldige børns skyld, som I næsten tager Eder kærligere af, end en fader. For deres og for denne frygtsomme jomfrus skyld, beder jeg Eder nu dog ikke fortryde Eders løfte og ikke forlade Karisegård førend min Carl kommer tilbage."

Thorgeir kyssede tavs hendes hånd. Han følte sig bundet af sit løfte og fast endnu mere af jomfru Margrethes kærlige og frygtsomme blik.

"I bliver altså?" spurgte fru Rigmor.

"Det forstår sig, ædle frue! kan jeg ikke bejle til ridderens pris for heltedåd og store bedrifter, og kan jeg nu end ikke styrke krigerne med sang, hvor til jeg måske var dygtig, så kan jeg dog endnu herfra udbrede trøst og frimodigt håb iblandt folket, og ingen skal sige om mig, at jeg brød mit ord og forlod dem, der var mig betroede i nøden."

Med denne erklæring var Rigmor tilfreds; men hun led ikke Thorgeirs højtidelige tone. Hun skæmtede og lo nu igen over de kloge mænds forsigtighed og drillede Thorgeir som sædvanlig, med den påstand, at intet fruerbur dog var sikkert, som havde en forelsket skjald til vogter. For at skåne Margrethes røde kinder, begyndte hun imidlertid straks en anden samtale, og snart syntes stemningen temmelig munter blandt dem alle. Selv jomfru Margrethes og gamle Marthes frygt for røverne gav anledning til mangen spøg af den unge, lunefulde husfrue. Hun fik snart Marthe Fostermoder til at fortælle gamle røverhistorier, og når da den gamle amme selv og jomfru Margrethe var mest spændte derover, sprang Rigmor op og råbte: "Der er de!" for at le de forskrækkede kvinder ud, når de skreg. Midt i sin munterhed blev Rigmor dog ofte pludselig alvorlig, og da børnene skulle til sengs, var hun mod sædvane heftigt bevæget. Der var endogså spor af tårer i hendes kække øjne, da hun kom ud fra sovekammeret og havde lagt dem i de små kurvesenge.

Ved julenadverbordet læste Margrethe som sædvanlig bordbønnen, og ingen hørte andægtigere og med inderligere følelse derpå, end Thorgeir Danaskjald.

Den gamle, døve bedstemoder sad stille på sin hædershynde øverst ved bordet. Hun sukkede dybt og så til den plads, hvor

hendes ridderlige søn plejede at sidde. Alle forstod hende. Rigmor sukkede også; men der glimtede i det samme en sådan livlighed og glæde i hendes mørke øjne, som om hun så ham sidde der igen.

Jomfru Margrethe havde, før de satte sig til bords, hemmelig stemt Thorgeirs strengeleg, som hun af den fromme mester havde lært at behandle. Hun rakte ham den nu og bad ham om en sang. Thorgeir greb villigt den lille håndharpe og sang et drapa til ære for kongen og hans mænd, hvori Volmarslaget og vidunderet med dannebrogsfanen med liv og begejstring var afmalet. Derpå greb han sit bæger og drak først på Valdemar Sejers befrielse og lykke og dernæst en skål for alle hans tro mænd, navnlig for grev Albert og Carl af Rise. Idet således alle fraværende venner kærligt erindredes, kom jomfru Margrethe, Rigmor og den gamle bedstemoder også venligt og vemodigt den stakkels Kirstine i hu, som nu tilbragte den anden juleaften som indviet nonne i Vestervig Kloster.

Til sidst istemte Thorgeir Danaskjald efter løfte et fromt og frimodigt julekvad, og, rørte af de hjertelige og opløftende toner til den store, himmelske konges pris, ønskede de alle hinanden en velsignet jul og et lykkeligere nyt år og gik til hvile.

Gamle Martin skulle rejse næste morgen tidlig. For at han ikke skulle gøre uro i huset, som det hed, havde fru Rigmor foranstaltet, at han kunne forlade gården uden larm, så tidligt, han ville.

Da Karisegårds beboere næste morgen samledes ved davrebordet, savnedes den unge husfrue. Man ventede på hende til det var tid at gå i messen, men hun lod sig endnu ikke

se, og med stor forskrækkelse søgte man hende alle vegne forgæves.

Thorgeir var fortvivlet. Han erfarede nu først, at borgporten på fru Rigmors befaling havde været åben hele natten for Martins skyld, og han frygtede for, der havde været røvere, eller at grev Albert hemmeligt havde ladet sin datter bortføre. Men da så han en lille seddel mellem strengene på sin harpe og læste med forbavselse en skæmtefuld bebrejdelse af fru Rigmor, fordi han ikke bedre havde beskyttet hende mod røverne. Det lille brevskab endte med den alvorlige forsikring, at et hvert skridt, man ville foretage for at opsøge hende, ville være farligt for hende og dem alle, og at selv ridder Carl ingen foruroligende efterretning måtte høre fra Karise.

II

En klar frostmorgen i januar måned glimrede solskinnet på de rimfrosne vadmelstelte ved Elben, hvor grev Albert havde opslået sin lejr, og hvor tusinde blanke spyd og hellebarder blinkede mellem krigsvognene, bliderne og de vajende bannere. Ryttere, bueskytter og kyraskrigere vrimlede mellem hinanden, og foran det store feltherretelt plantede en ung, høj riddersmand den hellige dannebrogsfane med det hvide kors.

Grev Albert havde modtaget vigtige efterretninger fra Tyskland. Han sad i sin læderkøllert ved teltbordet med hånd under kind, og stirrede på de vigtige brevskaber, mens han af og til rystede betænkelig med hovedet. I en krog i teltet stod en fintbygget kærtesvend med dejlige mørkeblå øjne, men med smudsige, jordfarvede kinder og med en jernblikhue dybt ned i panden. Hans grønne våbenkjortel var usædvanlig lang, og nedenfor den lodne, vide skindbrog kom et par bukkeskinds halvstøvler til syne, som syntes at være en halv gang for store og var sammensnøret med remme om de smalle ankler for ikke at falde af. Drengen gned med megen flid støv og smuds af feltherrens sporer, men tabte ofte skindlappen af hånden og syntes ikke vant til dette arbejde. I hans bevægelser var der en usædvanlig lethed og smidighed, men samtidig en slags forlegenhed som hos børn, når de første gang bærer en ny klædning.

Grev Albert vinkede, og den forlegne kærtesvend kom med guldsporerne.

"Slet nok gjort!" brummede feltherren og lod dem spænde på, "gør du det ikke bedre i morgen, skal du pakke dig! Nu mit harnisk!"

Let som en fugl, hentede kærtedrengen det sorte harnisk og spændte remmene med bævende hånd.

"Nå, hvorfor ryster du?" sagde han mildere, "tør du ikke se mig i øjnene, dreng? vil du tjene grev Albert, må du være rask og uforfærdet og kunne tåle et hårdt ord. Jeg mener dig det ikke så ilde. Det er godt! Lad nu ridderen komme!"

Kærtedrengen sprang til udgangen af teltet og sagde et par ord til vagten, hvorpå han gik tilbage til sin krog, og pyntede på fjerbusken i sin herres hjelm.

Kort efter trådte Carl af Rise ind med tillukket hjelm, ledsaget af to stærke ryttere, som på hans vink slæbte en tung lædersæk hen til feltherrens fod og gik.

"Her er guld og sølv fra St. Knuds gildesbrødre!" sagde Carl. "Den gamle slotsherre i Nyborg, hr. Ludolph, var død, men med brevet havde det sin rigtighed. Man bad mig bringe Eder det igen, strenge herre, og sige Eder, at en dobbelt så stor sum endnu kan bringes til veje, når samme brev sendes til borgemester Yvald i Roskilde eller til gildehuset i Odense. Jeg medbringer desuden 100 velbevæbnede ryttere af borgere og bønder."

Grev Albert hørte Carl af Rises beretning uden at se på ham eller svare et ord. Han rakte kun hånden ud efter brevet og nikkede, hvorpå han med bevægelse syntes at betragte det store vokssegl, hvori St. Knuds billede med scepter og krone var aftrykket.

Carl bøjede sig tavs og gik bort med et stille, dæmpet suk.

Grev Albert blev nogen tid siddende i samme stilling. Derpå gav han vagten et vink, og nu samledes høvdingene og ridderne i teltet. Carl af Rise var også blandt dem, men han blev stående i længst frastand. Kærtesvenden stillede sig ærbødig bag feltherrens stol. Nu rejste grev Albert sig og hilste de forsamlede riddere.

"Ædle riddere og danske mænd!" sagde han, "I undres vel alle over, at så mange måneder er henrundet og jeg ikke endnu har ført Eder til kong Valdemars fængsel for at sprænge hans lænker og sønderknuse hans dødsfjende. Jeg kunne have gjort det; hjertet har brændt i mit bryst og sværdet i min hånd, men et hemmeligt vink har slået min arm med lamhed og min sjæl med gru – selv for sejren. Hvad hjalp det os og Danmark, om vi sprængte kongens fængsel og fandt ham og hans kongelige søn snigmyrdede i deres lænker? En grev Henrik af Schwerin kender ingen niddingsdåd, som han ikke er i stand til at udøve. Se, derfor har jeg tøvet. Vil nogen ridder og ædelbåren mand anklage mig derfor eller sigte mig for lunkenhed og fejhed?"

"Ingen, ingen i verden!" svarede alle, "kongens liv går for alt."

"Ja, for alt!" fortsatte grev Albert med bitter selvfornægtelse, "selv for vort eget gode navn og vor timelige ære; men, ved St. Michael, det er mig et dyrere offer, end tusinde liv. Måske skal mit navn nu stå besmittet i krøniken; måske vil en forblindet efterslægt sige med spot og foragt: Grev Albert af Nordalbingien lod sin kongelige morbroder smægte i fængsel og gjorde intet skridt til hans frelse. Ha, vidste den, der sagde det, hvad en ærlig ridder må lide, som har sværdet draget og armen fri, men dog ikke kan knuse slangen om sin broders hals

uden at myrde dem begge! Kongen er ikke længere på Danneberg Slot; han er ført til Schwerin!"

"Til Schwerin!" råbte mange, "ve! det slot er uindtageligt."

"Intet slot er uindtageligt, og Schwerin mindst, det har jeg prøvet!" fortsatte feltherren, "men hvor bøddelsværdet hænger i et hår over den ædle fanges isse, der er det skrøbeligste skur et uindtageligt bolværk."

"Men tillad mig, min fyrstelige frænde!" afbrød grev Otto ham heftigt, "hvad står vi da her for? hvad skal vi med sværd i hånd, når vi ikke tør bruge det? hvi har vi anvendt så megen møje med at samle denne hær? hvortil har Carl af Rise samlet guld og sølv hos gildebrødrene? hvortil alle de tapre mænd, som nu vrimler under vort banner?"

"Giv tid, min kække fætter!" svarede feltherren, "hør mig til ende, ædle våbenbrødre! Ærkebispen og rigets råd har sat alt håb til underhandlinger. Sligt er min pest; men jeg tilstår, det synes hidtil klogest. Der er for længst sendt ilbud til kejser og pave, det ved I. Fra paven har man intet hørt; men kejseren underhandler med grev Henrik, med sin kære, tro mand, som han kalder ham, og den listige bisp Conrad af Hildesheim er underhandleren. Det gælder om en frasigelse af alle vendiske og nordtyske besiddelser, og kongen vægrer sig standhaftigt. – Hør videre!" fortsatte han med en bitter latter, "på rigsdagen i Nordhausen har kejserens søn tinget om kronede hoveder, som en hestepranger, og tilbudt grev Henrik femten kander rhinvin for to konger; er det ikke værdige underhandlere og ædle venner?"

"Skam og skændsel over slige venner!" råbte ridderne forbitrede.

"Og hvad mener I deres venskab og mægling går ud på?" fortsatte grev Albert, "kongens frihed? nej, derom er kun talen på skrømt – nej! et kejserligt fangenskab for et greveligt – det er meningen –"

"Død og ulykke over de niddinger!" råbte alle.

"Og skal vi nu vente til slig hæderlig underhandling er beskrevet og beseglet?" tog grev Albert atter ordet. "Holsten er frafaldet; grev Henrik belejrer Lauenborg; den unge, landflygtige grev Adolph, Henrik af Werle og den nye bremiske ærkebisp har forenet sig med ham. Fjenden skjuler sig ikke længere; han vover at byde os spidsen. Det har jeg kun ventet på. Herren være lovet! nu er det sket. Når vi nu rykker frem, må det komme til et slag, og da er timen kommet, da vi kan hævne og befri vor store, ulykkelige konge!"

"Frem, frem, til slag!" råbte alle høvdingerne og ridderne, og på grev Alberts bud kom nu hele lejren i bevægelse.

Under den store, almindelige tummel med ryttere og vogne ved lejrens opbrud, stod grev Alberts nye kærtesvend med sin herres stridshingst ved tøjlen uden for feltherreteltet og havde stor møje med at holde det vælige dyr; da kom gamle Martin, med alle tegn på skræk og angst, løbende til og tæmmede den stejlende hingst.

"For Gud i Himlens skyld, ædle frue!" hviskede han, "driv dog ikke denne farlige spøg videre! I vil dog aldrig med i slaget?"

"Tror du, jeg kom hid for at pudse støvler og sporer?" spurgte Rigmor, som under denne forklædning kun var kendt af den gamle, tro tjener, hvem hun med sin uimodståelige overtalelsesgave og fast fyrstelige myndighed havde tvunget til

at være en tavs og behjælpelig medvider i hendes forvovne foretagende.

"Ak, får min unge herre det at vide, er jeg dødsens!" jamrede Martin og vred sine hænder. "Jeg besværger Eder ved alle hellige og martyrer, nådige frue! lad mig bringe Eder i sikkerhed inden vi rykker frem til slag!"

"Tror du, Grev Alberts datter ikke tør se dragne sværd?"

"Ak nej, I er kun alt for kæk! men hvis I kommer til nogen ulykke, kæreste, nådigste frue!"

"Ti stille, gamle! jeg er intet barn. Hvad man kan forlange af en kærtesvend, tør jeg vel i det mindste tage mig på. Bring mig kun min lille norbak! Jeg skal nok selv holde hingsten."

"Den sparker Jer hovedet i stykker, nådigste frue! I holder den for stramt. Ak, jeg blinde dosmer, som ikke så, hvad ulykke det førte til!"

"Tier du ikke stille som en mur, gamle, forråder du både mit og din unge herres liv!" hviskede nu Rigmor, idet hun så sin fader i fuld rustning træde ud af teltet.

Martin tav pludselig og skyndte sig at hente den lille norbak, hvorpå hans egensindige frue var flygtet med ham fra Karise.

"Tillader I, strenge feltherre, at jeg fører og forsvarer det hellige korsbanner?" sagde nu Carl af Rise, idet han slog hjelmgitteret ned for sit åsyn og trådte frem for grev Albert.

"Vi agter ikke denne gang at sejre med jærtegn og mirakler!" svarede grev Albert med bitter foragt. "Den, som egenmægtigt hentede hint vidunderbanner fra Slesvig, må forvare det og svare kongen og kirken til det, men hvo der vil kæmpe under min anførsel – følger hertugen af Nordalbingiens banner!"

"Tror I, lykken er større under nældebladet, end under korset, strenge feltherre!" sagde Carl med dæmpet harme og inderlig bekymring, "nuvel, så tillad da Carl af Rise at forsvare hertugen af Nordalbingiens banner med sit hjerteblod!"

"Vel, hr. ridder!" svarede den mørke feltherre, "forsvar mit nældeblad da, men slip det ikke fordi det brænder!"

Carl af Rise bøjede sig tavs, med hånden på sit trofaste bryst, og gik hen, hvor begge fanerne stod. Med stille smerte tog han det store korsbanner, forvarede det, omhyggeligt sammenrullet, i et læderhylster og spændte det fast bag sin sadel. Derpå greb han den hertugelige fane med det grønne nældeblad og svang sig rask på sin stridshingst.

"Du kære, tro Carl!" hviskede den forklædte kærtesvend, "vidste du, hvor Rigmor nu står, ville banneret brænde i din hånd!"

"Nå, hvor længe skal jeg vente, dreng?" råbte grev Albert barsk, "falder du i staver og snakker med hingsten?"

Hastigt trak Rigmor den beroligede hest nærmere til teltet. Stridshingsten kendte sin herres røst og stod nu stille som et lam til han sad på dens ryg; da sprang den højt af stolthed og glæde. Som et lyn fo'r feltherren frem i spidsen for den forsamlede hær, ledsaget af den spinkle kærtesvend på norbakken og af gamle Martin, som denne gang ikke tog i betænkning at forlade sin herre.

Medens begge de fjendtlige hære mødtes ved Møln, og mens der det blodige slag holdtes, som varede fra morgen til aften og

hvis ulykkelige udfald kun er alt for kendt, foregik der en anden, men hemmelig kamp for den fangne konges frihed i et kvindeligt hjerte, som fælles nød og ulykke drog med uimodståelig magt til den fordum så mægtige sejrherre.

Den ulykkelige grevinde Audacia, som ved sin beundring og uforsigtige hengivenhed for kongen havde forspildt sin fred og sit rygte, sukkede nu også i en slags fangenskab og næsten under samme tag som kongen. I hint afsides fængselsagtige gemak på Schwerin Slot, som grevinde Ida fordum havde beboet, havde den skinsyge grev Henrik med tyrannisk grusomhed ladet sin gemalinde indespærre. Hendes ufordulgte deltagelse for den fangne konge, da han sad i Lesnitz og på Danneberg, havde endnu mere bestyrket grev Henrik i mistanken om hendes utroskab; for at martre hende endnu mere, havde han netop bragt kongen til det tårn, som lå lige over for hendes vellåsede gemak, og hvor den høje fanges elendighed og nedværdigende behandling hver dag måtte være hende et pinefuldt syn.

Fra det øjeblik, dette var sket og Audacia med egne øjne havde set den store konge, lænket som den nedrigste forbryder, føres forbi hendes gittervindue til tårnet, fra det øjeblik var al tro på menneskelighed hos hendes despotiske gemal udslettet af hendes sjæl. Hun foragtede og hadede ham nu i samme grad, som medlidenhed med den fornedrende højhed gjorde den fangne konge til genstanden for hendes ædleste og inderligste deltagelse. Hun syntes nu løsrevet fra hver pligt mod en gemal, som så uværdigt havde miskendt og mishandlet hende, og hun grundede kun på, hvorledes hun kunne bedrage sin tyran og befri både sig selv og kongen fra det oprørende fangenskab.

Grevinde Audacia var ikke længere den skønne, fyldige og blomstrende kvinde, hvis fagre skikkelse selv begejstrede den rå, gråhærdede kriger. Sorgen og tiden havde virket stærkt på hendes udvortes; hertil kom måske også en lønlig anger over det forfængelige selvbehag ved den store konges hyldest, som havde pådraget hende så megen krænkelse og nød. Det ædlere i hendes smerte gav hende undertiden udseendet af en høj og stille korsdragerinde; men den harme og bitterhed, hendes gemals plumpe skinsyge og uværdige behandling indgød hende, havde samtidig givet hendes lidende åsyn et skarpere og mindre skønt udtryk, som bestyrkede mange i den almindelige mistanke om, at hendes lidelser ikke var aldeles uforskyldte. Desuagtet var der en værdighed i hendes væsen og adfærd, som indgød alle deltagelse og ærbødighed. Det kvindelige tjenerskab på slottet havde især stor medlidenhed med hende, og hun havde en hemmelig velynder i Kunz Rødnæses broder, den gamle grænsevogter, som for sine fortjenester ved det vigtige røvertog var blevet gårdsfoged på slottet. Han havde nemlig, den dag, kongen blev fanget, ført grevens skjulte tjenere med stor forsigtighed fra skibet til skoven, hvorfra overfaldet skete; han havde været med at gennembore de kongelige skibe og havde bortført de kostbare klenodier og skrinet med guld og sølv, som den tro Andreas Kammermester forsvarede til sit yderste. Af denne skat havde han og hans broder ikke fået så stor en del, som de syntes var billigt, og den vilde, rå karl syntes da også, at greven var for streng både mod sin gemalinde og mod den fangne konge. Ved hjælp af en hengiven terne havde grevinden nu, i sin gemals fraværelse, grebet til det ydmygende redningsmiddel at træde i

underhandling med den listige gårdsfoged, og ved løfter om en stor belønning havde hun overvundet alle hans betænkeligheder. Hun havde endelig meddelt ham en plan til flugt, på hvis listige og forsigtige udførelse hun satte alt sit håb.

Midt under de hemmelige tilberedelser til dette vovestykke, kom der nu det budskab til slottet, at der holdtes et stort slag ved Møln, få mile fra Schwerin, og at uden tvivl grev Henrik og hans medforbundne sejrede. Der måtte iles, og flugten blev bestemt til samme aften to timer efter Ave Maria. Den gamle gårdsfoged var virksom og forsigtig: han sladrede fortroligt med den vrantne fangefoged og indbød ham til et lystigt gilde til ære for grev Henriks sejr. Grevinden tilbragte dagen i ængstelig spænding. Den fangne konge vidste intet om, hvor virksomt der arbejdedes på at åbne hans fængsel.

Det blev aften. Fire heste stod sadlede og skjulte ved slotsbroen. Den strenge, ubarmhjertige fangefoged lå beruset i sin seng. Slottets tjenere og vagten sang lystig i borgestuen og drak deres herres skål med sådan iver, at ingen af dem kunne stå på sine ben. Gårdsfogden havde bemægtiget sig nøgleknippet til fængslet og lukket porthundene inde i stalden. Grevinde Audacia gik rejseklædt med sine klenodier under armen i sit gemak. Døren stod på klem, og hun ventede på tegnet fra den fortrolige terne for at forlade sit eget fængsel og, som en venlig frihedsforkynderinde at træde ind i tårnet til den fangne konge. Den anden time efter Ave Maria var næsten udløbet, og det var fuldkommen mørkt. Utålmodig og ængstelig, så grevinden ud i slotsgården gennem sit gittervindue. Sangen i borgestuen var ophørt; der var stor bevægelse og uro mellem slotsvagten og det drukne tjenerskab

på trappen; straks efter så hun fakler; hun hørte hestetrampen i gården, og med forfærdelse genkendte hun sin gemals stemme, som med vilde Eder kaldte på gårdsfogden og fangevogteren.

"Alt er tabt! Jeg er forloren!" jamrede hun og styrtede baglæns om uden bevidsthed.

Overrasket og bestyrtet havde gårdsfogden straks måttet overlevere sin strenge husbond fængslets nøgler; men han søgte dog nu snildelig at give dette tegn på sit mislykkede foretagende udseende af troskab og forsigtighed, idet han med forstilt tjenesteiver berettede, at rygtet om den nådige herres sejr havde gjort alle hans tro tjenere galne af glæde, og at fangefogden havde været så beruset, at man ikke turde betro ham så vigtige nøgler.

"Du hørte altså ikke til de tro tjenere, siden du alene var klog, gamle ræv!" brummede greven med et skævt, mistænksomt blik. "Du går nu i hundehullet til sagen er undersøgt! Før ham bort, svende!"

Et par væbnere af grevens følge trak straks af sted med gårdsfogden. Greven greb en fakkel fra en af de andre og vendte sig til den vigtige krigsfange, han førte med sig.

"Behag nu at følge mig til Eders morbroder, min højfyrstelige herre! I længes nok efter ham, kan jeg vide," sagde han med spottende høflighed. "Eders fine page kan følge med! Der er plads nok til hele den danske hofetat."

Med et stolt, triumferende smil i det forvovne ansigt, pudsede grev Henrik derpå sin fakkel på en afviser, så gnisterne fløj ham om de sortebrune kinder, og gik med hastige skridt hen mod indgangen til fangetårnet. Omringet af bevæbnede ryttere fulgte med langsomme skridt den vigtige krigsfange, i

sort harnisk og uden hjelm, men med et blodigt skulderskærf om panden og med sammenlænkede hænder og fødder. En omhyggelig kærtesvend understøttede hans vaklende gang.

Den stolte, hidtil uovervindelige grev Albert nærmede sig således sin konges fængsel.

Efter en hel dags anstrengende kamp var den tapre feltherre, såret og bedøvet af blodtab, faldet i grev Henriks vold. Han havde intet ord talt siden og intet tegn givet til smerte eller harm. Som en bevægelig ridderstøtte, lod han sig nu lede til fængslet af sin kærtesvend, som trolig havde delt hans skæbne, og i hvem han endnu ikke kendte sin dristige datter.

På en sørgelig måde så Rigmor nu den første eventyrlige hensigt med sit forvovne foretagende opnået. Hun havde nemlig først tænkt på at finde vejen til kongens fængsel, som hun den gang troede var på Danneberg Slot; hun håbede den gang i sin dristige begejstring intet mindre, end ved kvindelist ene at udrette, hvad alle danskes mandemod så længe havde måttet tage i betænkning. Men næppe var hun kommet til lejren og havde hørt, at kongen var bragt til Schwerin, førend hun havde forandret sin plan, og, idet hun fulgte hæren i den afgørende kamp for kongens befrielse, håbede hun samtidig, i den ringeste tjeners skikkelse, at vinde sin faders kærlighed og tilgivelse. En stor fristelse havde hun overvundet ved ikke at give sig tilkende for sin kære, tro Carl; men hun frygtede med rette, at hans heftighed ville røbe hende og forstyrre hele hendes forvovne plan. I slaget havde hun set ham kæmpe drabeligt med banneret i hånden. Da hendes fader lå såret ved hendes side, havde hun endnu hørt Carl råbe og kæmpe i nærheden; men da endelig fjenden omringede og bandt både

hende og hendes afmægtige fader, var hun blevet så bedøvet og overvældet af smerte, at hun intet havde sanset, førend hun befandt sig fastbundet på en fremmed hest og på vejen til Schwerin med sin fader.

Da hun nærmede sig kongens fængsel ved sin ydmygede faders side, fo'r atter hine første dristige tanker gennem hendes sjæl, og selv hendes bekymring for Carl måtte et øjeblik vige for de kække, stolte drømme.

Grev Henrik havde ført sine nye fanger gennem den mørke tårngang og ned ad en dyb vindeltrappe. Nu standsede han ved en kobberbeslået dør og raslede med låse og stænger. Døren gik op, og fangerne trådte ind i en rummelig, men fugtig og bælgmørk hvælving. Grev Henrik blev stående i døren med faklen i hånden og med en ondskabsfuld glæde i de hoverende miner for at se, hvorledes dette besøg ville virke på den fangne konge, og for at grev Albert ikke skulle savne lys til ret at beskue sin egen og kongens elendighed.

"Sover du, min søn?" lød en dyb stemme inderst i hvælvingen, "er det et helvedes blændværk, eller står min kække Albert, lænket og blodig for mine øjne?"

Ved denne røst syntes grev Albert først at få sine sansers brug tilbage. Han stirrede hen i krogen, hvor den mægtige røst kom fra, og nu oplyste fakkelskinnet den stolte kongeskikkelse; sluttet i lænker og stærke bøjer, med jern om hænder og fødder, sad den mishandlede konge rolig og majestætisk på en stor kampesten og bar om halsen en lænke, som var fastnaglet i muren; hans klæder var sønderslidte og ukendelige; med det store, grå skæg og det stærke, nedhængende hår så han fast ud som en lænket kæmpe med et løvehoved. Ved hans side lå hans

unge, blege medfange; han var på samme måde lænket til muren og syntes at sove trygt.

"Min herre og konge!" udbrød grev Albert og måtte for første gang i sine dage bøje sit knæ for et menneske.

"Spot mig ikke mod din vilje!" sagde kongen. "Kom i mine arme, min Albert! Den trone, jeg her er lænket til, skal ikke friste mig til hovmod. Du tøvede længe, min søstersøn!" fortsatte han smertelig, "men *således* kom du dog for tidligt. Nu vel, også det skal jeg bære!" tilføjede han roligt, "endnu er jeg konge. Min fjende skal ikke høre mig klage! Velkommen, ulykkesfrænde!"

Grev Albert rejste sig og ravede hen mod kongens halvudbredte arme, som de raslende lænker holdt tilbage. Nu forsvandt pludselig fakkellyset, idet fængselsdøren smældedes i og en harmfuld hånlatter udenfor røbede grev Henriks spildte glæde.

"Han er ikke lykkeligere, end vi!" sagde kongen. "Nu rolig, brave frænde! når stod slaget? hvem er faldet? fortæl mig alt! jeg kan bære det."

Kongens rolighed gav også den sønderknuste feltherre fatning og rolighed tilbage, og han underrettede kongen om alt, hvad der var sket, fornemmelig om de uovervindelige hindringer og den almindelige frygt for hans og prinsens liv, som i så lang tid havde gjort enhver plan til deres befrielse uudførlig. Hvorledes krigslykken havde forladt ham i dette slag, hvortil han og alle danske havde sat deres sidste håb, kunne han dog ikke uden den dybeste græmmelse berette, og kongen måtte trøste ham med, at han ikke selv kunne have lagt nogen bedre plan, og at ikke den kækkeste var herre over sejren.

"Hvem er det, du taler med, fader?" spurgte nu en mild, venlig stemme. "Jeg drømte, du sad på din trone og grev Albert bragte dig et sejrsbudskab. Er det virkelig Eder, grev Albert?"

"I drømte sandt, min unge, kongelige herre!" svarede feltherren, "jeg traf min konge i fængslet større, end på den største trone i verden, og bragte jeg ham end budskab om et nederlag, var jeg dog vidne til en sejr, som jeg aldrig vandt større: heltens sejr over ulykken."

Prins Valdemar sukkede dybt, og den forklædte Rigmor gav også et lydeligt tegn på sin deltagelse.

"Du kom ikke ene, Albert!" sagde kongen, "hvem bragte du med dig? jeg hører, her er et fremmed vidne til vor forsmædelse."

"En tro tjener og kærtesvend fulgte mig hid. Han kalder sig Carl; på det forhadte navn nær, en vakker dreng."

"Albert! Albert! – har ulykken endnu ikke lært dig at tilgive?"

"Agter I da at tilgive Eders dødsfjende, herre konge?" lød svaret dybt og tonløst, "kender jeg Eder ret, kan ingen lænke bøje Eder så dybt, at I nogen sinde glemmer kongeblodet i Eders årer."

"Der er forskel på en dristig ven og en fordømmelig fjende. – Blev Carl af Rise også fanget?"

"Han stred bravt, det kan jeg ikke nægte. Han har fast været ivrigere, end jeg selv, til at skynde på et afgørende skridt. Han har vel ventet mirakler, kan jeg tænke. Om han faldt eller blev fanget, ved jeg ikke. Men vil I ikke gøre mig denne Helvedes afgrund endnu mørkere, min kongelige frænde, så skån mig for nogen sinde at høre det navn!"

Kongen føjede sin uforsonlige frænde i denne bøn. Han spurgte nu til ærkebispen, abbed Gunner, grev Otto og alle sine andre tro mænd. Men Rigmor sukkede dybt i sin afsides krog og tænkte på sin trofaste Carl, som måske nu lå død på valpladsen, og på de uskyldige børn, som hun havde forladt for at dele sin faders og kongens fængsel. Mørket og fængselsluften nedslog et øjeblik hendes mod; hun svøbte sig stille i sin kappe og græd; men hun lod ikke sine medfanger mærke sin forsagthed. Udmattet af den overvættes spænding og anstrengelse, slumrede hun endelig ind i sin krog og drømte atter om et lykkeligt liv på Karise, om flugt og dristige foretagender.

12

Tæt ved den lille stad Møln i det lauenborgske, hvor det store, blodige slag havde stået, lå i nærheden af valpladsen en fattig bondehytte med forrevet halmtag og små, søndrede blæreruder i to umage vinduer, som sad skævt i den skrøbelige lervæg. En mild dag i marts måned, tolv uger efter slaget, red en gammel, gråskægget mand over valpladsen på en høj, stærkt pakket hingst. Han var klædt som en lauenborgsk bondesmed med en læderkabuds og et kort oksehudsskødskind. Han holdt tøjlen i den højre hånd, og det venstre ærme i hans lodne fåreskindstrøje dinglede tomt og løst ved hans side, hvor skaftet af en stor kniv stak frem af hans bælte. Han holdt ofte stille og betragtede med vemodig opmærksomhed enkelte steder på valpladsen, hvor jorden var oprevet eller høje var opkastede; på alle sådanne steder steg han af hesten og knælede, mens han mumlede en hel del bønner og skrev kors i den fugtige sandjord. Da han kom til den forrevne hytte, så han en gammel kvinde sidde på tærsklen og karte uld. Han studsede, da han betragtede hendes besynderlige dragt. Hun bar en ridderlig våbentrøje af det fineste gule skind, og hendes grønstribede vadmelsskørt var bundet op over våbentrøjen med et kostbart skulderskærf af blåt silke.

"Det fordømte røverpak!" mumlede den gamle rytter på dansk, "se hvor de har plyndret vore ridderes lig! Død og ulykke!" råbte han nu, idet han kom nærmere og hingsten vrinskede og fnyste, "er det ikke min arme herres skulderskærf!"

Gamle Martin var rytteren, og den høje hest, han red på, var Carl af Rises stridshingst, som den tro tjener natten efter slaget havde fundet såret på valpladsen, da han med en arm mindre vågnede op af sin dvale og, udmattet af blodtab, forgæves søgte efter sin herre blandt de tusinde lig. Det stolte dyr havde han dog reddet og havde hos en medlidende landsbysmed fået husly og pleje for sig selv og den tro skimmel. Med den lægede armstump og i smedens gamle, smudsige klæder, som han af forsigtighed havde tilbyttet sig for sine egne, havde nu gamle Martin først forladt sottesengen, og hans første udflugt var til valpladsen. Han frygtede med god grund, at hans herre var faldet, og havde Carl af Rise fundet sin grav på valpladsen, ville den gudfrygtige Martin dog, om muligt, læse en bøn over hans grav og så godt, han kunne, rense den uindviede jord med et helligt mærke.

Da han nu troede at kende sin herres skulderskærf om den gamle kvindes skørtelinning, sprang han som en rasende af hesten og fo'r hen imod hende.

"Hid med min herres skærf, forbandede røverkvind!" råbte han på dansk og greb fat i kvindens skørt.

"Et galt menneske!" råbte hun forskrækket og tabte ulden og den ene karte af skødet, idet hun sprang op og satte sig til modværge med den anden karte og de spidse negle.

Endelig kom Martin til besindelse os skammede sig ved at have angrebet en gammel, svag kvinde.

"Hvad nytter mig hans skærf, når han dog er død og begravet?" mumlede han, og på sit slette tysk begyndte han nu at tale konen til rette, idet han forklarede hende, at hans

mening kun var at bede hende om en drik vand til at læske sin tørst med.

"Da ved jeg, det er ingen måde at forlange vand på, gale menneske!" brummede kvinden og tog mod til sig. "Var min søn så sandt hjemme, skulle han lade Jer selv hente vandet på bunden af brønden. Vil I opføre Jer ordentligt" – føjede hun mildere til, – "så var det dog synd at nægte Jer en drik vand; I skal tilmed få en tår mælk deri, når I vil være manerlig. Men er Jer hest også gal? han fnyser og hviner jo som en djævel."

"Gamle, tro bæst! du kender nok også skærfet!" sagde Martin og klappede den urolige hingst, idet han bandt den til levningerne af et gammelt stakit ved vinduet. "Jeg må snakke godt for den satanskvind," mumlede han. "Har hun plyndret ham, ved hun vel også, hvor hans grav er. – Jeg må vel hvile mig lidt i Jer stue, gamle mo'er?" sagde han nu højt og så fredeligt, han kunne på sit gale tysk.

Efter nogen knurren og betænkelighed gav konen ham tilladelse til at træde indenfor. Men næppe havde han sat foden over dørtærsklen og var trådt ind i den lave stue, førend han fo'r som en besat hen til en dragkiste, hvorpå der lå et stålblåt, ridderligt harnisk, og da han i arnekrogen så sin herres trekantede, røde skjold med det hvide kors, kunne han ikke længere holde sin harme tilbage.

"Forbandede røverkvind! hvor har I lagt ham?" råbte han, og kvinden begyndte at skrige og jamre sig.

"Ak! Hjælp mig, kære herre!" skreg hun, "her er et galt menneske, som vil myrde mig."

I det samme fløj et grønstribet hvergarnsomhæng til side fra en høj seng i krogen, og et blegt, ungdommeligt ansigt, med

gult hår og langt skæg, kom til syne.

"Martin, gamle Martin!" råbte Carl af Rises velkendte stemme, og den tro tjener lå med et højt udbrud af overvættes glæde for sin herres seng og kyssede hans hånd under glædestårer.

Da nu konen så deres glæde og hørte, hvem den gale smed var, blev hun selv så glad, at hun tog Martin om halsen og kyssede ham. Derpå trippede hun ud for at hente mælk og godt øl og alt, hvad godt der var i huset, mens ridder Carl og gamle Martin udøste deres hjerter for hinanden.

Det første, Carl spurgte om, var om kongen og grev Albert, og om det var sandt, at de nu begge sad fangne på Schwerin Slot. Martin sukkede; han bekræftede den sørgelige sandhed og nævnede en hel del tapre riddere, som var faldet eller fanget.

"Og min Rigmor," sukkede Carl, "hun sidder nu på Karise og sørger over min død. Du så hende jo juleaften, Martin! men du bragte mig intet brevskab fra hende. Hun var dog frisk og vel til mode?"

"Frisk som en fisk!" svarede Martin og viskede hemmeligt en tåre af sine øjne, idet han vendte sig forlegen og ængstelig bort fra sengen.

"Og de uskyldige børn?" spurgte Carl.

"Flinke, raske glutter!" sagde Martin, "men lad Vorherre nu sørge for kone og børn til I kommer Jer, kære herre! Sig mig nu kun, hvorledes I selv har det! I har ikke været langt fra at banke på hos St. Peder, ser jeg ret."

"Jeg var sikkert blevet levende begravet blandt de faldne," sagde Carl, "havde ikke denne skikkelige kone taget sig af mig. Hun var rigtig nok, sammen med sin søn, i færd med at plyndre

mig blandt de andre lig, men hun mærkede, der var liv i mig endnu, og satte sig med hænder og fødder derimod, da man ville kaste mig i gruben. Jeg hørte den hele trætte, men kunne kun røre det venstre øjenlåg, og det havde den søde kone set. Hendes søn måtte slæbe mig hen til hytten, og hvor lidt liv, der var i mig, er jeg dog nu, næst Guds bistand, ved hendes kunst og pleje, næsten lægt og helbredt. Jeg mangler kun endnu nogle kræfter for at kunne svinge mig på min hest. Ak! min tro, raske skimmel."

"Han er, min sjæl, frisk som en fisk!" råbte Martin glad. "Det er ham, der står herudenfor og vrinsker."

Carl steg op af sengen og tumlede hen til vinduet, i hvis søndrede blærerude han nu så den velkendte hvidspættede hestemule.

"Min tro, gamle skimmel!" råbte han og klappede det kære dyr på munden, mens hingsten brød med hele hovedet gennem det skrøbelige vindue og var nær ved at rive huset ned i sin ubændige glæde.

"Nej, bliver I nu gal med, hr. ridder!" råbte hans værtinde, som ilede til og trak ham tilbage til sengen med en myndighed, som hun kunne være hans oldemoder. "Vil I have Eders indvolde ordentligt lægt, må I lade mig råde og ligge stille på Jer ryg en hel måned endnu. Og er det manér at trække det gale bæst ind til mig gennem vinduet?"

"Det er jo min gamle, tro skimmel!" sagde Carl, "vær ikke vred, kære mo'er! nu ligger jeg jo stille igen. Gak dog ud og hold styr på Skimmel, Martin!"

Martin gik ud og trak hesten fra vinduet. Imidlertid lå Carl stille og udmattet, mens hans værtinde endnu holdt hus med de

danske og deres unoder.

"Er Danmark fuld af slige karle, som I og Eders tjener," sagde hun, "så skulle pokker have med det folk at gøre! I må vel blive så uregerlige og gale af de mange fisk, I æder; for så meget ved jeg da nok, at det er Jer konge, man kalder den store fiskekonge, og hvis han ville sælge hele sit land og købe brikker for det; kunne han ikke rumme alle sine fisk på de brikker. Men hvad går nu af Jer igen? ser I spøgelser i krogen ved højlys dag? Jeg kommer nok til at lave Jer en hjertestyrkning oven på den pust."

Med disse ord løb hun ud af stuen. Carl havde ikke lagt mærke til hendes tale, men lå stille og betragtede med et uroligt og bekymret blik det hvide kors på sit ridderskjold.

"Ak, Martin!" sagde han bleg og ængstelig, da den gamle tjener nu trådte ind igen, "hvor blev banneret af?"

"Det fordømte nældeblad?" spurgte Martin, "det hænger jo der ved Eders seng."

"Ja, det ulykkesbanner reddede jeg dog!" sagde Carl. "Det var allerede udset til et forklæde for min gode veninde; jeg gav hende mit skulderskærf for det. Men det hellige korsbanner, Martin! Landets og rigets dyrebareste klenodie – det havde jeg egenmægtig hentet fra domkirken i Slesvig – er det tabt, er jeg ulykkelig."

"Kors bevare os! det hellige banner!" sagde Martin, "det så jeg jo ikke i slaget. Havde vi haft det for øje i stedet for den fordømte klud der, havde kongen måske nu været hævnet og fri."

"Vi måtte jo ikke bruge det!" sukkede Carl. "Grev Alberts gamle fordom og ulyksalige stolthed var skyld deri. Jeg måtte rulle det sammen og binde det bag på min sadel."

"Så vær trøstig, i Guds navn, herre!" råbte Martin glad, "så har jeg det sikkerlig med. Alt Eders gods ligger urørt på Skimmel, som da jeg fandt ham."

I et øjeblik var Martin ude af stuen, og snart kom han tilbage med det omhyggeligt sammenrullede banner. Han tog hylsteret deraf og udfoldede det i al dets pragt over sin beroligede herres seng.

"Gud og vor hellige frue være lovet! rul det hastigt sammen igen, kære Martin!" sagde Carl og så til døren, "lad ikke min gode værtinde se det! Pynt og stads er hendes orm, hvor gammel hun er – om hun fik i sinde at skære sig et søndagsforklæde deraf –"

Martin adlød og lagde det sammenrullede banner på Carls befaling under hans hovedgærde.

Nu kom atter den travle værtinde fra stegerset med en varm styrkedrik til Carl og et stort saltmadsfad til sin nye gæst. Hun nødte Carl til at drikke den beske drik ud til sidste dråbe og så ikke tale et ord mere. Derpå satte hun Martin til højbords og nødte ham til at spise og drikke og lade sin herre hvile sig efter den angribende overraskelse.

13

Det var ikke blot Carl af Rise, som led hårdt og længe af farlige sår, der ligesom havde angrebet livets ædleste og dybeste rødder. Det hele danske folk led som af et eneste ulægeligt sår, og med den store kong Valdemar Sejer var alle folkets kræfter bundet. Den heftige grev Otto, som med nød var undkommet i det ulykkelige slag ved Møln, havde med stor harme og sorg forgæves anstrengt sig for atter at samle en hær. Landets stridskræfter var udtømte, og elendigheden var stor alle vegne. Hvis kongen ikke inden årets udgang blev fri, syntes nu folkets og landets undergang uundgåelig.

Siden grev Alberts fangenskab savnede Danmark også en feltherre, som med almindelig tillid kunne lede et nyt felttog, for grev Otto ansås med al sin kækhed og raskhed dog ikke for besindig nok til at betros overanførslen. Et hvert nyt, voldsomt skridt syntes nu desuden i højeste grad betænkeligt; for grev Henrik havde, i overmodig trods på sin krigslykke og i tillid til sin magt over de vigtige fangers liv, ladet ytringer falde, som lod frygte det grueligste.

Enhver betingelse måtte man nu indgå. – Kongens liv og frihed kunne ikke købes for dyrt. Dette var den sørgelige erklæring, hvormed rigets råd havde besluttet at underhandle med grev Henrik om kongens løskøbelse. Abbed Gunner var kommet til Schwerin, vidste man, med en truende bulle fra paven; adskillige tyske fyrster syntes alvorligt at tage sig af sagen, og grev Otto påtog sig nu det bitreste af alle foretagender, at drage som en fredelig underhandler til

Schwerin. I november måned red han fra Ribe, ledsaget af kongens hengivneste riddere, hvoriblandt også Carl af Rise befandt sig. Denne tro, kække ridder var vel nu fuldkommen helbredet, men foruden den store, almindelige landesorg, som nedtrykte ham dybt med alle danske, havde han endnu en anden hjertesorg at bære, som ene kunne være stærk nok til at knække modet på den kækkeste. Den fast knusende efterretning havde nået ham, at hans hustru var forsvundet fra Karise og enten frivilligt var flygtet, som han ikke kunne begribe nogen grund til, eller bortført af ransmænd, måske på hendes egen faders foranstaltning. Sagens sande sammenhæng vovede Martin ikke at betro sin herre, så længe han selv, som medvider i fru Rigmors vovestykke, endnu ikke vidste, om hun var blevet fanget med grev Albert eller var omkommet i slaget.

Grev Ottos rejsetog til Schwerin lignede et stille, sørgeligt ligtog. Mange af landets rigeste og anseligste mænd ledsagede ham for med deres gods og hele formue at løskøbe kongen eller gå i fængsel for ham, som gidsler. Blandt disse kongens tro mænd sås nu også ærkebispens broder, den gråhærdede hr. Jacob Sunesøn af Mone, som var herre over Møn og ligesom havde været død for verden siden slaget ved Lene, hvor han havde kæmpet lige så mandigt som uheldigt ved bisp Peders side og havde set sine to kække brødre falde.

Den gamle ærkebisp selv kunne ikke være med på denne rejse, men mere end nogen anden virkede han for kongens befrielse såvel ved sine kloge råd, som ved sine hyppige skrivelser til paven og Europas mægtigste fyrster. Denne kongens og landets tro ven befandt sig selv i en tilstand, der måske endnu var beklageligere end kongens. Den ulægelige

spedalskhed, som havde nødt ham til at nedlægge sin ærkebispelige værdighed, holdt ham nu over et år i et frivilligt fangenskab. På den lille ø Ifø, i indsøen af samme navn ved den nordøstlige kyst af Skåne, levede den gudfrygtige olding som en anden Job, adskilt fra hele den øvrige verden. Et lille stenhus indesluttede dér med sine skumle mure den fromme, lærde herre, og hans eneste selskab var hans bøger og skrifter. De få tjenere, han havde medtaget, måtte ikke komme ham nær for den farlige smittes skyld; de boede i et hus for sig selv, og til bestemte tider rakte de ham med største forsigtighed gennem en luge hans tarvelige føde og få fornødenheder. Således havde han selv af omsorg for deres sundhed anordnet det. Døren til sin snævre eremitbolig havde han tilspærret forinden med en stor jernstang, og han åbnede den ikke for noget menneske. Lugen, der samtidig tjente ham til vindue, sad så højt oppe i muren, at han netop med sin hånd kunne nå den og modtage, hvad der bragtes ham; han kunne selv kun se himlen derigennem, og intet menneske kunne se ham og hans elendighed. Frisk luft nød han kun om fredagen, når han fastede. På den dag måtte altid hans tjenere forlade øen, og da åbnede han sin dør og gik, med et stort, tungt kors på sine skuldre, op til ruinerne af den gamle borg Bratesborg, som lå på en høj, og hvorfra han kunne se ud over Østersøen mod sin kære fædrenekyst. Han havde opgivet håbet om hjælp af al verdslig og menneskelig kunst, men forsagede dog ikke i sin tunge prøvelse. Han tilbragte tiden i sin ensomhed med at lægge den sidste hånd på sit vigtige lovgivningsværk og med fromme bodsøvelser og granskning i de hellige skrifter. En løjbænk, en træstol, en bønskammel og et egebord, der

samtidig tjente ham til boghylde, udgjorde næsten hele hans tarvelige boskab. Ved hans leje stod det store kors, han bar om fredagen til erindring om Frelserens vandring til Golgatha. I sin bodfærdige eremitstand bar han på sit elendige legeme en grov bernhardinerkappe uden noget tegn på sin forrige værdighed. Men ved siden af den stenstue, hvori han arbejdede og sov, havde han ladet indrette et lille, sirligt huskapel med et krucifiks og et madonnabillede, og der stod nu hans ærkebispelige krumstav og hue; der hang en messesærk og to kostelige korkåber blandt andre prægtige tegn på hans forrige højhed og værdighed. Der forvarede han også blandt andre helligdomme de hellige tre kongers billeder, med små gyldne kroner, såvel som den krystalbuddik og det kunstigt forarbejdede sølvskrin med relikvier, som omtales i hans testamente. Jobs bog lå stedse opslået på hans bord; han havde til sin egen trøst og opbyggelse gjort sig et udtog af alle de steder deri, hvorved han kunne bestyrkes i ydmyg hengivenhed i Guds vilje. Foruden hans med stor flid udarbejdede bemærkninger til Davids salmer, hvorover han holdt forelæsninger i Riga, lå der mange skrifter på hans bord, som vidnede om hans lærdom og flid, så vel som om hans og tidsalderens fromhed. Foruden den romerske og kanoniske ret og den store samling af gamle danske love, som han benyttede til sit vigtige, verdslige arbejde, og foruden Petri Lombardi skolastiske historie og en opbyggelig bog af abbed Stephan af St. Genoveva, lå der afskrifter af de fem mosebøger, af Pauli breve og af evangelisterne, med omhyggeligt tilføjede anmærkninger, samt en stor samling af allegorier og moraler, uddraget af det gamle og nye testamente. En af hans kæreste

bøger var fader Saxos egenhændige afskrift af hans danske historie med den kærlige tilegnelse, som nu ofte var ham en deltagende vennerøst fra åndeverdenen i hans ensomhed. Hans eget kæreste arbejde, det nu aldeles fuldendte og affilede Hexaëmeron, hvoraf hans broder Jacob havde besørget ham en sirlig afskrift på fint pergament, faldt ham ofte i hånden, og han læste undertiden med høj røst sine yndlingssteder deri for de tavse mure, idet han trøstede sig ved, at om han endog var en ringe og fattig digter, ville den store, guddommelige herre, til hvis lov og pris han havde digtet og sunget, ikke foragte hans værk, selv om der var intet menneske mere i verden, som bekymrede sig derom. Når hans legemlige lidelser tillod det, og sorgen over kongen og Danmarks ulykke ikke betog ham mod og evne dertil, forfriskede han endnu ofte sit sind, efter de juridiske studier ved gudelig digtning og arbejdede da på et nyt digt over de syv sakramenter og nogle såkaldte sekvenser til jomfru Marias ære. Den hellige jomfru var den eneste kvinde, som den fromme herre nogen sinde havde tilladt sig at tænke på og udøse sit hjerte for. Under den lille, udskårne trætavle i huskapellet, hvorpå hun var afbildet med det hellige barn på sin arm, vedligeholdt han altid med stor omhu en brændende lampe, og som ærkebisp havde han forordnet, at den hellige jomfrus fødselsdag og himmelfartsdag skulle højtideligholdes med mere kirkelig pragt og værdighed end tilforn. Når han nu således sad i sin ensomhed og skrev latinske sange til hendes ære, som ingen hørte eller så uden han selv, blev han ofte helt glad og trøstig til mode og syntes, at den skønne, guddommelige jomfru var ham nær og bragte ham trøst og velsignelse i hans ulykke.

I et sådant lyst og begejstret øjeblik sad han nu juleaften i dette ulykkelige år ved sit skrivebord og nynnede sagte på en ny hymne til jomfru Marias ære, hvori han bad til hende og hendes guddommelige søn for kongens og landets frelse. Skønt det var en højhellig aften, havde han dog ikke bestemt at nyde andet, end en drik vand og et stykke ristet havrebrød, hvori hans sædvanlige aftensmåltid bestod. Da han nu, efter fuldendt arbejde, satte sig til det ensomme måltid, kom han de forrige dage ihu, da han ved sin store konges side havde tilbragt denne hellige aften i glædeligt lag blandt venner og frænder og nydt en vederkvægende drik vin af kongens gyldne bæger. Han sukkede dybt og foldede sine hænder, og da han, efter den sædvanlige bordbøn, satte vandbægeret til sine læber, fornam han med overraskelse og forundring, at det var fyldt med den samme kostelige vin, som han plejede at drikke ved kongens bord juleaften. Uden at søge nogen naturlig grund til denne overraskelse, bøjede han andægtigt sine knæ og foldede sine hænder, idet han glemte al jordisk sorg og elendighed, i den inderligste bøn og taksigelse over det forunderlige tegn, som han troede var ham forundt, og som med al sin ringhed syntes at forjætte ham opfyldelsen af hans største og ivrigste bønner.

Som han endnu lå knælende og sang en glædelig julesalme med høj røst, bankede det mod sædvane på lugen. Det var allerede sildigt, og ingen vovede ellers på denne tid at forstyrre ham. Han rejste sig forventningsfuld og åbnede lugen.

"Glæd Eder i Eders ulykke, ærværdige fader!" lød en stærk, mandig stemme udenfor, "kongen er fri! han sender Eder dette brevskab!"

"Velsignet være du, som bringer mig sligt julebudskab!" svarede den gamle. "Hører jeg ret, så er du min tro, brave plejesøn, Carl af Rise."

"Ak ja, ærværdige fader!" sagde Carls stemme udenfor med et dybt suk, "jeg er den Carl, som I så faderligt sørgede for, da jeg var barn, og som nu dog ikke i Eders alderdom må sørge for Eder som en søn. Ikke en gang Eders ærværdige åsyn under I mig at se, og Eders hånd må jeg ikke trykke til mine læber."

"Mit åsyn skal ingen se, som vil se lyset! min hånd skal ingen røre, som vil leve!" svarede eremitten vemodig, "men lad mig nu glæde mig, søn! og bringe min bøns takoffer for Herrens ansigt! han har i dag gjort frelsning i Israel; han og hans hellige har hørt min bøn og løst sin salvede af lænken."

Derpå knælede han med kongens brev i de foldede hænder, og ridder Carl stod længe tavs udenfor og vovede ikke at forstyrre hans andagt.

"Når blev kongen fri?" spurgte nu ærkebispen og rejste sig.

"På St. Thomas' apostels dag," svarede Carl.

"Og på hvilke betingelser?"

"Det står i brevet, ærværdige fader! skån mig for at sige det! Den gruelige pagt sønderknuser mit hjerte og fylder min sjæl med gift og galde."

"Rolig, søn! – den bitreste kalk, Herren rækker os, må vi tømme. Lad mine tjenere vederkvæge dig og kom igen om en time!"

Med disse ord lukkede ærkebispen lugen og satte sig rolig på sin træstol. Derpå rykkede han lampen nærmere og læste kongens brev. Han læste om de uhyre summer af guld og sølv, som til forskellige tider skulle betales, om de smålige fordringer

på klæder, flandersk skarlagen og gråværk til grev Henriks riddere, om de fyrretyve gidsler, som skulle gå i fængsel for kongen til alt var betalt, og hvor iblandt selv de unge prinser og ærkebispens egen broder blandt landets vigtigste mænd var nævnt. Ved alt dette forandredes endnu ikke en mine i den alvorlige eneboers ansigt. Han læste, at den unge kong Valdemar endnu skulle sidde fængslet til påske; han så, der aldeles ikke endnu var tale om grev Alberts frihed, og hans åsyn blev mørkt; men nu læste han, hvorledes grev Henrik for hver tusinde mark, der fattedes i løsepengene, kunne vælge til gidsel hvilken dansk mand han ville, og straks efter stod der, at dog ingen uden frivilligt skulle være gidsel, og oldingens åsyn opklaredes.

"Stort!" sagde han, "ingen finder modsigelse heri; ingen tvivler på, at jo hver dansk mand med glæde går i fængsel for sin konge."

Nu kom han til de vigtige punkter om afståelsen af alle nordtyske og slaviske lande, om Rendsborgs aftrædelse til grev Adolph og om den frygtelige ed, kongen og alle hans mænd skulle sværge på aldrig at ville hævne den lidte fornærmelse eller tænke på generobring af de afståede lande, og alt som han nu kom mod slutningen af det skændige forlig, blev hans åsyn uroligere og han knyttede undertiden den magre hånd krampagtigt.

"Store dommer hist oppe!" sukkede han, "led os ikke i fristelse! lad ikke min mund forbande ham, som du gav magt over den stærke, og lad min sjæl ikke spørge, er der retfærdighed under solen!"

Han havde læst den uhørte, ydmygende pagt til ende og set, at hans egen kække broder, Jacob, den djærve Bjørn Mundskænk, Astrad Fracke og selv den raske grev Otto af Lüneborg med så mange brave danske havde underskrevet og beseglet den. Nu så han kongens egne ord for, at han virkelig med hånden på det hellige blods relikvie og med begge hænder på det hellige testamente havde aflagt den dyre ed, hvormed han afsvor al hævn og oprejsning; og nu først greb den grueligste angst og forfærdelse den gudfrygtige olding, idet han læste, hvad kongen med skælvende hånd havde tilføjet:

"Jeg kan, jeg vil ikke udholde det!" stod der, "jeg bryder den pagt, skal det så koste min evige salighed. Vil du befri min sjæl fra fordømmelse, så skaf mig løst fra min ed af den hellige fader!"

Hårene rejste sig på den fromme ærkebisps hoved. Han styrtede på sit ansigt til stengulvet og bad med gråd og dybe suk for sin ulykkelige konges sjæl.

Således havde han ligget en tid lang, da bankede det atter stærkt på lugen. Han rejste sig med funklende øjne og med en kraft og værdighed, som når han fordum stod for højalteret. Han stødte lugen op med det store kors og råbte med høj røst:

"Carl af Rise! sig til min herre og konge: hævnen hører Herren til, og menederen skal ikke se hans åsyn!"

"Død og helvede, gamle! hvad siger du!" lød en mægtig stemme udenfor, som ikke var Carl af Rises, "et sådant svar vover du at sende din herre og konge ved hans tjener?"

"Valdemar, min konge! er det muligt!" udbrød den forbavsede ærkebisp, "kommer min konge selv til den spedalskes hus for at hente lægedom for en værkbruden sjæl?"

"Til hvem uden Eder, fromme fader, skulle jeg nu ty, når det gælder min sjælefred?" svarede Valdemar mildere. "De lænker, jeg har afkastet, skulle jeg endnu have båret, havde I ikke formået den hellige fader til at true min dødsfjende med bandet. Men de lænker, jeg før bar, var dog lette mod dem, jeg nu bærer. I fængslet var jeg rolig; nu har jeg ingen fred. Brændende lænker knuger min sjæl og sønderslider mit hjerte. Kan jeg ikke løses af dette helvedes sjælebånd, må jeg forgå af harm og forsmædelse."

"Valdemar, min herre og konge!" svarede ærkebispen med bævende stemme, "før har jeg sørget med smerte over Eder, men min sorg var stille i Gud; nu bedrøver I min sjæl til døden. Ak, kunne jeg dog se Eders åsyn! Kunne jeg med en røst, som den sidste basuns, kalde Eder tilbage fra det fordømmelsens svælg, I raver ved! Det var bedre, om I lå uhævnet i lænker til Eders dødsdag, kong Valdemar, end om I nu købte Eder frihed og hævn og alverdens magt og højhed med sjælens fangenskab og den evige død."

"Hør mig, hør mig, og vov ikke at fordømme mig!" råbte kongen, "mod en æreløs ridder, mod en forvorpen meneder og røver har jeg ingen forpligtelse. Jeg svor ham nødværge-eden: men havde jeg troet, den kunne binde mig – ved den levende Gud! jeg ville da før have forsvoret mig til Djævelen. Min læbe sagde ordet, men en høj stemme i mit bryst svor en anden ed, som den store hævner hist oppe har fornemmet. Han, som har magt til at løse og binde evindelig, han kan jo også løse mig af min kval og give mig min sjæls frihed tilbage; et eneste ord af den hellige fader kan for Gud og alverden løse mig fra den nødtvungne ed, jeg gav en mensvoren røver og forræder."

"Den kanoniske ret vil sige: ja, herre konge!" svarede ærkebispen, "og alle klerke vil istemme det; Eders samtid vil måske sige, det var ret og forsvarligt! men Guds lov siger, nej, nej i al evighed! Den lov, Herren skrev i hedningenes hjerte, råber ve over synden, om så alverdens vise, om så en engel fra Himlen ville sige, den var dyd. – Tvang menederen dig til ed, kong Valdemar, så vord ikke hans lige!" fortsatte han højtidelig, "hvad du svor ved herrens blod og den højeste Guds navn, skal du holde til den yderste domsdag!"

"Død og fordømmelse! nej!" råbte kongen. "Vil du ikke skrive for mig til paven, så kan jeg selv. Er du blevet en hyklersk helgen og et hængehoved, så har jeg dog endnu tro og forstandige tjenere blandt mine bisper."

"Husk på Saul og Simei, herre!" råbte ærkebispen med ængstelig stemme. "Husk på Antiochus og Alcimus, konge! og lad ikke Herrens straffende hånd slå dig med lamhed og dødsslag!"

"Jeg kom ikke hid for at høre en bodspræken!" råbte kongen med harmfuld røst. "Er du din konge tro og underdanig, Andreas Sunesøn, så skriv! jeg befaler dig det!"

"Nej, nej, aldrig i evighed!" råbte nu ærkebispen med en røst, som talte en fremmed og mægtig ånd igennem ham. "Hør, Valdemar Valdemarsøn! så siger Herren, din dommer: den troløse Zedechias brød eden til sin fjende, den han svor ved mit hellige navn, og jeg lod hans sønner slagtes for hans åsyn og hans øjnes lys udslukkes."

Idet disse forfærdelige ord tonede i kongens øren, hørtes et bulder i eremittens hytte; lampen sluktes, og der blev tavst og stille i det skumle stenhus som i en grav.

Kongen stod udenfor og stampede i jorden. Ved hans side stod Carl af Rise med en fakkel i hånden. Fakkellyset oplyste den store kongeskikkelse, som ulykken endnu ikke havde bøjet. Med en mørkeblå kappe over den simple ridderdragt og en flad, bredskygget hat over de lange, afblegede hår, stod kongen høj og frygtelig der i natten med det blege, harmfulde kæmpeåsyn, som nu var gennemfuret af truende rynker. Han rev faklen af sin forbavsede ledsagers hånd og slyngede den forbitret mod stenhuset, så den gnistrede og sluktes.

"Bort, bort fra den afsindiges pestbolig!" udbrød han, "min bedste, min sidste ven er blevet en forræder mod mit liv og min ære. Han er slået med blindhed som med vanvid i sin spedalskheds smitte. Men var han selv en Samuel og en hellig profet, skulle selv hans grueligste forbandelse ramme mig – ved den evige hævner hist oppe! Jeg vil hævnes, hvad hævnen så koster!"

Derpå gik han med stærke skridt ned mod søen. Carl af Rise fulgte ham, tavs og forfærdet.

De nærmede sig båden, hvor de hørte tjenerne larme og så faklerne skinne på sneen i den rolige vinternat. Kongen standsede pludselig:

"Ridder Carl!" sagde han med dæmpet røst, "er du din konge tro og hengiven?"

"Store herre og konge! kan I tvivle?" svarede Carl med hånden på sit bryst, og der glinsede en tilbagetrængt tåre i hans ærlige øjne.

"Hvert ord, du har hørt i denne nat," bød kongen med et strengt og advarende blik, "det er begravet i din sjæl som i en afgrund!"

"Ingen grav skal være tavsere end jeg, herre konge! – Men vredes ikke på Eders trofaste tjener, og lad mig sige, hvad der ængster mig svarlig!"

"Nu, hvad er det? vil også du være præst og profet?"

"Lad ikke den fromme ærkebisps trussel gå i opfyldelse, herre konge!" udbrød Carl med ængstelig hast, "han er en hellig Guds mand; han har bekræftet det ved tegn og underlige gerninger. Spørg hans tjenere, min konge! og I skal høre, det er sandhed."

"Du ærlige, lettroende drømmer!" sagde kongen med et flygtigt smil, "siden du greb dannebrogsfanen, ser du nok mirakler alle vegne. Nå, hvilke underværker har den Guds mand da gjort?"

"Ser I de gamle ruiner hist oppe på bakken, herre konge?" sagde Carl og pegede på nogle halvnedfaldne mure, dækkede med mos og sne, som glinsede prægtigt i det frembrydende måneskin, "der skal have stået et røverslot i gamle dage; der fandt ærkebispens tjenere i fjor en stor skat af gamle, hedenske guldmønter. De begyndte straks at leve lystigt, og de svirede og sværmede snart således om natten, at de forstyrrede den fromme ærkebisp i hans andagt; da blev han ivrig i sindet, således som før, og forbandede det uretfærdige mammon, som forledte hans tjenere til synd og ugudelighed, og da tjenerne næste dag ville tage til deres skat, var den forvandlet til småstene. Le ikke deraf, herre konge! jeg har selv set de forvandlede penge, og se, her har jeg en af dem!"

"Nå, for tusind pokker!" sagde kongen og betragtede den flade, runde sten, Carl rakte ham, "den ligner jo virkelig en gammel mønt. Nu vel, det mirakel kan jeg endda nok forklare; men hvad følger så deraf? kan den fromme herre hist i

stenhuset endogså forvandle guld til sten – Guds død! han skal ikke forvandle kong Valdemar til et hængehoved! Jeg er så fast i troen som nogen kristen konge, det har jeg vist; men en helgen er jeg ikke, og hvad kristenhedens fader vil erkende for ret, det vil jeg forsvare med ære for Europas hele ridderskab og for alle rettroende sjæle i kristenheden!"

Derpå gik kongen med stærke skridt til søbredden og steg i båden. Carl fulgte ham tavs. Langsomt stødte båden fra land, og i den rolige, stjerneklare julenat stod kongen alene ved bagstavnen og så tilbage på Bratesborgs ruiner, mens hans mørke øjne funklede af de vilde, urolige tanker. Men Carl af Rise stod i sit stålblå harnisk stille ved forstavnen med foldede hænder og bad sagte for den store konges sjæl og for den forsvundne Rigmor, som han ikke vidste, hvor han skulle søge i verden. Også til den uforsonlige grev Alberts fængsel fo'r en kærlig, medlidende tanke; men Carl drømte ikke om, at den fangne feltherre i dette øjeblik sov roligt i sin lænke og hældede sit hoved til den tro datters skulder, som han ikke kendte og som han for længst havde fordømt til evigt fængsel i et kloster.

Kongen havde endnu ikke vist sig for det bekymrede folk. Han var straks efter sin frigivelse gået om bord ved Travemünde, for ikke at drage hjem gennem det oprørske og frafaldne Nordalbingien. I sin frygtelige sjæleuro havde han undervejs givet befaling til at styre først til nordøstkysten af Skåne. Hemmelig og forklædt, var han juleaften gået i land med ridder Carl og nogle få tjenere og havde, efter en kort fodvandring, på en fiskerbåd foretaget dette nattebesøg til sin gamle sjælesørger og tro rådgiver på Ifø. Han forlod nu øen og dens gudfrygtige eremit fast med en større uro i sit hjerte, end

han havde medbragt. Med stille plasken af fiskernes åreslag gled båden gennem den rolige indsø. Man steg i land ved en fiskerhytte, og tavs vandrede kongen med sit følge den korte vej tilbage til stranden, hvor hans snekke og det øvrige følge ventede ham.

Anden juledag steg kongen i land ved Vordingborg og kastede sin forklædning. Et dybt nag fortærede hans bryst, og en mørk sky lå over hans pande, da han nu første gang efter det lange fangenskab hilste sit kære, tro folk igen. Han drog fra by til by og fra ting til ting for at vise sig for folket, og modtage sine undersåtters hjertelige velkomsthylding. Uagtet den kval, som pinte hans stolte, ydmygede sjæl, kunne han dog ikke andet end bevæges dybt og inderligt ved de mangfoldige, rørende beviser, han nu modtog på folkets deltagelse og ofrende kærlighed. Skønt folkets armod var stor, behøvede man dog ingen skat at pålægge for at tilvejebringe den betydelige løsningssum, der måtte udredes, inden Dagmars søn, den unge kong Valdemar, kunne udgå af sit fængsel. Hvor kongen viste sig på tinge og talte de dybt rystende ord til folket om den store nød og harm, han og hans søn havde lidt, og om hvor dyrt han måtte købe sin og sønnens frihed, kappedes mænd og kvinder og selv børn om at lægge deres sidste skærv med deres kostbareste smykker og klenodier for hans fod, og når han takkede dem for deres kærlighed og med ædel velvilje i det harmfortærede kongeåsyn forlod et tingsted for at ride til et andet, trængte kvinder og børn, ja selv krøblinge og syge sig frem for at se ham og kysse fligen af hans skarlagenskappe. Hans hals og hænder bar endnu friske mærker af halsjernet og bøjlerne. Disse oprørende tegn på sin mishandling og ydmygelse viste han vel ikke til skue,

men tusinde øjne så med tårer, hvad der selv bevægede de hårdeste og sløveste sjæle, og med en blanding af smerte og glæde, medlidende suk og overdøvende kærlighedsråb blev kongen over alt hilst og modtaget, fast som en martyr og helgen. Med rørende sandhed sang derfor også folkesangeren:

Tak have ædle jomfruer og fruer!
De var deres herre så huld:
De sparte for hannem ej linde eller kæder
Og ikke deres hovedguld.

Så glade var alle de danske mænd,
Deres herre var løst af møde,
Som englene var påskemorgen,
Vor Herre stod op af døde.

At imidlertid folkets glæde over at se kongen igen samtidig var blandet med et uudslukkeligt nag til greven af Schwerin eller sorte grev Henrik, som de nu i dobbelt betydning kaldte ham, og at håbet om snarlig hævn over ham var almindeligt, derom vidner noksom hin folkesang, som genlød fra alles læber.

De danske krigere delte fornemmelig deres store konges harme, og trods den dyre ed, de vidste, der var svoret, sang de ofte højt, når de så kongen:

Lever han noget kong Valdemar Sejer,
Han hævner forvist sin skade! –

Valdemar blegnede tavs og hans mægtige hånd krummede sig om sværdhæftet hver gang han hørte den sang; men han syntes endnu en tid lang kun at tænke på at rense landet fra

røvere og stimænd og bringe indvortes rolighed og orden til veje.

14

Kongen var kommet tilbage fil Ribehus. Mørk og stille, uddelte han sine befalinger, og mellem jul og påske så ingen hans åsyn uden en besynderlig gru. Påsken kom. Løsningssummen for den unge Valdemar var betalt. Med et udbrud af stormende glæde modtog Valdemar nu sin kæreste søn og medfange, Dagmars fromme billede, og sluttede ham, fri og frelst, i sine arme. Så længe syntes kongen under en frygtelig indvortes kamp at have indesluttet enhver hævntanke dybt i sin sjæl. Men tredje påskedag red Carl af Rise på sin skimmel ud af Ribe by, ledsaget af Martin og ti væbnere. Han havde et vigtigt brev fra kongen på sit bryst, som han under sit livs fortab havde svoret at bringe sikkert og egenhændig til dets bestemmelse. Målet for hans rejse og hensigten dermed var vel en hemmelighed, som ingen vovede at spørge om; men hvo, der fra denne dag så kongens åsyn, syntes at se et frygteligt håb deri, og når han sad stille og tankefuld blandt sine riddere, var det ofte som om en tanke gennemfo'r dem alle, og som om de kun ventede et ord af kongens mund for at fare i harnisk.

På Schwerin Slot sad imidlertid grev Henrik, stolt og tryg, og tænkte kun på at udvide og befæste sin magt. Sin ulykkelige gemalinde bekymrede han sig ikke mere om. Han lod hende bo en særskilt fløj af slottet og så hende aldrig. Hendes mislykkede forsøg på selv at undvige og at befri kongen havde han opdaget, og han troede nu sin hårde behandling imod hende fuldkommen retfærdiggjort. Over gårdsfogden og ternen, som havde været medvidere i hin plan, havde han holdt en streng

husret. Han troede nu selv i slaget ved Møln at have aftvættet enhver plet på sin ridderlige ære, idet han havde givet prøver på, at det ikke var af mangel på mod og krigsdygtighed, han, som den undertrykte og svagere, havde taget sin tilflugt til list, den gang han fangede sin påtvungne lensherre. Opblæst af sin krigslykke og af det ry for manddom, han havde vundet ved at overvinde den tapre og berømte grev Albert, brystede han sig nu som en uovervindelig sejrherre, og gjorde Lauenborgs formelige afståelse til den eneste betingelse for grev Alberts frihed. Herpå kunne og ville den fangne feltherre ikke indlade sig. Han bar sin lænke, mørk og tavs, som den, der intet mere havde at tabe i verden, og agtede ikke grev Henriks forslag noget svar værdigt. Tirret ved denne foragt, behandlede grev Henrik kong Valdemars kække søstersøn endnu hårdere, og i sin overmodige tryghed lod han de unge prinser så vel som junker Strange, Astrad Fracke, Bjørn Mundskænk og de andre kongens tro mænd, han havde beholdt i fangenskabet, som gidsler, på mange ydmygende måder føle sin overmagt. Han kendte den ridderlige konge for vel til at frygte noget fredsbrud af ham, så længe Valdemar efter kristenhedens og ridderskabets love var bundet ved samvittighed og ære. Den snilde greve stod sig vel hos kejseren og alle de tyske fyrster; ja selv paven, som havde truet ham med band og evig fordømmelse, kaldte ham dog endnu en ædel mand – *nobilis vir*. Desuden havde han mægtige venner blandt bisper og prælater, som han håbede ville have indflydelse nok ved det pavelige hof til at forhindre, hvad han fra denne side kunne frygte. Til des større sikkerhed havde han udstillet hemmelige vagter og

spejdere, som skulle opsnappe alle danske rejsende, der agtede sig til Rom.

En af de første dage i september havde grev Henrik et lystigt jagtselskab hos sig, som for størstedelen bestod af rige, schwerinske godsejere, der af greven havde modtaget herreskjold og ridderlig værdighed, og som derfor anså sig forpligtede til at ophøje hans dristighed og kækhed over al måde. Blandt flere fremmede riddere og fyrstelige herrer var på samme tid den unge grev Adolph af Holsten hans gæst. Denne stille og alvorlige herre, hvis gamle fader havde siddet fangen på Søborg og mistet alle sine lande, var med grund en af Valdemars uforsonligste fjender. Grev Henriks forræderi og uridderlige fremfærd mod kongen havde han aldrig billiget; imidlertid havde han derved fået hævn og gengældelse over Valdemar og havde nu tilbagevundet Nordalbingien og alle sin faders gamle rettigheder og herligheder. Men hans glæde derover var ikke stor; for hans gamle fader led endnu af følgerne af sit fangenskab og de mange genvordigheder, han havde gennemgået. Den gamle herre havde forsaget verden på sit ensomme herresæde Schawenborg, og sønlig deltagelse i faderens græmmelse havde gjort den unge, ridderlige greve mørk og indesluttet. Sporene af et længe næret og uudsletteligt nag var dybt indgroede i hans djærve helteansigt, men hine træk formildedes påfaldende ved et udtryk af stille, gudeligt sværmeri, hvortil han fra sin barndom havde været hengiven. I sin hertugelige purpurkåbe sad han tavs og betænkelig i det lystige selskab og rystede på hovedet, mens grev Henrik med overmodig ligegyldighed, blot for at more sine gæster og vise dem sin kækhed, lod sin nye, ydmyge huskapellan oversætte og

forklare det sidste truende brev fra paven. Det var af nittende juni og indeholdt en alvorlig opfordring til greven af Schwerin til ufortøvet at løslade de kongelige danske fanger og gidsler, og til at opgive alle fordringer på de ubetalte løsepenge for kong Valdemar.

Alle fandt, det var betænkelige ord, men grev Henrik lo hånlig og lod forvovne udtryk falde om de gamle afmægtige lynglimt fra Vatikanet, som ingen fri og kæk fyrste længere måtte bekymre sig om.

"Har jeg, som en fri, tysk rigsfyrste, kunnet kaste kongedespotiet og udslette den tredje artikel af Schwerinerretten [Note 16)]," sagde han dristigt, "så kommer den tid vel også, da man på tysk grund og bund tør træde slig en lap under fødder."

Med disse ord satte han sin smudsige støvlehæl på det pavelige segl.

Den frygtsomme huskapellan korsede sig, men tav; de rå, schwerinske herremænd greb lystigt til deres bægre og drak den forvovne greves skål; men hertug Adolph stødte bægeret fra sig med vilje.

"Husk på kejser Otto og bisp Valdemar af Slesvig, grev Henrik!" sagde han alvorlig, "og foragt ikke den mægtige hånd, som dog kan løse og binde os alle, om vi så var konger og kejsere!"

"Jeg kan selv binde og løse konger og fyrster!" svarede grev Henrik. "Det har jeg vist paven og hele verden."

"Ja vel, grev Henrik!" sagde hertugen, "deres hænder og fødder kan I binde, og ikke blot når de sover og er berusede,

men også i åben, ærlig fejde, det har I vist med den tapre grev Albert; men kongers og fyrsters sjæle –"

"Også dem kan jeg binde!" svarede grev Henrik og lo. "Kan I nægte, at jeg har bundet kong Valdemars stolte, hævngerrige sjæl, og at han nu må fnyse til sin dødsdag i afmægtig harme? se om han nu tør løfte en hånd mod mig eller mod Eder, skønt han sidder fri på sin trone!"

"Vel, greve! I har bundet den største og stolteste heltesjæl, jeg kender!" sagde hertugen med et ædelt udtryk i det alvorlige ansigt. "Jeg må hade ham til døden, det er sandt, men jeg har dog altid æret hans sjælsstyrke; jeg beundrer ham endnu i hans ydmygelse og selvbeherskelse, som jeg beundrede ham i Eders lænker. Det samvittighedsbånd, hvormed I bandt hans vilje, det bryder han visselig ikke egenmægtig; men det undrer mig kun, at I er så vis derpå, grev Henrik!"

"Hvi så? Jeg kender ham jo lige så godt som I, min ædle hertug!"

"Men I var jo selv en gang i en lignende stilling!" svarede hertugen, og hans mine var ikke fri for et flygtigt spor af ringeagt, "den gang tog I dog ikke selv i betænkning på eget ansvar at løse Jer fra en tvungen ed, som en klog statsmand."

Grev Henriks kinder blussede, og et bittert svar svævede ham på læben; men han tilbageholdt det.

"Vi kom fra, hvad vi talte om!" sagde han i ligegyldig tone og greb til sit bæger.

"Det var om den hellige fader," fortsatte hertugen roligt, "og om hvorvidt han i gerningen var mægtigere, end den verdslige fyrste, som bandt den stolteste kongesjæl med en ed. Se, det vil jeg dog sige Eder, grev Henrik! deri er den hellige fader

mægtigere, end I og vi alle, at han kan løse med et eneste ord, hvad I behøvede kongers og fyrsters segl, dyrebare relikvier og hellige bøger til, derhos en stor fjendes ærlighed og ridderlige ånd, for at binde."

Grev Henrik blegnede.

"Siden I er blevet hertug i Nordalbingien," svarede han heftigt, "skulle man fast tro, I erkendte Jer for kongen af Danmarks vasal. I skulle dog erindre, hvem I har at takke for hertugkronen og ikke ringeagte den hånd, som kuede Eders faders dødsfjende!"

"Min hensigt var ikke at fornærme Eder, kække forbundsfrænde!" svarede den rolige hertug, "jeg misbilliger kun, at I ikke kan erkende storheden hos vor fælles fjende, og at I af verdslige og vindesyge grunde ikke vil agte på, hvad kristenhedens hellige fader, på retfærdighedens og menneskelighedens vegne, formaner Eder til og befaler Eder."

"Derfor skal jeg selv være ansvarlig både i denne og den tilkommende verden!" sagde grev Henrik ligegyldigt og tømte sit bæger. "Med så from en herre som Eder vil jeg ikke tvistes om samvittighedssager. Hver har sin samvittighed, som I ved, og jeg har min. Jeg tænker endnu at opleve den dag," tilføjede han med bitter skæmt og vendte sig til de andre, "da vor fromme hertug Adolph med klerkekappe og ærværdig skaldepande omvender os alle i skriftestolen."

Alle ridderne smilede, men hertug Adolph svarede med samme rolighed som før:

"Den tid kan vel komme, mine herrer! da jeg vil foretrække dørtærsklen i Herrens hus for højsædet i fyrsteslottet; men jeg

tvivler på, at jeg forleder nogen af disse gode herrer til slig dårlighed."

Nu åbnedes døren hastigt og den uvenlige samtale blev pludselig afbrudt, idet en støvet ridder trådte ind og rakte grev Henrik et brevskab.

"Et ulykkesbud, ædle herrer!" sagde han forpustet, "kongen af Danmark er løst fra sin ed!"

Grev Henrik fo'r op som et rasende menneske.

"Løst fra sin ed?" råbte han "død og ulykke! så er det ikke tid at sidde her."

Alle fo'r op, undtagen hertug Adolph, som blev siddende rolig i samme stilling som før og tømte sit bæger. Grev Henrik gennemløb brevet og kastede det, frådende af harme, på gulvet.

"Han står alt i spidsen for en hær!" råbte han. "Fordømt! han rykker mod Ditmarsken, hører I hertug Adolph! det gælder Eder og Nordalbingien først."

"Jeg har ventet det!" svarede hertugen og rejste sig, "derfor kom jeg hid. Min hær står rede."

"Og min skal være færdig til opbrud inden fire og tyve timer!" sagde grev Henrik, "der er min hånd, ædle hertug! vi er venner og tro forbundsmænd i liv og død. Vi har fælles fjende og fælles tarv. Ingen meningsforskel skal nogen sinde løse vort forbund!"

Tavs og rolig modtog hertug Adolph hans heftige håndtag. Det blev nu besluttet, at man ikke ville give den forbitrede konge tid til at indtage Rendsborg og nærme sig Elben, men at man måtte drage ham i møde og standse hans fremgang jo før jo heller.

Den tidende, som satte alle så pludseligt i bevægelse på Schwerin Slot, var fuldkommen sand. Den tro Carl af Rise havde med den største forsigtighed og anstrengelse udført sit vanskelige foretagende; han havde med årvågenhed og snildhed vidst at skuffe og undvige grev Henriks spejdere og skjulte baghold på de danske grænser. Han var kommet til Rom og havde været lige så heldig med tilbagerejsen, skønt han med sine få væbnere havde måttet bane sig vej med sværdet gennem en formummet stimandsskare på Nordalbingiens grænser. Det brev, han havde bragt paven fra sin konge, var skrevet med klogskab og veltalenhed. Den pavelige stols egen værdighed og fordel var deri med finhed berørt ved en hentydning til det håb, man kunne gøre sig om kong Valdemars medvirkning til det hellige lands befrielse, når han selv var befriet fra sit trykkende åg. Denne vigtige bevæggrund, forenet med pavens velvillige yndest for den heltemodige, mishandlede konge, havde ikke forfejlet sin virkning. Ved en skrivelse til kongen af ni og tyvende juni havde paven formelig løst ham fra eden og i kirkens navn befriet hans samvittighed for alle skrupler og hans ridderlige og kongelige ære for al plet og lyde, når han med våbenmagt ville hævde sine af kejseren og paven tilforn erkendte rettigheder mod sine oprørske vasaller.

I mægtig følelse af sin frihed og kraft havde kongen, med dette brev på sit urolige hjerte, grebet skjold og harnisk fra væggen og svunget sig med frygtelig glæde på sin stridshingst. For første gang red nu hans søn, den unge Valdemar, kampfærdig ved hans side; han bar en lueforgyldt rustning og et skjold, ligesom faderens, med tre sølvblå løver og fire og tyve gyldne hjerter. Grev Otto, Carl af Rise, Johan Ganz, Absalon

Bælg med sine svogre sammen med mange flere kække riddere, ledsagede kongen, og i spidsen for en anselig hær fo'r han alt som en frygtelig dommer og hævner og bredte forfærdelse ud over de frafaldne nordalbingier. De kække friser var blevet ham tro og var stødt til ham i store skarer, anførte af Svend Starke og Broder Gamling.

Dette var kongen en velkommen forstærkning, for der var ingen, som så godt forstod sig på kampen i de sumpige marsklande, som de raske friser med deres spær og lette heste.

Mens kongen nu måtte begynde sit felttog med at betvinge de frafaldne ditmarsker, som satte sig tappert og hårdnakket til modværge, rykkede grev Henrik og hertug Adolph helt op mod Ejderen. Aftenen før St. Michaels dag havde de slået lejr tæt ved floden. De havde samme dag ved flygtninge erfaret, at kongen havde overvundet ditmarskerne og var brudt op for at storme Rendsborg. Den lykke og raskhed, hvormed kongen fo'r frem, havde gjort dem forsigtige og betænkelige. Sildigt ud på natten sad de alvorlige og tavse og tømte et bæger vin sammen i grev Henriks telt. Månen spejlede sig stille i floden og blandede sit blege lys med skinnet af en enkelt kærte i teltet. Man hørte skildvagternes afmålte og ensformige gang med de sagte klirrende våben udenfor. På grev Henriks befaling var der stille i lejren, og intet lys eller vagtblus måtte tændes.

"Skulle hans gamle, djævleblændte lykke vende tilbage?" mumlede endelig grev Henrik og satte bægeret hårdt imod bordet. "Hm, jeg dåre, som løste ham af bøjlerne!"

"Fortryd ikke *den* gerning!" svarede hertugen, "nu først kan vi vinde med ære, hvad vi ellers aldrig kunne rose os af. Gid der kun ikke var ført andre våben imod ham, end de, vi nu fører!

Men sket er sket. – I har lært ham at kende ulykken, greve! nu ved han, hvad det er for en ædelbåren fyrste at bære lænker og bøjler, og nu skal han ikke bestå for min faders sværd i min hånd, så sandt som min sag er retfærdig, og der er en evig gengælder over os alle!"

"Han skal falde på sin gerning!" sagde grev Henrik. "Men vi vil ikke forivre os, ædle hertug, hvad enten Eders sag er retfærdigst eller ikke, hævneren deroppe, som I stoler på, sender os ingen ryttere. Førend hertugen af Sachsen støder til os med sine tusinde hjelme, kan vi ikke møde kongen i åben mark."

"Hvi drog vi da hid?" spurgte hertugen og studsede. – "Må Valdemar ikke møde os her på vejen til Rendsborg?"

"Her skal vi møde ham, når han venter det mindst! Ser I hint store morads, ædle hertug?" fortsatte grev Henrik med en listig mine og pegede ud af teltet, "på hin side går vejen til Rendsborg. Her skjules vor lejr mellem buskene; her venter han ingen fjender. Så snart mine spejdere nu bringer mig det budskab, at han nærmer sig med hæren på hin side mosen, så sættet vi pludselig over med det lette rytteri, og førend han kan begribe, hvor fjenden kommer fra, skal vi have gjort en større ødelæggelse i hans uordnede hær, end ved det største feltslag!"

"Vi ligger altså her på lur i et baghold?" sagde hertugen fortrydeligt og rejste sig. "Det har jeg ikke vidst, grev Henrik! det var ikke min plan og vor fælles aftale."

"Tilgiv mig den lille forandring, min ædle hertug!" tog grev Henrik formildende ordet og fyldte hertugens bæger. "I var en hader af al krigslist, vidste jeg. I havde alt for øm en samvittighed til, at jeg turde meddele Eder dette anslag før. Nu

er alt ansvaret mit, og jeg har befriet Eder for alle skrupler. Enten må vi nu lade kongen tage Rendsborg lige for vore øjne, eller sætte rask over mosen og standse ham på vejen. Til kamp i åben mark er her hverken plads eller tid."

"Det er en lav og smudsig vej, I vil føre os til sejr på, grev Henrik!" svarede hertugen med ivrig harme, "og ikke en gang Eders klogskab kan jeg denne gang prise. Har I målt mosens dybde? og ved I, om der ikke er hængedynd, som kan blive en dyb og uberømmelig grav for os alle?"

"Vi har stærke, raske heste. – Hvor meget kan vindes, må noget sættes på spil. Hvor der er dybest, skal mine ryttere ride fremmerst. Hundrede mand og heste ofrer jeg til vor bro; det sparer os måske tusinde siden. Faren troede jeg mindst ville komme i betragtning, hvor den tapre grev Adolph var med. – Farens vej er også ærens."

Nu trådte en skildvagt hastigt ind i teltet. Han hilste feltherrerne ærbødig med spæret.

"Jeg hører larm på hin side Brokken, strenge herrer!" meldte han urolig, "det er vist den kongelige hær."

Næsten i samme øjeblik kom en spejder og bekræftede skildvagtens udsagn. Og nu kom den ene høvding efter den anden og ventede på feltherrernes befalinger. Der var ingen tid til lang betænkning. Hertug Adolph var det i høj grad vigtigt at holde kongen tilbage fra Rendsborg, og grev Henriks plan blev øjeblikkelig iværksat. I største hast kastede greven sig på sin letteste ganger. Hertug Adolph rystede på hovedet, men fulgte ham, og med så liden larm som muligt fulgte rytterne deres fyrstelige høvdinger.

Det begyndte allerede at dages; men en stærk tåge lå over den sumpige egn. På den anden side af mosen var vejen til Rendsborg opfyldt med ryttere og vogne. Ved siden af de forreste ryttere red kongen mellem sin søn og grev Otto over en sid, grøn eng, som gyngede under hestehoven. De talte om ditmarskernes genstridighed og de vendiske stæders frafald. Den måde, hvorpå lybækkerne, under skin af at fejre en fredelig folkefest, havde overrasket den danske besætning, havde gjort et så oprørende indtryk på den unge Valdemars ellers så fromme og sagtmodige sind, at han aldrig kunne tale derom uden den største harme.

"Ved Gud i Himlen, min fader!" sagde han nu ivrigt og løftede sin hånd, "dersom I ikke selv oplever den dag, da I strengelig revser hine troløse forrædere for deres underfundighed, så håber jeg dog en gang at kunne gøre det, om det så blev den eneste krig, jeg førte i mine dage."

"I nøden har jeg lært at kende mine venner," svarede kongen roligt. "Disse kræmmerreder har jeg aldrig stolet på; deres fædreland går ingen halv fod udenfor deres stadsmure. Deres kærlighed og troskab høkrer de med, som med peberet og saltet. – Du har fægtet bravt i disse dage, min søn!" fortsatte han og betragtede den harmglødende yngling med velbehag. "Jeg gjorde dig uret, da jeg troede, du kun var født og båret til at sidde hjemme på tinge og bære spiret i fred; men jeg vil dog give dig et godt råd, min Valdemar! tænk aldrig på, hvad du vil gøre om ti år, når du agter at storme en fæstning i morgen! og spild aldrig din vrede på de uridderlige trældyr, som skryder, når loven er borte, og sparker til ham, når de tror, han er død!

Der er ingen ære at vinde hos den slægt, om man også udryddede den af jorden."

Grev Otto lo og spurgte kongen, hvi han da ville vredes på greven af Schwerin og hans venner.

"De hører ikke til trældyrslægten, min søstersøn!" svarede kongen med streng alvor. "Grev Henrik selv kunne være blevet en stor mand, havde han ikke haft den lumske tiger til frænde. At der også er løveblod i hans årer, skal ikke hans dødsfjende nægte. Husk på slaget ved Møln, min søstersøn! vi kan hade ham som en djævel – som ridder kan vi foragte ham, men ikke som kriger og hærfører."

Grev Otto rødmede og tav.

"Hvad grev Adolph angår," fortsatte kongen mildere og fast vemodig, "da ville jeg ønske, han ikke var min fjende, og at han ikke må dømme værre om mig, end jeg må dømme om sorte grev Henrik."

"Hvi så, min herre og konge?" spurgte grev Otto forbavset, og den unge Valdemar betragtede sin fader med et kærligt, deltagende blik.

"Hans fader har jeg gjort uret, hårdelig uret," sagde kongen. "Hver dag jeg sad i lænker i tårnet, tænkte jeg på den gamle greve og på Søborg, og da jeg købte mig frihed for riger og lande, så jeg, hvorledes den ydmygede greve var til mode, da han fraskrev sig Nordalbingiens hertugkrone."

Der var blevet en standsning i toget, for man kunne ikke se i den tågede morgendæmring om hæren var samlet eller ikke. Nu kom Absalon Bælg og Carl af Rise i fuldt firspring farende og råbte:

"Fjender, fjender, herre konge!"

"Hvor? drømmer I?" spurgte Valdemar og så sig hastig omkring, "hvor da? jeg ser ingen."

"De sætter over mosen," sagde Carl.

Nu hørte kongen og alle hans mænd en fjern pjasken og stønnen, som af vadende og arbejdende heste, og man begyndte at skimte våben og ryttere igennem tågen.

"Er det muligt!" råbte kongen, "nu ved St. Michael! det vovestykke skal de fortryde! Lad rytterne rykke frem, Otto! men ingen fodsbred nærmere moradset, end jeg selv kommer! Jeg vil ikke begrave mine ryttere i dynd. Lad jorden opsluge de dumdristige!"

"Sorte grev Henrik er med – jeg ser hans røde fjerbusk!" råbte Carl af Rise.

"Så frem, om så jorden synker!" bød kongen og sporede sin hingst. Den unge Valdemar og alle ridderne fulgte ham, og grev Otto med rytterne styrtede efter ham.

Midt i mosen nåede de forbitrede fjender hinanden. Mange heste og ryttere sank, og en hidsig fægtning begyndte. Den ene kunne ikke se den anden for tågen, og det var som usynlige ånder her kæmpede mod hinanden i skyerne. Kongen stirrede under den heftige kamp med vildt blik kun efter grev Henriks røde fjerbusk, som snart forsvandt og snart igen kom til syne. I kampens hidsighed kom han stedse dybere ud i mosen. Et kraftigt sværdslag knuste kongens hjelm i det øjeblik hans vilde stridshingst sank med bagbenene i dyndet.

"Fra gengælderen!" lød en stærk, hul røst gennem tågeskyen.

Sværdet blinkede atter over kongens hvide hoved, men Carl af Rises skjold modtog hugget. Den unge Valdemar rejste sig i sadlen, rev sin hjelm af og satte den på faderens blottede hoved.

Alle ridderne omringede kongen – og den drabelige fjende var forsvundet.

Kongens hingst stod atter fast.

"Død og fordømmelse!" råbte kongen, "hvor kom det slag fra? ha! den røde hjelmbusk ser jeg ikke – frem, frem! jeg fattes intet!"

Med kongen i spidsen fo'r atter ridderne frem, men snart var fægtningen endt. Grev Henrik og hertug Adolph måtte med et stort tab søge redning ved flugten. Kongen havde også mistet mangen tapper rytter. Men da solen stod op og belyste den frygteligt oprevne valplads, havde kongen beholdt marken. Man så nu først, hvad dette mislykkede vovestykke havde kostet fjenden, og hvor nær kongen og alle hans riddere havde været ved det samme bundløse dyb, der havde opslugt grev Henriks bedste ryttere.

Efter denne heldige, men uafgørende fægtning fortsatte kongen uhindret toget til Rendsborg. Han trykkede sin djærve søn tavs i hånden og gav ham hjelmen tilbage, som han nu først bemærkede, da han følte, den havde trykket en blodig ring om hans pande. Den store, sorte stormhat, kongen valgte i stedet, gav ham et vildt og frygteligt udseende. Han red mørk og tankefuld frem og syntes at ruge over en tanke, som han ikke ville sige.

Snart hørte Valdemars fjender med forfærdelse, at han havde indtaget Rendsborg med storm og næsten underkastet sig hele Nordalbingien. Han fo'r frem med stor strenghed og lod plyndre mange stæder. Han belejrede Itzehoe og Segeberg og syntes lige så mægtig og uovervindelig som tilforn. Men i kongens hjerte var en uro, som hverken hans tilsyneladende

våbenlykke eller pavens beroligende brev på hans bryst kunne dæmpe. Hvor han gik og stod, hørte han hin røst, som med det vældige slag havde tilråbt ham: "Fra gengælderen!" og den fromme ærkebisps truende advarsel genlød nu ofte forfærdelig i hans sjæl. I Rendsborg havde han ladet en klerk forelæse sig kong Zedechias historie af den hellige skrift, og fra den tid af var han endnu mere mørk og tankefuld, når han ikke i den vilde krigstummel syntes at glemme og overdøve sine nag.

Note 16: **Tredje artikel af Schwerinerretten:** Om kongemagten.

15

På grænsen af Nordalbingien og Vagrien ligger en lille landsby med en kirke fra midten af det tolvte århundrede. Ej langt derfra flyder floden Svantina, og imellem floden og kirken breder sig en stor, brun lynghede, som af gamle skribenter kaldes Svantinefeld. Herfra løber der mange kilder og bække til floden, hvorfor denne hede også af almuen kaldes Bornhøved (kildernes hoved eller udspring). Der stod endelig det store, mærkelige slag, som standsede Valdemar i hans frygtelige hævn.

Slaget stod, som bekendt, på St. Mariæ Magdalenæ dag, tirsdagen den to og tyvende juli 1227. Der stredes med største heftighed og en fast rasende forbitrelse fra morgen til aften. Kongen selv anførte hærens midtpunkt og havde ærkebisp Gerhard af Bremen og den tapre hertug Adolph imod sig. Grev Otto anførte hærens højre fløj mod hertugen af Sachsen. Den unge Valdemar, som havde fået Carl af Rise ved siden, anførte den venstre fløj mod grev Henrik af Schwerin og den lybske borgemester Alexander. De nys betvungne ditmarsker, som havde svoret til kongens fane, men som kongen dog ikke til fulde stolede på, havde han stillet bag ved sig, for at de ikke skulle gå over til fjenden. Kongen havde næsten sejren i hånden: Holstenerne veg, og hertug Adolph kunne med al sin kækhed ikke bringe dem til at holde stand.

"Giv os sejr, Herre!" råbte den unge hertug, "og jeg rejser et helligt hus til din ære! jeg afkaster det forfængelige purpur og forsager verden for at prise dig til min dødsdag!"

Således bad han med oprakte hænder midt i den fortvivlede kamp. Kongen trængte frem med uimodståelig vælde, og al modstand var forgæves. Men da vendte ditmarskerne, efter aftale med fjenden, pludselig spidserne af deres skjolde i vejret og faldt kongen i ryggen. Aftensolen skinnede de danske lige i øjnene og ligesom slog dem med blindhed; kongen og hans mænd kæmpede fortvivlet i blinde mod den dobbelte fjende – og slagets udfald var afgjort. Hvor vanskelig sejren var at vinde over den store, sejrvante konge, som endnu aldrig havde tabt noget slag, sandede fjenderne selv, idet de ikke kunne forklare sig deres lykke uden ved et guddommeligt vidunder, der som alle slige sagn dog har en mærkelig betydning, idet kongens ulykke tillagdes den helgeninde, på hvis dag slaget stod, og som kun ved sin store anger og bodfærdighed havde vundet navnet af en mægtig helgeninde i kristenheden; man påstod nemlig at have set den hellige Magdalene i skyerne, og man mente, det var hende, som havde blændet kongen og de danske med brændende solstråler, hvorfor også lybækkerne siden lod bygge et kloster til hendes ære.

Solen var gået ned over den blodige valplads. Fire tusinde danske mænd og fast et lige antal tyske lå døde eller lemlæstede mellem deres knuste våben og styrtede heste. Den kække grev Otto var efter en fortvivlet modstand blevet afvæbnet og bortført som fange. Den unge Valdemar var, såret og afmægtig, båret bort fra valpladsen af Carl af Rise, som, uden at bekymre sig om sine egne sår, endnu bar den ulykkelige kongesøn på sine skuldre, da natten faldt på og indhyllede både venner og fjender i det venlige halvmørke, som gør de nordiske

sommernætter så skønne, og som snart opklaredes af den opstående måne.

Udmattet lagde nu Carl sin ædle byrde sagte ned ved foden af en lyngbegroet høj, hvor han hørte et kildevæld risle. Han bandt sit skulderskærf om prinsens blødende skulder, øste vand af kilden med sin hjelm og søgte at oplive den skønne, dødblege yngling. Endelig slog Dagmars søn de mørkeblå øjne op og strøg de blodige, gule hår tilbage fra panden.

"Hvor er jeg?" sagde han, "stod jeg ikke med sorte grev Henrik for Guds domstol? ak, nej, fanget! fanget! skal jeg atter i det sorte tårn?"

"I er reddet og fri, min unge, kongelige herre!" sagde ridder Carl, "men slaget er tabt, og vore bedste mænd er faldet."

"Og min fader – min store, ulykkelige fader – hvor er han? – lever han?"

"Jeg ved det ikke, ædle herre!" svarede Carl med klangløs stemme og den dybeste smerte, "han befalede mig, ikke at forlade Eder, og jeg adlyder."

"Lad mig ligge! lad mig dø! hvad magt ligger der på mig? – søg min fader! red din herre og konge, ridder Carl! jeg besværger dig ved min moders sjæl"

"Jeg gav kongen mit ord!" svarede Carl, "førend I er i sikkerhed, min ædle, unge herre, tør og må jeg ikke forlade Eder, om så hjertet banker mit harnisk sønder. Jeg ser et lys hist nede ved floden. Lad mig bære Eder did! Der er vel en særlig holstener til endnu, som ikke forråder sin konge."

"I skal ikke bære mig! jeg kan vel gå," sagde den ængstede søn og rejste sig hastigt med stor anstrengelse, "langt kan jeg ikke gå, men hint lys når jeg vel. Ak! fader, fader! hvor er du?"

Han segnede atter udmattet til jorden. Men Carl af Rise tog ham nu på sine skuldre igen og bar ham med faste skridt til fiskerhuset ved floden, hvor han så lyset skinne gennem blæreruderne.

Da grev Otto var ført bundet bort af sachserne, og Carl af Rise var flygtet med den sårede kongesøn fra valpladsen, var der ingen levende dansk mand mere at se på det sted, hvor kongen nylig havde stridt mod den dobbelte fjende, og hvor hans bedste riddere nu lå knuste under deres pansrede stridsheste. Selv lå den gamle, gråhærdede konge midt i blandt dem ved siden af sin døende stridshingst. Han åndede endnu, men han var bedøvet af mange huk og stød; odden af et fjendtligt spyd stod i hans venstre øje, og han vidste ikke mere, hvad der foregik omkring ham. Da han begyndte at komme til sig selv, var det nat. Endnu bedøvet af smerten i øjet, følte han sig lige som i en hængende stilling og i en bevægelse, som det varede længe inden han kunne forklare sig. Endelig troede han at fornemme stærk hestetrampen under sig. Det var ham lige som han drømte, at han hang tværs over sadlen på en galopperende hest, med hovedet understøttet af en kold, jernklædt arm, og således var det i sandhed. En høj ridder med tillukket hjelmgitter og med en tysk ridderkappe over sit harnisk red således i måneskinnet med den sårede og halvdøde konge over stub og sten i det stærkeste firspring uden at mæle et eneste ord. Da endelig kongen blev sig sin tilstand bevidst og havde samlet så megen kraft, at han kunne bringe et ord over

gine læber, spurgte han i dyb, smertelig følelse af sin magtløshed: "Ven eller fjende?" og gennem den fremmede ridders hjelmgitter lød nu med en stemme, som skar kongen dybere i hjertet, end den skarpeste dolk, det korte, rolige svar: "Fjende!"

Kongen drog et dybt suk og følte næppe smerten i sit øje for den gruelige tanke, at han nu førtes til det fængsel, som skulle blive hans grav. At det ikke var grev Henrik selv, i hvis vold han var faldet, havde den fremmede stemme vel sagt ham; men den havde en klang, som ængstede ham mere, end om han havde hørt grev Henriks vilde tigerrøst. Den fremmede ridders stemme vakte med sin rolige fasthed erindringer i kongens sjæl, hvorved samvittighedens fortærende ravn slog sine kløer i hans hjerte. Han tav og ønskede ikke at høre hin stemme anden gang. Han gjorde intet forsøg på at befri sig; han følte kun alt for vel sin magtløshed og den jernhårde arms kraft, som dog medlidende holdt hans sårede hoved oprejst.

Uden at have set sin fjendes åsyn og uden at have hørt noget andet ord, end hint "fjende!" af hans mund, kom den ulykkelige konge således ad ukendte veje til et hus, hvor hans sår blev forbundet og spydsodden blev uddraget af hans øje ved fremmede og tavse menneskers hjælp. Så snart han havde hvilet og vederkvæget sig med den styrkende drik, man rakte ham, blev han bundet til en hest på et blødt og bekvemt indrettet hynde. Den tavse, ukendte ridder besteg en anden hest og greb kongens ved tøjlen. Derpå gik det fort igen så hastigt, det var muligt, og efter flere ophold, som kongens svaghed gjorde nødvendige, kom han således ad veje, han aldrig før havde set, til en stad, som han med stor forundring troede at kende. Det

var mørkt, da han red ind i staden, men gader og huse kunne han dog skimte, og han havde set dem for ofte for ved høj lys dag, til at han kunne skuffe sig. Han var ikke i fjendens land; han så, han var i Kiel, og nu bemærkede han først, hvad der allerede var sket på det sidste sted, hvor de hvilede, at hans tavse ledsager havde ombyttet sin tyske ridderkappe med en rød, dansk rytterkappe.

Han standsede udenfor et stort, hvidt hus med en høj stentrappe, og nu hørte kongen danske stemmer omkring sig, idet man løste ham af sadelhynden og ledte ham omhyggeligt op ad stentrappen.

"Kongen! Kongen!" hviskede den ene til den anden.

Med en besynderlig følelse af smerte og glæde kendte kongen nogle af sine egne tro tjeneres stemmer. Man kom ham med lys i møde, og han så nu, han var i stadsbefalingsmandens hus. Den gamle, tro herre stod allerede ærbødig ved hans side og bad sin kongelige herre være velkommen og velsignet under hans ringe tag, hvorhos han meldte, at stadens bedste sårlæger skulle øjeblikkelig være til stede.

Kongen var trådt ind i den blanke, bonede storstue og var straks bragt til hvile i en armstol. Blandt de bekymrede tjenere og husfolk stod den fremmede ridder endnu tavs ved døren og betragtede kongen gennem hjelmgitteret. Kongen vinkede ad ham og bød alle andre forlade værelset. Alle så nysgerrige på den høje, fremmede skikkelse, som ingen før syntes at have bemærket, og kongen måtte vinke endnu en gang, inden han blev ene med sin besynderlige redningsmand.

Tavs og rolig, trådte den fremmede ridder frem for kongen og svøbte kappen tættere om sin rustning, som kongen syntes

at have set et glimt af, hvorved han studsede.

"Hvo er du, højmodige fjende?" spurgte Valdemar. "Ved den levende Gud! hvad du har gjort imod mig, skal jeg hverken glemme i denne eller den tilkommende verden. Men hvi skjuler du dit åsyn og hvi forsmår du min tak? Hvo er du?"

"Din fjende!" svarede den samme faste, rolige stemme, som allerede en gang havde bevæget kongens inderste sjæl.

"Kan nogen lægge en alen til sin vækst?" sagde kongen, "eller lånte han dig sin røst, som jeg krænkede dybest og forurettede hårdest af alle?"

Ridderen nikkede og pegede mod himlen, som tindrede stjerneklar gennem det høje, buede vindue. Derpå foldede han de jernklædte hænder og knugede dem heftigt mod sit bryst, så panseret raslede under kappen; han løftede sit hoved bedende mod himlen og sagde langsomt og højtideligt: "Forlad os vor skyld, som vi forlader vore skyldnere! Amen!"

Kongen blegnede og sank tilbage i stolen. Men uden at mæle et eneste ord mere, forlod den fremmede ridder stuen og huset; han svang sig hastig på sin hest og red bort. Ingen af husets tjenere havde kendt ham. Man sagde, han var pludselig forsvundet, og blandt almuen bredte der sig snart de forunderligste formodninger om denne kongens hemmelighedsfulde redningsmand.

Efter denne tildragelse foregik der efterhånden en mærkelig forandring med kongen. Ikke blot mens han led af sit smertelige sår, men selv da han rejste sig i fuld legemskraft igen

fra sit sygeleje, syntes han at bære sin ydmygelse og sine fjenders triumf med rolighed og selvfornægtelse, som en retfærdig Himlens revselse. Ved tabet af sit øje og af sit navn som den uovervindelige sejrherre, syntes han at have vundet et klarere syn for den evige sandhed og det herredømme over sig selv, som han så længe havde savnet. Han syntes derved samtidig at have vundet en del af den sjælefred tilbage, som den fortærende higen efter hævn hidtil aldeles havde berøvet ham. Men han var besynderlig stille og tankefuld; han havde meget at angre, og han gruede hemmeligt for, at han endnu ikke havde udtømt gengældelsens store, bitre skål. Tabet af de mange tapre danske, som var faldet ved Bornhøved, smertede ham dybt, og at hans førstefødte ikke var faldet, syntes han ikke ret at kunne tro, førend han så ham, selv om Carl af Rise ikke havde tøvet med at opsøge sin konge og bringe ham denne trøstende efterretning.

Inden kongen forlod Kiel, så han dog sin og folkets yndling igen; han så Dagmars søn i live og frelst ved den tro Carl af Rises omhu, og han sluttede sønnen i sine arme, som om han var opstanden til ham af graven. Men kongen følte endnu smerte i sit gennemstukne øje, og han kom ofte Zedechias skæbne i hu, som den gudfrygtige ærkebisp havde truet ham med. Han gruede for endnu at skulle opleve den dag, da han skulle se sine sønner myrdede for sit åsyn, og i mørke øjeblikke kvalte ham den tanke, at hans øjnes lys måske derfor kun var halvt udslukket, at han endnu til straf for sit brudte løfte skulle se en sådan uhyre jammer gå over sig og sin slægt og selv gå som en barnløs fader i graven.

Det første, Valdemar foretog sig, da han atter sad helbredet på Ribehus, var en fredelig mægling med hans bitreste fjende om hans tre yngste sønners frigivelse. De var endnu som gidsler i grev Henriks vold, og selv deres liv havde kongen i sin heftighed og rasende higen efter hævn sat i fare. Også for sine to kække søstersønners befrielse af det schwerinske fangenskab sørgede han ivrigt, såvel som for junker Stranges, Astrad Frackes, Bjørn Mundskænks, Jacob af Mones og de andre gidslers udløsning. Efter mange vanskeligheder og med store opofrelser, til dels ved medvirkning af paven og den ædle hertug Adolph, lykkedes det også kongen til sidst at bringe et forlig til veje, hvorved hans sønner og søstersønner skulle sættes på fri fod og gidslerne udløses for andre.

Endelig nærmede den dag sig, da man kunne vente de udløste fanger og gidsler tilbage, og den unge Valdemar var rejst bort for at møde dem.

En kold novemberdag ved middagstid stod kongens hest sadlet for slotstrappen på Ribehus. Carl af Rise og flere af kongens riddere og svende havde længe stået ved deres opsadlede heste og ventet på kongen. Hvorhen han agtede sig, vidste de ikke, men han havde givet dem befaling til at følge ham på en rejse. Endelig kom kongen, tavs og alvorlig, med den høje fjerhat over det hvide hår og den gråværksforede skarlagenkappe over sine skuldre. Han satte foden i stigbøjlen og blev således stående i dybe tanker. Det ædle, halvblindede kongeåsyn, som så mange store tanker og så mange lidelser havde gennemfuret, syntes ligesom ubevægeligt og forstenet. Det store, tankedybe øje stirrede ubestemt og drømmende hen i luften, uden at fæste blikket på nogen genstand; hans venstre

hånd hvilede på sadelknappen; den højre holdt han knyttet og ubevægelig i siden. I denne stilling blev han stående lige så rolig som den høje, hvide ganger, der kendte sin kongelige herre og ikke rørte en fod, når han besteg den. Alle tav forbavsede, og ingen vovede at forstyrre kongen i hans dybe tanker. Der var stille i slotsgården, som om kongen og alle hans mænd var forvandlede til stenstøtter. Med bekymrede miner så ridderne og svendene snart på kongen, snart på hinanden, og den ene så i den andens blik den samme tanke, som fyldte enhver af dem med rædsel, men som ingen vovede at nævne for sig selv; for solen var nær ved at dale, og endnu stod kongen i samme stilling.

Endelig fo'r Valdemar med hånden til panden som en, der besinder sig eller vågner af en lang drøm; han så sig forundret om og tog foden ned af stigbøjlen. Men uden at sige et ord gav han ridderne og svendene et vink til at begive sig bort og gik langsomt op ad slotstrappen og gennem riddersalen til sit lønkammer.

Der tog han Dagmars billede frem af den lille, gyldne lade og betragtede det nøje. Han erindrede sig den dag, da han stod ved stranden og så det gyldne kongeskib fare bort for at hente den ukendte brud, og den samme underlige stemning kom tilbage, hvori han den gang i sine stolteste yndlingsdrømme syntes at ane sin lykkes afhængighed af dunkle, ukendte magter.

"Nu forstår jeg, hvad han sang, den gamle!" sagde han vemodigt og studsede, "hvi har jeg glemt det så længe!"

Til sejr og lykke blev Volmar fød –
I stjernerne står det skrevet – –

"Nej, nej, således stod der ikke i stjernerne. Således sang han ikke heller." – Han betænkte sig atter en god stund. – "Ja rigtigt! således var det" sagde han derpå vemodigt, "i mine lykkelige dage sang jeg det anderledes:"

Til sejr og lykke blev Volmar fød,
Men sorgløs mand har ej levet,
Og lykken vendes kan om til nød –
I stjernerne står det skrevet.

Han sukkede dybt.

"Og hvad var det, han sang om en farlig jomfru?" fortsatte han, "gjaldt det den arme Audacia? ja vel, hun var from og ren, som en hellig jomfru, og blev mig dog farligere, end alle mine fjender. Og om skytten? – Ja rigtigt! det ord var sandt; men han sigtede ikke, den falske skytte, han ramte uden at sigte."

Kongen faldt atter i dybe tanker og syntes forgæves at grunde på slutningen af Kullemandens sang. Endelig var det som han mindedes den.

"Ja vel, ja vel, gamle!" sagde han langsomt og smerteligt, "det bånd, som bandt hævnen i min syndige sjæl, det brast, og hvis hånd var mægtig på jorden, som hans, der løste det? men ve, ve! stjernen døde i løvens øje."

Han fo'r hastigt med hånden til sit udstukne øje, som om en pludselig smerte gennemjog det, og sank atter hen i samme tavse grublen, som da han før stod med foden i stigbøjlen.

Da han kom til sin besindelse igen, så han med forundring, at der stod en høj, alvorlig ridder lige for ham og betragtede ham med vemodige, deltagende øjne. Det var Carl af Rise, som, urolig over kongens tilstand, havde vovet at overtræde hans

strenge forbud og træde ind i hans lønkammer. Han havde stået der længe og betragtet kongen med deltagende smerte.

"Tilgiv, min nådige herre og konge!" sagde han nu, da han endelig så, at kongen fæstede sit øje på ham og syntes fortørnet over hans dristighed, "tilgiv, min store konge! jeg frygtede, I var syg og kunne behøve hjælp."

"Jeg har været syg, farligt syg," svarede kongen, "det var en sot, unge ridder, som I må bede Herren bevare Eder og hvert syndigt menneske fra, for den truer med den evige død. Men den forbarmende Gud være lovet! han sendte mig nød og ulykke; han vidste det bedst; kun nød og ulykke kunne helbrede mig – kun tigerens klo kunne udrive min sjæl fra fordømmelsen."

"Ak, min kæreste herre og konge! I er visselig legemlig syg, eller I knuges af en svar bekymring. Ville I betro den ringeste af Eders tro mænd, hvad der ligger Eder på hjertet – ak, herre konge! hvorvel jeg selv har en sorg at bære, som jeg næppe længere kan udholde, jeg vil dog bære Eders sorg med, om den så knuser mig. Er der et menneske i verden, som ved råd og trøst for Eders kongelige sjæl, jeg vil søge ham, var det så ved verdens ende."

Kongen havde sat sig tankefuld i sin armstol. Nu rejste han sig hastigt, som grebet af en pludselig tanke.

"Du kom i en belejlig stund, min tro, ærlige ridder Carl!" sagde han, "du ser selv helt sorrigfuld ud, og jeg ved vel, hvad du sørger for. Du har mistet den, du havde kærest."

"Kæreste herre og konge!" sagde Carl, inderlig bevæget, "tænk ikke på mig og min sorg! men sig mig Eders bekymring og om jeg med mit liv kan købe Eder en veltilfreds time!"

"Min sjæls bekymring," sagde kongen med et uroligt blik, "den gælder mere, end denne rest af liv og den lyst og smerte, jeg nu her kan have tilbage. Hvad jeg tænkte på før, da jeg faldt i tanker hist ude ved hesten – ja, det måtte den selv vide, som skulle sige mig, hvad jeg helst ville vide. Nu vel, ridder Carl! skynd dig, stig på din hest og hvil ikke før du kommer til Skåne! På Kullen har boet en mand, som de kaldte Kullemanden; selv kaldte han sig ridder; han nævnte sig også Thord Knudsøn Bonde. Han må nu være over hundrede år, hvis han lever; men lever han og er der endnu, så er han den eneste mand i verden, som måske ved råd og trøst for din konges sjæl. Il, søg ham, ridder Carl! og finder du ham i live, så spørg ham fra din konge, om han ved, hvad jeg tænkte på i dag ved min ganger og hvad han siger dertil! Hvert ord, du hører af hans mund, det skriver du i din sjæl og betror det kun til din konge!"

"I ser mig ikke igen, herre konge, før jeg har opfyldt Eders befaling!" svarede Carl med hånden på sit bryst. Kongen rakte ham sin hånd, og Carl trykkede den til sine læber. Derpå gav kongen ham et vink til at ile og lagde fingeren på sin mund. Få øjeblik derefter sad Carl på sin raske skimmel og fo'r ud af Ribehus Slotsgård.

16

Det var en stille, stjernelys vinternat, da ridder Carl af Rise på sin pustende og dampende hest standsede ved foden af Kullen.

Med stor besværlighed havde han fundet vejen dertil og havde ofte måttet spørge sig for, for han havde aldrig været der før. I nærheden af Kullen havde han først spurgt om ridder Thord Knudsøn eller om den gamle Thord Knudsøn Bonde, men ham kendte ingen, og Carl frygtede for, han måtte være død. Da han endelig med bekymring spurgte, om ingen havde kendt Kullemanden, og om det var så længe siden, han var død, havde man set på ham med store øjne og forskrækket peget op mod toppen af Kullen, idet man korsede sig. Den karl døde nok aldrig – mumlede man – for han var et spøgelse eller en troldmand og boede i et forhekset tårn på Kullen. Med denne efterretning havde Carl måttet lade sig nøje, men han havde ikke for nogen pris kunnet få en vejviser med sig til Kullemandens bolig. Det var halsløs gerning at komme ham nær, helst om natten – hed det – for da havde han samkvem med hekse og alle Helvedes ånder. Ene var da Carl redet videre ad den vej, man med gru havde betegnet ham.

Nu så han det mørke, kullede fjeld, som stolt og majestætisk ragede ud over havet. Det nøgne fjeld var endnu større og vildere, end han havde tænkt sig det, for han havde forestillet sig det som Stevns Klint. Han kunne ikke længere komme frem til hest og ledte forgæves efter et træ eller en stub til at binde sin hest ved, da han så en pæl på en nøgen lynghøj ved stranden. Han red tankefuld derop og bandt hesten til pælen. Han

klappede den urolige Skimmel og bød den stå rolig til han kom igen; og det var lige som det tro dyr forstod ham, for Skimmel blev nu stående rolig og så i måneskinnet efter sin herre. Carl ilede op ad det stejle fjeld; han så sig endnu en gang tilbage efter hesten og syntes at savne dens selskab. Og nu faldt det ham først ind, at det vel var en retterpæl, han havde bundet sin hest ved, for han syntes at se et afpillet dødningehoved på enden af den høje pæl.

En uvilkårlig gysen fo'r gennem den ensomme ridder. Han gik langsomt videre og savnede nu ret den gamle, snaksomme Martin, som på den sidste lange rejse med sin herre havde fået værk i den ene arm, han havde tilbage, og som nu gik i barndom og legede med sin herres børn på Karisegård.

Carl nærmede sig toppen af Kullen. En mørk stenmasse, som han længe havde set og hidtil taget for en fjeldspids, stod han nu nær ved, og han så, det var et rundt tårn, opbygget af klippestykker fra Kullen.

"Det må vel være Kullemandens bolig!" sagde han og erindrede sig tårnet på Sæbygård og den skikkelse, han der havde set opsamle de brændende papirer i luerne; hin skikkelse og bjergmanden ved Saxos grav havde han længe troet var én og den samme, og han tvivlede ikke på, at hin gådefulde mand jo var den berygtede Kullemand. Dette besynderlige væsen, der fra hans barndom var trådt så truende frem i hans liv og hans drømme, skulle han nu besøge og rådspørge for sin herre og konge. Alle gamle sagn om nekromanter og farlige troldmænd blev levende i hans sjæl.

"Ikke for al verdens rigdomme ville jeg gå denne gang for nogen anden," sagde han, "jo for min Rigmor!" tilføjede han, og

da det kære, dyrebare navn klang på hans læber, fo'r et pludseligt glimt af håb gennem hans urolige sjæl, og al hans ængstelighed forsvandt. "Gud i Himlen, hvis hun lever" udbrød han, "kan da ikke denne forunderlige mand også vide råd og trøst for min kval? han må sige mig, hvor hun er, og hvad jeg skal gøre!"

Carl fordoblede sine skridt. Han gik rundt om tårnet og stod snart for en lille, stærkt tillåset dør ved den nordlige side af tårnet. Han tog sværdet i sin hånd, og bankede på med klodden af hæftet. Det genlød hult i den stille nat; men det varede længe inden han mærkede noget tegn til, at tårnet var en bolig for levende. Endelig hørte han højt over sit hoved en hæs og lallende stemme, som syntes at komme fra et hul højt oppe i muren.

"Hvo er du, formastelige?" hviskede det, "hvad vil du, hvor døden sidder på tærskelen og fordømmelsen lurer på sit bytte?"

"Luk op, hr. Thord Knudsøn! luk op, ridder Thord!" sagde Carl, "jeg er et sendebud fra kong Valdemar Sejer."

"Endelig, endelig!" hviskede stemmen deroppe, "du kommer silde, Carl af Rise! Stjernen er slukket i løvens øje; Volmar Sejers navn og lykke er henfaret som et stjerneskud, og formørket er den nordlige krone."

"Luk mig op, vise hr. Thord!" sagde Carl, "jeg har et hemmeligt budskab til Eder fra min herre og konge! jeg må tale med Eder i enrum."

"Når jeg ser nordstjernen over dit hoved, må jeg lukke dig ind!" svarede stemmen, "men vil du lyde mit råd, Carl af Rise, så skynd dig herfra! du er kommet i en ulykkelig stund. Døden

står ved din side og søger sit rov under mit tag. Han spørger ikke, om vi er unge eller gamle."

Den hæse stemme tav, og Carl hørte nu en skingrende kvindelig røst, som syntes at tvistes med den gamle i tårnet og som endelig med vild latter sang en vise, der bragte blodet til at isne i den gudfrygtige ridders årer. Carl forstod kun enkelte gruelige ord, men de vilde, sønderrivende toner syntes at komme fra en fortvivlet sjæl, som i sin smerte trodsede Himlen og den evige dommer. Carl opløftede sit hoved mod himlen og kendte nordstjernen, som stod lige over tårnet. Han greb atter sit sværd og bankede af al magt på døren.

"Jeg kommer! jeg kommer!" lød den hæse stemme fra oven. "Du tvinger mig, du mægtige stjerne!"

Det varede nu ikke længe, inden der rasledes med låse og stænger. Døren gik op.

"Så træd da ind, formastelige ridder!" lød den hæse stemme stærkere. "Din følgesvend er alt over min tærskel. Det er nu din sag, om du kommer levende ud igen af disse mure."

Med sværdet i sin hånd trådte Carl ind i den mørke hvælving og slog hastigt et kors for sig, da han så den frygtelige skikkelse, som i den sorte bjergmandsdragt stod med en tændt hornlygte i hånden ved tårntrappen. Han så ud som en hundredårig olding og bar et stort, hvidt skæg, som nåede ham langt nedenfor bæltet. Hans ansigt var tørt, indskrumpet og jordgråt som støvet egebark. Hans øjne var matte og dunkle, og hans ryg dannede en fuldkommen bue. I denne stilling var han liden og sammentrykt som en dværg, men når han kunne rette sin ryg, måtte han være højere end den velvoksne ridder. Hans lange arme nåede næsten til jorden. På hovedet bar han en rund

læderhætte uden skygge. Det store, bagvendte skødskind nåede ham til hælene, og i remmen, hvormed det var spændt ham om livet, hang en lille hornlygte, som ikke var tændt. I den højre hånd havde han en bred krykkestav eller knippel, som var tæt beskrevet med runer og ukendte cifre,

"Følg mig!" sagde bjergmanden og gik foran op ad den snævre vindeltrappe. Carl fulgte ham tavs med bankende hjerte; han talte tresindstyve trappetrin, og nu stod de for en dør. Bjergmanden stødte den op med sin stav, og de trådte ind i en rund, rummelig hvælving med træpaneler og fire store luger mod de fire verdenshjørner. Den runde tårnstue var næsten aldeles således indrettet som observatoriet på Sæbygård, hvilket Carl aldrig kunne glemme. Han så et ildsted med mange underlige kar og lerflasker; han så store metalrør ved lugerne, og midt på gulvet stod en armstol ved et rundt stenbord, hvorpå der lå en hob halvforbrændte pergamentsblade med røde cifre. Den gamle bjergmand satte sig tavs i stolen uden at bekymre sig om sin gæst, og holdt et stort, slebet glas for sine matte øjne, mens han bladrede i papirerne og flyttede den store jernlampe nærmere.

Carl vovede ikke at forstyrre ham, men betragtede imidlertid med opmærksomhed alle genstande omkring sig. At den gamle ikke bar sin bjergmandsdragt forgæves, syntes en stor hob stene og rå metaller at bevidne, som lå dynget op ved arnestedet. Dog Carl betragtede ikke længe de døde, glinsende skatte. Han søgte forgæves efter det kvindelige væsen, hvis skingrende stemme før havde gennemboret ham med så besynderlig en gru; til sidst faldt hans blik på en mørk huling i panelet, hvor der syntes at være indrettet en slags alkove, og

han så nu forbavset et dødningeblegt, rynket, kvindeligt ansigt, som, støttet på tvende magre arme og halvt skjult af et sort, uredt hår, tittede frem med tindrende øjne og stirrede på ham med et vanvittigt smil.

Carl trådte uvilkårlig et skridt tilbage, men fattede sig hastigt og betragtede med spændt opmærksomhed de endnu ikke aldeles udslettede spor af skønhed og kvindelig værdighed i det fortrukne, ulykkelige ansigt. Erindringerne om Sæbygård, som stedet, han stod på, så levende fremkaldte, bragte ham også den skønne fru Helenes billede for øje, og jo længere han betragtede det blege, vanvittige kvindeansigt i panelhulingen, jo flere træk syntes han at genkende af fru Helenes åsyn.

"Det er hende!" sagde han ved sig selv og betragtede hende med inderlig medlidenhed. Hun nikkede ad ham med et forvildet smil, idet der randt en tåre ned gennem furerne på den dødblege kind; men hun forandrede ikke sin stilling derved og gav ingen lyd fra sig. Hun syntes af og til at kaste et frygtsomt sideblik til den gamle bjergmand; men snart stirrede hun atter med de blinkende øjne på ridderen, og det skarpe, fortvivlede blik gennemborede ham med samme pinefulde gru, som hine skærende toner, han før havde hørt.

Endelig rejste bjergmanden sig og greb den tændte lygte, som stod ved hans fod. Han gav Carl et vink til at følge sig og åbnede en skjult dør i muren; indenfor den viste sig en trappe, som syntes at føre op til spidsen af tårnet. Idet Carl forlod det runde tårnkammer, kastede han endnu et blik til alkoven og bemærkede en så frygtelig, afsindig glæde i den ulykkelige kvindes ansigt, at han ligesom blev let om hjertet, da hans

langarmede ledsager lukkede døren i og skød en jernstang for på den anden side.

Den gamle steg nu op ad trappen. Carl fulgte ham tavs og ventede uroligt på det øjeblik, da han i enrum kunne forelægge ham kongens spørgsmål og samtidig spørge ham om råd og trøst for sit eget bekymrede hjerte.

Da de havde steget nogle trin, hørte Carl en skingrende latter nedenfor og den samme gruelige sang, som før havde forfærdet ham. Den gamle lod ikke til at bekymre sig derom, men steg roligt op ad trappen, som endte sig i en sneglegang og blev snævrere og snævrere mod enden. Til sidst stod de på spidsen af tårnet på en snæver åben plads uden rækværk, med den stjerneklare himmel over hovedet og den dybe, svimlende afgrund to skridt fra dem på alle sider; for det stejle tårn lå på spidsen af fjeldet; på den nordre side var en lille afsats ved indgangen, men mod havet syntes det at stå lodret med fjeldmuren over dybet. Det sortnede for den ellers så uforfærdede ridders øjne, og han måtte støtte sig ved sværdet for ikke at styrte ned. Da han nu for at modstå svimmelheden fæstede sit blik med al styrke på sin ledsager, rettede Kullemanden sin krummede ryg og stod kæmpestor for hans øjne med et vildt, truende åsyn.

"Her er vi ene," sagde han og betragtede ridderen med et gennemborende blik, "og her er jeg den stærkeste, hvor gammel jeg er – sig mig her mellem himmel og afgrund, hvad vil du vide?"

Carl samlede al sin kraft; han var beredt på at forsvare sit liv til det yderste og brydes om pladsen med den mørke kæmpe det første øjeblik han kom ham for nær med sine lange arme, men

Kullemanden stod roligt og gav ham tid til at betænke sig. Da kom Carl sin konges befaling i hu og glemte sin farlige stilling. Han støttede sig fastere til sværdet og forelagde den frygtelige Kullemand spørgsmålet om, hvad hans herre og konge havde tænkt på den dag, han faldt i tanker med foden i stigbøjlen, og hvad han sagde dertil.

Den gamle tav og betragtede stjernerne længe. De før så matte øjne glinsede nu med en besynderlig ild. Derpå sagde han langsomt, halvt nynnende:

> Din herre og konge tænkte på,
> Hvorlunde det skulle hans sønner gå,
> Når han var gangen af live.
> Men sig hannem det for sandingen så:
> Orlog og tvedragt skulle de få
> Dog skulle de **alle** konger blive.

Carl indprentede hvert ord i sin sjæl, som gjaldt det kongens og landets frelse uden at han dog indså, hvorledes disse ord kunne trøste eller berolige kongen, da de snarere syntes ham at indeholde en ulykkelig spådom. Allerede på vejen havde han gjort sig skrupler over at søge råd og trøst hos så berygtet en spåmand, der var mistænkt for omgang med onde ånder; men så længe han kun udførte sin herres ærinde, havde han overvundet alle betænkeligheder; nu var han mere ved at gå bort, uden at spørge om, hvad der lå ham selv så tungt på hjertet.

"Vil du vide mere?" spurgte nu Kullemanden, "så vær snar! der står en ulykkesstjerne over vore hoveder."

"Ak, Rigmor, Rigmor!" sukkede Carl og spurgte nu den gamle i sit eget navn, om han vidste hvor hans hustru var, og om han

uden syndige og forbudne kunster kunne sige ham, om han skulle se hende igen i denne verden.

"Kommer du levende herfra," mumlede den gamle, "vil du snart få at vide, hvor hun er, men er kærlighed ikke mægtigere end had, får du det at vide til din ulykke."

Carl grundede på de dunkle ord og søgte at finde trøst deri for sit urolige hjerte. Den gamle ville endnu have sagt mere, men da hørtes et gennemtrængende skrig fra tårnets inderste, og spåmanden blegnede.

"Lampen!" råbte han, "af vejen!" og styrtede som rasende ned ad snegletrappen, idet han stødte Carl så voldsomt til side, at han tabte ligevægten på tårnpynten og faldt med hovedet udenfor muren. Carl så ned i den umådelige dybde, men holdt sig fast og krøb tilbage til trappen. På et øjeblik indhentede han den gamle, og da nu løndøren til det runde tårnkammer fo'r op, slog en høj flamme ham i møde. Lugerne og panelerne brændte, og på stenbordet mellem de blussende papirer sad en udtæret kvindelig skikkelse og lo og sang under vilde skrig mellem de fortærende luer. Carl greb hende i sine arme og styrtede gennem røg og flammer ned med hende ad den sidste tårntrappe, mens den gamle kun tænkte på at slukke og redde sine papirer og hemmelige sager.

Carl nåede det nederste trappetrin. Det lykkedes ham at få stangen fra døren og komme ud i det fri, uden at kvæles, men den ulykkelige fru Helene lå forbrændt og halvdød i hans arme.

"Volmar! Volmar!" hylede hun, "du har kostet mig min evige salighed –"

Carl lagde hende på fjeldet, for om muligt at redde den ulykkelige spåmand, men så nu med forfærdelse, at luen slog

ud af alle tårnlugerne, og den gamle stod på spidsen af tårnet med et bundt brændende papirer i sin hånd, som han kastede rundt omkring sig i luften, mens han brummede en trolddomssang og svang sin runestav, som om han mente at kunne besværge luerne; men de nåede ham allerede, og han hvirvlede sig fortvivlet i flammerne og forsvandt.

"Brænd nu, brænd, sorte satan!" råbte den døende kvinde, "jeg brænder allerede – nu får kong Volmar fred for mig til dommedag. Jeg er Kullemandens dronning – jeg farer med ham i dybet. – Ha, møllestenen – møllestenen! den hænger nu om min hals i al evighed. – Hvor er nu dine dronninger? Volmar! – Ak, Dagmar! Dagmar! bed for mig! – Stolt Bengerd kvæler mig i sit blodige halsbånd –"

Under disse ængsteligt afbrudte udråb vred hun sig fortvivlet og var død. Carl foldede sine hænder; han løftede sit hoved mod himlen og det brændende tårn; da slog luen sammen over dets tind, og en sort skikkelse styrtede ned ved hans side. Det var den ulykkelige Kullemand, hvis lig lå forbrændt og knust mellem stenene.

Ved synet af det brændende tårn på Kullen var der strømmet en mængde mennesker til fra omegnen for at slukke og redde. Almuens frygt for Kullemandens forheksede tårn, som man kaldte det, måtte vige for nysgerrigheden hos mange og for fogedernes magtbud, som tvang dem til at komme de ulykkelige til hjælp.

Så snart Carl havde overgivet de to forbrændte lig, som de fleste ræddedes for, til nogle bønders og en ærværdig klerks omhu, gik han med stille gru tilbage til sin hest, som han fandt ved pælen på lynghøjen, hvor han havde bundet den. Han så nu

tydeligt dødningehovedet på spidsen af pælen og spurgte en skånsk bonde, der fulgte ham, hvo den forbryder havde været, hvis hoved her sad til skræk og advarsel.

"Han var en af de satans engle, som fløj bort med kong Sverkers datter af klosteret." svarede bonden. "Den galgenfugl ridder Folkesøn, som løb af med nonnen, han slap dog helskindet derfra, men hans væbner blev grebet og halshugget. Sligt kunne jo heller ikke gå så let af," fortsatte bonden, mens Carl, uden at svare, klappede sin urolige skimmel, "hvor de store slipper galgen forbi, der bliver de små let hængende, ved nok herren. Det er verdens gang. Han griner ilde deroppe, den arme djævel! havde det ikke været så fornem en jomfru, kunne han vel have sparet sit hvide halsben, men uret har en lang hale, og bjørneunger skal man ikke lege tagfat med."

Tankefuld satte ridder Carl sig på sin skimmel og red bort. Ridder Folkesøns dristige gerning havde nogen lighed med Carls. Det var vel ingen kongedatter, den danske ridder havde bortført af klosteret, men dog den mægtige hertug af Nordalbingiens datter, der var bestemt til klosteret eller til en fyrstelig brudgom. Nu, da han ikke vidste, hvor hun var i verden, var enhver anden bekymring ham ringe; men han kunne dog ikke undlade at anstille betragtninger over sin stilling. Af grev Alberts uforsonlighed kunne han vente sig det værste, helst hvis den strenge fader ikke selv allerede havde spærret sin datter i kloster. Carl kunne nu vente at træffe grev Albert på Ribehus, men hans ærinde til kongen og håbet om samtidig at kunne få nogen underretning om Rigmors skæbne fremskyndede ham. Synet af hint dødningehoved tog han for et varsel om, at han nu red til sin visse død; men han sporede sin

skimmel og gav sig ingen tid til at dvæle. Han håbede dog af Alberts ridderlige tænkemåde og af kongens retfærdighed og gunst, at det i alt fald ville blive ham tilladt at falde, som en ærlig og ædelbåren ridder, med sværdet i hånden, for grev Alberts mægtige riddersværd. En kamp på liv og død med hans forrige herre og våbenmester var nu den højeste lykke, han kunne vente; og om han ikke mere erkendte den aldrende, harmfortærede feltherre for sin overmand i al ridderlig våbenfærd, følte han dog, at det ville være ham umuligt at bruge sin kraft og sit riddersværd til sit eget livs forsvar mod Rigmors ærværdige fader. Også med grev Otto havde han endnu den uafgjorte æressag tilbage, og han drog til Ribe med den faste, men dog ikke nedslående tro, at om han nu aldrig så sin Rigmor igen, ville han rimeligvis ikke have lang tid til at sørge over hendes tab i denne verden, og at ventelig en af kongens tapre søstersønner ville vorde ham en hæderlig og velkommen banemand.

17

I alvorlige tanker red ridder Carl af Rise, efter en hastig og lykkelig rejse, en søndag formiddag ind ad slotsporten i Ribe og op ad Grønnegaden til Ribehus.

Det var den samme vej, ad hvilken han var kommet der første gang, som barn, i karmen med lille Rigmor, den dag, han første gang så sin store konge. Hans hele liv fløj ham forbi i kære, vemodige erindringer. Alle genstande omkring ham var de samme; men den gang drog han med barnlige drømme og forhåbninger lige som ind i det forunderlige, mangfoldige liv, som han nu syntes at drage til udgangen af. Også med kongens stolte drømme var det forbi; i stedet for til glimrende erobringer og sejre syntes nu hans og Danmarks håb at være sat til et stille og fredeligt folkeliv, betrygget ved ydmyg gudsfrygt og vise love. Carl glemte sig selv og sine egne bekymringer ved tanken om kongen og fædrelandet, han så borgerne med deres hustruer og børn gå med stille glæde i de veltilfredse ansigter fra højmessen i domkirken, og han kom i hu, at det var den syv og tyvende søndag efter trinitatis, da evangeliet om Herrens forklarelse på bjerget plejede at synges fra højalteret. Han foldede sine hænder over tømmen og bad stille, idet han red domkirken forbi; der glinsede en from tåre i hans ærlige øjne, og han red med trøstigt og frejdigt sind over slotsbroen og steg af sin skimmel ved brønden i borggården. Han overgav hesten til en væbner og gik roligt op ad slotstrappen. Han lod straks ved dørvogterne og drabanterne sin ankomst melde til kongen, som nys var kommet tilbage fra højmessen og var ene i sit

lønkammer. Uden ophold blev ridder Carl indladt til kongen, og den vigtighed, hans hemmelige ærinde syntes at have for deres herre, vakte stor opmærksomhed blandt drabanterne, der mod sædvane havde fået befaling til at forlade forsalen til det kongelige gemak.

Efter en halv times hemmelig samtale med ridderen, trådte kongen selv ud af sit lønkammer, og med tillukket hjelmgitter fulgte Carl af Rise ham langsomt til riddersalen.

Kongen var iført sin prægtige salvingsdragt. Med kronen over de hvide lokker og scepteret i hånden skred han langsomt og højtideligt frem med rolig alvor i det herlige, endnu skønne helteåsyn. Da kongen trådte ind i riddersalen, stod alle hans riddere og lensmænd i tvende lange rækker på begge sider af tronen. Carl fulgte ham med bankende hjerte og standsede med en blanding af glæde og uro, idet han så den høje, alvorlige grev Albert i den sorte rustning ved siden af junker Strange og Jacob Sunesøn ved tronens højre side og grev Otto øverst blandt de yngre riddere ved den venstre side af tronen. På et ophøjet sæde, ligt den kongelige trone og nærmest ved dens højre side, sad Dagmars kronede søn i al sin fyrstelige pragt og rejste sig ærbødigt for at modtage sin kongelige fader. Fra trende mindre ophøjede sæder, men smykkede med stor pragt, rejste sig trende, rigeligt prydede drenge. Det var kongens yngste sønner, Erik, Abel og Christopher, som ligeledes var løst af deres fangenskab som gidsler for deres fader.

Kongen tog sæde på tronen, og en række af gejstlige herrer, hvoriblandt abbed Gunner, Henrik Harpestræng og mange bisper befandt sig, istemmede en højtidelig lovsang og priste den barmhjertige Gud, som efter så store og svære prøvelser

atter havde givet Danmark sin konge og hans sønner med landets kækkeste riddere tilbage. Derpå rejste kongen sig fra tronen og talte med værdighed og kraft til sit tro, danske folk og rigets ypperste mænd. Han priste med ydmyghed den Almægtiges ubegribelige veje, som gennem trængsel og nød førte de vildfarende sjæle til fred og frelse. Han erklærede, at hans sidste dage nu skulle være indviede til fredens og retfærdighedens gerninger, og han vidnede med hånden på sit bryst, at han nu ingen højere ære attråede, end efter sin død at kunne nævnes Valdemar den Stores søn, Danmarks beskytter og lovgiver.

Et hjerteligt bifaldsråb af alle gejstlige og verdslige herrer og af den store mængde borgere af alle stænder, som opfyldte salen, ledsagede kongens tale.

"Og nu, ædle riddere og danske mænd!" fortsatte kongen, "inden jeg forlader dette sted, har jeg en retfærdighedspligt at opfylde. Ridder Carl af Rise, som her står, og som jeg i øvrigt erklærer for en af mine bedste og hengivneste mænd, har højlig fornærmet min fyrstelige søstersøn, grev Albert af Orlamünde, idet han, uden hans faderlige minde, hemmeligt har bortført og ægtet hans eneste datter. Af højmodig iver for min befrielse og fædrelandets vel har min fornærmede frænde opsat at fordre bod og ridderlig fyldestgørelse af ridder Carl af Rise for dette hans dristige og egenmægtige foretagende, og nu tillader jeg, ifølge min kongelige magt og myndighed, den fornærmede fader selv at fordre, hvad sonebod, han tror med ret og billighed at kunne pålægge den ridder, hvis åsyn han har forsvoret at se, indtil denne retfærdighedens og gengældelsens time. – Jeg har den tillid til min ædle frænde, at hvis han ikke kan eller vil

tilgive, han dog i det mindste ingen ærekrænkende straf vil fordre over en så agtet og ærlig ridder, og at han vil lade ridderskabets love her gælde, der for en sådan fornærmelse vel fordrer streng fyldestgørelse, men dog kun således, som det egner og sømmer sig mellem kække og ædelbårne riddere. Hvad æreserstatning eller straf, min ædle frænde kan fordre og ridder Carl af Rise frivillig vil underkaste sig, bekræfter jeg her, efter begges ønske, med mit kongelige og ubrydelige ord."

"Min ædle herre og konge!" tog nu den mørke grev Albert ordet, "Eders ord og tilsagn har vor fælles dommer hist og alle danske riddere her hørt; kom det ihu, når I hører min fordring! den mand, hvis åsyn jeg forsvor at se førend i denne retfærdighedens og gengældelsens time, og hvis navn jeg bad Eder forskåne mig for at høre, da jeg mødte Eder i elendighedens mørkeste bolig – den mand, hvis herre og våbenmester jeg var og hvem jeg elskede som en søn, til han nødte mig til at hade ham, som min bitreste fjende – ham fordrer jeg nu ingen anden straf over, end at han enten kæmper med mig i denne time på liv og død, eller at han for min konges og hele ridderskabets åsyn med tilbundne øjne knælende modtager det gengældelsens slag, jeg har svoret med egen hånd at lade falde på hans hoved og som jeg trøster mig til lige så lidt skal krænke hans ridderlige ære, som det skal beskæmme mit navn, som kong Valdemars fyrstelige frænde."

Alle ridderne studsede.

"Hvad!" råbte kongen heftig og fortørnet, "således vover I at misbruge mit ord og løfte?"

"Min kongelige frænde!" sagde grev Albert roligt, "et kongeord er ubrydeligt; om jeg misbruger det, bliver det min

sag at forsvare, hvad jeg gør, og det fortrøster jeg mig til. Ridder Carl af Rise har valget."

Valdemar betragtede med et gennemborende blik sin mørke, frygtelige frænde; han betænkte sig et øjeblik, derpå sagde han med undertrykt harme:

"Hvor sælsomt det sidste vilkår end synes, og hvor skammeligt det ville oprøre mig at se min søstersøn forvandlet til en bøddel og min riddersal til et blodigt rettersted – I har mit ord, og jeg bryder det ikke. Hvis ridder Carl af Rise vil ydmyge sig til at vælge det sidste oprørende vilkår, da vil jeg vende mit åsyn bort med afsky – da ske Eders vilje! – men jeg håber, en kæk, ædelbåren ridder vil vælge det første vilkår, som, hvor smertelig dets opfyldelse end vil være mig, dog nu ene kan ende denne sag uden skam og skændsel for ridderskabet og kongehuset."

Kongen tav og satte sig. Alles øjne var nu henvendt på ridder Carl, som uden at mæle et ord fremtrådte med faste skridt og slog hjelmgitteret fra sit blege åsyn. Han så grev Albert skarpt og roligt i det mørke, jernfaste ansigt. Derpå tog han hjelmen af sit hoved, bandt skulderskærfet for sine øjne, knælede for tronen og ventede stille og ubevægelig det knusende dødsslag af den mands hånd, som det var ham umuligt at føre våben og værge imod.

Uden at forandre en mine drog grev Albert sit mægtige sværd, og alle ridderne stirrede på ham med et udtryk af gru og forfærdelse, som på en afsindig. Han trådte et skridt tilbage og løftede det vægtige dommersværd. Kongen strakte sin hånd ud, som for at holde sværdet tilbage; han fristedes til med et magtord at bryde sit ord og standse den oprørende hævndåd;

da sprang en ung kærtesvend frem af væbnernes række og stillede sig dristigt imellem ridder Carl og den truende grev Albert.

"Hold inde, ubarmhjertige, uforsonlige fader!" råbte Rigmors stemme, "se, jeg er Eders datter, Rigmor, og den ridder, her knæler, som en forbryder, er min ægtemand for Gud og verden."

Grev Albert lod sværdet synke og betragtede hende, tavs og rolig. Carl af Rise kendte hendes røst og bredte sine arme ud; men han rev ikke bindet fra sine øjne og forandrede ikke sin stilling.

"Se!" fortsatte Rigmor, "han har blottet sit hoved for hævnerens sværd. Han har ønsket døden af Eders hånd, strenge fader! han ville ikke købe sit liv med Eders blod, men således skal han ikke henkaste det – han skal ikke længere bøje knæ for den ubarmhjertige! Stat op, ridder Carl, og forsvar Eders liv! min fader er ikke længere Eders. Jeg frasiger mig al ret til at kaldes Eders hustru i denne verden, men Eders ære skal I ikke ofre for min skyld. Skal nogen her så æreløs myrdes, så være det mig! jeg skælvede for min faders harme, da den var retfærdig – lad den nu knuse mig! nu trodser jeg den. Se her, strenge fader! her knæler grev Albert af Nordalbingiens datter. Har du ret dertil, så lad mig falde for din uforsonlige hånd! men jeg tillader dig ikke at besmitte vort fyrstelige hus' ære ved en ringere udåd."

Stolt og rolig knælede den kække datter for sin faders åsyn og betragtede ham med et uforfærdet blik, hvori han genkendte sin egen stolte, al fare foragtende sjæl.

"Stat op, ridder Carl! stat op, min datter!" sagde han roligt. "Tillader I det, min konge, vil jeg lade en fremmed og upartisk

stemme skille os imellem."

Derpå gav han sine væbnere et vink, og Thorgeir Danaskjald trådte frem med sin strengeleg i hånden.

"Syng os nu visen om den fangne greves hævn!" sagde den alvorlige feltherre.

Alle så forundrede på skjalden. Han hilste kongen og forsamlingen højtideligt, og efter nogle greb på sin strengeleg sang han et kvad, hvis indhold bevægede alle, mest dog ridder Carl og fru Rigmor. Det begyndte med, hvorledes den fangne greve sad i tårnet og trøstedes af sin kærtesvend, og hvorledes han den sidste dag, de sad der, havde kendt sin stolte datter og svoret at lønne hendes troskab en gang.

"Fader! fader!" udbrød Rigmor, "du kendte mig og tav?"

"Ti stille! visen er ikke dermed til ende!" svarede grev Albert alvorligt.

Thorgeir Danaskjald blev ved og sang om, hvad den fangne greve havde svoret i sit hjerte, da han gik ud af det mørke tårn og tænkte på hævnen, han havde lovet sin datters ransmand. Nu beskrev han, hvad der nylig var sket og hvorlunde ridderens eget valg skulle bestemme, om han og grev Albert skulle være fjender eller venner til døden.

Med et venligt vink afbrød grev Albert sangen.

"Du valgte ikke dødskamp med din hustrus fader, ridder Carl! – du valgte døden af min hånd, og derfor svor jeg at give dig min datter og min velsignelse. Jeg prøvede dig for hårdt, men det glæder mig: grev Alberts datter kendte jeg, nu lærte jeg også at kende Carl af Rises hustru. Gud velsigne Eder, børn! forstod I nu, hvorledes grev Albert ville hævnes?"

Carl havde revet bindet fra sine øjne og med stormende glæde favnet sin Rigmor, der i den dristige kærtesvends skikkelse nu hvilede ved hans bryst, under en heftig strøm af frembrydende glædestårer. Det genforenede ægtepar styrtede sig i den forsonede faders arme. Glæden var stor og almindelig.

Carls og Rigmors børn havde Thorgeir Danaskjald bragt med fra Karise. Synet af de uskyldige børn havde bevæget den strenge bedstefader. Han havde set og favnet dem i løndom uden dog at kunne opgive den hårde prøve, der var betingelsen for hans udsoning. Nu kom børnene på Thorgeirs vink, ledsagede af en ung, skøn kvinde; det var Thorgeir Danaskjalds hustru, Carls og Kirstines fromme søster, Margaretha. Børnene fløj med et glædesråb i de lykkelige forældres arme. Alle trængte sig med glad deltagelse nærmere, og mange istemte det bifaldsråb, hvormed kongen rakte grev Albert hånden. Men grev Otto stod fjernt og stirrede blegnende på den skønne fru Margaretha.

Da den første glædestummel var forbi, og kongen sammen med den unge Valdemar og alle ridderne havde lykønsket det lyksalige ægtepar, trådte grev Otto bleg og langsomt hen mod ridder Carl, som endnu svimlede af glæde og overvættes lyksalighed, og som nu også bredte sine arme ud mod denne sin kæreste ungdomsven og våbenbroder.

"I glemmer i Eders lykke, ædle ridder Carl af Rise!" sagde Otto og trådte et skridt tilbage, "at vi endnu i dag må bryde en lanse sammen på liv og død, og at jeg ikke kan modtage Eders venlige favntag, førend jeg med mit blod har udslettet min skyld og brøde mod Eder. Jeg ser et billede her for mine øjne,

som mægtigt erindrer mig derom. Hvor er Eders ulykkelige søster Kirstine?"

Carls glade ansigt blev pludselig vemodigt; en tåre tindrede i hans stille, blå øjne. Han pegede mod himlen og tav.

"Død!" råbte grev Otto, "så vær mig nådig, retfærdige himmel! – kom du, ridder Carl! kom, lad mit hjerteblod give Eders uskyldige søster hendes ære og ubesmittede navn tilbage i graven!"

"Hun har elsket Eder til sin død og tilgivet," svarede Carl. "Hendes elskov til Eder var brøden, hun bekendte sin dronning. – Eders seglring fulgte hende i graven – med den trolovede hun sig med Eder for Guds rige. – Hun var uskyldig og tro til døden. Hun beder nu for os alle hos Gud. Der er min hånd, grev Otto! lad den lykkeligste dag i mit liv være en freds- og forsoningsdag for os alle!"

Otto modtog, tavs og bevæget, det ærlige håndtag. Stille og sørgmodig, forlod han den gamle kongeborg – og Carl af Rise så ham aldrig mere i sine dage.

"Lad os nu i dag glemme alle vore ulykker, min ædle, kongelige frænde!" sagde grev Albert til kongen, som en time efter stod, tavs og tankefuld, i riddersalen og betragtede sine børn og de glade mennesker, der omringede ham, med et besynderligt vemodigt blik. "I har dog Eders børn igen, min konge! og jeg har mine," fortsatte grev Albert, "for et halvt år siden så det ikke ud til, at vi skulle opleve en sådan glædesdag. Man sagde mig da for vist i mit fængsel, at Eders uforsonlige fjende, hertug Adolph, havde ført Eder bunden på sin hest fra valpladsen."

"Store Gud! hertug Adolph?" udbrød Valdemar, "nå, nu forstår jeg den gåde. Nu forstår jeg din bøn, højmodige fjende! – Forlad os vor skyld, som vi forlader vore skyldnere!"

"Amen!" sagde abbed Gunner.

Og kongen var så glad den dag, som man ikke i mange år havde set ham.

Efter denne dag levede endnu den store konge nogle vigtige og for Danmark velgørende år og erhvervede sig navnet af Valdemar Lovgiver. Abbed Gunner og den fromme ærkebisp, som kongen dog aldrig mere så, medvirkede troligt til det store fredens værk. Ærkebispen endte sine dage på Ifø. De sidste ord, kongen havde hørt af hans mund hin frygtelige julenat, måtte han endnu en gang med gru og anger ihukomme. Han måtte endnu inden sin død friste den tunge skæbne at se sin kæreste søn, Dagmars fromme billede, gennemboret af hin ulykkelige pil, som på jagten i Refsnæs skov ved Kalundborg sårede hele Danmarks hjerte. Den gamle, hårdt prøvede konge oplevede dog ikke opfyldelsen af Kullemandens spådom, som endnu sagnet bevarer blandt folket. Men spådommens misledende indvirkning forledede ham måske til selv at fremskynde dens opfyldelse ved det ulykkelige misgreb at dele regeringen efter sin død mellem sine sønner; dog hans øje så ikke den store sorg, Abels brodermord forårsagede land og rige, og hvorved Danmarks lykke atter dalede og en mørk nat bredte sig over folket, indtil den sidste mærkelige Valdemar fremstod, der ved navnet Atterdag betegnede sit slægtskab med Valdemar den Store og den navnkundige Valdemar Sejer.

Om "Valdemar Sejer"

Forfatter: B. S. Ingemann (1789-1862).
Org.udgave: *Valdemar Seier. En historisk Roman af B. S. Ingemann.* Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, København 1826.
Denne udgave baseret på: Bernhard Sev. Ingemann: *Valdemar Seier. Historisk Roman.* Kunstforlaget Danmark, København 1913.
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Karl Hansen Reistrup (1869-1923): "*Hun reiste sig og løftede Barnet mod Valdemar med høi, stille Glæde*", fra udgaven Kunstforlaget Danmark, København 1913.

ISBN 978-87-7628-037-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-220-3 (Ølstykke 2011).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk